

 SISMANOGILIO
MEGA

unclassified

2

SISMANGIJO

Οὐρανὸν Ἰδὼν Ὀδυσσεύς Ὀμήρου. Ἰστορία Πόλεως Τροίας Κορυδαί φέρει. Μοῖρα
 Μένει Πόλεως Τροίας

Ἀποθέσει Ὀμήρου.

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ
 ΠΕΤΡΟΣ

ΕΠΙΤΟΜΗ
 ΤΩΝ ΒΙΩΝ
 ΤΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ
 ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
 ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.

Μ

Ο Θουκυδίδης.

ΕΠΙΤΟΜΗ
ΤΩΝ ΒΙΩΝ
ΤΩΝ

ΕΝΔΟΞΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ,

ΟΜΟΥ ΜΕΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ, ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, ΤΟ ΗΘΙΚΟΝ ΤΩΝ
ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗΝ ΤΩΝ ΩΡΑΙΩΝ ΓΝΩΜΩΝ ΑΥΤΩΝ.

ΥΠΟ ΦΕΝΕΛΩΝΟΣ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Α. ΚΟΣΜΕΤΟΥ

ΜΕ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ
ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΕΤΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΒΡΑΤΙΣΘΕΙΣΑ ΜΕΝ ΚΑΙ ΑΥΞΗΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ,
ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΣ ΔΑΠΑΝΗ.

Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σ. ΜΟΥΣΟΥΡΗ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΣ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ι. Α. ΚΟΣΜΕΤΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ Ε. ΠΑΝΑ.

1842

B' 83618
a. s. s.

5233

SISMANGIO

Σοφοῖς ὁμῖλει.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἰδοὺ τέλος πάντων, μετὰ τοσαῦτα ἐμπόδια καὶ βραδύτητας, ἐξῆλθε καὶ αὖθις τῶν πιστηρίων τὸ τοσοῦτον προσδοκώμενον καὶ ποθούμενον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ σύγγραμμα τοῦ Φανελῶνος, τὸ τοὺς βίους τῶν ἐνδόξων φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος περιέχον. Ἡ δευτέρα δὲ αὕτη ἐκδοσις ἐγένετο μὲν πολὺ βελτιωτέρα τῆς πρώτης, οὐχὶ δὲ εἰς βαθμὸν ὅπου ἐπόθουν καὶ ἐμελέτων γὰρ προάξω αὐτήν. Ἐκάλλινα ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον φράσεις καὶ λέξεις πλείστας, ὅσαι εἰς τὸ τύμπανον τῆς ἀκοῆς μου ἤχουν δυσαρέστως· ἐπηύξησα τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα, καὶ προσέθεσα σημειώσεις τινάς, τὰς ὁποίας δὲν ἔκρινα ἀναρμόστους· προσέθεσα δὲ καὶ τὸν βίον τοῦ συγγραφέως μετὰ τῆς εἰκόνης του, ἀντὶ τοῦ βίου τοῦ Κονφυκίου καὶ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ, τὰ ὅποια προεκήρυξα, καὶ πάλιν ὁ σκοπός μου δὲν ἐξεπληρώθη ἐντελῶς· ἐπιφυλάττω μολοντοῦτο τὴν κατ' εὐχὴν βελτίωσιν τοῦ ἔργου μου εἰς ἄλλην ἐπομένην ἐκδοσιν. Τῆς δὲ προσθήκης τῆς τοῦ Φανελῶνος βιοτῆς, ἀντὶ τῆς τοῦ φιλοσόφου τῆς Κίνας, αἷτιον

εἶναι ὅτι οὐτ' ἠδυνήθην νὰ συντάξω, καίτοι ἐπιχειρήσας, βίον συνοπτικόν τοῦ μεγάλου ἐκείνου σοφοῦ, οὐτ' ἠθελον δυνηθῇ αἱ ὁμογενεῖς μου νὰ ἀναγνώσωσιν αὐτόν με πλήρη κατανόησιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνδρός· καθότι ἕκαστος γνωρίζει ὅτι τὰ συμβάντα τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων ὑποκειμένων εἶναι σφιγκτικῶς συνδεδεμένα με τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους των, καὶ μᾶλλον εἰπεῖν ἀποτελοῦν οὐσιώδη μέρη αὐτῆς· καὶ ἡ ἱστορία τῆς Κίνας εἶναι εἰσέτι σχεδὸν πάντα ἄγνωστος εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου. Ἦτο λοιπὸν ἐπ' ἀνάγκης νὰ παρατείνω διὰ τῶν ἀπαιτουμένων διασαφήσεων τὸν βίον τοῦ Κονφুকίου· ἀλλὰ τότε ἡ βίβλος ὑπερέβαινε πολὺ τὸν ὅρον τοῦ ὅγκου, τὸν ὅποιον εἰς αὐτὴν εἶχομεν ὀρίσαι. Ἀλλως δέ, ἐπειδὴ ἶδον ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Κονφুকίου καὶ μετ' αὐτόν ὑπῆρξαν ἄνδρες σοφοί, ὅχι πολὺ κατώτεροι αὐτοῦ, ὅποιοι ὁ Λαότιος, ὁ Μέγκιος καὶ ἄλλοι, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον πολλοῦ λόγου ἀξία, ἐστοχάσθην ὅτι ἠθελον εἶσθαι ἀμάρτημα νὰ ἀποβάλλῃ τις τρόπον τινὰ τοὺς ἄλλους διὰ νὰ προσηλωθῇ εἰς ἓνα μόνον. Ἐπεὶ λοιπὸν ὅτι εἶναι ἔργον ἰδιαιτέρας πραγματείας ἡ τῶν σοφῶν τῆς Κίνας βιογραφία, ἡ μᾶλλον ἀνήκει εἰς τῆς χώρας ταύτης

Σωκράτης.

ΦΕΝΕΛΩΝ.

της τὴν ἱστορίαν, ἣτις εὐχομαι νὰ φανῇ ποτὲ εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καθότι ἤθελε φωτίσαι τὸ ἔθνος, καὶ δάσαι εἰς αὐτὸ πολλὰς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου ἐκείνου, τῆς διοικήσεως, τοῦ κλίματος, τῶν προϊόντων, τῶν φαινομένων, τῶν κατοίκων καὶ τῶν γνώσεων αὐτῶν καθ' ὅλα τὰ εἶδη τῆς παιδείας καὶ τῆς πολιτικῆς. Ἀντὶ λοιπὸν τοῦ βίου τοῦ τῆς Κίνας σοφοῦ, καταχώρησα τὸν τοῦ Φενελῶνος ὑπὸ εὐγνωμοσύνης, καθὼ καὶ πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος καθισταμένου ὠφελίμου.

Φράσιν δὲ εἰς τὴν μεταγλώττισιν τοῦ παρόντος συγγράμματος, ὡς καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐκδόσεως κρίνεται, ἐπροσπάθησα νὰ φυλάξω τὴν δυναμένην νὰ γείνη καταληπτὴ εἰς ὅσον ἐνεστί πλειότερους Ἕλληνας, προσέξας ὁμως πάντοτε μὴν ἐξοκείλω εἰς τὸ καταπεπατημένον καὶ δημῶδες, καθὼς ἐπρόσεξα μὴ με λανθάσῃ παρείσδυσις ξενισμῶν· προσοχὴ τὴν ὁποίαν τόσῳ μᾶλλον χρεωστῇ νὰ ἔχῃ ὁ συγγραφεὺς ἢ μεταφράζων, ὅσω ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν γράφει εἶναι ἄμορφος εἰσέτι, καὶ τὸ πόνημα του ἀφορᾷ τῶν πολλῶν καὶ μάλιστα τῆς νεολαίας τὴν συνεχῇ ἀνάγνωσιν καὶ ἐπιστάσιαν. Διότι, καθὼς μαίνεται τὸ βρέφος τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν ἀνεπαισθήτως, οὕτως ἀνεπαισθήτως μὲν

θάνει ὁ νέος τὸ λέγειν καὶ γράφειν ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς, χαριέντως ἢ ἀηδῶς, κατὰ τὸ καλὸν ἢ κακὸν ὕφος τῶν βιβλίων τὰ ὅποια ἀναγινώσκει. Διὰ τοῦτο οἱ διδάσκαλοι ἔχουσιν ἀπαραίτητον νὰ ἐξετάζωσι τὴν φράσιν τῶν βιβλίων πρὸ πάντων τῶν διδακτικῶν, πρὶν θέσωσιν αὐτὰ εἰς χεῖρας τῶν μαθητῶν, καὶ νὰ προτιμῶσι, καὶ αὐτῶν τῶν εὐμεθόδων, τὰ ἔχοντα πλείονας χάριτας λόγου· νὰ καταδικάζωσι δὲ δημοσίως διὰ λόγων ἀποχρώντων ἐκείνα, εἰς τὰ ὅποια παρημελήθη παντάπασιν ἡ καλλονὴ καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς ὡραίας ἡμῶν γλώσσης, ἀρχίζοντες ἐκ τοῦ ἰδικοῦ μου, ἃν τὸ κρίνωσι δικαίως ἄξιον καταδίκης. Τὸ στέργω καὶ τὸ θέλω· καὶ διατί ὅχι ἐνῶ πρόκειται περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ;

Α. ΠΟΘΗΤΟΣ,

ΒΙΟΣ ΦΕΝΕΛΩΝΟΣ

Αρχιεπισκόπου Καμβραίας (Cambrai).

Φραγκίσκος Φενελών (François de Salignac de la Mothe Fénelon) ἐγεννήθη εἰς τὸ παλάτιον (Château) τοῦ Φενελώνος, κατὰ τὴν Περιγόρδην, τὴν 6 Αὐγούστου 1651, ἀπὸ δευτέρου γάμου τοῦ Πόνσου Φενελώου (Pons de Salignac marquis de Fénelon) μετὰ τῆς Λουδοβίκης Κρόπτης (Louise de la Cropte).

Ἡ ἀνατροφή τοῦ Φενελώου ἐγένετο μετὰ μεγάλης προσοχῆς· δωδεκαετῆς ὢν ἐγνώριζε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἔγραπεν ἐκλεκτῶς λατινιστὶ καὶ γαλλιστὶ. Διὰ τὰς προόδους τοῦ πνεύματός του, ἴσως δὲ καὶ διὰ σκοποῦς συμφέροντος προώρισαν αὐτὸν ἐνωρίς εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν. Τούτου ἕνεκα ἔστειλαν αὐτὸν νὰ σπουδάζῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Καὸρης (Cahors), ὀλίγον ἀπεχούσης τοῦ μέρους ὅπου ἐγεννήθη. Ἐκεῖσε, ἐντὸς δεκαοκτῶ μηνῶν, ἐτελείωσε τὸ μάθημα τῆς θεολογίας, καὶ λαβὼν βαθμούς τινας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ θεὸς αὐτοῦ Ἀντώνιος Μαρκίζος Φενελών ἐφάρεν αὐτὸν εἰς τοὺς Παρισίους καὶ τὸν εἶχεν ὡς υἱόν του. Κατ'ἐκείνον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς του ἐγνώρισε τὸν Βοσσουέτον, ἐζήτησε προθύμως καὶ ἔλαβε τὴν φιλίαν του, καὶ εἰς διάστημα εἴκοσι περίπου ἐτῶν τὸν ἐθεώρει ὡς ὁδηγὸν ἐπίσης φωτισμένον καὶ ἀνεπισφαλῆ.

Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ΄. συνηρίθμησεν τὸν Φενελῶνα μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν ἐπιτιτραμμένων τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐπενεργάσῃ τοὺς διχμαρτορομένους εἰς τὸν κόλπον τῆς

Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅθεν καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν Σαιντόγκην (Saintonge), καὶ εἰς τὴν Λύνίδα (Lunis). Ἐκ-
τοτε ὁ ἱερός οὗτος ἀπεσταλμένος ἐδείχθη ζηλωτής, οὐχ
ἦττον ἢ πρῶτος, διὸ καὶ ἐθεώρει τὴν χρῆσιν τῶν πολεμικῶν
ἀνδρῶν ὡς ὀλεθρίαν μᾶλλον ἢ ὠφέλιμον εἰς ἔργον τοιοῦτο.

Ὀλίγον ἔπειτα ἐξέδωκε τὰ δύο πρῶτα πονήματά του
ἐξ ὧν τὸ μὲν περὶ ἀνατροφῆς τῶν κορασίων πρηνεματευό-
μενον συνέθεσε κατὰ ζήτησιν τοῦ φίλου του δουκὸς τῆς
Βωβιλλιέρας (Beauvilliers). τὸ δὲ ἄλλο ἦτο *Πραγματεία*
περὶ τοῦ ἔργου τῶν Ποιμένων. Εἰς ταῦτα τὰ συγγράμ-
ματα ἐθαυμάσθη ἡ σαφήνεια, ἡ ἀφέλεια, ἡ κομψότης, τὰ
ὅποια πάντοτε κατέστησαν τὸ ὕψος τοῦ ἔξοχου.

Ἀρῶν πολλὸν καιρὸν ἔμεινε λησμονημένος ὁ Φενελὼν προ-
σεκλήθη τέλος εἰς τὴν αὐλὴν τῷ 1689, καὶ ἐδόθη εἰς αὐ-
τὸν ἀξιολογός τις θέσις, καθότι ἐδιωρίσθη διδάσκαλος τοῦ
δουκὸς τῆς Βουργόννης. Ὁ Βοσσουνέτος ἦτον εἰς ἐκ τῶν ἐν-
δόξων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὅσοι ἐδειξαν μετὰ πλειοτέρας παρ-
ρησίας τὴν συναίνεσιν των διὰ τοιαύτην ἐκλογὴν.

Σπουδάζων ὁ Φενελὼν τοῦ σεβαστοῦ μαθητοῦ του τὸν
χαρακτῆρα ἀνεγνώρισεν ἐν αὐτῷ τὸ σπέρμα μεγάλων προ-
τερημάτων καὶ τινων ἐλλείψεων ὅχι ὀλιγώτερον μεγάλων·
τὸ ὀργίλον καὶ τὸ ἀλαζονικὸν ἦσαν εἰς τὰς κλίσεις του τὰ
μᾶλλον κρατοῦντα. Ὁ Φενελὼν ἐνησχολήθη πρὸ πάντων νὰ
ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν ἀρετὰς ἀντιθέτους πρὸς τὰ ἐλαττώμα-
τα ταῦτα. Συνέταξε δι' αὐτὸν *Νεκρικοὺς Διαλόγους*, συμ-
βάλλοντα, ἐξ ὧν τὰ κατὰ τὸν Ἀριστότελλον, τὰ ὅποια σχεδὸν
πάντοτε συνεκδίδονται μετὰ τοῦ Τηλεμάχου, λογίζονται
δικαίως ὡς ἀριστοῦργημα ἱκανὸν νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν μετριο-
φροσύνην καὶ ὅλας τὰς εἰρηνικὰς ἀρετὰς.

Ἀποθανόντα τὸν Πελισσῶνα (Pélisson) τὴν ἀρχὴν τοῦ
1693, διεδέχθη ὁ Φενελὼν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν.

Ὁ Φενελὼν ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος Καμβραίας
καὶ μετ' οὗ πολὺ ἢ εἰς τὴν αὐλὴν εὐνοιά του ἐδοκίμασεν ἰσχυ-
ρὰς προσβολὰς. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν συνέβησαν αἱ μετα-
ξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βοσσουνέτου ἐριδες. Τὸ *Περὶ γυναικῶν τῶν*
Ἀγίων σύγγραμμα, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Φενελῶνος ἀπεδο-
κιμάσθη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μώ· ἡ δὲ τῆς Ρώμης
αὐλὴ κατεψήφησεν ἐναντίον τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καμ-
βραίας· διέσωσαν ὁμῶς τὸν πολύτιμον τοῦτου λόγον τοῦ Πα-
πα ῤηθέντα πρὸς τοὺς ἐναντίους τοῦ Φενελῶνος· « Ἐκεῖνος μὲν
» (ὁ Φενελὼν) ἐπλανήθη ἀπὸ ὑπερβάλλουσιν πρὸς τὸν Θεὸν
» ἀγάπην, αἰεὶ δὲ ἀπὸ ἑλλείψιν τῆς πρὸς τὸν πλησίον. »

Τὰ ἐπακόλουθα τῆς λυπηρᾶς ταύτης ἐποθέσεως ὑπῆρξαν
ἐντελὲς δυστυχία εἰς τὸν Φενελῶνα. Ἐξοριζόμενος εἰς τὴν
Καμβραίαν εἰδοποιήθη ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδίδεν εἰς αὐτὸν τὸν
ἀποχρῶντα καιρὸν διὰ νὰ περατώσῃ τὰς ὑποθέσεις του· ἀλλὰ
δίχως νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἀδείας ταύτης ἐμίσευσεν τὴν ἐ-
πιούσαν, ἦτοι τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας ὅτε ἐλαβε τὴν δια-
ταγὴν τοῦ μονάρχου.

Αἱ μετὰ τοῦ Βοσσουνέτου ἐριδες αὐτοῦ δὲν εἶχον εἰσέτι
λάβει τέλος· ἀλλ' οὐδεμίαν λυπηρὰν ἐπιρροὴν δὲν ἐλαβον
αὐταὶ εἰς τὴν ἀληθῶς ποιμενικὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν διῆγεν.
Ἔδωκε πολλὰ δείγματα ὑποταγῆς εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ρώ-
μης ἥτις τὸν εἶχε καταδικάσει· πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔδωκε καὶ
κατασκευάσαι ἐν ἱερῶν σκευῶν πλουσιώτατον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου
ἐφαίνετο εἰς ἄγγελος πατρῶν πολλὰ βιβλία ὡς αἰρετικά,
ἀποδοκιμασμένα ὑπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Πάπα, ἐν οἷς ἐν

εφερε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· *Γινώμαι τῶν Ἀγίων*. Ταιαύτη ὑποταγὴ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τσαούτην δόξαν ὅσπιν ἐκ τοῦ θριᾶμβου τοῦ ἀπῆλauseν ὁ Βοτσουέτος.

Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ φιλόπατρι τοῦ Φενελώνος ἐράνησαν ἐκ νέου εἰς τὴν τότε κατάστασιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ', εἰς τὸν πόλεμον περὶ τῆς διαδοχῆς τῆς Ἰσπανίας, δὲν ἦτο πλέον ὁ νικηφόρος ἐκεῖνος βασιλεὺς ὅστις ὑπηγόρευε νόμους εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ὀπλισμένην Εὐρώπην. Οἱ ἐχθροὶ κατερήμωσαν μάλιστα τὰ σύνορα ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Φενελώνος. Ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, δούξ τῆς Βουργόννης, ὢν ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς στρατεύματος, ἀντείχετο μίλις εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἀντιμάχων του. Ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἔπασχον, καὶ ὁ Φενελὼν ἤλθε πολέμῳ εἰς ἀνάγκην νὰ ἐνώσῃ μετὰ τῆς εὐκαιοθεσίας, ἥτις ἦτον ἡ βράσις τοῦ χαρακτῆρός του, τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς μεγαψυχίας ἡ ὁποία καταρροεῖ τὴν δυστυχίαν. Ὅχι μόνον δὲν κατέβαλον τὸ φρόνημα καὶ τὴν ψυχὴν του αἱ συμφοραὶ, τῶν ὁποίων θύματα ἐγίνοντο οἱ λαοὶ τοὺς ὁποίους ἡγάπα, ἀλλὰ τοὺς ἐπαρηγόρει συνάμα καὶ τοὺς ἐβόηθει, καὶ ἐνεδυνάμονε μὲ γειναίας συμβουλὰς τὴν ψυχὴν τοῦ πρόφρον μαθητοῦ του.

Γενόμενος ὁ δούξ τῆς Βουργόννης αὐτοκράτωρ στρατηγὸς εἰς τὸ στράτευμα τῆς Φιλανδρείας (Flandre), ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς Παρόνης ἐν ἣ τοῦ ἐφάνετο τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὁποίαν ἤθελε λαμβάνει βλέπων αὐτὸν καὶ συνομιλῶν συγγαίς τινας μετ' αὐτοῦ ὕστερον ἀπὸ ἐπταετῆ ἀποχωρισμὸν. ὁ Βασιλεὺς ἐπέτρεψε μὲν εἰς αὐτὸν τὴν χάριν ταύτην, πλὴν μὲ συμφωνίαν ῥητὴν νὰ μὴ λαμβάνῃ μετὰ τοῦ Φενελώνος ἰδιαιτέραν συνομιλίαν.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκστρατείας ἐστάθη εἰς τὸν νέον πρίγκιπα εὐτυχής, καθότι ἠνάγκασε τοὺς ἐχθροὺς νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Μαλμπούρχου (Malborough) εἰς διοίκησιν τῶν συμμάχων, ἀνεκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἐγγονόν του εἰς τὴν αὐλήν, ὅστις καὶ δὲν ῥδυνήθη νὰ ἴδῃ τότε τὸν διδάσκαλόν του, ἀλλ' ἀπέδειξεν εἰς αὐτὸν δι' ἐπιστολῆς του τὴν ζωερὴν λύπην του. Ὁ Φενελὼν συλλυπόμενος ὁμοίως, καὶ θέλων νὰ πράυνῃ τὸν πόνον του, διεύθυνεν εἰς τὸν δούκα Βωδωλλιέρας νέας συμβουλὰς δι' ἐκείνον.

Τῷ 1703 οἱ ἐχθροὶ τῆς Γαλλίας ἔγειναν πολυπληθέστεροι· ἡ Πορτουγαλλία, καὶ αὐτὸς ὁ δούξ τῆς Σαβοΐας· πεινιρὸς τοῦ δουκὸς τῆς Βουργόννης καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, ἐκπρόβησαν ἐναντίον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ὁ δούξ ἐστάθη, ὅχι εἰς τὴν Φιλανδρείαν, καθὼς ἐνόμιζον, ἀλλ' εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου διεδέχετο τὸν Κατινάτην εἰς τὴν ἀρχηγίαν στρατεύματος, ἀδυνάτου ὥστε νὰ ἐπιχειρήσῃ τίποτε ἀξιόλογον. Ὁ Φενελὼν ἀγρόπνως ἐπιτηρούμενος δὲν ἐτόλμησε νὰ γράψῃ πρὸς αὐτὸν κατ' εὐθείαν, ἀλλ' ἐμμέτως, διὰ τοῦ δουκὸς τῆς Βωδωλλιέρας ἐνέργησε νὰ φθάσουν αἱ συμβουλαὶ του εἰς τὸν νέον ἡγεμόνα.

Ἐκ τοῦ 1703 μέχρι τοῦ 1708 ὁ δούξ τῆς Βουργόννης δὲν ἐστρατήγησε πλέον. Τότε ὅμως ἐβόηθησε τὸ Τουλὼν ἐπιστρέψαι εἰς τὴν Βερσαλλίαν, καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Φιλανδρείαν.

Ἀπὸ τοῦ 1704 ἡ Γαλλία ἐδικαίμαζε σκληρὰς ἀτυχίας. Ὁ Φενελὼν εὐρισκόμενος εἰς αὐτὸ τὸ θέατρον τοῦ ενεργητικωτέρου πολέμου καὶ μεταξὺ δύο μεγάλων στρατευμάτων, ἔλαβε πλειστάκις εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος

ζῆλόν του καὶ τὴν φιланθρωπίαν του. Κάθε χειμῶνα συν-
διελέγοντο εἰς τὴν αὐλὴν περὶ τῶν φιλανθρώπων πράξε-
ών του, περὶ τῶν βοηθειῶν τὰς ὁποίας ἐδίδεν εἰς τοὺς ἀ-
σθενεῖς, εἰς τοὺς πλγωμένους, περὶ τοῦ ἀσύλου τὸ ὅποιον
οἱ δυστυχεῖς τῶν κατερημαθέντων χωρίων εὕρισκον εἰς τὸ
παλάτιόν του· καὶ ὁμοῦς τοσαῦται φροντίδες δὲν ἐμπόδι-
σαν αὐτὸν νὰ παρακαλῇ, νὰ μελετᾷ, νὰ ἀποκρίνεται εἰς
ὅσους τὸν ἐσυμβουλευόντο, ὥς καὶ νὰ καταγίνεται συγγρά-
φων.

Ἡ Γαλλία, καὶ μάλιστα ἡ Φιλάνδρεια, ἦσαν βεβαρη-
μέναι ὑπὸ τὸ βάρος τῶν σκληροτέρων δυστυχιῶν. Τότε ὁ
Λουδοβίκος ΙΔ' ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἐκτάκτους βοηθείας
ἀπὸ τοὺς λαοὺς του, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὥς καὶ
οἱ μᾶλλον κατὰ τοῦ Φενελῶνος προκατειλημμένοι ἐπήνεσαν
αὐτὸν διὰ τὴν ἐνθερμον ἀρροσίωσίν του.

Ἀποσταλεῖς εἰς Φιλάνδρειαν ὁ δοῦξ τῆς Βουργόννης διὰ
νὰ καταπολεμήσῃ τὸν πρίγκιπα Εὐγένιον καὶ τὸν Μαλβο-
ροῦχον, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὸν Φενελῶνα ὅποιαν ἡμέραν ἐ-
σκόπευε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Καμβραίν. Μολοντί δὲ εἶχεν
ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ἐνδόξους στρατηγοὺς, ὅποιοι ἦσαν
ὁ Βενδῶμος καὶ ὁ Βούρλερος, δὲν εἰμπόρεσεν ὁμοῦς νὰ λάβῃ
λαμπρὰς ἐπιτυχίας ἐξ αἰτίας τῆς διχονοίας ἣτις εἰσεχώ-
ρησεν εἰς τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου του. Τοσοῦτον δὲ ἦσαν
τὰ στρατεύματα δυσαρεστημένα, ὥστε κατήντησαν παρρη-
εῖς νὰ ὀνειδίζωσι τὸν νέον ἡγεμόνα· ἡ δὲ σύνοσις του
ἐθεωρήθη ὡς μικροψυχία, καὶ ἔτρεψαν εἰς τὸ γελοιῶδες τὴν
φρόνησιν καὶ εὐσέβειάν του. Ὁ Φενελῶν ἦτον ὑπόχρεος νὰ
ἐκπληρώσῃ ἐπίπονον καθ' ὑπερβολὴν χρέος τοῦ νὰ εἰδο-
ποιήσῃ αὐτὸν τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ὁποίων ἀντικείμενον

ἦτο· τὸ ἐξεπλήρωσε δὲ μὲ θαρράλειότητα ἐπίσης καὶ
γενναιότητα.

Μὲ ὅλην τοῦ Βουφλέρου τὴν δυνατὴν ὑπεράσπισιν, ὁ
Αἰλλος ἐβιάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς συμμάχους· τὴν αὐ-
τὴν τύχην ἔλαβε καὶ ὁ Γάνδης· ἠνάγκασαν τὸν ἐλέκτορα
τῆς Βρυαρίας νὰ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν Βρουξελλῶν,
καὶ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1708 ἐπρεπε πάλιν ὁ Φενελῶν νὰ
ἐκπληρώσῃ παρὰ τῷ πρίγκιπι τὰ θλιβερά χρέη τὰ ὅποια
εἶχεν ἤδη ἐπιρροτισθῇ. Δὲν ἐκρυβεν εἰς αὐτὸν τίποτε ἀπὸ
τὰς ἐπιβλαβεῖς φήμας, αἱ ὁποῖαι κατ' αὐτοῦ διεδίδοντο.
Περὶ τοῦ δεινοῦ ὕψους τῆς ἐπιστολῆς του δύναταί τις νὰ
κρίνῃ ἐκ τοῦ ἐπὶ τέλους ταύτης ἐπομένου ἀποσπάσματος.

“ Τὸ δημόσιον σὲ ἀγαπᾷ ἀκόμη ἀρκούντως καὶ ἐπιθυμεῖ
„ ἀπόπειράν τινα ἱκανὴν νὰ σὲ ἀνεγείρῃ· ἀλλ' εἴαν ἀπο-
„ τύχῃς θίλεις ἐκπέσει πολὺ ἀπὸ τὴν ὑπόληψίν σου. Τὸ
„ πρᾶγμα εἶναι εἰς χεῖράς σου. Συγχώρησόν μοι, Κύριε
„ μου· γράφω ὡς μανιώδης· ἀλλ' ἡ μανία μου προέρχεται
„ ἀπὸ ὑπερβάλλοντα ζῆλον. Εἰς τὴν μεγαλητέραν κατεπί-
„ γουσαν ἀνάγκην δὲν δύναμαι ἄλλο νὰ κάμνω παρὰ νὰ
„ δίδωμαι, τὸ ὅποιον καὶ κάμνω ἀκαταπαύστως. (*) ”

Ὁ ἡγεμὼν ἐδέχθη εὐμενῶς συμβουλὰς ἐκ τῶν ὁποίων το-
σοῦτοι ἄλλοι ἤθελον παροργισθῇ· ἐγνώρισε μὲ προχόνητα
τὰ λάθη του καὶ ἀνεπέωσε τὰς ἐνδείξεις τῆς πρὸς αὐτὸν
ἀγάπης του.

(*) Le public vous aime encore assez pour désirer un coup qui
vous relève; mais si le coup manque, vous tomberez bien bas. La
chose est dans vos mains. Pardon, monseigneur; j'écris en fou;
mais ma folie vient d'un excès de zèle. Dans le besoin le plus pres-
sant, je ne puis que prier, et c'est ce que je fais sans cesse.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς τὴν Βερσάλλην ἐπεθύμει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα, ἀλλ' ὁ γενικὸς ἐλεγκτὴς (Contrôleur général) παρέστησεν εἰς τὸ συμβούλιον ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ τῷ προμηθεύσῃ χρήματα. Ὁ ἡγεμὼν ἐπρότεινε «νὰ ὑπάγῃ ἀνευ συνοδίας εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ἐκεῖ νὰ ζῇ ὡς ἀπλοῦς ἀξιωματικὸς, καὶ νὰ τρώγῃ, ἂν ἦτο χρεια, τὸν ἄρτον τοῦ στρατιώτου.» Οὕτως ἐξεφράζετο· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκθέσῃ τὸν ἔργονόν του εἰς τὴν τρομερὰν ἔνδειαν.

Ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος ἐπλήξασκε τὴν ἑλλειψίν των τροφίμων, ἐξ ἧς ἐπάσχεν ὁ λαὸς καὶ τὰ στρατεύματα. Ὁ Φενελὼν ἔδωκε προθύμως εἰς ὅλην τὴν χώραν τὸ παράδειγμα τοῦ νὰ προμηθευθῶσι σιτάρια πρὸς ζωτροφίαν των στρατευμάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος τοῦ 1709 ἐστάθη πολλὰ δυστυχές, δὲν ἠδυνήθη, μὲ ὅλας τὰς γενναίας αὐτοῦ προσπάθειας, νὰ ἐπικρίσῃ εἰς τὰς ἄκρως κατεπειγουσας ἀνάγκας των στρατευμάτων, καὶ των κατοίκων· τότε ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν (intendant) τοῦ στρατεύματος μίαν συμπόνητικὴν ἐπιστολὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας του φαίνεται τοσοῦτον καθαρῶς ὥσον καὶ ἡ γενικὴ στέρσις.

Ἡ ὀλέθριος ἂν καὶ ἐνδοξος διὰ τὴν Γαλλίαν ἡμέρα τοῦ Μαλπιακουέτου (χωρίου) ἐπέθεσε δεινὰ ἐπὶ δεινῶν, καὶ εἰς ταύτην τὴν εὐκαιρίαν ἡ διαγωγὴ τοῦ Φενελῶνος ἔγεινε τὸ ἀντικείμενον γενικοῦ θαυμασμοῦ· ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦτον ἀνοικτός εἰς πλῆθος ἀξιωματικῶν καὶ στρατηγῶν· ἦτο, λέγει ὁ Ραμαζάκης, ἐν τῷ μέσῳ των ἀσθενῶν ὡς καλὸς πατήρ.

Τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἐνέπνεε δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τοὺς συμπολίτας του. Τὰ συγγράμματά του καὶ μάλιστα

ὁ *Τηλέμαχος* του, περὶ τοῦ ὁποῖου θέλομεν μετ' ὀλίγον ὁμιλήσαι μὲ περισσοτέραν ἔκτασιν, ἔκαμαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ξένους· ὁ δὲ πρίγκιψ Εὐγένιος, ὁ δούξ τῆς Ὀρμόνδας (Ormond), ὁ Μαλβοροῦχος καὶ οἱ πολεμισταὶ των, κύνουσιν αὐτὸν καθ' ὅσον καὶ οἱ γάλλοι ἀξιωματικοί, „καὶ ἐχορήγουν πρὸς αὐτὸν ἐνόπλους φυλακὰς. “Τὸ εὐγενικὸν φέρσιμον (la politesse), εἶπε συνεχῶς, εἶναι ἴδιον „ὅλων των ἔθνων· ἀλλ' οἱ τρόποι διὰ των ὁποίων φανερόνεται διαφέρουν. „Μολταῦτα, μαθὼν ὅτι, εἰς ἓνα ταξιίδιον τὸ ὁποῖον ἐμελέτα νὰ κάμῃ εἰς μίαν πόλιν, τῆς ἐπαρχίας του, ἐσκόπευσαν νὰ τὸν συνωδεύσουν διὰ τινος ἀποσπάσματος στρατιωτῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου των συμμάχων, ἐμποδίσθη νὰ ἐμβῇ εἰς δρόμον, καθὼ αἰσθανόμενος πόσον περισκεμμένως ἐχρεώσται νὰ φέρεται, ὑπὲρ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. καὶ εἰς τὴν ὀργὴν του πεπτωκώς.

Τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1711 ἔτους εὕρισκετο εἰς τὴν Καμβραίαν καὶ πλησίον τοῦ πολίσματος Κάτω Καμβρέσιδος (Cateau-Cambrésis), τοῦ κυριωτέρου των ἀρχιπισμοπικῶν κτημάτων· ὁ Μαλβοροῦχος, δι' ἐνὸς ἀποσπάσματος, διετήρησε κατ' ἀρχὰς ὅσα γεννήματα ὁ Φενελὼν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ ἀγροῦ εἶχον συνάξει εἰς ἐκεῖνο τὸ πόλισμα· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι των τροφίμων ἡ σπάνις δὲν ἐπέτρεπε πλέον εἰς αὐτὸν ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸ στράτευμά του τὴν λαφυραγωγίαν αὐτῆς τῆς πόλεως, διέταξε κ' ἐφόρτωσαν εἰς ἀμάξας τὰ γεννήματα, καὶ τὰ ἔφεραν εἰς τὸ ἐν Καμβραίᾳ πεδῖον των ὀπλων, ὅπου εὕρισκετο τὸ στρατηγεῖον τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ. Εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὁ Φενελὼν ὑπεβλήθη συχνάκις παρ' αὐτῷ τὸν ἐλθρονισθίντα

βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ὃς τις ὑπηρετεῖ εἰς τὸ γαλλικόν στρατεύμα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἱππότη τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐκοινοποίησε πρὸς τὸν δούκα τῆς Βουργόννης εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του.

Ἡ ἀνάκλησις τοῦ Μαλβορουχου καὶ ἡ ἀξιωματικὸς ἡμέρα τοῦ Δεναίνου (χωρίου), ἡ τοσοῦτον ἐνδοξος διὰ τὸν Βιλλάρην, ἔδωκαν εἰς τὰ πράγματα τῆς Γαλλίας εὐνοϊκὴν μορφήν. Ὁ Φενελὼν μάλιστα ἀντεμείφθη διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὸ καλὸν γενικῶς τῶν ἀνθρώπων.

Ἐνθ' ὁ Φενελὼν ἀπέκτα οὕτως εἰς τὴν δυστυχίαν του φήμην τὴν ὁποίαν, καὶ εἰς Βερσάλλην ἴαν ἔζη, δὲν ἤθελε ποσῶς λάβει, μὲ ὅλην τοῦ ἡγεμόνος τὴν εὐνοϊαν, ἡ ψυχὴ του ἐδοκίμασε θλίψεις, ὅχι ὀλιγώτερον σκληρὰς τῶν θλίψεων, αἵτινες ἐπροξένησαν τὰς κοινὰς συμφοράς· καθότι ἔχασεν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ σχεδὸν ἀλλεπαλλήλως, τοὺς φίλους τοὺς καὶ τοὺς ἀποδεδειγμένους ὑπερασπιστάς του. Ἐκλαίεν ἀκόμη τὸν ἀδελφὸν Ἀγγερῶν, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε πολὺν κριτὸν συζῆσαι εἰς τὴν εἰλικρινεστέραν φιλίαν, ὁπότεν ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως (le dauphin) καὶ ἡ δουλίσσα τῆς Βουργόννης ἀπέθανον. Ἡ φρικαλέα κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν αἱ ζημίαι αὐταὶ ἐβύθισαν τὸν παλαιὸν μαθητὴν του, προσέβαλον τὴν φαντασίαν του. Διέβυνεν εἰς τὸν δούκα τῆς Βουργόννης, λαβόντα τὰ πρωτοτοκεῖα, μίαν ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἐσυλλυπεῖτο καὶ παρήγγελλεν εἰς αὐτὸν τὴν ὑποταγὴν εἰς τὰς θείας βουλὰς.

Μόλις πέντε ἡμέραι παρῆλθον, καὶ ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ὁ μὲ τοσαύτην φροντίδα ἀνατραφεὶς, συνηντήσεν εἰς τὸν τάφον τὴν σύγγόν του. Ὁ Φενελὼν λαβὼν τὴν τρομερὰν ταύτην

πλήγην, ἐφάνέρωσε τὴν ἄκραν αὐτοῦ θλίψιν εἰς μίαν του ἐπιστολήν πρὸς τὸν δούκα τῆς Χεβρεύσης (Chevreuse, πολίσματος). „Οἱ δεσμοί μου διεσπάρθησαν, ἐφώναζε· κἀνὲν „πρᾶγμα δὲν ἤθελεν εἰμφορέσει νὰ μὲ προσηλώσῃ εἰς „τὴν γῆν.“ Οἰμίλει ἔπειτα περὶ τῶν μέσων τοῦ νὰ παύ- „σωσι τῆς ἐπικρατείας αἱ συμφοραί. „Ἡ εἰρήνη, ἔλεγεν, „ἡ εἰρήνη ν' ἀποκατασταθῇ, ἐφ' ὅποιᾳδήποτε τιμῇ. „Ἐζήτησε νὰ τοῦ δοθῶσιν ὅσας ἐπιστολάς, ὑπομνήματα καὶ ὁδηγίας εἶχε διευθύνει πρὸς τὸν δούκα τῆς Βουργόννης, καὶ τὰ ὅποια ἐμελλον νὰ εὑρεθῶν εἰς τὰ ἐγγραφα τοῦτου τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ δούξ τῆς Βωβιλλιέρας ἔκαμε πρὸς τοῦτο πολλὰς προσπαθήσεις· ἀλλ' ἡ Κυρία Μαιντενὼν ἀπεκρίθη ἐκ τοῦ ἁγίου Κύρου (Saint-Cyr), τὴν 15 Μαρτίου 1712, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ καύσῃ ὁ ἴδιος αὐτὰ τὰ ἐγγραφα, τῶν ὁποίων τὴν ἀπώλειαν ἐβεβαίονεν ὅτι λυπεῖται καὶ αὐτὴ.

Εἰς τινὰ ἐπιστολήν τοῦ Φενελῶνος πρὸς τὸν Ἀδελφὸν Μαρτινὼ εὐρίσκονται πολλὰ μέρη γενόμενα διὰ νὰ δώσωσι τὴν ἀρίστην ιδέαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος. „Τὸν εἶδον πολλάκις λέγοντα πρὸς ἡμᾶς, ἐ- „φώναζεν, ὅταν εὐρίσκετο εἰς ἐλευθερίαν συνδιαλέξεως· „Ἀφίνω ὀπισθεν τῆς θύρας τὸν δούκα Βουργόννης, καὶ „δὲν εἶμαι πλέον μεθ' ὑμῶν ἄλλο παρὰ μικρὸς Δουδο- „εῖκος.

Ἡ κατάστασις τῆς Γαλλίας, αἱ ζημίαι τὰς ὁποίας πρὸ μικροῦ εἶχε δοκιμάσει ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, ὁ φόβος μήπως ὁ βασιλεὺς ὑποκύψῃ εἰς τὰς θλίψεις του, ἐβασάνιζον ἀκαταπαύστως τὸν Φενελῶνα. Τέλος πάντων, τὸ ἔτος τοῦ 1712, ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον εἶχεν ἐπικαλεσθῇ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ δεήσεών του, ὑπεγράφη εἰς Οὐτρέχτην

(Utrecht). Συνεχίρη δὲ διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ δουκὸς τῆς Χεβρέσης, τοῦ παλαιότερου καὶ σταθερωτέρου τῶν φίλων σου, τοῦ ὁποῦν ἀναγκάσθη καὶ αὐτοῦ μετ' ὀλίγον νὰ κλαύσῃ τὸν θάνατον.

Τοσαῦτα πένθη δὲν ἐμπόδισαν αὐτὸν τοῦ νὰ ἐκπληρόνῃ ἀκριβῶς ὅλα αὐτοῦ τὰ χρεῖα· πλὴν δὲν ἐκαυχῆθη ποτὲ ὅτι ἐδείχθη νικήσας τὴν λύπην του. Καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του ἐκλαυσεν τοσούτους φίλους ἀξίους τῶν θρήνων του. Ὁ οὐρανὸς ἔγεινε καταφύγιόν του· ἄλλο πλέον δὲν ἐφρόντισεν παρὰ νὰ ἐτοιμασθῇ εἰς τὸν θάνατον, καὶ ἐπρόσμεινε μετ' ὑποταγῆς τὴν στιγμὴν ἣτις ἐμελλε νὰ τὸν ἀρπάσῃ ἀπὸ τὴν γῆν.

Καὶ διὰ νὰ ἐτοιμασθῇ πρὸς τοῦτο καλῆτερον συνέλαβε τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς του· καὶ ἦτο σχεδὸν ἀπορασιμὸς νὰ παρακαλέσῃ τὸν βασιλεῶν νὰ τὸν δοῖ διὰδοχὸς ὁ Κ. Ταβάννης (M. de Tavanues) ἀπλοῦς τότε ἀδελφὸς ὢν, καὶ ἀκολούθως ἐπίσκοπος τῆς ἐπὶ τῆς Ματρὸνῆς Χάλωνος (Châlons-sur-Marne), ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ρουένης καὶ καρδινάλιος· ἡ μόνη δὲ αἰτία, διὰ τὴν ὁποῖαν προτίμα αὐτὸν, ἦσαν αἱ ἀξιόλογοι μαρτυρίαι ὅσας ἐξέθεσαν εἰς αὐτὸν περὶ τῶν προτερημάτων τοῦ νέου τούτου ἐκκλησιαστικοῦ. Ἀλλ' αἰνιδύνει τις ἀσθένεια τὸν ἤρπασεν εἰς ὀλιγίστας ἡμέρας τὴν 7 Ἰαννουαρίου 1715. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ'. ἦτον ὑπὲρ αὐτοῦ, λέγουσι, κρείττον διατεθειμένος, καὶ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν. Προτίτευσιν ὅτι μαθὼν τὸν θάνατόν του, ἐφρόναξε· “Δὲν τὸν ἔχομεν καθ' ἡν στιγμὴν ἀπέδωκεν εἰς ἡμᾶς ἀναγκαιότατος!”, Ὁ Φενελὼν ἦτο τότε εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ἐξήκοντα τεσσάρων.

Τὰ πλεονέκτα τῶν ὑπὸ Φενελῶνος συντεθέντων συγγραμ-

μάτων, τὰ περὶ ἀμφισβητήσεως καταγινόμενα, εἶναι σχεδὸν λησμονημένα· ἀλλὰ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ ἡ μνήμη καὶ ὁ Τηλέμαχος (α) δὲν ἐπιτρέπουσι ποτε τοῦ ὀνόματός του τὴν λήθην. Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἔργον πλουσίας ἀγγινοίας, συνετέθη κατὰ μέρη διαχωρισμένα πρὸς διδασκαλίαν τοῦ δουκὸς τῆς Βουργόνης. Ὁ Φενελὼν συνήθροισεν αὐτὰ, τὰ συνηρμολόγησε καὶ ἐσχημάτισεν ὅλον τὶ πλήρες. Ἀλλὰ πρέπει ἄρα γε νὰ θεωρῆται ὡς ποίημα ἐπικόν; Ποτὲ οἱ αὐστηρῶς φιλόκαλοι ἄνδρες δὲν θέλουν ἀναγνωρίσει ποίημα εἰς πεζόν. Ἀνίσως τινὲς τοῦ συγγράμματος τούτου ὁπαδοὶ ἐνόμισαν ὅτι κατασταίνουν αὐτὸ μᾶλλον ἀξιοσύστατον δίδοντες εἰς αὐτὸ ἀνάμνησιν τὸν τινα ἐπιγραφὴν, οὗτοι ὤφειλον νὰ στοχασθῶσιν ὅτι καὶ ὁ Φενελὼν αὐτὸς δὲν φαίνεται μεγαλοφρονήσας πολὺ ἐπὶ τούτῳ. Δὲν ἀρχίζει τὸ σύγγραμμά του καθὼς ὅλοι οἱ ἐπικοὶ ποιηταί· δὲν ἐπικαλεῖται τὴν Μοῦσάν του, καὶ δὲν λέγει *Αἰεὶς θεά...* δὲν ὑπάρχει μυθιστορία τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ ἔχη περισσοτέραν ἀπλότητα „ παρὰ τὴν τοῦ Τηλεμάχου. “ *Calypso ne pouvait se consoler du départ d'Ulysse*, etc. Ἡ Καλυψώ δὲν ἦ δυνατό νὰ παρηγορηθῇ διὰ τοῦ Ὀδυσσεύς τὴν ἀναχώρησιν, κ. τ. λ., Οὕτως ὁ συγγραφεὺς ἐμβαίνει εἰς τὴν ὑπόθεσιν, διὰ μιᾶς καὶ ἀνευ ἀξιώσεων.

Ἐξ ἄλλου μέρους, τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων, τὰ συμβάντα, τὰ ἐπεισόδια, τὸ θαυμάσιον ἀνέκουσιν εἰς μόνην τὴν παλαιὰν ἐποποιίαν. Πῶς λοιπὸν νὰ ὀνομασθῇ βιβλίον, τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ ᾖ πραγματικῶς ποίημα, ἄλλου δὲν στερεῖται παρὰ τὸν ἑμμετρον ρυθμόν; Ἄς δώσωμεν εἰς αὐ-

(α) Σημειῖται ὅτι καὶ τὸ ἀπὸ χεῖρας σύγγραμμά, τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἡ βιοτὴ, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Γάλλων ὡς ἓν ἐκ τῶν ἀρίστων συγγραμμάτων τοῦ Φενελῶνος. I. M.

τὸ μετὰ τοῦ Λαχάρπου (La Harpe) τὸ ὄνομα ἐπικὴ μυθιστορία· πρὸ πάντων δὲ ἄς ἀναγνωρίσωμεν αὐτὸ ὡς γέννημα μεγάλου νοῦς, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του, καὶ ἀληθῶς ἀμίμητον, καθὼς ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ πλῆθους τῶν μιμήσεων, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐλλειπῶν, τὰς ὁποίας παρήγαγε.

Λογίζεται κοινῶς ὡς βέβαιον ὅτι ὑπηρέτης τις, ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Φενελῶνος τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ Τηλέμαχου, ἔκλεψεν ἐν ἀντίγραφον, τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη κατὰ πρῶτον λαθραίως ὡς χειρόγραφον· ἀλλ' οὐδεμία ἐκδοσις αὐτοῦ δὲν ἔγινεν ἀκριβῆς, ἐκτὸς μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. καὶ τοῦ Φενελῶνος.

Εἶναι πολλὰ ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδυσαρκεστήθη εἰς ἄκρον δι' αὐτὸ τὸ βιβλίον, καὶ ὅτι κατηγόρησε τὸν Φενελῶνα ἀγνωμοσύνης. Ὁ Βολταῖρος ἔδειξεν εἰς τὸ θαυμάσιον αὐτοῦ σύγγραμμα τὸ ἐπιγραφόμενον *Αἰὼν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'*. τὰς ἀριδύλους αἰτίας αὐτῆς τῆς δυσαρκεσίας. Ἀφοῦ ὁμιλῇ περὶ τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὸν ἀντιγραφικὴ ἀπιστίας, προσθέτει· Ἄν τοῦτο ὑπάρχει, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καμβραίας ἐχρεώσται εἰς αὐτὴν τὴν ἀπιστίαν ὅλην τὴν φήμην ὅσῃν ἔλαβεν εἰς τὴν Εὐρώπην· ἀλλ' ἐχρεώσται πρὸς τούτοις εἰς αὐτὸν ὅτι διὰ παντὸς ἐχάθη εἰς τὴν αὐλήν. Ἐνόμισαν ὅτι παρατηροῦν εἰς τὸν Τηλέμαχον ἀδιάκριτόν τινα κριτικὴν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ὁ Σέσωστρις δὲ τις ἐθριάμβευσε μετὰ πολλὴν ἀλαζονείαν, ὁ Ἰδομενεὺς δὲ τις καθίστα εἰς Σάλεντον τὴν πολυτέλειαν, λησμονῶν τὸ ἀναγκαῖον, ταῦτα ἐφάνησαν ὡς χαρακτηρίζοντα τὸν βασιλεῖα... Ὁ μαρκήσιος τῆς Λουβοίας (Louvois), εἰς τὰ ὅμματα τῶν δυσχερεστημένων, παρίστατο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πρωτεσι-

„ λάου, ματαιόφρων, σκληρὸς, τετυρωμένος, ἐχθρὸς τῶν μεγάλων στρατηγῶν, οἵτινες ὑπηρετοῦν τὴν πατρίδα, καὶ ὄχι τὸν ὑπουργόν.

„ Οἱ σύμμαχοι οἵτινες, εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1868, ἠνώθησαν κατὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. οἵτινες μετὰ ταῦτα ἐκλόνισαν τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1701, ἐχάρησαν ὅτι ἀνεγνώρισαν αὐτὸν εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον τοῦ Ἰδομενεὺς, τοῦ ὁποίου ἡ ἀλαζονεία ἐπαναστατεῖ ὅλους αὐτοῦ τοὺς πλησιοχώρους· οἱ ὑπαινιγμοὶ οὗτοι ἔκαμαν βαθείας ἐντυπώσεις διὰ μέσου τοῦ ἐναρμονίου ἐκείνου ὅρου, τὸ ὁποῖον παρειαίνει, μετὰ τρόπον τοσοῦτον γλυκύν, τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Οἱ ξένοί καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι, ἀπκυδίσκοντες ἀπὸ τοσούτους πολέμους, εἶδον μετὰ πονηράν τινα παρηγορίαν μίαν σάτυραν εἰς βιβλίον γενόμενον πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἀρετῆς.,

Βλέπομεν ὅτι ὁ Βολταῖρος ἀναφέρων πράγματα ἀναντιρρήτα, δὲν τολμᾷ νὰ κατηγορήσῃ τὸν Φενελῶνα ὅτι συνέλαβε σκοπὸν νὰ ἐπικαλεσθῇ ὅλας αὐτὰς τὰς διασφασεις τοῦ συγγράμματός του. Ἄς μιμηθῶμεν τὴν φρόνημον ταύτην συστολήν, καὶ ἄς μὴν ὑποπτευώμεθα ὅτι ἀνὴρ ἐξόχου ἀρετῆς ἐμελέτησε φανερὰ νὰ προσβάλλῃ τὸν μονάρχην εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον ἄλλως ὑπόχρεως· ἀλλ' ἄς ἀναγνωρίσωμεν συγχρόνως ὅτι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. καὶ αὐτὸς ὁ Λουδοβίκος, εὖρον εἰς αὐτὸ τὸ σύγγραμμα πολλὰ τεμάχια γενόμενα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὑποψιῶν καὶ εἰκασιῶν των.

Ὁ Λουδοβίκος ΙΓ'. διέταξε καὶ ἀνήγειραν ἓνα ἀνδριάντα εἰς τὸν Φενελῶνα, ὁ ὁποῖος σήμερον φαίνεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Διδασκαλείου ἢ Ἀκαδημίας (Institut), ἀπέναντι τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βοσσουέτου.

ΘΑΛΗΣ

ΣΟΛΩΝ

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ

ΒΙΑΣ

ΒΙΟΙ

ΤΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

ΘΑΛΗΣ

Ἐγεννήθη τῇ α. ἡμερᾷ τῆς 25 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 640) καὶ ἀπέθανε κατὰ τὴν 58 (π. Χ. 548), ἔχοντας ἔτη ἑννῆκοντα δύο.

ΘΑΛΗΣ ὁ Μιλήσιος, ὁ ἐκ τῆς Φοινίκης καταγόμενος, ἐγενεαλογεῖτο ἀπὸ τὸν Κάδμον υἱὸν τοῦ Ἀγήνορος. Μὴν ὑποφέροντας δὲ οἱ γεννητόρες του νὰ βλέπωσι τοὺς τυράννους καταδυναστεύοντας τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, παρήτησαν τὴν πατρίδα των καὶ ἀποκατεστάθησαν εἰς τὴν Μίλητον, πόλιν τῆς Ἰωνίας, ὅπου ὁ Θαλῆς ἐγεννήθη τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 35 Ὀλυμπιάδος. Πρῶτος οὗτος ἠξιώθη νὰ λάβῃ τὴν ἐνδοξὸν τοῦ ΣΟΦΟῦ ἐπωνυμίαν, καὶ ἐγένειεν ἀρχηγέτης τῆς φιλοσοφίας ἐπονομασθεῖσας Ἰωνικῆς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του.

Ἐχρημάτισεν ἀρχὸν χρόνον τινά καὶ, ἀπὸ τοῦ ἐδοκίμασε μὲ ὑπόληψιν τὰ πρῶτιστα ἀξιώματα, κινούμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἀφῆκε τὰς φροντίδας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἰγυπτὸν, ὅπου τότε ἤκμαζον αἱ ἐπιστήμαι. Εἰς δικάστημα πολλῶν ἐτῶν συνεκαστρέφετο τοὺς ἱερεῖς, οἵτινες ἦσαν οἱ πεπαιδευμένοι τῆς χώρας, ἐμνήθη τὰ μυστήρια τῆς θεο-

τινά· ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος καὶ ὄχι κτῆνος, ἀνὴρ καὶ ὄχι γυνή, Ἕλλην καὶ ὄχι βάρβαρος.

Ἐδόξαζεν ὅτι ὁ κόσμος διετέθη οὕτως ὥς τὸν βλέπομεν ἀπὸ νῦν τινα ἀναρχὸν καὶ ἀτελεύτητον.

Πρῶτος οὗτος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐδίδαξε τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, ἂν δυνάμεθα νὰ κρύψωμεν τὰς πράξεις μας ἀπὸ τοὺς θεοὺς· οὐδ' αὐτοὶ οἱ πλείον ἀπόκρυφοι στοχασμοὶ μας, ἀπεκρίθη, εἶναι δυνατόν νὰ ᾔναι εἰς αὐτοὺς ἄγνωστοί.

Ἐλεγεν ὅτι τὸ μεγαλύτερον εἰς τὸν κόσμον πρᾶγμα εἶναι ὁ τόπος, διότι χωρεῖ τὰ πάντα. Τὸ δυνατώτερον, ἡ ἀνάγκη διότι φέρει ὅλα εἰς ἐκβάσιν. Τὸ ταχύτερον ὁ νοῦς, διότι ἐν ἀκαρεῖ περιτρέχει τὸ πᾶν. Τὸ σαφέτερον ὁ καιρὸς, διότι ἀνακαλύπτει καὶ τὰ πλείον ἀπόκρυφα· καὶ τέλος τὸ ἡδύτερον καὶ ποθεινότερον ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐπιθυμιῶν.

Ἐλεγε συχνάκις ὅτι·

Ἡ πολυλογία δὲν εἶναι ἴδιον νοῦνεχούς. — καθείς χρεώσεται νὰ ἐνθυμῇται ἐπίσης παρόντας καὶ ἀπόντας τοὺς φίλους του. — Δυσφορητότερον ἄλλο δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ νὰ βλέπῃ τις τύραννον γηράσκοντα. — Τὸ δυνάμενον νὰ μᾶς παρηγορήσῃ εἰς τὰς δυστυχίας μας· εἶναι νὰ μάθωμεν ὅτι καὶ οἱ καταδικασταὶ μας· εἶναι παρομοίως δυστυχεῖς. — Δὲν πρέπει νὰ χύμῃ τις ἐκείνος διὰ τὸ ὅποιον ἄλλος ἠλέγχθη. — Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν ἐντελὴ ὑγείαν, εἰς τὴν μετριότητα καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν τῆς μαλθακότητος καὶ ἀμαθείας.

Ἦτο πεπεισμένος ὅτι δυσκολώτερον ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ ἰδίου ἐαυτοῦ. Ἐκ τούτου· ἐρεῖρε τὸ

ἑρχίον τοῦτο γυναικὸν, τὸ ὅποιον μετὰ ταῦτα ἐχαρῆχθη ἐπὶ χρυσοῦς λεπίδος καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Γνώθι σαυτόν.

Ἐφρόνει ὅτι ἡ ζωὴ δὲν διαφέρει κατ' οὐδὲν ἀπὸ τὸν θάνατον· καὶ ὅταν τις τὸν ἠρώτησεν· διατί δὲν ἀποθνήσκεις; διότι, ἀπεκρίθη· εἶναι ἀδιάφορον.

Εὐχαριστεῖτο ἐνίοτε εἰς τὴν ποιητικὴν, καὶ λέγουσιν ὅτι αὐτὸς ἐρεῖρε τοὺς ἑξαμέτρους στίχους.

Ἀνθρωπὸς τις δικαίως κρινόμενος διὰ μοιχίαν, ἦλθε καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν τοῦ ᾔναι συγχωρημένον νὰ δικαιώῃ διὰ τοῦ ὅρκου· ἀλλ' ὁ Θαλῆς τὸν ἀπεκρίθη περιπαικτικῶς· τοιγὰρ ἡ ἐπιπορία εἶναι μικρότερον τῆς μοιχίας ἀμάρτημα.

Μανδρέττης ὁ ἐκ Πιρηνῆς, ὅστις ἐγρημάτισε μαθητὴς τοῦ Θαλοῦ, ἐλθὼν εἰς Μίλητον πρὸς ἐπίσκεψίν του, τὸν εἶπε· ποίαν ἀνταμοιβὴν θέλεις νὰ σὲ κάμω, ὦ Θαλῆ, διόσας καλὰ διδασκαλίας εἶμαι εἰς ἐσὲ ὑπόχρεως; Ὅταν λάβῃς εὐκαιρίαν νὰ διδάξῃς τοὺς ἄλλους, εἶπεν ὁ Θαλῆς, γνωστοποιήσε εἰς αὐτοὺς ὅτι τῆς διδακταλίας ὁ πατὴρ εἶμαι ἐγώ. Τοῦτο δὲ ἐσὲ μὲν θέλεις εἶσθαι ἀξίεπαινος ταπεινορροσύνη, δὲ ἐμὲ δὲ πολυτιμοτάτη ἀντιμισθία.

Ὁ Θαλῆς πρῶτος ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἐνησυχλήθη εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἀστρονομίαν. Ἐδόξαζεν ὅτι τὸ ὕδωρ εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ ὅλων τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἡ μὲν γῆ εἶναι ὕδωρ πεπικνωμένον, ὁ δὲ ἀήρ ὕδωρ ἀραιωμένον· ὅτι ὅλα μὲν τὰ πράγματα μεταβάλλονται διηνεκῶς· τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο, πλὴν τελευταῖον καθεὶ τι διαλύσεται εἰς νερόν· ὅτι ὁ κόσμος εἶν' ἐμφύοις καὶ πλήρης ἀοράτων ὄντων περιφερομένων ἐνθεν καθεῖθεν· ὅτι ἡ γῆ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ παντός, καὶ κινεῖται περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον, ὃν τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι τὰ ὕδατα

τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι θεμένη ἐκείνη, τὴν δίδουν ἰδιαίτερον τινὰ κλονισμόν, ὅστις εἶναι τὸ αἷτιον τῆς κινήσεώς τις.

Τὰ θυμάσια τοῦ μαγνήτου καὶ τοῦ ἡλέκτρου ἀποτελείσματα, καὶ ἡ συμπάθεια ἢ μεταξὺ τῶν πραγμάτων τῆς αὐτῆς φύσεως, τὸν ἑκαμὴν νὰ νομίσῃ ὅτι «οὐδὲν ἀψυχον».

Ἡ αἰτία τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου, ἔλεγε, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἔτησίαι, πνέοντες ἀπ' ἄρκτου εἰς μεσημβρίαν βρχδύνουν τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, ὅς τις ῥέει ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον, καὶ τὰ ἐμποδίζουσιν νὰ ἐκχυθοῦν εἰς τὴν πεδιάδα.

Πρῶτος, οὗτος πρῆπε τὰς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης κ' ἔκαμε παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν διαφόρων κινήσεων τῶν δύο τούτων ἀστέρων· ἐδόξαζεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι σῶμα αὐτόφωτον ἑκατὸν εἴκοσι φοραὶς ὀγκωδέστερον τῆς σελήνης· ὅτι ἡ σελήνη εἶναι σῶμα σκοτεινόν, ἱκανὸν ν' ἀντανεκλάσῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀπὸ μόνου τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐπιφανείας του. Εἰς τὸ ὑποτιθεμένον δὲ τοῦτο ἐπεριιδόμενος ἔδιδε λόγον περὶ τῶν διαφόρων σχημάτων τῆς σελήνης ὑπὸ τὰ ὁποῖα φαίνεται εἰς ἡμᾶς.

Πρῶτος ἐξέτασε τὴν γένεσιν τῶν ἀνέμων, τὴν ὕλην τῶν κεραυνῶν, τὴν αἰτίαν τῶν ἀστραπῶν καὶ τῆς βροντῆς.

Κάνει πρὸ αὐτοῦ δὲν ἐγνώριζε τὸν τρόπον τοῦ μετρεῖν τὰ ὕψη τῶν πύργων καὶ τῶν πυραμίδων διὰ τῆς μεσημβρινῆς τῶν σιᾶς, ὅπότεν ὁ ἥλιος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰσημερίαν.

Ἐδιαίρει τὸ ἔτος εἰς τριηκοσίους ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας· ἐκαστοποίησε τὰς ὥρας (saisons) τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ περιῶρισε καθὲ μῆνα εἰς τριᾶκοντα ἡμέρας· εἰς δὲ τὸ τέλος ἐκάστης διεδικήσε μὴδὲν ἐπρόσθεσε πέντε ἡμέρας διὰ

ν' ἀποπληρώσῃ τὸν δρόμον τοῦ ἔτους. Τὴν μέθοδον δὲ ταύτην τὴν ἔλαθεν ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου.

Οὗτος ἐγνωστοποίησε τὴν μικρὰν ἄρκτον ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὠδηγοῦντο οἱ Φοίνικες εἰς τὸν καννισμόν τῆς ναυτικῆς τῶν.

Μίαν ἡμέραν, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν κατοικίαν του διὰ νὰ νὰ ὑπάγῃ πρὸς θεωρίαν τῶν ἀστέρων, ἔπεσεν εἰς ἕνα λάκκον. Γραῖα δὲ τις δούλη τοῦ ὀσπητείου ἔτρεξε περὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐτρέφεσεν ἐκείθεν, τοῦ λέγει σιωπητικῶς πῶς· Θαλῆ, σὺ νομίζεις ὅτι δύνασαι ν' ἀνακαλύψῃς τὰ σόφρानα καὶ δὲν βλέπεις καὶ τί εἶναι πρὸ ποδῶν σου;

Ὁ Θαλῆς κατ' ὅλην τὴν ζωὴν ἔχειρε μεγάλην ὑπόληψιν· καὶ τὸν ἐσυμβουλευόντο εἰς τὰς ἀξιολογωτέρας ὑποθέσεις. Ὁ Κροῖσος, καταχερήσας τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Περσῶν, ἐπροχώρησεν ἐπὶ κεφαλῇ μεγάλου στρατεύματος ἕως εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἄλλως. Ἀλλ' ἐνταῦθα κατεταράχθη διὰ τὴν ἀμηχανίαν τῆς διαβάσεως, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν οὔτε γέφυραν, οὔτε ἀκάτια, καὶ ὁ ποταμὸς ἦτον ἀδιάβατος. Ἐν τούτοις ὁ Θαλῆς, ὅς τις εὐρέθη τότε εἰς τὸν ἀγρόν του, τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐδύνατο νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ μέσον διὰ νὰ περάσῃ τὸ στρατόπεδον χωρὶς γέφυραν καὶ πλοῖα· ὅθεν ἐδιώρισε καὶ κατεσκεύασαν μέγαν διώρυχα μηχανοειδῆ τὸ σχῆμα, ἀπὸ τὴν μίαν ἕως τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς πεδιάδος περατούμενον. Οὕτως ὁ ποταμὸς διηρέθη εἰς δύο βραχίονας, ἑκατέρους διαβατοῦς, καὶ ὅλος ὁ στρατὸς διέβη χωρὶς δυσκολίαν. Ὁ Θαλῆς ἐμπόδισε τοὺς Μιλησίους νὰ συνδέσουν, κατ' αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν, συμμαχίαν μετὰ τοῦ Κροίσου, τὴν ὁποίαν οὗτος πολὺ ἐπεθύμει. Ἡ φρόνησις δὲ αὕτη ἐστάθη αἰτία τῆς διακρήσεως τῆς πατρίδος του· ἐπειδὴ ὁ Κύρος νίκησας τοὺς Λυδοὺς

Εισηλάτησεν ὅλας τὰς συμμαχικὰς μ' ἐκείνους πόλεις, πλὴν τῆς Μιλήτου, ἧτις δὲν ἔλαβε μέρος κατ' αὐτοῦ.

Ἐσχατογνηρος δὲ ὢν ἐφάρθη μίαν ἡμέραν εἰς ὑπερῶν τι διὰ τὰ ἔδη ἐν ἀνέσει τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἀμφιθεάτρου. Ἡ ὑπερβολικὴ ὁμῶς καῦσις ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν σφοδρωτάτην μεταβολήν, καὶ παρευθὺς ἐξέπνυσεν ἐκεῖ ὅπου ἐστέκετο. Τοῦτο δὲ συνέβη τὴν 58 Ὀλυμπιάδα, καὶ τὸ ἐγγεννηκοτὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Οἱ δὲ Μιλήσιοι τὸν ἐνταφίασαν μεγαλοπρεπῶς.

ΣΟΛΩΝ.

Ἐγεννήθη τὸ γ' ἔτος τῆς 35 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 635). Ἐγέναν ἱπάρχος τῶν Ἀθηνῶν τὸ γ' ἔτος τῆς 45 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 598), καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς 55 εἰς ἑλικίαν ἑβδομήκοντα ἔκτω ἔτῶν (π. Χ. 560).

ΣΟΛΩΝ ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμενος, ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαλαμίνα τὴν 35 Ὀλυμπιάδα. Ἐξ ηκεστίδης ὁ πατήρ του ἐγενεχλογεῖτο ἀπὸ τὸν βασιλέα Κόδρον, καὶ ἡ μήτηρ του ἦτον ἐξαδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ Πεισιστράτου. Νέος ὢν ἐπιπεριηγήθη τὴν Αἴγυπτον, οὗσαν τότε τὸ θέατρον τῶν σοφῶν. Ἀφοῦ δὲ ἐδιδάχθη τὰ περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς κυβερνήσεως, τοὺς νόμους καὶ τὰ τοπικὰ ἔθιμα, ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου διὰ τὰς σπανίας ἀρετάς του καὶ τὴν ὑψηλὴν γέννησίν του κατέλαβε τὰς σημαντικωτέρας πολιτικὰς θέσεις.

Ὁ Σόλων ἦτον ἄνθρωπος μενάλης σοφίας, ἡνωμένης μὲ πολλὴν ἀνδρίαν, σταθερότητα καὶ εὐκρίνειαν. Ἦτον ἐξαίρετος ῥήτωρ, ποιητής, νομοθέτης, καλὸς μαχητής, ἀκρῶς ζηλωτὴς καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του, καὶ ὀλίγον καταγινόμενος πρὸς ὑψώσιν τῆς οἰκογενείας του. Δὲν ἐπροσηλώθη εἰς κἀνένα διδάσκαλον καθὼς καὶ ὁ Θαλῆς. Ἀμελοῦσε τὴν γνώρισιν τῶν φυσικῶν αἰτιῶν καὶ κατεγίνετο ὅλως εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν. Τούτου εἶναι τὸ ὡραῖον τοῦτο γνωμικόν· Πᾶν μέτρον ἄριστον.

Ἐκ τῆς μεγάλης φήμης τοῦ θάλητος παρακινηθεὶς ὁ Σόλων ἐπλευσεν εἰς Μίλητον πρὸς συνέντευξίν του. Ἀφοῦ δὲ κάμψεν συνωμίλασε μὲ τὸν φιλόσοφον τοῦτον, ὃ

Θαλῆ, τοῦ λέγει ὁ Σόλων, θαυμάζω πῶς νὰ μὴ θελήσῃς ποτὲ νὰ ὑπανδρευθῇς· ἤθελες ἔχει παιδίᾳ καὶ ἤθελες λαμβάνει εὐχαρίστησιν ἀνατρέφων αὐτά. Ὁ Θαλῆς δὲν ἀπεκρίθη τότε τίποτε. Μετὰ τινος δὲ ἡμέρας ἐρμήνευσεν ἓνα ἄνθρωπον νὰ ὑποκριθῇ ὅτι εἶναι ξένος, καὶ ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψίν των. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἤρχισε νὰ διηγῆται ὅσα ὁ Θαλῆς τὸν παρήγγειλε, λέγων ὅτι εἶναι νεοφερμένος ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Σόλων, τί νέα ἔχεις; Τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ ξένος, παρὰ τὸν θάνατον νέου τινὸς Ἀθηναίου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπικηδὶαν πομπὴν ἐσυνώδευεν ὅλη ἡ πόλις, διότι ἦτον ἐπιφανοῦς καταστάσεως, καὶ υἱὸς ἀνδρός ἀπ' ὅλον τὸν λαὸν ὑπερτιμωμένου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐπρόσθεσεν ὁ ξένος, εὐρίσκεται ἔξω τῆς πατρίδος του πρὸ καιροῦ. Οἱ φίλοι του ἀπερῶσισαν νὰ τροπολογήσουν τὴν ἀγγελίαν ταύτην διὰ νὰ ἐμποδίσουν ὥστε νὰ μὴν ἀποθάνῃ ἐκ τῆς θλίψεως. Ἡ πάτερ δυστυχῆ, ἐρώναζεν ὁ Σόλων· καὶ πῶς ὀνομάζεται; Ἦκουσα τὸ ὄνομά του, ἀπεκρίθη ὁ ξένος, πλὴν δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι· ἤξεύρω ὅμως, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἔλεγε μεγάλῃς σοφίας ἄνθρωπον. Ὁ δὲ Σόλων, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνησυχία κίχανε πᾶσαν στιγμὴν, ἐρώνη καταταραχμένος, καὶ μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον νὰ ὑπομείνῃ τὸν ἥρώτησεν, ἂν ἐλέγετο Σόλων. Ὁ ξένος τότε ἀπεκρίθη ὀρμητικῶς· ναί, ναί, αὐτὸς εἶναι. Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἔκαμε τόσην ζωγρὰν καὶ καυστικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Σόλωνα, ὥστε ἤρχισε νὰ σχίζει τὰ φορέματά του, νὰ τίλλῃ τὰ μαλλία του καὶ νὰ τύπτῃ τὴν κεφαλὴν· καὶ τέλος δὲν ἐγκρατέετο ἀπὸ κῆνὲν τῶν ὅσα συνήθιζον νὰ κῆνουν καὶ νὰ λέγουν οἱ τεθλιμμένοι. Διὰ κλαίει καὶ βασανίζεσθαι τόσον, τοῦ εἶπεν ὁ Θαλῆς, διὰ συμβεβηκὸς τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ μ' ὅλα τοῦ κόσμου τὰ δάκρυα; Ἀχ! ἀπεκρίθη ὁ Σόλων, δι' αὐτὸ

τοῦτο κλαίω καὶ ἐγὼ· λυποῦμαι ὅτι τὸ κακὸν δὲν ἐπιδέχεται θεραπείαν. Τελευταῖον ὁ Θαλῆς ἤρχισε νὰ γελά διὰ τὰ διάφορα κινήματα τοῦ Σόλωνος. Ἡ Σόλων φίλε μου, τοῦ λέγει τότε, ἰδοὺ τί με φοβίζει νὰ ὑπανδρευθῶ· φοβοῦμαι τὸν ἐκ τούτου ζυγόν, καὶ γνωρίζω ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ σοφωτέρου ἀνδρός, ὅτι καὶ ἡ πλέον γενναία καρδίᾳ δὲν εἰμφορεῖ νὰ ὑποφέρῃ τὰς θλίψεις τὰς γεννωμένας ἀπὸ τὴν φιλοστοργίαν καὶ τὴν διὰ τὰ τέκνα ἐπιμέλειαν. Μὴ ταράττεσαι περισσώτερον· ὅτι σὲ εἶπαν δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μῦθος πρὸς εὐχαρίστησιν πεπλασμένος.

Σκληρὸς πόλεμος διήρκει πολὺν καιρὸν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων περὶ τῆς νήσου Σαλαμῖνος. Τέλος δὲ μετὰ πολλὰς ἐκατέρωθεν σφαγὰς, οἱ Ἀθηναῖοι οἵτινες εἶχον ἤδη ἐκπέσει, ἀπληθυμένοι νὰ χύουν τοσοῦτον αἷμα ἐδιώρισαν ποινὴν κεφαλικὴν ἐναντίον ἐκείνου, ὃς τις πρῶτος ἤθελε τολμήσει νὰ προτείνῃ πόλεμον εἰς ἀνάκτησιν τῆς Σαλαμῖνος τὴν ὁποίαν διακατεῖχον οἱ Μεγαρεῖς. Ὁ δὲ Σόλων φοβούμενος μὴ προξενηθῇ βλάβῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του εἰάν ὤμιλουσε, καὶ, ἂν ἐσιωποῦσεν, ἡ σιωπὴ του μὴ σταθῇ ἐπιζήμιος εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπερῶσισε νὰ προσποιηθῇ τὸν παράφρονα. διὰ νὰ δύναται, μ' αὐτὴν τὴν πρόφασιν, νὰ εἴπῃ καὶ νὰ κάμῃ ἀτιμωρῆτως ὅ,τι ἤθελεν. Ἐνήργησε νὰ διαδοθῇ λόγος καθ' ὅλην τὴν πόλιν ὅτι ἐφρενοβλάβη. Ἀκούσας δὲ ἐσύνθεσε στίχους τινὰς ἐλεγείους, καὶ ἀπεμνημόνευσεν αὐτοὺς, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του μὲ καταξεσχισμένον χωρικὸν ἐνδυμα, μὲ σχοινίον δεμένος ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ μὲ κάλυμμα κατερῶπωμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ὅλος ὁ λαὸς ἐσυνάχθη περὶ αὐτόν. Ὁ δὲ Σόλων ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ βήματος διεξῆλθε στίχους παρὰ τὴν συνήθειάν του. Εἶθε, ἐφώναξε, νὰ μὴν ᾔσαν πατρίς μου αἱ Ἀθῆναι! ἄχ! ἤθελα νὰ

εἶμαι γεννημένος, εἰς τὴν Φολέγκυδρον, εἰς τὴν Σίκκινον, ἢ εἰς τόπον, ἔτι φρικωδέστερον καὶ βαρβαρικώτερον· τοῦλάχιστον δὲν ἤθελα λυπεῖσθαι βλέπων ἐμαυτὸν δακτυλοδεικτούμενον καὶ ἀκούων νὰ λέγουν· ἰδοὺ ἓνας Ἀθηναῖος, ὃς τις ἐσώθη αἰσχροῦς ἀπὸ τὴν Σαλαμῖνα. Ἄς σπεύσωμεν προθύμως εἰς ἐξάλειψιν τοῦ ἀνείδους τοῦ ὁποῖον ἐλάβομεν, καὶ ἃς ἀνακτήσωμεν τὴν πολυπόθητον ἡμῶν γῆν, τὴν ὁποίαν οἱ ἐχθροὶ μας κατακρατοῦν οὕτως ἀδίκως. Οἱ λόγοι οὗτοι ἔκαμαν τοσαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Ἀθηναίων, ὥστε ἀμέσως ἠχύρωσαν τὸ εἰρημένον διάταγμα, ἔλαβον εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα, καὶ ἀπερῆσαν πόλεμον κατὰ τῶν Μεγαρέων. Ἐκλέχθη δὲ ὁ Σόλων διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ στρατεύματα ἐπὶ τὴν μετὰ τοὺς ἀφρώπους· τοῦ εἰς πολλὰ ἀλίων πλοιάρια, ἔχων δὲ κατόπιν αὐτοῦ τρίτην τινὰ τριάκοντα ἐξ κωπίων προσωρμίσθη πλησίον τῆς Σαλαμῖνος. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς, οἵτινες ἦσαν εἰς τὴν πόλιν, ἐξ ὑπονοίας περιέτρεχον ἐνοπλοὶ ἀτάκτως. καὶ ἐπεμψαν ἐν τῶν πλοίων των διὰ νὰ παρατηρήσῃ τί ἠκολούθει. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐλθὼν πλησιέστατα ἐσυλλήφθη ἀπὸ τῶν Σόλωνα. ὃς τις, δέσας τοὺς εἰς αὐτὸ Μεγαρεῖς, ἐπέδιδασεν ἀντ' αὐτῶν τοὺς γενναϊότερους μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων, διορίσας αὐτοὺς νὰ διευθυνθῶσι μὲν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, πλὴν φυλαττόμενοι ὅσον τὸ δυνατόν μὴ φανερωθῶσιν. Αὐτοὶ δὲ λαβὼν τοὺς λοιποὺς καὶ ἀποβάς εἰς ἄλλο μέρος ὑπῆγεν εἰς συνάντησιν τῶν Μεγαρέων στρατοπεδευμένων ὄντων· ἐνθὺ δὲ μετὰ τοὺς ἐμάχετο οἱ σταλθέντες διὰ τοῦ πλοίου ἐρθασαν εἰς τὴν πόλιν καὶ πλὴν ἐκυρίευσαν. Ὁ δὲ Σόλων, ἀποῦ ἐξηράνισε τοὺς Μεγαρεῖς, ἔστειλε δίχως λύτρα ὅλους τοὺς ζωγρηθέντας εἰς τὴν μάχην, καὶ ἤγειρε ναὸν εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν ἰδίαν τόπον, ὅπου ἐκέρδησε τὴν νίκην. Ματαίως οἱ Με-

γαρεῖς μετὰ καιρὸν ἐζήτουν πεισματωδῶς ν' ἀναλάβουν τὴν Σαλαμῖνα. οἱ τινες καὶ δὲν ἔπαυσαν μέχρις οὗτο ὁμοφώνως καὶ τὰ δύο μέρη ἐδιώρισαν αἰρετοκριτὰς τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὁ Σόλων ἀπέδειξαν ἔμπροσθεν τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπεσταλμένων, ὅτι ὁ Φιλαῖος καὶ Εὐρυσάκης, υἱοὶ τοῦ Ἀϊαντος βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος, ἐλθόντες νὰ κατοικήσουν εἰς τὰς Ἀθήνας ἔδωσαν τὴν νῆσον ταύτην εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τοὺς πολιτογράψωσιν Ἀθηναίους. Ἀνοίξας δὲ καὶ πολλοὺς τάφους ἔδειξεν ὅτι οἱ Σαλαμῖνιοὶ ἔστρεφον τὸ πρόσωπον τῶν τεθνηκότων πρὸς τὸ ἴδιον μέρος μετὰ τοὺς Ἀθηναίους, ἐνθὺ οἱ Μεγαρεῖς τὸ ἐγύριζον ἀπὸ τὸ ἀντίθετον καὶ ὅτι τέλος πάντων ἐχάραττον ἐπὶ τοῦ μνήματος τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀποθανόντος, τὸ ὁποῖον ἦτον ἰδιαιτέρον εἰς μόνους τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Μεγαρεῖς ὁμως δὲν ἤργησαν ἐπὶ πολὺ νὰ τοὺς ἐδικηθῶσι· καθότι αἱ διαφοραὶ, αἱ ὁποῖαι πολὺν καιρὸν διέτρεχον μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν τοῦ Μεγακλέους, κυζήθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὀλίγον ἐλείψε νὰ φέρουν τὸν παντελῆ ὄλεθρον τῆς πόλεως. Ὁ Κύλων ἐσκόπευε ποτὲ νὰ κατασταθῇ κυριάρχης τῶν Ἀθηναίων ἀνακαλυφθεὶς ὁμως τῆς συνωμοσίας του, ἐθανατώθη μετὰ πολλοὺς ἄλλους συνωμώτας· οἱ δὲ δυνηθέντες νὰ διαφύγωσιν ἐσώθησαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Ὁ δὲ Μεγακλῆς ἄρχων τότε ὢν, μετὰ τοὺς κολακευτικὸς λόγους του, κατέπεισε αὐτοὺς νὰ ἔλθουν καὶ παρουσιασθῶσιν ἔμπροσθεν τῶν δικαστῶν καὶ, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὸ ἄσυλόν των, ἐκρίται διὰ τῆς μιᾶς ἄκρας νῆμα δεμένον διὰ τῆς ἄλλης εἰς τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Τὸ νῆμα δὲ ταῦτο ἐκόπη, ἐνθὺ κατέβαιναν ἀπὸ τὸν ναὸν, καὶ ὁ Μεγακλῆς εἶπεν ὅτι μετὰ τοῦτο ἐσήμαινεν ἡ θεὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἀρνήσιν τῆς ὑπερασπίσεώς της. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐλιθοβο-

λήθησαν ἀμίσως ἀπὸ τὸν λαὸν, οἱ δὲ ἄλλοι μολνόντι κατ-
έφυγον εἰς τοὺς βωμούς, ἐξονείθησαν σχεδὸν ὅλοι χωρὶς
σέβας. Οἱ διασωθέντες ὀλίγοι ἀνέλαβον τὴν ἐλευθερίαν των
διὰ τῆς μεσιτείας τῶν γυναικῶν τῶν ἀρχόντων.

Ἡ ἀδοξος αὕτη πράξις κατέστησεν ἔκτοτε μισητοὺς εἰς
τὸν λαὸν τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς ἀπογόνους των, καὶ ἡ
μεταξὺ τῶν δύο μερῶν ἐχθρὰ καθ' ἡμέραν ἀναπτειν ἐπὶ
μᾶλλον, ὥστε ὁ Σόλων, βλέπων τὴν διχόνοιαν ταύτην καὶ
τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κύλωνος δυνατωτάτους ἤδη, καὶ φο-
βούμενος τὴν ἐκ τούτου φθορὰν ὅλης τῆς πόλεως, κατέπει-
σεν ἀμφοτέρους νὰ διορίσουν κριτὰς πρὸς ἀποπεράτωσιν
τῶν διαφορῶν των, οἱ τινες καὶ ἐδικαίωσαν τοὺς Κυλω-
νίους. Ὅλοι οἱ Μεγακλείδαι ἐξωρίσθησαν· τὰ δὲ ὅσα τῶν
ἀποθανόντων ἐξεχώθησαν κ' ἐβρίθθησαν ἐξω τῶν πρασσιείων
τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Μεγαρεῖς λοιπὸν εὐρόντες καιρὸν ἀξιό-
λογον δι' αὐτοὺς ὅπότεν αἱ διχοστασίαι ἦσαν εἰς μέγιστον
βρασμὴν, ἔλαβον τὰ ὅπλα καὶ ἀνέκτισαν τὴν Σαλαμῖνα.

Μόλις κατέπεισεν ἡ στάσις αὕτη καὶ ἀναφέρεται ἄλλη,
τὰ ἐπακλόουθα τῆς ὑποίας δὲν ἤθελον εἶσθαι ὀλιγώτερον
κινδυνώδη· διότι οἱ πτωχοὶ ἦσαν καταχρεωμένοι, ὥστε
κατεδικάζοντο καθημερινῶς ὡς ὑπόδουλοι εἰς τοὺς δανει-
στάς των, οἱ τινες τοὺς καθυπέβαλλον εἰς κόπους ἢ τοὺς ἐ-
πώλουν κατ' ἀρέσκειαν. Μερικοὶ ἐκ τοῦ ὄχλου συνελ-
θόντες ἀπεράσισαν νὰ ἐκλέξουν ἕνα ἀρχηγὸν δυνάμενον νὰ
ἐμποδίσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν τοιαύτην ὑποδούλωσιν γινομέ-
νην διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς εἰς τὴν ρητὴν προθεσμίαν ἀπο-
τίσεως τῶν χρεῶν, καὶ διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἀρχοντας
νὰ διαμοιράσουν ἐξ ἴσου ὅλων τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὸ πα-
ράδειγμα τοῦ Λυκούργου. Αἱ ταραχαὶ ἦσαν τόσοι μεγάλαί
καὶ οἱ ἐπικρατατικροὶ τοσοῦτον ἐνθουσιασμένοι, ὥστε μέ-

σον θεραπευτικὸν διὰ νὰ καταπαύσουν δὲν εὐρίσκετο. Ὁ
Σόλων ἐψηφίσθη, συγκαταθέσει καὶ τῶν δύο μερῶν, διὰ
νὰ τοὺς διαλλάξῃ. Κατ' ἀρχὰς ἔλαβε πολλὴν δυσκολίαν νὰ
δεχθῇ ἐπιχειρήμα τόσον δυσχερὲς, καὶ δὲν τὸν κατέπεισεν
ἄλλο εἰμὴ ὁ πόθος τοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του. Τοῦ
ἤκουσαν δέποτε νὰ λέγῃ, ὅτι ἡ ἰσότης μόνη ἐμποδίζει
πᾶσαν ἐριδία. Καθεὶς ἐξήγει κατὰ τὸ συμφέρον του τὴν
γνώμην ταύτην· οἱ μὲν πτωχοὶ νομίζοντες ὅτι ἤθελεν ἐξι-
σώσει ὅλους, οἱ δὲ πλούσιοι φανταζόμενοι ἐξ ἐνκντίας, ὅτι
ἐσκόπευε νὰ διαθέσῃ τὰ πάντα κατὰ τὸ γένος καὶ ἀξιο-
πρέπειαν τῶν ὑποκειμένων. Τοῦτο κατέστησεν αὐτὸν τόσον
ἀρεστὸν καὶ εἰς ἑκατέρους, ὥστε τὸν ἠνάγκασαν νὰ δε-
χθῇ τὴν κυριαρχίαν. Καὶ οἱ μὴ λαβόντες μέρος εἰς τ'
ἀνακατώματα ταῦτα, μὴ γινώσκοντες ἄλλην καλῆτέραν
θεραπείαν διὰ νὰ καθησυχάσουν αἱ πατρίαι, συγκατένευσαν
ἐκουσίως νὰ ἦναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πλέον κλοκαγάθου
ἀνδρὸς καὶ σωρωτέρου ἀπάσης τῆς γῆς. Ὁ Σόλων ὅμως
δὲν ἐπέθετο κατ' οὐδένα τρόπον, καὶ ἐδήλωσε μετὰ παρ-
ρησίας, ὅτι ποτὲ δὲν θέλει συγκατανεύσει. Οἱ ἄριστοι τῶν
φίλων του τὸν ἐμέμνοντο· εἰς' εὐήθης, τὸν ἔλεγαν, ἀπο-
ποιούμενος μοναρχίαν, ἀφορμῇ τοῦ ματαίου ὀνόματος τοῦ
τυράννου, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως θέλεις κατέχει νομιμῶτα!
Ὁ Τυννώνδας δὲν ἀνηγορεύθη ποτὲ βασιλεὺς τῆς Εὐβοίας;
καὶ ὁ Πιπτακὸς δὲν βασιλεύει τώρα εἰς τὴν Μιτυλήνην;
Ὁ Σόλων μολαταῦτα δὲν ἐκάμνη ἀπὸ τοὺς λόγους τού-
τους. Ἡ νόμμος, τοὺς ἀπεκρίθη, ἡγεμονία καὶ τυραννία
εἶναι, τῇ ἀληθείᾳ, ἀξιόματα περικαλλῇ· πλὴν περιίσταν-
ται πανταχόθεν κρημνοί, καὶ ἔξοδος δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν,
ὅς τις μίαν φορὰν ἐμβῇ εἰς αὐτά. Ἐστάθη δὲ ἀδύνατον νὰ
πεισθῇ εἰς τὸ νὰ δεχθῇ τὸ προδιδόμενον τοῦτο· καὶ οἱ

φιλοι του τὸν ὑπελάμβανον ἀνόητον. Αὐτὸς δὲ κατέγεινεν ἐνθέρμως νὰ καταπαύσῃ τὰς ταραχὰς τῆς πόλεως· ἠκύρωσεν ἐκ τελείου ὅλα τὰ παλαιὰ χρῆν, χωρὶς κἀνείς νὰ δύναται νὰ ζητήσῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς χρεωφειλέτας του· καί, διὰ νὰ δείξῃ παράδειγμα εἰς ὅλους, ἀρῆκεν ἑπτὰ τάλαντα, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἐπανεέλθουν εἰς αὐτὸν κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ τὸν πκτήρα του. ἠκύρωσε πρὸς τοῦτοις καὶ ὅσα εἰς τὸ ἔξῃς ἤθελον γίνεαι μὲ ὑπεξουσιότητα σώματος· καὶ τοῦτο, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ εἰς τὸ μέλλον ἀτοπίαν, ἡ ὁποία ἐγίνεν ἀφορμὴ ὅλων τῶν ταραχῶν. Καὶ τὰ δύο μέρη κατὰ πρῶτον ἐδυσαρעστήθησαν ὅχι ὀλίγον διὰ τὴν κρίσιν ταύτην οἱ μὲν πλούσιοι, διότι ἔχοναν τὰ χρήματά των, οἱ δὲ πτωχοί, διότι δὲν διανοίχσαν ἐξ ἑαυτοῦ τὰς περιουσίας. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ἐπληροφόρηθησαν ἑκάτερα τὰ μέρη τὸ ὠφελίμον τῶν διαταγμάτων τοῦ Σόλωνος, ὥστε τὸν ἐκλεξαν πάλιν ἐκ νέου νὰ καθησυχάσῃ τὰς ἐκ τριῶν ἄλλων φατριῶν ταραχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐμέριζαν τὰς Ἀθήνας, καὶ τοῦ ἐδοῦντο ἐξουσίαν νὰ μεταρρυθμίτῃ τοὺς νόμους κατὰ τὴν γνώμην του, καὶ νὰ συστήσῃ ὅποιον πολίτευμα τοῦ ἤρεσκε.

Οἱ μὲν ὀρεῖνοι ἤθελαν τὸν δῆμον πάντῃ κύριον τῶν ὑποθέσεων· οἱ δὲ πεδῖνοι τοὺς ἐγκρίτους τῶν πολιτῶν, καὶ οἱ θηλαστικοί, νὰ ἐξαίρεθοῦν οἱ ἄρχοντες καὶ ἀπὸ τὴν μίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν. Ὁ Σόλων, τὴν ὁποίαν ἐκλεῖξαν πληρεξούσιον διαιτητὴν, ἤρχισε νὰ καταργῇ ὅλους τοῦ προκατόχου τοῦ Δράκοντος τοὺς νόμους διὰ τὴν ὑπερβαλλούσαν αὐτῶν ἀστυρότητα. Τὰ παρῃμικρότερα ἐγκλήματα ἐτιμωροῦντο, καθὼς καὶ τὰ πλέον φρικαλέα, μὲ θάνατον. Ὁ ἀργός, ὁ κλέψας καρποὺς ἢ χόρτα δὲν ὑπέκειτο εἰς ὀλιγώτερον κίνδυνον ἀπὸ τὴν ἱερόσυλον, φονέα, ἢ καὶ ἄλλον μεγαλύτερον κακοῦργον. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ

εἰπῶσιν ὅτι οἱ νόμοι τοῦ ἦσαν αἰματόγραφοι. Ἐρωτηθεὶς ὁ Δράκων, διὰ τί ἐδιώρισε θάνατον εἰς κάθε χωρὶς ἐξαίρεσιν εἶδος ἐγκλήματος, ἀπεκρίθη· διότι τὰ μὲν μικρὰ εἶναι ἄξια τῆς ποινῆς ταύτης, διὰ δὲ τὰ μεγάλα δὲν εὐρίσκω βαρυτέραν τιμωρίαν.

Ὁ Σόλων ἐδικαίρεσε τοὺς πολίτας εἰς τρεῖς διαφορετικὰς τάξεις κατὰ τὰ κτήματα τὰ ὅποια εἰς ἕκαστος εἶχε τότε (α). ἔκαμε δὲ μετόχους τῶν δημοσίων πραγμάτων ὅλον τὸν λαόν, πλὴν τῶν ἀποχειροθίων, οἵτινες ἀπεκλείοντο τῶν πολιτικῶν, καὶ δὲν ἔχαιρον τὰ ἴδια μὲ τοὺς ἄλλους πρόνομια.

Ἐνομοθέτησε. Νὰ ἐκλέγωνται οἱ πρότεστοι τῶν ἀρχόντων ἐκ τῶν πολιτῶν τῆς πρώτης τάξεως.

Νὰ στηλιτεύεται ὅς τις δὲν μεθέξει εἰς στάσιν τινὰ (β).

Ἄν ὁ ἀνὴρ πλουσίας τινὸς κληρονόμου εὐρίσκετο ἄγονος

(α) Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Σόλωνος ἀναφέρει τέσσαρας τάξεις πολιτῶν εἰς Ἀθήνας, ἀνομαζόντων μὲν τῆς πρώτης τάξεως Πεντακοστομαχοί, τῆς δευτέρας, ἑξακοστοί, τῆς τρίτης, τετρακοστοί, τῆς τέταρτης, πεντακοστοί. ὁ Πλούταρχος εἰσάγει τὴν πεντακοστομαχίαν καὶ τὴν τετρακοστομαχίαν, ὅπως ἔχοντες εἰσόδηκα μῆτρα καρπῶν· τοὺς δὲ τῆς δευτέρας, ἑξακοστοί, εἰσάγει τὴν πεντακοστομαχίαν καὶ τὴν τετρακοστομαχίαν, ὅπως ἔχοντες εἰσόδηκα μῆτρα· τοὺς δὲ τῆς τρίτης, τετρακοστοί, εἰσάγει τὴν πεντακοστομαχίαν καὶ τὴν τετρακοστομαχίαν, ὅπως ἔχοντες εἰσόδηκα μῆτρα· τοὺς δὲ τῆς τέταρτης, πεντακοστοί, εἰσάγει τὴν πεντακοστομαχίαν καὶ τὴν τετρακοστομαχίαν, ὅπως ἔχοντες εἰσόδηκα μῆτρα. Σ. Μ.

(β) Διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου νόμου ὁ Σόλων ἠθέλησε νὰ βιάσῃ τοὺς μὲν συνετοὺς καὶ ἐγκρίτους ἄνδρας τῆς πολιτείας, εἰς περιστάσειν φαντασίας, νὰ μὴ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὰ πράγματα, ἀλλὰ νὰ συνεργῶσι διὰ τῆς φρονήσεώς των εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν δημοσίων ὑποθέσεων· τοὺς δὲ ἔχοντας ἐν ἀποκλείσει τὴν περιουσίαν των νὰ μὴ εἶναι ἀδιάφοροι ἢ ἀπαθείς ὡς πρὸς τὰ κοινά. Ἐπειτα, οἱ τελευταῖοι αὗτοι, μὴ ὄντας ἠναγκασμένοι νὰ προτιμῶσι τὴν μίαν φατρίαν ἐντὶ τῆς ἄλλης πρὸς ἐξαιρέσειν τάχα τῶν συμφερόντων των, ἤθελον, ὡς ἐπὶ τὸ πλείον, προστιθεσθαι εἰς τοὺς συνετοτέρους καὶ ἐγκριτότερους· ὅθεν τὰ πράγματα ἤθελον καθίστασθαι βαλυσπύργου καὶ δικαιοσύνης. Σ. Μ.

ἡ γυνή του ἐδύνατο νὰ συνέλθῃ μὲ ὅποιον εὐχαριστεῖτο ἐκ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν τοῦ ἀνδρός της.

Αἱ γυναῖκες νὰ μὴ φέρουν προίκα εἰς τοὺς συζύγους των παρὰ τρεῖς ἱματισμοὺς καὶ ὀλιγότιμά τινα ἐπιπλα.

Ἐδύνατο νὰ φονεύσῃ τις ἀτιμωρήτως τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενον μοιχόν.

Ἐμετρίκισε τὰ ἐξόδα τῶν γυναικῶν, καὶ κατήργησε πολλὰς συνειθισμένας εἰς αὐτὰς τελετὰς.

Ἀπηγόρευσε τὸ κακολογεῖν τοὺς ἀποθιμμένους.

Ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἀτίκτους νὰ κατασταίνουν ὁποῖους ἤθελαν κληρονόμους, ἂν μόνον εἶχαν σῶας τὰς φρένας των καθ' ἣν ὥραν ἐγίνετο ἡ διαθήκη των.

Ὅποιος κατασκορπίσει τὸ ἔχειν του νὰ στηλιτεύεται καὶ νὰ ἐκπίπτῃ ἀπὸ καθὲρ τοῦ προνόμιον παρομοίως καὶ ὅστις δὲν γηροκομεῖ τοὺς γονεῖς του. Ὁ υἱὸς δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τρέφῃ τὸν πατέρα του, ἂν δὲν τὸν ἐμάθανε, νέον ὄντα, βιομηχανίαν τινά.

Κάνεις ξένος δὲν ἐδύνατο νὰ πολιτογραφῇ Ἀθηναῖος ἂν δὲν ἦτο φυγὰς διὰ πάντα ἀπὸ τὸν τόπον του, ἢ ἂν δὲν ἔρχετο ν' ἀποκατασταθῇ ἐκεῖ πανέστιος διὰ νὰ μετέλθῃ ἐπάγγελμά τι.

Ἐλιγότευσε πολὺ τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τοὺς ἀθλητὰς βραβεῖα.

Διέταξε ν' ἀνατρέφωνται ἀπὸ τὸ κοινόν τὰ τέκνα τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων.

Ὁ κηδεμὼν νὰ μὴ συγκατοικῇ μὲ τὴν μητέρα τῶν ὀρφανῶν, καὶ νὰ μὴ γίνετ' ἐπίτροπος ὁ πλησιέστερος συγγενής.

Πᾶσα κλοπὴ νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον καὶ ὅστις ἐκβάλει τοῦ ἄλλου ἐκ ὀφθαλμῶν νὰ χάνῃ καὶ τοὺς δόντα.

Ὅλοι τοῦ Σόλωνος οἱ νόμοι ἐχρᾶχθησαν ἐπὶ πινάκων.

οἱ δὲ βουλευταὶ συνελθόντες ὠρκίσθησαν ὅτι θέλουν τοὺς φυλάττει καὶ ὅτι θέλουν ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβοῦς τούτων διατήρησιν. Καὶ ὅτοι πρὸς τούτοις δὲν ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν περὶ αὐτῶν φροντίδα ὡμῶς πανδήμως ὅτι ἂν ἀπ' αὐτοῦς κανεῖς παρεβανέ τι, ἦτον ἐπόχρεως νὰ προσφέρῃ δῶρον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν ἁγάλμα χρυσοῦν ἔχον βάρους ἴσον μὲ τὸν ἐκυτόν του. Ἐδιωρίσθησαν δὲ καὶ κριταὶ πρὸς ἐρμηνείαν τῶν νόμων ὁπόταν μεταξὺ τοῦ λαοῦ συνέβαινον ἐπὶ τούτου ἀμφισβητήσεις.

Ὁ Ἀνάχαρσις, μίαν ἡμέραν, ὁπόταν ὁ Σόλων ἐσύνθητε τοὺς νόμους του, τὸν ἐπερίπαίξε διὰ τὸ ἐπιχείρημά του. Πῶς, εἶπε, μὲ γρηψίματα νομίζεις ὅτι θέλεις χαλιναγωγῆσαι τὰς ἀδικίας καὶ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων; Τοιαῦτα, ἐπρόσθεσε, διατάγματα ὁμοιάζουν κυρίως μὲ ἀράχνης ὑφάσματα, ὅπου ἄλλο πρὸς μίαν δὲν ἐμπλέκεται. Οἱ ἄνθρωποι, ἀπεκρίθη ὁ Σόλων, φυλάττουν ὅσα ὁμοῦ συμφωνήσουν· καὶ ἐγὼ θέλω κάμει τοὺς νόμους μου μὲ τρόπον ὥστε ὅλοι οἱ πολῖται νὰ γνωρίσουν ὅτι τοὺς εἶναι ὠφελιμώτερον νὰ πειθῶνται εἰς αὐτοὺς παρὰ νὰ τοὺς ἀντιστῶν.

Ἐρωτηθεὶς διατί δὲν ἔθεσε νόμον κατὰ τῶν πατροκτόνων δὲν ἐνόμισ', ἀπεκρίθη, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ τις τότεν ἄθλιος, ὥστε νὰ φονεύσῃ γονέα.

Ἐλεγε συχνάκις εἰς τοὺς φίλους του ὅτι δὲν πρέπει ἄνθρωπος ἐβδομηκοντούτης νὰ φοβῆται πλέον τὸν θάνατον, οὔτε νὰ περπονῆται διὰ τὰς δυστυχίας τῆς ζωῆς.

Ὅλοι οἱ αἰλικοὶ παρομοιάζουν μὲ τὰ ψήρια, τὰ ὅποια μεταχειρίζεται τις διὰ ν' ἀριθμῇ· καὶ ὅτι παρασταίνουν περὶ σφόδρην ἢ ὀλιγώτερον κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἡγεμόνος.

Οἱ συχνάζοντες τοὺς ἡγεμόνας δὲν πρέπει νὰ τοὺς συμβουλεύσιν τὸ εὐσεβεστότερον, ἀλλὰ τὸ ὠφελιμώτερον.

Καλύτερον ὁδηγόν ἄλλο παρὰ τὸ λογικόν δὲν ἔχομεν εἰς διαγωγὴν μας· καὶ δὲν πρέπει μήτε νὰ λέγῃ τις μήτε νὰ πράττῃ τίποτε πρὶν τὸ συμβουλευθῇ.

Πολὺ περισσότερα πίστις πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὴν χρηστότητα παρὰ εἰς τὸν ὅρκον τινός.

Δὲν πρέπει ἀπροστοχάστως νὰ κάμῃ τις φίλους· εἶναι δὲ κινδυνώδεστον τὸ νὰ διασπάσῃ τις τὴν ἤδη συνδεμένην φιλίαν.

Τὸ ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον μέσον εἰς τὸ νὰ ἀποσείσῃ τις τὴν ὕβριν εἶναι τὸ νὰ τὴν λησμονήσῃ.

Τὸ ψεῦδος πρέπει νὰ ᾔναι βδελυκτὸν εἰς ὅλους.

Τέλος πάντων χρεώσται καθείς νὰ τιμᾷ τὸ θεῖον, νὰ σέβεται τοὺς γονεῖς τοῦ καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὴν κακὴν συναναστροφὴν.

Ὁ Σόλων ἐνόησεν ὅτι ὁ Πεισίστρατος ἀποκτοῦσε πολλοὺς πατριάρχας, καὶ ὅτι ἐλάμβανε τ' ἀνέχοντα μέτρα διὰ ν' ἀποκατασταθῇ κυριάρχης, ἀντεσταθῇ ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ. Συνήθρουν τὸν δῆμον εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ἐράνη ἔνοπλος, καὶ ἐρανέρωσε τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Πεισιστράτου. Ἡ Ἀθηναῖοι, ἐφύναζον, εἶμαι φρονιμώτερος ἀπ' ὅσους ἀγνοοῦν τοὺς κακοὺς σκοποὺς τοῦ Πεισιστράτου καὶ ἀνδρειότερος ἀπ' ὅσους τοὺς γνωρίζουν, τοὺς ὁποίους ὁ φόβος καὶ ἡ μικροψυχία ἐμποδίζει νὰ τὴν ἐναντιωθῶν. Εἶμιτι ἔτοιμος νὰ γείνω ὁδηγός σας, καὶ μετὰ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας νὰ υπερασπισθῶ γενναίως τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ λαὸς μολώντοισι εὐνοῶν τὸν Πεισίστρατον ἀπεκάλει τραλὸν τὸν Σόλωνα. Ὁ Πεισίστρατις, μετὰ τινος ἡμέρας, τραυματίζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ, καὶ οὕτω κατκιματωμένος ἐρχετ' ἐφ' ἄρματα εἰς τὴν ἀγορὰν, φωνάζων ὅτι ἀπέφυγεν ἤδη τὴν ἐπιβουλὴν τῶν ἐχθρῶν τοῦ, οὔτινας τὸν ἐξερχεν εἰς

τὴν ἐλευθέρην τήντην κατὰστασιν. Ὁ ὄχλος ἐκινήθη ἀμέσως, καὶ ἐμῆλλον νὰ λάβουν τὰ ὅπλα ὑπὲρ τοῦ Πεισιστράτου. Ἡ Ἰπποκράτιδης, τοῦ λέγει ὁ Σόλων, κακῶς ὑποκρίνεσαι τὸν Ὀδυσσεύ· διότι ὁ μὲν Ὀδυσσεύς ἤμυξεν ἑαυτὸν διὰ ν' ἀπκτήσῃ τοὺς ἐχθρούς του, σὺ δὲ ἐπληγώθης διὰ νὰ ἐξαπατήσῃς τοὺς ἰδίους σου συμπολίτας. Ὁ Πεισίστρατος ἐζήτησε πεντήκοντα φρουροὺς· ὁ δὲ Σόλων παρέστησεν ἰσχυρῶς, ἐπὶ περυσίᾳ ὅλων, τὰ κινδυνώδη τῆς τοιαύτης κλινοτομίας ἀπατελέσματος· πλὴν οἱ λόγοι τοῦ χώραν δὲν ἔλαβον εἰς ὄχλον κτήθοροβημένον, ὃς τις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Πεισίστρατον νὰ λάβῃ τετρακισίους, τοὺς ὁποίους ἐκείνης ἐπαυξήσας ἐκυρίευσεν τὴν ἀκρόπολιν. Οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως ἐκπλαγέντες ἐστοχάσθησαν νὰ μείνωσιν οὐδέτεροι εἰς τὴν κίνησιν ταύτην. Ὁ Σόλων ὁμῶς δὲν ἐμικροψύχησε πάντεσσι· ἀλλ', αὐτοῦ ἐπέπληξε τοὺς συμπολίτας τοῦ τὴν ἡλιθιότητα καὶ ἀνανδρίαν των, εἶπε· πρότερον μὲν σᾶς ἦτον εὐκολώτερον νὰ ἐμποδίσαι τὴν ὕψωσιν ταύτης τῆς τυραννίδος, τῶρα ὁμῶς σᾶς εἶναι δόξα περισσοτέρα νὰ τὴν κρημνίσαι συστημὴν ὅσων ἦδη, καὶ νὰ τὴν ἐξολοθρεύσαι κατὰ κράτος. Βλέπων ὅτι ὅλοι τοῦ οἱ λόγοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπινερέσουν τοῖς πολίταις ἀπὸ τὴν μεγάλην καπλήξιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο, ὑπάγει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, λαμβάνει τὰ ὅπλα τοῦ, ἔρχεται εἰς τὴν βουλὴν καὶ θίγει ταῦτα πρὸ τῆς θύρας, φωνάζων. Φιλτάτη πατρίς! σ' ἐδοθήσα ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μετὰ λόγον καὶ μετὰ ἔργον. Τίποτε δὲν ἐλησμόνησα, φέρω μάρτυρας τοὺς θεοὺς, πρὸς υπεράσπισιν τῶν νόμων καὶ τῆς ἐλευθερίας σου. Σεβασμία πατρίς μου! φεύγω καὶ σ' ἀρίνω διὰ πάντα, καθότι μόνος ἐγὼ ἀποδεικνύομαι ἐχθρὸς τοῦ τυράννου, καὶ πᾶς ἄλλος τὴν δέχεται εὐχαρίστως ὡς κύριον.

Μὴν ὑπορέων δὲ νὰ ᾔναι ὑπὸ τὸν Πεισίστρατον· καὶ φοβούμενος πρὸς τοῦτοις μήπως οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ὑποχρεώσουν νὰ μεταρρυθμίσῃ τοὺς νόμους· τοὺς ὁποίους ὤρκισθη νὰ φυλάττῃ, εὐχαριστήθη κάλλιον νὰ ἐξοριθῇ ἐκουσίως καὶ νὰ ἐδύναται ταξιδεύων διὰ νὰ γνωρίζῃ τὸν κόσμον, παρὰ νὰ ζῇ μὲ δυσκρίσειαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὅθεν ἐπέρχοντο εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἔμεινε μερικὸν καιρὸν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀμάρσιος. Ὁ δὲ Πεισίστρατος, ὅς τις καθ' ὑπερβολὴν ἐτίμα τὸν Σόλωνα, λυπηθεὶς πολὺ διὰ τὴν ἀποδημίαν του, τὸν ἔγραψε τὴν ἐξῆς, ὑποχρεωτικὴν ἐπιστολὴν, ὅπου παροτρύνει νὰ τὸν καταπαύσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ.

«Ὅτι ὁ πρῶτος εἶμαι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὅστις ἰδιοποιήθην τὴν κυριαρχίαν τῆς πατρίδος μου, οὔτε μὲ τοῦτο ἔπραξα τι ἄνομον ἢ ἀσεβές· διότι εἶμαι ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κόδρου, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ Ἀθηναῖοι ὤρκισθησαν νὰ διαφυλάξουν τὴν βασιλείαν. Φροντίζω μεγάλως εἰς τὸ νὰ τερῶνται τὰ διατάγματα σου μὲ πολὺ περισσώτερον ἀκρίβειαν, ἢ ἂν ἡ ἐπικράτεια ἐκυβερνᾶτο δημοκρατικῶς, καὶ ἀρκοῦμαι εἰς τοὺς προσδεδωθέντας φόβους. Ἄλλο δὲ παρὰ τὰς προσηκούσας εἰς τὸ ἀξίωμα μου τιμὰς, δὲν μὲ διακρίνει ἀπὸ τὸν παραμικρῶτερον πολίτην. Σπινθήρ μνησικαχίας δὲν εὐρίσκειται κατὰ σοῦ εἰς τὴν καρδίαν μου, διότι τὰ γ' ἀντικαθίστας τοὺς σκοπούς μου· κίνημα προελθὼν μᾶλλον ἀπὸ φιλοπατρίας ἢ ἀπὸ μίσους πρὸς ἐμὲ, καὶ ἀπὸ ἀγνοίας τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φερῶ, καὶ τὸν ὅποιον ἂν ἤξευρες, δὲν ἔθελες, ἴσως, ἀποδοκιμάζει τὸ ἐπιχειρημὰ μου. Ἐπὶ ἀνέλθε λοιπὸν μὲ ἀσφάλειαν, καὶ πείσεις εἰς τὸν λόγον μου ὅτι, ὅχι ὁ Σόλων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀποδειγθέντες εἰς καθεὶ καιρὸν ἐχθροί μου δὲν ἔχουν φόβον τὸν παραμικρὸν ἀπὸ τὸν Πεισίστρατον. Γνωρίζων δὲ τὴν

εὐλικρίνειάν σου, καὶ μὴν ὑποτεύων τίποτε ἄπιστον ἀπὸ σέ, θέλω σὲ θεωρεῖ ὡς τὸν ἄριστον τῶν φίλων μου καὶ θέλεις παρ' ἐμοὶ ἀπολαμβάνει πᾶσαν εὐφροσύνην. Ἄν δὲ διὰ λόγους τινὰς ἐμποδίζεσαι νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὰς Ἀθήνας, μένε ἄλλοθι ὅπου θέλεις· ἀρκεῖ εἰς ἐμὲ νὰ μὴ νομίζωμαι αἷτιος τῆς ἐξορίας σου.»

Ὁ δὲ Σόλων τοῦ ἔκαμε τοιαύτην ἀπόκρισιν.

«Δὲν πιστεύω ὅτι σκοπεύεις νὰ βλάψῃς ἐμὲ, ὅς τις ἤμην φίλος σου πρὶν λάβῃς τὴν δεσποταίαν, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἤμῃ εἰς σέ ἀπεχθίστερος παντὸς ἄλλου μισούντος τὴν τυραννίαν. Ἀρνῶ νὰ κρίνῃ καθεὶς κατὰ τὴν γνώμην του, ἂν ᾔναι συμφερότερον εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ κυβερνῶνται ἀπὸ ἓνα δεσπότην ἀπόλυτον ἢ ἀπὸ πολλοὺς ἄρχοντας. Καὶ μὲν, εἴσαι ὁ κάλλιστος τῶν τυράννων, ἀλλὰ δὲν νομίζω χρεῖός μου νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰς Ἀθήνας· διότι, ἀφοῦ ἐύστατα ἐλευθέρην κυβέρνησιν, καὶ ἀπεπηθήνῃ τὴν ὁποίαν μ' ἐπρόσφεραν ἡγεμονίαν, μὲ δίκαιον λόγον ἤθελον μὲ μέμψεσθαι καὶ νομίζει ὅτι συγκατετέθην εἰς τὴν ἐπιχείρησίν σου, ἂν μ' ἐβλεπαν νὰ ἐπιστρέψω.»

Ὁ Σόλων ἔγραψεν εἰς τὸν Ἐπιμανίδην ἐπιστολὴν ἄλλην τοιαύτην·

«Καθὼς ἡ σύστασις τῶν νόμων μου οὕτω πάλιν καὶ ἡ ἀναίρεσις τῶν ὀφείλων μέγα εἰς τὴν πόλιν δὲν ἔφερε. Θεοὶ καὶ νομοθέται ἐν οὐδενὸς μέρει δύνανται νὰ ᾔναι εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τοὺς κατὰ θέλησιν διοικοῦντας τὸν λαὸν εὖνοας. Οἱ νόμοί μου δὲν ἦσαν μὲν ἐπωφελεῖς, ἀλλ' οἱ ἀθετήσαντες αὐτοὺς κατέστρεψαν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν πολιτείαν, ἐπιστρέψαντες εἰς τὸν Πεισίστρατον τῆς ἀρχηγίας τὴν σφετέρεισιν. Προσέπα τὸ μελλούμενον, καὶ κἄντις δὲν μ' ἐπίσταυσιν. Ὁ Πεισίστρατος, ὅς τις ἐκαλῆκε τοὺς Ἀθη-

ναίους, εφάνετο αξιοπιστότερος παρ' ἐμέ, ὅς τις ὠμιλοῦσα ἀφαιδώς. Ἐπρόβαλα νὰ τοὺς ὀδηγῶ διὰ νὰ προλάβωμεν τὰ συμβάντα δεινὰ, καὶ μ' ἐνόμισαν μωρόν. Τέλος ὁ Πεισίστρατος, μὲ τὴν συναίνεσίν των, λαμβάνει φρουροὺς καὶ μὲ τούτους καταδουλόνει τὴν πόλιν· ἐγὼ δὲ ἐπρόκρινα νὰ μὴν ἔμαι εἰς τὴν πατρίδα μου. »

Κροῖσος ὁ Βασιλεὺς τῶν Λυδῶν κατέστρεψεν εἰς ἑαυτὸν ὅποτε-
λαῖς ὅλους τοὺς εἰς τὴν Λαίαν Ἑλλήνας. Τινὲς δὲ ἐκ τῶν ἐπιση-
μόνων τοῦ αἰῶνος ἐκείνου παραιτήσαντες τὴν Ἑλλάδα διαίτιας
διαφόρους, ἦλθον εἰς Σάρδεις, πόλιν τότε ἀκμαιοτάτην κατὰ
τὰς τιμὰς καὶ τὰ πλοῦτη, καὶ πρωτεύουσαν τῆς ἐπικρα-
τείας τοῦ Κροῖσου. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι διέσπειραν τοιαύτην
φήμην διὰ τὸν Σόλωνα, ὥστε ὁ Κροῖσος ἐλαβεν ἐπιθυμίαν
νὰ τὸν ἰδῇ. Τοῦ ἐμήνυσε παρακαλεστικῶς νὰ ἔλθῃ καὶ ν'
ἀποκατασταθῇ παρ' αὐτῷ, ἀλλ' ὁ Σόλων τοῦ ἔκαμε τὴν
ἐξῆς ἀπόκρισιν.

« Ὑπερτιμῶ τὴν ὁποίαν μὲ δεικνύεις φιλίαν· καί, ἂν δὲν
εἶχ' ἀποφασίσει νὰ διαμείνω εἰς ἐλευθέρῳ κράτει, ἤθελα,
πρὸς θεῶν, εὐχαριστηθῇ κάλλιον νὰ ζῶ εἰς τὸ βασιλεῖόν
σου, παρὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, καθ' ὃν καιρὸν ὁ
Πεισίστρατος θέλει μετέρχεσθαι τὴν δυναστείαν του· ἀλλ'
ἀπολαμβάνω πλεονέκτηρον ἡδονὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξακολουθῶ
δίαιταν εἰς τόπον ὅπου δὲν θεωρεῖται ἀνομιάτης. Ἐρχομαι
μαλοντούτο νὰ σε ἰδῶ καί, πρὸς χάριν σου, νὰ συμβιώσω
μ' ἐστὶ μερικὸν καιρὸν. »

Ὁ Σόλων ἀνεχώρησεν εἰς Σάρδεις κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ
Κροῖσου, ὅστις ἐδείκνυε πόθον ἀνεκδιήγητον διὰ νὰ τὸν
ἰδῇ. Διερχόμενος δὲ τὴν Λυδίαν ἀπαντούσεν εὐγενεστάτους
μὲ συνοδείας μεγάλας καὶ πομπὰς μεγαλοπρεπεῖς, καὶ ὑπε-
λάμβανε πρᾶξιν στιγμὴν ὅτι ἦτον ὁ βασιλεὺς. Ἐμφανίζεται

τέλος εἰς τὸν Κροῖσον, ὅς τις καθήμενος ἐπὶ θρόνου τὸν
ἐπερίμενεν ἐνδυμένος ἐξεπίτηδες πολυτιμώτατα. Ὁ Σόλων
ὁμῶς ἔμεινεν ἀτάραχος εἰς τὴν θείαν τοσαύτης μεγαλοπρε-
πείας. Ὁ δὲ Κροῖσος τοῦ λέγει ξένη! γνωρίζω ἐκ φήμης
τὴν σοφίαν σου, καὶ ἠξέυρω ὅτι περιήλθες πολλοὺς τόπους·
εἶδες ὁμῶς ποτέ τινα οὕτω λαμπροφορεμένον; Ναί, ἀπε-
κρίθη ὁ Σόλων· οἱ φασίαντο, οἱ πετεινοὶ καὶ τὰ παγώνια
ἔχουν τί μεγαλοπρεπέστερον, διότι τούτων ἡ λαμπρότης
εἶναι φυσικὴ, χωρὶς διόλου νὰ φροντίζουν νὰ στολισθοῦν.
Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἀπόκρισις κατέπληξε πολὺ τὸν Κροῖ-
σον. Ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἠνοιξαν ὅλους τοὺς θησαυροὺς, καὶ
τοῦ ἔδειξαν τὰ πολύτιμα τοῦ παλατίου του· ἔπειτα τὸν
παρασταίνει ἐκ δευτέρου ἐμπροσθὶν του, καί, αἱ! τοῦ λέγει,
εἶδες εἰς τὴν ζῆσίν σου ἄνθρωπον ἄλλον εὐδαιμονέστερον; Ναί,
ἀπεκρίθη ὁ Σόλων· τὸν Τέλλον, πολίτην Ἀθηναῖον, ὅστις ἐ-
ζησε τιμίως εἰς καλῶς πολιτισμένην δημοκρατίαν· ἀπῆκε
δύο υἱοὺς ἐν ὑπολήψει μεγάλῃ καὶ μὲ περιουσίαν σημαν-
τικὴν πρὸς σύστασίν των. Τέλος πάντων ὑπὲρ τῆς πατρί-
δος αὐτοῦ μυχόμενος καὶ νικῆσας ἀπέθανεν. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ
ἤγειραν μνημεῖον εἰς τὸν τόπον τῆς πτώσεώς του καὶ τοῦ
ἀπέδωκαν μεγάλας τιμὰς.

Ὁ Κροῖσος κατεπλήχθη ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον,
καὶ ὑπέλαβεν ὡς ἄφρονα τὸν Σόλωνα. Αἱ λοιπὸν! ἐξακο-
λούθησε, τίς μετὰ τὸν Τέλλον εὐδαιμονέστερος; Ἦσαν ποτὲ
δύο ἀδελφοί, ἀπεκρίθη, Κλεοβίς καὶ Βύτων εἰς ἄκρον ἀντ-
αγαπώμενοι καὶ τόσον ἀνδρείοι, ὥστ' ἐδείχθησαν πάντοτε
νικηταὶ εἰς πᾶν εἶδος ἀγώνων. Κατὰ δὲ τινα ἑορτὴν, ἡ
καθ' ὑπερβολὴν προσφιλέστων μήτηρ, Ἰέρεια οὖσα τῆς
Ἥρας, ἐμελλεν ἀναγκαίως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ναὸν διὰ νὰ
τελέσῃ θυσίαν τινα. Ἐπειδὴ δὲ ἡργοπόρησαν πολὺ νὰ φέρουν

τούς βόας, ὁ Κλίοβις καὶ ὁ Βύτων ἐξέχθησαν εἰς τὴν ἀμαξάν καὶ τὴν ἵππων ἕως ἐκεῖ ὅπου ἐμαλλε νὰ ὑπάγῃ. Ὀλον τὸ πλῆθος τοὺς ἔδωκε μυρίας εὐλογίας. Ἡ δὲ μήτηρ των, περιχαρὴς διὰ τοῦτο, παρεκάλεσε τὴν Ἥραν νὰ τοὺς χορηγήσῃ ὅτι ἀγαθότατον ὑπάρχει. Τελειωθείσας τῆς θυσίας ἐκάθισαν νὰ εὐχαριστοῦν, μετὰ δὲ τὴν εὐχαρίαν ἐκρημνίσαν καὶ πλείον δὲν ἐξόπνησαν. Ὁ Κροῖσος μὴ δυνάμενος νὰ κρατήσῃ τὸν θυμὸν του πῶς! εἶπε, δὲν εἶμαι λαμπρὸν ἐγὼ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν εὐδαίμωνων; Βασιλεῦ τῶν Λυδῶν, τοῦ ἀπαρθῇ ὁ Σόλων, εἶσαι κτήτιον ἀπείρου πλούτου καὶ κύριος τοιούτων λαῶν ἀλλ' ἡ ζωὴ ὑπόκειται εἰς τόσας μεταβολάς, ὥστε δὲν δύναται τις ν' ἀπορραίσῃ περὶ τῆς εὐμερείας ἀνθρώπου, δεῖται δὲν ἐρθεῖν ἀκόμη τὸ τέρας τοῦ βίου. Ὁ κχιρὸς ἀναδίδει καθ' ἡμέραν νέα συμβάντα, περὶ τῶν ὁποίων κἀνείς δὲν εἰμπορεῖ ν' ἀμριβάλλῃ. Πρὸ τῆς μάχης δὲν πρέπει τις νὰ μῖνῃ εἰς ἡσυχίαν βέβαιος ὢν περὶ τῆς νίκης. Ὁ Κροῖσος δυσχερεσθένεις πολλὰ ἀπέπεμψε τὸν Σόλωνα καὶ πλείον δὲν τὸν ἀνεζήτησεν.

Ἡ κακὴ ὑποδοχὴ, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη τὸν ἄνδρα τόσον ἐπίσημον, παρώργισε τὸν Ἀἰτωπὸν προσκληθέντα τότε εἰς Σάρδεις πρὸς εὐθυμίαν τοῦ Κροίσου. Ὁ Σόλων, τοῦ λέγει, ἡ παντάπασιν νὰ μὴ συμῶνῃ τις τοὺς ἡγεμόνας, ἢ νὰ τοὺς εὐαρεστήῃ πάντοτε. Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη ὁ Σόλων, ἢ ποτὲ νὰ μὴ τοὺς πλησιάζῃ, ἢ νὰ τοὺς συμβουλεύῃ, ὅσον εἰμπορεῖ τὸ καλῆτερον καὶ νὰ τοὺς λέγῃ ἀείποτε τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ Κύρος αἰχμαλωτίσας τὸν Ἀστυάγην, πάππον του πρὸς μητρός, τοῦ εἶχεν ἀρπάσει διὰ τὰ κράτη· ὁ δὲ Κροῖσος παρωργισθείς διὰ τοῦτο, ἤγειρε πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀστυάγου. Βλέπων δὲ ἐαυτὸν ἐπὶ κεφαλῇ θύου ὑπὲρ πάν

ἄλλο νομιζομένου μαχίμου, ἔχων δὲ καὶ πλούτη ἀναρίθμητα, ἐστοχάζετο πάντα εὐκατόρθωτα· νικηθεὶς ὁμῶς κατὰ δυστυλίαν, ἐτραβήχθη εἰς Σάρδεις ὅπου ἐπολιορκήθη, καὶ μετὰ δεκατεσσάρων ἡμερῶν ἀντίσχειν ἐσυλλήφθη αἰχμάλωτος καὶ ἐφέρθη ἐμπροσθεν τοῦ Κυρίου οὗτος δὲ τὸν παρίδωκεν εἰς βαρεῖας αἰλῶσους. Τὸν ἀνεδίεατεν ἔπειτα ἐπὶ πυρᾷ τινος καὶ τὸν ἐπροσήλωσεν εἰς τὸ μέσον δεκατεσσάρων παιδίων Λυδῶν. διὰ νὰ καὶ ὑπ' ὄψιν τοῦ Κυρίου καὶ ὄλων τῶν Περσῶν ἔνθ' ὃ δὲ ἐβαλλαν πῦρ εἰς τὴν πυρᾶν, ὁ Κροῖσος εἰς τὴν αξιοθρήνητον ἐκείνην κατάστασιν, ἐθυμώθη τὸν λόγον τοῦ Σόλωνος, κ' ἐδόκησεν ἀναστενάζων· ὦ Σόλων, Σόλων, Σόλων! Καταπλάγεις ἐκ τούτου ὁ Κύρος ἔστειλε πρὸς αὐτὸν νὰ τὸν ἐρωτήσουν ἂν ἦτο θεὸς, τὸν ὁποῖον εἰς τὰ δεινὰ του ἐπακαλεῖτο· ἀλλ' ὁ Κροῖσος τίποτε δὲν ἀπεκρίνατο. Ἀναγκαζόμενος τέλος πάντων εἶπεν ἀπὸ θλίψιν καταθαρσύνωνος. Ἀχ! ἐξεφώνησα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον εἰ βασιλεῖς ἔπρεπε πάντοτε νὰ ἔχουν πλησίον των, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν συνομιλίαν ἔπρεπε νὰ τιμοῦν μᾶλλον ἢ ὅλους τοὺς θεσουργοὺς τῶν μεγαλοπρεπειῶν των. Βιαζόμενος πάλιν νὰ ἐκτείνῃ ἔτι περὶ αὐτοῦ τὸν λόγον του, εἶναι σοφὸς ἐκ τῆς ἑλλάδος, ἐξηκολούθησεν ἔσειλα ποτὲ καὶ τὸν ἐζήτησα ἐπίτηδες· διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ θυμώσῃ τὴν μεγάλην μου εὐδαιμονίαν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲ εἶπε ψυχρῶς, ὡς νὰ ᾔθιζε μὲ δείξει ὅτι τοῦτο ἄλλο δὲν εἶναι παρ' ἀνόητος ματαιοφροσύνη, τὸ νὰ προσμένῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου καὶ ὅτι δὲν πρέπει πανταλῶς νὰ υπεραίρωμαι δι' εὐτυλίαν, ἥτις ὑπόκειται εἰς ἄπειρα συμβάντα ἐπώδυνα. Γνωρίζω τώρα τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσα μὲ προείπεν. Ἐνθ' ὃ οὕτως ἐμίλει ὁ Κροῖσος, ἡ φωτιά ἦτον ἤδη πρὸς τὰ κάτω τῆς πυρᾶς ἀναμμένη, κ' ἔβλανε πλείον νὰ ἀναδέεσθαι. Ὁ Κύρος ἐκάμθη ἐκ τῶν λόγων

τοῦ Κροίσου· ἡ δὲ ἀξιοδάκρυτος κατάστασις ἡγεμόνας ἀκραιψύχου ποτὲ τὸν ἐπανάφερεν εἰς ἑαυτόν. Ὅθεν, φοβούμενος μὴν ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς αὐτὸν παρομοία καταδρομὴ, ἐδιώρισε παρευθὺς νὰ σβέσουν τὸ πῦρ καὶ νὰ τοῦ ἐγγάλουν τὰς ἀλύσεις. Τὸν ἐτίμησε δὲ ὅσον ἦτο δυνατόν, κ' ἐδέχετο τὴν συμβουλὴν τοῦ εἰς τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις.

Ὁ Σόλων ἀφίσας τὸν Κροῖσον, ἐτραβίχθη εἰς τὴν Κιλικίαν, ὅπου ἔκτισε τὴν συνώνυμόν του πόλιν Σόλους. Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ Πεισίστρατος ἐστήριζε πάντοτε τὴν τυραννίαν τοῦ, καὶ ὅτι ἐμετανόουν οἱ Ἀθηναῖοι πῶς δὲν ἀντεστάθησαν εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῆς ἀρχῆς, τοῖς ἔγραψεν ὡς ἀκολουθῶς.

«Μεγάλαν ἄδικον ἔχετε μεμρόμενοι τοὺς θεοὺς διὰ τὴν ὀτυχίαν σας. Ἄν πάσχετε τῶρα πρέπει νὰ αἰτιάσθε τὴν καυρόνοιαν καὶ μωρίαν σας, μὴ δόσαντες πίστιν εἰς ἄνδρας σκοπὸν ἔχοντας τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος· ἀλλ' ἀφίθητε καὶ προκατελήφθητε ἀπὸ τοῦς γλυκεῖς λόγους καὶ τὰς πανουργίας ἀνθρώπου, ὅς τις ἄλλο παρὰ νὰ σᾶς ἀπατήσῃ δὲν ἐζήτει.»

Ὁ Περίκλεις, τύραννος τῆς Κορίνθου, ἐδηλοποίησεν εἰς τὸν Σόλωνα τὴν κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν συμβουλευσῇ· ὁ δὲ Σόλων τοῦ ἔκαμα τοιαύτην ἀπόκρισιν.

«Μὲ γράφεις ὅτι τινὲς συνομνύουσιν κατὰ σοῦ. Ἄν λοιπὸν διὰ νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τοῦς ἐχθροῦς σου, φανεύσῃς αὐτοὺς, δὲν θὰ εὐδοκῶσιν, ἤξευρε, πολὺ αἱ ὑποθέσεις σου. Θέλεις ἐνεδρευθῇ ἀπ' ἐσους ὑποπτεύεσαι. Οὗτοι δὲ θέλουν εἶσθαι ἢ ὅσοι φοβοῦνται διὰ τὸν ἑαυτὸν των, ἢ ὅσοι δὲν θὰ εἰσπορίσων νὰ ὑποφέρων τὰς μηχανουργίας σου, ἢ τέλος πάντων ὅσοι θέλουν νομίσαι ὅτι κάμνον καλὴν ἐκδούλευσιν

εἰς τὴν πατρίδα των. Τὸ καλλήτερον εἶναι ν' ἀρεθῇς ὅπως διόλου ἀπὸ τὴν τυραννίαν· ἂν ὅμως δυσκολεύεσαι, προσκάλεσαι στρατεύμα ξένον, ὅσον διὰ νὰ κρατῇ τὸν τόπον εἰς ὑποταγὴν καὶ τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ἀσφάλειαν, καὶ διὰ νὰ μὴ βιασθῇς νὰ ἐξορίσῃς κἀνένα.»

Ὁ Σόλων ἐπέρασεν εἰς Κύπρον κ' ἐφιλιώθη μὲ τὸν Φιλόκυπριν ἡγεμόνα τῆς Αἰπείας. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο κτισμένη εἰς τόπον ἄκαρπον πολλά. Ὁ δὲ Σόλων ἐσυμβούλευσε τὸν Φιλόκυπριν νὰ τὴν μετακτίσῃ εἰς καλλήτερον μέρος. Ἐκλεξε λοιπὸν πεδιάδα τινὰ ἰσραίαν καὶ καρποφορωτάτην, διεύθυνεν ὁ ἴδιος τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο κ' ἐπέτυχε κάλλιστα. Ὁ δὲ Φιλόκυπρις, πρὸς ἀνταμοιβὴν, ἠθέλησεν αὕτη ἡ πόλις νὰ ὀνομάζεται Σόλος.

Ποτὲ ὁ Σόλων δὲν ἦτον ἐχθρὸς τῶν ἡδονῶν· ἡγάπα τῆς τραπέζης τοῦ τὴν πλουσιοπαροχίαν, καὶ ὅτι ἄλλο συνέβαλλεν εἰς τὴν εὐφροσύνην ζωῆς. Ἐμίσει δὲ τὰ δράματα, τὰ ὅποια διελάμβανον πράγματα ἐφευρεθέντα πρὸς ἡδονήν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀνελεύθερον εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ὅτι ἐκ τούτου γεννῶνται ἄπειροι στάσεις. Ἀπ' οὗ καίρου ἤκμαζεν εἰς Ἀθήνας, ὁ Θέσπις ἤρχισε νὰ παρασταίνῃ ὁ ἴδιος τὰς τραγωδίας τοῦ. Τοῦτο ἤρξε θαυμασίως εἰς τὸν λαὸν ὡς καινοφανές. Ὁ δὲ Σόλων, ὅστις ἡγάπα νὰ τέρπεται, εὐρέθη μίαν ἡμέραν εἰς τὴν παράστασίν του· καὶ, μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ δράματος, δὲν αἰσχύνεσθαι, τὸν λέγει, νὰ ψεύδῃσαι εἰς τόσον κόσμον ἐμπρός, δὲν προξενεῖ βλάβην, ἀπεκριθὲν ὁ Θέσπις, πρὸς γέλωτα γίνεται. Ὁ Σόλων κτυπήσας τὴν γῆν μὲ τὴν ῥάβδον τοῦ ναι, ἐπανάλαβεν ἀλλ' ὅταν τοιαῦται ψευδολογίαι γίνωνται παραδεκταὶ μὲ γέλωτα, δὲν θ' ἀργήσωμεν νὰ τὰς ἴδωμεν εἰς τὰς δημοσίας πράξεις καὶ εἰς τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ

Πεισιστρατος ἐφέρθη καταματωμένος εἰς τὴν ἀγορὰν, ὁ Σόλων, ὁμιλῶν περὶ αὐτῶν τῶν δραμάτων, ἐρώναξεν· ἰδοὺ πόθεν πηγάζουσιν ὅλας αὐταὶ αἱ δολιότητες.

Τινὲς ἀπιδίδουν εἰς τὸν Σόλωνα τὴν σύστασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, κριτηρίου συγκειμένου ἐκ τῶν ὅσοι ἐχρημάτισαν εἰς Ἀθήνας μέλη εἰς ὅλα τὰ ὑπουργεῖα. Ἐρωτηθεὶς μίαν ἡμέραν, ποῖον κράτος διοικεῖται καλῶς; ὅπου, ἀπεκρίθη οἱ μὴ παντάπασιν ἀδικηθέντες, ζητοῦν μὲ τὴν αὐτὴν ζῆσιν τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ εἰς ἄλλον γινομένου ἀδικήματος, ὥς νὰ ἐγίνετο εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους.

Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς τοῦ ἤρχοντος νὰ συνθέτῃ ποίημά τι, κατὰ τὴν διήγησιν τὴν ὁποίαν εἰς Αἴγυπτον τοῦ παρῆδωκεν περὶ τῆς νήσου Ἀτλαντίδος, τὴν ὁποίαν ᾔθελαν ὡς πύργον κειμένην τοῦ γνωστοῦ Ὠκεανοῦ. Ἀλλ' ὁ θάνατος τὸν κατέλαβεν εἰς Κύπρον πρὶν τὸ σύγγραμμά του τελειωθῇ. Τοῦτο συνέβη τὴν πεντηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα περὶ τὸ ὀγδοηκόστον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐδιώρισε δὲ νὰ μετακομίσουν τὰ ὅσα τῶν εἰς Σικαμῖνα, καὶ νὰ τὰ κρύπτουν, τὴν δὲ κόνιν νὰ διασπείρουν καθ' ὅλην τὴν πεδιάδα. Οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν τελευτὴν του, ἤγειραν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα ἐξ ὀρυχάλκου, κρατοῦντα τὴν βιβλωνεῶν νόμων, καὶ ἐνθυμένον ὡς ἡγεμόνα τοῦ λαοῦ. Οἱ Σαλαμῖνιοι ὡσχύτως τοῦ ἀνέγειραν ἓνα, ὅστις τὸν πρέστανεν ὡς βήτηρα δημιοποῦντα, καὶ ἔχοντα τὰς χεῖρας ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ φορέματός του.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ.

Ἦρχετο τὴν 42 Ὀλυμπιάδα (π. Χ. 610) καὶ ἀπέθανε τὸ γ' ἔτος τῆς 52 (π. Χ. 570), εἰς ἡλικίαν ἰσοδυναμοῦσαν ἑτῶν.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ, υἱὸς τοῦ Ἰρραχίδου, κατήγετο ἐκ τῆς Θοράκης· ἐγεννήθη δὲ εἰς Μιτυλήνην, κωμόπολιν τῆς νήσου Λέσβου περὶ τὴν 20 Ὀλυμπιάδα. Εἰς τὴν νεότητά του ἦτον ἐπιχειρηματικὸς πολὺ, στρατιώτης ἀνδρείος, μέγας στρατηγὸς καὶ πολίτης πάντοτε ἀγαθός. Εἶχεν ὡς γνωμικὸν ὅτι πρέπει τίς νὰ συμμορφῶται μὲ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ μὴ χάνῃ τὴν εὐκαιρίαν.

Πρώτη τοῦ ἐπιχειρήσεως ἦτον ὅτι, συμπληρώσας μὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἀλκίου κατὰ τοῦ Τυρκίνου Μαλὰγχρου ὅστις ἐστρατεύετο τὴν ἡγεμονίαν τῆς νήσου Λέσβου, ἐτραῖεν αὐτὸν εἰς φυγὴν. Ἡ πράξις αὕτη ἔδωκεν εἰς αὐτὸν μεγάλην φήμην ἀνδρίας.

Σκληρὸς πόλεμος διήρκει πολλὸν καιρὸν μεταξὺ Μιτυληναίων καὶ Ἀθηναίων περὶ χώρας τινὸς ὀνομαζομένης Ἀχιλλείτιδος. Οἱ Μιτυληναῖοι ἐκλεῖξαν τὸν Πιττακὸν Στρατάρχην των. Ὅταν δὲ τὰ δύο στρατεύματα ἀντιπαριστάθησαν καὶ ᾔσαν ἑτοιμαὶ ἀρχίσουν τὴν μάχην, ὁ Πιττακὸς ἐπρόβαλε ν' ἀπορρίψουν τὴν διαφοράν των μὲ ἀγῶνα μερικόν. Ἐπροσκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν Φρόνωνα στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων, ὅστις ἐστῆθη πάντοτε νικητὴς εἰς πᾶν εἶδος ἀγῶνος κα' ἐστέρηθη πολλάκις εἰς τὰ Ὀλύμπια. Ὁ Φρόνων ἐδέχθη τὸν ἀγῶνα. Ἀπεράσισαν δὲ ὅτι ὁ νικητὴς νὰ μένῃ ἀνεντιφρόνητος κύριος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος χώρας. Οἱ δύο ἄρχηγοι ἐπροχώρησαν εἰς τὸ μέσον τῶν δύο στρατῶν. Ὁ

Πιττακὸς εἶχεν ὑπὸ τὴν ἀσπίδα τοῦ κρυμμένον ἐν δίκτυον, λαμβάνει ἐπιθεζίως καρπὸν, τὸ ρίπτει ἐπάνω εἰς τὸν Φρύγιον, χωρὶς ἐκεῖνος νὰ προνοήσῃ τίποτε, τὸν περιτυλίσσει εἰς αὐτὸ καὶ φωνάζει· ὀψάριον ἐπίσκα, καὶ ὄχι ἄνθρωπον· Ὁ Πιττακὸς τὸν ἐρόνευσεν ὑπ' ὅψιν καὶ τῶν δύο στρατευμάτων, καὶ ἐξουσίασε τὴν χώραν. Ἐκ δὲ τούτου ἔλαβαν ἀρχὴν τὰ δίκτυα, τὰ ὅποια ἔκτοτε παρέστανον εἰς τὸ θέατρον πρὸς θυμηδείαν τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἡλικία ἐμετρίασε πολὺ τὴν ὁρμὴν τοῦ Πιττακοῦ· ὅθεν ἤρχισε κατ' ὀλίγον νὰ γινέσκει τὴν γλυκύτητα τῆς φιλοσοφίας· Οἱ Μιτυληναῖοι, οἵτινες τὸν ἐσέβοντο διαπερόντως, τοῦ ἔδωσαν τὴν κυριαρχίαν τῆς πόλεώς των· αὐτὸς δὲ, συνειθισμένος ἀπὸ πολυχρόνιον καὶ ἐπίπονον πείραν, ἔβλεπε μὲ γενναιωφύχϊαν τὰς διαφορὰς τῆς τύχης μεταβολάς. Ἀφοῦ δὲ ἐσύστησε καλλίστην τάξιν εἰς τὴν πολιτείαν, παρητήθη αὐτοθελήτως ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώδεκα ἔτη, καὶ ἀρέθη ὅλως δι' ὅλου ἀπὸ τὴν ἀσχολίαν τῶν ὑποθέσεων.

Ὁ Πιττακὸς ἔδειξεν εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς τύχης μεγάλην καταρρόνησιν, ἀφοῦ πολὺ τὰ ἐπιθύμησεν. Οἱ Μιτυληναῖοι, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὰς μεγάλας πρὸς αὐτοὺς ἐκδουλεύσεις, τὸν ἐπρόσφεραν τοποθεσίαν τινὰ τερπνοτάτην, ποτιζομένην ἀπὸ βύακας, καὶ περικυκλουμένην ἀπὸ δάση καὶ ἀμπελώνας, μὲ πολλὰ ἀγροκήπια, τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα ἀρκοῦσαν εἰς αὐτὸν νὰ ζῇ λαμπρῶς εἰς τὴν μοναξίαν του. Ὁ δὲ Πιττακὸς ἔλαβε τὸ δόρυ του, τὸ ὅποιον ἐβρίσκει μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, καὶ εὐχαριστήθη εἰς τὸ τετραγωνικὸν διάστημα τὸ ὅποιον μ' αὐτὸ ἐβόασεν. Οἱ δὲ ἄρχοντες θαυμάσαντες τὴν μετριότητά του, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοῖς εἴπῃ τὴν αἰτίαν· τοῖς ἀπεκρίθη δὲ χωρὶς νὰ ἐξηγηθῇ περισσύτερον, ὅτι τὸ μέρος εἶναι συμπεριώτερον τοῦ ὅλου.

Ὁ Κροῖσος τοῦ ἔγραφε ποτε παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ ἴδῃ τὰ πλούτη του, ὁ δὲ Πιττακὸς τοῦ ἔκαμε τοιαύτην ἀπόκρισιν.

«Ζητεῖς νὰ μὴ ἐλκύσῃς εἰς Λυδίαν διὰ νὰ ἴδω τοὺς θησαυροὺς σου· ἐγὼ καὶ χωρὶς νὰ τοὺς ἴδω, δὲν ἀμυβιάλλω ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλυάττου εἶναι ὁ δυνατώτερος τῶν βασιλέων. Πλὴν, καὶ ὅλα σου ἂν ἀποκτοῦσα τὸ πλοῦτη, πάλιν δὲν ἤθελα γείναι πλουσιώτερος. Χρεῖαν ἀπὸ ὑπάρχοντα δὲν ἔχω, διότι εὐχαριστοῦμαι εἰς τὸ ὀλίγον τὸ ὅποιον ἀρκεῖ καὶ ἐμὲ νὰ θρέψῃ καὶ φίλους τινάς. Θέλω ἔλθει μολοντούτο νὰ σε ἴδω διὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω».

Ὁ Κροῖσος, ἀφοῦ καθυπέταξε τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀσίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐτοιμάσῃ στόλον διὰ νὰ ἐξουσιάσῃ καὶ τὰς νήσους. Ἡρώτησε τὸν Πιττακὸν ἐλθόντα τότε εἰς Σάρδεις ἂν εἶχεν εἰδήσεις ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Μονάρχα, τὸν λέγει, οἱ νησιῶται ἡγόρασαν δέκα χιλιάδας ἵππους καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἔλθουν νὰ προσβάλουν εἰς Σάρδεις. Ν ομίσας ἀληθὲς τοῦτο ὁ Κροῖσος, ἄμποτε, εἶπεν, οἱ Θεοὶ νὰ τοὺς φωτίσουν! φαίνεται, ἐπανέλαβεν ὁ Πιττακὸς, ὅτι εὐχεσθαι νὰ ἴδῃς εἰς τὴν ξηρὰν ἐφ' ἵππου τοὺς νησιώτας· ἔχεις δίκαιον· ἀλλὰ δὲν συλλογίζεσαι ὅτι καὶ οἱ νησιῶται θὰ γελοῦν ὅταν μάθωσιν, ὅτι μέλλεις νὰ στείλῃς κατ' αὐτῶν ναυτικὴν δύναμιν, καὶ ὅτι περιχαρεῖς θέλουν ἀπαντήσῃ σε καὶ τοὺς Λυδοὺς διὰ νὰ ἐκδικήσουν τὴν δυστυχίαν τῶν Ἑλλήνων τοὺς ὁποίους ὑπεδούλωσας. Ὁ Κροῖσος νομίσας ὅτι ὁ Πιττακὸς ἐπρογνώριζε τὸν σκοπὸν του, ἀρῆκε τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ στόλου καὶ ἔκαμε συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἕλληνας τῶν νήσων.

Ὁ Πιττακὸς ἦτο δύσμορφος ἄνθρωπος, ἐπονέυσεν πάντοτε τὰ ὀμμάτια, ἦτο πολὺ παχὺς, καὶ παντάπασιν ἀκαλλώπιστος, καὶ ἐπεριπάτει ἄσχημα, ὡς ποδαλγός. Ἐννομεύθη

δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ νομοθέτου Δράκοντος, γυναῖκα ἀνυπόφορον διὰ τὴν ὑπεροψίαν καὶ προπέτειάν της. Μίαν ἡμέραν ὁ Πιττακὸς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα φιλοσόφους τινὰς φίλους του· ἀπὸ δὲ τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, ἡ γυνὴ του, ἥτις ἀείποτε εὐρίσκειτο εἰς ὀργὴν, ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν μὲ ὅλα τὰ φαγητά. Ὁ δὲ Πιττακὸς, χωρὶς νὰ κινηθῇ, ἤρκεσθαι νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς προσκαλεσμένους· εἶναι τρελὴ, πρέπει νὰ συμπαλήσετε τὴν ἀδυναμίαν της. Ἡ παντοτεινὴ αὐτὴ μεταξὺ τοῦ ἀνδρογύνου δυσμένεια ἐνέβαλεν εἰς αὐτὸν πολλὴν ἀπείχθειαν διὰ τὰ ἀνῆρμιστα συνοικίσαι· καὶ μίαν ἡμέραν — ὅτε ἦλθέ τις νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ποίαν ἐκ τῶν προβαλλομένων εἰς αὐτὸν δύο γυναικῶν ἐπρεπε νὰ ἐκλέξῃ, ἐξ ὧν ἡ μία ἦτο σχεδὸν τῆς αὐτῆς μ' αὐτὸν καταστάσεως, ἡ δὲ ἄλλη πολὺ ἐπιφανέστερα διὰ τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ γένος της — ὁ Πιττακὸς ὤψωσε τὸ βασιδίον του ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀκουμποῦσε καὶ, ὕπαγε, τὸν λήγει εἰς ἐκείνην τὴν τρίοδον ὅπου τὰ παιδιάρια συναθροίζονται καὶ παίζουν, καὶ ἀκολούθησε τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν θέλουν σὲ δώσει. Ὁ νεανίσκος ὕψηγε τὰ δὲ παιδιὰ ψυχαγωγοῦντα μὲ ὅλην τὴν καρδίαν ἐλεγαν μεταξὺ τῶν· ἔκλεξε τὸν ὁμοιότατον σου. Τοῦτο τὸν ἐπεισε νὰ μὴ φρονῇ πλέον περὶ γυναικὸς ἐπιφανέστερας αὐτοῦ, καὶ νὰ λάβῃ τὴν ὁμοίαν του. Ὁ Πιττακὸς ἦτο τόσο σῶφρων, ὥστε δὲν ἐπινεν ἄλλο εἰμὴ νερὸν τῆς πηγῆς, μολοντί τὰ ὀρκαίτερα κρασία εὐρίσκοντο ἀρθότως εἰς Μιτυλήνην.

Εὐμεροῦλασε μυστικῶς τὸν Περίανδρον νὰ ἐγκρατεῖται ἀπὸ αἵνον, ἂν ἤθελε νὰ κατερθώσῃ τὸν σκοπὸν του, νὰ γαίῃ δαλονότι κύριος τῆς Κορίνθου καὶ νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν τυραννίαν.

Ἐδιδόρισε νὰ τιμωρῆται διπλάσιως, ὅστις ἐσφαλλεν ἐν καιρῷ τῆς μέθης του.

Ἐλεγε συχνάκις ὅτι ἡ ἀνάγκη εἶναι τόσο ἰσχυρά, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς νόμους της.

Εἰς τὴν δημοκρατίαν φανερόναι τίς τὴν ἐκτασιν τοῦ πνεύματός του.

Οἱ μὲν σοφοὶ πρέπει νὰ προβλέπουν τὰς δυστυχίας, ὅσαι εἶναι δυνατόν νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτοὺς, οἱ δὲ γενναῖο ψυχοὶ νὰ τὰς ὑποφέρουν ἀνδρείως ἐλθούσας.

Εἶναι δυσκολώτατον νὰ ἤναι τις χρηστός.

Καλῆτερον ἄλλο δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ νὰ πασχίζῃ τις πάντοτε νὰ κάμνῃ καλῶς ὅ,τι ἐπεχειρίσθῃ καθ' ἣν στιγμήν καταγίνεται εἰς αὐτό.

Διὰ νὰ ἐπιτυχαίῃ τις πρέπει νὰ μελετᾷ μὲ ἀνυσιν καὶ νὰ πράττῃ μὲ προθυμίαν ὅ,τι ἐσχεδιάσεν.

Ἐνδοξατέρα νίκη εἶναι ἡ ἀναίμακτος.

Διοικεῖται καλῶς ἓνα βασίλειον, ὅταν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἐν πράγμασι πάντες ὑπόκεινται εἰς τοὺς νόμους ὡς καὶ οἱ παραμικροί.

Μὴ προλέγετε, ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅ,τι μέλλετε νὰ πράξετε· διότι, ἂν κατὰ δυστυχίαν ἀποτύχετε, θὰ περιπαιχθῆτε.

Μὴν ὀνειδίζετε τίνα διὰ τὴν ἀποτυχίαν του, μήπως εὐρεθῇτέ ποτε εἰς παρομοίαν κατάστασιν.

Μὴ κακολογῆτε κανένα, κ' ἐχθρὸς σας ἂν ᾖ.

Διατηρεῖτε τοὺς φίλους σας, καὶ διάγετε μ' αὐτοὺς μὲ τὴν προσοχὴν ὡς νὰ ἐμελλαν νὰ γείνουσιν ποτὲ ἄκροι ἐναντίοι σας.

Ἀγαπᾶτε τὴν σωφροσύνην, τὴν ὀλιγάρκειν καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Σέβασθε τὸ θεῖον.

Ἀποδίδετε πιστῶς ὅ,τι σᾶς παρκατέθεσαν καὶ μὴν ἐκτομίζετε ποτὲ τὸ μυστικόν.

Ἐκαμε γίγους τινάς, ὅπου ἔλεγεν ὅτι πρέπει τις νὰ λάβῃ τὸ τόξον καὶ τὴν φαρέτρην του, νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ σκοτώσῃ ἕνα κακὸν ἄνθρωπον ὅπου τὸν ἀπαντήσῃ· διότι, ἐπειδὴ ἡ καρδίᾳ τοῦ τοιοῦτου εἶναι πάντοτε διπλῇ, τὸ γόμα του δὲν λέγει ποτέ τι εἰς τὸ ὅποιον νὰ εἰσπορῇ τις νὰ ἐμπιστευθῇ (α).

Ὁ Κροῖσος τοῦ ἐπεμψε μεγάλην ποσότητα χρημάτων εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐμόναζεν· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ τὰ δεχθῇ· ἔχω, ἀπεκρίθη ἡσύχως, τὰ διπλάσια τῶν ὅσα θέλω· διότι ὁ ἀδελφός μου ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ἀνήκει εἰς ἐμέ.

Αἱ ἀποκρίσεις τοῦ ἦσαν πάντοτε μ' ἐτοιμότητα καὶ ζωηραί· καὶ ποτὲ δὲν ἔμενεν εἰς ἀπορίαν ὅποιανδήποτε ἐρώτησιν καὶ ἂν τοῦ ἐπρόβαλλαν.

Ἐρωτηθεὶς ποτὲ τί πλὴν εὐματάβλητον; Ἡ ῥοή τῶν ὑδάτων, ἀπεκρίθη καὶ ἡ διέθεσις τῶν γυναικῶν. — Τί πρέπει νὰ κάμνῃ τις ὅσον εἶναι δυνατόν ἀργότερα; Νὰ δανείζεται χρήματ' ἀπὸ τὸν φίλον του. — Τί πρέπει νὰ κάμνῃ τις παντοῦ καὶ πάντοτε; Νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὰ συμβαίνοντα ἀγαθὰ καὶ κακὰ. — Τί εὐχάριστον; Ὁ καιρός. — Τί ἀδύλον; Τὸ μέλλον. — Τί πιστόν; Ἡ γῆ. — Τί ἀπίστον; ἡ θάλασσα.

Ὁ Φωκαεὺς τὸν εἶπε μίαν ἡμέραν ὅτι ἤθελε νὰ διευθυνθῇ

(α) Δι' ἐννοίαν ἀνερμίστου νὰ θέλῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστη τούτου αὐτοῦ εὐνοῦτος ἐπίχρους τοῦ Πιττακοῦ τῶν ὁποίων τὴν ἔνστατον ἀναφέρει ἑνταῦθα ὁ συγγραφεύς μας.

ἔχοντα δὲ τὸ ξὺν καὶ ἰδιόκον φαρέτρην
στύχην αὐτὴν φέοντα κακόν·

Πιστὴν γὰρ οὐδὲν γλώττω διὰ στίματος· λατρεῖ
διχόμεναι ἔχοντα κραδίη νέεα.

πρὸς ἄνθρωπον τίμιον διὰ πρᾶγμα τι τὸ ὅποιον εἶχε κατὰ νοῦν. Εἰς μάτην, ἀπεκρίθη ὁ Πιττακός· ποτὲ δὲν θὰ εὕρῃς τοιοῦτον ἄνθρωπον.

Ὁ Πυρράϊος, υἱὸς τοῦ Πιττακοῦ, διατρίβων εἰς Κύμην ὑπῆγεν εἰς ἕνα κουρείον, ὅπου συνήρχοντο οἱ νέοι κ' ἐσυνομιλοῦσιν περὶ τῶν διχτροχόντων. Χαλκεὺς τις, ἐξ ἀπροσεξίας, ἔρριψεν ἕνα πέλεκυν ἐπάνω του καὶ τοῦ ἐχώρισεν εἰς δύο τὴν κεφαλὴν. Οἱ δὲ Κυμαῖοι συνέλαβον τὸν φονέα καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὸν πατέρα τοῦ ἀποθανόντος. Ὁ δὲ Πιττακός, ἐξετάσας λεπτομερῶς ὅλα τὰ περιστατικὰ τῆς πράξεως, εὗρεν ὅτι δὲν ἔπταιεν ὁ ἄνθρωπος. Τὸν ἀπέλυσε λοιπὸν καὶ εἶπε τὸ ἀκούσιον ἔγκλημα εἶναι συγχωρητέον, ὃ δὲ ἐκδικούμενος γίνεται ἐνοχός διὰ τὴν ἀδικον ποινὴν τοῦ αἰθέου.

Ὁ Πιττακός ἐνίοτε καταγίνετο πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ εἰς τὴν ποιητικὴν. Ἐγράψε διὰ στίχων τοὺς νόμους του καὶ ἄλλα ποιήματα. Ἡ συνειθισμένη του γύμνασις ἦτο ν' ἀλέθῃ σιτάριον γυρίζων ὁ ἴδιος τὸν μύλον. Ἐστάθη διδάσκαλος τοῦ Φερεκύδου (β), τὸν ὅποιον συγκαταριθμοῦν μὲ τοὺς σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος δὲν εἶναι ὀλίγον παράδοξος.

Λέγουσιν ὅτι μίαν ἡμέραν, ὅταν ὁ πόλεμος ἀνεῖρηπιζετο μεταξὺ Ἐφεσίων καὶ Μαγνησίων, ὁ Φερεκύδης, ἄκρος φίλος τῶν Ἐφεσίων, ἀπαντήσας εἰς τὸν δρόμον ἕνα ἄνθρωπον, τὸν ἠρώτησε πόθεν ἦτο. Μαθὼν ὅτι ἦτον Ἐφέσιος· λάβε μ' ἐκ

(β) Ὁ Φερεκύδης ἦτον ἐκ τῆς Σόρου, νήσου τοῦ Ἀρχιπαλάγου, τὴν σήμερον ἐπιστάμενος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν φιλοκαλίαν τῶν ἐνοικούντων ἀποίκων Ἑλλήνων. Περὶ τούτου λέγουσι πολλοὶ ὅτι ἐτελειοποιήθη μόνος του. ὡστε ἤξιωσεν νὰ συναριθμηθῇ μὲ τοὺς σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος· αἱλοὶ δὲ ἐν ἑσπεύει παρ' Αἰγυπτίους καὶ Χαλδαίους. Ἀκολουθεῖς θεωρεῖται ὡς ἔχοντα καὶ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου. Σ. Μ.

τοῦ ποδῶς, τοῦ λέγει, σύρε με εἰς τὴν χώραν τῶν Μαγνησίων, καὶ ὕπαγε ὀγλίγωρα νὰ εἴπῃς πρὸς τοὺς Ἑρσείους τὸν τρόπον μετὸν ἑποῖον ὁ Φερεκύδης ἠθέλητε νὰ τὸν μεταχειρισθῇ· παράγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μὲ θάψουν ὅταν κερδήσουν τὴν νίκην. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔσυρε τὸν Φερεκύδην, καὶ πικρευθὺς ἔτρεξεν εἰς τὴν Ἑρσον καὶ διηγήθη τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο. Οἱ δὲ Ἑρσίοι ἐμπλησθέντες ἐλπίδων ἔρχισαν τὴν ἐπιστάσαν τὴν μάχην, καὶ ἐκέρδησαν πληρεστάτην νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὑπῆγαν ἀμίσως ὅπου ἔμαθον ὅτι ἔκειτο ὁ Φερεκύδης, τὸν εὐρῆκαν νεκρὸν, τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν ἐνταφίανσαν μεγαλοπρεπῶς.

Ὁ Πιττακὸς ἀπέβηκεν εἰς τὴν νῆσον Λέσβον τὴν 52 Ὀλυμπιάδα, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.

ΒΙΑΣ

Σύγχρονος τοῦ Πιττακοῦ. Πηραῖζεν ὅτι ὁ Ἀλυάττης καὶ μετέπειτα ὁ Κροῖσος ἐβασίλευον εἰς Αὐδίαν (περὶ τὴν 540. π. Χ.).

ΒΙΑΣ ὁ ἐκ Πριήνης, πόλεως μικρᾶς τῆς Καρίας, ἔχειρε μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλυάττου καὶ Κροίσου βασιλέως τῆς Αὐδίας, ἀπὸ τὴν 40 Ὀλυμπιάδα μέχρι τῆς τελευταίας του. Ἦτο κάλλιστος πολίτης, πάντῃ ἀφιλοκερδής, πολιτικὸς ὄξύς, καὶ καλοκάγαθος. Ἐξουσε μὲ λιτότητα ἂν καὶ γεννημένος πλούσιος· ἐξώδευε δὲ τὴν κατὰστασίν του διὰ νὰ βοηθῇ τοὺς ἐνδεεῖς. Ἐνομίζετο ὡς ὁ πλέον εὐγλωττος ῥήτωρ τοῦ καιροῦ του· ἐμεταχειρίζετο δὲ τὴν εὐγλωττίαν εἰς τὸ νὰ υπερασπίζεται τοὺς πτωχοὺς καὶ πάντα στενοχωρημένον, χωρὶς νὰ θίλῃ ἄλλην ὀφέλειαν παρὰ τὴν δόξαν ὅτι ἔκαμνεν ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα του. Δὲν ἐπεχειρίζετο ποτὲ κάμμίαν χρυσολογίαν ἂν δὲν τοῦ ἐφαίνετο δικαιοσύνη. Τοῦτο ἐγένετο παροιμία εἰς ὅλον τὸν τόπον, ὥστε ὅταν ἤθελε νὰ φανερώσῃ τις τὸ ἐξαιρετικὸν δίκης τινὸς ἔλεγε· καὶ ὁ Βίας ἤθελε τὴν ἐπιροήτισθῃ· ὅταν δὲ πάλιν ἤθελε νὰ υπεραπαυνέσῃ τινὰ ῥήτορα· ἐπιτυχαίνει καὶ ἀπὸ τὸν Βιάντα καλύτερον.

Πειράται ἐπιδραμόντες εἰς τὴν Πελοπόννησον πλησίον τῆς Μεσσήνης ἤρπυσαν πολλὰς κόρας, τὰς ὁποίας ὑπῆγαν καὶ ἐπώλησαν εἰς τὴν Πριήνην. Ὁ Βίας τὰς ἠγόρασε τὰς ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ περιποιηθεὶς αὐτάς ὡς ἰδίᾳ του τέκνα τὰς ἀπέστειλε μὲ δῶρα εἰς τοὺς γονεῖς τῶν. Ἡ φιλάνθρωπος αὕτη πράξις τοῦ ἔδωκε τοσάυτην φήμην, ὥστε πολλοὶ τὸν ὠνόμαζαν ἡγεμόνα τῶν σοφῶν.

Μετά τινα καιρόν οί αἰεῖς τῆς Μεσσηνίας εὗρον εἰς τὴν κοιλίαν μεγάλου τινὸς ἰχθύος ἐν ἀγγεῖον χρυσοῦν, ὅπου ἦτον ἐπιγεγραμμένον Τῷ ΣΟΦΩΙ. Ἡ βουλὴ τῆς Μεσσηνίας συνελθὼν διὰ τὰ σκορθεὺς εἰς ποῖον ἔπρεπε τὰ δοθῆ. Αἱ δὲ κόροι, τὰς ὁποίας εἶχε φιλοδωρήσει πῶσον φιλανθρώπως, ἐπαρουσιάσθησαν μετὰ τοὺς γονεῖς των εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ἐφώναζον ὅλοι ὁμοῦ, ὅτι σφώτερος ἄλλος παρὰ τὸν Βιάντα δὲν ὑπάρχει. Ὅθεν ἡ βουλὴ τῆς Μεσσηνίας τοῦ ἐπεμψε τὸ ἀγγεῖον. Ὁ δὲ Βίας τὸ ἐκύτταξε καὶ, ἀφ' οὗ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιγραφὴν, τὸ ἔδωκεν ὀπίσω καὶ εἶπεν· Ἡ ἐπωνυμία αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Τινὲς νομίζουν ὅτι τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ μετὰ τὸν τρίποδα, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμιλήθη εἰς τὸν βίον τοῦ Θαλῶ, καὶ ὅτι αὕτη ἡ ἱστορία δὲν ἔχει ἄλλην ἀφορμὴν, παρὰ ταύτην ὅτι ὁ τρίπους ἐπέμψθη εἰς τὸν Βιάντα. Ἄλλοι μάλιστα λέγουσιν ὅτι εἰς αὐτὸν πρῶτον τὸν ἔφεραν.

Ἀλυάττης ὁ βασιλεὺς τῆς Λυδίας, ἀφ' οὗ κατίστρεψε πολλὰς πόλεις τῆς Ἀσιανῆς Ἑλλάδος, ἤλθε νὰ πολιορκήσῃ καὶ τὴν Πριήνην. Ὁ Βίας, ὅστις τότε ἦτο πρῶτος ἀρχὼν τῆς πόλεως, ἔλαμψε πολλὸν καιρὸν ἀντίστασιν ἰσχυράν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Ἀλυάττης ἐπίμενε πεισματωδῶς καὶ ἐξηκολούθει μέχρι τέλους τὴν ἐπιχείρησίν του, ἡ δὲ πόλις εὕρισκετο εἰς μεγάλην στενοχωρίαν δι' ἑλλειψίν ζωοτροφῶν, ὁ Βίας ἔλαμψε εὐτραχεῖς δύο καλοὺς ἡμιόνους, τοὺς ὁποίους ἐδίδωξεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, ὥς νὰ ἐρυγαν μόνοι. Ὁ Ἀλυάττης θαύμασε βλέπων εἰς τοιαύτην εὐσυχρίαν τὰ ζῶα, καὶ φοβούμενος μὴ δὲν εἰσπορέσῃ νὰ τὴν κυριεύσῃ διὰ τοῦ λιμοῦ, εὗρε πρόρασιν νὰ σταλῇ ἄνθρωπον εἰς τὴν πόλιν, τὸν ὅποιον ἐπρόσταξε κρυφίως νὰ παρατηρήσῃ πῶς εἶχον οἱ πολιορκημένοι. Ὁ Βίας νοήσας τὸν σκοπὸν τοῦ

Ἀλυάττου ἐπεσκέπασε μετ' ὀλίγον σιτάριον μεγάλους σωροὺς ἄμμου καὶ εὗρε τρόπον νὰ ἴδῃ ὁ πρέσβυς τοῦ Ἀλυάττου δόλυν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀφθονίαν, χωρὶς νὰ δώσῃ ὑπόνοιαν ὑποκρίσεως. Ὁ Ἀλυάττης ἀπατηθεὶς ἀπὸ τὴν πανουργίαν ταύτην διέλυσε παρευθὺς τὴν πολιορκίαν, ἀφῆκεν εἰς εἰρήνην τοὺς Πριηνεῖς καὶ συνεμάχησε μ' αὐτούς. Λαβὼν δὲ περιέργειαν νὰ ἴδῃ τὸν Βιάντα τοῦ ἐμήνυσε νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ στρατόπεδον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· εἰς τοὺς πρέσβεις του· εἶπετε εἰς τὸν βασιλεῖα ὅτι κατοικῶ ἐδῶ, καὶ ὅτι τὸν παραγγέλλω νὰ τρώγῃ κρομμύδια καὶ νὰ κλαίῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του.

Ὁ Βίας ἡγάπα πολὺ τὴν ποιητικὴν καὶ συνέγραψεν ὑπὲρ τὰ δισχιλία ἔπη, ὅπου ἐνουθέτει τὸν τρόπον τοῦ ζῆν καὶ τοῦ καλῶς διοικεῖν τὴν πολιτείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ.

Ἐπεγε συχνάκις· πᾶσχιζε ν' ἀρέσκης εἰς ὅλους· ἂν ἐπιτύχῃς θὰ διάγῃς βίον εὐφρόσυναν.

Ὁ τύφος καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους καταφρόνησις ποτὲ καλὸν δὲν ἐπροξένησε.

Φέρου μετὰ συστολήν πρὸς τοὺς φίλους σου, καὶ στοχάζου ὅτι ἐνδέχεται νὰ γίνων ἔχθροί σου.

Μίσει τοὺς ἐχθρούς σου μετὰ μετριοσύνην· διότι δὲν εἶναι παράδοξον μήπως ποτὲ γίνων φίλοι σου.

Ἐκλεγε ἐν ἀνέσει ἐκείνους μετὰ τοὺς ὁποίους θέλεις νὰ φιλιωθῇς· ἀγάπα δὲ αὐτοὺς ἐξ ἴσου, πλὴν διάκρινε τὴν ἀξίαν των.

Μιμοῦ ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογὴ σε φέρει τιμὴν, καὶ ἔσο πεπεισμένος ὅτι τῶν φίλων σου ἡ ἀρετὴ δὲν θέλει συνεισφέρει ὀλίγον εἰς τὴν ὑπόληψίν σου.

Μὴν ὀμιλῇς μετὰ βίαν, διότι τοῦτο σημαίνει μανίαν.

Πᾶσχιζε ἐν ὅσῳ εἶσαι νέος ν' ἀποκτήσῃς σοφίαν. Αὕτη

θίλει εἰσθαι ἡ παρηγορία σου εἰς τὸ γῆρας, καὶ εἶναι τὸ μόνον ἀναφαίρετον κτῆμα.

Ὁ θυμὸς καὶ ἡ προπέτεια εἶναι ἄκρως ἀντικείμενα πρὸς τὴν φρόνησιν.

Οἱ μὲν ἀγαθοὶ εἶναι σπανιώτατοι, οἱ δὲ κακοὶ καὶ παράφρονες παμπληθεῖς.

Κράτει πάντοτε ἀκριβῶς τὴν ὑπόσχασίν σου.

Ὅμιλει περὶ θεῶν μὲ τρόπον ἀρμόδιον εἰς τὸ μεγαλεῖον των κ' εὐχαρίσται αὐτοὺς δι' ὅσα ἀγαθὰ πράττεις.

Μὴν ἦσαι ὀχληρὴς. Εἶναι καλῆτερον νὰ σὲ ὑποχρεύνουν νὰ λάβῃς παρὰ νὰ ὑποχρεῖσθαι ἄλλους νὰ σὲ δώσουν.

Μὴν ἐπιχειρῖζεσαι τίποτε ἀπερισκέπτως· ὅ,τι δὲ ἀποφασίσῃς ἐκτίλει το μὲ ζῆσιν.

Μὴν ἐπαινῇς τινα διὰ τὰ πλοῦτη του, ἀνάξιον αὐτῶν ὄντα.

Πρέπει νὰ ζῇς ὥς νὰ ἤθελες ἀποθάνει πᾶσαν στιγμὴν, καὶ ὥς πάλιν νὰ ἤθελες μείνει πολὺν καιρὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ εὐρωστία εἶναι δῶρον τῆς φύσεως, τὰ πλοῦτη ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς τύχης· μόνη δὲ ἡ σοφία δύναται νὰ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ διδῇ καλὰς συμβουλὰς εἰς τὴν πατρίδα του.

Εἶναι φρενοβλάβεια τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις ἀδύνατα.

Ἐρωτηθεὶς τί γλυκύτερον εἰς τοὺς ἀνθρώπους; ἡ ἐλπίς, ἀπεκρίθη. — Τί ἡδύτερον; τὸ κέρδος. — Τί δυσχερέστερον; ἡ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολή.

Δυστυχέστατος, ἔλεγεν, εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅταν δὲν ὑπομένῃ τὰ συμβαίνοντα εἰς αὐτὸν δεινά.

Συνεταξίδευσεν ποτὲ μὲ ἀσεβεῖς, κ' αἰφνιδίως ἐγείρεται τρικυμία σφοδρά· τὸ δὲ πλοῖον ἐπειδὴ ἐκινδύνευεν, οἱ ἀσεβεῖς ἐντρομοὶ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ἐπεκκλῶντο τοὺς

θεοὺς. Σιωπᾶτε, τοὺς λέγει ὁ Βίας, μὴν αἰσθανθοῦν ὅτι εὐρίσκεσθ' ἐδῶ καὶ χαθῶμεν ὅλοι.

Ἄλλοιτ' ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς, ὁποῖόν τι εἶναι ἡ πρὸς θεὸν εὐλάβεια δὲν ἀπεκρίνετο τίποτε. Ἀναγκαζόμενος δὲ ὑπ' αὐτοῦ νὰ τοῦ εἴπῃ τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς του· μ' ἐρωτᾷς περὶ πραγμάτων, ἀπεκρίθη, τὰ ὅποια δὲν ἀνήκουν εἰς ἐσέ.

Ἐλεγεν ὅτι ἡγάπα νὰ κρίνῃ δύο ἐχθρῶν του διαφορὰν πολὺ καλῆτερον ἢ δύο φίλων του· διότι τάντοτε σχεδὸν ὁ μὲν καταδικασθεὶς φίλος γίνετ' ἐχθρὸς, ὁ δὲ δικαιωθείς ἐχθρὸς διαλύσσεται.

ὑποχρεῶς ὢν ποτὲ νὰ κρίνῃ ἓνα φίλον του, τὸ ἐγκλημα τοῦ ὁποίου ἐμελλε νὰ τιμωρηθῇ μὲ θάνατον, ἤρχισε νὰ κλαίῃ, παρόντων ὅλων τῶν βουλευτῶν. Διὰ κλαίει, τοῦ λέγει τις, ἐνῶ ἀπόκειται εἰς ἐσέ νὰ καταδικάσῃς ἢ ν' ἀθωώσῃς τὸν πταίστην; Κλαίω, ἀπεκρίθη ὁ Βίας, διότι ἡ φύσις μὲ ἀναγκάζει νὰ οἰκτείρω τοὺς δυστυχεῖς, οἱ δὲ νόμοι μὲ διατάσσουν νὰ μὴ δίδ' ὀλότελα προσοχὴν εἰς τὰς κινήσεις τῆς φύσεως.

Ποτὲ ὁ Βίας δὲν συγκατέταξε κανέναν τυχερὸν μὲ τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ. Ἐνόμιζεν ὅτι τὰ πλοῦτη εἰν' εὐφροσύνη χωρὶς τῶν ὁποίων εἶναι δυνατόν νὰ διήγῃ τις εὐχαρίστως, καὶ ὅτι πολλάκις παρατρέπουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς.

Εὐρέθη κατὰ τύχην εἰς τὴν Πριήνην, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, κατὰ τὴν ἄλωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς δυστυχοῦς ταύτης πόλεως. Ὅλοι οἱ πολῖται ἔπαιρναν καθεὶς ὅσα εἰμποροῦσε κ' ἐρευνᾷν εἰς τόπον ὅπου ἐνόμιζον ἀσφαλῆ τὴν φύλαξίν των· μόνος δὲ ὁ Βίας ἔμενεν ἡσυχος ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγίστης ταύτης συμφορᾶς, καὶ δὲν ἐκινεῖτο ὥς

νά ἦτον ἀναίσθητος εἰς τὰς δυστυχίας τῆς πατρίδος του.
Ἡρωτήθη τότε ἀπὸ τινος, διατί δὲν φροντίζει νὰ σώσῃ καὶ
αὐτός τι ὡς οἱ ἄλλοι; Σώζω, ἀπεκρίθη ὁ Βίας, κ' ἐγὼ το
ἔχειν μου τὸ ὅποιον φέρω μαζὶ μου.

Ἡ πράξις, ἣτις ἔθηκε τέλος εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Βιάντος, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐνδοξος ἢ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του. Χειρῶν γινόμενος ἀπὸ τινος υἱὸν τῆς θυγατρὸς του, πρεσβύτατος ἤδη ὢν, ἦλθεν εἰς τὴν βουλὴν, ὅπου, ὁμιλῶν μ' ἐνθερμον ζῆλον πρὸς τὸ συμφέρον ἐνός φίλου του, ἐκουράσθη καὶ ἐπακούσθη τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἐγγόνου του. Ἀφοῦ δὲ ὁ συνήγορος τοῦ ἀντιδίκου ἐτελείωσε τὸν λόγον του, οἱ δικασταὶ ἐψήφισαν ὑπὲρ τοῦ Βιάντος, ὅστις ἐξεψύχησεν ἀμέσως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐγγόνου του.

Ὁλη ἡ πόλις τὸν εἶαψε μὲ πομπὴν μεγαλοπρεπῆ, καὶ εἰ-
δειξε παράδοξόν τινα θλίψιν διὰ τὸν θάνατόν του. Τοῦ
ἄγειρε δὲ τάφον εὐειδίστατον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐχαράχθη
τὸ εἶδος.

Κλίμα: Αν διαβάζετε Πρινάκης φέρεται καλόγουδο

Πῶς ἔχουν πῆρμα, κόραρον ἰσὺς μέγαν.

Τὸ ὄνομά του ἐπικρατοῦτο μὲ σέβας μέγα, ὥστε οἱ Πρι-
νίς ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὸν ναόν, ὅπου τοῦ ἀπιδίδαν τιμὰς
ὡς εἰς θεόν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τύραννος τῆς Κερύβου σύγχρονος τῶν προκατεστημένων φιλοσόφων.
 Εἶναι ἀγνωστον τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του καθὼς καὶ
 τῆς αἰκιστῆς του.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ εἶναι πῶς οἱ Ἕλληνες ὠνόμασαν σοφόν τὸν Περικλῆδην, μαινόμενον ἄνθρωπον. Ὑφαρπάσθησαν ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν χρυσῶν γνωμῶν του χωρὶς νὰ ἐπιβλέψωσιν εἰς τὴν ἀκόλαστον ζωὴν, τὴν ὁποίαν ἐξοῦσεν ἐν ὅσῳ ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὡμίλει μὲν πάντοτε ὡς ἀληθὲς σοφός, ἔζη δὲ διηνεκῶς ὡς λυσσῶν. Εἰς διάστημα πολλοῦ καιροῦ συνευρίσκετο ἀναισχύντως μὲ τὴν ἰδίαν του μητί-
ρα Κράτειαν. Ἐτάξε ποτὲ, ἂν ἤριστιγεν εἰς τὰ Ὀλύμπια, νὰ στήσῃ εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς ἓν χρυσοῦν ἄγαλμα. Ἡθλη-
σε μὲν εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ἀγῶνας· πλὴν, μὴ ἔχων χρήματα νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἐπρόσταξε καὶ ἀπέσπασαν τὰ στολίδια ὅλων τῶν γυναικῶν πολυτίμως φορεμένων διὰ νὰ παρευρεθῶν εἰς ἑορτὴν τινα, καὶ μὲ τοῦ-
το ἐκτέλεσε τὸ τάξιμόν του.

Ὁ Περίανδρος ἦτον υἱὸς τοῦ Κυψέλου ἀπὸ τὴν πατριάν των Ἡρακλειδῶν, καὶ μετέρχετο τὴν τυραννίαν του εἰς τὴν Κόρινθον, πόλιν τῆς γεννήσεώς του, ἐπὶ Ἀλυάττου βασιλείας τῆς Αὐδίας. Ἐνυμφεύθη τὴν Αὐσίδην θυγατέρα τοῦ Προχλέους ἡγεμόνος τῆς Ἐπιδαύρου. Ἦτο δὲ ἐμμανὲς δι' αὐτὴν καὶ τὴν μετωνόμασε Μέλισσαν. Τοῦ ἐγεννήθησαν δύο υἱοὶ ἀπὸ τὸ συνοικέσιον τοῦτο, Κύψελος καὶ Λυκόφρων, τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἦτο βαρύνου· κ' ἐφαίνετο σχεδὸν ἀνάσθητος, ὁ δὲ Λυκόφρων ὑψίνους καὶ ἱερῆς εἰς κυβέρνησιν βασιλείου.

Παλλακίδες τινὲς διέβαλον, εἰς τὸν Περίανδρον τὴν γυναῖκά του Μέλισσαν ἔγγυον ὄσαν τότε, ὅστις καὶ συνέλαβε δι' αὐτὴν μανικὴν τινὰ ζήλοτυπίαν. Ἐν τούτοις ἀπ' αὐτῆς αὐτὴν ἐνῶ ἀνέβαιναν εἰς μίαν ἀναβάθραν τὴν ἐλάττις εἰς τὴν κοιλίαν τόσον σφοδρῶς, ὥστε τὴν ἔρριψε κάτω ἀποθαμμένην μὲ τὸ ἔμβρυον· παρευθὺς ὁμῶς ἐμετανόησε καὶ ἐξιθύμηνεν εἰς τὰς κακὰς ἐκεῖνας γυναῖκας, τὰς ὁποίας ἐπρόσταζε καὶ τὰς ἔκασκιν.

Μαθὼν ὁ Προκλῆς τὴν σκληρὰν μεταχείρισιν τῆς ἀκριβοῦς θυγατρὸς του, ἔστειλε καὶ ἐζήτησε τοὺς δύο τοῦ ἐγγόνου τοὺς ὁποίους εἰς ἄκρον ἡγάπα, διὰ νὰ τοὺς ἔχη παρηγορίαν τοῦ μερικὸν καιρὸν. Ὅταν δὲ τοὺς ἀπέστελλε, τῶν εἶπεν ἐναγκαλιζόμενος αὐτούς. Παιδιά μου, γνωρίζετε τὸν φονέα τῆς μητρός σας. Ὁ πρεσβύτερος δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὴν ἔννοϊαν τοῦ λόγου· ὁ νεώτερος ὁμῶς συνησθάνθη τοῦτο καὶ ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κόρινθον δὲν ἤθελε παντελῶς νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν πατέρα του, οὔτε νὰ τὸν ἀποκριθῇ εἰς ὅ,τι τὸν ἐρωτοῦσεν. Ἀγχανκτήσας ὁ Περίανδρος διὰ τοῦτο τὸν ἔξωσεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν· ἐξέτασε πολλάκις τὸν Κύψελον διὰ νὰ μάθῃ τί τοὺς εἶπεν ὁ πάππος των, ἀλλ' ὁ Κύψελος λησμονήσας τ' ἄλλα, εἶπε μόνον τὴν καλὴν ὑποδοχὴν τὴν ὁποίαν ἀπ' ἐκεῖνον ἔλαβον. Δὲν ἤρξασθη εἰς τοῦτο ὁ Περίανδρος, πεπεισμένος ὢν ὅτι ἡ αἰτία προήρχετο ἀπ' ἄλλο τί. Τὸν ἐστενοχώρησε δὲ τόσον, ὥστ' ἐπὶ τέλους ἐνθυμήθη τοὺς τελευταίους λόγους, τοὺς ὁποίους ὁ Προκλῆς εἶχεν εἰς αὐτοὺς εἰπεῖ ἀναχωροῦντας. Ὁ Περίανδρος ἐκατάλαβε παρευθὺς τὸ νόημα τοῦ εἰπόντος τὸν λόγον εἰς τὰ παιδία. Διὰ νὰ φέρῃ δὲ τὸν ἄλλον τοῦ υἱὸν εἰς ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ πρὸς αὐτὸν, ἀπηγόρευεν εἰς ὅσους τὸν ἐδέχοντο νὰ μὴ τὸν φυλάττουν πλέον εἰς τὴν οἰκίαν των. Ὁ δὲ Λυκό-

φρων διωχθεὶς ἐκεῖθεν ὑπῆγε νὰ ἐμβῇ εἰς ἄλλα πολλὰ ὀσπῆτια, ἀλλ' ἀπεβάλλετο πανταχόθεν διὰ τὸν φόβον τῶν ἀπειλῶν τοῦ πατρὸς του. Εὗρεν ὡς τόσον φίλους τινὰς, οἵτινες εὖσπλαγχνισθέντες αὐτὸν τὸν παρέλαβον εἰς τὰς οἰκίας των χωρὶς νὰ τοὺς μέλλῃ ἂν ἀπειθοῦσαν εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Περίανδρος διεκήρυξεν ὅτι ἐάν τις τὸν ἐδέχετο, ἢ καὶ τοῦ ὠμιλοῦσεν, ἤθελε τιμωρηθῇ μὲ θάνατον. Ὁ φόβος τῆς τόσον αὐστηρᾶς ταύτης ποινῆς ἐτρόμαξε τόσον τοὺς Κορινθίους, ὥστε καὶ οἱ πλέον δὲν ἐτόλμα νὰ λάβῃ μ' αὐτὸν κοινωνίαν. Ὁ δὲ Λυκόφρων διενυκτέρευεν ὑπο τοὺς προδόμους τῶν οἰκιῶν, καὶ ὅλοι τὸν ἔρευαν ὡς ἄγριον θηρίον. Μετὰ τέσσαρας δὲ ἡμέρας, ὁ Περίανδρος, ὅς τις τὸν εἶδεν ἀπονενεκρωμένον σχεδὸν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ταλαιπωρίαν, κινηθεὶς εἰς οἶκτον, ὑπῆγε πρὸς αὐτὸν καὶ, ὦ Λυκόφρων, τὸν λέγει, τί εἶν' ἐφετιώτερον, νὰ ζῇς αὐτὴν τὴν ἀθλίαν ζωὴν, ἢ νὰ χαίρῃς τὴν ἡγεμονίαν μου, καὶ νὰ ἦσαι πάντῃ κύριος ὧν μου τῶν θησαυρῶν; Εἴσαι υἱός μου καὶ ἡγεμὼν τῆς ἀκμαζούσης πόλεως Κορίνθου. Ἄν δὲ ἡκολούθησεν καὶ ἐν συμβεβηκός, ἢ διὰ τοῦτο θλίψις μου εἶναι τόσον πλέον ζωηρά, ὅσον ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶμαι αὐτουργός αὐτοῦ· ἂν δὲ σὺ κακοπαθῇς πταίεις μόνος, διότι παρώργισας ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὀρεῖσαις νὰ σέβῃσαι. Ἦδη δὲ, ὅτε γνωρίζεις ὁποῖόν τι εἶναι τὸ κατὰ τοῦ πατρὸς πείσμα, σ' ἐπιτρέπω νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἀλλ' ὁ Λυκόφρων, ἀναίσθητος ὡς λίθος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Περίανδρου, τὸν ἀπεκρίθη ψυχρῶς διὰ τοῦτο, διότι μὲ ὠμίλησας, εἴσαι ὁ ἴδιος ἄξιός τῆς ποινῆς μὲ τὴν ὁποίαν ἐφοβέρισες τοὺς ἄλλους. Ὡλέπων ὁ Περίανδρος ὅτι εἶναι παντάπασιν ἀδύνατον νὰ νικήσῃ τοῦ υἱοῦ του τὴν ἰσχυρογνωμίαν, τὸν ἀπεκήρυξε καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Κέρκυραν, τόπον ὑποκει-

μενον εἰς αὐτόν. Παρωξυμένος δὲ ὢν κατὰ τοῦ Προκλέους, διότι τὸν ἐνόμιζεν αἰτῶν τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ σου δυσμενείας, συνέλεξε στράτευμα, τὸ ὁποῖον ὀδηγήσας κατ' αὐτοῦ, ἐπέτυχε καθ' ὅλα εὐστόχως, καὶ κυριεύσας τὴν Ἐπίδαυρον τὸν ἡχμαλώτισε καὶ τὸν ἐρύλαξε χωρὶς νὰ τὸν φονεύσῃ.

Μετὰ τινα καιρὸν, ὁ Περίανδρος, ὅς τις πλέον ἤρχισε νὰ γηράσκῃ, ἔστειλε κ' ἐζήτησεν εἰς τὴν Κέρκυραν τὸν Λυκόφρονα διὰ νὰ τοῦ ἐγχειρίσῃ τὴν κυριαρχίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐστέρει τὸν πρωτότοκον ὡς ὀλίγον ἱκανὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ὁ Λυκόφρων δὲν ἠθέλησεν μήτε κἄν λέξιν ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸν ἀπεισταλμένον. Ὁ δὲ Περίανδρος, ὅς τις ἡγάπα τρυφερὰ τὸν υἱὸν του, δὲν ἀθύμνησε διόλου, ἀλλ' ἐπρόσταξε τὴν κόρην του νὰ ὑπάγῃ εἰς Κέρκυραν, στοχαζόμενος ὅτι αὕτη εἴη περισσοτέραν ἰσχύιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἀπ' ὅσους τρόπους ἕως τότε ἐμεταχειρίσθη ἐκεῖνος, διὰ νὰ τὸν κερδήσῃ· φθάσασα δὲ ἡ νῆα ἡγεμονίς, ὥρμισε τὸν ἀδελφόν της εἰς ὃ τι ἐνόμισε δυνατόν νὰ τὸν ἐπικαύψῃ περισσώτερον, νὰ πύσῃ τὸ πείσμα. Προκρίνεις, τὸν λέγει, νὰ ἴδῃς τὸ βασίλειον εἰς χεῖρας ἄλλου καὶ ὄχι εἰς τὰς ἐδικὰς σου; Ἡ ἐξουσία εἶναι ἀστατος καὶ πολυέτατος· δέσποινα· ὁ πατήρ μας εἶναι γέρον, καὶ πλησίον τοῦ τέρατος· ἐάν δὲν σπεύσῃς νὰ ἔλθῃς, ὁ οἶκός μας χάνεται. Στοχάσου λοιπὸν μὴ παρκενῆσαι εἰς ἄλλους τὰ μεγαλεῖα ὅσα σὲ προσμένουν, τὰ ὅποια νομίμως ἀνίσχουν εἰς ἐσέ. Ὁ δὲ Λυκόφρων τὴν ἐβεβαίωσε ὅτι δὲν ἠθέλει ἐπανέλθαι ποτὲ εἰς Κόρινθον ἐν ὅσῳ εὕρισκετο ἐκεῖ ὁ Πατήρ του. Ὅταν δὲ ἡ βασιλοῦσα ἐπιστρίψασα ἐδιηγῆθη εἰς τὸν πατέρα της τὴν ἀπόρρασιν τοῦ Λυκόφρονος, ὁ Περίανδρος ἔστειλε τρίτην φορὰν καὶ τὸν ἐγνωστοποίησεν ὅτι

ἐδύνατο νὰ ἔλθῃ ὁπόταν ἤθελε νὰ παρλάβῃ τὸ βασίλειον καὶ ὅτι αὐτὸς ἀπεράσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς Κέρκυραν νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του. Ὁ Λυκόφρων συγκάτευσσε· καὶ οἱ δύο ἡτοιμάσθησαν νὰ μεταβῶσιν ὁ εἰς εἰς τοῦ ἄλλου τὸν τόπον. Ἀλλ' οἱ Κερκυραῖοι μαθόντες τοῦτο, καὶ φοβηθέντες μήπως ὁ Περίανδρος ἔλθῃ καὶ κατοικήσῃ εἰς τὴν νῆσόν των, κατέθανάτωσαν τὸν Λυκόφρονα. Ὁ Περίανδρος ἔπεσεν εἰς ἄκραν ἀπόγνῳσιν διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ὥστε παρ' εὐθὺς συνέλαβεν ἑκατὸν παῖδιά ἀπὸ τὰς καλητέρας οἰκογενείας τῆς Κερκύρας, καὶ τὰ ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀλυάττην νὰ κάμῃ εὐνούχους. τὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν, ἠναγκάσθη νὰ προσορμίσῃ εἰς Σάμον. Μαθόντες δὲ οἱ Σάμιοι τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἔφερναν εἰς Σάρδεις τοὺς δυστυχεῖς ἐκεῖνους νέους, καὶ εὐσπλαγχνισθέντες αὐτοῦ· τοὺς ἐσυμβούλευσαν κρυφίως νὰ δράμουν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀφοῦ δὲ ἐμβῆκαν ἐκεῖ, οἱ Σάμιοι δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς Κορινθίους νὰ τοὺς ἐβγάλουν, λέγοντες εἰς αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς θεᾶς· καὶ διὰ νὰ τοὺς τρέφουν εὐρῆκαν τὸν ἐξῆς τρόπον, χωρὶς νὰ κηρυχθῶσι φανερά ἐχθροὶ τοῦ Περίανδρου. Ἐστειλαν καθ' ἑσπέρην νέους καὶ νεάνιδας τῆς Σάμου νὰ χορεύουν ὁμοῦ περὶ τὸν ναόν, καὶ χορεύοντες νὰ ρίπτουν μέσα πλακούντια μὲ μέλι ζυμωμένα, τὰ ὅποια συναζοντες ἐκεῖνοι νὰ ζῶσι. Τοῦτο ἐγένετο καθ' ἡμέραν, ἕως οὗ οἱ Κορινθῖοι ἐβαρύνθησαν καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ δὲ Περίανδρος, ἀπ' ἀγανάκτησίν του ὅτι δὲν εἴμπορῃσε νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ἀπεράσισε νὰ μὴ ζῇ πλέον. Θέλων δὲ νὰ ᾔηται ἄγνωστον ποῦ καίται τὸ σῶμά του, ἐρεῦρε τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἐκάλεσε δύο νεανίσκους εἰς τοὺς ὁποίους ἔδειξε παράμερόν τινα στενωπὸν, προστάξας αὐτοῦ· τὴν προσεγγίζουσιν νύκτα νὰ

περιφέρωνται ἐκεῖ καὶ νὰ φονεύσουν τὸν πρῶτον τὸν ὁποῖον ἤθελαν ἀπαντήσει, καὶ παρευθὺς νὰ τὸν θάψουν. Ἔστειλε τούτους καὶ προσηκάλεσας τέσσαρας ἄλλους ἐδιώρισεν αὐτοὺς νὰ περιπατοῦν εἰς τὸν ἴδιον δρόμον· νὰ θανατώσουν δὲ καὶ νὰ κατακρύψουν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος δύο νέους, τοὺς ὁποῖους ἤθελον εὐρεῖ ὁχοῦ. Τὸ αὐτὸ ἐπρόσταξε καὶ εἰς ἄλλους περισσοτέρους νὰ πράξουν εἰς τοὺς τέσσαρας. Ἀφοῦ δὲ τοιοῦτοτρόπως διέθεσε τὰ πάντα ὡς ἐπεθύμει, δὲν ἔλειψε νὰ παρευρεθῇ ἐν κειρῷ εἰς τὸν στενωπὸν, ὅπου ἐσκοτώθη ἀπὸ τοὺς δύο πρώτους. Οἱ Κορίνθιοι τοῦ ἔκαμαν κενотάριον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐγράφον τὸ ἐξῆς ἐπιγράμμα διὰ νὰ τιμῇσουν τὴν μνήμην του·

Πλούτου καὶ σοφίης πρόταυν πατὴρ ἦν Κορίνθος
Κόλοις ἀγγέλλας γὰρ Παρίανδρον ἔχει.

Πρῶτος ὁ Παρίανδρος ἔλαβε δορυφόρους καὶ ἥλλαξε τὸ ὄνομα Ἀρχῶν εἰς τὸ Τύραννος. Δὲν ἐπέτρεπε δὲ εἰς ὅλους ἀδιακρόως νὰ μένουν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Θρασύβουλος τύραννος τῶν Μιλησίων, τοῦ ὁποῖου πολὺ ἀκολουθοῦσε τὰς συμβουλὰς, τὸν ἐγράψε μίαν ἡμέραν τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

• Δὲν ἔκρυψα τίποτε εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον μ' ἔστειλες· τὸν ἔφερα εἰς ἕνα σπαρμένον ἀγρὸν καὶ κατέβαλε ἑμπροσθέν του ὅλους τοὺς ὑπερρερομένους στάχτας. Ἀκολούθησε τὸ παράδειγμά μου, ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ διαμένῃς κύριος. Ἐξολόθρευσε τοὺς πρωτίστους τῆς πόλεως ἐχθροὺς εἴτε φίλους, καθότι ὁ ἄρπαξ πρέπει νὰ δυσπιστῇ ὡς καὶ εἰς ὅσους φαίνονται εὐλικρινέστατοι φίλοι του. •

Ἐλεγεν ὁ Παρίανδρος· ὅτι διὰ τῆς μελέτης καὶ ἐργασίας κατορθώνονται πάντα, διότι εὐρέθη τρόπος νὰ διορίτῃται ἰσθμὸς τις.

Ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ προκίρῃται πρὸς ἀνταμειβὴν τῶν πράξεών του μήτε χρυσίον μήτε ἀργύριον.

Ὅτι οἱ μεγιστᾶνες ἀσφαλεστέραν φύλαξιν ἄλλην δὲν εἰμποροῦν νὰ εὕρωσι παρὰ τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ.

Δὲν εἶναι ἄλλο ἐντιμώτερον ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν.

Ἡ Δημοκρατικὴ κυβέρνησις εἶναι καλῆτέρα ἀπὸ τὴν μοναρχίαν.

Ὅταν δὲ τὸν ἡρωτοῦσέ τις διατί ἐκρατεῖτο πάντοτε εἰς τὴν τυραννίαν τῆς Κορίνθου, τὴν ὁποίαν ἤρπασε· διότι, ἀπεκρίνετο, ἀφοῦ μὴν φορὴν τὴν εἰκαιοποιηθῇ τις, εἴτε θεληματικῶς, εἴτε δυνατικῶς τὴν παραιτήσῃ θὰ κινδυνεύσῃ.

Ἐνόμιζεν ὅτι ὀρεῖται τις ὅχι μόνον τοὺς κακοποιούντας νὰ παιδεύῃ, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκοπεύοντας νὰ κακοποιήσωσι.

Αἱ μὲν ἡδοναί, ἔλεγεν, εἶναι πρόσκαιροι, αἱ δὲ τιμαὶ ἀθάνατοι.

Εὐτυχῶν μὲν, μέτριος ἔσο, δυστυχῶν δὲ, φρόνιμος.

Νὰ μὴν ἐκστομίζωμεν τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον μῆς ἐκπιστεύθη τις.

Νὰ μὴ παρατηρῶμεν ἂν οἱ φίλοι μας ᾔναι εἰς εὐτυχίαν ἢ ἀτυχίαν, ἀλλὰ νὰ ἡμεθα πάντοτε οἱ αὐτοὶ πρὸς αὐτούς.

Ἠγάπα δὲ τοὺς πεπαιδευμένους, καὶ διὰ τοῦτο ἐπροσκάλεσε τοὺς λοιποὺς σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἔλθωσι νὰ διατρέψωσιν εἰς Κορίνθον ὀλίγον καιρὸν, καθὼς ἔκαμαν καὶ εἰς Σάρδεις.

Ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἀπέθανε περὶ τὴν 42 Ὀλυμπιάδα.

Τινὲς νομίζουν ὅτι ὑπῆρξαν δύο Παρίανδροι, καὶ ὅτι ἀποδίδουν εἰς ἕνα τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις ἀμφοτέρων.

ΧΕΙΛΩΝ

Περί προεβύτης τὴν 52 Ὀλυμπιάδα· ὅθεν εἴμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ συνεισιστάς τε καὶ ἐκδοτὴς τοῦ Περὶ Ἄνδρου.

Ο ΧΕΙΛΩΝ, ἄνθρωπος σταθερός καὶ εὐτολμος, ἔμενεν ἡσυχός καὶ ὁ αὐτὸς πάντοτε εἰς τὰς δυστυχίας, καθὼς καὶ εἰς τὰς εὐτυχίας. Ἠμάρτε δὲ εἰς Λακεδαιμόνα περί τὴν 52 Ὀλυμπιάδα, καὶ διῆγε καθήμενος εἰς τὴν οἰκίαν του χωρὶς φιλοδοξίαν· καθότι ἐνόμιζεν ὅτι ἐμεταχειρίζετο κάκιστα τὸν καιρὸν του ὅποιος ἐπαξειδεύε μακρὰ ταξείδια. Ἡ ζωὴ του ἦτο παράδειγμα ἐντελοῦς ἀρετῆς. Ἐκτελοῦσεν εὐλακρινῶς ὅ,τι ἔλεγεν· ἡ δὲ βραχυλογία του καὶ ἡ μεγάλη του μετριότης ἐξέπληξαν ὅλους. Ἐκανόνιζε τὰ τῆς ζωῆς του κατὰ τὸ γνωμικὸν τοῦτο, τὸ ὅποιον ἀπέρθευγεν ὁ ἴδιος, ὅτι εἰς καθέ τι πρέπει νὰ τρέγῃ τις ἀργά. Περὶ τὴν 53 Ὀλυμπιάδα ἔγεινεν ἔφορος, ἀξίωμα ἰσοσταθμιζόμενον εἰς τὴν Λακεδαιμόνα μετὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων. Ὁ ἀδελφὸς του Ζηλότυπος διὰ τοῦτο, καθότι ἐπέμενεν ἀκότι νὰ τὸ λάβῃ, τοῦ ἐροῦν ὡς τὴν Ζηλοτυπίαν του. Ἀλλ' ὁ Χεῖλων τοῦ ἀπεκρίθη ψυχρῶς· μ' ἔλεξαν, ἐπειδὴ ἐστοχάζοντο ὅτι εἶμαι πλέον ἱκανὸς ἀπὸ σέ εἰς τὸ νὰ ὑποφέρω τὸ ἄδικον, τὸ ὅποιον μ' ἔκαμν σπικώσαντίς με ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν μου· διὰ νὰ μ' ἐπιφορτίσουν τὰς ταραχὰς τῶν ὑποθέσεων καὶ νὰ μὲ καταστήσουν δοῦλον.

Ἐνόμιζεν ὅτι δὲν πρέπει τις παντάπασιν ν' ἀπορρίπτῃ τὴν τέχνην τοῦ μαντεύειν, καὶ ὅτι μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός του εἴμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ προγνώσῃ πολλὰ μίλλοντα.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἱπποκράτης ἔθυσεν εἰς τοὺς Ὀλυμπίους ἀγῶνας. Μόλις δὲ ἔδωκε τὰ κρίατα τῶν σφαγίων εἰς λέβητας πλήρεις ψυχροῦ ὕδατος, καὶ τὸ ὕδωρ ἐθερμάνθη αἰφνιδίως καὶ ἔβραζεν εἰς τρόπον ὥστε ἐξεχειλίζετο, χωρὶς διόλου νὰ ἦναι πῦρ ὑπὸ τοὺς λέβητας. Ὁ Χεῖλων, ὃς τις εὐρέθη παρών, θεωρήσας προσεκτικῶς τὸ τεράστιον τοῦτο, ἐσυμβούλευσε τὸν Ἱπποκράτην νὰ μὴν ὑπανδρευθῇ ποτέ· ἂν δὲ κατὰ δυστυχίαν ἦτον ὑπανδρευμένος, δὲν ἔθελεν ἀργήσῃ νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του καὶ φονεύσῃ ὅσα παιδιά ἔλαβε με αὐτήν. Ὁ Ἱπποκράτης ἐπεριγέλασε τὴν συμβουλήν ταύτην καὶ ἐνυμνεύθη. Ἐλάβεν ἐκ τῆς γυναίκος του τὸν τύραννον Πεισίστρατον, ὃς τις ἤρπασε τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, τῆς πατρίδος του.

Ἄλλοτε ὁ Χεῖλων, ἀφοῦ κατ' ἀκρίβειαν ἐπαρτήρησε τὴν φύσιν τῆς νῆσου Κυθήρας, ἐφώναξεν ἐμπροσθεν ὧν τῶν παρόντων! εἶθε ἡ νῆσος αὕτη νὰ μὴν ὑπῆρχεν, ἢ νὰ κατεποντίζετο ὅταν ἤρχιζε νὰ φαίνεται, ἐπειδὴ προβλέπω ὅτι θέλει γεῖναι ὁ ἀφανισμὸς τοῦ λαοῦ τῆς Λακεδαιμόνος· καὶ δὲν ἠπατήθη, διότι ἡ νῆσος αὕτη ἐκυριεύθη μετὰ καιρὸν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες τὴν ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὸ νὰ κατεργημώσουν τὸν τόπον.

ἔλεγε συχνάκις ὅτι εἶναι τρεῖς πράγματα δύσκολα· ἡ εὐλαξίς τοῦ μυστικοῦ, ἡ ὑπομονὴ τῶν ὕβρεων, καὶ ἡ καλὴ μεταχειρίσις τοῦ καιροῦ.

Ὁ Χεῖλων ἦτο σύντομος καὶ πολλὰ συνεστραμμένος εἰς κάθε του ἀπαγγελίαν· ὥστε ὁ τρόπος τοῦ λέγειν του ἔγεινε παροιμία ὀνομασθεὶς Χειλώνιος.

ἔλεγεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβερίζῃς κἀνένα, διότι εἶναι γυναικῶδες.

Μεγάλῃ φρόνησις εἶναι νὰ κρατῇς τὴν γλῶσσάν σου, καὶ μάλιστα εἰς συμπόσιον.

Μὴ κακολόγει τινά, ἄλλως κινδυνεύεις αἰετοτε νὰ κάμῃς ἐχθρὸς καὶ ν' ἀκούσῃς λόγους λυπηροῦς.

Ταχύτερον νὰ ἐπισκέπτεσαι τοὺς φίλους σου εἰς τὰς ἀτυχίας παρὰ εἰς τὴν εὐτυχίαν των.

Ἡ ζῆμια πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀδίκον κέρδος.

Μὴν ἀπατᾷς ποτέ τινα εἰς δυστυχίαν εὐρισκόμενον.

Ὁ ἰσχυρὸς πρέπει νὰ ᾔηται πρῶτος, καὶ νὰ γίνεται ἀξιόσε-
βατος μᾶλλον ἢ φοβερός.

Ἡ καλῆτέρα πολιτικὴ εἰς ἓνα κράτος εἶναι νὰ διδά-
σκεται εἰς τοὺς πολίτας τὸ νὰ διοικῶν καλῶς τὴν ἐδικήν
των οἰκογένειαν.

Πρέπει νὰ νομρεῖσαι ἀπλὴν γυναῖκα, καὶ νὰ μὴ κατε-
ξοδεύσαι διὰ νὰ κάμῃς γάμους μεγαλοπρεπεῖς.

Εἰς μὲν τὸν λίθον τῆς βασιάνου δοκιμάζεται ὁ χρυσὸς
εἰς δὲ τὸν χρυσὸν δοκιμάζεται ἡ καρδία τῶν ἀνθρώπων.

Πρέπει νὰ κάμῃς χρῆσιν μὲ μετριότητα κάθε πράγματος
διὰ νὰ ὑπεφῇς χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν τὴν ἑλλειψίν σου.

Ἡ ἀγάπη καὶ τὸ μῖσος δὲν διαρκοῦν πολὺν καιρὸν
ἔλεγον· ἀγάπη ὡς νὰ ἐμελλες ποτέ νὰ μισηθῇς, καὶ μῖσει
πάλιν ὡς νὰ ἐμελλες ν' ἀγαπήσῃς.

Ἐχάραξε μὲ χρυσὰ γράμματα εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν
τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν τὰ ὑπὲρ
τὴν δυνάμειν μας, καὶ ὅς τις γίνεται ἐγγυητὴς δι' ἄλλον
τινὰ πάντοτε βλάπτεται.

Ὁ Περίανδρος ἐμεταχειρίσθη πᾶν ὅ,τι εἶδύνατο διὰ νὰ
τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὴν Κόρινθον, θέλων νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς
σύμβουλος εἰς τὸ νὰ στηρίξῃ τὴν τυραννίαν τὴν ὅποιαν εἶχεν
ἀρπάσει· ἀλλ' ὁ Χεῖλων τὸν ἔκαμε τοιαύτην ἀπόκρισιν.

«Θέλεις νὰ μὲ ὑποβάλῃς εἰς τὰς ταραχὰς τοῦ πολέμου,

καὶ νὰ μὲ ἐξορίσῃς μακρὰν τῆς πατρίδος μου, ὥς νὰ ἐμελλε
τοῦτο ν' ἀσφαλίσῃ τὴν ζωὴν σου. Μάθε δὲ ὅτι δὲν εἶναι
ἄλλο ὀλιγώτερον ἀσφαλές παρὰ τὸ μεγαλεῖον τῶν βασιλείων,
καὶ ὅτι εὐδαιμονέστερος τῶν τυράννων πιστεύεται ὅς τις
ἀποθάνῃ εἰς τὴν κλίνην του.

Ὁ Χεῖλων αἰσθάνθεις τὴν πλησίαν τοῦ τέλους του, ἡ-
τένισε πρὸς τοὺς φίλους του, οἵτινες τὸν περιστοιχίζον καὶ,
φίλοι, τῶν λέγει· ἤξεύρετε ὅτι καὶ εἶπα καὶ ἔκαμα πολλὰ
εἰς τὴν ζωὴν μου. Ἀνέκρινα ὅλα ἐν ἀνέσει, καὶ δὲν εὐρίσκω
τί, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν πρᾶξιν νὰ μετάνοῶ. Εἰς τοῦτο δὲ
μόνον διστάζω, τὸ ὅποιον καθυποβάλλω εἰς τὴν κρίσιν σας,
διὰ νὰ μάθω ἂν ἐπραΐα καλῶς ἢ κακῶς Σινηλθὸν μείαν
ἡμέραν μὲ δύο ἄλλους διὰ νὰ κρίνω ἓνα φίλον μου, ὅς τις
κατὰ τοὺς νόμους ἐμελλε νὰ λάβῃ ποινὴν θανάτου. Ἐπεσα
δὲ εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, διότι ἦτον ἐπάναγκες, ἢ τὸν
νόμον νὰ παρῶ, ἢ τὸν φίλον μου νὰ καταδικάσω. Μετὰ
βαθεῖαν δὲ τινα σκέψιν εὗρον τὸν ἐξῆς τρόπον· ἐξέδωκα μὲ
πολλὴν ἐπιδεξιότητα ὅλους τοὺς λόγους τοῦ ἐγκαλουμένου,
ὥστε οἱ συνδικασταί μου χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν τὸν
ἀθώωσαν. Ἐγὼ δὲ τὸν εἶχα καταδικασμένον εἰς θάνατον,
χωρὶς διόλου νὰ τοὺς φανερώσω τί. Μὲ τοῦτο ἐπλήρωσα
τὰ χρεῖα τοῦ φίλου καὶ τοῦ κριτοῦ. Μολοντοῦτο αἰσθάνομαι
δὲν ἤξεύρω τί εἰς τὴν συνείδησίν μου, τὸ ὅποιον μὲ βάλλει
εἰς ἀμφισβολίαν μήπως ὁ στοχασμός μου εἴη ἡμαρτημένος.

Ὁ Χεῖλων ὑπέργηρος ὢν, ἀπέθανεν εἰς Πίσση ἀπὸ χαρᾶς
ὑπερβολῆς, ἀσπαζόμενος τὸν υἱὸν του στεφθίντα εἰς τὰ
Ὀλύμπια.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἡγεῖρον ἀνδριάντα ἐπὶ τοῦ ὁποίου
ἔγραψαν.

Τὸν δὲ δορυφόρον Σπάρτα Χεῖλων' ἐφύττειν,
ὅς τὸν ἐκτὸς τοῦ πρῶτος ἐφύττει.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ

Σύγγραφο καὶ συντάκας τοῦ Σπύριτος· ἔχει δηλαδὴ μεταξὺ τῆς 53 καὶ 55 ὁλοκληρώσει.

Ο ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ δὲν ἦτο μὲν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων σοφῶν, ἦτον ὁμῶς ἐκ τῶν εὐδοκίμοις. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὴν Αἰνῶν, πόλιν παραθάλασσιον τῆς νήσου Ρόδου, ὅπου ἤμαρ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κροίσου τῆς Λυδίας. Ὁ δὲ πατὴρ τοῦ Κλεόβουλου κατήγετο ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν Ἡρακλειδῶν. Ἐκ τῆς παιδικῆς τοῦ ἡλικίας ἐφαίνετο ἡ μεγάλη του φρόνησις· πρὸς δὲ, ἦτο ῥωμαλέοτατος καὶ ἄρχιωτατος κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὸ σῶμα. Νεὸς ὢν ἀπεδήμυσεν εἰς Αἴγυπτον, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, διὰ νὰ διδαχθῇ τὴν φιλοσοφίαν. Εἰς τὴν ἐπιστροφήν του ἐνυμφεύθη γυναῖκα τινα πολλὰ ἐνάρετον, καὶ ἔζησιν εἰς μεγάλην ἡσυχίαν πλεῖστον τῆς οἰογενεῖας του. Ἀπὸ τοῦ εὐτυχίου δὲ τοῦτο συνοικέσιον ἐγεννήθη ἡ περίφημος Κλεοβουλίνη, ἥτις κατεστάθη σοφωτάτη διὰ τῆς μελέτης καὶ τῶν καλῶν ἐκπαιδεύσεων τοῦ πατρὸς τῆς, ὥστε μὲν τὰς ἐρωτήσεις τῆς, καὶ μάλιστα τὰς αἰνιγματικὰς, ἔβαλλεν εἰς ἀπορίαν ὅλους τοὺς εὐδοκίμοις τῆς φιλοσοφίας τοῦ καιροῦ τῆς. Περιπλέον ἦτο τόσον τιμὰ καὶ ἀγαθοποιός, ὥστ' ἐφρόντιζε νὰ νίπτῃ μόνη τοὺς πόδας τῶν φίλων καὶ ξένων προσκεκλημένων εἰς κἀνὲν συμπόσιον ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς.

Ὁ Κλεόβουλος ἐκλέχθη διοικητὴς τοῦ μικροῦ κράτους τῆς Αἰνῶν. Ἀνεδέχθη δὲ τὸ φορτίον τοῦτο μὲν τόσῃν εὐκολίαν, ὥς νὰ ᾔθελε διακρίνει μίαν οἰογένειαν. Ἀπεμάκρυνε δὲ πᾶν ὅ,τι εὐδύνατο νὰ ἐρεθίσῃ τὸν πόλεμον, καὶ διετήρησε τὴν

ἀγάπην μεταξὺ τῶν πολιτῶν, καθὼς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ξένων. Ἡ μεγαλητέρα του ἀξιοτής κατὰ τοὺς λόγους ἦτο νὰ ἐξηγῇ καὶ νὰ προβάλλῃ μὲ ἀγγίνοιαν παντὸς εἶδους αἰνιγματικὰ ἐρωτήματα. Οὗτος κατέστησε περίφημον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν χρῆσιν ταύτην τῶν αἰνιγμάτων, τὴν ὁποίαν ἔμαθεν ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. Τοῦτου εἶναι τὸ ἔξῃς.

«Εἶμαι πατήρ δώδεκα υἱῶν, ἑκάστος τῶν ὁποίων ἔχει τριάκοντα θυγατέρας διαφόρου μορφῆς· διότι αἱ μὲν εἶναι λευκαί, αἱ δὲ καταμυλαιναι· ὅλαι δὲ εἶναι ἀθάνατοι, καὶ ἀποθνήσκουν καθ' ἑκάστην. (Αἰνιττεται τὸν ἐνιαυτὸν).

Τούτου εἶναι ἀκόμη τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα ἐπιγράμμα, εἰς τὸ ὅπου ἐπαινεῖ καθ' ὑπερβολὴν τοῦτον τὸν βασιλέα. Τινὲς ἀπέδωκαν τοῦτο κακῶς εἰς τὸν Ὀμηρον, ὅστις εἶναι πολὺ προγενέστερος τοῦ Μίδα.

Ὁ Κλεόβουλος ἔλεγεν, ὅτι κυρίως ἡ ἀρετὴ συνίσταται εἰς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἀδικήματος καὶ τῶν λοιπῶν κακιῶν.

ἔλεγε πολλάκις, ὅτι πρέπει νὰ φυλάττῃ τις τὴν τάξιν, τὸν καιρὸν καὶ τὸ μέτρον παντὸς πράγματος.

Διὰ τὴν ἀποσκορακισθῇ ἡ μωρία, ἥτις ἐξουσίασεν ὅλους τοὺς τόπους, πρέπει νὰ υποχρεωθῇ καθείς νὰ ζῇ κατὰ τὴν κατάστασιν του.

Κοινότερον ἄλλο εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν καὶ τοὺς ἀδολέσχους.

Πάσχῃς νὰ ἔχῃς φρονήματα ὑψηλὰ καὶ μὴν ἦσαι μήτε ἀγάρυτος μήτ' ἀπιστος. Κάνε καλὸν καὶ εἰς τοὺς φίλους σου καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς σου, ἐπειδὴ τοὺς μὲν θέλεις διατηρήσει· τοὺς δὲ ἄλλους ἴσως κερδήσει.

Πρὶν ἐξελθεῖς ἀπὸ τοῦ οἴκου σου συλλογίζου πάντοτε τί μέλλῃς νὰ κάμῃς· ἐπιστρέψας δὲ ἐξετάζε τι ἔκαμες.

Ἄκουε πολλὰ καὶ οὐκ οἶμαι ὀλίγα.

Συμβούλευε τὸ ὀρθότερον.

Μὴ δίδεσαι διόλου εἰς τὰς ἡδονάς.

Συμβιβάζου μὲ τοὺς ἐχθρούς σου· καὶ μὴ κάμνης τί διὰ τῆς βίας.

Ἐνασχολοῦ εἰς τὸ νὰ ἀναθρίψῃς καλῶς τὰ παιδία σου.

Μὴ περιπαίζῃς τοὺς ἐν θλίψει.

Ὅταν ἡ τύχη σοῦ γελᾷ μὴν ὑπεραίρεσαι· μήτε πάλιν ἐξευτελίζου ὅταν σὲ στρέφῃ τὰ νῶτα.

Ἰπανδρείου πάντοτε κατὰ τὸ εἶναί σου· διότι, ἂν νομπευθῇς ἀνωτέρου γένους γυναῖκα, θίλεις εὐρεῖ τόσους δεσπότης ὅσους συγγενεῖς ἔχει ἐκείνη.

Ἐλεγεν ὅτι ὀφείλει τις νὰ ἔχῃ φροντίδα ἰδιαίτεράν καὶ διὰ τὰ χοράσια, καὶ ὅτι πρέπει νὰ τὰ ὑπανδρεύῃ παρθένους μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν, γυναῖκας δὲ κατὰ τὴν διαγωγὴν καὶ τὰ φρονήματα.

Δὲν πρέπει τίς νὰ ἐπαινῇ τὴν γυναῖκά του, ἢ πάλιν νὰ λογομαχῇ μὲ αὐτὴν ξένων παρόντων· διότι τὸ μὲν σηκώνει μικρόνοιαν, τὸ δὲ ἄλλο παρρησιάζει.

Μαθὼν ὁ Κλειόβουλος ὅτι ὁ Σόλων πηρήτασε πλέον τὴν πατρίδα του, ἔκμειν ὅ,τι ἐδόυντο διὰ νὰ τὸν ἐλάσῃ πλησίον του. Τοῦ ἐγγράψε δὲ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν.

« Ἐγὼς πεμπολλοὺς φίλους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ὑπεδέχεται εἰς τὴν οἰκίαν του· στοχάζομαι ὅμως ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν εἰς ἄλλο μέρος νὰ εὐχαριστηθῇς πλέον παρ' ἐδῶ εἰς τὴν Αἴνδον, ἥτις εἶναι πόλις παρρηλασίως καὶ πάντῃ ἐλευθέρᾳ· δὲν ἔχεις τί νὰ φοβηθῇς ἀπὸ τὸν Πεισίστρατον· καὶ οἱ φίλοι σου δύνανται νὰ ἔρχωνται ἐν ἀσφαλείᾳ πρὸς ἐπίσκεψίν σου.

Ὁ Κλειόβουλος, εἰς τὴν μετρίαν κατὰστασίν του, ἤξευρε γ' ἀπολαμβάνει πᾶν ὄφελος ἀπὸ ἀλλαγμένου ἀπὸ τὰς ταραχὰς

τοῦ κόσμου. Ἐστάθη δὲ εὐτυχὴς σύζυγος, εὐτυχὴς πατήρ, εὐτυχὴς πολίτης, εὐτυχὴς φιλόσοφος, καὶ ἀπέθανε τέλος πάντων εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, ἀφοῦ ἀπῆλαυσε τοσαύτης τιμᾶς καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Οἱ δὲ Αἰνῆδιοι ἠσθάνθησαν ζωηράν θλίψιν ὅτι τὸν ἔχασαν, καὶ ἤγειραν εἰς αὐτὸν τάφον μεγαλοπρεπῆ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐχάραξαν τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα διὰ νὰ τιμήσουν τὴν μνήμην του.

Ἄνδρα σοφὸν Κλειόβουλον ἀποφθίμενον καταπνέει
ἔδε πάτρα Αἴνδος, πάντῃ ἀγαλλομένη.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ.

Ἦσαν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν 45 Ὀλ. μ. (π. Χ. 590) ἐπιγεγραμμένοι
 ἐπὶ ἀπαικῶν πεντήκοντα ἔτη εἰς ἓνα σπήλαιον· ἐπὶ ἑκτῇ ἑκατὸν
 πεντήκοντα τὴν 46 ἔτη, κατ' ἄλλους δὲ ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη, καὶ ἀπὸ
 ἄλλους διακόσια ἐπενήκοντα ἔτη.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ ὁ ἐκ Κνωσοῦ ἤρχαζεν εἰς Κρήτην ὅτι καὶ
 ὁ Σόλων ἦτον εἰς Ἀθήνας ἐν ὑπολήψει μεγάλη. Ἦτο δὲ
 ἅγιος ἄνθρωπος· ζῶν πολλὰ θρησκευτικῶς. Ἐνομίζετο δὲ
 υἱὸς τῆς νόμης Βαλτῆς. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον αὐτὸν
 ὡς οὐρανοθεν ἐμπνευσμένον, καὶ ὅτι ἀπεκαλύπτετο πολ-
 λάκις θεοῖσιν. Ἐδόθη δὲ ὅλος εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰ περὶ
 τῆς θείας λατρείας. Πρῶτος οὗτος καθιέρωσε ναοὺς καὶ
 ἐκάθηρεν οἴκους καὶ παιδικὰς. Μὴν ὑποληπτόμενος δὲ πολὺ
 τοὺς συμπολίτας τοῦ ἐκατηγόρησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔπη τοῦ
 ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀνέφερε τὸ ἐξῆς εἰς
 τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολὴν τοῦ.

Κρήτες αἱ ψεύεται, θερία κακὰ, γαστέρες ἀργαί.

Περσθεῖς ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ εἰς τινα ἀγρὸν διὰ τὰ
 οἶρη ἐν πρόβατον εἰς δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ παρεκτραπέας
 ὀλίγον τῆς ὁδοῦ ἐμβῆκε περὶ τὴν μισημβρίαν εἰς ἓν ἄντρον
 ὃ ἀναπαύθη ἕως τὰς περὶ τὴν ὁδοῦ καὶ καύτων· ἀλλ' ἀπεκοιμήθη
 καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτὸ ὑπνώτων πεντήκοντα ἔτη ἔτη. Ἐξ-
 υπήσας δὲ καὶ μὴν ἡξούων τὸν πολυστῆ ὕπνον τοῦ, ἐξή-
 ται τριγύρω τοῦ τὸ πρόβατον· ἀλλὰ ποῦ πρόβατον! Ἐξελ-
 θὼν δὲ ἀπὸ τοῦ σπήλαιον ἔμεινεν ἐκστατικῶς βλέπων τὴν
 ἐπιφάνειαν τῆς γῆς παντάπασι παρελλαγμένην. Ἐπρεξεν
 ὅλος ἐκπληξίς εἰς τὸ μέρος, ὅθεν ἔλαβε τὸ πρόβατον, ἀλλ'
 ὁ κύριος τῆς οἰκίας δὲν ἦτο πλέον ὁ πρῶτος, καὶ κῆνεις δὲν

ἐννοῦσε τί ἔλεγεν. Ἐπέστρεψεν ἔντρομος εἰς τὴν Κνωσσὸν,
 πλὴν παντοῦ ἔβλεπε πρόσωπα ἄγνωστα, ὅθεν ἡ ἐκστασίς
 τοῦ ἡῤῥαζε πᾶσαν στιγμὴν. Ὅταν δὲ ἐμβῆκεν εἰς τὴν οἰ-
 κίαν τοῦ πατρός τοῦ, ἠρωτήθη τίς ἦτο καὶ τί θέλει. Μετὰ
 βίας δ' ἐπὶ τέλους ἀνεγνωρίσθη μὲ τὸν μικρὸν τοῦ ἀδελφόν,
 τὸν ὁποῖον ἀρῆκε παιδίον ἀπερχόμενος, καὶ εὔρεν εἰς τὴν
 ἐπιστροφὴν τοῦ γέροντα ἤδη. Τὸ παράδοξον τοῦτο συμβε-
 κὸς διεηρμήσθη καθ' ὅλον τὸν τόπον, καὶ καθείς εὐθεώρει
 τὸν Ἐπιμενίδην ὡς ἄνδρα θεωριλέστατον. Ὅσοι δὲ μὴ δὲν
 ἀποδέχονται τὸν πολυχρόνιον ὕπνον τοῦ Ἐπιμενίδου ὑπο-
 θέτουν ὅτι ἐμεταχειρίσθη τὰ πεντήκοντα ἔτη εἰς τὸ νὰ
 ταξιδεύῃ ἀγνώριστος εἰς ξένους τόπους, καὶ ὅτι κατέγεινεν
 εἰς τὴν γνώρισιν τῶν βοτάνων.

Ὅταν ὁ Μεγακλῆς κατερόνευσεν ἀπὸ ἀνθρώπων τοὺς φα-
 τριαστὰς τοῦ Κύλωνος ἕως εἰς τὰς βάσεις τῶν βωμῶν, οἱ
 Ἀθηναῖοι ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τρήμον, ὅς τις τοὺς ἐτάραττε
 καθ' ἡμέραν ἐπὶ μᾶλλον. Παρεκτός δὲ τῆς πανώλης, ἥτις
 κατερμήμονε τὸν τόπον των, ἐφαντάζοντο ἔτι ὅτι περι-
 ἤρχοντο πνεύματα κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Ἐσυμβουλευθή-
 σαν τοὺς μάντις. Οὗτοι δὲ ἐγνώρισαν εἰς τὰς θυσίας
 των, ὅτι ἐπράχθησαν τινὲς ἀνοσιότητες ἀπὸ τῆς ὁποίας
 ἐμάνθη ὅλη ἡ πόλις. Ἐπεμψαν παρευθὺς τὸν Νικίαν εἰς
 τὴν Κρήτην μὲ πλοῖον διὰ τὰς οἶρη τὸν Ἐπιμενίδην, τοῦ
 ὁποίου ἡ φήμη ἦτο καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα διαδιδόμενη. Ὁ
 δὲ Ἐπιμενίδης φθάσας εἰς Ἀθήνας, ἔλαβε μέλανα καὶ λευ-
 κὰ πρόβατα, τὰ ὁποῖα ἔφερεν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ
 ἐκείθεν τ' ἀρῆκε νὰ ὑπάγουν κατὰ τὴν θέλησίν των. Ἐδιώ-
 ρισε δὲ τινὰς νὰ ὑπάγουν κατόπιν των καὶ νὰ θυσιάζουν
 ἕκαστα εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκεν
 ὁ τόπος, ὅπου ἤθελον σταθῇ. Διὰ τοῦτο ἐφάνοντο ἀκόμη

εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διογένηος Λαερτίου πολλοὶ βωμοὶ ἀφιερωμένοι εἰς θεοὺς ἀνωνύμους. Τελεσθέντων δὲ κατ' ἀκριβείαν πάντων, καὶ ὁ λιμὸς ἐπαυσε παρρηθὺς, καὶ τὰ φάσματα δὲν ἐτρόμαζον πλέον τινά.

Ὁ Ἐπιμενίδης, κατὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς Ἀθήνας, ἔλαβε στενὴν φιλίαν μετὰ τὸν Σόλωνα, καὶ συνήργησε πολὺ εἰς τὴν σύστασιν τῶν νόμων του. Ἐδωκε δὲ εἰς ὅλους νὰ καταλάβουν τὸ ἀνωφελὲς τῶν βαρβάρων τελετῶν, τὰς ὁποίας αἱ γυναῖκες ἐτέλουν εἰς τὰς κηδεῖας. Ἐσυνείθισε κατ' ὀλίγον τὸν λαὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὰς θυσιῆς, καὶ τὸν διέθισε μετὰ τοῦτο τὸ μέσον νὰ διάγῃ κατ' ἐπισείκειαν καὶ νὰ μὴ ἐπαναστατῇ κατὰ τῶν ἀρχόντων.

Μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ ἐπαπατήρησε τὸν λιμένα Μουνυχίαν, εἶπεν εἰς τοὺς περὶ αὐτόν· οἱ ἄνθρωποι ζῶσιν εἰς σκότος, ζορεριώτατον ὡς πρὸς τὰ μέλλοντα. Ἀλλοίμονον! ἂν εἰ Ἀθηναῖοι ἤξευραν πόσων δεινῶν μέλλει νὰ γείνη αἴτιος ὁ λιμὴν αὐτός, ἀμέσως τῶρα ἤθελαν τὸν καταράγει μετὰ τὰ ὀδόντιά των.

Μετὰ καιροῦ τινος διατριβὴν εἰς Ἀθήνας, ὁ Ἐπιμενίδης ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῦ ἠτοίμασαν πλοῖον καὶ τοῦ ἐπρόσφεραν διὰ τὸν κόπον του ἓνα τάλαντον. Τοὺς εὐχαρίστησε μετὰ πολλὴν τιμὴν χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ δεχθῇ χρήματα. Ἠρκίσθη μόνον νὰ τοὺς ζητήσῃ τὴν φιλίαν των καὶ νὰ συστήσῃ σφικτὴν ἐνωσιν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Κνωσσίων. Πρὸ τοῦ μισθου τοῦ οἰκοδόμησεν εἰς τιμὴν τῶν ἑρβινύων ναὸν εὐειδέστατον.

Ὁ Ἐπιμενίδης ἐπάσχιζε νὰ καταπαύσῃ τοὺς ἄνθρώπους ὅτι ἦτον ὁ Αἰαλὴς καὶ ὅτι ἀνιστάνετο συχνά. Ποτὲ κάποιος δὲν τὸν εἶδε νὰ τρώγῃ· ὅθεν λέγουσιν ὅτι τὸν ἐτρέφαν αἱ νόμφοι, ὅτι ἐφόλκτεν εἰς βωβίου χαλὴν τὸ μῆνιν τὸ

ὁποῖον ἐκεῖναί τὸν ἔτρεφαν, καὶ ὅτι τὸ μῆνιν τοῦτο ὅλον μετουσιόνητο χωρὶς ποτὲ νὰ γίνεταί εἰς τὸ σῶμά του κάμμία διαχώρισις.

Προεῖπεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν σκληρὰν δουλείαν εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελαν καθυποβληθῇ ἀπὸ τῆς Ἀρκάδας.

Μίαν ἡμέραν, ὁπότεν ἐκτιζεν ἓνα ναόν, τὸν ὁποῖον ἐσκόπευε ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὰς νύμφας, ἠκούσθη φωνὴ οὐρανθεν, ἥτις ἔλεγεν· ὦ Ἐπιμενίδη! Εἰς τὸν Δία, ὅχι, εἰς τὰς νύμφας, ἀνάθου τὸν ναόν.

Μαθὼν ὅτι ὁ Σόλων ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Ἀθήνας, τὸν ἔγραψε τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ, ἂν ἦτο δυνατόν, εἰς τὴν Κρήτην.

• Θάρρει, ἀκριβέ μου φίλε· ἂν ὁ Πεισίστρατος ὑπεδούλωνεν ἄνθρώπους εἰς τὴν δουλείαν συνειθισμένους, ἢ ἀπείρους νόμων καλῶν, ἴσως ἡ δεσποτεία του ἤθελε διαρκέσει πολὺ· πλὴν διαφέρεται μ' ἐλευθέρους καὶ τολμητίαις. Δὲν θ' ἀργήσουν διόλου νὰ ἐνθυμηθῶν τὰς νοθεσίας τοῦ Σόλωνος, θὰ αἰσχυνοῦν διὰ τὰς ἀλύσεις των, καὶ δὲν θὰ ὑποφέρουν νὰ ἦναι πολὺν καιρὸν ὑπὸ τὴν τυραννίαν. Τέλος δὲ, ἂν ὁ Πεισίστρατος μείνῃ κύριος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν τὸ βασιλείῳ του δὲν θὰ τεθῇ εἰς χεῖρας καὶ τῶν υἱῶν του· διότι εἶναι ἀδύνατον, ἄνθρωποι συνειθισμένοι νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι καὶ εὐνομούμενοι, ν' ἀπορασίουν αἰωνίως νὰ μείνουν ὑπόδουλοι. Σὺ δὲ, σὲ παρακαλῶ, παῦσε πλέον νὰ περιπλανᾶσαι· τάχυνε νὰ ἔλθῃς εἰς Κρήτην νὰ μᾶς εὕρῃς ὅπου δὲν ὑπάρχει τύραννος καταθλίβων τινά, διότι φοβοῦμαι πολὺ μήπως οἱ φίλοι τοῦ Πεισιστράτου, ἂν σ' ἐντύχουν, τὸ ὁποῖον εἶναι πιθανόν, σὲ κακοποιήσουν. »

Καθ' ὅλην του δὲ τὴν ζωὴν ἐξασκεῖτο εἰς τὰ θεία. Ἐραστὴς δὲ ὢν τῆς ποιητικῆς συνέγραψε πολλὰ διὰ στίχων

καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔκχμεν ἐν ποίημα· Γενεαλογία
Κουρήτων καὶ Κορυδαυνίων, καὶ ἐν ἄλλο· Ἀπό-
πλους εἰς Κολχούς. Εὐώνθισεν εἰς τὸ πᾶν πραγμα-
τεῖν περὶ θυσίων καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ πολιτείας· καὶ ἐν
ἄλλο ποίημα περὶ Μίνως καὶ Ῥαδαμανθους.

Ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν πενήκοντα ἔτων ἄλλοι
δὲ λέγον διὰ κοσίων ἑνεκόντα ἑνὲκ. Ἐπειδὴ δὲ ὅλη
τοῦ ἡ ζωὴ ἐστάθη μυστηριώδης, τινὲς ἀναφέρουν ὅτι ἐγῆ-
ρασιν εἰς τόσας ἡμέρας ὅσα ἔτη ἐκοιμήτο. Οἱ Κρήτες τοῦ
ἐπρόσερχον θυσίας ὡς εἰς θεόν, ὀνομάζοντες αὐτὸν Κούρητα.
Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐβόλευον πολυτίμως εἰς τὴν Λακε-
δαίμονα τὸ σῶμά του, κατὰ σινε χρησμὸν ὃς τις τοὺς πα-
ρήγγελλε τοῦτο.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Ἦλθεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν 47 Ὀλυμπιάδα, καὶ ἐφονεύθη ὀλίγον μετὰ
τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς τὴν πατρίδα του· ὅθεν δύναται νὰ κρίνῃ τις ὅτι
ἦτο σύγχρονος μὲ τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν προηγουμένων.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ ὁ Σκυθῆς, ἓνας τῶν ἐπισήμων σοφῶν, ἦτον
ἀδελφὸς τοῦ Καδουίδου βασιλέως τῆς Σκυθίας καὶ υἱὸς τοῦ
Γνούρου καὶ Ἑλληνίδος τινός· ὅθεν ἐγείνεν ἐγκρατὴς καὶ
τῶν δύο γλωσσῶν. Εἶχε δὲ πολλὴν καὶ ἀγχίνουαν καὶ εὐ-
γλωττίαν καὶ ἦτο τολμηρὸς καὶ δραστήριος εἰς τὰς ἐπι-
χειρήσεις του. Ἐνδύετο εἰς κάθε καιρὸν μὲ φόρεμα χοντρὸν
καὶ διπλοῦν· ἡ δὲ καθημερινή του τροφή ἦτο γάλα καὶ
τυρὶ. Αἱ δημηγορίαι του ἦσαν συνεστραμμέναι καὶ ἐνστα-
τικάι. Δὲν ἔλειπε δὲ ποτε νὰ φέρῃ εἰς πέρας ὃ,τι ἐπεχει-
ρίζετο ἐπιμελὴς ὣν καὶ ἐπίμονος. Ὁ τολμηρὸς καὶ εὐγλωτ-
τος τρόπος τοῦ λέγειν του, ἐγείνε παροιμίαν, ὥστε, ἂν κά-
νεις τὸν ἐμιμεῖτο, ἔλεγαν δι' αὐτὸν ὅτι ἔκαμνε λόγους κατὰ
τὸ σκυθικόν.

Ὁ Ἀνάχαρσις ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σκυθίαν καὶ ἦλθε νὰ
κατοικήσῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Φθάσας δ' ἐκεῖ ὑπῆγε κ' ἐκτύ-
πησεν εἰς τὴν θύραν τοῦ Σόλωνος· εἶπε δὲ εἰς ἐκείνον ὅτις
ἦλθε καὶ τοῦ ἠνοιξε, νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Σόλωνα ὅτι ἤρ-
χετο ἐπίτηδες νὰ τὸν ἴδῃ καὶ νὰ κατοικήσῃ παρ' αὐτῷ
μερικὸν καιρὸν. Ὁ δὲ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι μόνον εἰς τὸν
ἰδιὸν του τόπον ὑποδέχεται τις ξένους, ἢ εἰς μέρη τὰ ὁ-
ποῖα ἔχουν ἐκεῖ σχέσιν τινὰ. Ἐν τούτοις ὁ Ἀνάχαρσις ἐμ-
βῆκε καὶ, καλὰ, τοῦ λέγει, ἐπειδὴ εὐρίσκεισαι εἰς τὸν τόπον
σου καὶ εἰς τὸ ἰδιόν σου ὁσπῆτιον, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν

σου νὰ δεχθῇς ξένους· φιλιώτου λοιπὸν μαζὶ μου. Ὁ Σόλων θυμάσῃς τὴν ἀγγέλοιαν τῆς ἀποκρίσεως ταύτης, συγκατένευσε μ' εὐχρίστησίν του νὰ φιλοξενίῃ τὸν Ἀνάχαρσιν, καὶ ἔδωκε μετ' αὐτοῦ στενωπὴν φιλικήν, ἥτις διήρκεσε καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν.

Ὁ Ἀνάχαρσις ἠγάπα πολὺ τὴν ποικτικὴν, καὶ ἔγραψε διὰ στίχων τοὺς νόμους τῶν Σκυθῶν καὶ πραγματείαν περὶ πολέμου.

ἔλεγε συχνάκις ὅτι ἡ ἄμπειλος φέρει τριῶν εἰδῶν στήφους, τὴν ἡδονὴν, τὴν μέθην, καὶ τὴν μεταμέλειαν.

Ἐθαύμαζεν ὅτι εἰς ὅλας τὰς δημοσίας συνελεύσεις συγκροτούμενας εἰς Ἀθήνας, οἱ μὲν φρόνιμοι ἐπρότειναν μόνον τὴν ὑπόθεσιν, οἱ δὲ ἄρρῳνοι τὰς ἀπερχοίζαν. Δὲν ἰδύνατο δὲ νὰ ἐννοήσῃ διατὶ ἐτιμωροῦσαν μὲν τοὺς ὑβριστάς, ἐβράβευον δὲ τοὺς ἀθλητάς καὶ ἀγωνιστάς, αἵτινες ἐκτυποῦντο σκληρῶς μεταξύ των.

Ὅχι ὀλιγώτερον ἐξεπλήττετο καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες κατ' ἀρχὰς τοῦ γεύματος τῶν ἐμετχρηοίζοντο μέτρια πιτήρια. ἐπὶ τέλος δὲ ἐλάμβανεν μεγάλη, ὅποτε ἤρχιζαν νὰ μεθύωσι.

Δὲν ἰδύνατο νὰ ὑπορίρῃ τὴν παρρησίαν, τὴν ὅποιον καλεῖς ἐδείκνυσεν εἰς τὰ συμπόσια.

Μίαν ἡμέραν ἐρωτήθης πῶς ἤθελεν ἐμποδίσαι τίς τινὰ ἀπὸ τὴν μέθην καλῆτερος τρόπος, ἀπεκρίθη, δὲν εἶναι παρὰ τὸ νὰ βάλῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν μεθύσμενον τινὰ διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰς ἀσχημοσύνας του.

Ἐρωτηθεὶς ἄλλοτε ἂν εἰς τὴν Σκυθίαν εὐρίσκωνται ὄργανα μουσικὰ, οὐδ' ἄμπειλα, ἀπεκρίθη, δὲν ἔχομεν.

Ἰνόμεας τὸ ἔλαιον μὲ τὸ ὅποιον ἀλέφοντο οἱ ἀθληταὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος, προετοιμασίαν εἰς λυσσιώδη μανίαν.

Παρατηρήσαι μίαν φράσιν τὸ πάθος τῶν σκηνιδίων πλείου

τινός, ἀλλοίμονον! ἐρῶναι, τέσσαρα μόνον δάκτυλ' ἀπέχουν ἀπὸ τὸν θάνατον ὅσοι ταξειδεύου ν.

Ἐρωτηθεὶς ποῖον πλοῖον εἶναι ἀσφαλέστερον, τὸ ἐλλιμενισμένον, ἀπεκρίθη.

Ἐπανελάμβανε πολλάκις ὅτι καθεὶς χρεωστῇ νὰ καταγίνεται εἰς τὸ νὰ κρητῇ τὴν γλώσσαν καὶ τὴν κοιλίαν του.

Κοιμώμενος εἶχε πάντοτε τὴν δεξιάν του εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι τι ἀπὸ τὸ ὅποιον χρεωσταῖμεν νὰ φυλαττώμεθα τόσον, ὅσον ἀπὸ τὴν γλώσσαν μας.

Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τινος Ἀθηναίου ὅτι ἦτο Σκύθης· εἰς ἐμὲ, ἀπεκρίθη, εἶναι ὄνειδος ἡ πατρίς μου· σὺ δὲ εἶσαι ὄνειδος εἰς τὴν πατρίδα σου.

Ἐρωτηθεὶς τί ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἀγαθὸν καὶ κακόν; τὴν γλώσσαν, ἀπεκρίθη.

Κάλλιον, ἔλεγεν, εἶναι νὰ ἔχῃς ἓνα φίλον ἀληθινόν, παρὰ πολλοὺς ἐτοίμους πάντοτε ν' ἀκολουθήσουν τὴν τύχην.

Ὅταν τις τὸν ἠρώτησεν ἂν οἱ ζῶντες ᾖναι πλειότεροι ἀπὸ τοὺς νεκρούς· τοὺς δὲ ταξειδεύοντας, εἶπε, μὲ ποίους τοὺς συναριθμεῖς;

ἔλεγεν ὅτι ἡ ἀγορὰ εἶναι τόπος, τὸν ὅποιον κατίστησαν οἱ ἄνθρωποι διὰ ν' ἀπχτῇ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸν δρόμον, νέος τις ἄρρων τὸν ὑβρίσεν. Ὁ Ἀνάχαρσις τὸν ἐκύτταξε ψυχρῶς καὶ τὸν εἶπε. Νεανίσκα, ἂν εἰς τὴν νεότητά σου δὲν φέρῃς τὸ κρασί, εἰς τὰ γηρατεῖα σου θὰ φέρῃς τὸ νερόν.

Ἐσύγκρινε τὰς νόμους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ ἀράχνης ὑφάσματα, καὶ ἐπερίπαιξε τὸν Σόλωνα, ὅτι ἐνόμιζε μὲ γραψίματα νὰ ἐμποδίσῃ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων.

Οὗτος, λέγουσιν ἐπενόησε τὸν τρόπον νὰ κατασκευάζουν χύτρας διὰ τοῦ τροχῶ.

Ἰππῆγέ ποτε νά συμβουλευθῇ τὴν ἱέρειαν τοῦ Ἀπόλλωνος, διὰ νά μάθῃ, ἂν ὑπῆρχεν ἄλλος σοφώτερός του. Ναί, τοῦ ἀπεκρίθη ὁ χρησμός, κάποιος Μύσων ἐκ Χηνός. Ὁ Ἀνάχαρσις ἔμεινεν ἐκστατικός ὅτι δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀκούσει περὶ αὐτοῦ. Ἰππῆγε δὲ καὶ τὸν εὐρήκεν εἰς ἓνα χωρίον ὅπου ἐμόναζε, καὶ καθ' ἣν ὥραν ἐπισκευάζε τὸ ἄροτρίν του. Ὁ Μύσων, τοῦ φωνάζει· δὲν εἶναι* καιρὸς ἤδη νά γεωργῇς. Τούγκντίον, ἀπεκρίθη ὁ Μύσων· εἶναι καιρὸς καὶ νά ἐπιδι-ορθῶνῃ τις τὸ ἄροτρίν του ὅταν ἦναι τίποτε χαλασμένον. Ὁ Μύσων οὗτος ἐτίθη παρὰ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν σοφῶν. Ἀνεχώρησε δὲ εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπου ἐπέρασεν ὅλην του τὴν ζωὴν χωρὶς νά λαμβάνῃ κοινωνίαν μὲ κἀνέναν, διότι ἐμισοῦσε φυσικὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸν εἶδαν μίαν ἡμέραν συνισταλμένον εἰς γωνίαν τινὰ ὅπου ἐγελοῦσε μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν. Πλησιάσας τις τὸν ἔρωτῆσε, διατί ἐγελοῦσε τόσον πολὺ χωρὶς νά ἦναι κἀνείς; Αὐτὸ τοῦτο, ἀπεκρίθη, μὲ κινεῖ εἰς γέλωτα.

Ὁ Κροῖσος ἀκούων περὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ Ἀναχάρσιδος ἐπεμψεν εἰς αὐτὸν δῶρον χρήματα, καὶ τὸν παρ-κάλεσε νά ἔλθῃ εἰς Σάρδει, ὁ δὲ Ἀνάχαρσις τοῦ ἀπεκρίθη οὕτως.

«Βασιλεῦ τῶν Λυδῶν· ἦλθα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νά μάθω τὴν γλῶσσαν, τὰ ἔθνη καὶ τοὺς νόμους τοῦ τόπου· ἀνάγκην δὲν ἔχω ἀπὸ χρήματα· μὲ ἀρκεῖ νά ἐπιστρέψω εἰς τὴν Σκυθίαν εἰδημονίστερος. Θὰ ἔλθω μ' ὅλα ταῦτα νά σέ ἴδω, διότι ἔχω πολλὴν ἐπιθυμίαν νά συναριθμηθῶ μὲ τοὺς φίλους σου.»

Ἀφοῦ πολὺν καιρὸν διέτριψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἀνάχαρσις, ἀνεχώρησε διὰ τὴν πατρίδα του. Διαβαίνων δὲ ἀπὸ τὴν Κόζικον εὗρεν ἐκεῖ τοὺς ἐντοπίους πανηγυρίζοντας λαμ-

πρὸς τὴν ἑορτὴν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. Ἐταξε δὲ εἰς αὐτὴν τὴν θεάν, νά τὸν εὐοδώσῃ ἀκενδύνως εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ φθάσας ἐκεῖ νά κάμῃ τὰς αὐτὰς θυσίας καὶ συστήσῃ εἰς τιμὴν τῆς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Σκυθίαν ἠθέλησε ν' ἀλλάξῃ τὰ παλαιὰ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ νά συστήσῃ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους· πλὴν τοῦτο ἐδυσαριστοῦσε πολὺ τοὺς Σκυθας.

Μίαν ἡμέραν ἐμβῆκε κρυφίως εἰς δάσος πυκνὸν τῆς ὕλειας διὰ νά ἐκπληρώσῃ μυστικῶς τὸ τάξιμον, τὸ ὅποιον εἶχε κάμει εἰς τὴν Κυβέλην. Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο εἰς τὴν τελετὴν κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸ τύμπανον ἔμπροσθεν ἀφομοιωμάτος τινος τῆς θεᾶς κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον, παρατηρήθη ὑπὸ τινος Σκυθοῦ, ὅστις ὑπῆγε καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὴν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθε παρευθὺς εἰς τὸ δάσος καὶ, συλλαβὼν τὸν ἀδελφόν του Ἀνάχαρσιν ἐπ' αὐτοῦ ὥρῳ, τὸν ἐτόξευσεν. Ὁ Ἀνάχαρσις ἐξέπνευσεν ἀμέσως φωνάζων· ἤμην ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὑπῆγα διὰ νά διδαχθῶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθνη τοῦ τόπου, καὶ διὰ φθόνον ἀποθνήσκω εἰς τὸν ἴδιον τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἔστησαν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντας πολλούς.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

Πηγαίνει ἀπὸ τῆς 60 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 530)· ὦδεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν 60^{ην} ἀπὸ τῆς 4^{ης} τοῦ 4^{ου} αἰῶς π.Χ. (π. Χ. 490.) εἰς ἑλκίσαν ἐπὶ τὴν ἐξέσκιον, ἢ καὶ ἄλλους ἐπὶ τὴν ἐξέσκιον.

ΔΙΑΦΥΛΛΕΙΤΑΙ τὴς διαίρεσις τῆς φιλοσοφίας εἰς ἰωνικὴν καὶ ἰταλικὴν. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ἐστὶν ἀρχαῖος τῆς ἰωνικῆς αἰρέσεως. τῆς δὲ ἰταλικῆς ὁ Πυθαγόρας.

Ἀρίστιππος ὁ Κυρήνσιος ἀναφέρει ὅτι ὁ φιλόσοφος οὗτος ὀνομάσθη Πυθαγόρας, διότι ὁμιλεῖ πάντοτε χρησμοδῶς, καὶ οἱ χρησμοὶ τοῦ ἔσαν τοσοῦτον ἀληθεῖς ὥς καὶ οἱ τοῦ Πυθίου Ἀπολλωνος. Οὗτος πρῶτος ἐκ ματριορροσύνης ἀπεποιήθη τὴν ἐπωνυμίαν Σοφός καὶ ἔλαβεν ἀντ' αὐτοῦ τὸ Φιλόσοφος.

Ἡ κοινοτέρα γνώμη εἶναι ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἦτο Σάμιος καὶ υἱὸς τοῦ δακτυλιογράφου Μνησάρχου· ἄλλοι δὲ βεβαιῶνουν ὅτι ἦτον ἐκ τῆς Τυρρήνης, καὶ ὅτι ἐγεννήθη εἰς μίαν τῶν μικρῶν νήσων κειμένων κατὰ τὰ παράλια τοῦ κράτους τούτου καὶ ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἐγνώριζε δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς του, καὶ κατέσχευεν ὁ ἴδιος τρία ποτήρια ἀργυρῆ, τὰ ὅποια ἐχάριεν εἰς τρεῖς Αἰγυπτίους ἱερεῖς. Ἐχρημάτισε κατ' ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ σοφοῦ Φερεκύδου, εἰς τὸν ὅποιον κατ' ἐξαιρετικὸν τρόπον ἐπηρεακλήθη· ἀλλὰ καὶ ὁ Φερεκύδης ἐκ μέρους τοῦ ἤρπικα πολὺ τὸν Πυθαγόραν. Μίαν ἡμέραν ὅταν ὁ Φερεκύδης εὐρίσκατο εἰς κίνδυνον μέγαν ἀπὸ ἀσθένειαν, ὁ Πυθαγόρας θέλησε νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ εἰλημὰ του διὰ νὰ τὸν ἐπισκευθῇ. Ὁ Φερεκύδης ὅμως, φοβούμενος μήπως ἡ ἀφύπνισις τοῦ ἦτο κολλητικὴ, ἐλαίσε ταχέως τὴν θύραν καὶ

περάσας τοὺς δακτύλους του διὰ τινος χαραγῆς, κένταξε, τοῦ λέγει, καὶ κρίνε εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκομαι ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου, τὰ ὅποια βλέπεις κατὰ ἔντα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φερεκύδου, ὁ Πυθαγόρας ἐσπούδατε μερικὸν καιρὸν εἰς Σάμον πλησίον τοῦ Ἐρμολάμαντος. Ἐπειτα, ὁρμώμενος ἀπὸ ὑπερβάλλουσιν ἐρεσιν μαθησεως καὶ γνωρίσεως τῶν ἡθῶν τῶν ξένων, παρήκτισε τὴν πατρίδα του, καὶ ὅτι εἶχε διὰ νὰ ταξιδεύῃ. Διέτριψε δὲ ὅχι ὀλίγον καιρὸν εἰς Αἴγυπτον συναναστρεφόμενος μὲ τοὺς ἱερεῖς διὰ νὰ εἰσδύσῃ, εἰς τὰ πλέον ἀπόρρητα τῆς θρησκείας τῶν.

Ὁ Πολυκράτης ἔγραψε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄμασιν, βασιλεῦ τῆς Αἰγύπτου, νὰ τὸν περιποιηθῇ ἐντίμως. Ἐπειτα ὁ Πυθαγόρας ὑπῆγεν εἰς τοὺς Χαλδαίους διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν μαγικὴν, καὶ, ἀποῦ ἐκ περιεργείας περιήλθε διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ἐβῆσεν εἰς Κρήτην, ὅπου συνέδασε μὲ τὸν Ἐπιμενίδην στενωτάτην φιλίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπανήλθεν εἰς Σάμον (α). Ἀλλὰ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν τυραννίαν

(α) Ἡ Σάμος, νῆος τοῦ Ἀρχιπυλάγου, κειμένη κατὰ τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι ἐπίσημος εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν διὰ πολλὰ συμβάντα, ἀξιοσημείωτα, καὶ διὰ τρία τοῦ ἀξιοθέατα ἀριστοτεχνήματα τῶν παλαιῶν Σαμίων, τὰ ὅποια μόνον ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον νὰ εὐεργετοῖ τὴν φιλικότητα καὶ εὐδοκίαν αὐτῶν. α. Ἐν ἑνὶ ἔργῳ ἀριστοτεμον ὑποκίτω ἔρως πῶς κατασκευασμένη, μῆκος ἔχει ἐπὶ σταδίων, πλάτος ἐκτὸς πιδῶν καὶ ἑξῆς ἐκτὸς, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ προποδῆ καὶ παρατεταμένον κατ' ὅλην τὴν πλάτος τοῦ βουνοῦ, εἰς τρέπον ὅτι τὸ ἔρος τοῦτο ἐφαίνεται τετραπληγόν. Καταβῆν δὲ τοῦ ὅρου καὶ τοῦτο ὑπῆρχεν ἑστῶν ὅρου καὶ στενωτέρου, κατὰ μῆκος τοῦ ἐκείνου διατεταμένον διὰ σαλόνων εἰς τὴν πῶν ὕδαρ πιδῶν. β. Προκυκλίου καὶ περὶ τοῦ ἡλίου βῆθος ἔχουσα εἶκοσι ὅρου καὶ μῆκος δύο σταδίων. γ. Ὁ ναὸς τῆς Πρας, τὴν ἐπὶ τὴν ὁ ἡρόδοτος θεωρεῖ ὡς τὸν μεγαλύτερον ναὸν εἰς τὴν περιηγήσειν. Τὰ δύο πρῶτα εἰσὶν αἰῶνες μὲν καὶ τὴν σφαιρὴν, ἀλλ' εἰς τὸν ναὸν τὴν περιηγήσειν

τοῦ Πολυκράτους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶρε τὴν πατρίδα του καταδυναστευομένην, ἀπεράσισε νὰ ἐξορισθῇ ἐκουσίως. Ὑπῆγε λοιπὸν εἰς τὴν Κρότωναν τῆς Ἰταλίας, καὶ ἀπέκατε-
στάθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μύλωνος· ὅθεν ἐκ τούτου ἐπω-
νομάσθη Ἰταλικὴ ἡ αἵρεσις τῆς ὁποίας ἔγεινεν ἀρχηγός.

Ἡ φήμη τοῦ Πυθαγόρου δὲν ἤργησε πολὺ νὰ διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Τριακῶσιοι μαθηταὶ καὶ ἐπέκεινα ἐπροσκαλλήθησαν εἰς αὐτόν, καὶ ἐσχημάτισαν μικρὰν πολι-
τείαν κάλλιστα διωργανισμένην. Πολλοὶ θελοῦν ὅτι καὶ ὁ
Νουμᾶς ἦτον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτων, καὶ ὅτι ἐπαρκοῦσεν
εἰς Κρότωναν παρὰ τῷ Πυθαγῶρα ὅταν ἐκλέχθη βασιλεὺς
τῆς Ρώμης. Πλὴν οἱ ἀκριδέστεροι χρονολόγοι δυσχυρίζονται
ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Πυθαγόρας ἦτον ὁμῶρρον μὲ τὸν Νουμᾶν ὅστις
ἦτο πολὺ προγενέστερος ἐκείνου, διὰ τοῦτο ἔλαβαν ἀφορ-
μὴν νὰ εἰπωσι μαθητὴν τοῦ τὸν Νουμᾶν.

Διωφραμένη. Φαλδκαλός τις δὲ καὶ πατρικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ καθάρσῃ
ταῦτα ὑπὸ τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκτρέφουσιν ἐνδοξοῦ τοῦ ὀνύγματος καὶ τοῦ
λαίματος, καὶ ἐπιδορθεῖν αὐτὰ ὥστε νὰ χραιομεύωσι, καθ' ἡμὴν ἀρχαιο-
τατες, πρὸς δόξαν τῆς νήσου, καὶ δι' ἀνάγκης ἔργα, πρὸς εὐνομίαν τῶν
κατοίκων. Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον ταῦτα νὰ κατορθωθῶσιν ἀπὸ τῆς παρεούσης
διοικήσεως τῆς νήσου.

Τῆς νήσου ταύτης τὴν δόξαν δὲν συσταίνει μόνον τὰ εἰρημνικὰ καταστήμα-
τα. Αὐτὰ ἐνταῦθα ἐνδοξοὶ καὶ διὰ πολέμου πολλοὺς τοὺς ἁπλοῦς ὑπὸ τῆς
ἀνδρείας μὲ διακρίνουσι Ἑλλήνων, καὶ βαρβάρους λαούς· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ
ἐπιτοῦ ἡμῶν ἀγῶνος δὲν ἐδείχθη διγαίτεροι ἀνδρεία παλαιότερα μὲ εἶσαν
ἱκανοὶ γενναίους πρὸς ἀνέναντον τῆς θαλασσίας ἐπὶ τῆς καὶ ὅλης τῆς
ἐλλάδος. Πλὴν ἔτο παρρησίαν εἰς τὴν δυστυχὴ ταύτην ὥστε νὰ ὑποκύβῃ
καὶ αὐτὴ εἰς τὸν ἀσφόδρον καὶ τριτοβάθμιον τῶν, καὶ νὰ ὑπομῇ
ἐπὶ τῆς ἐκείνου ὡς ἀπὸ αὐτοῦ. Ἀνὰ αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων ἀρχηγὸς τῆς νήσου
πρὸς τῆς ἐλλάδος ἐπαναστάσεως ἐκτελέσθη ἡδὴ χριστιανός, ἀραγε ὁ Χριστι-
ανὸς οὗτος ἔσται καὶ ἀπὸ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Σκίους τὴν ἐνταύτην
ὡς ἀπὸ τοῦ ἐκείνου ὡς ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ θανάτου, διακοσμήσει καὶ
ἐκκαθαρίσει πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Σκίους ὅχι. Ἐρρόντοι ποτὶ ὁ καλὸς οὗ-

Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν ὅτι μεταξὺ φίλων πάντα εἶναι
κοινὰ καὶ ὅτι ἡ φιλία κατασταίνει ἴσους τοὺς ἀνθρώπους.
Οἱ μαθηταὶ του δὲν εἶχάν τι ἰδιαίτερον· ἐσύναπτον εἰς ἓν
ὅλας αὐτῶν τὰς περιουσίας καὶ δὲν εἶχαν εἰμὴ ἓν μόνον
βαλάντιον. Ἐπέρασαν δὲ τοὺς πρώτους πέντε χρόνους ἀ-
κούοντες τὰς νοουθεσίας τοῦ διδασκάλου των, καθ' οὓς ἐφύ-
λαττον ἄκραν ἐχεμυθίαν, ἥτοι δὲν ἐπρόβλεπον οὐδὲ καὶ
μὴν λέξιν. Μετὰ τὴν μακρὰν καὶ αὐστηρὰν ταύτην δοκι-
μασίαν τοὺς ἦτο συγχωρημένον νὰ ὁμιλοῦν, νὰ ἔρχωνται
πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Πυθαγόρου καὶ νὰ συνδιαλέγωνται μετ'
αὐτοῦ.

Εἶχε δὲ ἦθος μεγαλοπρεπέστατον, ἀνάστημα ὡραῖον καὶ
πρόσωπον ὁμοίως εὐμορρον. Ἐνδύετο εἰς κάθε κατὸν μὲ
ἐσθῆτα λευκὴν ἐξ ἐρίου πάντοτε καθαρωτάτην. Δὲν ὑπέκειτο
δὲ εἰς καὶν πάθος, καὶ ἐφύλαττεν αἰετοτε ἄκραν σεμνα-
πρέπειαν.

Τοις χριστιανὸς νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀγού-
σαν ὁδόν. Ἐπιμελήθη τοῦλάχιστον τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας κατὰ τὰς
χριστιανικὰς ἀρχάς· Ὅχι. Μὴ ἀμείβῃ; Ὅχι. Τί λοιπὸν μὴ ἦναι πάντῃ ἀνάσθη-
τος ὁ ἀθλὸς ὥστε ν' ἀγνοῇ τὸ καλόν; Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλ' ἐνεργεῖ ἐχθρικῶς μὲ
προνοημένον σκοπὸν ἐναντίον τοῦ καλοῦ, ὥς ἀρμύζον τοῦτο εἰς τὴν κατα-
χθόνιον καὶ ἀντίχριστον ἐμπίην πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς κακοβού-
λως καὶ πρὸς αἰσχρὰν ἱστορίαν παριδέχθη, καὶ ἡ ὁποία σκοπὸν μόνιμον
φέρει τὴν ἀποκτίνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Βάρβαροι καὶ αἰσχιοὶ συνή-
θισται τίς ἤθελε τὸ πιστεύει! βδελυγμένον καὶ ἀποκαρκαλιζόμενον ἀπὸ
τὸν πολιτισμὸν λαμβάνουν ἐκεῖ χάραν, ἐπιτρέπονται, ὑποστηρίζονται. Ἄνδρες
δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἔτιον μέτοχοι παιδείας περιφροῦνται, ἀπολακτίζον-
ται, ἀπὸ φόβου μὴ ἡ παρουσία των μὴν κατορθώσῃ νὰ διγείρῃ τὴν πρὸς
τὰ καλὰ κλίση τῶν Σκίων· παραιοῦσι τέλος τὸν ἀναξιοπαθούτα ἐκπύον
τύπον βίτοντες ἐπ' αὐτοῦ ἐνδοκρὸν βλέμμα οἴκτου. Εὐνοίς τῆς ἐξουσίας
εἶναι κίλακες, κατὰσκοποι καὶ ἀγύρται, διὰ τῶν ἐπὶ αὐτῶν ἰσχύος νὰ καταμα-
λῇ εἰς κόμματα τοὺς Σκίους διὰ νὰ στηρίζεται τάχα αὐτή. Ὁ καιρὸς
ἤθελε μὲ λείψαι νὰ ἀναπτύξῃ τὰ εἰρημνικὰ καὶ ν' ἀριθμῆται ἐν πολλῶς

θεὸν εἰς σημεῖον ὅτι ἐνίκησε. Μετὰ ταῦτα ἔγεινεν ὁ ἄλιεύς Πύρρος, καὶ ἀκηλούθως ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, χωρὶς νὰ ἐκπαινεθῇ ὅτι προτοῦ ἦτον ὁ πετεινὸς τοῦ Μυκίλλου, καὶ τὸ παγῶνι τοῦ δὲν ἔξυρω ποίου.

Ἐθελοῦσεν ὅτι, εἰς ὅσα ταξείδια ἔκαμεν εἰς τὸν ἄδην, εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἡσιόδου εἰς στήλην δεμένην μὲ ἀλύσους, ὅπου ἐκολάζετο σκληρῶς τὴν δὲ τοῦ Ὀμήρου κρεμαμένην εἰς δένδρον καὶ περικυκλουμένην ἀπὸ ὄφεις, δι' ὅσας ψευδολογίας ἐφεύρε καὶ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς θεοὺς. Πρὸς τούτοις ἐβασανίζοντο δεινῶς καὶ οἱ ἄνδρες, οἵτινες δὲν ἔζησαν καλῶς μὲ τὰς γυναῖκάς των.

Ἄλλοτε ὁ Πυθαγόρας ἔκαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπόγειον ἔνδον τοῦ ὁποῖου ἐκλείσθη, παρακαλέσας τὴν μητέρα του νὰ σημειώῃ λεπτομερῶς ὅσα συνέβαιναν καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ἀπουσίας του. Μετὰ δὲ ἓνα ὁλόκληρον ἑνιαυτὸν ἐξῆλθε ῥυπαρὴς, κάτισχνος, φρικώδης. Ἐσύνχευε δὲ τὸν λαὸν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ ἄδου· καί, διὰ νὰ πιστεύσουν εἰς ὅσα ἔμελλε νὰ εἴπῃ, ἤρχισε νὰ διχῆται τὰ τρέξαντα εἰς τὴν ἀπουσίαν του. Ὁ λαὸς κατεπλάγη ὑπερβαλλόντως, ὥστε ἀμέσως ὑπέλαβαν ὡς θεῖον τὸν Πυθαγόραν. Ὅλοι ἐκλαίον καὶ ὠλόλυζον. Οἱ δὲ ἄνδρες τὸν παρικάλεισαν νὰ διδάξῃ τὰς γυναῖκάς των, καὶ διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες τῆς Κρότωνος ὠνομάσθησαν Πυθαγορικαί.

Εὐρισκόμενος μίαν ἡμέραν εἰς δημοσίους ἀγῶνας, ἐκάλεισε μὲ φωνὰς τινὰς ἓνα ἀετὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡμερώσει χωρὶς νὰ ἔχῃ κἀνεῖς εἰδῆσαν· ὅλον δὲ τὸ πλῆθος ἔμειναν ἐκστατικαί· καὶ, διὰ νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον ἐκπληκτικώτερον ἐδειξεν εἰς ὅλην τὴν ὁμήγυριν τὸν μηρόν του χρυσοῦν.

Ἄν ἐθυσίαζε δὲ ποτε ἄλλο, εἰμὴ ψωμία, πλακούντια, καὶ ἄλλα παρόμοια. ἔλεγε δὲ ὅτι οἱ θεοὶ ἔσφιττον διὰ τὰ αἰ-

ματώδη θύματα, καὶ ὅτι τοῦτο εἰμποροῦσε νὰ κινήσῃ τὴν ὀργὴν των κατὰ τῶν ὅσοι διςχυρίζονται ὅτι τοὺς τιμοῦν μὲ τοιαύτας θυσίας.

Φαίνεται πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Πυθαγόρας δι' ὅλων τούτων τῶν γνωμῶν ἤθελε ν' ἀποτρέψῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν πολυτέλειαν τῶν βρωμάτων, καὶ νὰ τοὺς συνηθίσῃ νὰ ζῶσι λιτῶς, ὡς συμφερώτερον τοῦτο εἰς τὴν ὑγείαν καὶ ὡς ἱκανὸν νὰ ἔχῃ τὸ πνεῦμα ἐλεύθερον καὶ εἰς κατάστασιν νὰ κάμῃ τὰς ἐνεργείας του. Διὰ νὰ δώσῃ δὲ παράδειγμα, δὲν ἔπινεν ἄλλο παρὰ νερόν, καὶ δὲν ἔτρωγεν, εἰμὴ ψωμί, μέλι, καρποὺς καὶ ὄσπρια, πλὴν τῶν κυάμων, τοὺς ὁποῖους ἐσέβετο, χωρὶς νὰ ᾔναι γνωστὸς κἀνεῖς λόγος ἀποχρῶν, ὅστις τὸν ὑπεχρέωνεν εἰς τοῦτο.

ἔλεγεν ὁ Πυθαγόρας ὅτι ἡ ζωὴ προμοιάζει μὲ πανήγυριν· καθὼς εἰς πανήγυριν τινα, ἄλλοι ἔρχονται νὰ γυμνασθῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἄλλοι διὰ νὰ ἐμπορευθῶν, καὶ ἄλλοι ὡς ἀπλοῖ θεαταί, παρομοίως, εἰς τὴν ζωὴν, οἱ μὲν γεννῶνται δοῦλοι τῆς δόξης, οἱ δὲ τῆς φιλοδοξίας, οἱ δὲ ζητοῦν ἀπλῶς νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν.

Ἄν ἤθελε νὰ ζητήσῃ ποτὲ κἀνεῖς τι δι' αὐτὸν, διώτι καθεὶς ἠγνόει ποῖα τοῦ ἀνγκαιούσαν. Ἐδικαιούσε τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη· παιδίον ἕως εἴκοσι ἐτῶν, νεανίας ἕως τεσσαράκοντα, ἀνὴρ ἕως ἐξήκοντα, γέρων ἕως ὀγδοήκοντα. Τὸν παρελθόντα δὲ ταῦτα ἐνόμιζεν ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζώντων.

Ἠγάπη πολὺ τὴν γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν. Οὗτος παρετήρησεν ὅτι ὁ πρωινὸς ἀστὴρ καὶ ὁ ἑσπερὸς ἦσαν ἓνας καὶ ὁ αὐτὸς ἀστὴρ, καὶ ἐφεύρεν ὅτι, παντὸς ὀρθογωνίου τριγώνου τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτείνουσας εἶναι ἴσον μὲ τὰ τετράγωνα τῶν λοιπῶν δύο πλευρῶν.

Λέγουν ὅτι ὁ Πυθαγόρας πόσον ὑπερεχέρη διὰ τὴν εὐρεσιν τοῦ περιφρήμου τούτου θεωρήματος, ὥς τε νομίσας ἐκυτὸν χρεώσκειν εἰς τὴν ἐμπνευσιν πῶν θεῶν, ἔδειξε τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ μιᾶς ἐκατόμβης, δηλαδὴ θυσίας ἐκατὸν βοδίων. Τοῦτο ἀναρίρεται ἀπὸ πολλοὺς, μολονότι εἶναι ἄκρως ἀντικείμενον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Πυθαγόρου. Ἰσως ὅμως τὰ βώδια ἔσιν κατεσκευασμένα ἐκ μέλιτος καὶ ἀλεύρου, καθὼς οἱ Πυθαγόρικοι ἐθυσίαζον. Τινὲς ἔγραψαν ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του· πλὴν, κατὰ τὰ γραφόμενα εἰς τὸν Διογένην Λαέρτιον, τοῦτο δὲν φαίνεται βέβαιον.

Ὁ Πυθαγόρας ἐφρόντιζε μεγάλως νὰ διατηρῇ τὴν φιλίαν καὶ ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξὺ τῶν μαθητῶν του. Ὡμίλει δὲ συνεχῶς πρὸς αὐτοὺς μὲ πραθυλῆς ὁπόταν τοὺς εἰδίδεκε· τοὺς ἔλεγε, πραθυλῆματος χάριν, μὴν ὑπερπαῖετε ζυγοί· τοιούτοι νὰ μὴν ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην. Μὴ καθίζετε ἐπὶ χοῖνικος (ἡμερησίου τροφῆς)· ἦτοι μὴ προσηλώνεσθε μόνον εἰς τὸ ἐσθιόν, ἀλλὰ μεριμνᾶτε καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος.

Τοὺς ἐνουθέτει νὰ πηγαίνουν καθεὶς κατὰ μόνους πᾶσαν ἡμέραν, καὶ νὰ λέγουν πρὸς ὁ ἑαυτὸν των· Εἰς τί ἐξώδους εἰς τὴν ἡμέραν, ποῦ ἦσουν, τί ἔφαγες ἐγκαίρως ἢ ἀκαίρως;

Τοὺς ἐνύοριζε νὰ ἦναι πάντοτε ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν των σεμνοὶ καὶ καθάριοι, καὶ νὰ μὴν ἀφροσύζωνται ἀπὸ χαρὰν ἢ ὀλύπην· ν' ἀγαπᾷσι τοὺς γονεῖς των, νὰ σέβωνται τοὺς γέροντας, νὰ μεταχειρίζονται τὴν σωμασκήν διὰ νὰ μὴ γίνωνται ὑπὲρ τὸ μέτρον παχέες, νὰ μὴν ἐξοδεύουν ὅλην των τὴν ζωὴν εἰς τὰς περιηγήσεις, καὶ νὰ θεωροῦν χρῆος των τὸ νὰ λαμβάνουν ἰδιαιτέρην τινα φροντίδα εἰς

τὸ νὰ τιμῶσι τοὺς θεοὺς, καὶ ν' ἀποδίδωσι πρὸς αὐτοὺς τὴν ὀφειλομένην λατρείαν.

Ὁ Σκῦθης Ζάμολξις, δοῦλος τοῦ Πυθαγόρου, ἤξευρε πόσον καλῶς νὰ ὠφελῇται ἀπὸ τὰς διδασκαλίαις τοῦ κυρίου του, ὥστε, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, οἱ Σκῦθαι τοῦ ἔκκαμν θυσίας, καὶ τὸν συνηρίθησαν μὲ τοὺς θεοὺς.

Ὁ Πυθαγόρας ἐνόμιζεν ὅτι παντὸς πράγματος ἀρχὴ εἶναι ἡ μονάς· ὅτι ἐκ ταύτης συνιστῶνται οἱ ἀριθμοί· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τῶν σημείων αἱ γραμμαί· ἐκ δὲ τῶν γραμμῶν αἱ ἐπιφάνειαι· ἐκ δὲ τῶν ἐπιφανειῶν τὰ στερεά, καὶ ἐκ τῶν στερεῶν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα συντίθεται τὸ πᾶν, καὶ ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα μεταβάλλονται μὲν διηνεκῶς τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο, πλὴν τίποτε δὲν ἀρχνίσκεται· ὅτι δὲ συμβαίνει ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ μεταβολή.

ἔλεγεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδής, θεμένη εἰς τὸ μέσον τοῦ κόσμου (α). ὅτι εἶναι κατοικημένη πανταχόθεν, καὶ

(α) Δὲν γνωρίζω εἰς ποίων μαρτυρίας ἐπεριδεόμενος ἀποδίδει ὁ σοφὸς Φεαλὼν εἰς τὸν Πυθαγόραν τὸ δόγμα τοῦτο περὶ τοῦ ἐκτετατοῦ πλανήτου τῆς γῆς, ὡς κέντροι ταύτης εἴησι καὶ εὐχὴ τοῦ ἡλίου Ἡμεῖς δὲ ἐναντίας γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ Πυθαγόρικοι ἐδίεξαν κέντρον τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν, διὰ νὰ μὴ σκαβαλίσωσι τὴν διαιρημονίαν, ἀνόμενον ΠΥΡ καὶ περὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι περιστρέφεται ἡ γῆ, ἢ οὕτω τῶν περὶ αὐτὴν περιφερομένων σφαίρων, ἀπαράλλακτα ὡς ἐδεγράφησαν ὁ Κοπίρικος, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔπεται ὅτι κακῶς ἀποδίδουσι τὴν ἀρεσκείαν τῆς τάξεως ταύτης. Ὁ Κοπίρικος δὲ δύναται ἄλλο νὰ θεωρηθῇ εἰς ὡς ἀνεκτικῆς, νὰ εἴπω οὕτως, τοῦ περιφρήμου τούτου συστήματος. Εὐκλείδης, Πλάτων καὶ Πλάτωνος ἄλλοι τῆς ἀρχαιότητος σοφοὶ ἔχον τὰς αὐτὰς περὶ τούτου δοξασίας. Ὁ Πλάτωνος θεωρεῖ καὶ τὸν Νουμῶν, τὸν μετὰ τὸν Παρμήν βασιλεύσαντα εἰς Ρώμην, ἐμύρωνα καὶ κατὰ τοῦτο μὲ τὸν Πυθαγόραν, τὸν ὁποῖον θελεῖ νὰ ὑποστήσῃ διδύκαλον τοῦ βασιλέως ἐκείνου. Ἐκ τῆς ἀπὸ οὐθὺν λέγων τοῦ Πλάτωνος διαβησκόνται αἱ περὶ τοῦ πρῶ-

κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀντίποδες, οἵτινες περιπατοῦν ἔχοντες ἀντιθέτους πρὸς τοὺς ἰδικούς μας τοὺς πόδας των· ὅτι ὁ ἀῆρ, ὅστις τὴν περικυκλόνει εἶναι παχυμερὲς καὶ σχεδὸν ἀκίνητος, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὅσα ζῶα κατοικοῦν τὴν γῆν εἶναι θνητὰ καὶ ὑποκείμενα εἰς φθοράν· ὅτι ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀνώτατος ἀῆρ εἶναι λεπτότατος καὶ ἀκίνητος· ὅθεν ὅσα ζῶα πληροῦσιν αὐτὸν εἶναι ἀθάνατα καὶ ἀκολουθῶς θεῖα· ἐπομένως δὲ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες εἶναι θεοὶ, ὡς θερμένοι ἐν μέσῳ τοῦ λεπτοῦ ἐκείνου αἵρος, καὶ τῆς ἐνεργοῦς καὶ ζωογόνου θερμότητος.

Πολλὰ λέγονται περὶ τοῦ θανάτου τοῦ φιλοσόφου τούτου.

Λέγουσιν ὅτι τινὲς, τοὺς ὁποίους δὲν ᾔθελε νὰ δεχθῇ μαθητὰς, ἀγανακτήσαντες δι' αὐτὴν τὴν ἀποτυχίαν ἐνέπρησαν τὴν οἰκίαν τοῦ Μύλωνος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ὁ Πυθαγόρας. Ἄλλοι δὲ βεβαιοῦν ὅτι οἱ Κροτωνιάται ἐλαμν τοῦτο φοβούμενοι μὴ θελήσῃ ν' ἀποκατασταθῇ κυρίαρχος εἰς τὸν τόπον των. Ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, ὅταν ὁ Πυθαγόρας εἶδε τὰ

αἰετῶν συστήματα διατεταγμένα τοῦ Πυθαγόρου, ὃ καὶ τοῦ Νουμά. «Νουμάς» οὕτως λέγεται καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἱερὸν ἐγκύκλιον περιβαλλόμενον τῷ ἀεθέριον καὶ περὶ οὐρανὸν ἀπομαρτυρούμενος· οὗ τὸ σχῆμα τῆς γῆς ὡς ἑστίας εἶναι, καὶ ἄλλὰ τοῦ σύμπαντος κόσμου, οἱ μὲν οἱ Πυθαγόρειοι τὸ πᾶν ἰσχυρίζονται, καὶ τοῦτο ἑστίαν καλοῦσι καὶ μονάδα. τὴν δὲ γῆν, οὕτως ἀκίνητον εἶναι ἐν μέσῳ τῆς περιμετρῆς εἶναι, ἀλλὰ κύβητα περὶ τὸ πᾶν κινουμένην, οὕτως τῶν τιμωτάτων οὐδὲν, οὕτως τῶν πρῶτων τοῦ κόσμου τιμωρίων ὑπάρχουσα. Ἀκολουθῶς λέγει καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνα· ὅτι εἰς τὸ «γῆρας» τοῦ ἐκτελλομένου κατὰ τὸν ἥλιον μὲν τὸν Πυθαγόραν, καὶ τὸν Πλάτωνα. φασὶ προφύγην γυναικὸς διακινεῖσθαι περὶ τῆς γῆς, ὡς ἐν ἑτέρῳ χωρῇ καθιστώμενος, τὴν δὲ μέσην καὶ κυριωτάτην ἑτέραν τοῦ κρείττονι προτάσσοντος. (Πλάτ. ἐν Βίῳ Νουμά. παράγρ. 14.) Ἐκ τῆς συνισταμένης ταύτης ἀσφαλείας εἰσάγεται πῶς ἐπίφοδος ἦτο τὸ πάλαι ὃ δαιμονιοῦσα καθὼς ἐστάθη καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ ὑπάρχει εἰς τὴν μίση καὶ τὴν σφοδρὴν ὡς πρὸς τὴν εὐθερίαν τῶν ἡμετέρων, I. M.

πάντα εἰς ἐμπρησμόν, ἐτραβίχθη ταχέως ὁμοῦ μὲ τεσσαράκοντα ἐκ τῶν μαθητῶν του. Τινὲς λέγουσιν ὅτι κατέφυγεν εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ δάσος τῶν Μουσῶν, ὅπου ἀπέθανε θεληματικῶς τῆς πείνας, καὶ ἄλλοι ὅτι, ἀπαντήσας φεύγων χωράριον ἐκ κυάμων σπαρμένον τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ περάσῃ καὶ δὲν ἐδύνατο ν' ἀποφασισθῇ εἰς τοῦτο, κάλλιον, εἶπε, ν' ἀποθάνω ἐδὼ παρὰ νὰ γείνω αἰτίη νὰ χαθοῦν οἱ ἄθλιοι οὗτοι κύαμοι. Ἐπερίμεινε λοιπὸν ἡσύχως τοὺς Κροτωνιάτας οἵτινες τὸν ἐθανάτωσαν μὲ τοὺς πλειοτέρους μαθητάς του. Ἄλλοι τέλος πάντων ἀναφέρουσιν ὅτι δὲν ἐφρονεῖσθαι ἀπὸ τοὺς Κροτωνιάτας, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Συρακουσίους· διότι, ἀπὸ ἐκκηρύχθη ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακουσίων, ὑπῆγεν εἰς ἐπικουρίαν τῶν συμμάχων του Ἀκραγαντίνων· οὗτοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ τότε ὁ Πυθαγόρας φεύγων εὗρε τῶντι τὸ χωράριον τῶν κυάμων, τὸ ὅποιον μὴ θέλων νὰ περάσῃ εὐχαριστήθη κάλλιον νὰ προτείνῃ τὸν τράχηλον εἰς τοὺς Συρακουσίους, οἵτινες καὶ τὸν κατεπλήγωσαν μέχρι θανάτου, καθὼς καὶ τοὺς περισσότερους ἐκ τῶν ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητάς του τὸν ἐσυνώδευον. Ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐσώθησαν ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντίνος, ὅς τις ἐλογίζετο ὡς ὁ μεγαλύτερος γεωμέτρης τοῦ καιροῦ του.

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Πημιζε τὴν 69 Ὀλυμπιάδα (π. χ. 502).

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ὁ Εἰρήσιος, υἱὸς τοῦ Βλύσσωνος, ἤκμαζε περὶ τὴν 69^η Ὀλυμπιάδα. Τὸν ὀνόμαζαν πολλάκις φιλόσοφον σκοτεινόν, διότι ὁμιλεῖ πάντοτε δι' αἰνιγμάτων. Ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι ἦτο πλήρης ἑαυτοῦ, καὶ κατεφρόνει σχεδὸν ὅλους.

Ἐλεγεν ὅτι ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἀρχίλοχος ἐπρεπε νὰ διώκωνται παντοῦ γρυνθεβολούμενοι.

Δὲν εἰμποροῦσε νὰ συγχωρήσῃ τοὺς Εἰρησίους, οἵτινες ἐξώρισαν τὸν φίλον του Ἑρμόδωρον. Ἐκέρυττε δὲ ἀφάδως ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς πόλεως εἶναι ἄξιοι θανάτου, τὰ δὲ παῖδια νὰ ἐξορισθοῦν διὰ νὰ ἐκπλυνῇ τὸ ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον ἐπραῖξαν φυγαδεύσαντες ἀναισχύτως τὸν καλῆτερον πολίτην των καὶ τὸν μεγαλῆτερον ἄνδρα ὅλης τῆς πολιτείας.

Δὲν ὑπῆγε δὲ ποτε εἰς διδάσκαλον, ἀλλὰ διὰ τῶν βιβλίων μελετῶν του ἐγενίεν εἰδημονίστατος. Ἐμέμφετο δὲ ὅ,τι καὶ ἂν ἐκαμναν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἤσθανετο μεγάλην λύπην διὰ τὴν τύφλωσίν των. Τόσπν δὲ θλίψιν τοῦ ἔφερε τοῦτο ὥστ' ἔκλειε πάντοτε. Ὁ ἰσθενάλης ἀντιτίθει τὸν φιλόσοφον τοῦτον μὲ τὸν Δημόκριτον, ὅς τις ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐγελούσεν ἀκαταπαύστως. Καθεὶς ἔλεγε, δύναται μὲν εὐκόλως νὰ ἐλέγξῃ μὲ αὐστηροὺς γέλωτας τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς μακίας τοῦ αἵωνος· πλὴν θαυμάζει ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἡ περὶ χορηγούσα τόσπν ποσότητα ὕδατος, ὥστ' νὰ ἐπαυρίσῃ εἰς τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἐρρέαν ἀδιαλείπτως ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς τοῦ Ηῤακλείτου.

Ὁ Ηῤακλείτος δὲν εἶχε πάντοτε τὰ αὐτὰ φρονήματα. Νέος ὢν, ἔλεγε, δὲν ἤξευρε τίποτε· ἡλικιωθεὶς δὲ, ἔμαθε πάντα καὶ τίποτε δὲν τοῦ ἦτον ἄγνωστον. Ἀπεστρέφετο δὲ ὅλους τοὺς ἄνθρώπους, ἔφευγε τὴν συναναστροφὴν των καὶ ἐπήγαινε εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος ὁμοῦ μὲ τὰ παῖδάρια τῆς πόλεως παίζων τὸν ἀστράγαλον καὶ ἄλλα αἰῶα παιγνίδια. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Εἰρησίοι ἔσυνάζοντο περὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἐκύτταζν, ἄθλιοι, τοὺς ἔλεγε, διατὶ ἐκπλήττεσθε βλέποντές με παίζοντα μὲ τὰ μικρὰ ταῦτα παῖδια; Δὲν εἶναι πολὺ καλῆτερον νὰ κάμνῃ τις τοῦτο, παρὰ νὰ συγκατανεύῃ μὲ σῆς εἰς τὴν κακὴν ἐπιστάσιν τὴν ὁποῖαν ἔχετε εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας.

Οἱ Εἰρησίοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς δώσῃ νόμους· ἀλλ' ὁ Ηῤακλείτος δὲν ἠθέλησεν, ὅτι τὰ ἔθη τοῦ λαοῦ ἦσαν ἤδη πολὺ διερθαρμένα, καὶ τρόπον ἄλλῳ εὗρισκε διὰ ν' ἀλλάξουν διαγωγὴν.

Οἱ λαοί, ἔλεγεν, ὀφείλουν νὰ μάχωνται μὲ τὴν αὐτὴν ζέσιν διὰ τῶν νόμων των τὴν διατήρησιν, ὥς καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν τειχῶν των· ὅτι πρέπει τις νὰ ἦναι πρόθυμος μᾶλλον εἰς τὸ νὰ καταπαύσῃ τὴν μνησικακίαν, παρὰ εἰς τὸ νὰ σθέσῃ τὴν πυρκαϊάν· διότι τὰ ἐπακόλουθα τοῦ πάθους εἶναι ἀπειράκις κινδυνωδέστερα ἢ τῆς πυρκαϊᾶς· καθότι ἡ μὲν πυρκαϊὰ παύει ἀφοῦ ἀποτερρώσῃ οἰκίας τινάς· ἡ μνησικακία ὁμῶς εἰμπορεῖ νὰ προξενήσῃ πολέμους σκληροὺς, ὅθεν ἔπεται κατὰστροφή καὶ ὅτε παντελὴς λαῶν ὀλεθρὸς.

Εἰς δημεγεροσίαν τινὰ συμβῆσαν εἰς τὴν ἔρεσον, παρεκάλεσαν τινὲς τὸν Ηῤακλείτον νὰ εἴπῃ ἔμπροσθιν παντός τοῦ λαοῦ μὲ ποῖον τρόπον ἐπρεπε νὰ ἐμποδίζουσιν τὰς γασιάσεις. Ὁ Ηῤακλείτος ἀνέβη εἰς ὑψηλὴν τινα καθέδραν

καὶ ζητήσας ποτήριον, τὸ ἐγέμισε νερὸν ψυχρὸν, καὶ ἀφοῦ εἰς αὐτὸ ἀνακάτωσεν ὀλίγα ἄγρια ὁσπρία, τὰ κατέπιεν· ἔπειτα, καταδύς ἐκείθεν ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰπῇ τί. Μὲ τοῦτο ἐρανέρονεν ὅτι διὰ νὰ προλαμβάνωνται αἱ στάσεις πρέπει νὰ διωχθῶν ἀπὸ τὴν πολιτείαν ἡ πολυτέλεια καὶ τρυφή, καὶ νὰ συνειθίσουν οἱ πολῖται εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν.

Ὁ Πράκλειτος ἐπύθισσε βιβλίον περὶ φύσεως, τὸ ὁποῖον ἔβαλεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἦτο δὲ μὲ μεγάλην ἀσάρκειαν γραμμένον, διὰ νὰ δύνανται μόνον οἱ πεπαιδευμένοι νὰ τὸ ἀναγινώσκουν, ἀπὸ φόβον μὴ, ἂν ὁ λαὸς εὐρίσκειν εἰς αὐτὸ εὐχαρίστησιν, καταντήσῃ πάγκοινον καὶ ἐκ τούτου καταφρονήσῃ. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔλαβε μεγάλην ὑπόληψιν· διότι, λέγει ὁ Λουκρέτιος, κἀνεῖς δὲν ἐννοοῦσε τὰ γράζόμενα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Περσίας Δαρείος, ἀκούσας περὶ τούτου, ἐζήτησε δι' ἐπιστολῆς του νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν συγγραφεὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Περσίαν νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσῃ, προσφέρον εἰς αὐτὸν σημαντικὴν τιμὰ ἀντιμισθίαν καὶ κατοικίαν εἰς τὸ ἀνκτιόριόν του· ἀλλ' ὁ Πράκλειτος ἀπεποιήθη ὅλα.

Ποτὲ σχεδὸν δὲν ὥμιλει ὁ φιλόσοφος οὗτος· καὶ ὅταν τις τὸν ῥωτᾷ τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίνεται μὲ σκυθρωπότητα διὰ νὰ λαλήσῃ σὺ. Κατεργάζει τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες τὴν ἐσέβοντο καθ' ὑπερβολὴν, καὶ ἐπρόκρινε νὰ κατοικῇ εἰς τὴν Ἑρῆσον, ὅπου κατεργαζέτο ἀπ' ὅλους.

Δὲν εἶδονατο νὰ εἶδῃ ἄνθρωπον χωρὶς νὰ κλαύσῃ τὴν ἀνθρώπινον ἀδυναμίαν, καὶ ἀπὸ τὸ πείσμα του ὅτι δὲν ὑπελάμβανε τὴν γνώμην του. Εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμὸν κατήντησε τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους μῖσός του, ὥστε ἀπεμακρύνθη παντάπασι ἀπ' αὐτοὺς εἰς ὄρη φρικαλέα, ὅπου κἀνὴν δὲν ἔβλεπεν ἐκεῖ ἐξ ὀρνέων καὶ τρεφόμενος ἀπὸ χόρτα μόνον καὶ ὁσπρία.

Ἐνόμιζεν ὁ Πράκλειτος ὅτι τὸ πῦρ εἶναι ἡ πρωτίστη παντὸς πράγματος ἀρχή· ὅτι τὸ πρῶτον τοῦτο στοιχεῖον πυκνούμενον, μεταβάλλεται εἰς ἀέρα. ὁ δὲ ἀὴρ πυκνούμενος καὶ αὐτὸς, γίνεται ὕδωρ· καὶ τὸ ὕδωρ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, γῆ, καὶ ὅτι κατ' ἐναντιοτροπήν, ἡ μὲν γῆ ἀραιουμένη τρέπεται εἰς νερὸν, εἰς ἀέρα, εἰς πῦρ, τὴν πρώτην πάντων ἀρχήν.

Ὅτι τὸ πᾶν εἶναι πεπρασμένον, ὅτι ἓνας μόνον κόσμος ὑπάρχει ἐκ πυρὸς ὑφιστάμενος καὶ ἐκ πυρὸς ἀπολεσθησόμενος· ὅτι τὸ πᾶν γίμει ψυχῶν καὶ πνευμάτων· ὅτι οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν παντελῶς πρόνοιαν· ὅσα δὲ συμβαίνουν εἰς τὸν κόσμον πρέπει ν' ἀναφέρονται εἰς τὴν εἰμαρμένον.

Ὅτι ὁ ἥλιος δὲν εἶναι μεγαλύτερος ἀπ' ὅσον φαίνεται καὶ ὅτι ὑπεράνω τοῦ ἀέρος ὑπάρχουν εἶδη σκαφῶν, τῶν ὁποίων τὸ κοῖλον μέρος εἶναι πρὸς ἡμᾶς γυρισμένον, καὶ εἰς αὐτὰς ἀναβαίνουν αἱ ἀναθυμιάσεις ἀπὸ τὴν γῆν· αἱ μικραὶ δὲ αὐταὶ σφαῖραι ὡς γέμουσαι ἀπ' ἀναμμένας ἀναθυμιάσεις, λάμπουν καθὼς βλέπομεν, καὶ ταύτας ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἀστέρας. Αἱ δὲ ἐκλείψεις, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης συμβαίνουν ὅποτε αἱ σκάφαι αὐταὶ στρέφουν τὸ κοῖλον μέρος τῶν πρὸς τὸ ἀντίθετον εἰς τὴν γῆν. Τῶν δὲ διαφόρων φάσεων τῆς σελήνης ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡ σκάφη τῆς στρέφεται κατ' ὀλίγον.

Περὶ δὲ τῆς φύσεως τῆς ψυχῆς ἔλεγεν ὅτι χάνει ὁλότελα τὸν καιρὸν του ὅποιος καταγίνει εἰς ζητησίαν τῆς· διότι εἶναι παντάπασι ἀδύνατον νὰ εὕρεθῃ· τόσον βάθος ἔχει.

Ἡ σκληραγωγία ἐπροξένησεν εἰς τὸν Πράκλειτον δεινὴν τινα ἀσθένειαν, τὸν ὑδρώπικα, ὅθεν ἐστράφη εἰς τὴν Ἑρῆσον διὰ νὰ θεραπευθῇ. Ὑπῆγε δὲ εἰς τοὺς ἰατροὺς, καί, ἐπειδὴ ἐλάλει πάντοτε δι' αἰνιγμάτων, τῶν εἶπεν αἰνιττήμενος

τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ. Εἴμπορεῖτε νὰ μεταβάλετε τὴν βρογχὴν εἰς ξηρὸν καὶ εὐδὶον καιρὸν; Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἰατροὶ δὲν ἐννοῦσαν τί εἶπεν, ὑπῆγεν εἰς ξάπνην τινὰ βοῶν, καὶ ἐγώθη εἰς τὴν κοπρίαν διὰ νὰ ἐκκενωθοῦν τὰ νεφρά· τόσον δὲ βαθύως, ὥστε δὲν ἐδύνάτο πλέον νὰ ἐξέλθῃ. Τινὲς λέγουν, ὅτι τὸν κατέρραξαν οἱ σκύλοι μέσα εἰς τὴν κοπρίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι ἀπέθανε μὴ δυνηθεὶς νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὸ πάθος του. Ἦτο δὲ τότε εἰς ἡλικίαν ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Ἐγενήθη τὴν 70 Ὀλυμπιάδα, (π. Χ. 500), καὶ ἀπέθανε τὴν 88 εἰς ἡλικίαν ἐξομύχοντα δύο ἐτῶν. (π. Χ. 428).

Ο ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ, υἱὸς τοῦ Ἠγησιβοῦλου, ἐγνώρισε τὴν φυσικὴν πολὺ πλέον ἐκτενέστερον τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων. Ἦτο δὲ ἐκ τῶν Κλαζομενῶν, πόλεως τῆς Ἰωνίας, καὶ ἀπὸ γένους λαμπρότατον κατὰ τὴν καταγωγὴν καὶ τὰ μεγάλα του πλούτη. Ἦκμαζε δὲ περὶ τὴν 76 Ὀλυμπιάδα.

Ἐμαθήτευσε πλησίον τοῦ Ἀναξίμενους μαθητοῦ τοῦ Ἀναξίμανδρου, ὃς τις ἤκουσε τοῦ Θαλήτος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν ὡς τὸν πρῶτον τῶν σοφῶν των. Ὁ Ἀναξαγόρας καθηδύνετο εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὥστε παρήτησε πᾶσαν ὑπόθεσιν δημόσιον ἢ μερικὴν καὶ προσηλώθη ὅλος εἰς αὐτήν· καὶ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰς μελέτας του ἡ φροντίς τοῦ συμφέροντός του, παρήτησεν ἔτι καὶ ὅσα εἶχεν. Εἰς μάτην οἱ γονεῖς του παρίστανον εἰς αὐτόν ὅτι ἐκ τῆς ἀμελείας του ἐμελλε νὰ γαθῇ ἡ κατὰστασίς του. Τοῦτο δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ἐντίπωσιν εἰς τὸ πνεῦμά του. Ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ἐνησχολήθη εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ ἀληθοῦς. Εἰς ἓνα δὲ, ὃς τις τὸν ἐπέπληττε διὰ τὴν ἀδικοφροσίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς τὴν πατρίδα του, ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη δακτυλοδεικτῶν τὸν οὐρανόν, ἐγὼ τὴν ὑπερτιμῶ. Ἦλθε καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου μετέφερε τὴν Ἰωνικὴν σχολὴν, ἥτις ἀπὸ Θαλοῦ, ἀρχηγοῦ τῆς αἰρέσεως ταύτης, ἦσαν εἰς Μίλητον συστημένη, καὶ εἰς αὐτήν, εἰκοσαετῆς ὢν, ἤρχισε νὰ διδάσκῃ τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ὁποίαν ἐξηκολούθησε τριάκοντα χρόνους.

Ἐρεραν μίαν ἡμέραν εἰς τοῦ Περικλέους τὴν οἰκίαν ἓνα κριὸν ἔχοντα εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου ἓνα κέρατον. Ὁ μάντις Λάμπων διεκήρυξε παρευθὺς ὅτι τοῦτο ἐσήμαινε τὴν ἔνωσην τῶν δύο φατριῶν, αἱ ὅποαι ἐμέριζον τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ Ἀναξαγόρας, τοῦτο εἶπε, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἐγκέραλος δὲν ἐγέμιζε τὸ κρανίον, τὸ ὁποῖον ἦτον αὐγοειδὲς, καὶ ἔλκευε κατὰ τινὰ τρόπον εἰς ὃν κατὰ τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς, ὅθεν ἤρχιζαν οἱ κλωνοὶ τοῦ κέρατος. Ἀνέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ ἐμπροσθεν ὅλου τοῦ πλήθους. καὶ εὗρέθη ὥς ἔλεγε. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀναξαγόραν μεγάλην ὑπόληψιν· πλὴν δὲν ἔδωκεν ὀλιγωτέραν καὶ εἰς τὸν Λάμπωντα· καθότι μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἡ φατρία τοῦ Θουκιδίδου κατεβλήθη, καὶ ὅλαι τοῦ κράτους αἱ ὑποθέσεις ἐτάθησαν εἰς χεῖρας τοῦ Περικλέους.

Πιστεύεται ὅτι ὁ Ἀναξαγόρας πρῶτος ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἐξέδωκε σύστημα φιλοσοφίας. Ἐδέχθη δὲ ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ ἀπειρον καὶ νοῦν τινὰ τακτοποιήσαντα τὴν ὕλην καὶ συνθέσαντα ἐκ ταύτης πάντα τὰ ὄντα ὅσα εὗρίσκονται εἰς τὸν κόσμον· ἐκ τούτου λαβόντες ἀφορμὴν οἱ φιλόσοφοι τοῦ καιροῦ τοῦ τὸν ὀνόμασάν **ΝΟΥΝ**. Δὲν ἐδόξαζε δὲ ὅτι ὁ νοῦς οὗτος παρήγαγεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὴν ὕλην, ἀλλὰ μόνον ὅτι τὴν ἐτακτοποίησεν. Ἐν ἀρχῇ, ἔλεγε, τὰ πάντα ἦσαν συμμειγμένα, καὶ ἔμειναν εἰς τοιαύτην σύγχυσιν, ἕως οὗ ἓνας νοῦς τὰ ἐχώρισε, καὶ διέθεσεν ἕκαστα εἰς τὴν τάξιν τὴν ὅποian βλέπομεν. Ὁ Ὀβιδίος παρέστησε κάλλιστα τὸ δόγμα τοῦτο κατ' ἀρχὰς τῶν μεταμορφώσεων του.

Περιπλέον ὁ Ἀναξαγόρας δὲν ἀνεγνώριζεν ἄλλον θεὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου παρὰ τὸν νοῦν τούτον. Τόσον δὲ ἀπιστρέφετο τοὺς ψευθεῖς θεοὺς, τοὺς ὁποῖους ἐλάτρευεν ὅλη ἡ βέβηλος ἀρχαϊκὴς, ὥστε ὁ Διομαχίδης ἐπλασεν ὅτι κατεκερυνώθη

ἀπὸ τὸν Δία, ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς θεότητας καταφρονήσεώς του.

Ἐδόξαζεν ὅτι δὲν ὑπάρχει κενὸν εἰς τὴν φύσιν· ὅτι τὸ πᾶν εἶναι πλήρες, καὶ ὅτι κάθε σῶμα, ὅσον καὶ ἂν ᾖται μικρὸν δύναται νὰ διαιρεθῇ ἐπ' ἀπειρον, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν ὑπῆρχέ τις λεπτόνους καὶ ἐπιτήδειος διὰ νὰ διαιρέσῃ τὸν πόδα ἑνὸς μικροῦ ζωῦφιου, εἰμπόρει μὲ τὰ μερίδια νὰ σκεπάσῃ ὁλόκληρως ἑκατὸν χιλιάδας ἑκατομμύρια οὐρανοῦ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἀπαντλήσῃ ὅσα μέρη ἤθελαν μείνει ἐτι εἰς διαίρεσιν, ἐπειδὴ πάντοτε ἤθελαν μείνει ἀπειρα.

Ἐνόμιζεν ὅτι πᾶν σῶμα συνίσταται ἀπὸ μόρια ὁμογενῆ· τὸ αἷμα, παραδείγματος χάριν, σχηματίζεται ἀπὸ μόρια αἵματος· τὸ ὕδωρ ἀπὸ μόρια ὕδατος, καὶ τὰ λοιπὰ οὕτως. Τὴν ὁμοιότητα δὲ ταύτην τῶν μερῶν ὠνόμαζεν ὁμοτομέρειαν. Ἰδοὺ μὲ ποῖον τρόπον ὁ Διογένης Λαέρτιος ἐκθέτει τὸ σύστημά του.

Ὅταν δὲ τις ἀντέτεινεν εἰς αὐτὸν, ὅτι τάχα ἀναγκαίως ἔπρεπε τὰ σῶματα νὰ ᾖται σύνθετα ἀπὸ μόρια ἑτερογενῆ, διότι τὰ ὅσα τῶν ζώων ὀγκοῦνται χωρὶς τὰ ζῶα νὰ τρώγουν ὅσα, τὰ νεῦρά των αὐξάνουν χωρὶς νὰ τρώγουν νεῦρα· τὸ αἷμα πληθύνεται χωρὶς νὰ πίνουν αἷμα· ἀπεκρίνετο ὅτι κατ' ἀλήθειαν δὲν ὑπάρχει σῶμα εἰς τὸν κόσμον συνιστάμενον ἀπλῶς ἀπὸ μόρια ὁμοιογενῆ. Τὰ χόρτα, παραδείγματος χάριν, ἐμπεριέχουν σάρκα, αἷμα, κόκκαλα, νεῦρα· καθότι βλέπομεν τὰ ζῶα τρεφόμενα ἐξ αὐτῶν. Πᾶν δὲ σῶμα λαμβάνει τὴν ὀνομασίαν του ἀπὸ τὴν ὕλην, ἥτις ὑπερισχύει εἰς τὴν σύμμειξιν του· παραδείγματος χάριν· σῶμα τί, διὰ νὰ ὀνομασθῇ ξύλον, ἢ χόρτον, ἀρκεῖ νὰ συντίθεται ἀπὸ μεγαλύτερον ἀριθμὸν μορίων ξύλου ἢ χόρτου, παρ' ἀπ' ἄλλου τινός, καὶ τὰ μόρια τοῦ ξύλου ἢ χόρτου νὰ εὗρισκωνται πολυάριθμα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος.

Ἐδόξαζεν, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι μύδρος διάπυρος ὀγκωδέστερος τῆς Πελοποννήσου· ἡ δὲ σελήνη σῶμα σκοτεινὸν καὶ κατοικημένον, καὶ ὅτι ἔχει ὄρη καὶ κοιλάδας ὡς καὶ ἡ γῆ. Οἱ δὲ κομῆται, ὅτι εἶναι σωροὶ πλανωμένων ἀτέρων, οἵτινες συναπαντῶνται κατὰ τύχην, καὶ διαχωρίζονται πάλιν κατὰ καιροῦ· ὅτι ὁ ἀνεμος γίνεται ὁπόταν ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἀραιώνει τὸν αἶρα· ὅτι ἡ βροντὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν τῶν νεφῶν, αἱ δὲ ἀστραπαὶ ἀπὸ τὴν ἐκτριψίν τῶν αἰτῶν· ὅτι οἱ σεισμοὶ προξενοῦνται ἀπὸ τὸν ἐγκλεισόμενον αἶρα εἰς ἀντρα ὑπόγεια· ἡ δὲ πλημυρία τοῦ Νεῖλου αἰτίαν ἔχει τὰς χιόνας τῆς Αἰθιοπίας, αἱ ὅποιαι ἀναλυόμεναι εἰς καιροῦς τινὰς σχηματίζουσιν χειμέριον ὕδατων, οἵτινες οὐρέουσιν πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου.

Ὁ Ἀναξαγόρας ἐνόμισεν ὅτι ὁ αἶρ εἶναι τὸ ποιητικὸν αἷτιον τῆς κινήσεως τῶν ἀστρον. Εἰς ὁποῖον δὲ τοῦ ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἀντίρρατις τοῦτο, διότι τὰ ἀστρα πηγαίνουσιν μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν, ἀπεκρίνετο, ὅτι τούτο προέρχεται ἀπὸ τὴν θλίψιν τοῦ αἵρος, ὁ ὅποιος ὥθει καὶ ἀνωθὶ τὰ ἀστρα ὡς ἐλατήριον ὅταν φθάσουν εἰς τινὰ βαθμόν.

Ἐνόμιζε πλαττεῖαν τὴν γῆν, ἥτις, ὡς οὐσα βαρυτέρα ὅλων τῶν στοιχείων, καίται εἰς τὸ χαμηλότερον μέρος τοῦ κόσμου· τὰ δὲ ἐπὶ ταύτης ῥέοντα ὕδατα ἀραιῶνται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, ὅστις μεταβάλλων ταῦτα εἰς ἀτμοὺς τὰ ὑψώνει μέχρι τῆς μεσαίας στάσεως τοῦ αἵρος ἀπόπου πίπτουσιν πάλιν εἰς βροχὴν.

Τὴν νύκτα ἐν καιρῷ εὐδίας βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν κυκλοῦσθαι τινὰ λευκότητα ὀνομαζομένην Γαλαξίαν. Τινὲς τῶν παλαιῶν ἐφαντάσθησαν ταύτην ὡς ὁδὸν, διὰ τῆς ὁποίας ἔρχοντο οἱ κατώτεροι θεοὶ εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ

μεγάλου Διός· ἄλλοι δὲ ὡς τόπον, ὅπου αἱ ψυχαὶ τῶν ἡρώων ἀνίπταντο μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν σωμάτων των. Ὁ Ἀναξαγόρας, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ παλαιοὶ σοφοί, ἠπατήθη καὶ αὐτός· ἐνόμισεν ὅτι εἶναι ἀνάχλασις τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία φαίνεται οὕτως· διότι μεταξὺ τοῦ Γαλαξίου καὶ τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει κἀνὲν φαινὸν ἄστρον, ἱκανὸν ν' ἀμαυρώσῃ τὸ ἀντανακλώμενον τοῦτο φῶς.

Ἐδόξαζεν ὅτι τὰ πρῶτα ζῶα παρήχθησαν ἀπὸ τὴν θερμότητα τῆς ὑγρασίας, μετὰ δὲ ταῦτα διεφύλαξαν τὸ γένος των διὰ τοῦ τίκτειν.

Λίθος τις ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐσυμπεράνευ ἀμέσως ὅτι ὁ οὐρανὸς πρέπει νὰ σύγκειται ἀπὸ λίθους· ὅτι τῆς οὐρανήϊου καμάρης ἡ ταχύτης εἶναι πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἀλλ' ἂν ἡ βίαία κίνησις αὕτη διεκόπτετο μίαν μόνην στιγμὴν, ἐν ἀκέρει ὅλη τοῦ κόσμου ἡ μηχανὴ ἤθελεν ἀντραπῇ.

Ἐκοινοποίησε μίαν ἡμέραν ὅτι ἐμελλε νὰ πέσῃ μία πέτρα ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ἐπέσε τῷ ὄντι μία εἰς τὸν Αἰγὸς ποταμόν.

Ὅτι σήμερον εἶναι ξηρὰ, ἔλεγεν, ἄλλοτε θά ἦναι θάλασσα, καὶ ὅτι σήμερον εἶναι θάλασσα ἄλλοτε θέλει εἶσθαι ξηρὰ. Ἐρωτηθεὶς, ἂν ποτὲ τὰ ὄρη τῆς Λαμψάκου θά καταντήσουν θάλασσα· ναί, ἀπεκρίθη, ἐὰν ὁ καιρὸς δὲν λείψῃ.

Ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν συνίσταται εἰς τὴν θεωρίαν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως· καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν τις τὸν ἐρωτοῦσε τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἀπεκρίνετο· διὰ νὰ θεωρῶ τὸν οὐρανόν, τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄλλα θεάματα.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, ποῦς εἶναι ὁ εὐδαιμονέστερος εἰς τὸν κόσμον· κἀνεῖς ἀπ' ὅσους σὺ στογάζεσαι, ἀπεκρίθη·

καὶ δὲν εὐρίσκαται εἰμὴ μετὰ τῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους θεωρεῖς ὡς δυστυχεῖς.

Ἀκούσας μίαν ἡμέραν τινὸς νὰ παραπονῆται ὅτι ὁ ἀποθάνῃ εἰς ξένον τόπον· τί πρὸς τοῦτο; τοῦ εἶπεν ὁ Ἀναξαγόρας δὲν εἶναι μέρος εἰς τὸν κόσμον, ὅπου δὲν ὑπάρχει δρόμος φέρων εἰς τὸν αἶδην.

Τοῦ ἑρραν μίαν ἡμέραν τὴν ἀγγελίαν ὅτι ὁ υἱὸς του ἀπίθανον ἐδέχθη δὲ ταύτην χωρὶς παραμικρὰν συγκίνησιν· ἤθευρα, εἶπεν, ὅτι ἐγέννησα θνητόν· καὶ παρευθὺς ὑπῆγε καὶ τὸν θάψαν ὁ ἴδιος.

Ἡ ὑπόληψις, τὴν ὁποίαν ὁ φιλόσοφος οὗτος εἶχεν εἰς Ἀθήνας διήρκεσε μέχρι τινός. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐγκάλεσαν ἐμπροσθεν τῶν ἀρχόντων καὶ τὸν κατηγορήσαν δημοσίως. Τὰ αἴτια δὲ τῆς κατηγορίας του ἀναφέρονται ποικιλοτρόπως· ἡ κοινοτέρα γνώμη εἶναι ὅτι κατηγορήθη δι' ἀσέβειαν, ἐπειδὴ ἐτόλμα νὰ ἐπιμείνῃ ὅτι ὁ ἥλιος, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὡς θεόν, ἄλλο δὲν ἦτον παρὰ μύδρος διάπυρος. Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι, παρεκτός τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀσεβείας, κατηγορήθη καὶ διὰ προδοσίαν. Μαθὼν δὲ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν καταδίκασαν εἰς θάνατον, δὲν ἐταράχθη διόλου· εἶναι πολὺς καιρὸς, ἀπεκρίθη ἀφ' οὗ ἡ φύσις, ἐφῆρσε καὶ κατ' αὐτῶν τὸ ἴδιον.

Ὁ Περικλῆς, ὅστις ἐ χρημάτισε μαθητὴς του, τὸν ὑπερασπίσθη μὲ τύσιν ζέσιν, ὥστε οἱ δικασταὶ ἐμετρίασαν τὴν πρῶτην, καταδικάσαντες αὐτὸν εἰς πάντα μόνον ταλάντων πρόστιμον καὶ εἰς ἐξορίαν. Ὁ Ἀναξαγόρας ὑπέφερε τὴν καταδραμὴν ταύτην μὲ πολλὴν σταθερότητα. Μεταχειρίσθη δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἐξορίας του εἰς τὸ νὰ περιηγῆται τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλα μέρη διὰ νὰ συναναστραφῇ τοὺς εἰδήμονας καὶ γνωρίσῃ τὰ ἔθη τῶν ξένων. Ἀφ' οὗ δὲ εὐχα-

ρίστησε τὴν περιέργειάν του, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Κλαζομενάς, τόπον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου ἰδὼν ὅλα τὰ πράγματα τοῦ ἀκαλλιεργήτου καὶ παντάπασιν ἡμελημένα, εἶπεν· ἂν αὐτὰ δὲν ἐχάνοντο ἤθελα χαθῇ ἐγώ.

Ὁ Ἀναξαγόρας ἐφρόντισεν ἐξαιρέτως διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Περικλέους, καὶ τοῦ ἐχρησίμευσε πολὺ εἰς τὴν ἐπιστάσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς πολιτείας. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς δὲν ἐδείξε πρὸς αὐτὸν ὅλην τὴν ἀνήκουσαν εὐγνωμοσύνην· ἐκατηγορήθη ὡς ὀλίγον ἀμελήσας ἐπὶ τέλους τὸν διδάσκαλόν του.

Βλέπων δὲ ἑαυτὸν πρεσβύτην, πένητα καὶ ἐγκαταλελειμμένον, ἐπεριτυλιχθὲν εἰς τὸν τρίβωνά του, καὶ ἀφῆθη, ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνας. Ὁ Περικλῆς μαθὼν τοῦτο, ὑπῆγεν ὅσον τάχος καὶ ἤρε τὸν Ἀναξαγόραν· τὸν παρεκάλεσε μὲ μεγάλην ἐπιμονὴν ν' ἀλλάξῃ τὴν ἀπόφασίν του· ἐκλυσε τὴν δυστυχίαν τῆς ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ἔχοντο τὸν μέγαν τοῦτον ἄνδρα, καὶ ἰδιαιτέρως τὴν ἐδικήν του, διότι ἐστρεφεῖτο ἓνα πιστὸν σύμβουλον. Ὁ Ἀναξαγόρας τοῦ ἐδείξε τὸ πρόσωπόν του νεκρούμενον καί, ὦ Περικλείς, τοῦ λέγει, οἱ ἔχοντες χρεῖαν λύχνου φροντίζουν νὰ τοῦ βάλλουν λάδι.

Ὁ Λαέρτιος Διογένης ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀναξαγόρας ἀπέθανεν εἰς Λάμβακον, καὶ ὅτι, εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀποπνεύσεώς του, οἱ πρῶτιστοι τῆς πόλεως τὸν ἠρώτησαν ἂν ἤθελε νὰ τοὺς παραγγείλῃ τί. Τοὺς παρήγγειλε δὲ νὰ δίδουν κατ' ἔτος ἀναχωγὴν εἰς τὰ παιδία, καὶ νὰ τὰ ἐπιτρέπουν νὰ παίζουσιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς του. Τὸ ἔθος δὲ τοῦτο ἐφυλάχθη ἕκτοτε πολὺν καιρὸν. Ὁ Ἀναξαγόρας ἦτον εἰς ἡλικίαν ἐβδομηκοντα δύο ἐτῶν ὅταν ἀπέθανε. Τοῦτο συνέβη τὴν 88 Ὀλυμπιάδα.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Εγεννήθη τὸ 3 ἔτος τῆς 27 Ὀλυμπιάδος (π. X. 470) καὶ ἀπέθανε τὸ 3 τῆς 105 (π. X. 358), ἔτι καὶ ἐπὶ ἐκτὴν ἐννέα.

Η ΚΟΙΝΟΤΕΡΑ γνώμη εἶναι, ὅτι ὁ φιλόσοφος Δημόκριτος ἦτον Ἀδελφίτης, ἐνῶ ἄλλοι βεβαιώνουν ὅτι ἦτο Μιλήσιος καὶ ὀνομάσθη Ἀδελφίτης, ἐπειδὴ ἐτραβήχθη εἰς τὰ Ἀδελφειά. Κατὰ πρῶτον ἐσπούδασε πλησίον τῶν Μάγων καὶ Χαλδαίων, τοὺς ὁποίους ὁ Ξέρξης ἀφῆκεν εἰς τοῦ πατρὸς του τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε μείνει ὁπότεν ἤρχετο κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἀπ' αὐτοὺς ἐδιδάχθη τὴν θεολογίαν καὶ ἀστρονομίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐμαθήτευσεν εἰς τὸν φιλόσοφον Λεύκιππον, ὃς τις τὸν ἐδίδασκε τὴν φυσικὴν. Εἶχε δὲ τόσον ἐρωτα διὰ τὴν σπουδὴν, ὥστε διημέρουσεν κατὰ κλειστός εἰς μικρὰν καλύβην ἐν τῇ μέσῃ κήπου τινός.

Μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ του ἔφερεν εἰς αὐτὸν ἕνα βοῦν διὰ νὰ τὸν θυσιάσῃ, τὸν ὁποῖον ἔδεσεν εἰς γωνίαν τινὰ τῆς καλύβης του· ἀλλ' ἡ μεγάλη προσήλωσις τοῦ Δημόκριτου τὸν ἐμπόδισεν, ὅχι μόνον ν' ἀκούσῃ τί εἶπεν ὁ πατὴρ του, ἀλλὰ καὶ νὰ ἴδῃ τὸν βοῦν δεμένον πλησίον του, ἕως οὗ ὁ πατὴρ του ἐλθὼν ἐκ δευτέρου τὸν ἀντίκοψεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν μελέτην του δείξας τοῦτον εἰς αὐτόν.

Ἀφοῦ πολὺν καιρὸν ὁ Δημόκριτος ἔμεινε μαθητεύων κοντὰ εἰς τὸν Λεύκιππον, ἀπεράσισε, νὰ περιέλθῃ ξένους τόπους διὰ νὰ συνδιαλεχθῇ μὲ τοὺς ἐπιστήμονας καὶ νὰ πλουτίσῃ τὸ πνεῦμά του ἀπὸ παντὸς εἶδους γνώσεως. Ὦθεν διεμοίρασε μὲ τοὺς ἀδελφοὺς του τὴν περιουσίαν τοῦ πα-

τρός του, ἐκ τῆς ὁποίας αὐτὸς ἐκράτησεν ὅσα ἦσαν εἰς μετρητὰ. Εὐχαρηστήθη δὲ εἰς αὐτὰ, ἂν καὶ τὸ μικρότερον τῆς κληρονομίας μερίδιον, ὡς εὐχρηστότερα πρὸς ὅσα ἔξοδα ἔμελλε νὰ κάμῃ διὰ τὰς φιλοσοφικὰς πείρας του καὶ διὰ τὰς περιγῆσεις του. Ὑπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἔμαθε τὴν γεωμετρίαν· ἐκεῖθεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, εἰς τὴν Περσίαν, εἰς τοὺς Χαλδαίους. Τέλος ἐκ περιεργείας κατήντησε καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν διὰ νὰ διδαχθῇ τὴν ἐπιστήμην τῶν γυμνοσοφιστῶν. Ἠγάπα μὲν νὰ γνωρίζῃ τοὺς σπουδαίους, δὲν ἤθελε δὲ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ κανένα. Λέγουν ὅτι διέτριψεν ὀλίγας ἡμέρας εἰς Ἀθήνας, ὅπου εἶδε τὸν Σωκράτην, χωρὶς ὅμως νὰ γίνῃ γνωστός εἰς αὐτόν. Τοιοῦτον ἰδίωμα εἶχε νὰ ζῇ ἀφανής· ἐνίοτε μάλιστα ἔμενεν εἰς σπήλαια καὶ εἰς μνήματα διὰ νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ ἐξευρίσκη, ποῦ ἦτον. Ἐφανερώθη μ' ὅλον τοῦτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Δαρείου· καὶ μίαν ἡμέραν, ὅτε ὁ ἀναξ οὗτος ἦτο περίλυπος διὰ τὸν θάνατον τῆς ἐρατμιωτέρας τῶν γυναικῶν του, ὁ Δημόκριτος διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ, τοῦ ὑπεσχέθη νὰ τὴν ἀναστήσῃ, ἂν ὅμως ὁ Δαρεῖος τοῦ ἐπρομήθευε, καθ' ὅλας τὰς ἐπικρατείας του, τρεῖς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὁποίους ποτὲ λυπηρὸν δὲν συνέβη, καθότι ἤθελε χαραῖαι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ἀποθανούσης βασιλίσσης· πλὴν εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν οὐδ' ἓνας τοιοῦτος δὲν εὐρέθη. Ὁ φιλόσοφος ἔλαβεν ἐκ τούτου ἀφορμὴν νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸν Δαρεῖον, ὅτι δὲν ἔπραττον ὀρθῶς πραδιδόμενος· εἰς τὴν θλίψιν, ἐπειδὴ κανεὶς εἰς τὴν ὑψηλίον πᾶσαν ἄλυσος δὲν ὑπάρχει.

Ἐπιστρέψας ὁ Δημόκριτος εἰς τὰ Ἀδελφειά ἐζήσῃ μόνος καὶ πᾶμπτωχος, διότι ἐξώδευσεν ὅλην του τὴν κατάστασιν εἰς τὰς πείρας καὶ περιγῆσεις του. Ὁ ἀδελφὸς του Δά-

μαστις τοῦ ἐχορήγει ὀλίγα τινὰ πρὸς τροφήν του. Κατὰ νόμον τινά, οἱ διασκορπίζοντες τὸ ἔχειν των ἐθάπτοντο εἰς τὴν τάφον τοῦ πατρὸς των. Ὁ δὲ Δημόκριτος, ὅστις ἦτον ἐνοχος εἰς τοῦτο, καὶ δὲν ἤθελεν οἱ ἐχθροὶ του νὰ ἔχουν αἰτίαν νὰ τὸν ἐπιμέμψωνται, ἀνέγνωσεν ἐμπροσθεν ὅλου τοῦ λαοῦ ἓν ἐκ τῶν συγραμμάτων του καλούμενον ΔΙΔΑΚΟΣΜΟΝ. Τόσον δὲ ὥραϊον ἐφάνη τὸ πόνημα τοῦτο, ὥστε ὁ Δημόκριτος, ὅχι μόνον δὲν ὑπέπεσεν εἰς τοῦ νόμου τὴν αὐστηρότητα, ἀλλὰ καὶ ἐτιμῆθη μὲ δῶρον πεντακοσίων ταλάντων, καὶ μὲ ἀνδριάντας ἰδρυθέντας εἰς τὴν ἀγοράν.

Ὁ Δημόκριτος ἐγελούσιν ἀκαταπαύστως. Ὁ ἐνδελεχὴς γέλως του προῆλθεν ἀπὸ βαθεῖαν μελέτην τῆς ἀνθρωπίνου ἀδυναμίας καὶ ματαιότητος, ἥτις μᾶς κάμνει νὰ συλλάβωμεν μυρίους γελοιώδεις στοχασμοὺς εἰς τὸπον ὅπου ἐνόμιζε πάντα ἐκ τύχης κρεμώμενα καὶ ἐκ τυχερᾶς συναντήσεως τῶν ἀτόμων. Ὁ Ἰουβενάλης αἰνιττόμενος τὴν πόλιν Ἀθήνην, τῆς ὁποίας ὁ ἀὴρ εἶναι πυκνότερος, οἱ δὲ ἄνθρωποι βαρύνοντες, λέγει ὅτι ἡ σοφία τοῦ φιλοσόφου τοῦτο μᾶς δίδει νὰ καταλάβωμεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γεννηθῶσι μεγάλοι ἄνδρες καὶ εἰς τόπους, τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ εἶναι εἰς ἄκρον ἀπειρόκαλοι. Ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγει ὅτι ὁ Δημόκριτος ἐγγέλα ἐπίσης διὰ τὴν θλίψιν, καθὼς καὶ διὰ τὴν χαρὰν τῶν ἀνθρώπων, καὶ παρασταίνει τὸν φιλόσοφον τοῦτον ὡς πνεῦμα σταθερὸν καὶ ἀκλόνητον, καὶ ὡς ἄνθρωπον ἔχοντα σιδηροδέσμιον τὴν τύχην ὑπὸ τοὺς πόδας του.

Νομίσαντες αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι φρενοβλαβῆ, ὡς ἀδιακόπως γελῶντα, ἐπροσκάλεσαν τὸν Ἰπποκράτην διὰ νὰ τὸν ἐπισκερθεῖ. Οὗτος δὲ, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνην μὲ ἱατρικὰ, ἐπρόσφερε κατὰ πρῶτον γάλα εἰς τὸν Δημόκριτον, ὃς τις, ἀφ' οὗ τὸ ἐκύτταξεν, εἶπεν· ἰδοὺ γάλα μαύρης καὶ πρωτο-

κόκου αἰγός, καὶ ἦτο τῶνόντι. Ὁ Ἰπποκράτης ἐθαύμασε πῶς τάχα ἐδυνήθη νὰ γνωρίσῃ τοῦτο. Συνομιλήσας δὲ κάμποσον μὲ τὸν φιλόσοφον τοῦτον, ἔμεινεν ἐκθαμβὸς διὰ τὴν μεγάλην σοφίαν καὶ τὰς παραδόξους γνώσεις του καὶ εἶπεν· οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὅχι ὁ φιλόσοφος, ἔχουν χρεῖαν ἐλλεβόρου. Ὁ Ἰπποκράτης ἐπέστρεψε μὲ μεγάλην ἐκπληξιν.

Ὁ Δημόκριτος, κατὰ τὸν διδάσκαλόν του Λεύκιππον, ἐδόξαζεν ὅτι αἱ πρῶται ἀρχαὶ παντὸς πράγματος εἶναι τὰ ἄτομα καὶ τὸ κενόν.

Ὅτι τίποτε δὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, οὐδὲ φθείρεται εἰς τὸ μὴ ὄν.

Ὅτι τὰ ἄτομα δὲν εἶναι ὑποκείμενα οὔτε εἰς φθοράν, οὔτε εἰς μεταβολήν· καθότι ἡ ἀπαθὴς στερότης των ἐφύλαττεν αὐτὰ ἀπὸ πάσαν ἀλλοίωσιν.

Ἐδιδόχουζετο ὅτι ἐκ τῶν ἀτόμων ἐσχηματίσθησαν ἅπειροι κόσμοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος μέλλει νὰ χαλῇ εἰς τὸ πέρας τινὸς καιροῦ, ἐκ δὲ τῶν λευφάνων του θέλει μορφωθῇ ἄλλος.

Ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζε τὸ αὐτὸ μὲ τὸ πνεῦμα, εἶναι ὁμοίως συνθεμένη ἀπὸ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν τῶν ἀτόμων, καθὼς καὶ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα· ὅτι τὰ ἄτομα ταῦτα κινεῦνται συστρεφόμενα, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ γεννητικὸν αἷτιον ὅλων τῶν ἄστρον· ἐπεὶ δὲ ἡ συστροφή εἶναι πάντοτε μονοειδής, διὰ τοῦτο ὁ Δημόκριτος ἐδέχετο τὴν εἰμαρμένην καὶ ἐνόμιζε πάντα ὑπ' ἀνάγκης γινόμενα.

Ὁ Ἐπίκουρος, ὃς τις οἰκοδόμησεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν μὲ τὸν Δημόκριτον θεμελίων, μὴ θέλων νὰ δεχθῇ τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἠναγκάσθη νὰ ἐπινοήσῃ τὴν κίνησιν τῆς ἀποκλείσεως, περὶ τῆς ὁποίας θελομεν ὁμιλῆσαι εἰς τὸν βίον του.

Ὁ Δημόκριτος ἐδόξαζεν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι διαχυμένη καθ' ὅλον τὸ σῶμα· ἡ δὲ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν αἰσθῆσιν εἰς ὅλα του τὰ μέρη, εἶναι ὅτι πᾶν ἄτομον τῆς ψυχῆς ἀνταποκρίνεται μὲ πᾶν ἄτομον τοῦ σώματος.

Περὶ δὲ τῶν ἀστρῶν ὁ Δημόκριτος ἐνόμιζεν ὅτι κινεῦνται εἰς διαστήματα παντάπασιν ἐλεύθερα, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχουν σφαίραι στερεαὶ εἰς τὰς ὁποίας νὰ ἦναι προσκολλημένα· ὅτι ἡ κίνησις αὐτῶν εἶναι μία καὶ ἀπλῆ, ἡ πρὸς τὴν δύσιν· ὅτι αἰωρήθησαν ἀπὸ θύελλαν βοῶδους τινὸς ὕλης, κέντρον τῆς ὁποίας ἦτον ἡ γῆ, καὶ ὅτι ἕκαστον τῶν ἀστρῶν, ὅσον πλησιέστερα τῆς γῆς εὐρίσκεται, τόσον ἀργώτερα κινεῖται, καθότι ἡ βιαία κίνησις τῆς περιφορᾶς ἀδυνατίζει κατ' ὀλίγον πρὸς τὸ κέντρον· καὶ οὕτως, ὅσα φαίνονται ὡς κινούμενα πρὸς τὴν ἀνατολὴν, εἶναι τὰ κινούμενα βραδύτερον πρὸς τὴν δύσιν, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, κινούμενοι ταχύτερον τῶν ἄλλων ἀστρῶν, ἀποπληροῦν τὴν περίοδόν των εἰς εἰκοσιτέσσαρες ὥρας, ὁ ἥλιος, ὅστις κινεῖται ἀργότερα, ἀποπληροῖ τὸν δρόμον του εἰς εἰκοσιτέσσαρες καὶ τινὰ λεπτά· ἡ δὲ σελήνη, ἡ ὁποία κινεῖται βραδύτερα ὅλων τῶν λοιπῶν ἀστρῶν, ἀποπληροῖ τὴν περίοδόν της εἰς σχεδὸν εἴκοσι πέντε ὥρας· εἰς τρόπον ὥστε δὲν κινεῖται, ἔλεγεν, ἀπ' ἐαυτῆς πρὸς τοὺς ἀνατολικωτέρους ἀστέρας, ἀλλ' ἀφίεται ὀπίσω ἀπὸ τοὺς δυτικωτέρους, οἱ ὁποῖοι μετὰ τριάκοντα ἡμέρας τὴν προφάνουν.

Λέγουσιν ὅτι, ἡ μεγάλη ἔρσις, τὴν ὁποίαν ὁ Δημόκριτος εἶχε διὰ τὴν μελέτην, τὸν ἔκαμε τέλος νὰ τυρλωθῇ ὁ ἱδιος διὰ νὰ ἀναγκάζεται νὰ μὴ προσηλώνεται εἰς ἄλλο τί. Ἐξέθεσεν εἰς τὸν ἥλιον μίαν πλάκην ἐκ χαλκοῦ, εἰς τρόπον ὥστε, αἱ ἀντανεκλόμεναι ἀκτίνες τοῦ ἡλίου προσέβαλον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ τούτων ἡ θερμότης τοῦ ἔραρε τὴν τυρλωσιν.

Αἰσθανόμενος ἑαυτὸν βεβαρημένον ἀπὸ τὸ γῆρας καὶ πλησίον τοῦ θανάτου, εἶδεν ὅτι ἡ ἀδελφὴ του ἦτον εἰς μεγάλην λύπην, ὡς φοβούμενη μὴν ἐκεῖνος ἀποθάνῃ πρὸ τῆς ἐορτῆς τῆς Δήμητρος, καὶ τὸ πένθος τὴν ἐμποδίσῃ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς τελετὰς τῆς θεᾶς. Ὁ Δημόκριτος ἔλαβε ζεστὰ ψωμιά, τῶν ὁποίων ἡ ὁσμὴ τὸν ὠφελοῦσε, συντηροῦσα τὴν φυσικὴν του θερμότητα· παρελθουσῶν δὲ τῶν τριῶν ἡμερῶν τῆς ἐορτῆς, ἐπρόσταξε καὶ τὰ ἐβγαλὰν μετὰ δὲ τοῦτο ἐξέπνευσεν ἀμέσως. Ἦτο δὲ τότε εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἐννέα χρόνων, κατὰ τὴν κοινωτέραν γνώμην.

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ

Μεταξὺ περὶ τῆς 84 Ὀλυμπιάδας. (π. Χ. 444).

ΚΑΤΑ τὴν κοινωτέραν γνώμην ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἔχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὴν Ἀκράγαντα πόλιν εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπου ἡ οἰκογένειά του ἦτον ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων τοῦ τόπου. Εἶχε δὲ πάντα ἀλλοκότους πρὸς τὴν ἱατρικὴν γνῶσιν. Παρεκτός δὲ ὅτι ἦτον ῥήτωρ, ἐνησχολεῖτο πολὺ καὶ εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς λατρείαν τῶν θεῶν. Οἱ Ἀκράγαντινοι τὸν ἐσέβοντο παραδόξως καὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς ὑπεράνθρωπον· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Σικελίας, λέγει ὁ Λουκρέτιος ἀφοῦ ἀναφέρει ὅσα θαυμάσια ἐβλεπέ τις εἰς αὐτὴν, ἐκήρυττον ὅτι κἀνὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἐδόξαζε τόσον τὴν νῆσόν των, ὅσον ἡ εἰς αὐτὴν γέννησις τοῦ μεγίστου τούτου ἀνδρός, κ' ἐθεωροῦσαν τὰ ἔπη του ὡς χρησμούς.

Τοῦτο δὲ ὄχι χωρὶς λόγον, διότι πολλὰ συμβάντα τῆς ζωῆς του συνεισέφερον πολὺ εἰς τὸ νὰ θαυμάζεται ἀπὸ ὅλων, καὶ τινὲς τὸν ὑπωπτεύθησαν ὡς μάγον. Ὁ Σάτυρος ἀναφέρει ὅτι Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, ἓνας τῶν πρωτίστων μαθητῶν αὐτοῦ τοῦ φιλοσόφου, εἶπε συχνὰ ὅτι τὸν ἐβοήθησε πολλάκις εἰς τὸ νὰ μετέλθῃ τὴν μαγικὴν τέχνην. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἠθέλησε νὰ σημειώσῃ εἰς τὰ ποιήματά του, ὅτι εἶχαν ἀπορρήτους τινὰς τοιαύτης φύσεως γνώσεις, ὅταν λέγῃ πρὸς τὸν Γοργίαν, μόνον αὐτὸν ὅτι θέλει νὰ κάμῃ κοινωνὸν τῶν μυστηρίων, ὅσα πρέπει νὰ μεταχειρίζεται διὰ νὰ ἱατρῶν παντὸς εἶδους νοσήματα, ν' ἀνέσται τοὺς γέροντας, νὰ ὀρύθῃ

τοὺς ἀνέμους, νὰ καταπαύῃ τὰς τρικυμίας, νὰ παράγῃ βροχὴν ἢ θερμότητα, καὶ τέλος νὰ ξαναδίδῃ τὴν ζωὴν εἰς τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον.

Μίαν ἡμέραν μὲ τόσῃ βίαν ἐρυσσοῦσαν οἱ ἐτησῖαι, ὥστε ὅλοι τῆς γῆς οἱ καρποὶ ἔμελλον νὰ χαθῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐξέδειρε γαδάρους· τοὺς δὲ ἄσκους τοὺς ὁποίους μὲ τὸ δέρμα των κατεσκεύασεν, ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων καὶ τῶν βουνῶν, καὶ ἀμέσως, λέγουν, οἱ ἀνεμοὶ ἔπαυσαν, καὶ πάντα ἔμειναν ἀβλαβῆ.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἠκολούθει καθ' ὅλα τὰς διδασκαλίας τοῦ διδασκάλου του Πυθαγόρου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Πυθαγορικοὶ ἐφριττον διὰ τὰς αἱματώδεις θυσίας, ὁ Ἐμπεδοκλῆς θέλων ποτὲ νὰ θύσῃ, ἐσχημάτισεν ἓνα βούν ἀπὸ μέλι καὶ ἄλευρον καὶ τὸ ἐπρόσφερε θυσίαν εἰς τοὺς θεούς.

Ἡ Ἀκράγας, ἐπὶ Ἐμπεδοκλέους, ἦτον ἐπισημοτάτη πόλις, κατοικημένη ἀπὸ ὀκτακοσίας χιλιάδας ψυχῶν, καὶ ὀνομαζομένη κατ' ἐξοχὴν Μεγαλόπολις. Ἡ τρυφὴ καὶ πολυτέλεια εἰς αὐτὴν ἦσαν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Ὁμιλῶν περὶ τῶν Ἀκράγαντινων ὁ Ἐμπεδοκλῆς, εἶπε ὅτι εὐφραίνοντο ὡς νὰ ἔμελλον τὴν ἐπαύριον ν' ἀποθάνουν, καὶ ὅτι ἐκτιζαν περικαλλῆ παλάτια ὡς νὰ ἔμελλον νὰ διακονίσουν εἰς τὴν ζωὴν. Ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς μικροπρεποῦς σπουδαρχίας. Πολλάκις ἐπρόσφεραν εἰς αὐτὸν τὴν βασιλείαν τῆς Ἀκράγαντος· πλὴν ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν δεχθῇ· ἀλλ' ἐπρότίμησε πάντοτε τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν ἀπὸ τὰ μεγαλεῖα τοῦ κόσμου καὶ τὰς ἀνησύχους μερίμνας τῶν ὑποθέσεων. Ἦτο δὲ ἄκρος ζηλωτὴς διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δημοτικὴν κυβέρνησιν.

Εὐρέθη ποτὲ εἰς συμπόσιον ὅπου τὸν εἶχαν προσκαλέσει καὶ ἐπειδὴ, ὅταν ἤλθεν ἡ ὥρα νὰ καθίσουν εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν ἔφεραν τὰ φαγητὰ, καὶ κἀνεὶς περὶ τούτου δὲν

ἐπαπαυόμηντο, ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐφάνη θυμωμένος. Ἵπομονή ὀλίγον, τοῦ λέγει ἐκεῖνος ὅστις τὸν ἐπροσκάλεσε· προσμένω τὸν πρόεδρον τῆς βουλῆς, ὅστις πρέπει νὰ μετέβῃ ἀπὸ τὴν εὐωχίαν μας. Ἀφοῦ ὁ ἄρχων ἐφθασεν, ὁ οἰκοκύριος καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοτράπεζοι ἐτραβίχθησαν διὰ νὰ τοῦ παραχωρήσωσι τὴν πρωτοκαθεδρίαν. Ἀμέσως ἐκλέχθη βασιλεὺς τοῦ συμποσίου, καὶ ἀμέσως ἐκεῖνος ἔδειξε σημεῖα τοῦ τυραννικοῦ πνεύματός του, διότι ἐπρόσταξεν εἰς ὅλους τοὺς συγκλήτους νὰ πίνουν ἄκρατον τὸ κρασί, καὶ νὰ ῥίπτεται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποποιουμένου τοῦτο ἓνα γεμάτον ποτήριον. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δὲν εἶπε τίποτε τότε, τὴν ἐρχομένην ὁμῶς ἡμέραν ἐσυνήθρισε τὸν λαόν, κ' ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκατηγόρησεν ἀφρόως καὶ τὸν προσκαλέσαντα καὶ τὴν ὑπεροπτικὸν δειχθέντα εἰς τὸ συμπόσιον ἄρχοντα. Ἐκαμὲ δὲ γνωστὸν εἰς ὅλους, ὅτι τοῦτο ἦτον ἀρχὴ τυραννίας, καὶ ὅτι τοιαύτη βία ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀφοῦ μὲ λόγους ἰσχυροὺς κατώρθωσε νὰ καταδικασθῶσιν ἀμρότεροι τοὺς ἐφόνευσε παρευθὺς καὶ τοὺς δύο. Ἐνεπιστεύθησαν δὲ εἰς αὐτὸν τὴν κατάλυσιν τῆς βουλῆς τῶν χιλίων· καὶ ὡς ἐνόηθ' τὸν λαόν, ἐνήργησε νὰ διαταχθῇ ν' ἀλλάζονται οἱ ἄρχοντες κατὰ τριετίαν, διὰ νὰ δύναται ἕκαστος κατὰ περίοδον νὰ ἐμφαίνουσι εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα.

Ὁ ἰατρός Ἀκρίων ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν βουλὴν νὰ τοῦ δοθῇ τόπος διὰ νὰ ἐγείρῃ μνημεῖον εἰς τιμὴν τοῦ πατρός του, ὃς τις εὐδοκίμησεν εἰς τὴν τέχνην του καὶ ἐχρημάτισεν ὁ δεξιότερος ἰατρός τοῦ καιροῦ του. Ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ ἐμπόδιζε τὸν λαόν νὰ συναίνεσιν εἰς τὴν ζήτησιν ταύτην, διότι ἐνόμιζεν ὅτι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὴν ἰσότητά, τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ φυλάττουν ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ δύναται κἀνεῖς νὰ ὑφωθῇ ὑπεράνω τῶν ἄλλων· τὸ ὅποιον, κατὰ τὴν γνώμην του, ἦτον ἡ βάσις τῆς ἐλευθερίας τοῦ δήμου.

Ὁ λοιμὸς εἰς διάστημα καιροῦ τινος ἐρήμονε τὴν Σελινούντα· ἐκ τούτου δὲ ὅλοι ὑπέφεραν· αἱ δὲ γυναῖκες ἐγεννοῦσαν πρὸ καιροῦ. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς γνωρίσας ὅτι ἡ νόσος προήρχετο ἀπὸ τὰ διεφθαρμένα νερά τοῦ ποταμοῦ, ὅστις διέβρεχε τὴν πόλιν, ἔστρεψε δι' ἰδίων ἐξόδων τὸν δρόμον δύο ῥυάκων, εἰς τρόπον ὥστε ἐκενόνοντο εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Σελινούντος. Μὲ τοῦτο ἐμποδίσθη τῶν νερῶν ἡ διαφθορά καὶ ὁ λοιμὸς κατέπαυσεν ἀμέσως. Οἱ Σελινούντιοι ἔκχμαν διὰ τοῦτο μέγала εὐφροσύνης συμπόσια. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐφάνη ἐκεῖ, καὶ ὅλοι συναχθέντες, τοῦ ἔκαμαν θυσίας καὶ τοῦ ἀπέδωκαν θείας τιμᾶς, διὰ τὰ ὅποια καθηδύνετο πολὺ.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δέχεται ὡς πρώτην ἀρχὴν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, τὸ ὕδωρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα, καὶ τὸ πῦρ.

Ἐδόξαζεν ὅτι ὑπάρχει τις δύναμις, ἥτις τὰ συνδέει, καὶ ἄλλη, ἥτις τὰ διαχωρίζει· προσθέτει δὲ ὅτι μεταβάλλονται ἀλλεπαλήλως· πλὴν τίποτε δὲν χάνεται· ὅτι ἡ τάξις αὕτη ὑφίσταται ἀπ' αἰώνων, καὶ ὅτι θέλει διαμένει τοιαύτη διὰ παντός.

Ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι μέγας ὄγκος πυρός.

Ὅτι ἡ σελήνη εἶναι πλατεῖα καὶ ἔχει σχῆμα δίσκου.

Ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐποιήθη ἀπὸ κρυσταλοσιδῆ τινος ὕλην.

Περὶ δὲ τῆς ψυχῆς, ἐνόμιζεν ὅτι μεταβαίνει ἀδιαφόρως εἰς πάντα τὰ σώματα· καὶ ἐβεβαίωνεν ὅτι ἐνθυμεῖτο καλῶς νὰ ἦτον κοράσιον, ἔπειτα ἰχθὺς, ἀκολούθως πτηνὸν, ὡς καὶ φυτόν.

Ὁ θάνατος τοῦ φιλοσόφου τούτου ἀναφέρεται κατὰ διαφόρους τρόπους· ἡ κοινωτέρα δὲ γνώμη εἶναι ὅτι, ἐπειδὴ ἐπεθύμει ὑπερβαλλόντως νὰ πιστευθῇ ὡς θεός κ' ἐβλεπε πολλοὺς διαταθειμένους νὰ τὸν πιστεύσουν ὡς τειοῦτον, ἀπε-

ράσις νά υποστηρίξη μέχρι τέλους τὴν δόξαν ταύτην διὰ τοῦτο, ὅταν ἔρχισα νά αἰσθάνεται τὸ βάρος τῶν γηρατειῶν, ἠθέλησε νά δώσῃ τέλος εἰς τὴν ζωὴν του διὰ θαυματουργίας τινός. Ἀφοῦ δὲ ἰάτρευσε γυναῖκά τινα ὀνομαζομένην Πάνθειαν ἐξ Ἀκράγαντος, ἀποφασισμένην ἀπ' ὅλους τοὺς ἰατροὺς καὶ πλησιάζουσιν νά ἐκπνεύσῃ, ἠτοίμασε πάνδημόν τινα θυσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπροσκάλεσεν ὀγδοήκοντα καὶ ἐπέννηκα ἀνθρώπους. Διὰ νά κάμῃ δὲ νά πιστεύσωσιν ὅλοι ὅτι ἀνελήφθη, ἀφοῦ ἡ εὐωχία ἐτελείωσε καὶ οἱ συνευχοόμενοι ὑπῆγαν ν' ἀναπαυθοῦν, οἱ μὲν ὑπὸ δένδρα οἱ δὲ ἀλλαχοῦ, ἀνέβη χωρὶς νά εἴπῃ τί ἐπάνω εἰς τὴν Αἴτνην, κ' ἐβρίθην εἰς τὸ μέσον τῶν φλογῶν.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἦτον ἄνθρωπος ἄκρως σοδαρός. Ἐτρεφε κόμην μακράν, καὶ φέρων ἐπὶ κεφαλῆς στέφανον ἐκ δάφνης, ἐπεριπάτει ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πολλοὺς, οἵτινες τὸν συνώδευαν. Ἔπνευσε δὲ σέβας εἰς ὅσους τὸν ἐβλεπαν καὶ καθεὶς ἐνομίζετο εὐτυχὴς ἂν ἐδύνατο νά τὸν συναπαντήσῃ. Εἰς κάθε καιρὸν ἐφοροῦσε χαλκᾶ σανδάλια. Μετὰ δὲ τὸν κρημισμόν του εἰς τοὺς κρατῆρας τῆς Αἴτνης, ἡ βία τοῦ πυρός ἐξέπεμψεν ἐν ἀπὸ τὰ σανδάλιά του, τὸ ὅποιον ἀνυρεθὲν μετὰ ταῦτα ἀνεκάλυψε τὴν γοητείαν του. Οὕτως ὁ ἄθλιος Ἐμπεδοκλῆς, διὰ νά μὴ λάβῃ μέτρα καλὰ, ἀντὶ νά θεοποιηθῇ ἐγοητοποιήθη.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων του προτερημάτων ἦτον ἀγαθότατος πολίτης καὶ πάντῃ ἡφιλοκερδής. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του Μέτιωνος, ἠθέλησέ τις ν' ἀρπάσῃ τὴν τυραννίαν εἰς τὴν Ἀκράγαντα. Ἀλλ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐσύναξε ταχέως τὸν λαόν, καθήσυχασε τὴν στασίαν κ' ἐμπόδισε τὴν πρόσδον τοῦ πράγματός. Διὰ νά δείξῃ δὲ πόσον ἠγάπα τὴν ἰσ-

τητα, διεμοίρασε τὴν περιουσίαν του με ὅσους εἶχον ὀλιγότερον παρ' αὐτόν.

Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἤκμαζε περὶ τὴν 84ην Ὀλυμπιάδα. Οἱ Ἀκράγαντινοὶ τοῦ ἔστησαν ἀνδριάντα, καὶ διετήρησαν εὐλάβειάν τινα παράδοξον διὰ τὴν μνήμην του. Ἀπεβίωσε δὲ γέρων, πλὴν εἰς ποίαν ἡλικίαν κάνεις δὲν ἠξεύρει.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 4, ἔτος τῆς 77 Ὀλυμπιάδος (Π. Χ. 468)
καὶ ἀπέθανε τὸ 4, τῆς 98. (Π. Χ. 399)
ζήσας ἐν Μεδουζαίᾳ.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ὃς τις, κατὰ τὰς μαρτυρίας ὅλης τῆς ἀρχαιότητος, ἐλογίσθη ὡς ὁ πλέον ἐνάρετος καὶ φωτισμένος φιλόσοφος ἀπ' ὅσους εἶδαν οἱ αἰῶνες τῆς εἰδωλολατρείας, ἦτον Ἀθηναῖος, τὸν δὲ δῆμον Ἀλωπεκεύς. Ἐγεννήθη τὸ τέταρτον ἔτος τῆς 77 Ὀλυμπιάδος, ἀπὸ μὲν πατέρα τὸν Σωφρονίσκον, λιθουργὸν μητέρα δὲ τὴν Φαιναρέτην, μαίαν. Κατὰ πρῶτον ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν πλησίον τοῦ Ἀναξαγόρου· μετὰ δὲ ταῦτα πλησίον τοῦ φυσιολόγου Ἀρχελαίου. Βλέπων ὁμως ὅτι ὅλαι αἱ φυσικαὶ θεωρίαι εἶναι μάταιαι καὶ δὲν ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς οὐδὲν ὄφελος, οὔτε συμβάλλουν εἰς τὸ νὰ κατασταίνουν τὸν φιλόσοφον ἐπὶ ἀγαθοποιῶν, κατίγεινεν εἰς τὰ περὶ τῶν ἠθῶν, καὶ ἐξάθη, διὰ νὰ εἰπω οὕτω, θεμελιωτῆς τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας πρὸς τοὺς Ἕλλησι, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Κικέρων εἰς τὸ τρίτον βιβλίον τῶν Τουσкулανίων συζητήσεων.

Ἐτι δὲ ἐναργέστερον καὶ ἐκτενέστερον ὠμίλησε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπου λέγει. «Μὲ φαίνεται, καὶ εἰς ταῦτο εἶναι ἱκανῶς σύμφωνοι ὅλοι, ὅτι ὁ Σωκράτης εἶναι ὁ πρῶτος, ὃς τις, διαχωρίσας τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὴν ἀναζήτησιν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως, μὲ τὰ ὅποια ἦσαν συνδεδεμένα ὅσα παρήχθησαν ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφους, τὴν ἔρεσιν καὶ τὴν ἐφαρμοσὴν εἰς τὰ καθήκοντα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς· εἰς τρόπον ὥστε, εἰς ἄλλο δὲν ἐνηχολεῖτο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐρευνᾷ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώ-

ματα, καὶ εἰς τὴ συνίσταται τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν, λέγων ὅτι τὰ περὶ τῶν ἀστρον εἶναι ὑπεράνω πολὺ τῶν φώτων μας, καὶ ὅτι τελειώτεροι ἂν γίνωμεν εἰς τὰς περὶ αὐτῶν εἰδήσεις, πάλιν δὲν εἰμποροῦμεν διὰ τούτων νὰ κανονίσωμεν τὴν διαγωγὴν μας.

Εἰς μόνον λοιπὸν τοῦτο τὸ μέρος τῆς φιλοσοφίας ἐνησχολήθη, τὸ περὶ ἠθῶν, τὸ ὅποιον κτείνεται εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τάξιν. Ὁ νέος δὲ οὗτος τρόπος τῆς φιλοσοφίας ἔγεινε τόσον μᾶλλον δεκτός, ὅσον ὁ αὐτὸς ἐφευρετὴς ἐδείκνυε τὸ παράδειγμα, καταγινόμενος νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσον ἐδύνατο ἀκριβῶς ὅλα τὰ χρεῖα τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου ἐν καιρῷ εἰρήνης, εἴτε πολέμου.

Ἀπ' ὅσους φιλοσόφους ἔλαβαν ὑπόληψιν εἰς τὸν πόλεμον, μόνος οὗτος εὐδοκίμησε περισσότερο, καθὼς ὁ Λουκιανὸς παρατήρησεν εἰς τὸν διάλογόν του ἐπιγραφόμενον Παράσιτος. Εἰς δύο ἐκστρατείας εὐρέθη· καὶ εἰς τὰς δύο δὲ, μ' ὅλον ὅτι ἀποτυχούσας, ἐπλήρωσε τὸ χρέος του, καὶ ἐδείχθη γενναῖόψυχος. Εἰς μὲν τὴν μίαν ἔσωσε τὸν Ξενοφῶντα, ὃς τις, πεσὼν ἀπὸ τὸ ἄλογον ἐν ᾧ ἔφρευεν, ἔμελλε νὰ φανευθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἂν ὁ Σωκράτης δὲν τὸν ἐφορτόνετο εἰς τοὺς ὤμους του νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἔξω τῆς μάχης καὶ φέρῃ μακρὰν πολλὰ στάδια κατὰ τὸν καιρὸν τῆς συγκρούσεως, ἕως ὅτου ἐπίασαν τὸ ἄλογον, τὸ ὅποιον εἶχε φύγει. Τοῦτο ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Στράβωνα. Εἰς δὲ τὴν ἄλλην, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι νικηθέντες ὁλοκλήρως ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, τελευταῖος ὀπισθοδρόμησε, καὶ ἔδειξε τοσαύτην εὐστιάθειαν, ὥστε οἱ διώκοντες τοὺς φεύγοντας, βλέποντες αὐτὸν ἔτοιμον νὰ στραφῇ κατ' αὐτῶν, δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸν κτυπήσωσι. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖον.

Μετὰ τὰς δύο ταύτας ἐκστρατείας, ὁ Σωκράτης δὲν ἐ-

ἦλθε διόλου ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, φανεῖς ἐναντίος πρὸς τοὺς ἄλλους φιλοσόφους, οἵτινες μετεχειρίζοντο μέρος τῆς ζωῆς τῶν εἰς τὰς περιηγήσεις, ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀποκτήσωσι νέας γνώσεις συνδιαλεγόμενοι μὲ τοὺς κατὰ τόπους σοφοὺς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἶδος τῆς φιλοσοφίας, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Σωκράτης περιορίζετο, ἀπαιτοῦσε μᾶλλον νὰ καταγίνεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ παρὰ νὰ πληροῖ τὸ πνεῦμά του ἀπὸ εἰδήσεις παντάπασιν ἀνωφελεῖς πρὸς τὸν κανονισμὸν τῶν ἡθῶν, ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἐξηρημένον ἀπὸ τὰς πολυχρονίους περιηγήσεις· ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ᾔθελε μάθει περισσότερα παρ' ἂν ἔμενεν εἰς τὰς Ἀθήνας μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του, διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ὁποίων ἔκρινε πρὸς τούτοις πρέπον πλέον νὰ ἐργάζεται, ἢ διὰ τὴν τῶν ξένων. Καὶ ἐπειδὴ ἡ φιλοσοφία εἶν' ἐπιστήμη διδασκομένη μᾶλλον διὰ παραδειγμάτων ἢ διὰ λόγου, ἔθεσεν ὅρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καθ' ὃν ἠκολούθει ἐν ἔργῳ ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἀκριβεστάτη ἀρετὴ ἀπῆλθον ἀπ' αὐτόν. Διὰ τοῦτο, κατ' αὐτὴν τὴν γνώμην, συναριθμηθεὶς μὲ τοὺς βουλευτὰς καὶ ὀρκισθεὶς νὰ γνωμοδοτῇ κατὰ νόμον, ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ υπογράψῃ τὸ ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ λαὸς εἶχε παρὰ τοὺς νόμους καταδικάζει δέκα στρατηγοὺς εἰς θάνατον. Καὶ μ' ὅλον ὅτι ὁ δῆμος ἐδυσχέραине καὶ πολλοὶ τῶν ἐν ἰσχύϊ τὴν ἐροῦμένην μεγαλῶς, ἐπέμειναν εἰς τὸ φρόνημά του, πεπεισμένος ὡς ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἄνθρωπον τίμιον νὰ παραβῇ τὸν ὅρκον του διὰ ν' ἀρέσῃ εἰς τὸν λαόν.

Δὲν ἤξεύρομεν ὅτι ἄλλοτε παρὰ ταύτην τὴν φορὰν ἀνέλαβε πολιτικὰ χρέη. Μ' ὅλον ὅτι δὲ ἰδιωτικὸς, ἔλαβε τοσούτην ὑπόληψιν εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὴν χρηστότητα καὶ τὰς ἀρετὰς του, ὥστε τὸν εἰσέδοντο περισσότερον παρὰ καὶ

αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας. Περὶ δὲ ἑαυτοῦ ἐφρόντιζεν ἱκανῶς, κ' ἐμέμερετο τοὺς μὴ φροντίζοντας, ἢ τοὺς ὅσοι ἔκαμναν ἐπίδειξιν μὲ τὴν ἀμέλειαν. Ἐρύλαττε καθαριότητα εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ἐνδύετο πάντοτε πρεπόντως καὶ κοσμίως, κρατῶν τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ ἀπειροκαλίας ἢ ἀγροικίας καὶ τύφου ἢ μυχθακότητος. Ἐρύλαττεν αἰετοτε τὰ ὅρια ἐντελοῦς ἀφιλοκερδείας, ἂν καὶ ἡ τύχη ἐχορήγησεν ὀλίγα εἰς αὐτόν ἀγαθὰ, μὴ δεχόμενος τίποτε ἀπὸ τοὺς φοιτῶντας εἰς αὐτόν. Ὅθεν ἡ διαγωγή του ἔφερε καταδίκην εἰς τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους, οἱ ὅποιοι συνείθιζον νὰ πωλῶσι τὰ μαθήματά των μισθοδοτούμενοι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον κατὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν. Ἐπὶ τούτου ὁ Σωκράτης εἶχε συνήθειαν νὰ λέγῃ, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι δὲν εἶοι πῶς τάχα ὁ ἐπαγγελλόμενος ὅτι διδάσκει τὴν ἀρετὴν, ἐστοχάζετο πρέπον νὰ τὴν διδάσκῃ διὰ κέρδος, ὥς, τὸ ν' ἀποκτήσῃ ἄνδρα τίμιον καὶ νὰ κάμῃ φίλον τὸν μαθητὴν του, νὰ μὴν ᾔτῃ τὸ μεγαλῆτερον ὄφελος καὶ τὸ ἀσφαλέστερον κέρδος ὅσων ἐδύναντο νὰ γεννήσωσιν αἱ φροντίδες του.

Περὶ τῆς ἀφιλοκερδείας τοῦ Σωκράτους, ἕνας σοφιστὴς Ἀντιφῶν, ὃς τις ᾔθελε νὰ κηρύξῃ ὡς ἀχρηστον ἠθικὴν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἔρεσιν νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν, τοῦ λέγει μίαν ἡμέραν, ὅτι μὲ δίκαιον δὲν ἐλάμβανε τίποτε ἀπ' ὅσους ἐδίδασκε, καὶ ὅτι μὲ τοῦτο ἐδεικνύετο ἄνθρωπος ἀληθῶς τίμιος· διότι, ἔλεγεν ὁ σοφιστὴς, ἂν ἐπρόκειτο νὰ πωλήσῃς τὸν οἶκόν σου, τὰ ἐνδύματά σου, ἢ ἐκ τῶν σκευῶν σου τινὰ, ὅχι μόνον δὲν ᾔθελες τὰ δώσῃς χωρὶς νὰ λάβῃς τίποτε, οὐδὲ δι' ὀλίγον τί, ἀλλὰ μάλιστα ᾔθελες πασχίσει νὰ τὰ πωλήσῃς εἰς τὴν τιμὴν των, καὶ δὲν ᾔθελες τὰ δώσῃς ὀλιγώτερον ἢ ἓνα λεπτόν. Ἐπειδὴ δὲ εἶσσι πεπεισμένος ὁ

διος· ότι δὲν ἤξεόρεις τίποτε, καὶ ότι κατὰ συνέπειαν δὲν δύνασαι νὰ διδάσκης τοὺς ἄλλους, ἤθελεν εἶσθαι ἀσυνείδητον τὸ νὰ λαμβάνης διδάκτρα, καὶ τοῦτο σὲ φέρει ἔπαινον μᾶλλον διὰ τὴν χρηστότητά σου ἢ διὰ τὴν ἀφιλοκέρδειά σου.

Ὁ Σωκράτης ὁμως δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ τὸν συγχύσῃ. Δεικνύων εἰς αὐτὸν ὅτι ὑπάρχουν πράγματα, δυνάμενα νὰ μεταχειρισθῶσι τιμίως ἢ μὴ τιμίως, καὶ ότι τὸ νὰ χάριση τίς εἰς φίλον ὑπορικῶς τοῦ κήπου του διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὸ νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς αὐτόν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ φαντασθῶμεν ότι ὁ Σωκράτης ἔκαμνε τὰς παραδόσεις του καθὼς οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τόπον διωρισμένον καὶ σημειωμένον, ὅπου ἐσύναζαν τοὺς μαθητάς των καὶ τοὺς ἐδίδαν μαθήματα εἰς ῥητάς ὥρας. Ἀλλ' ὁ τρόπος τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ φιλοσοφεῖν συνίστατο εἰς τὰς μὲ τοὺς συναναστρεφομένους αὐτὸν συνδιαλέξεις του, γινομένας εἰς κάθε καιρὸν καὶ τόπον.

Ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἄρθρα τῆς κατὰ τοῦ Σωκράτους κατηγορίας τοῦ Μελίτου ἦτον ότι δὲν ἀνεγνώριζεν ὡς θεοὺς τοὺς νομιζομένους τοιοῦτους εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλ' ἀντὶ τούτων εἰσήγε νέας θεότητας. Ποτὲ ὁμως κατηγορία παρὰ ταύτην πλέον συκοφαντικὴ καὶ ὀλιγώτερον βάσιμος δὲν ἔχει· καθότι ὁ κανὼν, τὸν ὁποῖον ὁ Σωκράτης εἶχεν ἐπὶ τούτου εἰς ἑαυτὸν διωρισμένον καὶ τὸν ὁποῖον ἔδιδεν εἰς ὅσους τὸν ἐσυμβουλευόντο, ἦτο νὰ συμμορφώνεται καθεὶς κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ὁ ὁποῖος, συμβουλευθεὶς μὲ ποῖον τάχα τρόπον χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ τιμᾷ τοὺς θεοὺς, ἀπεκρίθη· καθ' ὃν τρόπον γίνονται εἰς τὴν πατρίδα του αἱ τελεταί. Τοῦτο ἔκαμνε καὶ ὁ Σωκράτης προσφέρων καὶ θεῶν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸ ὀλίγον τὸ ὁποῖον εἶχε. Μολονότι δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ προσφερόμενον ἦτο μικρόν

τι, ἐστοχάζετο ὁμως ότι παρ' ἐκείνοις εἶχε τὴν αὐτὴν τιμὴν, τὴν ὁποῖαν εἶχον καὶ τὰ πλουσιώτατα ἀναθήματα· διότι ἔκαμνε τοῦτο κατὰ τὴν δυνάμιν του, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πεισθῇ ότι οἱ θεοὶ ἐπρόσεχαν περισσότερο εἰς τὰς μεγάλας παρὰ εἰς τὰς μικρὰς θυσίας. Ἐδόξαζεν ἐξεναντίας ότι τοὺς θεοὺς τίποτε ἄλλο δὲν εὐχαρίστει παρὰ τὰς τιμὰς ἀπὸ τοὺς ἀγαθοὺς προσφερομένας.

Οὐδὲν ἀπλούστερον καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν θρησκευτικώτερον παρὰ τὴν προσευχὴν τὴν ὁποῖαν ἔκαμνε πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἄλλο ἰδιαιτέρως δὲν ἐζήτηι, εἰμὴ τὸ νὰ χορηγῶσιν ὅτι αὐτοὶ ἔκριναν καλὸν ἢ ὠφέλιμον εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ, ἔλεγε, νὰ τοὺς ζητῇ πλοῦτη καὶ τιμὰς, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τοὺς ἐζήτηι τὴν χάριν νὰ μάχεται ἢ νὰ κυβεύῃ, δίχως νὰ ἤξεύρῃ ὁποῖαν ἔκβασιν ἤθελε λάβει ἢ μάχῃ ἢ τὸ παιγνίδιον.

Ὅχι μόνον δὲν ἀπέτρπεν ἀπὸ τὴν λατρείαν τῶν θεῶν τοὺς ὅσοι ἐσύχναζαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ μάλιστα ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐθεώρει ὡς χρεὸς του νὰ ἐπιστρέφῃ τοὺς ἀθρήσκους. Ὁ Ξενοφὼν ἀναφέρει ἐπὶ τούτῳ μὲ ποῖον τρόπον ἐπάσχισε νὰ ἐμπνέσῃ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβειαν εἰς Ἀριστόδημόν τινα, ἐπαγγελλόμενον ότι δὲν τοὺς ἀποδίδει καμμίαν τιμὴν καὶ σκώπτοντα τοὺς θυσιάζοντας εἰς αὐτούς. Ἀναγινώσκων τίς εἰς τὸν Ξενοφῶντα ὅσα ὁ Σωκράτης λέγει κατ' αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους θείας προνοίας, μένει ἐκθαμβὸς ότι φιλόσοφος ζῶν πᾶ·τοτε μεταξὺ ἐθνικῶν, ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ περὶ θεότητος ιδέας τοσοῦτον ὑγιεῖς καὶ ὀρθάς.

Ἦτο πτωχός· τόσον ὁμως εὐχαριστημένος διὰ τὴν πτωχείαν του, ὥστε, μ' ὅλον ὅτι, ἂν ἤθελεν, εἰμπόρει νὰ πλουτῇ δεχόμενος τὰ δαρήματα, ὅσα οἱ φίλοι καὶ μαθηταί του τὸν

ἐβίαζαν νὰ δεχθῇ, ἀπέπειμπεν ὁμοῦ πάντοτε αὐτὰ μ' ἀκραν δυσπαρέσκειν τῆς γυναίκας του, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔρασε παντάπασιν ἡ τοιαύτη φιλοσοφία. Ὁ σοφιστὴς Ἀντιφῶν, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμιλήσαμεν, βλέπων αὐτὸν σκληρῶς ἀγωγούμενον κατὰ τὴν τροφὴν καὶ τὰ ἐνδύματα, τὸν ἐμέμμετο ἐνίοτε ὅτι δὲν ὑπάρχει θεῦλος αὐτῷ πένης καὶ ταλαίπωρος, ὅστις δύναται νὰ εὐχαριστῆται καὶ νὰ ὑπομένῃ εἰς αὐτὴν τὴν κατὰστασιν διότι, ἔλεγεν, ἡ τροφὴ σου εἶναι ἡ πλεον ἀξιοκαταφρόνητος τοῦ κόσμου. Περιπλῆον, ὅχι μόνον εἶσαι πενιχρότατα ἐνδυμένος, ἀλλὰ φορεῖς τὸ αὐτὸ φόρεμα χειμῶνα καὶ θέρος, καὶ βαδίζεις πάντοτε ἀνυπόδυτος. Ὁ Σωκράτης ὁμοῦ τοῦ ἀπέδειξεν ὅτι ἀπατάται, ἀν' ἐνόμιζεν ὅτι ἡ εὐδαιμονία εὐρίσκεται εἰς τὴν δαψίλειαν καὶ τὰς τρυφάς, καὶ ὅτι ἂν καὶ τοῦ ἐραίνετο πτωχός, ἦτον εὐτυχέστερος παρ' αὐτόν. Νομίζω, ἔλεγεν, ὅτι, ἐπειδὴ τὸ μὴ ἔχειν χρεῖν μισθονός πράγματος εἶναι προτέρημα ἀνθρώκων μόνον εἰς τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο, ὅσον ὀλιγωτέρας ἀνάγκας ἔχη τις, τόσον πλησιάζει εἰς τῶν θεῶν τὴν τάξιν.

Δὲν ἦτο δυνατόν ἡ τόσον καθαρὰ τοῦ Σωκράτους ἀρετὴ νὰ μὴ φέρῃ θαυμασμόν, καὶ μάλιστα εἰς πόλιν, ὅποια ἦτον αἱ Ἀθήναι, ὅπου τοιοῦτον παράδειγμα ἔπρεπε νὰ φανῇ πολὺ περικύδοζον· διότι, καὶ ὅσοι δὲν ἐσχύουν ν' ἀκολουθήσουν τὴν ἀρετὴν, δὲν ἔβελαν εἰςμπορίσει νὰ μὴ δικαιώσουν τοὺς ὅσοι τὴν ἀκολουθοῦν. Ἡ ἀρετὴ τοῦ Σωκράτους τοῦ ἔρασε μετ' ὀλίγων τὴν γενικὴν τῶν συμπολιτῶν του ὑπόληψιν, καὶ εἰλκυσε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς μαθητὰς πάσης ἡλικίας, οἵτινες ἐπρόκριναν μᾶλλον νὰ τὸν ἀκούουν καὶ νὰ συνδιαλέγονται μ' αὐτόν, παρὰ ν' ἀπολαμβάνουν τὰς ἡθονικωτέρας εὐφροσύνας. Τὸ εἰλκυστικὸν τοῦ Σωκράτους ἦτο τόσον μεγαλῆτερον, ὅσον ἐσήλαπτεν εἰς τὴν ἀκαμπτὴν

δι' αὐτὸν αὐστηρότητα, τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ἄκραν εὐαρίστησιν καὶ πραότητα. Ὁμιλῶν εἰς νέους, τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἐπάσχιζε νὰ τοὺς ἐνσπείρῃ ἦτον ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλάβεια καὶ εὐσέβεια· ἀκολούθως τοῦ; ἔφερεν, ὅσον ἐδύνατο, εἰς τὴν σωφροσύνην καὶ ἀποχὴν τῶν ἡδυπαθειῶν, ζωγραφίζων εἰς αὐτοὺς πῶς αὐταὶ στεροῦσι τὸν ἄνθρωπον τοῦ πλουσιωτάτου θησαυροῦ του, τῆς ἐλευθερίας. Ὁ τρόπος του εἰς τὸ διαλέγεσθαι περὶ ἠθικῆς ἦτο τόσον μᾶλλον μαγευτικός, ὅσον πάντα ἐγίνοντο διὰ τῆς συνομιλίας καὶ δίχως κἀνένα σχεδιασμένον σκοπὸν· διότι, χωρὶς νὰ προμελετήσῃ κἀνὲν ἄρθρον ἰδιαίτερον εἰς συζήτησιν, ἐλάμβανεν ὅποιον δῆποτε πρῶτον τοῦ ἐπαρουσιάζετο καὶ ἡ τύχη τοῦ ἐπρομήθευε. Κατ' ἀρχὰς ἐπρότεινε μίαν ἐρώτησιν ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ζητεῖ νὰ μάθῃ· ἔπειτα δὲ, ὠφελοῦντος ἀπὸ τὴν συναίνεσιν τοῦ ἐρωτουμένου, τὸν ἔφερνε εἰς πρότασιν ἀντιφάσκουσιν πρὸς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ ἐρωτώμενος εἶχε συστήσει κατ' ἀρχὰς τῆς φιλονεικήσεως. Ἐξώδευεν ὥρας τινὰς τῆς ἡμέρας εἰς τοιοῦτου εἶδους ἠθικὰς συνδιαλέξεις, ὅπου ὅλοι ἐσυνάζοντο, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους κἀνείς δὲν ἀπήρχετο, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ξενοφῶντος, χωρὶς νὰ γείνη ἔτι ἀγαθότερος.

Ἄν καὶ ὁ Σωκράτης δὲν συνέγραψε τίποτε, εἶναι ὁμοῦ εὐκόλον νὰ κρίνῃ τις καὶ περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἠθικῆς του, καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπραγματεύετο περὶ ταύτης, ἀπὸ τὰ γραφόμενα εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ Ξενοφῶντα. Ἡ συμφωνία, ἣτις παρατηρεῖται, ὡς πρὸς τὸν τρόπον μάλιστα τῆς φιλονεικήσεως, εἰς ὅσα περὶ τούτου ἀνκρίρουν οἱ δύο οὗτοι μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους, ἀποδεικνύει βέβαια τὴν μεθόδον τὴν ὁποίαν ἠκολούθει. Περί δὲ τῆς γνησιότητος δὲν εἰσπορεῖ τις νὰ εἴπῃ τὸ αὐτὸ, καὶ μάλιστα διὰ τὸν

Πλάτωνα, ὅστις ἐνίοτε τοῦ ἐπρόσκειτο πολλά, ὥς εἶπεν ὁ Σωκράτης ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὸν διαλογὸν τοῦ Λύσις. Πλὴν ἔχομεν αἰτίαν νὰ κρίνωμεν ὅτι ὁ Ξενοφὼν εἶναι πιστότερος· ἐπειδὴ ἀπὸ τινος περικοπᾶς συνδιαλέξεων καὶ φιλονεικῶσεων μεταξὺ Σωκράτους καὶ ἄλλου τινὸς παρεισαγομένου φανερώνεται ὅτι πράττει ὡς ἱστορικὸς ὅστις ἐκθέτει ὅ,τι ἀκούει.

Δυσκολεύεται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταλάβῃ πῶς ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἐδίδασκε πάντας νὰ τιμῶσι τοὺς θεοὺς καὶ ἐκέρυττε, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, εἰς τοὺς νέους τὴν ἀποχὴν παντὸς κακοῦ, καταδικάσθῃ εἰς θάνατον ὡς ἀσεβὴς πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς πιστευομένους εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὡς διαφθορεὺς τῆς νεολαίας. Τοιαύτη ὁμῶς ὑπέραντλος ἀδικία ἔγινεν εἰς καιρὸν ἀταξίας καὶ ὑπὸ τὴν στασιώδη κυβέρνησιν τῶν τριάκοντα τυράννων· καὶ ἰδοὺ πῶς.

Κριτίας, ὁ ἰσχύων, πλὴν μεταξὺ τῶν τριάκοντα, ἦτο ποτὲ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, καθὼς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης. Δυσχερестаθέντες ὁμῶς καὶ οἱ δύο ἀπὸ φιλοσοφίαν, τῆς ὁποίας αἱ παρρηγελίαι δὲν ἐσυμμερινοῦσαν μὲ τὴν φιλοδοξίαν καὶ ἀκολασίαν των, τὴν παρήκτισαν τέλος. Ὁ δὲ Κριτίας, ἀντὶ μαθητοῦ, ἔγινεν ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς του· διότι μὲ σταθερότητα ὁ Σωκράτης τοῦ ἐπέπληττεν αἰσχρὸν τινα ἔρωτα καὶ διότι τὸν ἐμπόδιζεν ἐκ τούτου εἰς τρόπον ὥστε ὁ Κριτίας, διορισθεὶς ἓνας ἀπὸ τοὺς τριάκοντα, ἄλλο δὲν ἐπιθύμει τόσον, ὅσον νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸν Σωκράτην, ὅστις, προσέτι, μὴν εἰμπορῶν νὰ ὑποφέρῃ τὴν τυραννίαν των, ὠμίλει κατ' αὐτῶν μὲ μεγάλῃν ἐλευθερίαν· καθότι, βλέπων καθημερινῶς φονευομένους ὑπ' αὐτῶν πολλοὺς πολίτας καὶ προύχοντας, εἶπεν εἰς μίαν συντροφίαν, ὅτι ἂν ἐκεῖνος, εἰς τὴν ὁποίαν παρέδωκαν ἀγελάδας διὰ νὰ τὰς φυλάττῃ, ἐ-

ἤγγνευεν αὐτὰς καθ' ἡμέραν καὶ τὰς ὀλιγόστευεν, ἤθελεν εἶσθαι παράξενον νὰ μὴν ὁμολογήσῃ ὁ ἴδιος, ὅτι εἶναι κακιστὸς βροτὸς. Ὁ Κριτίας καὶ ὁ Χαρικλῆς, δύο ἐκ τῶν πρωτίστων τῶν τριάκοντα τυράννων, οἵτινες ἐκατάλαβαν καλῶς ὅτι ἡ παραβολὴ ἔγινε δι' αὐτοὺς, ἔβλεσαν κατὰ πρῶτον νόμον διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγόρευαν τὸ νὰ διδάσκηται εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ διαλεκτικὴ· καὶ μολοντά ὁ Σωκράτης δὲν μετῴλη ποτὲ τοιαύτην τέχνην, εἶναι ὁμῶς ὁπλὸν ὅτι μὲ τοῦτο ἤθελεν καὶ δυσχυρίζοντο νὰ τὸν ἀποκόψουν ἀπὸ τοῦ νὰ ὁμιλῇ περὶ ἠθικῆς, κατὰ τὴν συνήθειάν του, εἰς τοὺς ὅσοι ἐσύχναζαν εἰς αὐτόν.

Ἰπῆγεν ὁ ἴδιος καὶ εὗρε τοὺς δύο αὐτουργοὺς τοῦ νόμου, διὰ νὰ ἐξηγήσουν τοῦτον εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀγχινοίας τῶν ἐρωτήσεων του κατέστηκεν αὐτοὺς ἀναπολογήτους, τοῦ ἀπηγόρευσαν ῥητῶς νὰ μὴ συνεμίλῃ μὲ νέους. Ἐρωτήσας δὲ αὐτοὺς εἰς πόσους χρόνους ὄριζον τὴν ἡλικίαν τῶν νέων, ἔλαβεν ἀπόκρισιν ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα νέος ἐνοοῦσαν τὸν μέχρι τριάκοντα ἔτων. Πλὴν, εἶπεν ὁ Σωκράτης, νὰ μὴν ἀπεκριθῶ, ἂν μ' ἐρωτήσῃ τις ποῦ εἶναι ὁ Χαρικλῆς; ποῦ εἶναι ὁ Κριτίας; Ναί, εἶπεν ὁ Χαρικλῆς. Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν ὁ Κριτίας, πρὸ πάντων σὲ ἀπαγορεύουν πλῆθος τεχνιτῶν, οἵτινες ἐκουράσθησαν ν' ἀκούσωσι τοὺς λόγους σου. Πλὴν, εἶπεν ὁ Σωκράτης, ἂν ὅσοι μ' ἀκολουθήσουν μ' ἐρωτήσουν, τί ἐστὶν εὐσέβεια καὶ δικαιοσύνη. Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Κριτίας, καὶ οἱ βουκόλοι προσέτι, διὰ νὰ μὴ τοὺς κάμῃς νὰ ὀλιγοστεύσωσι τὴν ἀριθμὸν τῶν ἀγελαδῶν. Δὲν ἔγχειά· ζετο περισσότερον εἰς τὸν Σωκράτην νὰ καταλάβῃ τί ἔπρεπε νὰ φοβῆται ἀπὸ τοὺς δύο τούτους τυράννους, καὶ ὅτι τῶν ἀγελαδῶν ἡ παραβολὴ τοὺς περὶζυνεν εἰς ἄκρον.

Ἐπειδὴ δὲ ἤθελεν εἶσθαι βδελυρὸν ν' ἀντιπαχθῶσιν εἰς

αὐτὸν καὶ γὰρ τὸν ἐγκαλέσουσιν εἰς κρίσιν, καθὼς ὑποληπτόμενον ὡς ἐνάρετον, ἐνόμισαν πρέπον ν' ἀφαιρέσουν πρῶτον ἀπ' αὐτὸν τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ. Τοῦτο δὲ ἐπράχθη διὰ τῆς κωμωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους, ἐπιγραφομένης ΝΕΦΕΛΑΙ, ὅπου παρασταίνουσιν τὸν Σωκράτην ὡς ἄνθρωπον διδάσκοντα τὴν τέχνην τοῦ νὰ δεικνύῃ τις δίκαιον τὸ ἀδίκον. Ἀφοῦ ἡ κωμωδία ἔλαβε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ τῶν κατὰ τοῦ Σωκράτους γελοιωδῶν, ὁ Μίλιτος ἐπαρουσιάσθη κ' ἔδωκεν ἐνκντίον τοῦ κεραλικῆς κατηγορίας, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν εἰσήγγελλε· α. ὡς μὴ γνωρίζοντα τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας πιστευομένους θεοὺς καὶ ὡς παρεισάγοντα καινούς ἄλλους. β'. ὡς διαρθείροντα τὴν νιολαίαν, ἥτοι διδάσκοντα αὐτοὺς νὰ μὴ τιμῶσι τοὺς γονεῖς τῶν μηδὲ τοὺς ἄρχοντας. Ἀπῆται δὲ ὁ κατήγορος, διὰ τὰ δύο ταῦτα ἐγκλήματα νὰ καταδικασθῇ ὁ Σωκράτης εἰς θάνατον.

Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἦσαν κατὰ Σωκράτους ἐρεθισμένοι οἱ τύρηννοι, καὶ πρὸ πάντων ὁ Κριτίας καὶ Χαρικλῆς, εἶναι βέβαιον ὅτι ἤθελον λάβει δυσκολίαν νὰ τὸν καταδικάσουν, ἂν μόνον ἤθελε νὰ γείνη συνήγορος αὐτοῦ ἐαυτοῦ· ἀλλ' ἡ ἀποβία καὶ παρρησία μετὰ τὴν ὁποίαν ἀντεστάθη εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν, ἀρνούμενος ὡς καὶ νὰ πληρώσῃ τί πρόστιμον, καθότι ἤθελε κατὰ τινὰ τρόπον ὁμολογήσῃ ἐνοχον τὸν ἑαυτὸν τοῦ, καὶ μάλιστα τὸ θάρρος μετὰ τὸ ὁποῖον ὠμίλησεν εἰς τοὺς κριτὰς· ὁπότεν, βιαζόμενος παρ' αὐτῶν νὰ εἴπῃ εἰς ποῖαν ποινὴν ἔκρινεν ὅτι ὤφειλε νὰ καταδικασθῇ, τοὺς εἶπε παρρησιαί, ὅτι εἶναι ἄξιός νὰ τρέφεται τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς του μετ' ἐξοδῶ τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ πρυτανεῖον, ταῦτα παρῶντες ἐκ νέου τὸ πνεῦμα τῶν τριάκοντα, οἵτινες καὶ τὸν καταδίκασαν εἰς θάνατον.

Φιλότοπος τις ὀνομαζόμενος Λυσίας, ἐσύνησε δὲ αὐτὸν

μίαν ἀπολογία διὰ νὰ τὴν ἐκρινήτῃ ὅταν ἤθελε παρουσιασθῇ ἐμπροσθὲν τῶν δικαστῶν. Ἐκεῖνος δὲ, ἀφοῦ τὴν ἤκουσεν, ὡμολόγησεν ὅτι ἦτο καλλίστη, πλὴν τοῦ τὴν ἐπεστρεψέ, λέγων ὅτι δὲν ἤρμοζεν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ, διατί, ἐπανελάβεν ὁ Λυσίας, δὲν ἀρμόζει εἰς ἐσέ, ἀφοῦ τὴν λέγεις καλήν; Αἶ! φίλε μου, ἀπεκρίθη, φορέματα καὶ σανδάλια δὲν εἴμποροῦν νὰ ἦναι καλῶτατα, καὶ μολοντοῦτο νὰ μὴ μ' ἐρχωνται; Τῶνόντι, ἂν καὶ ἡ ἀπολογία ἦτο καὶ ὠραιότητι καὶ ἰσχυροτάτῃ, ὁ τρόπος τῆς ὁμῶς δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν εὐθύτητα καὶ ἀπλότητα τοῦ Σωκράτους. Καταδικασθεὶς ὁ Σωκράτης εἰς θάνατον ἐβλήθη εἰς φυλακὴν, ὅπου μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπέθανε πιών τὸ κῶνειον. Οὕτως ἐθανάτοναν τότε εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς καταδικαζομένους.

Διογένης ὁ Λαέρτιος λέγει ὅτι ὁ Σωκράτης ὑπανδρεύθη δις· ἀλλ' ἐκ τῶν δύο γυναικῶν τὰς ὁποίας τοῦ δίδει, δὲν εἶναι ἄλλη γνωστὴ ἀπὸ τὴν περιβόητον Ξανθίππην, ἐξ ἧς ἔλαβεν ἕνα υἱὸν ὀνομαζόμενον Λαμπροκλέα, καὶ ἡ ὁποία κατεστάθη περίρρημος διὰ τὴν δυσχέρειάν της καὶ διὰ τὴν ἐξάσκησιν τὴν ὁποίαν ἐδίδεν εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Σωκράτους. Ἐλεγεν ὅτι ὑπανδρεύθη τοιαύτην γυναῖκα, ἐπειδὴ ἦτο πεπεισμένος ὅτι, ἂν ἐδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν δυσχέρειάν της, πάντα ἤθελον εἶσθαι ὑποφερτὰ εἰς αὐτόν.

Ὁ Σωκράτης ἐδυσχυρίζετο ὅτι εἶχε πνεῦμά τι διοικῶν αὐτὸν εἰς τινὰς περιστάσεις διὰ μυστικῶν ἐμπνεύσεων. Ὁ Πλάτων, ὁ Ξενοφῶν καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ὁμιλοῦν περὶ τούτου· ὁ δὲ Πλούταρχος, Ἀπουλαῖος καὶ ὁ Μάξιμος Τύριος συνέγραψεν καθείς ἕνα βιβλίον ἐπίτηδες περὶ τοῦ πνεύματος τούτου, ἢ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους. Ἀπέθανε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 95 Ὀλυμπιάδος εἰς ἡλικίαν ἑτῶν ἐξήκοντα ὀκτώ.

ΠΛΑΤΩΝ

Βρισκῆται ἐν ἑ. βίος τῆς 88 Ὀλυμπιάδας (π. Χ. 428)· καὶ ἀπέθανε ἐν ἑ. τῆς 108, (π. Χ. 348). Ἰδιὰς ἐστὶν ἐγδομένη ἐν.

Ο ΠΛΑΤΩΝ, ὅστις διὰ τὸ ὄψος τῶν λόγων του ἐπωνομάσθη θεῖος, κατήγετο ἀπὸ γένος ἐκ τῶν λιμνηοτάτων εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγεννήθη κατὰ τὴν 88 Ὀλυμπιάδα. Ἦτο δὲ ἀπόγονος, πρὸς μὲν τοῦ πατρὸς του Ἀρίστωνα, τοῦ Κόδρου, πρὸς δὲ τῆς μητρός του Περικτιόνας, τοῦ Σίλωνος. Πρῶτον ὁ Πλάτων ἐπωνομάζετο Ἀριστοκλῆς, ἐπειτα δὲ, ἐπειδὴ εἶχε ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ ὑψιστὸν παρὰ καὶ ἐξαιρετικὴν μέγεθος καὶ ὡραῖον πλατὺν, ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Πλάτων καὶ αὕτη τοῦ ἔμεινε.

Διηγῶνται ὅτι, ἐνθα ἀέμα ἦτον εἰς τὴν κοιλίαν, αἱ μέλισσαι ἔρχοντο μέγα ἐπὶ τῶν χειλῶν του, τὸ ὅπιον καὶ ἐνομίσθη ὡς προκάντεται τῆς θεοματίας ἐκείνης εὐχλωτίαι, διὰ τὴν ὁποίαν διακρίνετο ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἕλληνας. Νεὸς δὲ ὢν ἐνεσχρήθη εἰς τὴν ποικτικὴν καὶ ἐποίησεν ἐλεγείας τινὰ καὶ δύο τραγῳδίας· ἀλλ' ὅλα τὰ ἔβριθεν εἰς τὸ πᾶν ἀπερκαίτας νὰ δοθῇ εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἦτον εἰς κακὴν ὥσπερ ὁ πατήρ του τὴν παράδωκεν εἰς τὴν Σωκράτην καὶ τὸν ἐκπαίδευσεν. Ἦν προτέρην νόστιμα ἐνιπνισθῆν ὁ Σωκράτης ὅτι ἐρατοῦσιν εἰς τὴν κίλπον τοῦ ἑκ νεοττὸν κίονου, ὅστις, αὐτὸς περνοθεὶς ἤνιξι τὰς πτέρυγας του καὶ μετὰ τὴν μετακρίσιν ἐκείνην μελωδικότατα. Ὁ φιλόσοφος οὗτος δὲν ἀνέχοντο ὅτι τὸ δειρὸν ἀπέβλεπε τὸν Πλάτωνα, εἰς τὸν ὅπιον τὸ προσήμασε, καὶ ὅτι ἐσήμεναι τὴν ἐκτασιν

τῆς ὑπολήψεως τὴν ὁποίαν ἐμελλέ ποτε νὰ λάβῃ ὁ μαθητῆς του. Ἠκολούθησε κατὰ πάντα τὸν Σωκράτην ἐν ὅσῳ οὗτος ἔζη· μετὰ τὸν θάνατόν του ὁμῶς ἐδόθη εἰς τὸν Κράτυλον καὶ Ἐρμογένην, ἀκολουθοῦντας, ὁ μὲν τὰ τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ δὲ τὰ τοῦ Παρμενίδου. Εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ὁκτώ χρόνων ἀπῆλθεν εἰς Μέγαρον νὰ σπουδάσῃ παρὰ τῷ Εὐκλείδῃ ὁμοῦ μετὰ τοὺς λοιποὺς μαθητὰς τοῦ Σωκράτους· ἐκείθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν Κυρήνην καὶ ἐσπούδασε τὰ μαθηματικὰ πλησίον τοῦ Θεοδώρου· ἦλθεν ἐπειτα εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ νὰ ἀκροασθῇ τοὺς τρεῖς περιήρους Πυθαγορικοὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, Φιλόλαον, Ἀρχύταν τὸν Ταραντῖνον καὶ Εὐρύτον. Μὴν ἀρκούμενος δὲ εἰς ὅσα ἔμαθεν ἀπὸ τοὺς μεγάλους τούτους διδασκάλους ὑπῆγεν ἔτι καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον πρὸς τοὺς σοφοὺς καὶ ἱερεῖς τοῦ τόπου. Εἶχεν ἀκόμη σκοπὸν νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας διὰ νὰ συμβουλευθῇ τοὺς μάγους· ἀλλ' ἐμποδίσθη διὰ τοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν τότε πολέμους.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ὕστερον ἀπὸ τόσα ταξείδια ἐκατοίκησεν εἰς τόπον τινὰ νοσώδη, ὀνομαζόμενον Ἀκαδημία· ἐκεῖσε δὲ τοῦτον ἐπίτηδες ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὸ νὰ συγκεράσῃ τὴν πολλὴν εὐσαρκίαν καὶ ὑγίαν του. Τοῦτο ἔκαμε τρωόντι τὰς ἐνεργείας του· διότι πρῶτον ἡσθένησε μετὰ πυρετὸν τεταρταῖον διαρκέσαντα ἕνα χρόνον καὶ ἡμισυν· διὰ τῆς ἐγκρατίας ὁμῶς καὶ διαίτης του, καὶ ὁ πυρετὸς κατέπαυσε, καὶ ἡ ὑγεία του ἔγεινεν ἔτι δυνατωτέρα καὶ στερεωτέρα.

Τρεῖς ἐξεστράτευσεν· πρῶτον εἰς Τάναγραν, δεύτερον εἰς Κόρινθον καὶ τρίτον εἰς τὸν Ἀῆλιον, ὅπου καὶ ἤρίστευσεν. Τρεῖς ὁμοίως ἀπέπλευσεν εἰς Σικελίαν ἐκ περιστοργίας, καὶ ἐν μέρει διὰ νὰ ἴδῃ αὐτοψαί τὰς πυρπολήσεις τῆς Αἴτνης· ἦτο δὲ τότε εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ἰπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πρεσβυτέρου Διονυσίου τοῦ τυράννου, ὅστις

ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ. ἀλλ' ἡ ἐλευθερία, μὲ τὴν ὁ ποίαν πρὸς ἐκείνον ἐλάλει περὶ τῆς τυραννίας του, ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν ἐπιφέρῃ θάνατον, καὶ ἤθελεν ὁ Διονύσιος τὸν φονεύσει, ἂν ὁ Δίων καὶ Ἀριστομένης δὲν ἐζήτουν συγγνώμην δι' αὐτόν. Τὸν πηρέδωκεν ὁμοῦ εἰς χεῖρας τοῦ Πόλιδος, πρέσβως τῶν Λακεδαιμονίων παρ' αὐτῷ, τὸν ὅποιον καὶ ἐπιφύλαττε νὰ πωλήσῃ ὡς δούλον τὸν Πλάτωνα. Ὁ πρέσβης οὗτος τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Αἴγινον, ὅπου καὶ τὸν ἐπώλησεν. Οἱ Αἰγινῆται εἶχον κάμει νόμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγόρευαν, μὲ κεφαλικὴν ποινὴν, τὴν εἰς τὴν νῆσον των ἀφίξιν παντὸς Ἀθηναίου διὰ τοῦτο εὐρὺν πρόφασιν τὸν νόμον τοῦτον κἄποιος Χαρίμανδρος, τὸν ἐκκατηγόρησεν ὡς ἐνοχον θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ τινες ἐπρότειναν ὅτι ὁ νόμος καίται κατὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ ὅχι κατὰ τὴν φιλοσοφίαν, οἱ Αἰγινῆται πεισθέντες εἰς αὐτὴν τὴν διάκρισιν ἠρκέθησαν μόνον νὰ τὸν πωλήσωσι. Κατὰ τὴν τοῦ Ἀντίκερις ὁ Κυρηνάιος, εὐρεθεὶς τότε εἰς ἐκείνην τὴν νῆσον, τὸν ἡγόρασεν εἴκοσι μνᾶς καὶ τὸν ἐπέμψεν εἰς Ἀθήνας πρὸς τοὺς φίλους του. Ὁ δὲ Πόλις ὁ Λακεδαιμόνιος, ὅστις πρῶτος τὸν ἐπώλησε, νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαρίμαντος, κατεποντίσθη ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τιμωρίαν τοῦ ὅτι ἐτιμώρησε τὸν φιλόσοφον Πλάτωνα, ἐνός τινος δαιμονίου, ὡς δυσχυρίζονται, μνηύσαντος τοῦτο εἰς αὐτόν. Διονύσιος ὁ πρσιβύτερος μαθὼν ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ φοβηθεὶς μὴ τὸν ἐκδικηθῇ διὰ τῆς δυσφημίας, τοῦ ἔγραψεν ὁ ἴδιος, καὶ τρόπον τινὰ τοῦ ἐζήτει συγχώρησιν. Ὁ δὲ Πλάτων τοῦ ἀπεκρίθη νὰ μείνῃ ὡς πρὸς τοῦτο ἥτοχος καθότι αἱ ἀσχολίαι του εἰς τὴν φιλοσοφίαν δὲν τοῦ δίδουν καιρὸν νὰ συλλογισθῇ περὶ αὐτοῦ. Τινὲς τῶν ἐχθρῶν του τὸν ἐμέμνοντο ὡς παρητιθέμενα ἀπὸ τὸν Διονύσιον. Ὅχι, εἶπεν, ὁ Διονύσιος τὸν Πλάτωνα, ἀλλ' ὁ Πλάτων παρήτησε τὸν Διονύσιον.

Ἰπῆγεν ἐκ δευτέρου εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπὶ τῆς βασιλείας Διονυσίου τοῦ νεωτέρου, μ' ἐλπίδα ὅτι θέλει τὸν δαμάσει, ὥστε νὰ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς συμπολίτας του, ἢ τοῦλάχιστον νὰ τοὺς κυβερνᾷ μὲ ἡμερότητα. Πλὴν, ἀποῦ τέσσαρας μῆνας διέτριψεν ἐκεῖ, ὁ δὲ τύραννος, ὅχι μόνον δὲν ἐδέχετο τοὺς λόγους του, ἀλλ' ἐξώρισε τὸν Δίωνα καὶ ἐξηκολούθει νὰ μετέρχεται τὴν τυραννίαν του κατὰ τὰ ἔγνη τοῦ πατρός του, ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, μὲ ὅλας τὰς παρακλήσεις καὶ ἄλλα μέσα, ὅσα ὁ τύραννος μετεχειρίσθη διὰ νὰ τὸν κρατήσῃ. Ἰπῆγεν ἔτι καὶ τρίτην φορὰν διὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν τύραννον τὴν ἐπάνοδον τοῦ Δίωνος, καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ ἐκδυθῇ τὸν δεσποτισμὸν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Διονύσιος, ἀποῦ τὸν ὑπεσχέθη νὰ τὸ κάμῃ, παρέδωκε τὴν ὑπόσχεσίν του, τὸν ἐπέπληξε διὰ τοῦτο καὶ τὸν παρώξυνε τόσο, ὥστε ἐκινδύνευσε καὶ αὐτὸς τὴν ζωὴν του· καὶ ἤθελεν ἴσως τὴν χάσει, ἂν ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος δὲν ἔστειλεν ἐπίτηδες πρέσβυν νὰ τὸν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν τύραννον μ' ἓνα πλοῖον διὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ. Ὁ Διονύσιος ἐνδίδων εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Ἀρχύτα, δὲν τὸν ἐπέτρεψε μόνον ν' ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἀκόμη ἐπρόσταξε καὶ ἔβαλαν εἰς τὸ πλοῖον τ' ἀναγκαῖα ἐφόδια δι' ἐκείνον. Ὁ Πλάτων ἀνεχώρησε τότε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ πλέον δὲν ἀπεδήμησε. Τὸν ὑπεδέχθησαν δὲ ἐκεῖ μὲ τιμὰς ἐξαιρετοὺς· καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸν ἐβίαζαν νὰ λάβῃ τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀπεποιήθη ὁμοῦς τοῦτο, νομίζων ὅτι δὲν δύναται νὰ σταθῇ ὠφέλιμος εἰς καιρὸν ὅτε εἶχεν ὑπερισχύσει τῶν ἡθῶν ἢ ἀταξία. Κἀνὲν ὁμοῦς ἄλλο δὲν ἀποδεκνύει τόσο πλὴν μεγάλην ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἔχαιρε καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὅσον τὴν συμβᾶν τοῦτο κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Τὸν ὑπεδέχθησαν ἐκεῖ ὡς θεὸν οὐρανόθεν κατὰβάντα, καὶ ὅλοι τῆς Ἑλλάδος οἱ διάφοροι λαοί,

φείποτε ἀκόρεστοι θαυμάτων, τοὺς ὁποίους εἴλκυε πανταχόθεν ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν Ὀλυμπίων, παρήτησαν καὶ τοὺς δι' ἄρμας δρόμους· καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀθλητῶν, διὰ νὰ περιεργάζωνται ἄνδρα περὶ τοῦ ὁποίου εἶχαν ἀκούσει θαυμάσια τόσα.

Διεβίωσεν ἄγαμος, φυλάττων πάντοτε κατ' ἀκρίβειαν τοὺς κανόνες τῆς ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης. Ἐτι ἐκ νεότητός του ἦτο τόσο μέτριος καὶ κύριος τῶν παθῶν του, ὥστε οὔτε ποτὲ γελῶν ἐράνη πολὺ, οὔτε ἀγανακτῶν. Ἐπὶ τούτου διηγοῦνται ὅτι νεανίσκος τις, ὅστις ἀνεδράφη πλησίον του, ἔμεινεν ἐκστατικὸς βλέπων τὸν πατέρα του θυμωμένον, καὶ, ποτὲ τοιοῦτόν τι δὲν εἶδα, εἶπεν, εἰς τοῦ Πλάτωνος. Μίαν μόνην φορὰν συνέβη νὰ κινηθῇ ὀλίγον ἐναντίον ἐνός τῶν δούλων του, ὃς τις ἐπταίσε μεγάλως. Τὸν ἐτιμώρησε δι' ἐνός ἄλλου, καθότι αὐτός, εἶπε, δὲν ἐδύνχτο, διότι εὗρισκετο ὀλίγον εἰς ὀργήν. Ἄν καὶ φύσει μελαγχολικὸς καὶ πολὺ σκεπτικὸς, καθὼς γράφει ὁ Ἀριστοτέλης, εἶχεν ὅμως γλυκύτητα καὶ κάποιαν εὐθυμίαν, καὶ εὐχαριστεῖτο ἀστείζομενος μ' ἀθωότητά. Ἐσυμβούλευεν ἐνίοτε τὸν Ξενοκράτην καὶ Δίωνα, τῶν ὁποίων ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἐρχίνατο αὐστηρὸς, νὰ θυσιάζουν εἰς τὰς Χάριτας διὰ νὰ γείνουν εὐθυμώτεροι καὶ χαριέστεροι.

Εἶχε πολλοὺς μαθητὰς, τῶν ὁποίων περιφημότεροι ἐστάθησαν ὁ Σπεύσιππος, ἀνεψιὸς του ἀπὸ μέρους τῆς ἀδελφῆς του Ποτώνης, τὴν ὁποίαν ὑπανδρεύθη ὁ Εὐρυμέδων, Ξενοκράτης ὁ Χαλκιδόνιος καὶ ὁ εὐκλεῆς Ἀριστοτέλης. Λέγουσιν ὅτι καὶ ὁ Θεόφραστος ἦτον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀκροατῶν του, καὶ ὁ Ἀλμοσθένης ὅτι τὸν ἐθεώρει πάντοτε ὡς διδάσκαλόν του. Τῶντι ὁ τελευταῖος οὗτος, καταφεγγών εἰς τι μέρος διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ἀντίπατρου, ἐπειδὴ

ὁ Ἀρχίας, τὸν ὁποῖον ἐστελεν ὁ Ἀντίπατρος νὰ τὸν συλλάβῃ, τοῦ ὑπέσχετο τὴν ζωὴν διὰ νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ ἐβγῇ ἐκεῖθεν, δὲν εἶναι ἀρεστόν, εἶπεν, εἰς τὸν θεόν, ἀφοῦ ἤκουσα τοῦ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, νὰ προτιμήσω τὴν αἰσχρὰν ζωὴν ἀπὸ τὸν ἐνδοξὸν θάνατον! Συνκριθεῖνται μὲ τοὺς μαθητὰς του καὶ δύο γυναῖκες, Λαοσθένης Μακτινική, καὶ Ἀξιοθέα Φλιασία, ὡς ἄνδρες ἀμφοτέρωθεν ἐνδυμέναι, καθὼς ἀρμοδιώτερον τοῦτο εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ὁποίαν ἐπηγγέλλοντο. Ὑπελήπτετο πολὺ τὴν γεωμετρίαν, τὴν ὁποίαν ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ἀναγκαίαν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἐπέγραψε πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Ἀκαδημίας.

ΜΗΔΕΙΣ ΑΓΕΩΜΕΤΡΗΤΟΣ ΕΙΣΙΤΩ.

Ὅλα τοῦ Πλάτωνος τὰ συγγράμματα, πλὴν τῶν ἐπιστολῶν του, ἐκ τῶν ὁποίων διεσώθησαν δώδεκα, εἶναι εἰς διαλόγους, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς τρία εἶδη. Εἰς τοῦ πρώτου εἶδους τοὺς διαλόγους ἀναιρεῖ τοὺς σοφιστὰς, εἰς τοῦ δευτέρου ζητεῖ νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὴν νεολαίαν, οἱ δὲ τοῦ τρίτου ἀρμολογοῦν εἰς ὀριμὴν ἡλικίαν. Διακρίνονται δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον οἱ διάλογοί του· καθότι ὅτι ὁ Πλάτων λέγει ὡς ἂν ἑαυτοῦ εἰς τὰς ἐπιστολάς του, εἰς τὸ περὶ νόμων καὶ εἰς τὴν Ἐπινομίδα του, τὰ ἐκθέτει ὡς ἰδίους καὶ γνησίους λόγους του ὅσα ὅμως λέγει εἰς τοὺς λοιποὺς διαλόγους τοῦ ὑπὸ ἐπίστακτα ὀνόματα, ὡς Σωκράτης, Τίμαιος, Παρμενίδης, Ζήνων, τὰ ἐκθέτει ὡς πιθανὰ, καὶ χωρὶς νὰ τὰ βεβαιήσῃ. Μολονότι δὲ ὅσα ἀναφέρει ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Σωκράτους εἰς τοὺς διαλόγους του, ἐγράφθησαν κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκείνου καὶ κατὰ τὴν μέθοδον τὴν ὁποίαν διαλεγόμενος μετεχειρίζετο, δὲν πρέπει ὅμως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ταῦτα εἶναι κατὰ πάντα ὁρμήματα τοῦ Σωκράτους· καθότι ὁ φιλόσοφος οὗτος, ἀναγκὰς τὸν διά-

λόγον επιγραφόμενον *Λύσις ἢ περὶ Φυλίας*, τὸν ὁποῖον ἐσύνθισε ζῶντος τοῦ Σωκράτους, ἔδειξε ψευδῆ τὰ περὶ αὐτοῦ γραφόμενα, εἰπὼν· «*Ἀθάνατοι θεοί! πόσα ὁ νέος οὗτος μὲ προσάπτει, τὰ ὅποια ποτὲ δὲν ἐραντάσθην.*»

Τὸ ὕψος τοῦ Πλάτωνος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους μαθητοῦ του, κατεῖχε διὰ τὴν εἰπω οὕτως, τὸν μέσον ὄρον μεταξὺ τοῦ ὕψους τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἀπλότητος τοῦ πεζοῦ. Ὁ Κικέρων ἔκρινε τὸ λεκτικόν του τόσον εὐγενές, ὥστε δὲν ἔλαβε δυσκολίαν νὰ εἴπῃ, ὅτι, ἂν ὁ Ζεὺς ἤθελε νὰ λαλήσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἤθελεν ἐκτραπῇ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν Πλάτωνα. Ὁ δὲ Παναίτιος ἐσυνήθιζε νὰ τὸν ὀνομάζῃ Ὀμηρον τῶν φιλοσόφων. Τὸ αὐτὸ ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν περὶ αὐτοῦ ἔρερον ἔπειτα ὁ Κουϊντιλιανός, ὅστις ὁμιλῶν περὶ τῆς εὐγλωττίας του ἀποκαλεῖ ταύτην θεῖαν καὶ Ὀμηρικὴν.

Ἐσύνθεσε σύστημα τι δογματικὸν ἀπὸ τῆς γνώμας τριῶν φιλοσόφων. Ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν καὶ τὰ αἰσθητὰ ἐδέχθη τὰς δόξας τοῦ Ἡρακλείτου· εἰς τὰ μεταφυσικὰ καὶ νοερὰ ἠκολούθησε τὸν Πυθαγόραν· κατὰ δὲ τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν ἐθεώρει τὸν Σωκράτην ὡς ὑπερέχοντα πάντων, εἰς τοῦ ὁποῖου τῆς γνώμας ἐνέμεινε διαφερόντως.

Ὁ Πλάτων κατὰ τὸν Πλούταρχον (Ἀπορθεγ. φιλοσόφων βιβλ. α. κεφ. 3). ἀπεδέχετο τρεῖς ἀρχάς. τὸν Θεόν, τὴν ἔλπην, καὶ τὴν ἰδέαν. Τὸν μὲν θεὸν ὡς νοῦν πάνσορον τὴν δὲ ἔλπην, ὡς συνεργὸν εἰς τὴν γένεσιν καὶ φθοράν· τὴν δὲ ἰδέαν, ὡς οὐσίαν ἀσιώμετον καὶ ἀποκειμένην εἰς νόησιν θείου. Ἐγινώριζεν ἀληθῶς ὅτι ὁ κόσμος εἶναι κτίσμα ἑνὸς θεοῦ, πλὴν διὰ τοῦ ὀνόματος *κτίσμα* δὲν ἐννοοῦσε τὸ κυρίως λεγόμενον κτίσμα καθότι ὑπάρτειν ὅτι ὁ θεὸς ἐμάρρωτε καὶ

ἔκτισε τὸν κόσμον ἀπὸ ὕλην προϋπάρχουσαν καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων οὖσαν εἰς τρόπον ὥστε, ὁ ποιητὴς οὗτος θεὸς δὲν εἶναι ἄλλο, κατὰ τὴν γνώμην του, ὡς πρὸς τὸν κόσμον τὸν ὁποῖον ἔκτισε διακαθαρίσας τὸ χάος καὶ δοῦς μορφήν τινα εἰς ἄλογον ὕλην, παρ' ὅ,τι ἀρχιτέκτων τις καὶ κτίσται εἶναι πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν ὁποίαν σχηματίζουν, κόπτοντες καὶ τὰκτοποιοῦντες κατὰ τινος τρόπου λίθους ἀκχεργάστους.

Ὁ Πλάτων ἐνομίσθη πάντοτε ὡς γνωρίσας τὸν ἀληθινὸν θεόν, εἴτε διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ πνεύματός του, εἴτε διὰ τῶν ὅσων ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βιβλίας τῶν Ἑβραίων. Πρέπει ὁμοῦς νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἦτον ἐξ ἐκείνων, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, οἵτινες, γνωρίσαντες τὸν θεόν, δὲν τὸν ἐδόξαζον ὡς θεόν, ἀλλ' ἐπλανήθησαν εἰς τὸ μάταιον τῶν φρονημάτων των. Τῶντι εἰς τὴν Ἐπινομίδα του ἐσύστησε τρεῖς τάξεις θεῶν· ἦτοι θεοὺς ἀνωτέρους, κατωτέρους καὶ μεσαίους. Οἱ ἀνώτεροι, κατ' αὐτόν, κατοικοῦν τὸν οὐρανόν, καὶ εἶναι τόσον ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων ὡς ὡς οὐκ εἶναι διὰ τὸ ἔξοχον τῆς φύσεώς των καὶ διὰ τὸν τόπον ὅπου κατοικοῦν, ὥστε οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται ἄλλως νὰ λάβουν μ' αὐτοὺς κοινωνίαν, εἰμὴ διὰ τῆς μεσιτείας τῶν μεσαίων θεῶν, οἵτινες κατοικοῦσι τὸν αἴρα, καὶ τοὺς ὁποίους ὀνομάζει δαίμονας. Οὗτοι δὲ εἶναι ὡς λειτουργοὶ τῶν ἀνωτέρων θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· φέρουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰς προσταγὰς τῶν θεῶν, καὶ φέρουν εἰς τοὺς θεοὺς τὰς προσφορὰς καὶ εὐχὰς τῶν ἀνθρώπων. Κυβερνοῦν τὸν κόσμον καθείς εἰς τὴν χώραν του, προστατεύουν εἰς τοὺς χρησμούς καὶ εἰς τὰς μαντείας καὶ εἶναι αὐτουργοὶ ὅλων τῶν γινομένων θαυμάτων καὶ τῶν συμβαινόντων τεράτων. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Πλάτων ἐ-

φαντάσθη τὴν δευτέραν ταύτην τάξιν τῶν Θεῶν κατὰ τὰ λεγόμενα περὶ τῶν ἀγγέλων εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἐκ τῆς ὁποίας εἶχε γνῶσιν τινά. Τοὺς κατωτέρους θεοὺς τοὺς τει εἰς τοὺς ποταμοὺς, τοὺς ὀνομάζει ἡμιθέους, καὶ τοὺς δοῖναι τὴν ἐξουσίαν νὰ πέμπωσι τὰ ὀνείρκα, καὶ νὰ κἀμνωσι ἄλλα θαυμάσια ὡς καὶ οἱ μεσαῖοι. Διὰ τὴν αὐτὴν προτίτι ὅτι τὰ στοιχεῖα καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου γίνονται ἀπὸ τοιούτους ἡμιθέους, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν ἑνδοξίαν του, γίνονται καταφανεῖς ἐνίοτε εἰς ἡμᾶς καὶ ὑπεξέρχονται ἔπειτ' ἀπέμπροσθέν μας. Ἰδοὺ πιθανῶς πόθεν ἔλαβαν ἀρχὴν οἱ ἐναῖριοι, αἱ σαλαμάνδραι, οἱ ἐνάλιοι, καὶ οἱ ἐπίγειοι τῆς καθάλης. (α)

Ὁ Πλάτων ἐδίδασκε πρὸς τούτοις τὴν μετεμψύχωσιν· δόγμα τὸ ὅποιον ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πυθαγόραν, καὶ τὸ ἐτροπολόγησεν ἔπειτα, ὡς φαίνεται εἰς τοὺς διαλόγους του, Φαῖδρος, Φαῖδων, Τίμαιος, καὶ εἰς ἄλλους. Ἄν καὶ ὁ Πλάτων συνέγραψεν ὠραιότατα ἓνα διάλογον περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, ἀπειπλανήθη ὁμῶς μεγάλως εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦτο, τόσον ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζε σύνθετον ἐκ δύο μερῶν, ὀλικοῦ καὶ ἀόλου, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς, δισχυριζόμενος ὅτι αἱ ψυχαὶ ὑπῆρχον πρὸ τῶν σωμάτων, καὶ ὅτι ἐξηγόμεναι ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐμψυχόουν διαδοχικῶς διάφορα σώματα, καὶ μετὰ τοῦτο, ἀφοῦ καθαρσθῶσιν, ἐπανέρχονται εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀπόπου, μετὰ τινος χρόνου, ἐμψυχόουν ἐκ νέου διάφορα σώματα· εἰς τὴν οὕτω ὥστε τὸ τοιοῦτον ἄλλο δὲν εἶναι εἰ μὴ ἐνδελεχῆς περίοδος μολυσμῶν καὶ καθάρσεων, ἐπιστροφῶν ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὰ σώ-

(α) Καθὰ (Cathale) ἔστι εἶδος τέχνης χειρουργικῆς ὅ μεντείας διὰ τῆς ὁποίας ἐπιστάται ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐλάμβανον ἀντανατολὰς μετὰ τῶν ἀντανατολῶν.

ματα, τὰ ὁποῖα ἐμψυχόουν. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζεν ὅτι αἱ ψυχαὶ δὲν λησμονοῦσιν ὁλότελα τὰ πράγματα, ὅσων ἔλαβον πείραν οὔσαι εἰς τὰ σώματα τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐμψυχώσει, ἐδυσχυρίζετο ὅτι αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἐλάμβανον, ἦσαν μᾶλλον ἀναμνήσεις τῶν ὅσων ποτὲ ἔμαθον, ἢ νέαι εἰδήσεις· εἰς τὰς ἀναμνήσεις δὲ ταύτας ἐπεριδόμενος ἐβεβαίονε τὸ δόγμα τῆς προϋπάρξεως τῶν ψυχῶν.

Χωρὶς ὁμῶς νὰ ἐκτανθῶμεν περισσότερον περὶ τῶν δοξασίων τοῦ φιλοσόφου τούτου, τὰς ὁποίας μᾶς ἐξεθεσε μετὰ μεγάλην ἀσάφειαν, ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν ὅτι, διὰ τὸ ὕψος πολλῶν δογμάτων του, ἤξιώθη νὰ ὀνομασθῇ Θεῖος εἰς τὸν καιρὸν του, καὶ νὰ θεωρῇται μετὰ θάνατον ὡς Θεός.

Ἀπέθανε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 108 Ὀλυμπιάδος εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἐνὸς ἐτῶν καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Πλάτων.

Εξηραδία μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν λοιπῶν μαθητῶν τοῦ Σωκράτους.

ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ

Εξηραδία μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν λοιπῶν μαθητῶν τοῦ Σωκράτους.

ΜΕΤΑ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, οἱ μαθηταὶ τοῦ διηρέθησαν εἰς τρεῖς διαφορετικὰς αἱρέσεις, Κυνικὴν, Ακαδημαϊκὴν, καὶ Κυριναϊκὴν.

Ὁ Ἀντισθένης ἐστάθη ἀρχηγὸς τῶν Κυνικῶν. Διαφόρως ἀναφίρεται ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποῖαν ὠνομάσθησαν Κυνικοὶ φιλόσοφοι οὗτοι· οἱ μὲν λέγουν, διότι ἔζων ὡς σκύλοι ἄλλοι δὲ, διότι ὁ τόπος ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Ἀντισθένης, ἦτον πλησίον πύλης τινὸς τῶν Ἀθηνῶν καλουμένης Κυνόσαργος. Ἦτο δὲ υἱὸς Ἀθηναίου τινὸς ἔχοντος τὸ αὐτὸ ὄνομα, καὶ τινος δούλης Φρυγῆς. Ὀνειδίζομενος ὅτι εἶχε μητέρα ἐκ τῆς Φρυγίας, τί πρὸς τοῦτο, ἔλεγεν ἡ Ρέα, τῶν θεῶν ἡ μήτηρ δὲν ἦτον ἀπὸ τὸν ἴδιον τόπον;

Κατὰ πρῶτον ἐμαθήτευσεν πλησίον τοῦ ῥήτορος Γοργίου μετὰ ταῦτα ἐσύστησεν ἐδικὴν του σχολὴν, ὅπου ἐτρεχαν ἀπὸ πολλὰ μέρη νὰ τὸν ἀκροάζωνται ὡς ὁμιλοῦντα μὲ πολλὴν εὐγλωττίαν. Ἀποῦ ὁμοως προτρεπόμενος ἀπὸ τὴν μεγάλῃν φήμην τοῦ Σωκράτους, ὑπῆγε καὶ τὸν ἤκουσεν, ἐθέλχθη τόσον ἀπὸ τοῦς λόγους του, ὥστε ἐφειν εἰς αὐτὸν ὅλους αὐτοῦ τοῦς μαθητάς, τοῦς ὁποῖους ἐπαρακάλεσε νὰ γείνουν εἰς τὸ ἔξῃς μ' αὐτὸν συσχολασταὶ παρὰ τῷ Σωκράτει, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ δεχθῇ πλέον μαθητάς. Ἐκατοικοῦσεν εἰς τὸν Παιρικῆ καὶ ἐπαριπάτει καθ' ἡμέραν δρόμον τεσσαράκοντα σταδίων διὰ ν' ἀκούῃ τὸν Σωκράτην.

Ὁ Ἀντισθένης ἦτον ἄνθρωπος αὐστηρὸς, ὅς τις ἔζη μὲ

πολλὴν σκληραγωγίαν. Παρεκάλει τοὺς θεοὺς νὰ πέμψουν εἰς αὐτὸν μᾶλλον τὴν παραφροσύνην, παρὰ τὴν προσκόλλησιν εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονάς. Ἐφέρετο σκληρῶς πρὸς τοὺς μαθητάς του· καὶ ὅταν τις τὸν ἠρώτα τὴν αἰτίαν, οἱ ἱατροὶ, ἀπεκρίνετο, δὲν φέρονται οὕτω πρὸς τοὺς ἀρρώστους;

Πρῶτος οὗτος ἐφόρεσε διπλοῦν καὶ μεγάλον τρίβωνα, καὶ ἔλαβε πήραν καὶ βακτηρίαν, τὰ ὅποια ἔκτοτε ἦσαν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τῶν κυνικῶν, καὶ τὰ μόνα πλούτη, τὰ ὅποια ἐπεθύμουν διὰ νὰ φιλονεικῶσι περὶ εὐδαιμονίας, ὡς καὶ μὲ τὸν Δία.

Ἐφύλαττεν αἰετοτε ἀξύριστον τὴν γενειάδα του καὶ ἦτο πάντοτε ἀτμηλῶς ἐνδεδυμένος.

Μόνον εἰς τὴν χθικὴν ἐπροσηλόνετο, λέγων, ὅτι πᾶσα ἄλλη μάθησις εἶναι παντάπασιν ἀνωφελής. Τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν συνίσταται, ἔλεγεν, εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς καὶ καταφρόνησιν τοῦ τύφου.

Οἱ Κυνικοὶ ἔζων πολὺ σκληρῶς. Ἡ συνηθεστέρα τροφή αὐτῶν ἦτον ὀπωρικὰ καὶ ὀσπρία· τὸ δὲ ποτόν των, νερόν· ἡ δὲ κλίνη των, τὸ ἔδαφος τῆς γῆς. Ἰδιον τῶν θεῶν, ἔλεγαν, εἶναι τὸ νὰ μὴν ἔχωσι χρεῖαν μηδενὸς πράγματος· ὅθεν ὅσοι ἔχουν ὀλιγωτέρας ἀνάγκας, οὗτοι πλησιάζουν εἰς τὴν θεότητα. Ἐσεμνύνοντο καταφρονούντες τὰ πλούτη, τὴν εὐγένειαν, καὶ ὅλα τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης τὰ πλεονεκτήματα. Ἄλλως δὲ ἦσαν ἀνχιδαῖς, μὴν αἰτχυνόμενοι τίποτε, μηδ' αὐτὰ τὰ πλέον ἄτιμα. Δὲν ἐγνώριζον οὐδεμίαν εὐπρέπειαν, καὶ δὲν ἐτίμων κανένα.

Ὁ Ἀντισθένης ἦτον ὀξύνοος, καὶ εὐπρέσκει τὴν συντροφίαν διαθέτων ὅλους ὅπως τοῦ ἤρεσκε.

Ἐδείχθη ἀνδρεῖος κατὰ τὴν μάχην τῆς Τανάγρας, ὅπου καὶ ἠρίστευσεν. Ὁ Σωκράτης ἐχάρη πολὺ διὰ τοῦτο· καὶ

ὅταν μετὰ καιρὸν εἰπέ τις πρὸς αὐτόν, θύλων τρόπον τινὰ νὰ τὸν ἀναιδίσῃ ὅτι τοῦ Ἀντισθένης ἡ μήτηρ ἦτο Φρυγί· πῶς! ἀπεκρίθη, νομίζεις ὅτι ἀνὴρ τοσούτον μέγας εἴμπορεῖ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ Ἀθηναίων καὶ Ἀθηναίαν; Ὁ Σωκράτης ὁμοίως μετέπειτα τὸν ἐπέπληξε διὰ μέγαν τινὰ τύπον του.

Τὸν εἶδε μίαν ἡμέραν στρίφοντα τὸν τρίβωνά του εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται εἰς ὅλους σχισμένον τί μέρος. Ἀντίσθενες! ἐρώναξεν ὁ Σωκράτης, παρατηρῶ τὴν κανοδοξίαν σου διὰ τῶν θυρίδων τοῦ τρίβωνός σου.

Ἀκούων ὁ Ἀντισθένης νὰ κυγχῶνται οἱ Ἀθηναῖοι ὡς αὐτόχθονες τοῦ τόπου των, τοῦς εἶπε περιγελῶν αὐτούς· ὁμοιάζετε λοιπὸν τὰς χελώνας καὶ κοχλίας, οἱ ὅποιοι μένουν πάντοτε εἰς τοὺς τόπους ὅπου γεννηθῶσι.

Ἡ ἀναγκαιοτέρα μάθησις, εἶπεν, εἶναι τὸ ν' ἀπομάθῃ τις τὸ κακόν. Παραδίδων τις ποτὲ εἰς αὐτόν τὸν υἱόν του, διὰ νὰ τὸν ἐκπαιδεύσῃ, τὸν ἐρώτησε ποίου πράγματος κατὰ τὸ παρὸν εἶχε γράειν ὁ υἱός του. Ὁ Ἀντισθένης τὸν ἀπεκρίθη· βιβλιαρίου καινοῦ, καὶ γραφείου καινοῦ, καὶ πινακίδου καινοῦ. (ἦσαν καὶ νοῦ).

Ἐρωτηθεὶς τί ἀρετιώτερον; Τὸ ν' ἀποθάνῃ τις εὐτυχές, ἀπεκρίθη.

Ἐργίζετο κατὰ τῶν εὐνοερῶν, οἵτινες διττικῶς κατατρέχονται ἀπὸ τὸ ἴδιον πάθος των, ὥς ὁ σίδερος ἀπὸ τὴν σκυρίαν τὴν ὁποίαν γενᾷ. Ἐνόμιζεν ὅτι ἂν κἀκεῖς ἦτον ἀναγκασμένος νὰ ἐκλέξῃ, ἤθελε πολὺ περισσότερον προτιμῆσαι νὰ γείνη κόραξ ἢ εὐνοερός· καθότι εἰ μὲν κόρακις σπαράττουσι τοὺς νεκρούς, ὁ δὲ εὐνοερός τοὺς ζῶντας.

Ὁ πόλεμος, τοῦ εἰπέ τις μίαν ἡμέραν, ἀφαιρεῖ πολλοὺς

δυστυχεῖς; Ναι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντισθένης, πλὴν καταστάνει πολὺ περισσοτέρους ἀπ' ὅσους ἀφαιρεῖ.

Παρακαλούμενος νὰ δώσῃ τινὰ ιδέαν περὶ Θεοῦ, ἀπεκρίνετο, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὅν παρημοιάζον μὲ αὐτόν· ὅθεν εἶναι μωρία τὸ νὰ καταγίνεται τις νὰ τὸν γνωρίσῃ δι' ἀφομοιώματος αἰσθητοῦ.

Ἦθελε νὰ σέβεται ἕκαστος τοὺς ἐχθρούς του, ἐπειδὴ οὗτοι πρῶτοι βλέπουν τὰ σφάλματά μας καὶ τὰ κοινολογοῦν· καὶ κατὰ τοῦτο μᾶς εἶναι πολὺ πλέον ὠφέλιμοι παρὰ τοὺς φίλους μας, διότι μᾶς δίδουν εὐκαιρίαν νὰ διορθωθῶμεν.

Ἐλεγεν ὅτι πρέπει νὰ τιμῶμεν μᾶλλον ἓν φίλον τίμιον παρὰ ἓνα συγγενῇ· διότι τῆς ἀρετῆς οἱ δεσμοὶ εἶναι πολὺ πλέον δυνατοὶ ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τοῦ αἵματος.

Εἶναι καλῆτερον νὰ μάχεταί τις ὁμοῦ μὲ φρονίμους ὀλίγους κατὰ πολλῶν ἀφρόνων, παρὰ νὰ ᾔν' ἐνωμένος μὲ πολλοὺς ἀφρονas κατὰ φρονίμων ὀλίγων.

Ἀκούσας ποτὲ ὅτι τινὲς ἄτιμοι τὸν ἐπαινοῦσαν, θεοὶ σωτῆρες! εἶπε, τί κακὸν ἐπραξα;

Ἐνόμιζεν ὅτι ὁ σοφός δὲν εἶναι ὑπόχρεος νὰ ζῇ κατὰ τοὺς νόμους, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνas τῆς ἀρετῆς· καὶ ὅτι τίποτε δὲν πρέπει νὰ ᾔναι εἰς αὐτόν καινόν οὐδὲ λυπηρόν, ἐπειδὴ ὁραεῖται πρὸ πολλοῦ νὰ προβλέπῃ ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ τοῦ ἀκολουθήσουν, καὶ νὰ ᾔν' ἔτοιμος εἰς κάθε συμβάν.

Ἐλεγεν ὅτι εὐγένεια καὶ σοφία εἶναι τὸ αὐτό· ὅθεν μόνος ὁ σοφός εἶναι εὐγενής· ὅτι ἡ φρόνησις εἶναι τεῖχος ὀχυρώτατον, ἀρρήκτον καὶ ἀκαταμάχητον.

Ὅτι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον εἰς τὸ ν' ἀποθνατισθῇ τις εἶναι νὰ ζῇ εὐσεβῶς, καὶ ὅτι διὰ νὰ ᾔν' εὐχαριστημένος εἰς τὸν κόσμον, χρειάζεται νὰ ἔχῃ σωκρατικὴν ἰσχύν.

Ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τινος, τί λογιῆς γυναῖκα πρέπει νὰ λάβῃ;

ἀν λάβῃς ἀσχημν, τοῦ εἶπε, μετ'ὀλίγον θὰ τὴν ἀηδιάσῃς, καὶ ἀν λάβῃς εὐμορφν θὰ γίνῃ κινή.

Ἰδὼν ποτε μοιχὸν φεύγοντα, αἰθλιε! ἐξώναξε· πόσους κινδύνους ἐδύνασο νὰ διαφύγῃς μ'έναν ὁβολόν!

Ἐπαρακινούσε τοὺς μαθητὰς τοῦ νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ πράγματα, τὰ ὁποῖα νὰ μὴν εἰμποροῦν νὰ χάσουν ἐξ αἰτίας τινὸς ναυαγίου.

Ἡύχετο εἰς τὸν ἐχθρόν του πᾶν ἄλλο ἀγαθόν, πλὴν τῆς σοφίας.

Ἄν κἀνείς τοῦ ὠμίλει περὶ τῆς ἡδυπαθοῦς ζωῆς· μάκαρες θεοί! ἔλεγεν, ἂς ᾔηται μόνον διὰ τὰ παιδία τῶν ἐχθρῶν μου.

Ὅταν ἐβλεπε κἄμμίαν γυναῖκα καλοστολισμένην, ὑπήγαινε παρευθὺς εἰς τὴν οἰκίαν της, κ'ἐπαρακαλοῦσε τὸν ἄνδρα της νὰ τοῦ δείξῃ τὰ ὄπλα τοῦ καὶ τὸν ἵππον τοῦ. Ἐὰν εὗρισκε πάντα καλῶς, ἐπέτρεπεν εἰς τὴν γυναῖκα νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλῃ, διότι ἔχει ἄνδρα εἰς κατάστασιν νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ. Ἐὰν ὁμοῦς δὲν εὗρισκε καλὴν σκευὴν, ἐσυμβούλευε τὴν γυναῖκα νὰ ἐβγάλῃ ὅλα της τὰ τολίδια, μὴ θηρευθῇ ἀπὸ τὸν πρῶτον ὅστις ἤθελε δοκιμάσει νὰ τὴν βιάσῃ.

Ἐνουθέτησε μίαν ἡμέραν τοὺς Ἀθηναίους νὰ ζεύξουν ἀδικ' φόρους εἰς τὸ ἄροτρον γαδάρους καὶ ἄλογα. Ἀὐτὸν γίνεταί, τοῦ λέγει τις· ἐπειδὴ οἱ ὄνοι δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ὀργώσουν τὴν γῆν. Τί πρὸς τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ Ἀντισθένης· ὅταν ψηφίζετε τοὺς ἄρχοντας, παρατηρεῖτε ἂν ᾔηται ἱκανοὶ νὰ κυβερνήσουν ἢ ὅχι, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ψηφίσῃτε.

Τὸν εἶπαν μίαν ἡμέραν ὅτι ὁ Πλάτων τὸν ἐκακολόγησε· καὶ οἱ βασιλεῖς, ἀπεκρίθη, δὲν ὑβρίζονται ἀπ'ἐκείνους πρὸς τοὺς ὁποίους κάμνουν καλόν;

ἔλεγεν ὅτι εἶναι γελοιῶδες πρᾶγμα τὸ νὰ κοπιᾶζουν τόσοι διὰ νὰ διαχωρίσουν τὸν σίτον ἀπὸ τὴν αἶρην, καὶ νὰ ἀπαλ-

λάξουν τὰ στρατεύματα ἀπὸ τοὺς ἀνικάνους στρατιώτας, καὶ δὲν στοχάζονται κἄν νὰ ἐξορίσουν τοὺς φθονεροὺς ἀπὸ τὴν πολιτείαν.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι συναναστρέφετο συχνὰ μὲ κακοβίους· καὶ οἱ ἰατροί, ἀπεκρίθη, εἶναι καθ' ἡμέραν μὲ ἀσθενεῖς, καὶ μολυντοῦτο δὲν ἀρρώστων μὲ πυρετόν.

Ὁ Ἀντισθένης ἦτο πολὺ καρτερικὸς. Ἐπρότρεπε τοὺς μαθητὰς τοῦ νὰ ὑποφέρωσι χωρὶς νὰ συγκινῶνται πᾶσαν κακολογίαν.

Ἐμέμετο εἰς ἄκρον τὸν Πλάτωνα, ὡς ἀγαπῶντα τὸν τύπον καὶ τὰ μεγαλεῖα, καὶ τὸν ἐπεριγέλα ἐπὶ τούτου.

Ἐρωτώμενος ὁποῖαν ὠφέλειαν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν, τὸ νὰ εἰμπορῶ, ἀπεκρίθη, νὰ συνομιλῶ μὲ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ νὰ κάμνω αὐτοθελήτως ὅ, τι οἱ ἄλλοι κάμνουν ἐκ βίας.

Ὁ Ἀντισθένης διετήρησε πάντοτε πρὸς τὸν διδάσκαλόν του Σωκράτην μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Φαίνεται μάλιστα ὅτι αὐτὸς ἐκδίκησε τὸν θάνατόν του· διότι, ἐπειδὴ πολλοὶ ἤλθον ἀπὸ τῶν περάτων τοῦ Εὐξείνου Πόντου διὰ ν' ἀκούσωσι τὸν Σωκράτην, ὁ Ἀντισθένης τοὺς ἔφερεν εἰς τὸν Ἄνυτον, καὶ, ἰδοῦ, τοὺς εἶπεν· οὗτος εἶναι πολὺ σοφώτερος τοῦ Σωκράτους, καθότι οὗτος τὸν κατηγόρησεν. Ἡ ἐνθύμησις τοῦ Σωκράτους ἔφερε τόσῃ ἐντύπωσιν εἰς τοὺς παρόντας, ὥστε ἀμέσως ἐδίωξαν ἐξω τῆς πόλεως τὸν Ἄνυτον, καὶ συλλαβόντες τὸν Μέλιτον, τὸν ἄλλον κατήγορον τοῦ Σωκράτους, τὸν ἐθανάτωσαν.

Ὁ Ἀντισθένης ἡσθένησε μὲ φθίσιν. Φαίνεται δὲ ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ζῆν, ἐπροτίμησε τὴν ἐμπαθεῖ ζωὴν ἀπὸ τὸν ταχὺν θάνατον· διότι ὁ μαθητὴς τοῦ Διογένης, ἐμβῆκε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν κοιτῶνά του κρατῶν ὑπὸ τὸν τρίβωνα

του Ξερίδιον, ὁ δὲ Ἀντισθένης τοῦ εἶπεν· Ἄχ! τίς ἀράγε δύναται νὰ μ' ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεινὰ μου; τοῦτο, εἶπεν ἐκείνος διεικνύων τὸ ξέρος. Ἐγὼ ζητῶ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τοὺς πόνους, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντισθένης, ὅχι καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν.

Εἰκάζεται ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα τοῦ ποιητοῦ Λυσίου, ὅτι ὁ Ἀντισθένης ἐκυχᾷτο ὅτι τάχα ὁ Πρακλῆς ἐστάθη ἀρχηγὸς τῶν Κυρηναίων.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ

Σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος. ἔζη κατὰ τὴν 96 Ὀλυμπιάδα. (π. Χ 313)

Ο ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ κατήγετο ἐκ τῆς Κυρήνης τῆς Λιβύης. Ἀκούων δὲ τὴν μεγάλην φήμην τοῦ Σωκράτους, παρήτησε τὴν πατρίδα του καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ τὸν ἀκροασθῇ. Ἐγένετο ἓνας ἐκ τῶν πρωτίστων αὐτοῦ μαθητῶν. πλὴν ἐζούσε ζωὴν ἀκρῶς ἀντικειμένην πρὸς ὅσα ἐδιδάσκοντο εἰς τὴν ἐξαίρετον τοῦ φιλοσόφου τούτου σχολήν. Οὗτος εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς αἰρέσεως, ἣτις ἐπωνομάσθη Κυρηναϊκὴ ὡς ἐκ τῆς πατρίδος του.

Τὸ πνεῦμά του ἦτο λαμπρότατον, αἱ δὲ ἀποκρίσεις του ζωηραί. Ἐμίλει εὐαρέστως κ' εὗρεσκε πάντοτε ἀστείότητος ὡς καὶ διὰ τὰ μικρὰ πράγματα. Μόνον δὲ σκοπὸν εἶχε τὸ νὰ κολακεύῃ τοὺς βασιλεῖς καὶ μεγιστάνας, καὶ ἦτο πάντοτε ἑτοιμος νὰ κάμῃ ὃ, τι ἐπεθυμοῦσαν. Τοὺς ἐκίνει εἰς γέλωτα, καὶ εἰλκυσεν ἀπ' αὐτοὺς ὃ, τι ἤθελεν· ἔτρεπεν εἰς τὸ γελοιώδες ὅσα ὀνειδῆ καὶ ἔβρεις ἐπρόσβαπτον εἰς αὐτὸν, εἰς τρόπον ὥστε τοὺς ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸν ὑψρεθῶσι καὶ ἂν ἤθελαν. Τόσον δὲ ἦτον δεξιὸς καὶ ἐπαγωγός, ὥστε κατέρθωνε πᾶν ὃ, τι ἐπεχειρίζετο. Ἦτον ὁ αὐτὸς πάντοτε εἰς ὅποιανδήποτε κατάστασιν καὶ ἂν εὗρίσκετο, χωρὶς δόλου νὰ φροντίζῃ περὶ εὐπρέπειας. Ὁ Πλάτων τοῦ ἔλεγεν ἐνίοτε· Ἀρίστιππε καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην σὺ μόνος ἡξέεις νὰ φυλάττῃς τὸ ἴδιον σχῆμα φορῶν ῥάκη, εἶς χλαμύδα πορφυράν.

Ὁ Ὀράτιος ὁμιλῶν περὶ τοῦ φιλοσόφου τούτου, λέγει ὅτι ἡξέειρε νὰ ὑποκρίνεται κάθε πρόσωπον, καὶ ὅτι ἀρκεῖτο μὲ

τὸ ὀλίγον τὸ ὅποιον εἶχεν ὥς καὶ ὅταν ἐξήνται περισσότερα.

Ὅλα ταῦτα τὰ προτερήματα κατέστησαν αὐτὸν εὐάρεστον εἰς τὸν Διονύσιον τὸν τύραννον, ὥστε οὗτος εὐδοκίμει μᾶλλον παρ' αὐτοῦ, ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν αὐλικῶν του. Ὑπήρχανε δὲ συχνὰ εἰς τὰς Συρακούσας διὰ τὰ εὐωχῆται μ' αὐτόν· καὶ ὅταν ἐδυσχεραστεῖτο ἐπὶ γαίαν εἰς ἄλλους μεγιστᾶνας καὶ ἐπειδὴ ἔζη πάντοτε εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων, διὰ τοῦτο ὁ Διονύσιος ὁ κυνικός, ζῶν εἰς τὰς ἡμέρας του, τὸν ὀνόμαζε σκύλον βασιλικόν.

Μίαν ἡμέραν ὁ Διονύσιος τὸν ἐπύθευσε εἰς τὸ πρόσωπον· τοῦτο ἐκακορήνη εἰς τινὰς τῶν παρόντων· ὁ δὲ Ἀρίστιππος ἐγέλασε καὶ εἶπε· διὰ τοῦτο νὰ παραπνεύθῃ! οἱ ἀλιεῖς διὰ τὰ πιᾶσιν μικρὸν ὀψάριον καταδρέγονται, κ' ἐγὼ διὰ τὰ πιᾶσαι φάλαιναν νὰ μὴν ὑπομείνω νὰ βανθῶ μ' ὀλίγον εἰς λόν!

Ἄλλοτε πάλιν ὁ Διονύσιος ἦτον ἐνωχλημένος ἀπ' αὐτόν· καὶ ὅταν ἠτοιμάσθῃ ἡ τράπεζα, ἠθέλησεν ὥστε ὁ Ἀρίστιππος νὰ καθίσῃ εἰς τὸν εὐτελέστερον τόπον. Οὗτος ὅμως δὲν ἐλυπήθη διόλου· φαίνεται, τοῦ εἶπεν, ὅτι ἔχεις σκοπὸν νὰ τιμήσῃς τοῦτον τὸν τόπον.

Πρῶτος ὁ Ἀρίστιππος ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Σωκράτους ἤρχισεν ν' ἀπαιτῇ μισθὸν ἀπ' ὅσους ἐδίδασκε, καὶ διὰ τὰ κυριώτερά τῶν συνήθειαν ταύτην ἐστειλεν εἰς τὸν Σωκράτην εἰκοσι μνᾶς. Ὁ Σωκράτης ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ τὰς δεχθῇ καὶ ἦτο καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν δυσχεραστημένος διὰ τὴν διαμαρτίαν τοῦ μαθητοῦ του· πλὴν περὶ τοῦτου ὁ Ἀρίστιππος δὲν ἐρρίντιζε διόλου· καὶ ὅταν τις τὸν ἐμίμνετο καὶ ἀντίτεινε εἰς αὐτόν τὴν μεγαλορροσύνην τοῦ διδασκάλου του, ὅς τις ποτὲ τι ἀπὸ τινος δὲν ἐζήτησεν, ἀπεκρίνετο· Αἴ! τοῦτο διαφέρει πολὺ! ἔλεγον· οἱ ἀριστοὶ τῶν Ἀθηνῶν,

θεωροῦν ὥς δόξαν των τὸ νὰ χρηγῶσιν εἰς αὐτὸν ὅλα του τὰ χρειώδη, εἰς τρόπον ὥστε ὁ Σωκράτης ἀναγκάζεται νὰ στείλῃ ὀπίσω τὰ περισσότερα· δι' ἐμὲ ὅμως μολὶς φροντίζει ὁ πονηρὸς μου ἀργυριώτης.

Φέρων τις ποτε τὸν υἱὸν του εἰς αὐτόν διὰ τὰ τὸν ἐκπαιδεύει, τὸν παρεκάλει νὰ τὸν ἐπιμεληθῇ καλῶς. Ὁ δὲ Ἀρίστιππος τοῦ ἐζήτησε μισθὸν πεντήκοντα δραχμᾶς. Πεντήκοντα δραχμᾶς! εἶπεν ὁ πατήρ τοῦ παιδίου· μὲ τόσα χρήματα ἐγὼ ἀγοράζω ἐν ἀνδράποδον! Ὑπαγε λοιπὸν ἀγοράσαι το, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, καὶ θὰ ἔχῃς δύο. Δὲν πρέπει μ' ὅλα ταῦτα νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἦτο φιλοχρήματος ὁ φιλόσοφος διότι ἐζήτησε μισθόν· τοῦναντίον ἤθελε τὰ ἀργύρια διὰ τὰ ἐξοδεύει, καὶ νὰ δεικνύῃ μὲ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ γίνεται ἡ χρῆσις των.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐταξίδευε, μαθὼν ἀπὸ τινος ὅτι τὸ πλοῖον ἦτο πιρατικόν, ἐβγαλεν ὅσα χρήματα εἶχε, καὶ προσποιούμενος ὅτι τὰ μετρεῖ, τ' ἀρῆκεν ἐπίτηδες κ' ἔπесαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀμέσως ἀνεστέναιξεν, ὥς τάχα τὸ βαλάντιον νὰ τοῦ ἐρυγεν ἀπὸ τὰς χειρὸς, καὶ εἶπε χαμηλά· κάλλιον ὁ Ἀρίστιππος νὰ χάσῃ τὰ χρήματά του, παρὰ δι' αὐτὰ νὰ χαθῇ ὁ ἴδιος.

Ἄλλοτε παρκτηρήσας τὸν δοῦλόν του, ὅστις τὸν ἠκολούθει, μὴ δυνάμενον νὰ περιπατῇ ὀγλήγωρα ὥς αὐτός, ἐξ' αἰτίας τῶν χρημάτων τὰ ὅπῃα τοῦ ἐσήκονε· ῥίψε, τοῦ εἶπεν, ὅσα δὲν εἴπορες νὰ κρατῇς.

Ὁ Ὀρέτιος ὁμιλῶν περὶ τῶν ὅσοι κρίνουν τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰ πλούτη, ἀνταθέτει εἰς αὐτοὺς τὸν Ἀρίστιππον.

Ὁ Ἀρίστιππος ἠγάπα πολὺ τὴν εὐωχίαν, καὶ δὲν ἐφείδετο τίποτε διὰ ν' ἀγοράσῃ, ἂν τοῦ ἐτύχαινε καλὸν τι φαγώσιμον. Μίαν ἡμέραν ἔδωκε πεντήκοντα δραχμᾶς καὶ

ἡγόρασε μίαν πέρδικα. Ἐπιπληττόμενος δὲ ὑπὸ τινος διὰ τοῦτο σὺ, τὸν εἶπε, δὲν ἤθελες τὴν ἀγοράσαι ἂν ἤξιζε μόνον ἓνα λεπτόν; βασιλεῦς, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος. Ἐγὼ, ἐπανελάθειν ὁ Ἀρίστιππος, ἐκτιμῶ πεντήκοντα δραχμὰς ὀλιγώτερον, ἢ σὺ ἓνα λεπτόν.

Ἄλλοτε ἡγόρατεν ἀκριβοῦς τινα τραγῆματα. Κατήγορηθίς δὲ καὶ τότε ἀπὸ τινος παρενβλήντα, δὲν εἶδεις τὸν ἡρώτησε, τρεῖς ὀβολοὺς δὲ δλα αὐτά; Ναι, ἀπεκρίθη. Ἰδοὺ λαμπόν, εἶπεν ὁ Ἀρίστιππος· ὅτι δὲν εἶχ' ἐγὼ τῶτον λαίμαργος, ὅσον ἐσὺ εἶσαι φιλόργυρος.

Ὀνειδιζόμενος δὲ καὶ ὑπερβολὴν πλουσιοπαροχής ἂν ἡ εὐωχία, ἔλεγεν, εἴν' ἐπίφορος, δὲν ἤθελεν γίνεσθαι τόσον μεγάλη συμποσία καθ' ὅλας τὰς ἑορτὰς τῶν Θεῶν.

Καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ὅστις εὐοχίζετο πολυτελές, τὸν εἶπε μίαν ἡμέραν ὅτι ἐξοῦσεν εἰς ἄκρον τρυφηλῶς. Ὁ δὲ Ἀρίστιππος τὸν ἡρώτησεν· ὁ Διονύσιος σὲ φαίνεται ἀγαθός; Ναι, ἀπεκρίθη ὁ Πλάτων. Ζῆ ὅμως τρυφηλώτερον, ἐπανελάθειν ὁ Ἀρίστιππος· ὅθεν τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὸν ἀνθρώπον νὰ ᾔηται ἀγαθός.

Ὁ Διογένης πλύνων ποτὲ χόρτα κατὰ τὴν συνήθειάν του εἶπεν εἰς τὸν Ἀρίστιππον διαδύκοντα κατὰ τὴν τέχνην ἂν ἤξευρες ν' ἀρεῖσθαι μὲ χόρτα ὡς ἐγὼ, δὲν ἤθελες συχνάζει τὰς αὐλὰς τῶν τυράννων καὶ σὺ ἀπεκρίθης ὁ Ἀρίστιππος, ἂν ἤξευρες νὰ συναναστρέφωμαι μὲ βασιλεῖς δὲν ἤθελες πλύνει χόρτα.

Μίαν ἡμέραν ὁ Διονύσιος ἐπρότεξε καὶ ἔριον τρεῖς ὀβολοὺς ἑταίρας, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Ἀρίστιππον νὰ ἐκλέξῃ ὁποία τοῦ ἡρεσκεν· ἀλλ' ὁ Ἀρίστιππος τὰς ἔλαβε καὶ τὰς τρεῖς καὶ εἶπεν· ἡ ἐκλογή δὲν εἶναι πιστὸν πρᾶγμα, διότι ἡξούρις πόσαι δυσευχίαι ἠκολούθησαν ἀπὸ

τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πάριδος. Δύο εἰμποροῦν περισσότερον νὰ προξενήσουν κακόν, καὶ μίαν δὲν ἤθελεν εἰμπορίσει νὰ κάμῃ καλόν. Τὰς ἔφερεν ἔως εἰς τὸ προκύλειον τῆς οἰκίας καὶ παρευθὺς τὰς ἀπέπεμψεν.

Ὁ Διονύσιος τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν· διατὶ οἱ μὲν φιλόσοφοι ἔρχονται πάντοτε εἰς τοὺς ἡγεμόνας, οὗτοι δὲ οὐδέποτε εἰς ἐκείνους; Ἐπειδὴ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, οἱ φιλόσοφοι γνωρίζουν ποίων πρᾶγματων ἔχουν ἀνάγκην, οἱ δὲ ἡγεμόνες δὲν γνωρίζουν ποίων αὐτοὶ ἔχουν χρεῖαν.

Τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν τοῦ ἐπρόβαλεν ἄλλης τὶς ἄλλοτε, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη· καὶ οἱ ἱατροὶ πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀρρώστους, καὶ μολοντοῦτο δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὅς τις δὲν ἐπιθυμεῖ μᾶλλον νὰ ἐπισκεπτεται ἀσθενῆ παρὰ νὰ ᾔηται αὐτὸς ἀσθενής.

ἔλεγεν ὅτι εἶναι κάλλιστον πρᾶγμα τὸ νὰ περιορίζῃ τις τὰ πάθη του, ὅχι ὅμως καὶ νὰ τὰ ἐκρίζωνῃ ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀμάρτημα ν' ἀπολαύῃ τις τὰς ἡδονῶν, ἂν μόνον δὲν γίνεται δούλος αὐτῶν· καὶ διὰ τοῦτο σκωπτόμενος διὰ τὴν συγκοινωνίαν τὴν ὁποίαν εἶχε μὲ τὴν ἑταίραν Λαῖδα, ἔλεγεν· εἶναι ἀληθές ὅτι ἐγὼ ἔχω τὴν Λαῖδα, ἀλλ' ἡ Λαῖς δὲν ἔχει ἐμέ.

Μίαν ἡμέραν, ἐπειδὴ ἐμβαιεν εἰς αὐτῆς τῆς ἑταίρας τὴν οἰκίαν, ἓνας τῶν μαθητῶν του, ὅς τις τὸν συνώδευεν, ἐστράπη. Ὁ δὲ Ἀρίστιππος τὸν εἶδεν ἐρυθρίαζοντα, καὶ, φίλε μου, τοῦ λέγει, δὲν εἴν' ἐντροπὴ νὰ ἐμβῇ τις, ἀλλὰ νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ φιλόσοφος Πολυζήνης ἤλθε ποτε νὰ τὸν ἐπισκερθῇ ὅρῶν δὲ αὐτὸν εἰς εὐωχίαν μὲ γυναῖκα μεγαλοπρεπῶς στολισμένην, ἐκινήθη παρευθὺς εἰς θυμὸν καὶ ἤρχησε νὰ κατηγορῇ τὴν τσακώτην πολυτέλειαν. Ὁ δὲ Ἀρίστιππος

τὸν ἡρώτησεν ἐντίμως ἂν ᾔθελε νὰ καθίσῃ μ' αὐτοὺς εἰς τὴν τράπεζαν. Μάλιστα ἀπεκρίθη ὁ Πολυξένης. Αἱ λοιπὸν! τὸν λέγει ὁ Ἀρίστιππος, διατί κάμνεις τόσην ταραχὴν; δὲν μέμνησαι λοιπὸν τὴν εὐωχίαν οὔτε τὴν συντροφίαν, ἀλλὰ τὰ ἐξοδα!

Ὁ Ἀρίστιππος διεφύρετο ποτὲ μὲ τὸν Αἰσχίνην, καὶ ἡ διαφορὰ των ἔφερε τοσαύτην δυσμένειαν μεταξὺ των, ὥστε ἕκτοτε δὲν ἐβλέποντο. Ὁ Ἀρίστιππος ὑπῆγεν εἰς τοῦ Αἰσχίνους τὴν οἰκίαν, καὶ, αἶ, τὸν λέγει, δὲν θὰ συνδιαλλαχθῶμεν ποτέ; προσμένεις νὰ γίνωμεν τοῦ κόσμου περίγελον, καὶ οἱ παράσιτοι νὰ κινῶν εἰς γέλωτα ἐκείνους, τῶν ὁποίων γίνονται ὁμοτράπεζοι; Τοῦτο μ' εὐχαριστεῖ πολὺ, ἀπεκρίθη ὁ Αἰσχίνης, καὶ συγκαταχνεύω μ' ὅλην μου τὴν καρδίαν εἰς αὐτὴν τὴν διαλλαγὴν. Ἐνθυμοῦ λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ἀρίστιππος, ὅτι ἦλθες πρότερος εἰς ἐσὲ ἐνῷ εἰμι πρεσβύτερος.

Μίαν ἡμέραν ὁ Διονύσιος, μετὰ τὴν τελείωσιν μεγάλου τινὸς συμποσίου, ἐπρόσταξε τοὺς συνευωχητάς νὰ ἐνδύσων ἕκαστος μὲ μακρὰν πορφύραν, καὶ νὰ χορεύσων εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνδρώνος. Μόνος ὁ Πλάτων δὲν ᾔθελεσε νὰ δεχθῇ τὴν ἐσθῆτα ὡς θελυπρεπὲς τάχα· ἀλλ' ὁ Ἀρίστιππος τὴν ἐφόρεσε, καὶ χορεύων μ' αὐτήν, εἶπεν εὐθύμως· καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα γίνονται εἰς τὰς ἐορτάς τοῦ Βάκχου· πλὴν κἀναὶς δὲν διακρίνεται, ἂν δὲν ᾔηκε διερχομένος.

Ἄλλοτε παρακαλῶν τὸν Διονύσιον περὶ ἐνὸς περιποδήτου φίλου του, καὶ μὴν ἐπιτυγχάνων, ἔπασεν εἰς τοὺς πόδας του. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἤλεγχε τις διὰ τοιαύτην χαμέρπειαν· δὲν πταίω ἐγὼ, εἶπεν, ἀλλ' ὁ Διονύσιος, ὅς τις ἔχει τὰ ὦτα εἰς τοὺς πόδας.

Ὅτι ὁ Ἀρίστιππος διέτριβεν εἰς τὰς Συρακοῦσας, ὁ θε-

σαυροπόλαξ τοῦ Διονυσίου Σίμος ἐκ τῆς Φρυγίας, τοῦ ἐδείκνυε τὸ εὐειδέστατον ἀνακτόριον τοῦ τυράννου, καὶ, περιπατῶν εἰς αὐτὸ, τὴν πολυτέλειαν τοῦ ἐδάφους. Ὁ Ἀρίστιππος βῆξας ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Σίμου. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἠγανάκτει· φίλε μου, τοῦ λέγει ὁ Ἀρίστιππος, δὲν βλέπω μέρος ῥυπαρότερον διὰ νὰ πτύσω. Τινὲς ἀποδίδουν τοῦτο ἢ ἄλλο παρόμοιον εἰς τὸν Διογένην. Καὶ οἱ δύο ἦσαν ἐπιτηδευώτατοι περὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀνθρωπὸς τις μίαν ἡμέραν ἤρχισε νὰ τὴν ὑβρίζῃ· ὁ δὲ Ἀρίστιππος ἔφυγεν. Ὁ ἄλλος ὑπήγαινε κατόπιν του καὶ τοῦ ἐφώναξε· φεύγεις παγκάκιστε! Σὺ ἔχεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, τὴν ἐξουσίαν νὰ λέγῃς κατ' ἐμοῦ ὕβρις. ἐγὼ δὲ νὰ μὴ τὰς ἀκούω.

Ἄλλοτε ἐνῷ ἔπλεε διὰ τὴν Κόρινθον, ἠγέρθη αἰφνιδίως μεγάλη τρικυμία, ἥτις τὸν κατερόβισεν. Ἡμεῖς οἱ ἀμαθεῖς, τοῦ εἶπε τις περιπαίζων αὐτόν, δὲν δειλιώμεν, καὶ σιεῖς μεγάλοι φιλόσοφοι διατί τρομάζετε; Διότι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, δὲν φοβούμεθα διὰ τὴν αὐτὴν ψυχὴν, καὶ εἶναι μεγάλη διαφορὰ εἰς ὃ, τι ἔχομεν νὰ χάσωμεν.

Ἐρωτώμενος, τίς διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ σοφοῦ καὶ ἀμαθοῦς, στείλε τοὺς ἀπεκρίνετο εἰς ξένον τόπον γυμνοὺς καὶ θὰ μάθης.

Ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι πολὺ καλῆτερον νὰ ᾔηται τις πτωχὸς παρ' ἀμαθείας· ἐπειδὴ ὁ μὲν πτωχὸς στερεῖται μόνον χρημάτων, ὁ δὲ ἀμαθεὶς ἀνθρωπότητος, καὶ ὅτι εἶναι πρὸς τὸν πεπαιδευμένον, ὅπερ ἵππος ἀδάμαστος εἶναι πρὸς τὸν δαμασμένον.

Ἐλεγχόμενος ὅτι ἡμέλει καὶ ἀπέβαλλε τὸν υἱὸν του, ὡς νὰ μὴν ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτόν· τί πρὸς τοῦτο; Ἐλεγχε καί τις δὲν ἄγνοεῖ ὅτι τὸ φλέγμα καὶ οἱ φθείρες γεννῶνται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ μᾶλλον τοῦτο τ' ἀπορρίπτωμεν.

Μίαν ἡμέραν ὁ Διονύσιος ἔδωκεν, εἰς μὲν τὸν Ἀρίστιπ-
πον, χρήματα, εἰς δὲ τὸν Πλάτωνα, βιβλίον. Ὀνειδιζόμενος
δὲ διὰ τὴν διαφοράν τοῦ δώρου, ἀπεκρίθη· ἐγὼ ἔχω ἀ-
νάγκην χρημάτων, ὁ δὲ Πλάτων βιβλίων.

Ἄλλην φορὰν ὁ Ἀρίστιππος ἐζήτησεν ἕνα τάλαντον ἀπὸ
τὸν Διονύσιον. Οὗτος δὲ τοῦ εἶπε· μ' ἐμβαίωσες ποτὲ ὅτι
οἱ σοφοὶ δὲν εἶναι ἀπὸ χρήματα στέρημένοι. Δὲς με πρῶ-
τον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, καὶ ἀκολουθῶς θέλωμεν ἐξε-
τάσει τοῦτο. Ἀποῦ τὸ ἔλαβεν, εἶδες λοιπὸν τώρα, τοῦ λέ-
γει, ὅτι δὲν ἔχω χρειαίαν;

Ἐπειδὴ ὁ Ἀρίστιππος ὑπῆγαγεν συχνὰ εἰς τὰς Συρακού-
σας, ὁ Διονύσιος τὸν ἠρώτησε μίαν ἡμέραν τί ἤρχετο νὰ
κάμῃ. Ἐρχομαι, εἶπεν ὁ Ἀρίστιππος, νὰ σὲ δώσω ἀρ' ὅ, τι
ἔχω, καὶ εἰς ἀμοιβὴν νὰ λάβω ἀρ' ὅ, τι ἔχεις.

Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τινος ὅτι ἀρίων τὸν Σωκράτην ὑπῆ-
γαγεν εἰς τὸν Διονύσιον, ἔλεγεν· ἐν' ὅτῳ εἶχ' ἀνάγκην σῶ-
φίας ὑπῆγαγεν εἰς τὸν Σωκράτην, τώρα δὲ ὅτ' ἔχω χρειαίαν
ἀργυρίου ἔρχομαι εἰς τὸν Διονύσιον.

Ἰδὼν ποτε νεανίσκον καυχώμενον ὅτι ἤξεύρει καλῶς νὰ
κολυμβᾷ, δὲν ἐντρέπεται, τοῦ εἶπε, νὰ μεγαλοφρονῇς διὰ τό-
σον μικρὸν πρᾶγμα; οἱ δελφῖνες κολυμβοῦν ἀκόμη καλῆτερ'
ἀπὸ σὲ.

Ἐρωτώμενος, ποίαν ὠφέλειαν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν,
τὸ νὰ ὁμιλῶ, εἶπεν, ἐλευθέρως εἰς πάντας. Σοῖς οἱ φιλό-
σοφοι, τοῦ εἰπέ τις, τί πλέον ἔχετε τῶν ἄλλων; Ἄν οἱ
νόμοι ὅλοι ἀνκισθῶσιν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, θέλωμεν
ζῆ πάντες κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Οἱ Κυρηναῖκοι ἐπροσκόλοντο μόνον εἰς τὴν ἡθικὴν, καὶ
πολλὰ ὀλίγον εἰς τὴν λογικὴν. ἡμέλουν δὲ τὴν φυσικὴν, ὡς
πολαμδάνοντες ἀθάνατον τὴν γνώρισίν της.

Ἐνόμιζαν ὅτι τὸ τέλος ὅλων τῶν πράξεων τῶν ἀνθρώ-
πων πρέπει νὰ ᾔῃαι ἡ ἡδονή· ὅχι δὲ στέρησις πόνου, ἀλ-
λ' ἡδονὴ πραγματικὴ, ἥ τις κεῖται εἰς τὴν κίνησιν. Ἀπαδέ-
χοντο δύο διαφόρους κινήσεις τῆς ψυχῆς· τὴν μὲν λείαν,
ἥτοι τὴν ἡδονὴν, τὴν δὲ τραχείαν, ἥτοι τὸν πόνον. Ἐλεγον
δὲ ὅτι, ἐπειδὴ πᾶς ἄνθρωπος ἀποβλέπει πρὸς ἐκείνην καὶ
φεύγει τοῦτον, ἀποδεικνύετ' ἐκ τούτου ἐναργῶς ὅτι τέλος
τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἡδονή. Ἐθεώρουν τὴν ἐρημίαν οἶονεῖ
κατάστασιν κοιμωμένου ἀνθρώπου, ἥτις καὶ δὲν πρέπει νὰ
τίθεται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἡδονῶν μηδὲ τῶν πόνων. Δὲν
ἐτίμων δὲ τὴν ἀρετὴν παρὰ καθ' ὅσον εἶναι χρήσιμος εἰς τὴν
τρύφην, καθὼς ἡ ἱατρικὴ τιμᾶται μόνον, διότι γίνεται ὡ-
φέλιμος εἰς τὴν υγείαν. Ἐλεγον ὅτι τὸ τέλος διαφέρει τῆς
εὐδαιμονίας· καθότι τὸ μὲν τέλος τινὸς πράξεως ἄλλο δὲν
εἶναι, εἰμὴ σκοπὸς διὰ τινὰ ἡδονὴν μερικὴν, ἡ δὲ εὐδαιμο-
νία εἶναι τὸ σύνολον πασῶν τῶν ἡδονῶν· ὅτι αἱ σωματι-
καὶ ἡδοναὶ εἶναι πολὺ πλέον αἰσθαντικαὶ ἢ αἱ ψυχικαί·
διὰ τοῦτο οἱ Κυρηναῖκοι ἐφρόντιζον διὰ τὸ σῶμά των μᾶλ-
λον παρὰ διὰ τὴν ψυχὴν.

Ἐφρόνουν ὅτι πρέπει νὰ θεραπεύῃ τις τοὺς φίλους του
μόνον διὰ τὴν ἀνάγκην του, ὡς τιμᾷ καὶ τὰ μέλη τοῦ σώ-
ματος καθὼς χρήσιμα.

Ἐλεγον ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε καθ' αὐτὸ δίκαιον ἢ ἄ-
δίκαιον, τίμιον ἢ ἄτιμον, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τοὺς νόμους
καὶ τὰς συνήθειας τοῦ τόπου· ὅτι ὁ φρόνιμος ὁφείλει νὰ
πράττῃ πάντα προσπαθόντως, μὴ τύχῃ ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ
ἀκόλουθήσουν εἰς αὐτὸν συμφοραὶ, καὶ ὅτι χρεωστῇ πάντο-
τε νὰ συμμορφώνεται μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου ὅπου εὐρί-
σκεται, καὶ νὰ φεύγῃ τὴν δυσφημίαν.

Ἐλεγον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε καθ'

ἐαυτὸ εὐάρεστον ἢ δυσάρεστον· ἀλλὰ τὸ νεοφανές, ἡ πλησμονή, ἡ ἄλλη τις περίστασις κατασταίνει τοιαῦτα τὰ πράγματα.

Ὅτι εἰν' ἀδύνατον νὰ ἤμεθα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον κατὰ πάντα εὐιυχεῖς, ὡς ὑποκείμενοι εἰς μυρίας ἀσθενείας καὶ πάθη, ἐμποδίζοντα ἢ καὶ ταράττοντα τὴν ἀπολαυτὴν τῶν ἡδονῶν.

Ὅτι οὐτ' ἐλευθερία, οὔτε δουλεία, οὔτε πλοῦτη, οὔτε πτωχεία, οὐτ' εὐγένεια, οὔτε ἀγένεια συμβάλλει κατ' οὐδὲν εἰς τὴν ἡδονήν, ἐπειδὴ εἰς πᾶσαν κατάστασιν εἰμφορεῖ νὰ ἴναι τις ὁμοίως εὐτυχής.

Ὅτι ὁ σοφὸς δὲν πρέπει νὰ μισῇ τινα, ἀλλὰ νὰ διδάσκη ὅλους· ὅτι μόνον περὶ ἐαυτοῦ πρέπει νὰ κάμνη ὅ, τι κάμναι· διότι κἀνεὶς παρ' αὐτὸν δὲν εἶναι ἀξιώτερος ν' ἀπολαμβάνῃ πᾶν πλεονέκτημα, καὶ ὅτι προσέτι εἰν' αἰετοῦ ἀπειράκις ὑπεράνω πάντων τῶν ἐγκοσμίων. Ἴδου ποῖα ἦσαν τὰ φρονήματα τοῦ Ἀριστίππου καὶ τῶν Κυρηναϊκῶν.

Ὁ Ἀριστίππος εἶχε μίαν θυγατέρα ὀνομαζομένην Ἀρήτην, τὴν ὁποίαν ἐφρόντισε μεγάλως νὰ ἐκπαιδεύσῃ κατὰ τὰς ἀρχάς του, ἥτις καὶ εὐδοκίμησιν ἄριστα. Ἀπ' αὐτὴν ἐδιδάχθη ὁ υἱὸς τῆς Ἀριστίππου, ὁ διὰ τοῦτο ἐπονομασθεὶς Μатροδιδάκτος, τοῦ ὁποίου μαθητὴς ἐγένεν ὁ ἀσέβης Θεόδωρος. Οὗτος δὲ, παρκετός τῶν ἀρχῶν τῶν Κυρηναϊκῶν, ἐδίδασκεν ἐτι δημοσίως τὸ ἀνὺπαρκτον τῶν θεῶν· ὅτι ἡ φίλια εἶναι χειμῆριος, ἐπειδὴ μεταξὺ ἀφρόνων δὲν ὑπάρχει· ὅτι ὁ σοφός, καθὼς αὐτάρκης, δὲν ἔχει χρεῖαν φίλου· ὅτι ὁ φρόνιμος δὲν πρέπει νὰ ἐκτίθεται εἰς κίνδυνον ὑπὲρ τῆς πατρίδος του· ὅτι ἄλλην πατρίδα δὲν ἔχει παρὰ τὸν κόσμον, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κινδυνεύῃ διὰ τινὰ πλὺθιν ἀφρόνων· ὅτι δύναται νὰ κλέψῃ, νὰ ἱεροσυλῇ, νὰ μοι-

χεύσῃ ὁπόταν εὕρῃ εὐκαιρίαν, ἐπειδὴ ἐγκλήματα ταῦτα δὲν εἶναι, ἀλλὰ νομίζονται ἀπὸ τὸν ἀπαίδευτον καὶ χυδαῖον λαόν, καὶ ὅτι πραγματικῶς κακὸν δὲν ὑπάρχει.

Ὅτι εἰμφορεῖ δημοσία νὰ πράξῃ ὅσα εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ φαίνονται ἀτιμώτατα.

Ἐμελλε μίαν ἡμέραν νὰ ἀχθῇ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον· ἀλλ' ὁ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς τὸν ἔσωσε. Διέτριψε μερικὸν καιρὸν εἰς τὴν Κυρήνην, ὅπου ἔζησεν ἐν ὑπολήψει μεγάλη παρὰ τῷ Μαρίῳ. Οἱ Κυρηναῖοι τὸν ἐξώρισαν. Οὗτος δὲ τοὺς εἶπε φεύγων· δὲν κάμνετε καλῶς ἐξορίζοντές με ἀπὸ τὴν Λιβύην εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου ἐτραβίχθη, τὸν ἔστειλέ ποτε ὡς πρέσβυν πρὸς τὸν Λυσίμαχον. Ὡμίλησε δὲ εἰς αὐτὸν μὲ τὴν ἀναιδείαν, ὥστε ὁ διοικητὴς τοῦ Λυσιμάχου παρευρεθείς ἐκεῖ τὸν εἶπε· νομίζω, Θεόδωρε, ὅτι φαντάζεσαι, ὅχι μόνον θεοί, ἀλλ' οὐδὲ βασιλεῖς ὅτι δὲν ὑπάρχουν.

Ὁ φιλόσοφος οὗτος, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἀμφικράτης, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἀπέθανε διὰ τοῦ κωνείου.

ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙΤΟΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

Ἐγεννήθη τὸ α. ἔτος τῆς 99 Ὀλυμπιάδος, (π. X. 384), καὶ ἀπέθανε τὸ γ'. τῆς 114 (π. X. 322), εἰς θάλασσαν ἑξήκοντα τριῶν ἔτων.

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ἐστάθη ἓνας τῶν ἐπιφανεστέρων φιλοσόφων ὅλης τῆς ἀρχαιότητος. Τὸ ὄνομά του κλεῖζεται ἀκομὴ μέχρι τῆς σήμερον εἰς ὅλα τὰ σχολαῖα. Ἦτο δὲ υἱὸς τοῦ Νικομάχου, ἱατροῦ καὶ φίλου τοῦ Ἀμύντα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ κατήγετο ἀπὸ τὸν Μαχάωνα ἑγγονον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὰ Στάγειρα, πόλιν τῆς Μακεδονίας, τὸ α. ἔτος τῆς 99 Ὀλυμπιάδος. Παιδίον ἔτι ὧν ἔμεινεν ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα, καὶ ἤμελχθη ἀπὸ τοῦς ὅσοι ἦσαν ἐπιφορτισμένοι τὴν ἀνατροφὴν του. Ἐπέρασε δὲ μέρος τῆς νεότητός του εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ ἀσωτίαν, ὅπου κατεσκόρπισεν ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν του. Κατὰ πρῶτον ἔγεινε πολεμικός· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτον ὀλότελα σύμφωνον μὲ τὰς κλίσεις τοῦ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, ὑπῆγεν εἰς τοὺς Δελφοὺς νὰ συμβουλευθῇ τὸ μαντεῖον, διὰ νὰ μάθῃ τί ἐπάγγελμα πρέπει νὰ λάβῃ. Τὸ μαντεῖον τοῦ ἀπεκρίθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἦτο δὲ τότε εἰς τὸ δέκατον ὀγδοὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐποῦδαςιν εἰκοσι χρόνους εἰς τὴν Ἀκαδημίαν παρὰ τῷ Πλάτῳ· ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἤδη κατεξωδευμένον ὅλον τὸ ἔχειν του, ἠναγκάσθη, διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τροφὴν του, νὰ πραγματεύεται ἱατρικὰ τινα, τὰ ὁποῖα ἐπώλει ὁ ἴδιος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐτρωγὲν ὀλίγον, καὶ ἐκοιμήτα ὅτι ἡλι-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΖΗΝΩΝ

γώτερον. Είχε δὲ τοιοῦτον ἔρωτα διὰ τὴν σπουδὴν, ὥστε διὰ τὴν ἀντίχῃ πρὸς τὴν βαρύτητα τοῦ ὕπνου, ἔβαλε πλησίον τῆς κλίνης του λεκάνην χαλκίνην, καὶ ὅτε ἐπλαγιάζεν ἐξέτεινεν ἔξω τῆς κλίνης τὴν χεῖρά του, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκράτει σφαῖραν σιδηρεᾶν, ἥτις πίπτουσα εἰς τὴν λεκάνην ὅταν ἤρχησε νὰ τὸν παίρνῃ ὁ ὕπνος, τὸν ἐξυπνοῦσε παρευθύς. Ὁ Διογένης Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι ἦτο τραυλὸς, μικρόμματος, ἰσχυροσκελὴς, καὶ ὅτι ἐνδύετο πάντοτε μεγάλω πρεπῶς.

Ἦτο δὲ ὁξύνους, καὶ ἐννοοῦσεν εὐκόλως τὰς δυσκολωτέρας ἐρωτήσεις. Δὲν ἤρχησε νὰ γείνῃ εἰδήμων εἰς τοῦ Πλάτωνος τὴν σχολὴν καὶ νὰ διακρίνεται πρὸ τῶν ἄλλων Ἀκαδημιακῶν. Δὲν ἀπερρασίζετο οὐδεμίᾳ συζήτησις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν δίχως τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους, ἂν καὶ ὅχι πάντοτε σύμφωνον μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Πλάτωνος. Οἱ λοιποὶ μαθηταὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς πνεῦμα παράδοξον· τινὲς μάλιστα ἠκολούθουν μᾶλλον τὰς γνώμας του ἢ τὰς γνώμας τοῦ διδασκάλου των. Ἐβγήκε δὲ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, διὰ τὸ ὅποιον ὁ Πλάτων ψυχρανθεὶς ἀπελάλει αὐτὸν ἀποστάτην, καὶ ἔλεγε παραπονόμενος, ὅτι τὸν ἀπειλάττει καθὼς τὰ πωλάρια τὴν μητέρα των.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν πρέσβυν τὸν Ἀριστοτέλην πρὸς τὸν βασιλέα Φίλιππον, πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Δικτρίψας δὲ τινὰ χρόνον εἰς Μακεδονίαν, διὰ τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἀθηναίων, ἐπέστρεψεν. Εὐρών δὲ παρ' ἐλπίδα ἄλλον, τὴν Ξενοκράτην, σχολαρχοῦντα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, εἰν' ἐπωνείδιστον, εἶπε, νὰ σιωπῶ ἐνῷ ὁ Ξενοκράτης ὁμιλεῖ. Ἐσύστησε νέαν αἵρεσιν, καὶ ἐδίδασκε δόγματα διαφέροντα τῶν δογμάτων, τὰ ὅποια ἔμαθεν ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του Πλάτωνα.

Ἡ μεγάλη δὲ ὑπόληψις, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὅτι ἐπρώ-
τευσεν εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὴν φιλο-
σοφίαν καὶ πολιτικὴν, παρεκίνησε τὸν Φίλιππον νὰ τὸν
ἐκλέξῃ διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, ὃς τις τότε
ἦτον εἰς ἡλικίαν δεκατεσσάρων ἐτῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐ-
δέχθη τοῦτο, καὶ ἔμεινεν ὁκτὼ χρόνους πλησίον τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου, εἰς τὸν ὅποιον ἐδίδασκε, κατὰ τὸν Πλούταρχον,
ἀπόρρητα τινὰ, τὰ ὅποια εἰς ἄλλον δὲν ἐφανερόνεν. Ἡ
σπουδὴ τῆς φιλοσοφίας δὲν κατέστησε τὸν Ἀριστοτέλην
ἀγροῖκον πολλά. Ἐμβῆκεν εἰς τὰ πράγματα, καὶ μετείχε
πολὺ τῶν διατρεχόντων κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ εἰς τὴν αὐ-
λὴν τῆς Μακεδονίας. Ὁ Φίλιππος, πρὸς χάριν τοῦ, ἀνέ-
κτισε τὴν πατρίδα τοῦ φιλοσόφου Στάγειρα, ἡ ὁποία κα-
τεστράφη εἰς τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ἐσυνόικισεν ἀπὸ τοὺς
κατοίκους, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν δεδουλωμένοι, οἱ δὲ λοι-
ποὶ φυγάδες.

Ὁ Ἀριστοτέλης, ἀφοῦ ἀρξῆκε τὸν Ἀλεξάνδρον, ἦλθεν εἰς
Ἀθήνας ὅπου τὸν ὑπεδέχθησαν καλῶς δι' ὅσας χάριτας ἔ-
καμεν ὁ Φίλιππος εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἕνεκα τῆς πρὸς αὐ-
τὸν εὐνοίας τοῦ. Ἐκλεξεν εἰς τὸ Λύκειον μέρος τὶ ὅπου ἦσαν
ώραϊαι δένδρῳστιχίαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐσύστησε νέαν σχολ-
λὴν. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐδίδασκε τοὺς μαθη-
τὰς τοῦ περιπατῶν με' αὐτοῦς, ἐκ τούτου οἱ ὁπαδοὶ τοῦ
ὀνομάσθησαν *Περιπατητικοί*. Ἐν ὀλίγῳ τὸ Λύκειον ἐφημίσθη
διὰ τὴν συνδρομὴν καμπόλλων ἀνδρῶν ἐκ διαφόρων τόπων
ἐρχομένων διὰ νὰ ἀκροασθῶσι τὸν Ἀριστοτέλην, διαβρυλ-
λίσαντα κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἀλεξάνδρος προήγαγεν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην νὰ
ἐνασχολῇ εἰς πειράματα φυσικὰ. Τοῦ ἔδωκε δὲ πολλο-
τάτους κυνηγούς καὶ ἄλλας δια νὰ τοῦ εἴρουν πανταχόθεν

τ' ἀναγκαίᾳ εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ, καὶ τοῦ ἔστειλεν
ὀκτακόσια ταλάντα δι' ἔξοδα.

Ὁ Ἀριστοτέλης τότε ἐξέδωκε τὰ περὶ φυσικῆς καὶ μετα-
φυσικῆς βιβλία τοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὃς τις εἶχεν ἤδη
μεταβῆ εἰς τὴν Ἀσίαν, μαθὼν τὴν εἰδησιν ταύτην, ἐλυπή-
θη ὅτι τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ παιδεία ἐμελλε νὰ γείνη κοι-
νὴ ὅθεν ὁ φιλόδοξος οὗτος ἡγεμὼν, ὁ ὁποῖος ᾔθελε καθ'
ὅλα νὰ ᾔναι ὁ πρῶτος εἰς τὸν κόσμον, τοῦ ἐφανερώσε τὸν
κακορριζισμόν τοῦ δι' ἐπιστολῆς τοῦ ὡς ἀκολούθως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙ.

« Δὲν ἔκαμει καλῶς ἐκδοῦς τὰ περὶ θεωρητικῶν γνῶ-
σεων συγγράμματα σου, ἐπειδὴ δὲν θὰ ἔχω τί πλέον τῶν
ἄλλων, ἂν ὅσα μ' ἐδίδαξες ἰδιωτικῶς κοινολογηθῶν εἰς
καθένα. Μάθε ὅτι προτιμῶ νὰ ἦμαι ἀνώτερος τῶν ἄλλων
μᾶλλον κατὰ τὴν γνῶσιν τῶν ὑψηλῶν πραγμάτων, ἢ κατὰ
τὴν ἐξουσίαν ».

Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης διὰ νὰ πρᾶξῃ τὸν ἄνακτα, τοῦ αἶψα
πεπείσθη ὅτι τὰ ἐξέδωκε καὶ δὲν τὰ ἐξέδωκε. Τοῦτο σημαί-
νει πιθανῶς ὅτι περίπλεξεν οὕτω τὴν διδασκαλίαν τοῦ,
ὥστε νὰ μὴ δύναται τις εἰς αὐτὴν νὰ γνωρίσῃ τί.

Ἡ εὐμένεια δὲν διήρκεσε πάντοτε μεταξὺ Ἀλεξάνδρου
καὶ Ἀριστοτέλους· ἐσυγχίσθησαν μετ' ἑξήτων, καθότι με πολ-
λὴν ἔσιν ὑπερασπίσθη ὁ Ἀριστοτέλης τὸν ἐξάδελφόν τοῦ
Καλλισθένην τὸν φιλόσοπον υἱὸν τῆς θείας τοῦ. Τοῦτον ὁ
Ἀριστοτέλης ἀνέθρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, καὶ ἔλαβε μεγά-
λην ἐπιμέλειαν διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν τοῦ. Ὅτε δὲ ἀρξῆκε
τὸν Ἀλέξανδρον, τοῦ ἔδωκε τὸν ἐξάδελφόν τοῦ τοῦτον διὰ
νὰ τὸν ἀκολουθήτῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τὸν ἐσύστησεν εἰς

αὐτὸν κατὰ μέρος. Ὁ Καλλισθένης ὠμίλει πρὸς τὸν βασιλέα μὲ πολλὴν ἄδειαν, ὅθεν πολλὰ ὀλίγον εὐχρέσται εἰς αὐτόν. Οὗτος ἐμπόδισε τοὺς Μακεδόνας νὰ τὸν λατρεύωσιν ὡς θεὸν κατὰ τὸν Περσικὸν τρόπον.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅς τις τὸν ἐμίσει διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀκαμπτον ἐκείνου δυσχέρειαν, εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ τὸν ἐκδικηθῇ ἀπαλλαττόμενος ἀπ' αὐτόν. Τὸν περιέπλεξεν ὅθεν ἀκροθηγῶς πως εἰς τὴν συνωμοσίαν τὴν ὁποίαν μετὰ τινὰ κχιρὸν ἔκχευεν ὁ Ἑρμούλαος, μαθητὴς τοῦ Καλλισθένους, καὶ δὲν τοῦ ἐπέτρεψε ν' ἀπολογηθῇ. Τὸν ἐξέθεσεν εἰς τοὺς λέοντας, ἄλλοι λέγουσι, ὅτι τὸν ἐκρέμασε, καὶ ἄλλοι ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὰ βάσανα.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἔκτοτε συνέλαβε μεγάλην κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου μνησικακίαν· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ μέρους τοῦ ἐζήτει πάντα τρόπον διὰ νὰ λυπήσῃ τὸν Ἀριστοτέλην. Ἀνύψωσε τὸν Ξενοκράτην καὶ τοῦ ἔπεμψε δῶρα ἐπίσημα διὰ τὸ ὅποιον ὁ Ἀριστοτέλης ἐζηλοτύπησε. Τινὲς μάλιστα τὸν κατηγοροῦσιν ὡς συνένοχον εἰς τὴν συνωμοσίαν τοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ ὡς συνέργον εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ φαρμάκου, μὲ τὸ ὅποιον ὑποπτεύεται, ὅτι ἐφαρμάκωσαν τὸν Ἀλέξανδρον.

Ὁ Ἀριστοτέλης, μλονότι ἄλλως σταθερός, ἐδειξεν ὁμῶς πολλὰς ἀδυναμίας. Μετὰ τινὰ κχιρὸν, ἀφ' οὗ παρητήθη ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀπεδήμησε πρὸς τὸν Ἑρμείαν, τύραννον τοῦ Ἀττικῆς· πρὸς τὴν ὁμῶς δὲν εἶναι βέβαιον. Τινὲς θέλουσι, ὅτι τὸ ταξιδεῖόν του εἶχεν ἀκολασίας λόγον. Ἐνυμπεύθη, δὲ τὴν ἀδελφὴν, ἢ κατ' ἄλλους, τὴν παλακίδα τοῦ ἡγεμόνος τούτου, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸν ἔρωτα τοσοῦτον βιάως ἐκυριεύθη. ὥστ' ἔκχευεν εἰς αὐτὸν θυσιάς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Ἐλευσινίδα Δῆμητριν, καὶ ἐποίησε στίχους

εἰς τιμὴν τοῦ Ἑρμείου, ὅτι ἐπέτρεψε τὸ συνοικέσιον τοῦτο.

Ὁ Ἀριστοτέλης διήρесе τὴν φιλοσοφίαν εἰς πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν. Πρακτικὴ μὲν φιλοσοφία εἶναι ἡ διδάσκουσα ἀληθείας ἱκανὰς νὰ κανονίσουν τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματός μας, ὡς ἡ λογικὴ, καὶ ἡ διδάσκουσα εἰς ἡμᾶς γνώμας διὰ νὰ διάγωμεν καλῶς εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, ὡς ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ.

Φιλοσοφία δὲ θεωρητικὴ εἶναι ἡ ἀνακαλύπτουσα εἰς ἡμᾶς ἀληθείας καθαρῶς θεωρητικὰς, ὡς ἡ μεταφυσικὴ καὶ φυσικὴ. Κατὰ τὴν γνώμην του εἶναι τρεῖς ἀρχαὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ἡ στέρσις, ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος. Διὰ ν' ἀποδείξῃ δὲ ὅτι καὶ ἡ στέρσις εἶναι μεταξὺ τῶν ἀρχῶν, λέγει ὅτι, ἡ ὕλη ἐξ ἧς κάμνει τις ἓνα πρᾶγμα πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν στέρσιν τοῦ εἶδους αὐτοῦ τοῦ πράγματος· ὅτι πρέπει, παραδ. χάριν, ἡ ὕλη, μὲ τὴν ὁποίαν κατασκευάζω μίαν τράπεζαν, νὰ ἔχῃ τὴν στέρσιν τοῦ εἶδους τῆς τραπέζης· ἤγουν, πρὶν κατασκευάσῃ τὴν τράπεζαν, πρέπει νὰ μὴν ἦναι τράπεζα ἡ ὕλη ἐκ τῆς ὁποίας τὴν κατασκευάζω.

Δὲν θεωρεῖ δὲ τὴν στέρσιν ὡς συνθετικὴν ἀρχὴν τῶν σωμάτων, ἀλλ' ὡς ἀρχὴν ἐξωτερικὴν τῆς παραγωγῆς των, καθ' ὅσον ἡ παραγωγή εἶναι μεταβολή, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ὕλη μεταβαίνει ἀπὸ τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν, εἰς τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ· ὡς ἐν παραδείγματι· σκινίδι, τὰ ὁποία λογίζονται ὡς μὴ ὄντα τράπεζαι, μεταβαίνουν εἰς τὸ νὰ ἦναι τράπεζαι.

Ὁ Ἀριστοτέλης δίδει δύο διακρίσεις ὁρισμοῦ τῆς ὕλης· ἰδοὺ ἓνας ὁ ἀπορατικός. Πρώτη ὕλη, λέγει, εἶναι τὸ μὴ ὄν οὔτε οὐσία, οὔτ' ἑκτασις, οὔτε ποιότης, οὔτ' ἄλλο τι ἐκ τῶν ὄντων ὅθεν κατ' αὐτόν, τοῦ ξύλου ἡ ὕλη, παρ

χάρ. δὲν εἶναι οὔτε ἡ ἑκτασίς του, οὔτε τὸ σχῆμά του, οὔτε τὸ χροῖμά του, οὔτε ἡ γερρότης του, οὔτ' ἡ βαρύτης του, οὔτ' ἡ σκληρότης του, οὔτε ἡ ξηρότης του, οὔτε ἡ ὑγρότης του, οὔτ' ἡ ὕσμη του, οὔτε τέλος κἀνὲν ἄλλο τῶν ἐνυπάρχοντων εἰς τὸ ζύλον.

Ὁ ἄλλος εἶναι καταφατικός, καὶ δὲν εὐχαριστεῖ περισσώτερον παρὰ τὸν πρῶτον. Λέγει τὴν ὕλην ὡς τὸ ὑποκείμενον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐν τι πρῶγμα συντίθεται, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον διαλύετ' ἐπὶ τέλους. Μένει πάντοτε νὰ μάθωμεν ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἐξ οὗ συντίθενται τὰ τῆς φύσεως.

Ὁ αὐτὸς φιλόσοφος διδάσκει, ὅτι διὰ νὰ σχηματισθῇ σῶμά τι φυσικόν, χρειάζεται, παρεκτὸς τῆς πρώτης ὕλης, καὶ ἄλλη τις ἀρχή, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει Εἶδος. Τινὲς νομίζουν, ὅτι μὲ τοῦτο ἄλλο δὲν ἐννοεῖ παρὰ τὴν διάθεσιν τῶν μερῶν. Ἄλλοι πάλιν ἐπιμένουν λέγοντες, ὅτι ἐννοεῖ ὁντότητα τινα οὐσιώδη πραγματικῶς διακρινομένην τῆς ὕλης, καὶ ὅτι, παρ. χάρ. ὅταν τρίβω σιτάριον, προβαίνει νέον τι εἶδος οὐσιώδες, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ σιτάριον γίνεται ἄλευρον· καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἀνακατώσω νερόν με ἄλευρον, καὶ τὰ συμμειλάξω, προβαίνει ἄλλο οὐσιώδες εἶδος, τὸ ὁποῖον κἀμνεῖ ὥστε τὸ συμμειλαχθέν ἄλευρον νὰ ᾔηται ζύμη· ὅτι τέλος ἀφοῦ ἐψήσω τὴν ζύμην, παράγεται ἀκόμη ἄλλο νέον εἶδος οὐσιώδες, τὸ ὁποῖον κἀμνεῖ ὥστε ἡ ἐψημένη ζύμη νὰ ᾔηται ἄρτος.

Ἀποδέχονται τοιαύτης λογῆς εἶδη οὐσιώδη εἰς ὅλα τὰ λυγὰ φυσικὰ σώματα· ὅθεν, εἰς ἓνα ἵππον παραδ. χάρ. παρεκτὸς τῶν ὀστέων, τῆς σαρκὸς, τῶν νεύρων, τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον κυκλοφοροῦν εἰς τὰς φλέβας καὶ ἀρτηρίας τρέφει ὅλα τὰ μέρη, καὶ παρεκτὸς τῶν

ζωτικῶν πνευμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι αἰτίαι τῶν κινήσεων, ἀποδέχονται εἶδος τι ἄλλο οὐσιώδες τὸ ὁποῖον λέγουν ψυχὴν τοῦ ἵππου. Δυσχυρίζονται ὅτι τὸ λεγόμενον τοῦτο εἶδος δὲν ἐξήχθη ἀπὸ τὴν ὕλην ἀλλ' ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ὕλης. Θέλουν δὲ ὅτι τοῦτο εἶναι ὄντοτης πραγματικῶς διαφέρουσα τῆς ὕλης, τῆς ὁποίας αὕτη δὲν εἶναι οὔτε μέρος, οὔτε μεταποίησις καμμία.

Ὁ Ἀριστοτέλης δοξάζει ὅτι πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς σώματα συντίθενται ἐκ τεσσάρων στοιχείων· γῆς, ὕδατος, ἀέρος καὶ πυρός· ὅτι τὸ ὕδωρ καὶ ἡ γῆ εἶναι βαρέα, καθότι τείνουν εἰς τὸ νὰ πλησιάζουν τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀήρ καὶ τὸ πῦρ ἀπομακρύνονται ὅσω πλείοτερον δύνανται· ὅθεν εἰν' ἐλαφρά.

Παρεκτὸς τῶν τεσσάρων τούτων στοιχείων, δέχεται ἐτι ἐν πέμπτῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ κίθάρια εἶναι συνθεμένα, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κίνησις εἶναι πάντοτε κυκλική· Ἐνόμισεν δὲ τι ὑπάρχει ὑπεράνω τοῦ ἀέρος, ὑπὸ τὸ κοῖλον μέρος τῆς Σελήνης, σφαῖρά τις πυρώδης, ὅπου ἀναβαίνουν καὶ ῥέουν ὅλαι αἱ φλόγες, καθὼς οἱ ῥυακίς καὶ ποταμοὶ χύνονται εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ ὕλη, δοξάζει ὁ Ἀριστοτέλης, διακρίνεται ἐπ' ἀπειρον· ὅτι τὸ πᾶν εἶναι πλήρες, καὶ ὅτι κενόν εἰς τὴν φύσιν δὲν ὑπάρχει· ὅτι ὁ κόσμος εἶναι αἰώνιος· ὅτι ὁ ἥλιος ἐστρέφεται πάντοτε ὡς τώρα, καὶ ὅτι σιγῇ ἀείπτῃ οὕτως· ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πάντοτε, ἀλλ' ἡ γέννησις τῶν δὲν ἔλαβε ποτὲ ἀρχήν.

Ἄν ὑπῆρξε, λέγει, ἓνας πρῶτος ἄνθρωπος ἠθέλει εἶσθαι γεννημένος χωρὶς πατέρα ἢ μητέρα, ὅπρις ἄτοπον. Τὸν αὐτὸν συλλογισμόν κἀμνεῖ καὶ περὶ τῶν πτηνῶν. Ἄν εἴη δυνατόν, λέγει, νὰ ὑπῆρχεν ἓνα πρῶτον στρουθίον, τὸ ὁ-

ποῖον ἔδωκεν ἀρχὴν εἰς τὰ αὐγά, οὐδ' ἓνα πρῶτον αὐγὸν τὸ ὅποιον ἔδωκεν ἀρχὴν εἰς τὰ στρουθία· ἐπειδὴ τὸ στρουθίον φύεται ἀπὸ τὸ αὐγὸν, καὶ τὸ αὐγὸν ἀπὸ τὸ στρουθίον· ὅθεν πάντοτε οὕτως ἀνατρέχων δὲν εὐρίσκει τις οὐδεμίαν ἀρχήν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐσυλλογίζεται περὶ παντὸς ἄλλου ἐκ τῶν εὐρισκομένων εἰς τὸν κόσμον.

Διισχυρίζεται, ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι ἀφθαρτος, καὶ ὅτι, ἂν καὶ τὰ περίγεια εἶναι ὑποκειμένα εἰς φθοράν, τὰ μέρη των ὁμῶς δὲν ἀφάνιζονται· ὅτι ἄλλο δὲν κάμνουν παρὰ νὰ μεταλλάττουν τόπον· ὅτι ἐκ τῶν λειψάνων τινὸς πράγμα-τος γίνεται ἄλλο, καὶ ὅτι ἀκολουθῶς τοῦ κόσμου ὁ ὄγκος μένει πάντοτε ὁλόκληρος. Ὁ Ἀριστοτέλης δοξάζει, ὅτι ἡ γῆ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον ὃν κινεῖ τὸν οὐρανὸν περὶ τὴν γῆν διὰ πνευμάτων ἐνασχολουμένων διηλεκτῶς εἰς τὰς κινήσεις ταύτας.

Διισχυρίζεται ἀκόμη, ὅτι τὰ καλυπτόμενα σήμερον ἀπὸ τῶν ὕδατων τῆς θαλάσσης ἥσάν ποτε γῆ στερεά, καὶ ἡ σήμερον στερεά ὕστερον θὰ σκεπασθῇ ἀπὸ τὰ αὐτὰ ὕδατα. Ὁ λόγος τοῦ εἶναι ὅτι οἱ ποταμοὶ καὶ χεῖμαρές οὐρανὸς δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι τὰ μὲν παρά-λια προχωροῦν κατ' ὀλίγον, ἡ δὲ θάλασσα ὑποφύγει ἀνε-παισθήτως· ὥστε, ἂν ποτε ὁ καιρὸς δὲν λείψῃ, αἱ μετα-τροπαὶ αὗται ἐκ γῆς εἰς θάλασσαν, καὶ ἐκ ταύτης πάλιν εἰς γῆν, γίνονται ὕστερον ἀπὸ ἀναριθμήτους αἰῶνας. Προσ-θέτει δὲ, ὅτι εἰς πολλὰ μεσόγεια μέρη, καὶ μάλιστα ὑπερ-φερόμενα, ἡ θάλασσα ὑποφύγουσα ἀφῆκεν ἐκεῖ ὄστρακα, καὶ ὅτι, ἀνασκαπτομένης τῆς γῆς, εὐρίσκονται ἄγκυραι καὶ πλοίων κομμάτια. Ὁ Ὀβίδιος ἀποδίδει αὐτὴν ταύτην τὴν δόξαν εἰς τὸν Πυθαγόραν.

Ἀκολουθῶς διατείνεται, ὅτι αἱ μετατροπαὶ αὗται τῆς

γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, αἱ ἀνεπαισθήτως γινόμεναι καὶ με-τὰ παρέλευσιν διεξοδικοῦ καιροῦ, εἶναι μί' ἀπὸ τῆς μεγά-λας αἰτίας τῆς λήθης τῶν παρελθόντων. Προσπιφέρει δὲ ὅτι, ἐκτὸς τούτου ἀκολουθοῦν καὶ ἄλλα συμβεβηκότα, αἷτια τῆς ἀπωλείας καὶ αὐτῶν τῶν τεχνῶν· ὅσον λιμοί, πόλεμοι, ἀκαρπία, σεισμοί, πυρκαϊαὶ καὶ ἐρημώσεις τοιαῦται ὅποια ἀφανίζουν καὶ ἐξολοθρεύουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους χώρας τινὸς, ἂν ἐξαίρεθῶσι τινὲς οἱ ὅποιοι διαφεύγουν εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου ζῶσι ζῶν ἀγρίαν, καὶ ὅπου δίδουν γέννη-σιν εἰς ἄλλους ἀνθρώπους, οἵτινες κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν καιρῶν, καλλιεργοῦν τὰς γαίας, καὶ εὐρίσκουν, ἢ ἀνευρί-σκουν τὰς τέχνας, καὶ ὅτι αἱ ἴδιαι γῶμαι ἐπανέρχονται καὶ ἀνανεοῦνται ἀπειράκις· διὰ τοῦτο στοχάζεται ὅτι μί' ὅλας τὰς μετεξολὰς καὶ περιπετίας, ἡ μηχανὴ τοῦ κό-σμου διαμένει ἀφθαρτος.

Ἐξετάζει δὲ ἐπιμελῶς ὅσα δύνανται νὰ καταστήσων εὐτυχεῖς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ἀνακαί-κατὰ πρῶτον τὴν γνώμην τῶν ἡδυπαθῶν, οἱ ὅποιοι κρί-νουν τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονάς. Ἀφοῦ αἱ ἡδοναί, λέγει, δὲν εἶναι διαρκεῖς, προξενοῦν καὶ ἀηδίαν, ἀδυναμίαν εἰς τὸ σῶμα, καὶ κτήνωδιαν εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἀποβάλλει ἔπειτα τὴν γνώμην τῶν φιλοδόξων, οἵτινες κρίνουν τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰς τιμὰς, πρὸς τῶν ὁποίων τὴν ἀπόλαυσιν μεταχειρίζονται καθὲς ἀδικίαν.

Ἡ τιμὴ, λέγει, εἶναι εἰς τὸν τιμῶντα· ἐπιφέρει δὲ ὅτι οἱ φιλόδοξοι ἐπιθυμοῦν νὰ τιμῶνται δι' ἀρετὴν των τάχα τινά· κατὰ συνέπειαν λοιπὸν, ἡ εὐδαιμονία συνίσταται μᾶλλον εἰς τὴν ἀρετὴν, παρὰ εἰς τὰς τιμὰς, ἐπειδὴ αὗται δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς.

Ἀνασκευάζει τελευταῖον τῶν φιλαργύρων τὴν γνώμην,

οἷτινες κρίνουν ὡς εἰς τὰ πλούτη τὴν εὐδαιμονίαν. Λέγει ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ ἐπιθυμητά· ὅτι καταστάνουν δυστυχῇ τὸν φυλάττοντα ταῦτα καὶ φοβούμενον νὰ τὰ μεταχειρισθῇ· ὅτι, διὰ νὰ γίνουν ὠφέλιμα, ἀνάγκη νὰ τὰ μεταχειρισθῇ τις καὶ νὰ τὰ διαμοιράζῃ, ἐνῷ ἡ εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τι μόνιμον. τὸ ὅποιον οὐδεὶς τις νὰ τηρῇ καὶ νὰ διατηρῇ.

Ἡ δὲ γνώμη τοῦ Ἀριστοτέλους εἶναι, ὅτι ἡ εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν ἐντελεστέραν ἐνέργειαν τοῦ νοός μας καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς· δυσχυρίζεται περὶ πλέον ὅτι τοῦ νοός ἡ εὐγενεστέρα ἐνέργεια εἶναι ἡ θεωρία τῶν φυσικῶν, τῶν οὐρανίων, τῶν ἀστρῶν, ὅλης τῆς φύσεως, καὶ ἐξαιρέτως τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Παρατηρεῖ μ' ὅλον τοῦτο ὅτι δὲν ἐβθασεν ἀκόμη τὸν βαθμὸν τῆς ἐντελοῦς εὐδαιμονίας ὅς τις δὲν ἔχει κατὰ τὸ εἶναί του ἱκανὴν εὐσίαν, ἐπεὶ δὴ χωρὶς ταύτης δὲν δύναται νὰ καταγίνεται πρὸς θεωρίαν τοῦ καλοῦ. Δὲν εἰσπορεῖ, παρ. χάρ. νὰ κάμῃ τις χάριν εἰς τοὺς φίλους του, καὶ μ' ὅλον τοῦτο μί' ἀπὸ τὰς μεγάλας εὐχαριστήσεις, τὰς ὁποίας εἰσπορεῖ νὰ λάβῃ τις εἰς τὴν ζωὴν του, εἶναι τὸ ν' ἀγαθοποιῇ ὅσους ἀγαπᾷ· διὰ τοῦτο λέγει ὅτι ἡ εὐδαιμονία συμπληροῦται ἀπὸ τρία τινά· ἀπὸ τ' ἀγαθῶν τοῦ πνεύματος, ὡς τὴν φρόνησιν καὶ σύνεσιν· ἀπὸ τ' ἀγαθῶν τοῦ σώματος, ὡς τὴν υἰεῖαν, τὴν ἰσχύν, τὸ κάλλος, καὶ ἀπὸ τ' ἀγαθῶν τῆς τύχης, ὡς τὰ πλούτη καὶ τὴν εὐγένειαν. Στοχάζεται δὲ, ὅτι ἡ ἀρετὴ δὲν ἀρκεῖ μόνη νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον εὐτυχῇ, ἀλλ' εἶν' ἀναγκαῖα καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν ἀγαθῶν τοῦ σώματος καὶ τῆς τύχης· ὅτι ὁ ἐχέρρων δυστυχεῖ ἂν πάσχη, ἢ ἂν στερῇται ἀπὸ πειρυσίαν. Βεβαιώνει δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅτι ἡ κακία μόνη ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ κακοδαίμονα τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅτι

δὲν εἶν' εὐτυχῆς οὐδ' ὁ εὐρισκόμενος εἰς μεγίστην θαψίλειαν καὶ ἀπολαύων πᾶν πλεονέκτημα, ὅταν εἶν' ἐκδοτος εἰς τὴν κακίαν· ὅτι ὁ σοφὸς δὲν εἶναι πάντῃ ἀπηλλαγμένος ταραχῶν, πλὴν αὐταὶ εἶν' ἐλαφραί· ὅτι τὰ προτερήματα καὶ ἐλλαττώματα δὲν εἶναι ἀντιπαθῆ, καθότι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, παρ. χάρ. εἰσπορεῖ νὰ ᾔῃ δικαιοτάτος καὶ συνετώτατος. ἂν καὶ ἄλλως ἀκρατέστατος.

Ἀποδέχεται τρία εἶδη φιλίας, τὴν συγγενικὴν, τὴν ἐρωτικὴν καὶ τὴν φιλοξενικὴν.

Νομίζει, ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ πρὸς ἀρετὴν ἀγωγὰ εἶναι καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, καὶ ὅτι ταῦτα εἶναι μεγίστη παρὰ μὴ εἰς τὸ γῆρας.

Λέχεται, ὡς καὶ ὁ Πλάτων, ἐν ὑπερτάτῳ ὃν προνοητικόν.

Νομίζει ὅτι ὅλαι μας αἱ ἰδέαι λαμβάνουν τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπὸ τὰς αἰσθήσεως· ὅτι ὁ ἐκ γεννητῆς τυφλὸς δὲν εἰσπορεῖ νὰ λάβῃ τὴν ἰδίαν τῶν χρωμάτων, μηδὲ τὰς φωνῆς ὁ κωφός.

Δυσχυρίζεται εἰς τὰ ΠΟΛΙΤΙΚΑ του· ὅτι, ἡ μοναρχία εἶναι ἡ ἐντελεστέρα ὅλων τῶν κυβερνήσεων, ἐπεὶ δὴ εἰς τὰς ἄλλας διοικοῦν πολλοί· καὶ καθὼς εἰς ἓνα στόλον, ὅς τις διευθυνόμενος ὑπὸ ἐνὸς μόνου καὶ ἀγαθοῦ ἀρχηγοῦ ἐπιδίδει μᾶλλον ἢ ὁ ὑπὸ πολλῶν, οὕτω καὶ εἰς ἓνα κράτος, ἐν ᾧ οἱ ἀντιπρόσωποι ἢ προὔχοντες τῆς πολιτείας νὰ συναχθῶσι καὶ νὰ διαλυθῶσιν, ὁ μονάρχης κατέλαβεν ἤδη τὰς θέσεις, καὶ ἐπέτελε τοὺς σκοποὺς του. Οἱ πολιτευόμενοι μίαις δημοκρατίας ἀδιαφοροῦν ἂν, διὰ νὰ πλουτήσουν αὐτοί, ἀφανίζεται τὸ κράτος. Μάχονται μεταξὺ τῶν ἐκ τούτου ἀναφύονται διχόνοια καὶ ἐπ' ἰσχύων ἡ πολιτεία πίπτει· ἐνῷ εἰς τὴν μοναρχίαν, ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔχει ἄλλα σμάρ-

ροντα παρὰ τὰ συμπερόντα τῆς ἐπικρατείας του, καὶ οὕτω, τὸ κράτος του πάντοτε ἀκμάζει.

Ἐρωτηθεὶς ποτε ὁ Ἀριστοτέλης τί κερδίζουν οἱ ψεῦσται; ὅτι δὲν πιστεύονται, ἀπεκρίθη, καὶ τὴν ἀλήθειαν αὖν λέγουν.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι ἔδωκεν ἐλεημοσύνην εἰς κακοῦργον· τὸν ἡλέσας εἶπεν, ὡς ἄνθρωπον, ὅχι ὡς κακοῦργον.

Ἐλεγε πολλάκις εἰς τοὺς φίλους καὶ εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι ἡ παιδεία εἶναι πρὸς τὴν ψυχὴν, ὥσπερ τὸ φῶς πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς· αὖν δὲ αἱ ῥίζαι ταύτης ἦναι πικραὶ, ὁ καρπὸς πρὸς ἀνταμοιβὴν γίνεται γλυκύς.

Ὀργιζόμενος ἐνίοτε κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ἐπέπληττεν, ὅτι εὐρόντες τοὺς νόμους ὡς καὶ τὸν σῆτον, μεταχειρίζονται μόνον τὸν σῆτον, ὅχι καὶ τοὺς νόμους.

Ἐρωτηθεὶς τί ταχύτερον ἐξαλείφεται; ἡ εὐγνωμοσύνη, ἀπεκρίθη. — Τί ἐστὶν ἐλπίς; ἀγρυπνοῦντος, εἶπεν, ἐνύπνιον.

Μίαν ἡμέραν ὁ Διογένης ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ἓνα σῦκον. Νοήσας δὲ ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι αὖν δὲ τὸ ἐδέχετο, ὁ Διογένης εἶχεν ἑτοιμον κἄνεν μέτωπον, τὸ ἐλαβε καὶ εἶπε γελῶν ὁμῶς μὲ τὸ σῦκον ἔχασεν ὁ Διογένης καὶ τὴν ἀστείότητά του.

Τριῶν τινῶν ἔχουν ἀνάγκην, ἔλεγεν, οἱ παῖδες· εὐφυΐας, ἀσκήσεως, μαθήσεως.

Ἐρωτώμενος ὁποία διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ σοφῶν καὶ ἀμαθῶν, ὁποία εἶναι, ἀπεκρίνετο, μεταξὺ ζώντων καὶ νεκρῶν.

Ἐλεγεν, ὅτι ἡ παιδεία, εἰς μὲν τοὺς πλουσίους, εἶναι¹ στολισμὸς, εἰς δὲ τοὺς δυστυχεῖς καταφύγιον· ὅτι οἱ ἐκπαιδεύοντες καλῶς τὰ παιδιὰ εἶναι περισσότερον πατέρες, παρὰ οἱ γεννήτορες· διότι οἱ μὲν ἔδωκαν μόνον εἰς αὐτὰ τὸ ζῆν, οἱ δὲ ἄλλοι τὸ καλῶς ζῆν.

Ὅτι τὸ κάλλος εἶναι εὐστασις ἀπειράκις ἰσχυροτέρα παντὸς γράμματος.

Ἐρωτηθεὶς τί πρέπει νὰ κάμνωσιν οἱ μαθηταὶ διὰ νὰ ἐπιδίδουν πολὺ· ὀφείλουν, ἀπεκρίθη, νὰ πασχίζουσιν πάντοτε νὰ προφθάσουν τοὺς πλέον προχωρημένους, καὶ νὰ μὴν ἀναμένουν τοὺς ὑστέρους.

Ἐκχυᾷτό τις μίαν ἡμέραν, ὅτι εἶναι ἀπὸ μεγάλῃν πόλιν. Μὴ παρατηρῆς τοῦτο, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ μᾶλλον αὖν ἦσαι ἄξιος μεγάλης πόλεως.

Συλλογιζόμενος περὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγεν ἐνίοτε· πολλοὶ συνάξουσιν ὑπάρχοντα μὲ τόσῃν ἀπληστίαν ὡς νὰ ἐμελλεν ἡ ζωὴ τῶν νὰ ᾖ αἰώνιος· ἄλλοι κατυσκορπίζουσιν ὅ,τι ἔχουν, ὡς νὰ ἐμελλαν αὐριοι ν' ἀποθάνουν.

Ἐρωτώμενος τί ἐστὶ φίλος; μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ, ἀπεκρίνετο, εἰς ἓν σῶμα.

Πῶς πρέπει, τοῦ εἰπέ τις μίαν ἡμέραν, νὰ φερόμεθα πρὸς τοὺς φίλους μας; Καθὼς ἡμεῖς, ἀπεκρίθη, θέλομεν νὰ φέρωντ' ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς.

Ἐρώναζε καίποτε· ὦ φίλοι, φίλος δὲν ὑπάρχει.

Τὸν ἠρώτησέ τις μίαν ἡμέραν, διατί ἀγαπῶμεν περισσότερον τοὺς εὐμόρφους ἀπὸ τοὺς ἀσχήμους; ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τοῦ ἀπεκρίθη· τυρλοῦ ἐρώτησιν μὲ προβάλλεις.

Ἐρωτώμενος τί ἐπορίσθη ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν; Τὸ νὰ δύναιμι, ἀπεκρίθη, [νὰ κάμνω ἀπ' ἐμαυτοῦ ὅσα οἱ ἄλλοι κάμνουν διὰ τὸν φόβον τῶν νόμων.

Λέγουσιν ὅτι διατρίβων εἰς Ἀθήνας, εἶχε πολλὴν συγκαίνιον μὲ Ἰουδαῖόν τινα ἐπιστήμονα, ὃς τις καὶ τὸν ἐδίδαξε κατὰ Ἰβάρθους τὴν σοφίαν καὶ θρησκείαν τῶν Αἰγυπτίων, τὴν ὁποίαν ὅλοι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὑπῆγαγιναν νὰ μάθουν εἰς αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον.

Ἀφού δὲ ἐδίδαξεν εἰς τὸ Λύκειον δεκατρεῖς χρόνους μὲ πολλὴν ὑπόληψιν, κατηγορήθη δι' ἀσέβειαν ἀπὸ τὸν Εὐρυμέδοντα, ἱερέα τῆς Δήμητρος. Ἡ ἐνθύμησις δὲ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον μετεχειρίσθησαν τὸν Σωκράτην, τὸν ἐφόβισεν οὕτως ὥστ' ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Ἀνεχώρησεν ὅθεν εἰς τὴν Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας, ὅπου λέγουν τινὲς ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ λύπην μὴ εἰμπορῶν νὰ κατανοήσῃ τὴν παλὶρροίαν τοῦ πορθμοῦ Εὐρίπου. Ἄλλοι δὲ ὅτι ἐρρίφθη εἰς αὐτόν, καὶ εἶπε πίπτων ὅς μὲ καταπίῃ ὁ Εὐρίπος, ἀφού δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸν ἐννοήσω. Ἄλλοι τελευταῖον βεβαιοῦν, ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ κώλικα, τὸ ἐξηκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, δύο ἔτη μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ Σταγειρίται ἤγειραν εἰς αὐτὸν βωμοὺς ὡς εἰς θεόν.

Ἐλαμε δὲ μίαν διαθήκην, τῆς ὁποίας ἐκτελεστής ἐγένεν ὁ Ἀντίπατρος. Ἀφῆκε δὲ ἓνα υἱὸν ὀνομαζόμενον Νικόμαχον καὶ μίαν θυγατέρα, ἣτις ὑπανδρεύθη μὲ τὸν ἑγγονον τοῦ Δημαράτου βασιλέως τῆς Λακεδαιμόνος.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ

Λεβέχθη τὴν Σπύρτιον σχολαρχοῦντα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τ.5 Πλάτωνος τὴν 2 χρόνον τῆς 210 Ὀλυμπιάδος (π. X. 338). Ἐχέσθησαν εἰς αὐτὴν εἴκοσι πέντε ἡμετέροι, καὶ ἐτελεύτησεν τὴν 2 ἔτος τῆς 116 Ὀλυμπιάδος (π. X. 214).

Ο ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ ἐστάθη ἐκ τῶν ἐπισήμων φιλοσόφων τῆς παλαιᾶς Ἀκαδημίας διὰ τὴν χρηστότητα, φρόνησιν, καὶ σωφροσύνην του. Ἦτο δὲ Χαλκηδόνιος καὶ υἱὸς τοῦ Ἀγαθήνορος. Ἐκ νεότητός του ἐμαθήτευσεν εἰς τὸν Πλάτωνα, εἰς τὸν ὅποιον τόσον πολὺ ἐπροσηλώθη, ὥστε τὸν ἠκολούθησεν ἕως τὴν Σικελίαν, ὅπου ὁ Πλάτων εἶχεν ὑπάγει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τυράννου Διονυσίου. Ἦτο μὲν εὐρύτης καὶ ἀσχολος, ἀλλ' ἦτο νωθρός· καὶ ὅταν ὁ Πλάτων τὸν ἐσύγκρινε μὲ τὸν Ἀριστοτέλην, ὁ μὲν εἶπε, ἔχει χρδαίαν χαλινὸς ὁ δὲ, ἄλλος κέντρον. Ἄλλοτε εἶπε γελῶν μὲ ποῖον ἵππον νὰ ζεύξω τὸν γάδαρον τοῦτον;

Ὁ Ξενοκράτης ἦτον ἄλλως σοβαρὸς καὶ αὐστηρότατος, ὥστε ὁ Πλάτων, διὰ νὰ τὸν περιπαίξῃ, εἶπε πολλάκις· Ξενοκράτη, ὕπαγε, σὲ παρακαλῶ, κάμε θυσίαν εἰς τὰς Χάριτας.

Ὁ Ξενοκράτης διεῖχε κλειτμένος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Διαβαίνων δὲ ἀπὸ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηναίων, πρᾶγμα τὸ ὅποιον σπυγνίως συνέβαινεν, οἱ ἀκόλαστοι νέοι τῆς πόλεως τὸν

επρόσμεναν εἰς τοὺς δρόμους, καὶ τὸν ἠνώχλουν περνώντων. Πολλάκις, χωρὶς νὰ ἔχη εἶδῃσιν, ἐβαλλαν εἰς τὴν κλίνην τοῦ φαυλοβίου γυναῖκας. Ἡ δὲ περίφημος ἑταῖρα Φρόνη ἔβαλε μὲ πολλοὺς νέους στοίχημα, ὅτι ἐδύνατο νὰ τὴν νικήσῃ καὶ μίαν ἡμέραν, ὅτ' ἐκεῖνος ἔπιεν ἀπὸ τοῦ σύνθητες περισσότερον, ἐμβῆκε καλῶς στολισμένη εἰς τοῦ Ξενοκράτους τὴν οἰκίαν, κ' ἐπέρασε πλησίον τοῦ ὄλην τὴν νύκτα, χωρὶς διόλου νὰ εἰσπορέσῃ νὰ φέρῃ εἰς ἑκβασιν τὸ ἐπιχείρημά της. Οἱ δὲ νέοι, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε τὸ στοίχημα, τὴν ἐπεριγέλων, καὶ τὴν ἐβίαζαν νὰ πληρώσῃ· ἀλλ' ἐκείνη ἀπεκρίνετο γελῶσα, ἐστοιχημάτισα νὰ φθείρω ἄνθρωπον, καὶ ὄχι ἄγαλμα. Ἡ ἐγκράτειά του δὲ αὕτη ἦτον ἀρετὴ, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριζε διὰ πράξεων ἰσχυρῶν.

Ἀ φιλοκερδέστατος δὲ ὢν, δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ, παρὰ τρεῖς μνᾶς Ἀττικὰς ἐκ τῆς μεγάλης χρημάτων ποσότητος, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπέμψεν ὁ Ἀλέξανδρος. Τὴν ἐπέστρεψε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς φέροντας· ὁ Ἀλέξανδρος ἔχει νὰ θρέψῃ πολλοὺς· ὅθεν εἰς αὐτὸν μᾶλλον παρὰ εἰς ἐμὲ ἀναγκαιοὶ τὸ ἀργύριον.

Ὁ Ἀντίπατρος ἄλλοτε ἠθέλησε νὰ τοῦ προσπέρῃ παρόμοιον δῶρον· οὗτος δὲ τὸν εὐχαρίστησε καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ τίποτε.

Διατρίβων εἰς Σικελίαν ἐκέρδησεν ἕνα χρυσοῦν στέφανον εἰς βραδείον ὅτι ἐφάνη ἄξιος πίων περισσότερον τῶν ἄλλων. Μὴ θέλων ὁμοῦ νὰ ὠφελῇ ἐκ τούτου, τὸν ἔφερε, μετὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπιστροφὴν του, εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ τὸν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν θεὸν τούτον, πρὸς τὸν ὁποῖον συχνάκις ἐπρόσφερεν ἀπ' ἄνθη στεφάνους.

Σταλαίς ποτὲ ὁμοῦ μὲ ἄλλους πρέσβεις εἰς τὸν βασιλέα

Φίλιππον, δὲν ἠθέλησεν οὔτε ἀπὸ τὰ δῶρά του νὰ δεχθῇ τι, οὔτε εἰς συμπόσιον ἢ ἐορτὴν του νὰ παρευρεθῇ, οὔτε εἰς αὐτὰς τὰς μετὰ τοὺς ἄλλους συνδιαλέξεις του, ἀπὸ τὰ ὅποια θελγθέντες οἱ ἄλλοι, ἦσαν ἑτοιμοὶ νὰ πράξουν κατ' ἀρέσκειαν τοῦ Φιλίππου.

Ἐπανελθόντες δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας, διεκοίνωσαν ὅτι ἦτον ἀνωφελὲς νὰ στείλουν ὁμοῦ μὲ αὐτοὺς τὸν Ξενοκράτην, ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἐχρησίμευσεν εἰς τίποτε. Ὅλος ὁ λαὸς ἐδυσσαρεστήθη μεγάλως, καὶ ἠτοιμάζοντο ἤδη νὰ τὸν καταδικάσουν εἰς πρόστιμόν. Ὁ δὲ Ξενοκράτης ἀνακαλύψας πῶς τὰ πάντα ἠκολούθησαν, ἐνουθέτησε τοὺς Ἀθηναίους νὰ προσέξουν πλέον παρὰ ποτὲ, εἰς τὰ πράγματα τῆς δημοκρατίας· καθότι ὁ Φίλιππος, διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ δωρεῶν, διέφθειρεν οὕτως τοὺς πρέσβεις, ὥστε ἄλλο πλέον δὲν ἐζήτουν παρὰ νὰ πράξουν ὅ,τι τὸν ἡρεσκε· καὶ ὅσον περὶ αὐτοῦ, δὲν ὑπεγχερώθη ποτὲ ἀπὸ τὸν Φίλιππον νὰ δεχθῇ κἀνένα τοῦ δῶρον. Ἡ κακὴ ὑπόληψις, τὴν ὁποίαν ἤρχιζαν νὰ ἔχουν διὰ τὸν Ξενοκράτην, μετετράπη ἀμέσως εἰς καλὴν, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔδωκε κρότον πολύν. Ὁ δὲ Φίλιππος ὡμολόγησε ῥητῶς, ὅτι ἀπ' ὅλους τοὺς πρέσβεις, τοὺς ὁποίους τὸν ἔστειλαν, μόνος ὁ Ξενοκράτης κατεφρόνισε τὰ δῶρά του καὶ δὲν ἠθέλησεν ἐξ αὐτῶν νὰ δεχθῇ τίποτε.

Κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον, ὁ Ἀντίπατρος ἠγματοῦσε πολλοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Ξενοκράτης ἐστάλη ἀπὸ τὴν πολιτείαν νὰ πραγματευθῇ μὲ τὸν Ἀντίπατρον τὴν ἐλευθέρωσιν των. Μόλις δὲ ἔφθασε, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠθέλησε, πρὶν ὁμιλήσων περὶ τίνος, νὰ τὸν φέρῃ νὰ γευθῇ μὲ αὐτόν. Ὁ δὲ Ξενοκράτης τοῦ εἶπε ν' ἀναβάλλῃ τὸ γεῦμα, καὶ ὅτι δὲν ἠθέληε διόλου νὰ φάγῃ προτοῦ νὰ περατώσῃ τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐστάλη, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ

τοὺς συμπολίτας του. Ὁ Ἀντίπατρος ἐκινήθη εἰς οἶκτον διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν ὁ Ξενοκράτης ἐδείκνυσεν εἰς τὴν πατρίδα του· παρευθὺς ἤρχισε νὰ ἐργάζεται μετ' αὐτόν, καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐθαύμασε τοῦ Ξενοκράτους τὴν ἐπιδεξιότητα. Ἡ ὑπόθεσις ἀπεφασίσθη ἀμέσως, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἔλαβαν τὴν ἐλευθερίαν των.

Μίαν ἡμέραν, ὅτε ὁ Ξενοκράτης ἦτον εἰς τὴν Σικελίαν, ὁ Διονύσιος εἶπεν εἰς τὸν Πλάτωνα· θὰ σὲ κόψῃ τις τὴν κεφαλὴν σου· ὁ δὲ Ξενοκράτης παρὼν τότε εἶπε· τοῦτο δὲν γίνεται πρὶν ἢ ἐδικὴ μου κοπῇ.

Ἄλλοτε ὁ Ἀντίπατρος, εὐρισκόμενος εἰς Ἀθήνας, ὑπῆγε νὰ χαιρετήσῃ τὸν Ξενοκράτην. Οὗτος δὲ, ἀπαγγέλλων ἐκείνῃ τὴν ὥραν ἓνα λόγον, δὲν ᾔθελσε νὰ τὸν διακόψῃ, καὶ δὲν ἀπεκρίθη εἰς τὸν Ἀντίπατρον παρ' αὐτοῦ τὸν ἐταλείωσε.

Σπεύσιππος ὁ φιλόσοφος, ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος τοῦ Πλάτωνος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, σίσθανθεὶς τὸν ἑαυτὸν του γέροντα, ἀσθενῆ, καὶ πλησίον τοῦ τάφου, ἐπροσκάλεσέ τὸν Ξενοκράτην, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του. Τὴν ἐδέχθη ὁ Ξενοκράτης καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκῃ δημοσίως. Ὅταν δὲ τις ἤρχετο εἰς τὴν σχολὴν του, ὅς τις δὲν ἤξευρεν οὔτε μουσικὴν, οὔτε γεωμετρίαν, οὔτε ἀστρονομίαν, τοῦ ἔλεγεν· ὕπαγε, φίλε μου· ἐπεὶ δὲ ἀγνοεῖς τῆς φιλοσοφίας τὴν βᾶσιν καὶ τὰς τέψεις.

Κατεφρόνει δὲ ἄκρως τὴν δόξαν καὶ τὸν τύπον, ἡγάπα τὴν μοναξίαν, καὶ ἐπερνούσεν ὥρας τινὰς κατὰ μόνας.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ὑπελήπτοντο μεγάλως διὰ τὴν χρηστότητά του, ὥστε ὅταν μίαν ἡμέραν ἐπαρουσιάσθῃ ἐμπροσθεν τῶν ἀρχόντων διὰ νὰ δώσῃ μαρτυρίαν τιὰ, καὶ ἐπλησίαζεν εἰς τὸν βωμὸν διὰ νὰ δοκιμασθῇ, κατὰ τὸ ἔθος

τοῦ τόπου, ὅτι ὁμολόγησεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν, οἱ κριταὶ ἐσηκώθησαν καὶ τὸν ἐμπόδισαν ἐκ τούτου, ὥς ἀνωφελοῦς τάχα, καθότι ἐπίστευαν εἰς τὸν ἀπλοῦν λόγον του.

Πολέμων Ἀθηναῖος, υἱὸς τοῦ Φιλοστράτου, νεανίσκος ἀκολαστότατος, ἐμβῆκε μίαν ἡμέραν, ἐκ προμελέτης, στέφανον ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς, εἰς τοῦ Ξενοκράτους τὴν σχολὴν, ὅς τις κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὠμίλει περὶ σωφροσύνης· ὅχι δὲ μόνον οὗτος δὲν διέκοψε τὸν λόγον του, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξηκολούθησε μετ' ὀφθαλμοὺς περισσοτέραν καὶ δεινότητα παρὰ πρότερον. Ὁ δὲ Πολέμων τόσον ἐκάμαθη ἐκ τούτου, ὥστ' ἐξ ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἀπέβαλεν ὅλας τὰς ἀσωτίας του, καὶ ἔλαβεν ἀπόραστον στερεὰν νὰ ζῇ καλῶς εἰς τὸ μέλλον. Ἐκτέλεσε καλλίστα τὴν ἀποφασίν του, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐγένεν εἰδημονέστατος καὶ διάδοχος τοῦ διδασκάλου τοῦ Ξενοκράτους.

Ὁ Ξενοκράτης συνέγραψε πολλὰ διὰ γίγνων καὶ εἰς τὸ πεζόν· ἐκ δὲ τῶν συγγαμμάτων του ἐν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἄλλο εἰς τὸν Ἡρακλείωνα.

Ἐπεὶ δὲ εἰς κἀνέναν σέβας δὲν εἶχεν, ἀπέκτισεν ἐχθρῶς εἰς τὴν πολιτείαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸν ἐπώλησαν διὰ νὰ φέρουν τὴν ἀπώλειάν του· τὸν ἡγόρασε δὲ ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος, ὅς τις τότε ἤκμαζεν εἰς Ἀθήνας, τοῦ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν, καὶ κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ εὐχαριστηθοῦν ἀπλῶς μόνον νὰ τὸν ἐξορίσουν.

Εἰς ἡλικίαν δὲ ὧν ὀγδοήκοντα δύο ἔτων ἔπεσε νύκτα εἰς ἓνα δοχεῖον, τὸ ὅποιον ἀπῆντησεν ὑπὸ τοῦς πόδας του καὶ ἀπέθανε παρευθὺς. Ἐδίδαξεν εἰκοσι δύο ἔτη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ ἤκμαζεν ἐπὶ Λυσιμάχου τὴν 102 Ὀλυμπιάδα.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Ἀπέθανε ἐν νινγκοντούτς τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 114 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 324). ὅθεν ἐγεννήθη τὸν 2 χρόνον τῆς 91 Ὀλυμπιάδος. π. Χ. 414.)

ΔΙΟΓΕΝΗΣ ὁ Κυνικός, υἱὸς τοῦ τραπεζίτου Ἰκεσίου, ἐγεννήθη εἰς τὴν Σινώπην, πόλιν τῆς Παφλαγονίας περὶ τὴν 91 Ὀλυμπιάδα. Κατηγορηθεὶς δὲ ὡς παραχαράκτης ὁμοῦ μετὰ τὸν πατέρα του, καὶ φοβηθεὶς ἐφυγεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ πατήρ του ἐσυλλήφθη, καὶ βληθεὶς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπέθανεν ἐκεῖ. Ἄμα δὲ ἐφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆγε καὶ ἤρρε τὸν Ἀντισθένην· οὗτος δὲ τὸν ἀπέβαλλε καὶ τὸν ἐσπρόχυνε μετὰ τὴν βλάβην του, καθότι εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ δεχθῇ ποτε κἀνένα μαθητὴν. Ὁ Διογένης ὁμοῦ δὲν κατεπλήχθη διόλου, ἀλλὰ κλίνας τὴν κεφαλὴν του, μὴ φοβοῦ, τὸν εἶπε· κτύπα, κτύπα· δὲν θέλεις εἶρεϊ βλάβην τόσοῦ σκληρὰν ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ μὲ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ σοῦ ἐνόσω ὁμιλεῖς. Ὁ Ἀντισθένης νικηθεὶς ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Διογένους, τὸν ἐδέχθη μαθητὴν του.

Ἦτο δὲ βιασμένος νὰ ζῇ πενέστατα, ἐξόριστος ὢν καὶ μὴ λαμβάνων ἀπὸ κἀνένα βοήθειαν.

Εἶδεν ποτε ποντικὸν εὐθύμως περιφερόμενον, ὅστις οὔτε μὴ νυκτωθῇ ἐφοβεῖτο, οὔτε ποῦ νὰ μείνῃ ἢ τί νὰ φάγῃ ἐφρόντιζε. Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἐπαρηγόρησεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀπορίαν του, καὶ ἀπεφάσισε, χωρὶς νὰ στενοχωρῆται, νὰ ζῇ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ν' ἀπέχῃ ἀπὸ πάντων ὅ,τι δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ἐμποδίσῃ τὸν θάνατον. Ἐδίπλωσε τὸν

τριβωνά του διὰ νὰ τὸν μεταχειρίζεται ὡς κλίνην ἅμα καὶ σκέπασμα περιτυλιστόμενος εἰς αὐτόν. Ἄλλο δὲν εἶχε παρὰ μίαν βυκτηρίαν, μίαν πήραν καὶ ἓνα τριβλίον. Ἰδοὺ δὲλα τοὺς σκεῆς, τὰ ὅποια ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὅπου ὑπῆγαινε. Τῆς δὲ βυκτηρίας μόνον ὅταν ἠσθένει ἔκαμνε χρῆσιν, ἢ ὅταν ὠδοιπόρει. Οἱ ἀληθῶς ἀνάπηροι (ἡμισεροί), ἔλεγε, δὲν εἶναι οἱ κωροὶ καὶ τυρλοὶ, ἀλλ' οἱ μὴ ἔχοντες πήραν. Ἐπεριπάτει ἀείποτε ἀνυπόδητος, ὡς καὶ ὅταν ἡ γῆ ἦτο χιονοσκεπαστος, ἠθέλησεν ὁμοίως νὰ συνηθίσῃ νὰ τρώγῃ καὶ κρέας ὠμὸν, δὲν ἴσχυσεν ὁμοῦ.

Παρακάλεσε τινὰ γινώριμόν του νὰ τὸν δώτῃ μικρὸν τι μέρος εἰς τὴν κατοικίαν του διὰ νὰ εἰσέρχεται ἐνίοτε. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἀργοποροῦσαν πολλοὶ νὰ τοῦ δώσουν θετικὴν ἀπόκρισιν, μετεχειρίσθη πύθον, τὴν ὅπιον παντοῦ περιέφερεν ἔμπροσθέν του, καὶ ἄλλην οἰκίαν δὲν ἀπέκτησε ποτέ.

Εἰς τὴν μεγαλητέραν τοῦ θέρους δριμύτητα, ὅτε ὁ ἥλιος καίει τὴν παιδιάδα, ἐκυλίστο εἰς ἄμμους θερμάς, καὶ ἡγκαλιζέτο εἰς τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος ἀπὸ χιόνα σκεπασμένα ἀγάλματα, διὰ νὰ συνηθίσῃ νὰ ὑποφέρει χωρὶς κόπον τοῦ ψύχους καὶ τῆς θερμότητος τῆς προσβολῆς.

Κατεφρόνει ὅλον τὴν κόσμον· ἀπεκάλει ἀσώτους τὸν Πλάτωνα καὶ τοὺς μαθητάς του, καθὼς καὶ ὅσους ἄλλους ἠγάπων τὴν εὐωχίαν. Τοὺς δὲ ῥήτορας ἐνόμαζε δούλους τοῦ λαοῦ. Ἐλεγεν ὅτι οἱ στέφανοι εἶναι δι' ἧς σημεῖα τοσοῦτον εὐθραυστα, ὅσον τοῦ νεροῦ αἱ φιάλαι, αἱ ὅποιαι συντρίβονται σχηματιζόμεναι.

Ἐτρώγεν, ὠμίλει καὶ ἐκοιμᾶτο ἀδιαφόρως εἰς πάντα τόπον, ὅπου ἤθελεν εὑρεθῇ· ἐνίοτε δεικνύων τὴν στοὰν τοῦ αἵως, ἐφώναζε· τί ὡραῖον μέρος μ' ἔκτισαν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ πηγαίνω νὰ τρώγω!

ἔλεγε πολλάκις· ὅταν βλέπω τοὺς διοικητάς, τοὺς ἰατροὺς, καὶ τοὺς φιλοσόφους, νομίζω τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν φρόνησίν του, ἀνώτερον τῶν λοιπῶν ζώων· ὅταν ὁμοίως πάλιν βλέπω τοὺς μάντις, τοὺς ὀνειροκρίτας καὶ τοὺς ὑπεραιρομένους διὰ τὰς τιμὰς, καὶ τὰ πλούτη, ἀναγκάζομαι νὰ πὼν νομίζω ὡς τὸ ματαιότερον τῶν ἄλλων κτηνῶν.

Μίαν ἡμέραν περιπατῶν, εἶδε παιδίον πίνον εἰς τὴν φουκτάν του, καὶ, μὲ μεγάλην του ἐντροπὴν, πῶς! εἶπε, τὰ παιδιὰ γνωρίζουν καλῆτερα παρ' ἐμὲ ὅσα τίς δύναται νὰ ἀποβάλλῃ; ἔβγαλε παρευθὺς τὸ τριβλὸν ἀπὸ τὴν πήραν του καὶ τὸ ἔσπασεν ὡς σκεῦος τάχα περιττόν.

Ἐπαινοῦσεν ὅσους ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ὑπανδρευθῶσι καὶ δὲν ὑπανδρεύοντο, καθὼς καὶ ὅσους, ἀφοῦ ἡτοιμάζοντο ν' ἀποπλεύσωσιν ἔμεναν εἰς τὴν ξηράν· ὅχι δὲ ὀλιγώτερον ἐτίμα καὶ τοὺς ἐκλεχθέντας νὰ κυβερνήσωσι τὴν πολιτείαν, καὶ ἀπεποιοῦντο τοῦτο· παρομοίως καὶ ὅσους, ἔτοιμοι νὰ καθίσωσι μὲ τοὺς βασιλεῖς καὶ μεγιστάνας εἰς τὴν τράπεζαν, ἐπίστρεφον εἰς τὰ ἴδια.

Μόνον εἰς τὴν ἠθικὴν ἐπροσηλάνετο, καὶ ἀμελοῦσε πάντῃ· τὰ πασι πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην. Ἦτο δὲ ὀξύνητος, καὶ ἐπρόβλεπεν εὐκόλως ὅ,τι ἔμελλε νὰ τοῦ ἀντιτείνῃ τις.

Ἐθεώρει τὸν γάμον ὡς σὺδέν, καὶ ἤθελεν ὅλοιαι αἱ γυναῖκες νὰ ἦναι κοιναί, καὶ καθεὶς νὰ μεταχειρίζεται ὅποιαν ἐδύνατο νὰ θέλῃ.

Δὲν ἐνόμιζε πρᾶγμα κακὸν τὸ νὰ ἐπάρῃ τις ὅσα τοῦ ἀναγκαιοῦν. Ἦθελε νὰ μὴ λυπῶνται ποτὲ οἱ ἄνθρωποι· εἶναι καλῆτερον, ἔλεγε, νὰ παρηγορεῖται τις παρὰ νὰ κρεμασθῇ.

Μίαν ἡμέραν ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περὶ τινος ὑποθέσεως σπουδαίας καὶ ὠφελιμωτάτης· ἐπειδὴ δὲ κἀνείς ἀπ' ὅσους διέβαινον ἔμπροσθέν του δὲν ἐπλησίαζε ν' ἀκούσῃ, ὁ Διογένης

ἤρχισε νὰ ψάλλῃ, καὶ πολλοὶ ἐσυνάχθησαν σωρηδὸν τριγύρω του. Τοὺς ἐπέπληξε τότε ἀστυρῶς ὅτι ἔτρεχαν πανταχόθεν διὰ πρᾶγμα μηδαμινόν, καὶ δὲν ἐλάμβανον κἄν τὸν κόπον ν' ἀκούσουν ὅταν τις τοὺς ὁμιλεῖ περὶ πραγμάτων ἀξιολόγων.

Ἐθούμαζεν ὅτι οἱ γραμματισταὶ ἐβασάνιζοντο τόσον διὰ νὰ μάθουν τὰ δεινὰ τοῦ Ὀδυσσεύς, καὶ δὲν ἐθεωροῦσαν τὴν ἀθλιότητά των.

Ἐμίμμετο τοὺς μουσικοὺς, ὅτι λαμβάνουν τόσην δυσκολίαν νὰ συμφωνήσωσι τὰ ὄργανά των, ἐνῷ ἔχουν τόσον κακῶς κανονισμένα τὰ πνεύματά των, ἀπ' ὅπου πρῶτον ἔπρεπε ν' ἀρχίσουν.

Ἐπέπληττε τοὺς μαθηματικοὺς, οἳ τινες ἐτέρποντο θεωροῦντες τὴν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας, καὶ δὲν ἐγνώριζον τὰ πρὸ τῶν ποδῶν των.

Ὅχι ὀλιγώτερον ὠργίζετο κατὰ τῶν ρητόρων, οἳ τινες μόνον καλῶς νὰ λέγουν ἐφρόντιζον, ὅχι δὲ καὶ νὰ πράττουν καλῶς.

Ὀνειδίζε πολλὰ φιλαργύρους τινάς, οἳ τινες ἐδεικνύοντο ὡς ἀφιλοκερδέστατοι, ἐπαινοῦντες μάλιστα τοὺς καταφρονούντας τὰ πλούτη, καὶ οἳ ὅποιοι μολοντοῦτο κατὰ νοῦν ἄλλο δὲν εἶχαν παρὰ νὰ θησαυρίζωσι.

Γελιούτερον ἄλλο δὲν ἐνόμιζε παρὰ τὴν ἀνοησίαν τινῶν, οἳ ὅποιοι, ἀφοῦ ἐθυσίαζον ὑπὲρ ὑγείας πρὸς τοὺς θεοὺς, εὐωχοῦντο ἐπειτα εὐωχίαν θανασίμως βλάπτουσιν τὴν ὑγείαν.

ἔλεγε τέλος πάντων ὅτι ἀπέναντα πολλοὺς φιλοτιμουμένους· τίς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον κατὰ τὰς ἀστυειότητας, εἰς δὲ τὴν ἀρετὴν κἀνείς δὲν ἀμιλλᾶτο νὰ ἦναι πρῶτος.

Ἐπαυτῆρησε μίαν ἡμέραν, εὐρισκόμενος εἰς μεγαλο-

πρὸς γεῦμα, ὅτι ὁ Πλάτων δὲν ἔτρωγεν εἰμὴ μόνον ἐλαίᾱς. Διατί, τοῦ λέγει, σὺ ὁ σοφὸς δὲν τρώγεις ἐλευθέρας τὰ ἐδέσματα διὰ τὰ ὅποια πηγαίνεις εἰς τὴν Σικελίαν; Ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Πλάτων, κάππαριν, ἐλαίᾱς καὶ τὰ τοιαῦτα ἔτρωγα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκεῖ καθὼς καὶ ἐδῶ. Τί ἀνάγκη λοιπόν, ἐπυνέλαθεν ὁ Διογένης, διὰ ταῦτα νὰ ταξιδεύης εἰς τὰς Συρακούσας; μήπως τότε κάππαρις καὶ ἐλαίαι δὲν ἦσαν εἰς Ἀθήνας;

Ὁ Διογένης ἐμβὰς μίαν ἡμέραν εἰς τοῦ Πλάτωνος τὴν οἰκίαν, ὅτε οὗτος ἐξένιζε φίλους τινὰς τοῦ Διονυσίου τοῦ τυράννου, ἐπάτησεν εἰς ὠραίον τινα τάπητα, καὶ εἶπε· πατὴρ τοῦ Πλάτωνος τὸν τύπον. Ναί, Διόγετες, ἀπεκρίθη ὁ Πλάτων, πλὴν μὲ ἄλλον τύπον.

Θέλων μίαν φορὰν ἕνας σοριστὴς νὰ δείξῃ τὴν ὀξύνοϊάν του εἰς τὸν Διογένην, τοῦ λέγει· δὲν εἶσαι ὅ,τι ἐγὼ εἶμαι· ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος· ὅθεν σὺ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος. Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἤθελεν εἰσθῆαι ὀρθῶς, ἀπεκρίθη ὁ Διογένης, ἂν ἔλεγες· δὲν εἶσαι ὅ,τι ἐγὼ εἶμαι, ἐπειδὴ τὸ συμπεράσματ' ἤθελεν εἰσθῆαι, ὅτι δὲν εἶσαι ἄνθρωπος.

Ἐρωτηθεὶς, ποῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶδεν ἄνδρας; εἰς τὴν Λακεδαιμόνα μόνον, ἀπεκρίθη, εἶδα παιδίᾱ ἄνδρας δὲ εἰς κἀνένα μέρος δὲν εἶδα.

Ἐπεριπάτει ποτὲ τὴν ἡμέραν, λόχον ἀναμμένον εἰς χεῖράς του κρατῶν· τί ζητεῖ δ' ἐρωτηθεὶς, εἶπεν, ἄνθρωπον ζητῶ.

Ἄλλοτε εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐφώναζεν· ἄνθρωποι! ὦ ἄνθρωποι! Ἀπὸ πολλοῦ συνήχθησαν τριγύρω του, τοὺς ἐδίωκε μὲ τὴν βᾶλδον του καὶ ἔλεγεν· ἐγὼ ἀνθρώπους ἐφώναξα.

Ἀριστῶν ὁ Δημοσθένης εἰς ἕνα καπηλεῖον εἶδε διαβαί-

νοντα τὸν Διογένην καὶ παρעὺς ἐκρύβθη. Ὁ Διογένης τὸν ἐπαρτήρησε καὶ, μὴ κρύπτεσαι, τοῦ λέγει· διότι ὅσον κρύπτεσαι τόσον μέγα εἶσαι.

Ξένοι τινὲς ἦλθον ἐπίτηδες μίαν φορὰν νὰ ἴδωσι τὸν Δημοσθένην, ὁ δὲ Διογένης ὑπῆγε κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτοὺς καὶ, δεικνύων αὐτὸν μὲ τὸν δάκτυλόν του, τοὺς ἔλεγε γελῶν· ἰδοὺ, κυττάξετε τὸν μέγαν δημαγωγὸν τῶν Ἀθηνῶν.

Εὐρεθεὶς εἰς ἕνα περικαλλὲς ἀνακτόριον, ὅπου ὁ χρυσὸς καὶ τὰ μέγαρα ἦσαν εἰς μεγάλην δαφίλειν, ἀφ' οὗ περιεργάσθη ὅλας τὰς ὠραιότητας, ἤρχισε νὰ βῆχῃ, καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς χρέμψεις, ἐπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον ἐνός φρυγῶς, ὅς τις τοῦ ἐδείκνυε τὸ παλάτιον καὶ, φίλε μου, τοῦ εἶπε, βυπαρότερον ἄλλο μέρος δὲν βλέπω νὰ πύσω.

Ἡμιζύριτος ἐμβῆκε μίαν ἡμέραν εἰς ἕνα δωμάτιον, ὅπου εὐθυμοῦσαν νέοι τινὲς· πλὴν ἐβιάσθη νὰ εὐγῇ ἐκείθεν ἀφ' οὗ κακῶς τὸν ἐμεταχειρίσθησαν. Πρὸς ἐκδίκησιν ὁ Διογένης ἔγραψε τὰ ὀνόματα ὅσων τὸν ἐξύλισαν ἐπὶ χαρτίου, καὶ τοῦτο κολλήσας εἰς τὴν πλάτην του, περιήρχετο τὰς ὁδοὺς, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ γνωστοὺς εἰς ὅλους καὶ νὰ τοὺς ἀτιμάσῃ.

Κακοῦργός τις τὸν ὠνειδίζε ποτὲ διὰ τὴν πτωχείαν του. Ὁ δὲ Διογένης τοῦ εἶπε· δὲν εἶδα ποτὲ τινα ἐπὶ τούτου τιμωρούμενον, εἶδα ὅμως πολλοὺς εἰς τὴν ἀγχόνῃν πονηροὺς.

ἔλεγε πολλάκις ὅτι τὰ χρησιμώτερα πράγματα εἶναι ὡς τὸ πολὺ εὐθηνώτερα· διότι ἐν ἀγαλμα ἀξίζει δέκα χιλιάδας δραχμᾶς, καὶ μὲν ἀλευροθήκη δὲν τιμᾶται περισσότερο ἀπὸ ἐβδομήκοντα λεπτά.

Ἐνῶ ἐμίλλε ποτὲ νὰ ἐμβῇ εἰς ἕνα λουτρόν εἶδε τὸ νῆ-

ρόν ρυπκρόν καὶ εἶπε· ὅταν τις λουσθῇ ἐδῶ ποῦ ὑπάγει
νὰ πλυθῇ;

Συλληρθεῖς ποτὲ ὁ Διογένης πλησίον εἰς τὴν Χαιρώνειαν
ἀπὸ τοῦς Μακεδόνας, ἐφέρθη ὑπ' αὐτῶν ἔμπροσθεν τοῦ
Φιλίππου, ὅστις τὸν ἠρώτησε τίς εἶναι; Εἶμαι κατὰσκοπος
τῆς ἀπληστίας σου, ἀπεκρίθη. Εὐχριστηθεῖς ἀπὸ τὴν ἀ-
πόκρισιν ταύτην ὁ βασιλεὺς, τὸν ἀπέπεμψεν ἐλεύθερον.

Ὁ Διογένης ἐνόμιζεν ὅτι οἱ σοφοὶ δὲν πρέπει νὰ στερεῶν-
ται ποτὲ κἀνενὸς πράγματος, καὶ ὅτι ἀνήκει εἰς αὐτοὺς
νὰ ἔχουν εἰς τὴν ἐξουσίαν των ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὴν κό-
σμον. Ὅλα τὰ πράγματα, ἔλεγεν, ἀνήκουν εἰς τοὺς θεοὺς· φίλοι
τῶν θεῶν εἶναι οἱ σοφοί· μεταξὺ φίλων εἶναι ὅλα κοινά·
ἄρα καὶ πρᾶγμα ἀνήκει εἰς τοὺς σοφοὺς. Διὰ τοῦτο ἔχων
ἀνάγκην τινὸς ἔλεγεν ὅτι τὸ ἀνεζητεῖ ἀπὸ τοὺς φίλους του.

Διαβαίνων ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Ἀλέξανδρος, ἔλαβε πε-
ριέργειαν νὰ ἴδῃ τὸν Διογένην διατρίβοντα ἐκεῖ τότε· τὸν
εὔρε δὲ καθήμενον εἰς τὸν ἥλιον κατὰ τὸ Κράνιον, καὶ ἐ-
πισκευάζοντα τὸν πῖθον τοῦ μὲ ἰζόν. Εἶμαι Ἀλέξανδρος,
ὁ μέγας βασιλεὺς, τοῦ λέγει. Κ' ἐγὼ Διογένης ὁ σκύλος,
ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος. Δὲν φοβεῖσαι; ἠκολούθησεν ὁ Ἀ-
λέξανδρος. Καλὸν εἶσαι ἢ κακόν; τὸν ἠρώτησεν ὁ Διογένης.
Καλόν, ἀπεκρίθη ὁ ἄναξ. Αἱ! τίς λοιπὸν φοβεῖται τὸ
καλόν; εἶπε τελευταῖον ὁ Διογένης. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐθαύ-
μασε τὴν ὀξύνοϊαν καὶ τοὺς ἐλευθέρους τρόπους τοῦ φιλο-
σόφου, καὶ ἀροῦ κᾶμποσον συνωμίλησε μὲ αὐτόν, Διόγενης,
τοῦ εἶπε· βλέπω, στερεῖσαι πολλῶν πραγμάτων· μὲ με-
γάλην μου εὐχαρίστησιν θέλω σὲ βοηθήσει· ζήτησέ μου
ὅ,τι θελεῖς. Παραμέρισε ὀλίγον, τοῦ λέγει ὁ Διογένης·
διότι μ' ἐμποδίζεις μὲ τὴν σκιά σου τὸν ἥλιον. Ὁ Ἀλέ-

Ξάνδρος ἔμεινεν ἐκστατικὸς βλέπων ἄνδρα ὑπέρτερον ὅλων
τῶν ἀνθρωπίνων. Τίς εἶναι πλουσιώτερος; ἐξηκολούθησεν
ὁ Διογένης· ὁ ἀρκούμενος εἰς τὸν τρίβωνα καὶ τὴν πήραν
του, ἢ ὅστις, μὴν εὐχαριστούμενος εἰς ὁλόκληρον βασι-
λειον, ἐκτίθεται καθ' ἑκάστην εἰς μυρίας κινδύνους διὰ τὴν
αὐξάνσιν τὰ ἔθρια; Τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ αὐλικοὶ ὠργίζοντο
ὅτι βασιλεὺς τοιοῦτος ἔκαμνε τσαύτας τιμὰς εἰς τὸν Διο-
γένην ἐκείνον τὸν σκύλον, ὅστις οὐδ' ἀπὸ τὸν τόπον του
κᾶν δὲν ἐσπκόνετο. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκατάλαβε τοῦτο, καὶ
στραφεὶς εἶπεν. Ἄν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, ἤθελα νὰ εἴ-
μαι Διογένης.

Ταξιδεύων ποτὲ ὁ Διογένης εἰς Λύγιναν ἐπίσπευθε ἀπὸ
τοὺς πειράτας, οἵτινες τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Κρήτην καὶ τὸν
ἐξέθεσαν εἰς τὴν ἀγοράν. Τοῦτο δὲν τὸν ἐλύπησε διόλου,
οὐδ' ἐκίνηθη παντελῶς διὰ τὴν δυστυχίαν του ταύτην. Ἰ-
δὼν δὲ Ξενιάδην τινὰ εὐσαρκον καὶ καλῶς φορτισμένον, εἰς
τοῦτον νὰ μὲ πωλήσετε, εἶπεν, ἐπειδὴ βλέπω ὅτι ἔχει
χρεῖαν δεσπότου. Ἐνῷ δὲ ὁ Ξενιάδης ἐπλησίαζε νὰ πραγ-
ματευθῇ περὶ αὐτοῦ, τοῦ εἶπεν· ἐλθέ, παιδίον, νὰ πραγ-
ματευθῇ περὶ ἀνδρός. Ἐρωτηθεὶς τί ἐπαγγέλλεται· νὰ ἐ-
ξουσιάζω ἀνθρώπους, ἀπεκρίθη· καὶ εἰς τὸν κήρυκα ἔλεγε·
κῆρυττε, ἂν κἀνείς ἔχη χρεῖαν δεσπότου νὰ ἐλθῃ νὰ τὸν
ἀγοράσῃ. Ὁ πωλητὴς του ἀπηγόρευεν εἰς αὐτόν νὰ καθί-
σῃ. Τί μὲ τοῦτο; εἶπεν ὁ Διογένης. καὶ τὰ ὄψαρια δὲν ἀ-
γορίζονται εἰς ὅποιαν καὶ ἂν ᾖ θείσιν; Καὶ μὲ φαίνεται
παράδοξον, ὅτι οὐδ' ἓνα πῶμα χύτρας δὲν ἀγοράζει τις
ἂν πρῶτον δὲν τὸ ἔχησιν διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ποιότητα τοῦ
μεταλλοῦ, καὶ ὅταν ἀγοράζῃ ἄνθρωπον εὐχαριστεῖται μόν-
ον ἀπλῶς νὰ τὸν ἴδῃ. Ὅταν δὲ ἡ τιμὴ πλέον ἀπεραστήσῃ,
λέγει εἰς τὸν Ξενιάδην· ἂν καὶ δοῦλός σου ᾦδῃ, πρέπει

νά κάμνης ὅ,τι θελω, κατέτι καὶ ὡς ἰατρὸς ἢ οἰκονόμος ἀν-
σὲ χρησιμεύσω, δοῦλος καὶ ἐλεύθερος εἶμαι, πρέπει νά μέ
ὑπακούης.

Ὁ Ξενιάδης τὸν ἐπεφόρτισε τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παι-
δίων του, διὰ τὸ ὅποιον ἐκεῖνος ἔλαβε μεγάλην φροντίδα.
Τοὺς ἔδωκε καὶ ἀπεστήθισαν τὰ ὠραιότερα τεμάχια τῶν
ποιητῶν, ὁμοῦ μὲ μίαν ἐπιτομὴν τῆς φιλοσοφίας του, τὴν
ὅποιαν ἐπίτηδες ἐπόνθεσε δι' αὐτά. Τὰ συνήθισε νά ζῶσι
λιτῶς, καὶ νά μὴ πίνουν παρ' ἀπλοῦν νερόν, καὶ ἤθελε νά
τὰ ξυρίζωσιν ἕως εἰς τὸ δέριμα. Τὰ ἔφερε δὲ μαζήτου
εἰς τὰς ὁδοὺς ἡμελημένως πολὺ ἐνδυμένα, καὶ πολλάκις
χωρὶς σανδάλια καὶ χωρὶς χιτῶνα. Τὰ παῖδιά ἐκ μέρους
τῶν ἡγάπων καθ' ὑπερβολὴν τὸν Διογένην, καὶ ἐφρόντιζον
ἰδιαιτέρως νά τὸν συσταίνωσιν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν.

Εἰς τὴν δουλείαν ταύτην εὐρισκόμενον τὸν Διογένην ἔ-
σπευδον τινὲς φίλοι του νά τὸν ἐλευθερώσουν· ἀλλ' ἐκεῖ-
νος, μωραίνετε, τοὺς ἔλεγε· μὲ περιπαίζετε· δὲν ἤξεύρετε
ὅτι ὁ λέων δὲν υπόκειται ποτὲ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν
τρέφουν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μᾶλλον εἰς αὐτόν;

Μίαν ἡμέραν ὁ Διογένης ἀκούσας τὸν κήρυκα κηρύττον-
τα, ὅτι ὁ Διῶξιππος ἐνίκησεν ἄνδρας εἰς τὰ Ὀλύμπια·
φίλε μου, τοῦ εἶπε, δούλους καὶ δυστυχεῖς λέγε μᾶλλον·
ἐγὼ ἐνίκησα ἄνδρας.

Ὅταν τις τοῦ ἔλεγε· γέρων εἶσαι ἀναπαύσου πλέον
πῶς! ἔλεγεν, ἐάν ἔτρεχα, ἔπρεπεν εἰς τὸ τέλος τοῦ δρό-
μου μου ν' ἀπαυδῇσω· δὲν ἦτο πρεπωδέστερον νά κατα-
βάλλω πάσαν σπουδὴν;

Περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς, εἶδεν ὅτι ἔπασσε τινὸς τὸ ψωμίον
τὸ ὅποιον ἐκράτει, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἐντρέπετο νά τὸ ἀναλά-
βῃ. Ὁ Διογένης ἐπῆρε μίαν συντετριμμένην φιάλην καὶ τῇ

περίεφερε καθ' ὅλην τὴν πόλιν, διὰ νά τοῦ δείξῃ ὅτι
δὲν πρέπει νά ἐρυθριάζῃ τις ὅταν πασχίζῃ νά μὴ χάσῃ
τίποτε.

Ὁμοιάζω τοὺς καλοὺς μουσικοὺς, ἔλεγεν, ἀφίνω τὸν ἀ-
ληθινὸν ἤχον διὰ νά τὸν λάβωσιν οἱ ἄλλοι.

Εἰς ἓνα, ὅστις ἤθελε νά γείνη μαθητὴς του, ἔδωκε νά κρα-
τῇ ἓνα χοιρομέρι καὶ νά τοῦ ἀκολουθῇ. Ἐντρεπόμενος ὁ
ἄνθρωπος νά κρατῇ εἰς τοὺς δρόμους τὸ χοιρομέρι, τὸ
ἔρριψε κατὰ γῆς καὶ ἐφυγεν. Ἀπαντήσας μετὰ τινος ἡμέ-
ρας αὐτὸν ὁ Διογένης, πῶς! τοῦ εἶπεν, ἓνα χοιρομέρι ἐχά-
λασε τὴν φιλίαν μας!

Ἰδὼν ποτὲ γυναῖκα σκυμμένην οὕτως ἔμπροσθεν τῶν
θεῶν ὥστ' ἐφαίνοντο τὰ ὀπίσθιά της, δὲν φοβεῖσθαι, ἀθλία,
τὴν εἶπε, μὴ σὲ ἰδῶσιν οἱ θεοὶ εἰς τὴν ἀναιδῆ ταύτην θέσιν
οἵτινες εἰν' ὁμοίως ὀπίσω σου καθὼς καὶ ἔμπρός σου;

Σκεπτόμενος περὶ τῆς ζωῆς του ἔλεγε γελῶν ὅσαι κα-
τότραι γίνονται εἰς τραγωδίας ἔπεσαν ἐπάνω του· καθότι
ἦτον ἀνίστιος, ἀπολις, ἀπατρις, ἡμερόβιος· ἀντίθετον ὁμοῦς
τὴν εὐστάθειάν του εἰς τὴν τύχην τὴν φύσιν εἰς τὴν ἔξιν,
καὶ τὸ λογικὸν εἰς τὰς ταραχὰς τῆς ψυχῆς.

Πρὶς ἓνα, ὅς τις ἤθελε νά τὸν συμβουλευθῇ ποῖαν ὥραν
πρέπει νά τρώγῃ· ἐάν ᾖσαι πλούσιος, τὸν εἶπεν, ὅταν θέλῃς·
ἐάν δὲ πτωχός, ὅταν ἔχῃς.

Παρεκάλουν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι νά μυκθῇ τὰ μυστήριά
των, καὶ τὸν ἐβεβαίοναν ὅτι κατεῖχον τὸν πρῶτον τόπον
εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ὅσοι τὰ ἐμνήθησαν. Γελοῖον εἶναι,
τοὺς ἀπεκρίθη ὁ Διογένης, ὁ Ἐπαμινώνδας καὶ Ἀγησί-
λαος νά μένουν εἰς τὸν βόρβορον, καὶ οἱ ἐδικαί σας, οἱ ἀ-
θλιοὶ, νά κατοικῶσι τὰ νήσους τῶν μακάρων.

Ἐσπνήθιζε νά μυρίζῃ τοὺς πόδας του· καὶ ὅταν τις τὸν

πρώτα τὴν αἰτίαν, ἔλεγεν ὅτι τῶν μύρων ἡ εὐωδία, μὲ τὰ ὅποια ἀλείφονται τὴν κεφαλὴν, διασκεδάζεται παρευθὺς εἰς τὸν αἶρα, ἐνῷ ἀναβαίνει εἰς τὴν μύτην ὅταν τις ἀλείφεται τοὺς πόδας.

Ἄτιμός τις εὐνοῦχος ἔγραψεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του· κακὸν νὰ μὴν ἐμβῇ ἀπ' ἐδῶ· πόθεν λοιπὸν, εἶπεν ὁ Διογένης; θὰ ἐμβῇ ὁ κύριος τῆς οἰκίας.

Τινὲς φιλόσοφοι ἤθελαν μίαν ἡμέραν νὰ δεῖξωσιν εἰς αὐτὸν ὅτι κίνησις δὲν ὑπάρχει. Ὁ Διογένης ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ. Τί κάμνεις; τοῦ λέγει ἓνας τῶν φιλοσόφων· Ἀναιρῶ τοὺς λόγους σας, ἀπεκρίθη ὁ Διογένης.

Ἀκούων τινὸς ὁμιλοῦντος περὶ ἀστρολογίας· εἶναι πολὺς καιρὸς τοῦ ἔλεγεν, ἀφοῦ κατέβης ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς.

Ὁ Πλάτων ὥρισε τὸν ἄνθρωπον, ζῶον δίπουν, ἄπειρον, καὶ ὁ Διογένης ἐμάθησεν ἓνα πετεινόν, τὸν ἔκρυπεν ὑποκάτω τοῦ τρίβωνός του, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔβγαλεν ἀμέσως τὸν πετεινὸν ἀπὸ τὸν τρίβωνά του, καὶ ῥίψας αὐτὸν εἰς τὸ μέσον τῆς σχολῆς, εἶπεν· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Πλάτωνος. Ὁ Πλάτων ἠναγκάσθη νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν ὁρισμὸν του, ὅτι αὐτὸ τὸ ζῶον εἶναι καὶ πλατώ-νυχον.

Διαβαίνων ὁ Διογένης ἀπὸ τὰ Μέγαρα, εἶδε τὰ μὲν παιδία γυμνά, τὰ δὲ πρόβατα ἀπὸ μαλλίων καλῶς σκεπασμένα, καὶ εἶπεν· εἶναι πολὺ καλῆτερον νὰ ᾔναι τις ἐδῶ πρόβατον παρά παιδίον.

Προσκληθεὶς εἰς ἓνα συμπόσιον δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ, διότι χθὲς, εἶπε, παρευρέθη εἰς ἓνα καὶ δὲν τὸν εὐχαρίστησαν.

Μίαν ἡμέραν ἐνῷ ἔτρωγεν εἶδε ποντικούς συνάγοντας ὑπὸ τὴν τράπεζάν του τὰ θρύμματα. Αἴ! εἶπεν, ἰδοὺ τρέφει καὶ ὁ Διογένης παρασίτους.

Ἐρωτηθεὶς καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ λουτρὸν, ἂν ᾔναι μέσα πολλοὶ ἄνθρωποι· ὅχι, ἀπεκρίθη. Ἀλλὰ, πάλιν τοῦ λέγει τις, δὲν εἶναι πολὺς κόσμος; Ναι, πολὺς, εἶπεν ὁ Διογένης.

Μὲ τὴν δοκὸν, τὴν ὁποίαν τις ἔφερεν, ἔσπρωξεν ἀπροστοχάστως τὸν Διογένην, καὶ μετὰ τοῦτο τοῦ λέγει· φυλάξου. Θέλεις νὰ μὲ ξανακτυπήσῃς; τοῦ εἶπεν ὁ Διογένης.

Μετά τινα καιρὸν τοῦ συνέβη τὸ ἴδιον ὑπὸ τινος ἄλλου· τοῦ ἔδωκε κατακέφαλα μὲ τὴν βάρβδον του μίαν καὶ τοῦ εἶπε· φυλάξου καὶ σὺ.

Τόσον διαπερασμένον τὸν εἶχε μίαν φορὰν ἡ βροχὴ, ὥστε τὸ νερὸν ἔρρεεν ἀπ' ὅλα τοῦ τρίβωνός του τὰ μέρη. Ὅσοι δὲ τὸν ἐβλεπαν ἐλάμβαναν μεγάλην συμπάθειαν δι' αὐτόν· ὁ δὲ Πλάτων εὐρεθεὶς κατὰ τύχην ἐκεῖ τοὺς λέγει· ἂν θέλετε νὰ ᾔναι τινόντι δυστυχῆς παγαίνετε καὶ μὴ τὸν βλέπετε.

Ῥαπισθεὶς ὑπὸ τινος, δὲν ἤξευρα, εἶπεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ περιπατῶ ὥπλισμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν μου.

Ἄλλην φορὰν ἐρωτηθεὶς τί ἤθελε διὰ νὰ ῥαπισθῇ, περι-κεφαλαίαν, ἀπεκρίθη.

Ὁ Μειδίας, μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ καλὰ τὸν ἐγρονθοδόλησεν, ὑπάγε, τοῦ εἶπε, νὰ παραπονεθῇς· τρεῖς χιλιάδας δραχμὰς θὰ λάβῃς πρόστιμον. Τὴν ἐπισῶσαν ὁ Διογένης ἔλαβε πυκτικούς ἱμάντας· τοῦ ἔφερε κατακέφαλα ἓνα καλὸν γρόνθον, καὶ τοῦ εἶπεν· ὑπάγε νὰ παραπονεθῇς· τρεῖς χιλιάδας δραχμὰς θὰ λάβῃς πρόστιμον.

Ὁ Φαρμακοπώλης Λυσίας τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐπίστευε τὴν ὑπαρξίν τῶν θεῶν. Διατί ὅχι, ἀπεκρίθη, ἐνῷ ἤξεύρω ὅτι καὶ σὺ εἶσαι ὁ μεγαλῆτερος ἐχθρὸς των;

Ἰδὼν ποτὶ τινα λουόμενον διὰ ν' ἀγνισθῇ τάχα, ὡς α-

ἄθλια! τοῦ εἶπε, δὲν ἤξεύρεις ὅτι καὶ ὡς αὐρίον νὰ πλύνῃσαι, τοῦτο δὲν σ' ἐμποδίζει νὰ κάμῃς λάθη τῆς γραμματικῆς; τοῦτο δὲν σ' ἐλευθερώνει ὁμοίως ἀπὸ τὰ πταίσματά σου.

Ἰδὼν ἄλλοτε ἀναιδῶς ἱστάμενον παιδίον, ἔτρεξεν κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν διδάσκαλόν του, καὶ ἀφοῦ πρῶτον τὸν ἔφερε μὲ τὴν ῥάβδον του μίαν, διατί, τοῦ εἶπε, διδάσκεις οὕτω κακῶς τὸν μαθητήν σου;

Εἰς ἓνα ὃς τις ἦλθε μίαν ἡμέραν καὶ τοῦ ἔδειξεν, ἐν ὠροσκόπῳ, τὸ ὅποιον ἤγειρεν· ἰδοὺ καλὸν τι, εἶπε· πλὴν μᾶς ἐμποδίζει ν' ἀποθάνωμεν τῆς πείνας.

Ὡς εἰδίδεν ὅσους ἐπαρχαπονοῦντο διὰ τὴν τύχην των· οἱ ἄνθρωποι, ἔλεγε, ζητοῦν πάντοτε ὅσα τοὺς φαίνονται καλὰ, ὅχι δὲ καὶ ὅσα τρώντι εἶναι τοιαῦτα.

Ἦξευρεν ὁ Διογένης ὅτι πολλοὶ ἀπεδέχοντο τὴν ζωὴν του· ἀλλ' ἐπειδὴ ὀλίγοι τὸν ἐμιμοῦντο, ἔλεγεν, ὅτι ἦτο σκύλος πολλὰ ὑποληπτικός· κἀνεῖς ὁμοῦς ἀπ' ὅσους τὸν ἐπαινοῦσιν δὲν ἐλάμβανε τὸ θάρρος νὰ ἐβγῇ μαζὶ του εἰς τὸ κυνήγιον.

Ἐπέπληττε τοὺς καταπληττομένους ἀπὸ τὰ ὄνειρα, καὶ μὴ προσέχοντας εἰς ὅσα παρουσιάζονται εἰς τὸ πνεῦμά των ἐνῶ εἰν' ἐξυπνοί, ἀλλ' ἐξετάζωσι δεισιδαιμόνως ὅσα φαντάζονται εἰς τὸν ὕπνον των.

Ἰδὼν ποτε γυναῖκά τινα εἰς φορεῖον· δὲν ἔπρεπεν, εἶπε, τοῦτο νὰ χρησιμεύῃ ὡς κλουβίου εἰς τὸ κάκιστον τοῦτο ζῶον.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἠγάπων πολὺ τὸν Διογένην, καὶ τὸν ὑπελήπτοντο μεγάλως· ἐμαστιγώσαν δημοσίως νέον τινὰ ὃς τις ἐσύντριψε τὸν πῖθον του καὶ τοῦ ἔδοσαν ἄλλον.

Ὅλοι ἐκήρυττον τοῦ Καλλισθέους τὴν εὐτυχίαν, ὃς τις ἦτο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ἀλέξανδρου· ἐγὼ

δὲ, ἔλεγεν ὁ Διογένης, νομίζω δυστυχέστατον τὸν Καλλισθένην, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτι γεύεται καὶ δεῖπναι πάντοτε ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ὁ Κρατερός ἐμεταχειρίσθη ὅ,τι ἐδύνατο διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ πλησίον του· ὁ δὲ Διογένης τὸν εἶπεν ὅτι ἐπιθυμεῖ μᾶλλον νὰ τρώῃ μόνον ψωμίον εἰς τὰς Ἀθήνας, παρὰ νὰ ζῇ μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸ παλάτιόν του.

Ὁ Περδίκας τὸν ἐφοβέρισε μίαν ἡμέραν, ὅτι θέλει τὸν σκοτώσῃ ἂν δὲν ἐλθῇ νὰ τὸν ἰδῇ· ὁ δὲ Διογένης τὸν ἀπεκρίθη· δὲν θὰ κάμῃς μὲ τοῦτο μέγαλον πρᾶγμα· κ' ἐν ἰοβόλῳ ζῶντιον εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον. Σὲ βεβαιῶνω δὲ ὅτι ὁ Διογένης δὲν ἔχει ἀπὸ σὲ ἀνάγκην διὰ νὰ ζήσῃ εὐτυχής. Ἀλλοίμονον! ἐρώναξεν, οἱ θεοὶ εἶναι ἐλευθεριώτατοι χαρίζοντες τὴν ζωὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· αἱ εἰς αὐτὴν ὁμοῦς τέρψεις μένουσιν ἄγνωστοι εἰς ἄνδρας, οἵτινες ἄλλο κατὰ νοῦν δὲν ἔχουν παρὰ νὰ εὐωχῶνται, καὶ ν' ἀλείφονται μὲ μῦρα.

Βλέπων τινὰ ὑποδεόμενον ὑπὸ τοῦ δούλου του, δὲν θὰ εὐχαριστήθῃς, τοῦ εἶπεν, ἕως οὐδὲν σοῦ ἐβγάλῃ καὶ τὴν μύζαν· τί σὲ χρησιμεύουν τὰ χερίά σου;

Εἶδέ ποτε κριτὰς φέροντας εἰς τὴν κατυδίκην ἄνθρωπον ὅστις ἔκλεψεν ἀπὸ τὸ θησαυροφυλάκιον ἓνα ὀβολόν, καὶ εἶπεν· οἱ μεγάλοι κλέπτει φέρουν τὸν μικρόν.

ἔλεγεν ὅτι ὁ πλούσιος ἀμαθής εἶναι πρόβατον χρυσόμαλλον.

Εὐρισκόμενος μίαν ἡμέραι εἰς τὸ μίσην τῆς ἀγορᾆς ἤρχισε νὰ ζύεται· εἶθε, εἶπε, καὶ ἡ πείνά μου νὰ ἐθεραπεύετο μὲ τὸ ζῶσιμον τῆς κοιλίας.

Ἐμβαίνων εἰς λουτρὸν ἐπαρτήρησεν ἓνα νέον, ὅστις ἐκινεῖτο κινήματα ἐπιδέξια μὲν, ὅχι ὁμοῦς καὶ τίμια. Ὅσον καλῶς κινεῖσκι, τὸν εἶπε, τότεν ἀξιόμιμπος εἶσαι.

ἰδὼν ἄλλην φορὰν ἐπὶ τῆς οἰκίας τινὸς ἀσώτου μίαν εἰ-
δοποίησιν ὅτι ἐπωλεῖτο· ἤξευρα, εἶπεν, ὅτι ἡ μεγάλη μέθη
τοῦ κυρίου σου ἤθελε τὸν ἀναγκάσει εἰς ἔμετον.

Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τινος διὰ τὴν ἐξορίαν του· ταλαίπωρε,
τοῦ εἶπεν ὁ Διογένης, εἶμαι πολλά εὐχάριστῆμένος, ἐπειδὴ
ἐστάθη αἰτία ἡ ἐξορία μου νὰ γείνω φιλόσοφος.

Ἄλλοτε ἄλλος τοῦ εἶπε μετ' ὀλίγον καιρὸν· οἱ Σινωπεῖς
σὲ κατεδίκασαν εἰς αἰώνιον ἐξορίαν. Κ' ἐγὼ ἀπεκρίθη,
τοὺς κατεδίκασα νὰ μένουν πάντοτε εἰς τὸν ἀχρεῖον τό-
πον τῶν, κατὰ τὸ παράλιον τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Παρεκάλει ἐνίοτε τὰ ἀγάλματα νὰ τοῦ χαρίσουν ὅ,τι τοὺς
ἐζήτει. Ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν· διὰ νὰ συνηθίζω, ἀπε-
κρίθη, ν' ἀποτυγχάνω.

Ὅταν ἠναγκάζετο ἀπὸ τὴν πτωχίαν του νὰ ζητῇ ἐλε-
ημοσύνην, ἔλεγεν εἰς τὸν πρῶτον τὸν ὁποῖον ἐντάμονε· ἂν
ἔδωκες εἰς ἄλλον δὸς καὶ εἰς ἐμέ· εἰ δὲ, ἄρχισε ἀπ' ἐμέ.

Ἐρωτηθεὶς πῶς ὁ τύραννος Διονύσιος ἐμεταχειρίζετο
τοὺς φίλους του· καθὼς τὰς φίλας, εἶπε, τὰς ὁποίας λαμ-
βάνει τις ὅταν εἶναι γεμάται, καὶ ῥίπτει ὅταν εἶναι κεναί.

Ἰδὼν ποτὲ τινὰ εἰς ἓνα καπηλεῖον, ὅστις ἔτρωγε μόνον
ἐλαίας, τοῦ εἶπεν· ἐάν πάντοτε ἐγείμην οὕτως, δὲν ἤθελες
τώρα δεῖπναι οὕτως.

ἔλεγεν ὅτι αἱ ἀτακτοὶ ἐπιθυμίαι εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων
τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχῶν.

Ὅτι οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἶναι ἀφομοιώματα τῶν θεῶν.

Ὅτι ἡ κοιλία εἶναι βόθρος τῆς ζωῆς.

Ὅτι ὁ πεποιημένος λόγος εἶναι μέλιτον δίκτυον· ὃ δὲ ἔ-
ρως ὀκνηρῶν ἐνασχόλησις.

Ἐρωτηθεὶς, ποία εἶναι ἡ ἀβλιωτέρα κατάστασις· νὰ ᾔναι
τις γέρον καὶ πτωχὸς ἀπεκρίθη.

Ἄλλοτε ἐρωτηθεὶς, τί κάλλιστον ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον·
ἡ ἐλευθερία, εἶπε.

Ποῖον δὲ κτῆνος θαγκάνει χειρότερα· μεταξὺ τῶν ἀγρίων
ὁ κακολόγος, μεταξὺ δὲ τῶν ἡμέρων, ὁ κόλαξ.

Περιπατῶν εἶδε γυναῖκάς τινος κρεμασμένης εἰς κλάδους
ἐλαίας· εἶθε, ἐφώναζεν, ὅλα τὰ δένδρα νὰ φέρουν τοιοῦτον
καρπὸν.

Εἰς ποίαν ἡλικίαν, τοῦ εἶπέ τις, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑ-
πανδρεύεται; ὅταν εἶναι νέος, ἀπεκρίθη, δὲν εἶναι καιρὸς,
καὶ ὅταν εἶναι γέρον, εἶναι πολὺ ἄργά.

Διατί τὸ χρυσίον ἠρωτήθη ὑπὸ τινος, νὰ ᾔναι χλωμόν,
διότι ἔχει, ἀπεκρίθη πολλοὺς οἵτινες τὸ ζηλοτυπεῖν.

Βιαζόμενος μίαν ἡμέραν νὰ τρίξῃ κατόπιν τοῦ δούλου
τοῦ Μάνου, ὅστις εἰδοκπέτυσε γελῶν ἤθελεν εἰσθαι, εἶπεν,
ὁ μὲν Μάνης ν' ἀποβάλλῃ τὸν Διογένην, ὁ δὲ Διογένης νὰ
μὴν εἰμφορέσῃ ν' ἀποβάλλῃ τὸν Μάνην.

Τὸν ἠρώτησε μίαν φορὰν ἓνας τύραννος, ποῖος χαλκὸς
εἶναι καλῆτερος διὰ ἄγαλμα· ὁ χαλκὸς ἀπεκρίθη, μὲ τὸν
ὁποῖον ἐγείναν τοῦ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος οἱ ἀνδρι-
άντες.

Ὁμιλῶν ποτε ὁ Πλάτων περὶ ἰδεῶν, ἔλεγε τραπέζοτητα
καὶ κυσθότητα. Τράπεζαν μὲν καὶ κλῆθον βλέπω, εἶπεν,
ὁ Διογένης· ἀλλὰ δὲν ἠξιώρω τί εἶναι ἡ τραπέζοτης καὶ κυ-
σθότης. Ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Πλάτων, διὰ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν
κλῆθον ἔχεις ὀφθαλμοὺς· διὰ τὴν τραπέζοτητα δὲ καὶ
κυσθότητα νοῦν δὲν ἔχεις.

Ἐρωτώμενος ὁ Διογένης τί ἐφρονοῦσε περὶ Σωκράτους,
ἦτο τρελός, ἀπεκρίνετο.

Βλέπων νεανίσκον ἐρυθριᾶζοντα, θάρρει τέκνον μου, τοῦ
εἶπε· τοιοῦτον εἶναι τὸ χρῶμα τῆς ἀρετῆς.

Δύο νομικοί τὸν ἔκλεξαν ὡς αἰρετοκριτὴν των. Τοὺς κατεδίκασε δὲ καὶ τοὺς δύο· τὸν μὲν ἕνα, διότι ἔκλεψεν ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου ἐκατηγορεῖτο· τὸν δὲ ἄλλον, ὡς ἀδίκως παραπονούμενον, ἐνῷ δὲν ἔχασε τίποτε, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς νὰ μὴν εἶχε κλεμμένον ἀπ' ἄλλον.

Διατί, τοῦ εἰπέ τις, δίδουν ἐλεημοσύνην μᾶλλον εἰς τοὺς τυφλοὺς καὶ χωλοὺς παρά εἰς τοὺς φιλοσόφους; Ἐπειδὴ, ἀπεκρίθη, οἱ ἄνθρωποι προσμένουν νὰ γείνουν τυφλοὶ καὶ χωλοὶ παρά φιλόσοφοι.

Ἐρωτηθεὶς, ἂν ἔχη δούλον ἢ δούλην, ὅχι, ἀπεκρίθη. Τίς λοιπὸν θὰ σὲ θάψῃ; εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον ἀναγκαστοὶ ὁ οἰκίσκος μου, ἀπεκρίθη ὁ Διογένης.

Ὀνειδιζόμενος ὡς παραχαράκτης ὑπὸ τινος, εἶναι ἀληθές, τοῦ εἶπεν, ὅτι ποτὲ καιροῦ ἤμην ἐγὼ ὅ,τι σὺ εἶσαι τῶρα· πλὴν ὅ,τι ἐγὼ εἶμαι σήμερον, ποτὲ σὺ δὲν θέλεις γείνειν.

Ἐμβῆκε μίαν ἡμέραν εἰς τινος διδασκάλου σχολήν, ὅς τις εἶχεν ὀλίγους μαθητὰς καὶ πολλὰ μουσῶν καὶ ἄλλων θεοτήτων ἀγάλματα. ἔχεις πολλοὺς μαθητὰς, τοῦ εἶπε, συναριθμούμενων ὅμως καὶ τῶν θεῶν.

Ἀπὸ ἄσωτον ἐζήτει μνᾶν. Διατί τοῦ λέγει ὁ ἄσωτος ἀπὸ μὲν τοὺς ἄλλους ζητεῖς ὅσα δὲν καὶ ἀπ' ἐμὲ μνᾶν; Διότι, ἀπεκρίθη, ἀπὸ μὲν τοὺς ἄλλους, ἐλπίζω πάλιν νὰ λάβω, ἀπὸ σὲ ὅμως θεῶν ἐν γούνασι κείτοι· ἂν πλέον θὰ λάβω.

Ἐρωτηθεὶς ἂν ὁ θάνατος εἶναι κακόν· διατί κακόν, ἀπεκρίθη, ἐνῷ παρόντα δὲν τὸν αἰσθανόμεθα;

Ἰδὼν ποτε τοξότην ἀνεπιτήδειον, ὅς τις ἐμελλε νὰ σύρῃ τὸ τόξον του, ἔτρεξε καὶ ἐστάθη εἰς τὸν σκοπόν. Διατί πάλιν τοῦτο; λέγει τις. Φοβοῦμαι μὴ πληγωθῶ, ἀπεκρίθη.

Ὅταν τις τοῦ ἔλεγεν οἱ πολλοὶ τὸν περιγελοῦν· τί πρὸς τοῦτο, ἀπεκρίνετο· ἴσως οἱ γὰρ ἄλλοι περιπαίξουν πάλιν

ἐκεῖνους ὅταν δεικνύωσι τοὺς ὀδόντας των βρύχοντες καὶ φαίνονται νὰ γελοῦν. Πλὴν δὲν τοὺς μέλλει διὰ τοὺς γαδάρους, εἶπεν ἄλλος. Κ' ἐγὼ, ἀπεκρίθη, ὀλίγον φροντίζω δι' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐρωτηθεὶς διατί ὅλοι τὸν ὀνομάζουν σκύλον; διότι, ἀπεκρίθη, χαδεύω ὅσους μὲ δίδουν, γαυγίζω ὅσους δὲν μὲ δίδουν καὶ δαγκάνω τοὺς κακοὺς.

Ἐρωτηθεὶς ἄλλοτε, τίνος εἶδους σκύλος εἶναι; Ὅταν πεινῶ, ἀπεκρίθη, εἶμαι λαγονικός καὶ χαδεύω ὅλους· ὅταν ὁμῶς χορτάσω, γίνομαι μολοσσός (σαμψῶνι) καὶ δαγκάνω ὅσους ἀπαντήσω.

Ἰδὼν ποτε διαβαίνοντα τὸν ῥήτορα Ἀναξιμένην, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλία ἦτον ὑπερβαλλόντως χονδρὴ· δὸς με, τὸν εἶπε, ὀλίγον ἀπὸ τῆν κοιλίαν σου. Κάμε μ' αὐτὴν τὴν χάριν, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν θὰ ἐλευθερωθῇς καὶ σὺ ἀπὸ τῶσιν βαρὺ φορτίον.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι τρώγει εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰς ἀγοράς· ἐκεῖ, ἀπεκρίθη, μ' ἐρχεται ἡ πείνα, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐρωτηθεὶς ὅταν ἐπέστρεψαι ἀπὸ τὴν Λακεδαιμόνα εἰς τὰς Ἀθήνας, πόθεν ἐρχεται, ἀπὸ τὸν ἀνδρωνίτην, ἀπεκρίθη, εἰς τὸν γυναικωνίτην.

Ἐπαρωμοιάζε πολλάκις τὰς ὥραιας πόρναις μὲ οἶνον καλίστον φαρμακευμένον. Τὰς ὠνόμαζε βασιλίσσας τῶν βασιλέων, ἐπειδὴ ἐπιτύχαιναν ἀπ' αὐτοὺς ὅ,τι ἤθελαν.

Εἰς ἕνα ὅς τις ἐθαύμαζε τὰ πάμπολλα δῶρα, ὅσα ἦσαν εἰς ἕνα τῆς Σαμκθράκης ναόν, εἶπε· καὶ ἄλλα πλεῖστερα ἤθελαν εἶσθαι, ἐὰν ἐπρόσπερον ὅσοι ἐχάθησαν, ἀντὶ ὧσιν ἐσώθησαν.

Ἐνῷ μίαν ἡμέραν ἔτρωγεν εἰς τὸ μέσον τινὸς ὁδοῦ, πρὸς

λοὶ ἐσυνάχθησαν τριγύρω του καὶ τὸν ὠνόμαζαν σκύλον. Σεῖς εἰσθαι σκύλοι, τοὺς εἶπεν, οἵτινες συναθροίζεσθε τριγύρω ἀνθρώπου ὅστις τρώγει.

Κακὸς τις ἀθλητὴς, ὅστις ἀπέθνησκε τῆς πείνας εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἐστοχάσθη νὰ μετέλθῃ τὸν ἱατρόν. Ὁ Διογένης τὸν ἀπήντησε καὶ τοῦ εἶπεν· ἰδοὺ τώρα καιρὸς νὰ ἐκδικηθῇς ὅσους ποτὲ σ' ἐνίκησαν.

Ἰδὼν ποτε υἱὸν πόρνης ὅστις ἔρριπτε πέτρας εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους· πρόσσεξε, παιδίον, τοῦ εἶπε, μὴ κτυπήσῃς τὸν πατέρα σου.

Ἐζητοῦσέ τις τὸν τρίβωνά του ἀπὸ τὸν Διογένην, τὸν ὁποῖον οὗτος εἶχεν. Ὁ δὲ Διογένης τὸν εἶπεν· ἂν μὲ τὸν ἔδωκες, εἶναι ἤδη ἐδικός μου· ἂν δὲ μὲ τὸν ἐδάνεισες, μὲ χρειάζεται· ἀκόμη· πρόσμενε ἕως οὗ πλέον, νὰ μὴ τὸν χρειάζωμαι.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι ἔπινεν εἰς τὰ καπηλεῖα· καὶ εἰς τὸ κουρεῖον, ἀπεκρίνετο, ξυρίζομαι.

Ἀκούων τινὸς νὰ ἐπαινῇ ἐκεῖνον, ὅστις τοῦ ἔδωκεν ἐλεημοσύνην, εἶπε· μᾶλλον ἐμὲ χρεωστοῦν νὰ ἐπαινοῦν ὡς ἄξιον ταύτης.

Ἐρωτώμενος ὁποῖαν ὠφέλειαν ἐλάβεν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν· ἂν εἰς ἄλλο τί δὲν μὲ χρησιμεύσῃ, ἔλεγεν, ἤθελα εἶσθαι εὐχαριστημένος μόνον εἰς τὸ νὰ ἦμαι ἔτοιμος νὰ ὑποφέρω ὅ,τι μὲ ἀκολουθήσῃ.

Μαθὼν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐψήφισαν Βάκχον τὸν Ἀλέξανδρον· διὰ νὰ τοὺς περιπαίξῃ, κάμετε λοιπὸν, τοὺς εἶπε, καὶ ἐμὲ Σάραπιν.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι κατοικεῖ εἰς τόπους ἀκαθάρτους· καὶ ὁ ἥλιος, ἔλεγεν, ἐμβαίνει εἰς πολὺ πλεόν ἀκαθάρτους, πλὴν δὲν μαινέται.

Σὺ, τοῦ εἶπέ τις, χωρὶς νὰ ἤξεύρῃς τίποτε, πῶς ἐτόλμῃσες νὰ καταταχθῇς εἰς τοὺς φιλοσόφους; Ἄν ὅχι ἄλλοι ἀπεκρίθη, τοῦτο μόνον, ὅτι προσποιῶμαι τὸν φιλόσοφον, ἀρκεῖ εἰς τὸ νὰ θεωρῶμαι τοιοῦτος.

Ἐρεσαν ποτὲ εἰς τὸν Διογένην ἓνα νεανίσκον διὰ νὰ μαθητεύσῃ πλησίον του, περὶ τοῦ ὁποῖου ἔλεγον ὅσα εἰμπορεῖ τις νὰ φαντασθῇ· ὅτι εἶναι φρόνιμος, καλοήθης καὶ πολυμαθής. Ὁ Διογένης ἀκούσας τὰ πάντα ἡσύχως, ἀφοῦ εἶναι τόσον τέλειος, εἶπε, δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπ' ἐμέ· τί λοιπὸν μὲ τὸν ἐφέρετε;

Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐβγαίνουν ἀπὸ τὸ θέατρον ἐμβαίνειν αὐτός. Ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν· οὕτως ἀπεφάσισα, εἶπε, νὰ κάμνω εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν.

Διονύσιος ὁ τύραννος διωχθεὶς ἀπὸ τὸ βασιλεῖόν του, τὰς Συρακούσας, ἠναγκάσθη ἀπὸ ἑνδεῖαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου μετῆρχετο τὸν διδάσκαλον διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὁ Διογένης ἀκούσας νὰ φωνάζουν οἱ μαθηταὶ του ἐμβῆκεν εἰς τὴν σχολὴν του. Νομίζων δὲ ὁ Διονύσιος ὅτι ὁ Διογένης ὑπῆγε νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ τὴν δυστυχίαν του, σ' εὐχαριστῶ, Διόγενες, τοῦ εἶπεν. Ἄλλοιμονον! βλέπεις τὸ ἄστατον τῆς τύχης. Ταλαίπωρε, ἀπεκρίθη ὁ Διογένης, θαυμάζω ὅτι σὲ βλέπω ἀκόμη ζωντάνον, σὲ, ὅστις ἐπροξένησας τόσα δεινὰ εἰς τὸ βασιλεῖόν σου· καὶ τώρα βλέπω ὅτι δὲν εἶσαι καλῆτερος διδάσκαλος παρὰ βασιλεὺς.

Ἰδὼν ποτὲ τινὰς θυσιάζοντες εἰς τοὺς θεοὺς διὰ νὰ λάβουν υἱόν· διὰ ν' ἀποβῇ δὲ ἀγαθός, τοὺς εἶπε, δὲν θυσιάζετε;

Βλέπων νεανίσκον τινὰ ἀχρειολογοῦντα· δὲν ἐντρέπεται, τοῦ λέγει, νὰ ἐκβάλλῃς μολιβδίνον ξίφος ἀπὸ ἐλεφαντίνην θήκην;

ἔλεγεν ὅτι, ὅσοι ὁμιλοῦντες περὶ ἀρετῆς δὲν πράττουν συμφώνως μὲ τὰ διδάγματα τῶν, ὁμοιάζουν τὰ μουσικὰ ὄργανα, τὰ ὅποια ἡχῶσι γλυκύτατα χωρὶς διόλου νὰ αἰσθάνωνται.

Δὲν εἶμαι ἱκανὸς πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, τοῦ εἶπέ τις. Τί λοιπὸν, ταλαίπωρε, ζῆς, τοῦ ἀπεκρίθη, ἀφοῦ ἀπελπίζεις, νὰ ζήσῃς καλῶς;

Ἰδὼν ἄλλοτε νέον ὅστις ἔκαμνεν αἰσχρὸν τι πρᾶγμα, δὲν ἐντρέπεσαι τοῦ εἶπεν, νὰ ἐξαχρειόνῃς τὸ πλεονέκτημα, τὸ ὅποῖον ἡ φύσις σὲ δίδει;

ἔλεγεν ὅτι ὁλος ὁ κόσμος ζῶσιν εἰς τὴν δουλείαν, ἐπειδὴ οἱ μὲν δοῦλοι ὑπόκεινται εἰς τοὺς δεσπότας τῶν· οἱ δὲ δεσπότες εἰς τὰ πάθη τῶν. Ὅτι ὅλα εἶναι συνήθεια· ὅτι ὁ συνειθισμένος νὰ ζῇ πολλὰ τρυφηλῶς εἰς τὴν ἡδυσπάθειαν, δὲν εἴμπορεῖ ν' ἀπομακρυνθῇ ἐκ τούτου, καὶ ὅτι ἐξ ἐναντίας ἡ καταφρόνησις πρὸς τὴν ἡδυσπάθειαν εἶναι ἀληθὴς ἡδονὴ εἰς τοὺς συνειθισμένους νὰ ζῶσι κατ' ἄλλον τρόπον.

Ἐρωτηθεὶς ποῦ θέλει νὰ τὸν θάψουν ἀφοῦ ἀποθάνῃ· εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, ἀπεκρίθη. Ἄλλὰ, τοῦ εἶπέ τις, δὲν φοβεῖσαι μὴ σὲ καταφάγουν τὰ ὄρνεα καὶ τὰ θηρία; Πρέπει νὰ μὲ βᾶλλουν πλησίον μου, ἀπεκρίθη, μίαν ῥάβδον διὰ νὰ τὰ διώκω ὅταν ῥά ἔρχονται. Πλὴν δὲν θὰ αἰσθάνεσαι, τοῦ εἶπεν ἄλλος. Τί πειράζει λοιπὸν ἂν μὲ φάγουν, ἀπεκρίθη ὁ Διογένης, ἀφοῦ δὲν θὰ αἰσθάνωμαι;

Τινὲς λέγουν ὅτι φθάσας εἰς τὸ ἐννενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἔφαγεν ὠμὸν πόδα βοῆς, ὅστις τοῦ ἐπροξένησε μεγάλην ἀγωνευσίαν, ἡ ὁποία τοῦ ἐπέφερε τὸν θάνατον. Ἄλλοι λέγουν ὅτι αἰσθανθεὶς καταβαρηνόμενον τὸν ἑαυτὸν του, ἐκράτησε τὴν ἀναπνοήν του, καὶ ἀπέθανεν ἐκρυψίως.

Οἱ φίλοι τοῦ ἐλθόντες τὴν προσεγγίζουσιν ἡμέραν, τὸν ἡῤ-ραν περιτυλιγμένον εἰς τὸν τρίβωνά του, τὸν ἐξεσκέπασαν, στοχαζόμενοι μήπως δὲν ἐκοιμᾶτο ἄγρυπνος ὧν πάντοτε, καὶ τὸν ἡῤ-ραν νεκρὸν. Μεγάλη φιλονεικία ἠκολούθησε μεταξὺ τῶν περὶ τοῦ τίς νὰ τὸν θάψῃ· ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐλθουν εἰς χεῖρας. Οἱ Ἄρχοντες καὶ οἱ γέροντες τῆς Κορίνθου φθάσαντες ἐν καιρῷ τοὺς καθύστασαν. Ὁ Διογένης ἐτάρῃ μεγαλοπρεπῶς πλησίον τῆς πρὸς τὴν Ἰσθμὸν πύλης. Σιμὰ δὲ τοῦ τάφου του ἤγειραν μίαν στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔθεσαν σκύλον ἐκ λίθου Παρίου. Ἡ τελευτὴ τοῦ φιλοσόφου τούτου συνέβη τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συνέβη καὶ ἡ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς Βαβυλῶνα, τὴν 114 Ὀλυμπιάδα. Ἐτιμήθη δὲ μὲ ἀνδριάντας, τοὺς ὁποίους διάφοροι τοῦ ἤγειραν ἰδιαίτερος μετὰ τὸν θάνατόν του, μ' ἐπιγραφὰς πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου.

ΚΡΑΤΗΣ

Εἰρηνοῦ τοῦ Πολέμου· διαδόχου τοῦ Εὐνοκράτους εἰς τὴν πλατωνικὴν σχολήν· ἔζη κατὰ τὴν 113 Ὀλυμπιάδα (π. X. 322).

ΚΡΑΤΗΣ ὁ κυνικός· ἐχρημάτισεν εἰς τῶν ἐπιστήμων μαθητῶν τοῦ περιφήμου Διογένηος. Ἦτο δὲ υἱὸς τοῦ Ἀσκόνδου Θηβαίου, ἀπὸ γένος ἐπιφανέστατον καὶ πλουσιώτατον.

Εὐρεθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὴν παράστασιν τραγωδίας τινός, ἐπαρτήρησεν ὅτι ὁ Τήλερος παρήτησεν ὅλα του τὰ πλούτη διὰ νὰ γείνη κυνικός. Θελγθεὶς δὲ ἐκ τούτου ἀπεράσισεν ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κυνισμόν. Πωλήσας ὅθεν ὅλην τὴν πατρικὴν του κληρονομίαν, ἐνεχείρισεν εἰς τραπεζίτην τινὰ ὅσα ἐκ τούτου δούναζε χρήματα, ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων ταλάντων ἀριθμούμενα, καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὰ παιδία του ἐὰν ἀπέβηκινον ὀλιγόνοα· εἰ δὲ εἶχαν τὴν ἀνήκουσαν ὑψίνοιαν νὰ γείνουν φιλόσοφοι, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ τὰ διανεῖμῃ εἰς τοὺς πολίτας τῶν Θηβῶν, καθότι οἱ φιλόσοφοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην τινός(α).

Ἦλθαν μίαν ἡμέραν οἱ γυναῖκες του καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν του καὶ νὰ τραπῇ πρὸς ἄλλον σκοπὸν ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἐδίωξε μὲ βραδυσμούς ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Τὸ καλοκαίρι ἐφόρει ὁ Κράτης βαρύτατον τρίβωνα, καὶ εἰς τὴν μεγαλητέραν τοῦ χειμῶνος δριμύτητα ἦτον ἐλαφρώς ἐνδυμένος διὰ νὰ συνηθίζῃ πᾶσαν ἐνόχλησιν καὶ προσβολὴν τῶν καιρῶν. Ἐμύδαινε δὲ ἀσυστόλως εἰς διαφόρων οἰκί-

(α) Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἔβριθαν εἰς τὴν θάλασσαν ὅλην τὴν περιουσίαν ταύτην καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ τὸν ἐγὼ εἶμαι θεοῦ εἶδος. Σ. Μ.

ας κ' ἐπέπληττε τοὺς οἰκιακοὺς εἰς ὅσα δὲν τοῦ ἤρεσκον· ἔτρεχε κατόπιν τῶν κακοβίων γυναικῶν, καὶ τὰς ὕβριζε διὰ νὰ τὰς κινήῃ εἰς μῖσος ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ νὰ συνηθίζῃ μὲ τοῦτο νὰ τὰς ὑποφέρῃ εἰς ἄλλας περιστάσεις. Ἐξ ἡσκληρῶς καὶ δὲν ἔπινεν ἄλλο εἰ μὴ νερόν, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ κυνικοί.

Ἦν τολμῶν πλέον ὁ ῥήτωρ Μητροκλῆς νὰ φανῇ δημοσίῳ, καθότι συνέβαινε πάντοτε ὁπόταν ὠμίλουσε καὶ τοῦ ἔριυγαν τινὲς ἀνέμοι, τῶν ὁποίων τοῦ ἐπροξένει ἐντροπὴν μεγάλην ὁ κρότος, ἐκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἀπεφάσισε νὰ διαβιῶσθαι ἐν θλίψει. Ἀκούσας δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Κράτης ἔραγε παρευθὺς κἄμπουσα λυπινάρια διὰ νὰ γεμισθῇ ἀπ' ἀνέμους ἡ κοιλία του, καὶ ἀροῦ ὑπῆγεν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Μητροκλέους, τοῦ ὠμίλουσε μὲ τρόπον νὰ καταλάβῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεται τόσον ἀροῦ δὲν ἔκαμε κἄνένα κακόν· ὅτι τὰ τοιαῦτα συμβαίνουν εἰς ὅλους καὶ ἀκολούθως δὲν πρέπει τὰ ἐκπλήττεται ὅτι συνέβησαν καὶ εἰς αὐτόν.

Ἐνόςφω δὲ ὠμίλει, τὰ λυπινάρια εἰς τὴν κοιλίαν του ἔκαμναν τὴν ἐνέργειάν των. Τὸ καλόν τοῦτο παράδειγμα τοῦ Κράτους ἐνεθάρρυνε τόσον τὸν Μητροκλῆα, ὥστε, γυνήσας τὴν ἀδυναμίαν του, κατεργόνησε πᾶσαν εὐπρέπειαν. Ἐλαυσεν ὅσα συγγράμματα εἶχε τοῦ Θεοφράστου, σιμὰ τοῦ ὁποίου εἶχε σπουδάσει, καὶ, προσηλωθεὶς εἰς τὴν Κράτητα, ἀπέβη θαυμαστός κυνικός. Ὁ Μητροκλῆς ἐράνη ἐπίσημος μεταξὺ τῶν φιλοσόφων τῆς αἰρέσεως ταύτης, κ' ἔδιδε πολλοὺς μαθητάς μὲ ὑπόληψιν. Ἐπὶ τέλους ἑμως αἰσθανθεὶς ἐκ τῶν γηραδίων καὶ ἀσθενῆ, ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν ζωὴν, ἀπέγγχθη μόσος του.

Ὁ Κράτης ἦτον ἀσχημότατος, καὶ, διὰ νὰ φανῇ εἰς ἄλ-

λόκοτος καὶ φρικώδης, ἔρραψεν ἐπὶ τοῦ τρίβωνός του προβάτων δέρματα, εἰς τρόπον ὥστε μὲ δυσκολίαν τίς διέκρινε τὴν λογῆς ζῶον ἦτον. Ἄλλως δὲ ἦτον ἄριστος εἰς κάθε γυμνάσιον, καὶ ὅταν ἐπαρουσιαζέτο εἰς τόπους δημοσίους διὰ νὰ πηδήσῃ καὶ νὰ κάμῃ κἀνὲν ἄλλο τοιοῦτον, ἐκίνει τοὺς παρευρισκομένους εἰς γέλωτα διὰ τὴν μορφήν καὶ τὸ παράδοξον τοῦ φορέματός του. Τοῦτο δὲν ἐξέπληττε τὸν Κράτητα παντελῶς· ἀλλ' ὑψόνων τὰς χεῖράς του ἐφώναζεν· ὑπομονή, Κράτη! ὅσοι τώρα σὲ περιπαίζουν, μετ' ὀλίγον θὰ κλαίουν· σὺ δὲ θέλεις εὐχαριστεῖσθαι βλέπων ὅτι θελουν σὲ τιμᾶ ὡς εὐτυχῇ, μεμνόμενοι ἑαυτοὺς διὰ τὴν χαννότητά των.

Παρακαλῶν ποτε διδάσκαλόν τινα νὰ συγκάτανεύσῃ εἰς τὴν χάριν τὴν ὁποίαν τοῦ ἐζήτει διὰ ἓνα μαθητὴν του, ἀντὶ νὰ πιᾷ τὰ γόνατά του, ἐπίασε τὰ μηρία του. Τοῦτο ἐφάνη πολλὰ παράδοξον εἰς τὸν διδάσκαλον, καὶ ἐμελλε ν' τραπῇ εἰς ὀργήν. Ὁ δὲ Κράτης, τί μὲ τοῦτο, τοῦ εἶπε, καὶ τὰ μηρία σου δὲν ἀνήκουν εἰς ἐσὲ καθὼς καὶ τὰ γόνατα;

Ἐλεγεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθοῦν ἄνθρωποι οἵτινες δὲν ἔκαμαν ποτὲ κἀνὲν ἀμάρτημα· πλὴν τὰ ῥόδια εἰμποροῦν νὰ ἦναι ὠραιότατα, ἀν καὶ εἰς αὐτὰ εὐρίσκονται σαπημένα τινὰ σπειρία.

Κατηγορηθεὶς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἀθηνῶν ὅτι ἐφύρει ὀθόνιον παρὰ τὴν διαταγὴν των, καὶ ὁ Θεόφραστος φορεῖ ὁμοίως, τοὺς εἶπε· καὶ ἂν θέλετε σᾶς τὸ ἀποδεικνύω ἀμέσως τώρα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄρχοντες δὲν ἐπίστευον τοῦτο, ἠκολούθησαν τὸν Κράτητα, ὃς τις τοὺς ἔφερεν εἰς κουρέως ἐργαστήριον, καὶ διὰ νὰ τοὺς περιπαίξῃ ἐδειξεν εἰς αὐτοὺς τὸν Θεόφραστον, ὁ ὁποῖος ξυριζόμενος ἔφερεν ἓν ὀθόνιον, καὶ τοὺς λέγει· δὲν βλέπετε, ὅτι καὶ ὁ Θεόφραστος φορεῖ ὡσαύτως ὀθόνιον;

Ἦθελε δὲ οἱ μαθηταὶ του ν' ἀποξενωθῶσι παντάπασιν ἀπὸ τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Δὲν ἔχω ἄλλο, ἔλεγε, παρ' ὅ,τι ἐμαθα· καὶ ἀφῆκα τὰ λοιπὰ εἰς ὅσου; ἀγαπῶσι τὸν τύπον· τοὺς παρεκίνει νὰ φεύγουν εἰς κάθε πρᾶγμα τὰς ἡδονάς· καθότι τίποτε εἰς τὸν φιλόσοπον δὲν ἀνήκει μᾶλλον παρὰ ἡ ἐλευθερία, καὶ ὅτι δεσπότης τυραννικώτερος παρὰ τὴν ἡδυπάθειαν ἄλλος δὲν εἶναι.

Μὲ τὴν πείναν, ἔλεγεν, ὁ ἔρως παρέρχεται. Ἄν τοῦτο δὲν ἀρκῇ, μὲ τὸν κικρόν σβένεται· εἰδὲ μὴ, ἄλλο πλεον δὲν μένει παρὰ νὰ λάβῃ σχοινίον καὶ νὰ κρεμασθῇ ὁ κυριευόμενος ὑπ' αὐτοῦ.

Ὁμιλῶν περὶ τῶν διεφθαρμένων ἡθῶν τοῦ αἰῶνός του, ἐλοιδορεῖ τὴν μανίαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες διὰ τὰ αἰσχροπράγματα δὲν ἐρείδοντο χρημάτων, ἀρκεῖ νὰ εὐχαριστῶσι τὰ πάθη τῶν· ἐνῶ ἐλυποῦντο καὶ τὸ παραμικρὸν ἐξοδὸν διὰ τὰ τίμια καὶ ἐπωφελῆ.

Οὗτος εἶναι ὁ αὐτουργός τῆς περιφήμου ταύτης ἐρημερίας, ἥτις ἔκτοτε κατεστάθη περίφημος. Τρεῖς μναὶ νὰ δίδωνται εἰς τὸν μάγειρα, καὶ μία δραχμὴ εἰς τὸν ἱατρόν· πέντε τάλαντα εἰς τὸν κόλακα, καὶ καπνός εἰς τὸν καλὸν σύμβουλον· ἓν τάλαντον εἰς τὸν πόρνην, καὶ ἓνας ὀβολός εἰς τὸν φιλόσοπον.

Ἐρωτώμενος τί τοῦ ἐχρησίμευσεν ἡ φιλοσοφία· εἰς τὸ νὰ ἡξυρίω, ἀπεκρίνετο, ν' ἀρχῶμαι εἰς τὰ χόρτα, καὶ νὰ ζῶ ἄφροντις καὶ ἀτάραχος.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἔστειλε ποτὲ εἰς αὐτὸν κρασί καὶ ψωμία· ὁ δὲ Κράτης ἠγανάκτησε κατ' ἐκείνου, νομίζοντος τάχα ὅτι οἱ φιλόσοφοι εἶχαν ἀνάγκην ἀπὸ κρασί. Τοῦ ἔστειλεν ὅπισθε τὴν φιάλην μὲ ἦθος ὀργίλον καὶ, εἶθε, ἐφύγαξε, νὰ ἦσαν καὶ ψωμίων πηγαί.

Οἱ ἐλεύθεροι τρόποι τοῦ Κράτητος ἤρσαν τόσοι εἰς τὴν Ἱππαρχίαν τοῦ Μητροκλέους τὴν ἀδελφὴν, ὥστε δὲν ἤθελε παντελῶς ν' ἀκούσῃ περὶ ἄλλων σημαντικῶν ὑποκειμένων τὰ ὅποια ἐσπευδὼν εἰς ἀναζήτησίν της, κ' ἐφοβήρισε τοὺς γονεῖς της ὅτι, ἂν δὲν τὴν ὑπάνδρευαν μὲ τὸν Κράτητα, ἤθελε δώσει τέλος αὐτῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν της. Οἱ γεννήτορες της ἔκαμν φιλανθρώπως ὅ,τι ἐδυνήθησαν διὰ νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ιδέαν ταύτην ἀπὸ τὴν κεφαλὴν της· δὲν εἰμπόρσαν ὅμως νὰ φέρουν εἰς ἔκβασιν τὸν σκοπὸν των. Ἐβιάσθησαν νὰ προστρέξωσι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Κράτητα, τὸν ὅποιον καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς νὰ τὴν ἀποστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν της. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰμπόρσαν νὰ ἐπιτύχῃ, ἐσηκώθη, ἐξεδύθη ἐμπρὸς της διὰ νὰ τῆς δείξῃ τὴν καμπούραν καὶ τὸ στρεβλωμένον σῶμά του, ἔρριψεν ἀμέσως κατὰ γῆς τὸν τρίβωνα, τὴν πήραν καὶ τὴν ῥάβδον του, καὶ εἶπεν εἰς αὐτήν. Διὰ νὰ μὴν ἀπάτηθῃς ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ σου καὶ ὅ,τι ἔχει. Κύτταξε ἤδη τί μέλλεις νὰ πράξῃς· καθότι ἂν μὲ νυμφευθῇς, σὲ θεβαιόνω, ἄλλα πλοῦτη δὲν θέλεις λάβεῖ. Ἡ δὲ Ἱππαρχία χωρὶς παντελῶς νὰ σκευθῇ ἐπρότειμψε παρευθὺς τὸν Κράτητα, παρ' ὅσ' αὐτὴ εἶχε, καὶ παρ' ὅσα ἐδύνατο νὰ ἐλπίσῃ. Δὲν ἄφινε τὸν σύζυγόν της ποτέ. Τὸν ἠκολούθει παντοῦ, καὶ παρευρίσκετο μ' αὐτὸν εἰς κάθε συναναστροφὴν.

Μίαν ἡμέραν ὅτε ἦτον εἰς ἓνα συμπόσιον εἰς τοῦ Λυσίμαχου τὴν οἰκίαν, ἡ Ἱππαρχία ἔκαμε τὸ ἐξῆς σόφισμα εἰς τὸν ἀσεβῆ Θεόδωρον, πάρευρεθέντα ἐκεῖ καὶ αὐτόν. Ἄν ὁ Θεόδωρος, κάμνων κἀνένα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀξιόμειπτος, ἡ Ἱππαρχία, κάμνουσα τὸ αὐτὸ, δὲν πρέπει νὰ ᾔηται ὡσαύτως· ὅθεν ὁ Θεόδωρος κτυπούμενος μόνος δὲν κάμνει τί λαιδορίας ἄξιον· ἄρα, εἶπε ῥαπίζουσά τον ἡ Ἱππαρχία.

Κτυποῦσα τὸν Θεόδωρον δὲν πρέπει νὰ ᾔηται ἀξιόμειπτος. Ὁ Θεόδωρος δὲν ἀπεκρίθη ἀμέσως· τίποτε εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα· ἀλλ' ἔσυρε τὸν τρίβωνα ἀπὸ τοῦς ὤμους τῆς Ἱππαρχίας, ἥτις παρομοίως δὲν ἐξεπλήχθη. Ἰδοὺ, λέγει ὁ Θεόδωρος, γυνὴ ἥτις παρήτησε τὸ στρώσιμον καὶ τὸν ἐργαλειὸν της. Ναί, ἀπεκρίθη ἐκείνη· πλὴν νομίζεις ὅτι ἐπραξα κακῶς προτιμήσασα τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὰς γυναικείας γυμνάσεις;

Ἀπὸ τὸ εὐάρμοστον τοῦτο συνοικέσιον τοῦ Κράτητος καὶ τῆς Ἱππαρχίας ἐγεννήθη υἱὸς ὀνομασθεὶς Πασικλῆς, τὸν ὅποιον οἱ γονεῖς του ἔλαβον μεγάλην ἐπιμέλειαν νὰ ἐκπαιδεύσωσιν εἰς τὴν κυνικὴν φιλοσοφίαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτησε μίαν ἡμέραν τὸν Κράτητα, ἂν ἤθελε ν' ἀνακτιοθῇ ἡ πατρίς του. Τίς ἡ χρεῖα; ἀπεκρίθη ὁ Κράτης· ἴσως πάλιν ἄλλος Ἀλέξανδρος τὴν καταστρέψῃ.

Ἐλεγεν ὅτι δὲν εἶχεν ἄλλαν πατρίδα παρὰ τὴν πενίαν καὶ ἀδοξίαν, εἰς τὰ ὅποια ἡ τύχη δὲν ἔχει δικαίωμα· ὅτι ἦτο πολίτης τοῦ Διογένητος, καὶ διὰ τοῦτο μακρὰν παντός φθόνου.

Ὁ μουσικὸς Νικοδρόμος μὲ μίαν γρονθοβολὴν, τὴν ὅποιαν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ κατέρρεε, τοῦ ἔκαμν ἐν οἴδῃμα, διότι τὸν εἶχε παροξύνει πολλὰ εἰς ὀργήν. Ὁ δὲ Κράτης ἐκόλλησεν ἐπὶ τοῦ οἰδήματος ἓνα κομμάτιον χαρτίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε γράψῃ «*ἔργον Νικοδρόμου*»· καὶ μὲ τοῦτο ἐπεριπάτει εἰς τὰς ὁδοὺς.

Ἐλεγεν ὅτι τὰ πλοῦτη τῶν μεγιστάνων ὁμοιάζουν τὰ δένδρα τὰ φυόμενα εἰς ὄρη καὶ βράχους ἀπροσβάτους, τῶν ὁποίων μόνον οἱ κάρκαες καὶ ἰκτῖνοι τρώγουσι τοὺς καρπούς· οὕτως οἱ κλέακες καὶ αἱ κακόδοι γυναικες ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸ ἔχειν τῶν μεγιστάνων· καὶ ὅτι πλούσιος μεταξὺ κλέων εἶναι μέγας ἐν τῷ μίση λύκων ἀγέλης.

Ἐρωτώμενος ἕως πότε πρέπει νὰ καταγίνεται τις εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἕως, ἀπεκρίθη, νὰ γνωρίσῃ ὅτι οἱ στρατηλάται εἶναι ὀνηλάται.

Ὁ Κράτης, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ κυνικοὶ, ἡμέλει πᾶσαν ἐπιστήμην, πλὴν τῆς ἠθικῆς. Ἐξῆς μάλιστα· περὶ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ζωῆς του ἦτον ὅλος κυρτωμένος ἀπὸ τὸ γῆρας. Αἰσθανθεὶς δὲ πλησιάζον τὸ τέλος του, ἔλεγε περιβλέπων τὸν ἑαυτόν του. Ἄχ! ἄθλιε καμπούρη· ἡ μακροζωία σου μέλλει νὰ σὲ θάλῃ εἰς τὸν τάφον· μετ' ὀλίγον θέλεις ἰδεῖ τὰ βασίλεια τοῦ ἄδου. Ἀπέθανε λοιπὸν ἀπὸ γηρατεῖα καὶ μὲ θάνατον φυσικόν. Ὁ καιρὸς τῆς μεγάλης αὐτοῦ ὑπολήψεως ἦτο περὶ τὴν 113 ὀλυμπιάδα· τότε ἤκαμαζεν εἰς Θήβας καὶ ἐθάμβονε τὴν δόξαν τῶν λοιπῶν κυνικῶν τοῦ καιροῦ του.

Οὗτος ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Ζήνωνος, ἀρχηγοῦ τῆς αἵρέσεως τῶν Στωϊκῶν, ὃς τις κατεστάθη πολὺ περίφημος.

=====

ΠΥΡΡΩΝ

Ἐκ μικροῦ πρὸ τοῦ Εἰπικούρου, περὶ τὴν 120 ὀλυμπιάδα (π. χ. 295).

Ὁ Πύρρων ἦτον ἀρχηγὸς τῆς αἵρέσεως τῆς ὀνομαζομένης τῶν Πυρρωνιστῶν ἢ Σκεπτικῶν, υἱὸς τοῦ Πλειστάρχου ἐκ τῆς πόλεως Ἐλous εἰς τὴν Πελοπόννησον. Κατὰ πρῶτον κατέγεινεν εἰς τὴν ζωγραφικὴν· ἔπειτα ἔγεινε μαθητὴς τοῦ Δρύσωνος, καὶ τελευταῖον τοῦ Ἀναξάρχου, εἰς τὸν ὁποῖον τότεν ἐπροσηλώθη, ὥστε τὸν ἠκολούθησε μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Καθ' ὅλον δὲ τοῦτο τὸ μακρὸν ταξίδιον, ἐπεμελῆθη μεγάλως νὰ συνναστρέφεται τοὺς μάγους, τοὺς γυμνοσοφιστὰς καὶ ὅλους τοὺς φιλοσόφους τῆς ἀνατολῆς. Ἀποῦ ἔμαθε κατὰ βάθος ὅλας τὰς γνώμας τῶν, μὴν εὐρὺν τίποτε δυνάμενον νὰ τὸν εὐχάριστήσῃ, ἐνόμισεν ἀκατανόητα πάντα· ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι εἰς ἄβυσσον κεκρυμμένη, καὶ ὅτι λογικώτερον ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νὰ διστάζῃ τις περὶ παντὸς πράγματος, καὶ ποτὲ εἰς τίποτε νὰ μὴ καταράσκη.

ἔλεγεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι κανονίζουν τὴν ζωὴν των κατὰ τινὰς ἀποδεδεγμένας γνώμας· ὅτι ἕκαστοι πρὸς ἄττον πάντα κατὰ συνήθειαν, καὶ ὅτι ἐξετάζεται κάθε πρᾶγμα σχετικῶς πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὰ καθεστῶτα εἰς πάντα τόπον ἔθνος· πλὴν δὲν γνωρίζουν ἂν οἱ νόμοι αὗτοί εἶναι καλοὶ ἢ ὄχι.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Πύρρων ἦτο πτωχὸς καὶ ἀγνωστος· μετάρχεται δὲ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ τῆς ζωγραφικῆς, καὶ πολ-

λὰ ἐκ τῶν ἔργων του, εἰς τὰ ὅποια ἐπότυχεν ἀριστᾶ, ἐφυλάττοντο πολὺν καιρὸν εἰς τὸ ἔλκος. Διήγε δὲ βίον μονήρη, καὶ δὲν εὕρισκετο εἰς κάμμίαν ποτὲ συναναστροφὴν. Ἐταξίδευε πολλάκις, χωρὶς ὅμως νὰ προλέγῃ ποῦ ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ, καὶ ὑπέφερε πάντα δίχως τὴν παραμικρὰν συγκίνησιν. Τόσον δὲ ὀλίγον ἐμπιστεύετο εἰς τὰς αἰσθήσεις του, ὥστε δὲν παρεξέτρεπετο οὔτε ἀπὸ λίθους, οὔτε ἀπὸ κρημνούς, οὔτε ἀπ' ὁποιοῦνδήποτε ἄλλον κίνδυνον· μᾶλλον δὲ ἀφίνετο νὰ καταπατηθῇ ἀπὸ τὴν ἀπάντωμένην ἁμαξάν παρὰ ν' ἀποφύγῃ, παραμερίζων, τὴν ἀπάντησίν της. Διὰ τοῦτο τινὲς τῶν φίλων του τὸν ἠκολούθουν πάντοτε φροντίζοντες νὰ τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τριαύτας περιστάσεις. Τὸ πνεῦμά του ἦτον φείποτε τὸ αὐτό, κ' ἐνδύετο εἰς κάθε καιρὸν μ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ὅταν δὲ ὠμιλοῦσεν, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἰς τὸν ὅποιον ὠμίλει ἀνεχώρει δι' αἰτίαν τινὰ καὶ τὸν ἄφινε μόνον, ἐξηκολούθει μέχρι τέλους τὸν λόγον του ὡς νὰ ἦτο κἀνείς καὶ τοῦ ἤκουε. Ἐφέρετο δὲ πρὸς ὅλους μὲ τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἀνάξαρχος (α) ἔπετε, κατὰ δυστυχίαν, μέσα

(α) ὁ Ἀνάξαρχος ἤματι κατὰ τὴν 110 Ὀλυμπιάδα. Ἦτο φιλόσοφος Ἀθηναῖος, φίλος τοῦ Μαγάρου Ἀλεξάνδρου, ἐχθρὸς δὲ τοῦ Νικοκράτους τυράννου τῆς Κύπρου. Ὁ Ἀλεξάνδρος κτίσας μίαν ἡμέραν εἰς τὰ συμπόσια, τὸν Ἀνάαρχον, παρακαθήμενον μετὰ τοῦ Νικοκράτους, πῶς τὸν ἐφαίνετο τὸ δαῖπνον· καθ' ὅλα πολυτελέστατον, ὡς βασιλεῦς. ἀπεκρίθη ὁ Ἀνάξαρχος· πλὴν ἔπειτα, διὰ νὰ ἦναι ἐντελέστατον, νὰ παρατίθεται καὶ κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν· ἐνέσθεν τὸν Νικοκράτην. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Νικοκράτης ἀκούσας τὸν λόγον τοῦτον, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνήγαγε τὸν Ἀνάαρχον ἀρκεσινύχοντα εἰς Κύπρον ἀκουσίως ἐνῶ ἐταξίδευε, καὶ ἐβάλον αὐτὸν μέσα εἰς ἰγδίον ἐπρόσταξιν νὰ τὴν κτυπήσῃ μὲ σιδηρὰ ἰγδιόχευρα. Ἀλλ' ὁ Ἀνάξαρχος μὴ φροντίζων περὶ τῆς τιμωρίας, εἶπε. Πείσεις τὸν Ἀναξάρχου ὁ ὕλακον, Ἀναξάρχον δ' ἐφ' οὗ πλῆττεις. Σ. Μ.

εἰς ἓνα λάκκον· ἐνῶ δὲ ἐρώναζε νὰ τοῦ δώσουν βοήθειαν, ὁ μαθητὴς του Πύρρων ἐπέσασεν ἐμπροσθέν του χωρὶς νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ ὠνείδιζον τὸν Πύρρωνα διὰ τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλόν του ἀχαριστίαν του, ὁ Ἀνάξαρχος ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸν ἐπαίνεσεν ὅτι ἦτο τωρὸντι ἀπαθὴς καὶ δὲν ἐψηφούσε τινά.

Ἡ φήμη τοῦ Πύρρωνος διεδόθη ἐν ὀλίγῳ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα· καὶ πολλοὶ παρεδέχθησαν τὴν αἵρεσίν του. Οἱ δὲ ἑλεῖται, γνωρίζοντες τὴν ἀξίαν του, ἔλαβον τόσῃν εὐλάβειαν πρὸς αὐτόν, ὥστε τὸν ἐψηφίσαν ἄκρον ἀρχιερίαν τῆς Ὀρησκείας των. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐπολιτόγραφαν· ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἠγάπα πολὺ νὰ συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ, καὶ δὲν ἔπαυε θαυμάζων τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἔζη· ὅλοι τὸν ἐθεώρουν ὡς ἄνδρα ἐλεύθερον ὄντως καὶ ἀπηλλαγμένον ἀπὸ πᾶσαν ταρχήν, ματαιότητα καὶ δεισιδαιμονίαν· τέλος δὲ ὁ φιλόσοφος Τίμων βεβαιώνει ὅτι τὸν ἐσέβοντο ἐπὶ γῆς ὡς θεόν. Συνέζη δὲ ἡσύχως μὲ τὴν ἀδελφὴν του Φιλίστην μάϊαν, καὶ ὑπήγαιεν εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῶν στρουθία καὶ χοιρίδια, κ' ἐσάρωνεν ὁ ἴδιος τὴν οἰκίαν του.

Μίαν ἡμέραν ὥρμησε κατεπάνω του ἓνας σκύλος νὰ τὸν δαγκάσῃ· ὁ δὲ Πύρρων τὸν ἐδίωξεν. Ἐπειδὴ δὲ τὸν εἶπέ τις ὅτι τοῦτο ἀντέκειτο εἰς τὰς ἀρχάς του· Ἀγ! ἀπεκρίθη, πόσον εἶναι δύσκολον ν' ἀποστείῃ τις τὰς προλήψεις του, καὶ νὰ ἐκδύσῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὸν ἄνθρωπον! Πρὸς τοῦτο μ' ὅλα ταῦτα χρεωστεῖ ὅσον δύναται νὰ καταγίνεται, καὶ πρὸς τοῦτο νὰ μεταχειρίζεται ὅλας τὰς λογικὰς του δυνάμεις.

Ἄλλοτε ἐνῶ ἐταξίδευε διὰ θαλάσσης, ἠγέρθησαν αἰφνιδίως σφοδροὶ ἀνεμοὶ· τὸ δὲ πλοῖον εὕρισκετο εἰς κίνδυνον μέγαν, καὶ οἱ συνταξιδεύοντες εἰς τρόμον ὁμοίως μέγαν· μῖνος δὲ ὁ Πύρρων ἔμεινε πάντα ἀτάραχος ἐν τῷ μέσῳ τῆς

τρικυμίας. Δεικνύων δὲ εἰς αὐτοὺς χοιρίδιον, τὸ ὅποιον πλησίον των ἔτρωγε μὲ τόσον θάρρος, ὥς νὰ ἦτον ἐλλιμενισμένον τὸ πλοῖον, τοὺς ἔλεγεν ὅτι οἱ φρόνιμοι ὀφείλουν νὰ μιμῶνται τὴν εὐστάθειαν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ζώου, καὶ νὰ ἦναι γαλήνιοι εἰς πᾶσαν περίστασιν.

Ἐπὶ τινος ἑλκους τοῦ Πύρρωνος ἠναγκάσθη ἐκεῖνος ὅστις τὸν ἐθεράπευε νὰ κάμῃ σφοδρωτάτας χειρουργικὰς ἐργασίας, διότι τοῦ ἔκαψε καὶ τοῦ ἔκαυσε τὰς σάρκας. Ὁ Πύρρων ὅμως δὲν ἔδειξε παντελῶς ὅτι ἠσθάνετο τὸν παραμικρὸν πόνον, οὐδὲ συνέστειλε καὶ τὰ ὀφρύδια. Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἀνώτερος τῆς ἐντελείας βαθμὸς, ὅπου τίς δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, εἶναι νὰ ἐγκρατεύεται ἀπὸ τοῦ ν' ἀποφασίζῃ. Οἱ μαθηταὶ τοῦ ἦσαν μ' αὐτὸν σύμφωνοι μέχρι τινός, ὅτι δηλαδὴ δὲν γνωρίζομεν τίποτε βέβαιον. Πλὴν ἄλλοι ἐζητοῦσαν τὴν ἀλήθειαν μ' ἐλπίδα νὰ τὴν εὑρουν, καὶ ἄλλοι ἀπηλπίζοντο νὰ εἰσπορέσουν ποτὲ νὰ ἐπιτύχουν. Ἄλλοι ἐνόμιζον ὅτι δύνανται νὰ καταφάσκουν εἰς ἓνα μόνον πρᾶγμα· τοῦτο δὲ εἶναι ἔλεγον, ὅτι ἤξευραν βέβαια ὅτι δὲν ἤξευραν τίποτε· οἱ δὲ ἄλλοι ἠγνόουν καὶ ἂν δὲν ἤξευραν τίποτε. Πολλοὶ ἀπὸ ταύτας τὰς γνώμας ἦσαν ἐν χρήσει πρὸ τοῦ Πύρρωνος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἕως τότε καὶ οἱ δὲν ἐπηγγέλθη νὰ διορθώσῃ ἀπολύτως περὶ παντὸς πράγματος, διὰ τοῦτο ὁ Πύρρων ἐλογίσθη ὡς αὐτουργὸς καὶ ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Σκεπτικῶν.

Τὸ ἐκκρεμὲς τῆς κρίσεως τοῦ φιλοσόφου τούτου προήλθεν, ἐκ τοῦ ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὰ πράγματα, εἰμὴ ἐκ τῆς σχέσεως τὴν ὁποίαν ἔχουν πρὸς ἄλληλα. Τῆς ἰτέας τὰ φύλλα, παρ' ἡμῶν φαίνονται γλυκίᾳ μὲν εἰς τὰς αἰγας, πικρὰ δὲ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ κώνειον παχύνει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θάνατον

νατόνει τοὺς ἀνθρώπους. Δημοφῶν, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐφλογίζετο εἰς τὴν σκιάν, καὶ ἐπάγονεν εἰς τὸν ἥλιον. Ἄνδρων ὁ Ἀργεῖος διήρχετο τὰς ἄμμους τῆς Λιβύης χωρὶς νὰ λάβῃ ἀνάγκην νὰ πῇ.

Τὸ δίκαιον εἰς ἓνα τόπον εἶναι ἀδίκον εἰς ἄλλον, καθὼς ὅ,τι εἰς τινὰ ἔθνη εἶναι ἀρετὴ, εἰς ἄλλα εἶναι κακία. Εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ πατέρες ὑπανδρεύονται τὰς θυγατέρας των· εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας τοῦτο εἶναι ἀποτρόπαιον ἐγκλημα. Εἰς τοὺς Μασσαγέτας αἱ γυναῖκες εἶναι κοιναί, καὶ ἄλλα ἔθνη φρίττουν διὰ τοιαύτην συνήθειαν. Τὸ κλέπτειν εἰς τοὺς Κιλικίους εἶναι ἀξιώτης, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁ κλέπτης τιμωρεῖται. Ὁ Ἀρίστιππος φρονεῖ ἄλλως περὶ ἡδονῆς, ἄλλως ὁ Ἀντισθένης, καὶ ἄλλως ὁ Ἐπίκουρος. Τινὲς πιστεύουν τὴν πρόνοιαν· ἄλλοι τὴν ἀρνοῦνται. Οἱ Αἰγύπτιοι θάπτουν τοὺς νεκροὺς των· οἱ Ἰνδοὶ τοὺς καίουν, καὶ οἱ Παῖονες τοὺς ῥίπτουν εἰς λίμνας. Τὸ φαινόμενον εἰς τὸν ἥλιον ὅτι ἔχει χρῶμα τοιοῦτον, εἰς τὴν σελήνην φαίνεται ἄλλοιον, καὶ ἄλλοιον εἰς τὸν λύχνον. Τῆς περιστερᾶς ὁ λαιμὸς φαίνεται διάφορα ἔχων χρώματα κατὰ τὰ διάφορα μέρη, ὅθεν θεωρεῖται. Ὁ οἶνος μετρίως μὲν πινόμενος ἐνδυναμώνει τὴν καρδίαν, ὑπερμέτρως δὲ ταράττει τὰς αἰσθήσεις καὶ φέρει παραπροσόνην. Τὸ κείμενον εἰς τὰ δεξιὰ τινός, καίται ἀριστερόθεν ἄλλου. Ἡ Ἑλλάς ἀνατολικὴ οὖσα ὥς πρὸς τὴν Ἰταλίαν, εἶναι δυτικὴ πρὸς τὴν Περσίαν. Ὅ,τι εἰς τινὰ μέρη λογίζεται θαῦμα, εἶναι εἰς ἄλλα πρᾶγμα κοινότατον. Ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος εἶναι πατὴρ πρὸς τινὰς, καὶ ἀδελφὸς πρὸς ἄλλους. Ἡ ἀπαντωμένη τέλος εἰς πάντα ἐναντιότης ἔκαμνε τὸν Πύρρωνα καὶ τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ προσδιορίζουν ποτὲ τί· καθότι ἐνόμιζον ὅτι δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὅποιον ἀπολύτως γνωρίζομεν ἀπ' ἐκτου, χωρὶς νὰ ἀναγκάζωμεθα νὰ

παραβάλλωμεν, διὰ τὴν εἰπωμεν τὴν σχέσιν τὴν ὁποίαν ἔχει μὲ ἄλλο. Μὴ γνωρίζοντες δὲ μηδεμίαν ἀλήθειαν, ἀπέβαλλον πᾶσαν ἀπόδειξιν· ἐπειδὴ, ἔλεγον, πᾶσα ἀπόδειξις πρέπει νὰ θεμελιούται ἐπὶ τινος δῆλου καὶ σαφοῦς, τὸ ὅποιον νὰ μὴν ἔχῃ ἀνάγκηνδείξεως· ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει τί φύσεως τοιαύτης· διότι ἂν τὰ πράγματα μᾶς ἐφαίνοντο σαφῆ, ἠθέλαμεν πάντοτε εἶσθαι ὑπόχρεοι νὰ δεικνύωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου, διὰ τὸν ὅποιον τὰ νομίζομεν τοιαῦτα.

Ὁ Πύρρων, μετὰ τὸν Ὀμηρον, ἐπαρωμοίαζεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἀνθρώπους μὲ δένδρων φύλλα, τὰ ὅποια διαδέχονται ἀδιακόπως τὸ ἓν τὸ ἄλλο, καὶ τῶν ὁποίων τὰ νέα λαμβάνουν τὸν τόπον τῶν παλαιῶν τὰ ὅποια πίπτουν. Ἐξῆς πάντοτε εἰς μεγάλην ὑπόληψιν ἀφ' οὗ καιροῦ ἐγνωρίσθη, καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἐπέκεινα τῶν ἐννεήκοντα ἐτῶν.

ΒΙΩΝ

Βιῶν μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου, διαδόχου τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν περιπατητικὴν σχολήν, περὶ τὴν 114
Ὀλυμπιάδα (π.Χ. 325).

Ὁ φιλόσοφος Βίων ἐσπούδασε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Ἐδυσχερεστήθη ὁμῶς ἀπὸ τὴν σχολὴν ταύτην· ἐπερίπαιζεν ὅσα ἐκεῖ εὗρισκοντο ἀγάλματα, καὶ καθημερινῶς ταῦτα ἐγίνοντο εἰς αὐτὸν ἀφορμὴ χλευασμῶν. Τὴν παρήτησε τέλος ὁλως δι' ὅλου. Ἐλαβε τρίβωνα, βάρβον καὶ πήραν, καὶ ἐνηγκαλίσθη τὴν αἵρεσιν τῶν κυνικῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὴν εὗρισκέτι τὸ ὅποιον δὲν τὸν εὐφραίνει, τὴν ἐσυγκέρασε παρχμιγνύων πολλὰς διδασκαλίας τοῦ Θεοδώρου, μαθητοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ἀριστίππου εἰς τῶν Κυρηναϊκῶν τὴν σχολήν. Τελευταῖον ἐσπούδασε σιμᾶ τοῦ Θεοφράστου διαδόχου τοῦ Ἀριστοτέλους.

Εἶχε δὲ πνεῦμα οἷόν τι· ἦτον ἄριστος διαλεκτικός· ἐπρώτευσεν εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ μουσικὴν, καὶ ἐπέδιδε μάλιστα εἰς τὴν γεωμετρίαν. Ἠγάπα δὲ πολὺ τὴν εὐωχίαν καὶ ἔζη ἀσώτως. Δὲν ἐχρόνιζε ποτὲ εἰς κἀνὲν μέρος, ἀλλ' ἐπεριφέρετο ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, καὶ παρευρίσκετο εἰς κάθε συμπόσιον, ὅπου ἡ μεγάλη του ἀξιότης ἦτο νὰ κινῇ τὴ συντροφίαν εἰς γέλωτα, καὶ εἰς θαυμασμὸν διὰ τὴν πολυμαθειάν του· ἐπειδὴ δὲ ἦτον εὐάρεστος πολλὰ, καθεὶς εὐχαριστεῖτο νὰ τὸν ἔχῃ καὶ νὰ τὸν γέῃ.

Μαθὼν δὲ μίαν ἡμέραν ὅτι τινὲς τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνέ-
φρασαν μυθώδη τινὰ εἰς τὸν βασιλέα Ἀντίγονον περὶ τῆς
ἐπωνειδίστου γεννήσεώς του, δὲν ἀπέδειξε τίποτε, οὐδὲ κἄν
ἐφάνη ἂν τοῦτο τοῦ ἐσυνέβη. Ὁ Ἀντίγονος ἐπρόσταξε νὰ
τὸν φέρουν ἐμπρὸς του. Ἀφοῦ δ' ἐκεῖνος ἦλθε, στοχαζόμε-
νος ὁ βασιλεὺς ὅτι ἤθελε τὸν βάλλει εἰς ἀπορίαν, τοῦ λέ-
γει. Εἰπέ με πῶς ὀνομάζεσαι, πόθεν εἶσαι, πόθεν κατὰ-
γεσαι καὶ τί ἐπηγγέλλοντο οἱ γονεῖς σου; Ὁ πατήρ μου,
ἀπεκρίθη χωρὶς ἐκπληξιν ὁ Βίων, ἦτον ἀπελευθερος, ἀ-
λειμμάτων καὶ βουτύρων πωλητής. Ἦτο δὲ ἀδύνατον νὰ
γνωρίσω ἂν ποτὲ ἦτον εὐμορφος ἢ ἀσχημος, καθότι τὸ
πρόσωπόν του ἦτον ὅλον παραμορφωμένον ἀπὸ τοὺς βραδι-
σμούς τοῦ κυρίου του. Ἦτο Σκύθης τὸ γένος καὶ κατήγετο
ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Βορυσθένου. Ἐγνωρίσθη μὲ τὴν μητέ-
ρ μου εἰς τόπον ἄτιμον, ὅπου τὴν κῆρεν· ἐκεῖ ἐώρτασαν
τὸν γάμον των· τέλος πάντων δὲν ἤξεύρω τί ἐγκλημα ἐπρα-
ξεν ὁ πατήρ μου κ' ἐπωλήθη μὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παι-
διά του. Ἐγὼ δὲ ἤμην τότε νεκνίσκος εὐμορφος· μὲ ἠγόρα-
σεν ἓνας ῥήτωρ, ὃς τις ἀποθνήσκων ἀφῆκεν εἰς ἐμὲ ὅλην του
τὴν περιουσίαν. Ἔσχισα ὁμῶς παρευθὺς τὴν διαθήκην τοῦ τὴν
ἔκαυσα καὶ ἀνεχώρησα εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐνησχολήθην εἰς τὴν
φιλοσοφίαν. Γνωρίζεις ἤδη τὸ ὄνομά μου, τὴν πατρίδα μου,
τὴν καταγωγὴν μου, καθὼς κ' ἐμέ. Ἴδού τί ἐδυνήθην νὰ μάθω
ἐγὼ· ὁ δὲ Περσαῖος καὶ Φιλωνίδης δύνανται πλέον νὰ συνθέ-
τουν ἐκ τούτου ἱστορίας διὰ νὰ σ' εὐχαριστῶσιν.

Ἐρωτηθεὶς ὁ Βίων, τίς εἶναι δυστυχέστερος τῶν ἀνθρώ-
πων· ὁ ἐπιθυμῶν περισσότερον, ἀπεκρίθη, νὰ γείνη εὐτυχὴς
καὶ νὰ διαγῇ ζωὴν ἡδεῖαν καὶ ἡσυχον.

ἔλεγεν ὅτι τὰ γηρατεῖα εἶναι λιμὴν τῶν κακῶν, εἰς
τὸν ὅποιον ὅλαι αἱ δυστυχίαι ἐπισωρεύονται· ὅτι δὲν πρὶ-

πει τίς ν' ἀριθμῇ τοὺς χρόνους τοῦ παρ' ὧς πρὸς τὴν δό-
ξαν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν εἰς τὸν κόσμον· ὅτι τὸ κάλλος
εἶναι ἀγαθὸν ξένον, τὸ ὅποιον δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς,
καὶ ὅτι τὰ πλούτη εἶναι δεσμός τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσε-
ων, διότι δίχως τούτων τίποτε δὲν γίνεται, ὅσπιν ἐπιδο-
ξιοῦνται καὶ ἂν ἔχῃ τις.

Ἀπαντήσας ποτὲ τινα ὃς τις κατέφαγεν ὅλον τοῦ ἔχειν,
τοῦ εἶπεν· ἡ γῆ κατέπιε τὸν Ἀμφιάραον, σὺ δὲ τὴν γῆν.

Ἄλλος τίς κ' ἐνοχλητικὸς πρὸς τούτοις, τοῦ εἶπεν ὅτι
εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν παρακαλέσῃ περὶ τίνος πράγματος.
Κάμνω μ' εὐχαρίστησιν μου ὃ, τι θέλεις, ἀπέκρινε ὁ Βίων,
φθάνει νὰ μὲ μνηύσῃς τί ἐπιθυμῶ, χωρὶς νὰ ἔλθῃς ὁ ἴδιος.

Ἄλλοτε συνεταξείδευε μὲ πολλοὺς κακούργους καὶ τὸ
πλοῖον ἐσυλλήφθη ἀπὸ τοὺς πειράτας. Οἱ δὲ κακούργοι ἔ-
λεγον μεταξύ των· ἐχάθμεν ἂν γνωρισθῶμεν. Κ' ἐγὼ ἔλε-
γεν ὁ Βίων, ἐχάθην ἂν δὲν γνωρισθῶ.

Ἰδὼν ποτε φθονερὸν ὃς τις ἤρχετο πρὸς αὐτὸν ἀκυθρο-
πάζων· εἰς σὲ συνέβη δυστυχία, τοῦ εἶπεν, ἢ εἰς ἄλλον
εὐτυχία;

Βλέπων φιλάργυρον διαβαίνοντα τοῦ ἔλεγε· δὲν ἔχεις
τὴν περιουσίαν σου· ἀλλ' αὐτὴ ἔχει ἐσέ.

Οἱ φιλάργυροι, ἔλεγε, φροντίζουν διὰ τὸ ἔχειν των ὡς
τῶντι ἐδικόν των· πλὴν φοβοῦνται νὰ τὸ μεταχειρισθῶσιν
ὡς ν' ἀνῆκεν εἰς ἄλλους.

Ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ μέγιστα κακὰ τὸ νὰ μὴν
ἤξεύρῃ τις νὰ ὑποφέρῃ τὸ κακόν.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀνειδίζωμεν τινὰ διὰ τὸ γῆρας του,
καθὼς κατὰστασιν τὴν ὁποίαν ὅλοι ἐπιθυμοῦν νὰ φθάσουν.

Ὅτι εἶναι καλῆτερον νὰ δίδῃ τις ἀπὸ τὴν περιουσίαν του
παρὰ νὰ ἐπιθυμῇ τὴν τοῦ ἄλλου· καθότι μὲ ὀλίγον εἶναι

δυνατὸν νὰ ἦναι τις εὐτυχής, ἐνῷ εἶναι πάντοτε δυστυχής ὅς τις ἔχει ἐπιθυμίας.

Ὅτι ἐνίοτε ἡ τολμηρία δὲν εἶναι ἀπρεπής εἰς τοὺς νέους· οἱ γέροντες ὁμῶς χρεωστοῦν πάντοτε νὰ συμβουλεύωνται τὴν φρόνησιν.

Ὅτι, ἀφοῦ μίαν φορὰν κάμῃ τις φίλους, πρέπει νὰ τοὺς φυλάττῃ ὅποιοι καὶ ἂν ἦναι, μὴ φανῇ ὅτι εἶχομεν κοινωνίαν μὲ κακοὺς, ἢ ὅτι ἀπεσπάρσθημεν ἀπὸ ἀγαθούς.

Εἰδοποιεῖ τοὺς φίλους του, τότε νὰ πιστεύωσιν ὅτι ἔκαμαν προόδους εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὅτε δὲν συνησθάνοντο μᾶλλον τὰς ὕβρεις, παρὰ τοὺς ἐπαίνους.

Εὐνομίζειν ὅτι ἡ φρόνησις ὑπερέχει τόσον τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅσον ἡ ὄρασις τῶν λοιπῶν αἰσθησέων.

Ὅτι ἡ ἀσέβεια εἶναι κακὸς σύντροφος τῆς συνειδήσεως· καθότι εἶναι δυσκολώτατον νὰ ὁμιλῇ ὁ ἄνθρωπος μὲ πολὺ θάρρος, ὅταν ἡ συνείδησίς του τὸν ἐλέγχει περὶ τινος, καὶ νομίζει ὅτι κατ' αὐτοῦ εἶναι θεὸς τις ὠργισμένος.

Ὅτι ὁ δρόμος τοῦ ἀδου εἶναι εὐκολώτατος, ἐπειδὴ πηγαίνει τις μὲ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὅτι οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑψωθῶσιν ἕως εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλ' ἐπροσηλόνοντο εἰς τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, ὁμοιάζουν τοὺς μνηστῆρας τῆς Πηνελόπης, οἵτινες συνευρίσκοντο μὲ τὰς δούλας τῆς οἰκίας, ἀφοῦ δὲν ἐδύναντο νὰ κερδήσωσι τὴν δέσποιναν.

Μίαν ἡμέραν ὅτε ἦτον εἰς Ῥόδον, ἐπαρτήρησεν ὅτι ὅσοι Ἀθηναῖοι ἦσαν εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον εἰς ἄλλο δὲν κατεγίνοντο παρὰ εἰς τὴν εὐγλωττίαν καὶ καλλιτέλειαν. ἤρχισε δὲ αὐτὸς νὰ διδάσκῃ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ πολλοὶ τὸν ὠνείδιζαν ὅτι δὲν ἔκαμνε καθὼς οἱ ἄλλοι. Ἐφερα σιτάρια ἀπεκριθὴ ὁ Βίων, θέλεις νὰ πωλήσω κρίθαρ;

Ὅταν ἤκουε περὶ κολάσεως τῶν Λαγκαίδων, αἱ ὁποῖαι ἦντουν ἀκαταπαύστως νερόν εἰς πίθους, χωρὶς πυθμένα, ἔλεγε· περισσότερον, νομίζω, ἤθελαν παραπονεῖσθαι, ἂν ἦσαν ὑπόχρεοι ν' ἀντλῶσιν εἰς ἀγγεῖα χωρὶς τρύπας.

Ἀφοῦ τέλος πάντων ἔζησε τὴν ζωὴν του ἀτίμως, ἔπεσεν ἀσθενής εἰς τὴν Χαλκίδα, καὶ ἦτο πολὺν καιρὸν εἰς ἀδυναμίαν μεγάλην. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν εἶχε καὶ νὰ πληρώσῃ ἀνθρώπους νὰ τὸν ἐπιμελῶνται, ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος τοῦ Ἰστυλε δὺο δούλους, καὶ τοῦ ἐχάρισε μίαν καθέκλαν διὰ νὰ δύναται νὰ τοῦ ἀκολουθῇ ὅποταν ἤθελε.

Ἀέχουν ὅτι ὁ Βίων, εἰς καιρὸν τοῦ μαρσμοῦ του, ἐμετανόησεν ὅτι κατεργόναί τοὺς θεοὺς. ἐπρόστρεξεν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν ἀξιοθρήνητον ἐκείνην κατὰστασιν, ἐμυρίζετο τὰ κρέατα τῶν εἰς αὐτοὺς προσφερόμενων θυμάτων, ἐξωμολογήθη τὰς ἀμαρτίας του καὶ κατήντησε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν γυναικὸς μαγίσσης εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀξέβη· ἐξέτεινε τὰς χεῖράς του καὶ τὸν λαιμὸν του, διὰ νὰ ἐπιθίσῃ ἐκείνη τὰς γοντείας της. Ἐπεσεν εἰς δεισιδαιμονίας παραδόξους· ἐστόλισε μὲ δάφνας τὴν θύραν του, καὶ ἦτον ἑτοιμὸς νὰ κάμῃ κάθε τι, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του. Ὅλα ταῦτα ὁμῶς ἀπέβησαν ἀνιοφελῆ. ὁ ἀθλιος Βίων ἀπέθανε τελευταῖον καταπλακωμένος ἀπὸ δεινὰ, τὰ ὁποῖα αἱ πρῶν ἀκολασίαι του ἐπροξένησαν εἰς αὐτόν.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ.

Ἐγεννήθη τὸ 3^{ον} τοῦ 109 Ὀλυμπιάδος (π. Χ. 342) καὶ ἀπέθανε τὸ 2^{ον} τοῦ 127 (π. Χ. 270) εἰς ἡλικίαν ἑξομύκοντα δύο ἐτῶν.

Ο ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, ἀπὸ τοῦ γένους τῶν Φιλαϊδῶν, ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας, περὶ τὴν 109 Ὀλυμπιάδα. Δεκατετραετὴς δὲ ὢν ἐνησχολήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἐσπούδασε μερικὸν καιρὸν εἰς τὴν Σάμον πλησίον τοῦ Πλατωνικοῦ Παμφίλου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὴν φιλοσοφίαν μὴν εὐαρεστηθεὶς, ἐβγήκεν ἀπὸ τοῦ σχολείου, καὶ πλέον ἄλλον διδάσκαλον δὲν ἔλαβε. Αἰγουν δὲ ὅτι ἐδίδασκε τὴν γραμματικὴν· δὲν ἤργησεν ὁμως νὰ τὸν δυσαρεστήσῃ καὶ τοῦτο. Καθηδύνετο δὲ παλὺ ἀναγινώσκων τὰ συγγράμματα τοῦ Δημοκρίτου, τὰ ὅποια τὸν ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ συντάξῃ τὸ σύστημά του.

Εἰς τριάκοντα δύο ἐτῶν ἡλικίαν ἐδίδαξεν εἰς Μιτυλήνην τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Λάμφακον. Μετὰ δὲ πέντε χρόνους ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου κατέστησε νέαν αἵρεσιν. Ἠγόρασε δὲ ἓνα κῆπον ὡραῖον, τὸν ὅποιον ἐκαλλιεργεῖ ὁ ἴδιος, καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἐσύστησε τὴν σχολὴν του, καὶ διῆγέ ζωὴν ἐλαφρὰν καὶ εὐφρόνου ὁμοῦ μὲ τοὺς μαθητάς του, τοὺς ὁποῖους ἐδίδασκεν ἐργαζόμενος ἢ περιπατῶν, καὶ ὑπεχρέωνε νὰ μανθάνουν ἀπὸ στήθους ὅσα τοὺς ἐδίδασκεν. Ἀπ' ὅλα τῆς Ἑλλάδος τὰ μέρη ἤρχοντο νὰ τὸν ἀκούωσι καὶ νὰ τὸν βλέπωσιν εἰς τὴν μοναξίαν του.

Ἐμεταχειρίζετο δὲ μεγάλην εὐλικρίνειαν καὶ μεγάλην ψυχῆς καθαρότητα. Ἦτον ἰαρός καὶ εὐπροσήγορος εἰς ὅλους. Εἶχε τόσῃν ἀγάπῃν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ φίλους του, ὥστε ἦτον ὅλως εἰς αὐτοὺς ἀφιερωμένος καὶ τοὺς ἐδίδεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν. Ἐπρόστασσε δὲ ῥητῶς τοὺς μαθητάς του νὰ ἔχουν πρὸς τοὺς δούλους των συμπάθειαν· αὐτὸς δὲ ἐφέρετο πρὸς τοὺς ἐδικοὺς του μὲ φιλάνθρωπίαν ἀξιοθαύμαστον. τοὺς ἐπέτρεπε νὰ σπουδάζουν, κ' ἐφρόντιζε νὰ τοὺς ἐκπαιδεύῃ ὁ ἴδιος ὡς καθ'αὐτὸ μαθητάς του.

Ἐτρέφετο δὲ πάντοτε μὲ ψωμί καὶ νερόν, μὲ καρπούς καὶ λαχανικά, τὰ ὅποια ἐγίνοντο εἰς τὸν κῆπόν του. Ἐλεγε δὲ ἐνίοτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους του· φέρετέ με ὀλίγον γάλα καὶ τυρὶ διὰ νὰ φάγω ὅταν θέλω πολυτελέστερον· ἰδοὺ λέγει ὁ Διογένης Λαέρτιος, πῶς ἔζη ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ἐκῆρυξαν ὡς τρυφηλόν. Ὁ δὲ Κικέρων εἰς τὰς Τουσκουλανίας του συζητήσεις φωνάζει. Πόσον ὁ Ἐπίκουρος ἤρκειτο μὲ ὀλίγον!

Οἱ μαθηταὶ του ἐμιμοῦντο τὴν λιτότητα καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς τοῦ διδασκάλου των, ἐπειδὴ ἔζων ἀπὸ μόνον χόρτα καὶ γαλακτικά, ὅχι πλέον παρ' αὐτόν. Τινὲς ἔπιναν ὀλίγον οἶνον, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλο παρὰ νερόν δὲν ἔπιναν ποτὶ. Ἄν ἤθελε δὲ οἱ μαθηταὶ του νὰ ἔχουν κοινὸν βαλάντιον ὡς οἱ τοῦ Πυθαγόρου, διότι, ἔλεγε, τοῦτο εἶναι μᾶλλον σημεῖον δυσπιστίας τὴν ὅποιαν ὁ ἓνας εἶχε πρὸς τὸν ἄλλον, παρὰ ἐντελὲς ἔνωσις.

Ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ὑπάρχει εὐγενέστερον ἄλλο παρὰ τὴν ἐνασχόλησιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ὅτι οἱ μὲν νέοι δὲν δύνανται ν' ἀρχίσουν πολλὰ ἐνωρίς νὰ φιλοσοφῶσιν, οἱ δὲ γέροντες δὲν πρέπει ποτὲ ν' ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὴ σκοπὸς ἐνὸς ἐκάστου εἶναι νὰ ζήσῃ εὐτυχῆς, καὶ πρὸς τοῦτο φρεσίνουσι ὅλην νὰ τρέφουσι.

Ἡ εὐδαιμονία, παρὰ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν οἱ φιλόσοφοι, εἴν' εὐδαιμονία φυσική, ἥγουν κατάστασις εὐτυχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ φθάσῃ τις εἰς τοῦτον τὸν κόσμον διὰ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Ὁ δὲ Ἐπίκουρος λέγει ὅτι συνίσταται, ὅχι εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, ἀλλ' εἰς τοῦ πνεύματος τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν υγίαν τοῦ σώματος. Περὶ τοῦ ἀκροτάτου ἀγαθοῦ ἄλλην ιδέαν δὲν εἶχε, παρὰ τὸ νὰ κατέχῃ τις ἐνταυτῷ τὰ δύο ταῦτα.

Ἐδίδασκεν ὅτι τὸ μόνον μέσον νὰ κατασταθῇ εὐτυχῆς ἡ ζωὴ εἶναι ἡ ἀρετὴ, καθότι ἄλλο ἡδύτερον δὲν ὑπάρχει παρὰ τὸ νὰ διάγῃ τις σώφρονα βίον, νὰ ἀκολουθῇ τῆς τιμιότητος τοὺς κανόνες, νὰ ᾖ ἀμεμπτος, ἀνέγκλητος, ἐπωφελὴς ὅσον τὸ δυνατόν καὶ ὅχι ποτὲ βλαπτικός, καὶ τέλος νὰ φυλάττῃ ἀπαρκαλεύτως τῆς ζωῆς τὰ καθήκοντα. Ἐξάγει δὲ ἐκ τούτου ὅτι παρὰ τοὺς τιμίους εὐδαίμονες ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ ᾖναι, καὶ ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ζῶν τὴν εὐφρόσυνον.

Δὲν ἔπαυε νὰ ἐπαινῇ τὴν ὀλιγοσιτίαν καὶ ἐγκράτειαν, καθὼς θαυμάσιως συμβάλλοντα εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὸ πνεῦμα γαλήνιον, νὰ διατηροῦν τὴν υγίαν τοῦ σώματος καὶ νὰ τὴν ἐπανορθώσουν ἀδυνατήσασαν. Πρέπει, ἔλεγε, νὰ συνθιζώμεν εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν. Ἰδοὺ τὰ μεγαλύτερα πλούτη ὅσα τις δύναται ν' ἀποκτήσῃ. Παρεκτός ὅτι καὶ τὰ εὐτελέστερα ἐδέσμευτα εὐφραίνουσιν τόσον ὅταν ᾖναι τις πεινασμένος, ὅσον καὶ αὐτὰ τὰ πολυτελέστερα, ἔχει καὶ καλῶς ὁ μὲ ἀπλότητα ζῶν· ὁ νοῦς του δὲν ὀλιγίσθῃ, τὸ πνεῦμά του εἶναι εὐλεύθερον, καὶ ἡδύναται πάντοτε νὰ ἐνασχολῇται εἰς γνώρισιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς αἰτίας, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς ὅλας μᾶς τὰς πράξεις προτιμῶμεν ἓν ἀντὶ ἄλλου. Τέλος πάντων, τὰ συμπόσια γινόμεν' ἀπὸ καιρὸν εἰς καί·

ρὸν εἶναι πολὺ πλέον εὐχάριστα, καὶ διατίθεται τις εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ γενναιότερον τῆς τύχης τὰς μεταβολὰς ὅποταν ἡξίωρεϊ ἀπλῶς ν' ἀρκῆται εἰς τὸ ὀλίγον· τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἀπαιτεῖ παρ' ὅταν ᾖναι συνειθισμένος νὰ ζῇ εἰς τὰς ἡδοναίαις καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν.

Δὲν ἤθελεν εἰσπορέσει τις, προσθέτει, ν' ἀποφύγῃ μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰς ἀσωτείας, αἱ ἵσται διασθεῖρουν τὸ σῶμα καὶ ρίπτουν εἰς κτηνωδίαν τὸ πνεῦμα· καὶ μολονότι πᾶσα ἡδονὴ εἶναι ἀγαθὴν καθ' ἑαυτὸ ἐπιθυμητὸν, ὁρᾷται μολοντοῦτο ν' ἀπέχῃ τις, ὅταν τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν κακὰ ὑπερβαίνουσιν τὴν προξενουμένην ἐξ αὐτῆς εὐχαρίστησιν· καθὼς πάλιν εἶναι συμμέτρον νὰ ὑποφέρωμεν κακόν τι τὸ ὁποῖον βεβαίως θέλει ἀνταμειβθῇ ἀπὸ ἀγαθὸν σημαντικώτερον τοῦ κακοῦ τὸ ὁποῖον ἀναγκάζομεθα νὰ ὑποφέρωμεν.

Ἐνόμιζε, παρὰ τὴν γνώμην τῶν Κυρηναϊκῶν, ὅτι ἡ ἡρεμία εἴν' ἐνδεδυμένη ἡδονή, καὶ ὅτι τοῦ πνεύματος αἱ ἡδοναὶ εἶναι πλέον αἰσθαντικαὶ παρὰ τὰς τοῦ σώματος· καθότι, ἔλεγε, τὸ σῶμα αἰσθάνεται μόνον τὴν ἐνεστῶσαν ἀληθινά, ἐνῷ τὸ πνεῦμα παρεκτός τῶν παρόντων δεινῶν αἰσθάνει· εἰσέτι καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα.

Ὁ Ἐπίκουρος δοξάζει ὕλικήν τὴν ψυχὴν, ὥς κινεῖσάν τὸ σῶμα, ὅτι μετέχει ἀπὸ τὰς τέρψεις αὐτοῦ καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς δεινοπαθείας, ὅτι μᾶς ἐξυπνεῖ μὲ ὄρμην ὅποταν πολυκοιμώμεθα, καὶ ὅτι τέλος φέρει ἀλλοίωσιν τοῦ χρώματός μας, κατὰ τὰς διαφορὰς κινήσεις της. Βεβαιώνει δὲ ὅτι δὲν ἤθελεν εἰσπορέσει νὰ ἔχῃ ποτὲ καμμίαν σχέσιν μ' αὐτὸ ἐὰν δὲν ᾖτον ὕλική.

Ἐνόησεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἄλλο δὲν εἶναι εἰμὴ λεπτοτάτης ὕλης ὕψοςμα διαχυμένης καθ' ὅλον τὸ σῶμα, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι καὶ αὕτη, ὥς καὶ ὁ ποῦς, ἡ χεὶρ, ἡ καρδιὰ. Ἐκ

τούτου δὲ ἐσυμπέρασινεν ὅτι χάνεται μὲ τὸν θάνατον διασκαδαζομένη ὡς καπνός· ὅτι δὲν μένει καμμία αἰτήσις εἰς αὐτὴν καθὼς οὐδ' εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ θάνατος δὲν εἶναι φόβου ἄξιος, καθότι κακὸν δὲν εἶναι· διότι τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὑρίσεται εἰς τὴν αἰσθησιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ θάνατος εἶναι πάσης αἰσθήσεως στήρισις, δὲν ἀναφέρεται ἄρα εἰς ἡμᾶς κατ' οὐδένα τρόπον· καθότι δὲν ἔχομεν τί κοινὸν μὲ αὐτόν, καὶ ὅταν ἡμεῖς ἡμεῖθι, αὐτὸς δὲν ὑπάρχει· ὅταν δὲ αὐτὸς ᾖ καὶ ἡμεῖς δὲν ὑπάρχωμεν· ὅτι, κατὰ ἀλήθειαν, ὁπό-αν τις εὑρίσκεται εἰς τὸν κόσμον, εἶναι φυσικώτατον τὸ νὰ θέλῃ νὰ μένῃ εἰς αὐτόν ἐνόσω εὑρίσκει ἡδονήν· δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ λαμβάνῃ περισσοτέραν δυσκολίαν νὰ ἐξέλῃ ἐκεῖθεν, ἀφ' ὅσῃν ἔχομεν συνήθως νὰ σηκωθῶμεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἀφου καλῶς φάγωμεν.

Ἐλεγε, ὅτι πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι χεῖρουν νὰ ὠφελῶνται ἀπὸ τὴν ζωὴν. Ὅτι ὅλοι καταρροῦν τὴν παρούσαν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται, θέλοντες ἕκαστος νὰ ζήσωσιν εὐτυχέστεροι εἰς τὸ μέλλον· πρὶν ὁμῶς ἐκτελέσουν τοὺς σκοπούς των· ὁ θάνατος τοὺς κατέλαβε, καὶ ἰδοὺ τί καταστίνει τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτον δυστυχῇ ὅθεν πρεπωδέστερον· ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νὰ χαίρῃ τις τὸ παρὸν, χωρὶς νὰ προτιζῇ περὶ τοῦ μέλλοντος· ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται τοῦ βίου ἡ εὐδαιμονία ἐκ τῆς πληθίου τῶν χρόνων τοῦ ὁποίου ζῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ἂν μόνον ἐκ τῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας εἰς αὐτὴν ὄντες γενομέθα. Ζωὴ ὅλη οὐρόνιος καὶ εὐφρόσυνος εἶναι πολὺ πλέον ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τὴν μακρὰν καὶ ταλαιπωρημένην. Εἰς τὰ διήνηα ζῆται ἡ ἀδρότης καὶ ὅχι μεγάλη ἐρημάτων ἀφθονία κακῶς κατεσκευασμένων. Ἄν δὲ στοχάζοιμεθα ὅτι μετὰ θάνατον θελόμεν στερηθῇ διὰ πάντα ὅλων τῆς ζωῆς τῶν πλεονεκτη-

μάτων· πρέπει ὁμῶς νὰ θεωρῶμεν ὅτι ποτὲ δὲν θέλομεν λάβει περισσοτέραν ἐπιθυμίαν νὰ ἔχωμεν αὐτὰ, ἀφ' ὅσῃν καὶ πρὶν γεννηθῶμεν δὲν εἶχα ἐν.

Εἶναι, εἰπε, μεγάλη μικροψυχία νὰ φοβώμεθα δι' ὅσα λέγουν περὶ ἁδου· ὅτι αἱ κολάσεις τοῦ Ταντάλου Σιτύφου, Τιτυοῦ καὶ τῶν Ἀχναῖδων, εἶναι μῦθοι, τοὺς ὁποίους ἐπλασαν πρὸς εὐχαρίστησιν διὰ νὰ δειξοῦν τὰς ταρχαῖς καὶ τὰ πάθη ἀπὸ τὰ ὁποία οἱ ἄνθρωποι βασανίζονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ὅτι τέλος πάντων πρέπει ν' ἀποβάλλῃ τις τὰς τοιαύτας φρίκας, αἰτίνες ἄλλο δὲν κάμνουν· παρὰ νὰ ταράττουν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν εὐφροσύνην τοῦ βίου.

Ἡ ἐλευθερία, κατ' αὐτόν, συνίσταται εἰς τὴν παντελεῖαν ἀδιαφορίαν. Ἀπορρίπτεται δὲ τὴν εἰμαρμένην, καὶ δισχυρίζεται ὅτι ἡ τύχη τοῦ μηχανεῖν εἶναι λῆρος, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον εἰς πᾶν ὄν νὰ γνωρίζῃ τὰ μέλλοντα· ὅταν κρέμονται ἀπὸ τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ταῦτα δὲν ἔχουν διόλου ἀναγκάσας αἰτίας.

Ὁ Ἠπίκουρος ὠμῆλει πάντοτε μεγαλοπρεπῶς περὶ τῆς θεότητος· ἤθελε δὲ περὶ αὐτῆς νὰ ἔχωμεν φρονήματα μέγιστα. Ἀπηγόρευε ρητῶς ν' ἀποδίδωμεν εἰς αὐτὴν πράγματα ἀνάξια τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς ὑπερτάτης μακαριότητος. Ὁ ἀπειθεῖς, εἰπε, δὲν εἶναι ὅς τις ἀποβάλλει τοὺς θεοὺς ὅσους λατρεῖ ὁ λαός· ἀλλ' ὁ ἀποδίδων εἰς τοὺς θεοὺς τὰς ἀποδομένας εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν λαὸν ἀτοπίας.

Ἐνόησεν ὅτι πρέπει εἰς τὴν θεότητα αἱ λατρεῖς καὶ διὰ τὸ ἔλκον τῆς φύσεώς της καὶ ὅτι μόνον διὰ τοῦτο χρειαζομένην νὰ τὰς ἀποδίδωμεν εἰς αὐτήν, καὶ ὅχι φοβούμενοι τὰς τιμωρίας της, ἢ μὲ σκοτὸν συνφέροντος. Ἐμμέμειο δὲ τὰς δεισιδαιμονίας διὰ μίσου τῶν ὁποίων ἀπατόσι τὸν λαόν, καὶ αἱ ὁποῖαι γίνονται πολλάκις ἀφορμὴ μεγίστων ἐγκλημάτων.

Ἡ θρησκεία εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη δὲν ἐξαιροῦσε τοὺς θεοὺς ἀπὸ καμμίαν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν· Οὗτος ὁμῶς τοὺς ἐθεώρει ὡς ὀλβία ὄντα, τῶν ὁποίων ἡ διαμονὴ ἦτον εἰς τόπους τερπνοὺς, ὅπου ἄνεμοι, βροχαί, χιόνες ἦσαν παντάπασιν ἄγνωστα, καὶ ὅπου ἦσαν περικυκλωμένοι ἀπὸ εὐδίου ἀέρα καὶ λαμπρότατον φῶς, καὶ ἀκαταπαύστως ἐνασχολημένοι πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς εὐδαιμονίας των.

Ἀπεμάκρυνε δὲ ἀπ' αὐτοὺς πᾶν ὅ,τι συνήθως μᾶς ἐνοχλεῖ. Τοὺς ἐνόμιζεν ἀσχετοὺς μὲ ἡμᾶς· εἰς τὴν εὐτυχίαν των, ἀνικάνους νὰ ἐγγιχθῶσιν ἀπὸ τὰς καλὰς ἢ κακὰς μας πράξεις. Ἐνόμιζεν ὅτι ἂν ἐλάμβανον φροντίδα περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἐπέμβαίναν εἰς τὴν κυβερνήσιν τοῦ κόσμου, τοῦτο ἤθελε ταραξεί τὴν εὐδαιμονίαν των.

Εὐόναγε δὲ ἐκ τούτου ὅτι αἱ προσευχαί, θυσίαι καὶ ἐπικλήσεις εἶναι διόλου ἀνωρελαί, καθότι δὲν εἶναι οὐδεμιᾶς χάριτις ἐλπίς νὰ προστρέχωμεν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ νὰ προσπίπτωμεν εἰς τοὺς βωμοὺς κατ' ὅλας τὰς συμβαινούσας εἰς ἡμᾶς συμφορὰς, ἀλλ' ἐπρεπε νὰ βλέπωμεν πάντα μὲ ἀταραξίαν καὶ χωρὶς ἐκπληξιν.

Προσθίτει δὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν συνέλαβε δυνάμει τοῦ λογικοῦ τὴν περὶ τῶν θεῶν ιδέαν. Ὁ δὲ φόβος, τὸν ὅποιον ἔχουν ὅλοι δι' αὐτὰ τὰ γαλήνια ὄντα, δὲν προέρχεται, εἴμῃ ἀπὸ τὰ ὑπερμεγέθη φάσματα, τὰ ὁποῖα τις φαντάζεται ὅτι βλέπει ὀνειρουόμενος. Φαίνεται ὅτι τὰ φάσματα ταῦτα μᾶς φοβερίζουν μὲ ὕψος καὶ ἐπαρσιν ἀνέκοντα εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς ἡθὺς των. τὰ βλέπει τις ὅτι κάμνουν, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔργα ἐκπληκτικά· ἐπειδὴ δὲ τὰ φαντάσματα ταῦτα ἐπανέρχονται εἰς κάθε καιρὸν, καὶ ὑπάρχουν θαυμάσια πράγματα τῶν ὁποίων φαίνονται ἄγνωστοι αἱ αἰτίαι, ἐπέταν εἰ ἁμαθεῖς θεωροῦν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς

ἀστέρας καὶ τὴν τακτικὴν αὐτῶν κίνησιν, φαντάζονται παρρηθὺς ὅτι τὰ νυκτερινὰ ταῦτα φάσματα εἶναι ὄντα αἰώνια καὶ παντοδύναμα. Τὰ θέτουν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στερεώματος, ἀπόπου βλέπουν ἐρχομένην τὴν βροντὴν, τὰς ἀστράπεις, τὴν γάλαζαν, τὴν βροχὴν, καὶ τὴν χιόνα· τὰ νομίζουν προστάτας εἰς τὴν διύθυνσιν τῆς θαυμασίας ταύτης μηχανῆς τοῦ κόσμου, καὶ ἀποδίδουν γενικῶς εἰς αὐτὰ ὅλα ἐκείνα τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζουν τὰς αἰτίας. Ἐκ τούτου, καλῶς διασχυρίζεται, προῆλθεν ἡ πλῆθὺς τῶν βωμῶν τοὺς ὁποίους βλέπομεν καθ' ὅλον τὸν κόσμον, καὶ νομίζει ὅτι ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς λατρεία ἄλλην ἀρχὴν δὲν ἔχει παρὰ τοὺς ματαίους ἐκείνους τρήμους.

Ὁ Λουκρέτιος (Lucretius) εἰς τὸ περὶ φρονήματος Ἐπικούρου ὁμιλῶν περὶ τῶν χερσίντων ἐκείνων χείρων, τῆς διατριβῆς τῶν θεῶν, λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ στοχασθῶμεν αὐτοὺς ἔχοντες σχέσιν τινὰ μὲ τὰ παλάτια τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἐπειδὴ οἱ θεοὶ εἶναι ὕλης τοσοῦτον λεπτῆς, ὥστε μᾶς εἶναι ἀνεπαίσθητοι, καὶ μόλις δυνάμει νὰ τοὺς θεωρήσωμεν διὰ τῶν ὀμμάτων τοῦ νοῦς, εἴν' ἐπὶ νάγκης οἱ τύποι ἐκείνοι νὰ ἦναι ἀνάλογοι μὲ τὴν λεπτότητα τῆς φύσεως τῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα κατοικοῦν ἐπ' αὐτῶν.

Ὅλοι οἱ φιλόσοφοι ὁμορῶνως διασχυρίζονται ὅτι, κατὰ τὸν κοινὸν δρόμον τῆς φύσεως, τίποτε δὲν γίνεται ἐκ τοῦ μηδενὸς οὐδὲ κταντᾶ εἰς τὸ μηδέν· ἡ δὲ πείρα μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι τὰ σώματα γίνονται ἀπὸ τὰ λείψανα τῶν ἄλλων, καὶ ἐπομένως ἔχουν ἓνα κοινὸν ὑποκαείμενον· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ὀνομαζόμενον πρώτη ὕλη.

Πολλοὶ γινώσκαι δίδονται περὶ τοῦ τί ἐστὶν ἡ πρώτη αὕτη ὕλη· Ὁ Ἐπίκουρος νομίζει ὅτι πρώτη ὕλη εἶναι τὰ ἄτομα, ἢ γουν σωματίδια ἀμερῆ, ἐξ ὧν, βεβαιώνει ὅτι τὰ πάντα συντίθενται.

Παρεκτός τῶν ατόμων, παραδέχεται ἀκόμη ἄλλην τινὰ ἀρχήν, τὸ κενόν· δὲν τὸ θεωρεῖ ὁμοῦς ὡς ἀρχὴν συνθετικὴν τῶν σωμάτων, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν κίνησιν· ἐπειδὴ, λέγει· ἐὰν δὲν ὑπῆρχον μικρὰ κενὰ διαχυμένα καθ' ὅλην τὴν φύσιν τίποτε δὲν ἤθελε κινεῖσθαι. Ὅλος τῆς ὕλης ὁ ὄγκος ἤθελε μένει διὰ παντός συνενωμένος καὶ συσφιγμένος ὁμοῦ ὡς πέτρα, καὶ κατὰ συνέπειαν, δὲν ἤθελε ποτὲ τίποτε παρῆξ· εἰς ἑαυτήν.

Διιχνύεται δὲ ὅτι τὰ ἄτομα τῶντα ὑπῆρχον πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μορφώσεων τῶν εἶναι ἀκτασίητος, μολονότι πεπερατμένος· ὑπὸ δὲ πᾶσιν διάφορον μόρφωσιν, εὑρίσκειται ἀπειρία ατόμων. Ενόμιζεν ὅτι αὐτὴ τὴ βίος τῶν εἶναι τὴ ποιητικὸν αἷτιον τῆς κινήσεώς των· ὅτι συγκρουόμενα τὸ ἐν μὲ τὸ ἄλλο συμπλέκονται πολλάκις, καὶ οἱ διάφοροι τρόποι κατὰ τοὺς ὁπίους συντάττονται γεννῶσι τὰ διάφορα ἔργα τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἰς τὴν φύσιν, χωρὶς καὶ ἐκ τῶν ἔργων τούτων νὰ χρεωσθῇ τὸ εἶναι του εἰς ἄλλην δύναμιν παρὰ τὴν τύχην, ἥτις ἐκχευε νὰ συμμιθῶσι πλῆθος τι ατόμων εἰς σχῆμα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον. Ἐπαρωμοίαζε δὲ τὰ ἄτομα μὲ τοῦ ἀλφαβήτου τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τοὺς διαφόρους τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους συντάττονται, σχηματίζουν καὶ διαφόρους λέξεις, καθὼς π. χ. ΑΡΧΗ ΧΩΡΑ, εἶναι λέξεις πάντη διάφοροι, μολονότι ἐκ τῶν αὐτῶν γραμμάτων συγκείμεναι· οὕτω τὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα συνθέτουν σώματα· ὅταν ᾖναι συντεταγμένα κατ' ἓνα τρόπον, συνθέτουν ἓν ἄλλο παντῆσιν διαφορετικὸν ὅταν ᾖναι ἄλλως συγκεκροτημένα. Μιλοντοῦτο, κατὰ τὴν γνώμην του, πᾶν ἄτομον δὲν δύναται νὰ εἰσπύσῃ ἀδιαφόρως εἰς τὴν σύνθεσιν παντός σώματος· εἶναι βεβαιότατον, παρ. χαρ., ὅτι τὰ σχημα-

τίζονται ἀγαθὰ τινὰ (κουδάρια) ἐκ λίθου, δὲν δύνανται νὰ σχηματίζουσι ἀδάμαντα, καθὼς βλέπομεν πολλάκις καὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν καὶν γράμμα κοινόν.

Ἐδίδαξε δὲ ὅτι τὰ σώματα τῶντα εὑρίσκονται εἰς ἐν δελεῆ κίνησιν· ὅθεν ἐκ τούτου καὶ ἐνὰ πρῶμα τῆς φύσεως δὲν μένει ποτὲ εἰς τὴν αὐτὴν στάσιν, ἀλλ' ἄλλα μὲν μικρύνονται, ἄλλα δὲ αὐξάνουσι ἐκ τῶν μικρυνόμενων· ἄλλα γηράσκουσι, καὶ ἄλλα λαμβάνουσιν καθ' ἑκάστην νέας δυνάμεις. Κατὰ συνέπειαν δὴ καθεὶν ἐκ τῶν ὄντων ἔχει τὸν καίρὸν του κατ' ὃν θέλει διαρκέσει εἰς τὸν κόσμον. Φθιρομένου δὲ τινος πράγματα, τὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἐκείθεν ἀπασπῶνται, ἐδονονται μὲ ἄλλα καὶ μορφόνουσιν πολλάκις σώμα, διαφέρον ἐκείνου ἐξ οὗ ἀρτίως ἀπασπάρθωσαν. Ὅθεν ποτὲ τίποτε δὲν ἀφανίζεται. ἂν καὶ πάντα ἔχουν τὴν διάρκειάν των, καὶ ἂν ἕκαστον φάνηται ἐπὶ τέλους ἀφανιζόμενον, ὡς νὰ μηδενίζετο ἐκ τελείου.

Ἐναντίσθη δὲ ὅτι ποτὲ καίρῳ τὰ ἄτομα ὅλα ἦσαν διαχωρισμένα, ὑπὸ δὲ τῆς τυχερῆς των συμμιξίας ἐσχηματίσθησαν ἄπειροι κόσμοι, ἕκαστος τῶν ὁποίων μέλλει νὰ καταστρεφῇ εἰς ὠλισμένον τινὰ καίρῳ, εἴτε διὰ τοῦ πυρός, καθὼς ἂν ὁ ἥλιος πλησιάζας πολὺ τὴν γῆν τὴν καταβλέψῃ· εἴτε διὰ μεγάλου τινος καὶ τρομεροῦ τινεγμοῦ, ὅς τι ἐν ῥοπῇ ὀρθαλμοῦ ἤθελεν ἀντρίψαι καὶ καταστρεφῇ τὴν μηχανὴν τοῦ κόσμου. Εἶναι τέλος πάντων πολλοὶ τρόποι καθ' οὓς δύναται μὲν νὰ χαθῇ κάθε κόσμος, ἀλλ' ἀπὸ τὰ λεγόμενα ὅλα· περὶ θῆ ἄλλως, ὅστις ἀμέσως θέλει ἀρχίσαι νὰ γενᾷ νέαν ζωὴν. Φαίνεται μάλιστα ὅτι ὁ κόσμος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατοικοῦμεν, ἄλλο δὲν εἶναι εἰλὴ σωρὸς θραυσμάτων μεγάλου τινος καὶ τρομεροῦ κτύπου, ὅστις συνέβη ποτὲ. Μαρτυροῦσι τοῦτο οἱ φοβεροὶ βόθροι τῆς θαλάσσης, αἱ ἐκτα-

ταμέναι σιρχνί τῶν τεραστίως ἐπηρμένων ὀρέων, τὰ μακρὰ καὶ εὐρέα τῶν βράχων στρώματα, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν κεῖνται, πλεονεχίως, ἄλλοι δὲ ἀνάποδα καὶ ἄλλοι λοξῶς· μαρτυρεῖ τέλος πάντων ἄλλη μεγάλη ἀνωμαλία εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἥτις διακόπτεται ἀπὸ πελάγη, λίμνας, στενά, νήσους καὶ ὄρη.

Δοξάζει ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἀπέραντος· ὅτι τὸ μέγα τοῦτο πᾶν δὲν ἔχει οὔτε μέσον, οὔτε ἄκρας, καὶ ὅτι ἀπ' ὅποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν φαντασθῇ τις εἰς τὸν κόσμον μένει ἀκόμη διάστημα ἄμετρον νὰ διατρέξῃ χωρὶς ποτε νὰ εἰσπορέσῃ νὰ εὕρῃ τὸ πέραν.

Εἶναι μωρία, εἶπε, νὰ θερσθῇ τις ὅτι οἱ θεοὶ ἔσκαψαν τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων· ὅτι δὲν εἰκάζεται ἂν, ἀφοῦ πολὺν καιρὸν ἔμειναν εἰς ἡσυχίαν, ἐστοχάσθησαν ν' ἀλλάξουν τὸν κρῖνον τρόπον τῆς ζωῆς των, καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν ἄλλον διαφορετικόν, καὶ ὅτι μολοντοῦτο εἶναι πολλὰ εὐκόλῳ νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἐλλείμματα ὅσα εἰς αὐτὸν βλέπομεν, ὅτι δὲν εἶναι θεοῦ ἔργον.

Ἐνόμισεν ὅτι ἡ γῆ ἐγέννησε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα ὡς καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη γεννᾷ ποντικούς, ἀσπίδακας, σκώληκας καὶ ἔντομα παντοῖα. Διςχυρίζεται δὲ ὅτι κατ' ἀρχὰς ὁπόταν ἦτον ἀκόμη ἀκαμμία, ἦτο καὶ παχυσία καὶ νιτρώδης, καὶ ὅτι, κατ' ὀλίγον θερμάναντος αὐτὴν τοῦ ἡλίου, ἐσκαπείσθη ἀπὸ χόρτου καὶ θάμνων· ὅτι πλεῖθος ἐξογκωμάτων ἤρχισαν νὰ ὑφάνωνται ἀπὸ τὸ ἔδαφος ὡς ἀμάνιται, καὶ ὅτι μετὰ καιρὸν, ὅτε ἕκαστον τῶν οἰδημάτων ἦτο φθασμένον εἰς ὥριμότητα, τὸ ἐπικαλύπτον δέρμα διεσχίζετο, καὶ παρευθὺς ἐφαίνετο προβαίνον ἐκείθεν μικρόν τι ζῶον, τὸ ὅποδον κατ' ὀλίγον ὑποχωροῦν ἀπὸ τὸν ὑγρὸν σόσρον, ὅθεν ἀρτίως περήχθη, ἤρχιζε ν' ἀναπνέῃ· ἡ δὲ γῆ

ἔβρουεν ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων ῥύακας γάλακτος πρὸς τροφήν αὐτῶν τῶν ζῴδιων.

Μεταξὺ δὲ τῶν παντοίων καὶ πολυαριθμίων ζώων, εὐρίσκοντο τερατιώδη πολλά· τὰ μὲν χωρὶς πόδας, τὰ δὲ ἀκέφαλα· ἄλλα δὶγως στόμα, καὶ ἄλλα ἔχοντα συγκολλημένα εἰς τὸν κορμὸν τοῦ σώματος των τὰ μέλη των τοιοῦτοτρόπως, ὥστε πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἀπωλείσθησαν μὴ δυνάμενα νὰ τραφοῦν ἢ νὰ πληθύνουν τὸ εἶδος των διὰ τῆς συνουσίας τῶν δύο φύλων. Τέλος πάντων δὲν ἔμειναν εἰμὴ τὰ ὑγιᾶς μορφωμένα, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ εἶδη ὅσων ἔχομεν ἀκόμη σήμερον.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην τοῦ κόσμου κατάστασιν, τὸ ψῦχος, ἡ θερμότης καὶ αἱ ἀκρασίαι δὲν ἦσαν βίβια ὅσον τὴν σήμερον, διότι ὅλα ταῦτα εὐρίσκοντο ἔτι εἰς τὴν καινότητά των καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο. Οἱ δὲ ἐξεληθόντες ἐκ τῆς γῆς ἄνθρωποι, ἦσαν πολὺ πλέον ῥωμαλέοι ἀπὸ ἡμᾶς· τὸ δὲ σῶμά των, ἐκαλύπτετο ὅλον ἀπὸ τρίχας ὀρθουμένας ὡς τοῦ ἀγριοχοίρου. Οὔτε ἡ κκὴ τροφὴ οὔτε τῶν ὠρῶν ἡ δριμύτης τοῦ· ἠνώχλουν· δὲν ἐγνώριζον ἀκόμη τὴν χρῆσιν τῶν ἐνδυμάτων· ἐκοιμῶντο γυμνοὶ κατὰ γῆς ὅπουδήποτε ἢ νύξ κατελάμβανεν αὐτοὺς· ἐκρύπτοντο ὑποκάτω μικρῶν θάμνων διὰ νὰ φυλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν βροχὴν· δὲν εἶχαν εἰσέτι καμμίαν κοινωνίαν· καθεὶς ἐφρόντιζε περὶ ἑαυτοῦ, καθεὶς εἰρμαζετο μόνον διὰ νὰ πορισθῇ ἰδίως τὰ ἐπιτήδεια. Ἡ γῆ εἶχε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναδρασθήσει δάση μεγάλα, τῶν ὁποίων κατ' ἐκάστην κηζάνοντο τὰ δένδρα. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ ζῶσι μετὰ βαλάνους, κόμματα καὶ ἀγριόμηλα. Ἐμάχοντο πολλάκις μετὰ τοὺς ἀγριοχοίρους καὶ μετὰ τοὺς λέοντας· ἠνώθησαν εἰς ἓν πολλοὶ διὰ ν' ἀσφαλίζωνται ἀπὸ τὰ θηρία. Ἐκτισαν μικρὰς καλύβας, ἐνησχολήθησαν εἰς τὰ

κυνήγιον, κ' εὗρηκαν τρίπον νά κατασκευάζουν ἐνδύματα με τῶν ζώων τὰ δέρματα, τὰ ὅποια ἐφόρευον. Ἐκαστο ἐκλεξε τὴν γυναῖκά του, κ' ἔζη μ' αὐτὴν ἰδιάζων. Ἐκ τούτου ἐγεννήθητι τέκνα, τὰ ὅποια με τὰ χαδεύματά των ἡμέρευσαν τὴν ἀριότητα τῶν πατέρων των. Ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν κοινωνιῶν. Οἱ γείτονες ἀκολουθῶς ἐφιλιώθησαν με τοὺς γείτονάς των καὶ ἐπαύσαν νά προσενοῦν βλάβας ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον. Κατὰ πρῶτον ἐδακτυλοδείκνουν τὰ πράγματα ὅσων εἶχον ἀνάγκην πρὸς χρῆμα των μετὰ ταῦτα ἐρεῦρον ὀνόματα τινά, τὰ ὅποια ἐδίδον ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς καὶ ἐπὶ πᾶσι μ' αὐτὰ ἐπὶ τὴν πόλιν ποσὴν διέλεγον, τὴν ὅποιαν ἐμεταχειρίζοντο διὰ νά κοινωνοῦν τὰς βουλήσεις των.

Ὁ ἥλιος τοὺς ἔλαβε νά γνωρίσουν τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς πρὸ τοῦ νά τὸ εὖρωσιν. Εἰς τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου τοῦτου ἔβηκεν κατ' ἀρχῆς τὰ κρέατα, τὰ ὅποια ἐβερνεν ἀπὸ τὸ κυνήγιον· ἀλλὰ μὲν ἡμέραν ἔπεσαν ἀστραπὴ ἐπὶ τινος κυσίουου πράγματος καὶ τὸ κατίρλεξεν ἀμίσως. Παρεῖτα οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἔδη ἐγνώριζαν τὴν ὠφέλειαν τοῦ πυρὸς, ὅχι μόνον δὲν τὸ εἶδεσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ διατήρησαν· καθείς ἐπῆρεν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν καὶ οὐδὴν του καὶ τὸ ἐμεταχειρίσθη διὰ νά ἐλθῇ ὅ,τι εἶχε νά φύγῃ.

Ἐκτισαν ἔπειτα πόλεις, καὶ ἤρχισαν νά διαμοιράζωνται τὰς γαῖας, πλὴν με ἀνιτότητα· οἱ δυνατώτεροι ἢ ἀξιοτέρη ἐλάβον τίς καλῆς μερίδας· κατέστησαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς, ἐβίβαν τοὺς ἄλλους νά τῶς ὑπακούωσι καὶ οἰκοδόμησαν ἀκροπόλεις διὰ ν' ἀπορεύουν τῶν γειτόνων των τὰς ἐπιβουλὰς.

Οἱ ἄνθρωποι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἄλλην ὑπεράσπισιν δὲν εἶχαν πρὸς τὰς χεῖρας, τοῦ ὄνυχος, τοὺς ὀδόντας

των, καὶ λίθους ἢ ῥάβδους. Ἰδοὺ τὰ ὅπλα των διὰ τῶν ὁποίων διέβλυν τοὺς πολεμίους των.

Καίσαντες δ' αὖτε τὰ, εἶδον μέταλλον ῥέον διὰ τῷ φλεβῶν τῆς γῆς εἰς μικροὺς λάκκους ὅπου καὶ ἐπνίζεν. Ἡ λάμψις τοῦ μετάλλου ἐπροξένησεν εἰς αὐτοὺς ἐκπληξιν· ἐκ δὲ τῆς ῥαῆς του ἐνόησαν ὅτι ἐδύναντο διὰ τοῦ πυρὸς νά κέμωσιν ὅ,τι ἤθελαν· ὅθεν ἄλλο κατὰ πρῶτον δὲν ἐστοχάσθησαν πρὸς νά κατασκευάσωσιν ὅπλα, καὶ διὰ τοῦτο ὑπελήπτοντο μᾶλλον τὸν χαλκὸν παρὰ τὸ χρυσίον· διότι τὰ ἐκ τοῦ χαλκοῦ ὅπλα ἦσαν πολὺ πλέον κοπιερὰ παρὰ τὰ ἐκ τοῦ χρυσοῦ. Ἐπομένως ἔκμαν χαλινούς διὰ τοὺς ἵππους, ὅντι πρὸς ἐργασίαν τῆς γῆς καὶ τέλος ὅσα τότε ἐχρειάζοντο.

Πρὸ τῆς ἐρευνῆσεως τοῦ σιδήρου, ἔκμαν φορέματα ἐκ δικυδίων πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁμοῦ συνείδον· μαθίντες ὅμως νά μεταχειρίζονται παντοίως τὸ μέταλλον τοῦτο, εὗρηκαν τρόπον νά κέμωσιν ὀνόματα λίνου καὶ νήματα πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ἰδίη φύσις ἐδίδαξε τὴν χρῆσιν τοῦ σπέρματος. Οἱ ἄνθρωποι ἀπ' ἀρχῆς κίτρου, ἐπαρτήρησαν ὅτι οἱ θάλανοι πίπτοντες ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν παρήγαγον δένδρα ὅμοια με τὰς αὐτὰς ἁρῆς· ὅταν δὲ ἤθελαν νά γείνουν δρυς εἰς κἀνὸν μέρος, ἐπτερναν ἐκεῖσε βελάνους. Τοῦτο αὐτὸ ἐθεώρησαν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φυτὰ· καθείς ἤρχισεν παρευθὺς νά σπέρνῃ σπέρμα τῶν πραγμάτων ἐκείνων τῶν ὁποίων εἶχεν ἀνάγκην. Βλέποντες δὲ ὅτι πάντα ἀνιφύοντο μάλιστα ὅποταν ἡ γῆ ἦτο καλῶς καλλιεργημένη, ἤρχισαν ἕκαστος ἰδιαιτέρως νά καταγίνεται εἰς τὴν γεωργίαν.

Δεξιότης καὶ ῥώμη, ταῦτα ὑπερίσχυον ἕως τότε· ἀλλ' ὅτε τὸ χρυσίον παρεισέχθη εἰς ἔθος καὶ ὄλος ὁ κόσμος κα-

τελήφθη ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ μετάλλου τούτου, καθείς ἐφρόντισε νὰ συνάξῃ ἐκ τούτου. Τινὲς ἐπλούτησαν παρὰδόξως, καὶ ὁ λαὸς παρκατέστησαντες εὐκόλως τοὺς πρώτους βασιλεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἦσαν προσηλωμένοι καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία εἰς ἄλλο δὲν συνίστατο παρὰ εἰς τὴν δεξιότητα καὶ ἐσχὺν, ἐπροσκολληθήσαν εἰς τοὺς πλουσίους. Οἱ βασιλεῖς ἐφρονεύθησαν, καὶ ἡ κυβέρνητις κατεστάθη ἑκτοτε δημοκρατική. Ἐτέθησαν νόμοι, καὶ ἐκλέχθησαν ἄρχοντες νομοταγεσθαὶ καὶ φροτισθαὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων.

Ἡ ἀγριότης τῶν πρώτων λαῶν ἐχάνετο καὶ ἡ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν ἡϋζάνετο. Ἦρχισαν νὰ κάλουν συμπόσια, καὶ, ἀποῦ καλῶς ἐτρῶγαν, εὐφραίνοντο ἀκούοντες κελαδοῦντα τὰ στρουθία· ἐφιλοτιμοῦντο δὲ νὰ τὰ μιμηθῶσι καὶ ἐσύνθεσαν ἄσματα εἰς τοὺς αὐτοὺς ἤχους, τοὺς ὁποίους εἶχαν μάθει ἀπὸ τὰ πουλῖα.

Οἱ ἄνεμοι, οἵτινες ἀπετέλουν εὐάρεστόν τι σόρισμα διερχόμενοι διὰ τῶν καλάμων, ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῶν αὐλῶν, καὶ ὁ θαυμασμὸς διὰ τὰ οὐράνια ἔδωκε νόξιν εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν, καὶ οὕτως ἐγεννήθη ἡ ἀστρονομία.

Ἡ φιλαργυρία ἐμίθῃ εἰς τὰ ἥθη των. Ἐκαμν μεταξὺ των πολέμους διὰ τὸν ἀποστερήσειν ὁ εἰς τὸν ἄλλον τῆς περιουσίας του. Ἐκ τούτου ἐγεννήθησαν ποιηταὶ γράφοντες τὰς ὥραις πράξεις ὅσαι ἐγίναντο εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ζωγράφοι ζωγραφίζοντες αὐτάς. Ἡ ἡσυχία τέλος πάντων καὶ ἡ μεγάλη ἀνέσις, τὰ ὁποῖα ἀπέλειπον ἐπειτα, τοὺς ἐχορήγησε τὸν τρόπον νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τὰς τέχνας, τὰς ὁποίας ἡ ἀνάγκη τοὺς ἔκαμε νὰ εὗρωσι, καὶ νὰ ἐφεύρωσιν ἑτι ἄλλας πρὸς τοῦ βίου τὴν εὐπορίαν.

Διατί δὲ ἡ γῆ δὲν γεννᾷ καὶ τῶρα ἀνθρώπους, λείοντας,

ἐκέλους, ὁ Ἐπίκουρος ἀποκρίνεται, ὅτι τῆς γῆς ἡ γονιμότης εἶν' ἐξηντλημένη· ὅτι γυνὴ ἡλικιωμένη δὲν τεκνοποιεῖ πλέον· ὅτι γῆ μὴ καλλιεργηθεῖσα ποτὲ καρποφορεῖ πολὺ περισσώτερον τοὺς πρώτους χρόνους παρὰ ἐπειτα· ὅτι, τέλος πάντων, ἐκρίζωθίντος δάσους τινός, τὸ γῆπεδον δὲν βλαστάνει πλέον δένδρα τοῦ αὐτοῦ γένους· μετὰ ἐκρίζωθέντα, ἀλλὰ μόλις ἄλλα εὐτελῆ ὡς τ' ἄγρια δένδριδια, ἀκύνθας καὶ τριβόλους. Ἰσως δὲ ἀκόμη καὶ τῶρα γεννῶνται ἀπὸ τὴν γῆν δατύποδες, λαγοὶ, ἀλώπεκες, ἀγριοὕριαι, καὶ ἄλλα συμπλήρη ζῶα· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἀκολουθεῖ εἰς τόπους μακρινούς, καὶ μᾶς εἶναι ἀγνωστον, δὲν πιστεύομεν ἂν γίνεσθαι, καθὼς, εἰν δὲν εἶχαμεν ποτὲ ἰδεῖ ἄλλους ποντικούς παρὰ τοὺς γεννωμένους ἐκ ποντικῶν, δὲν ἠθέλωμεν πιστεῖσαι ὅτι εὐρίσκονται τινὲς γηγενεῖς.

Οἱ φιλόσοφοι διαφρονοῦν μεταξὺ των ὡς πρὸς τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον ἔχομεν διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ Ἐπίκουρος δισχυρίζεται ὅτι δὲν εἶναι ἄλλη μεγαλύτερα βεβαιότης παρὰ τὴν προερχομένην ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις. ὅτι δὲν γνωρίζομεν τίποτε εἰμὴ δι' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἄλλο σημεῖον δὲν ἔχομεν διὰ νὰ διακρίνωμεν τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς.

Αἱ περὶ νοός δοξασαὶ τοῦ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι. Λοξάζει ὅτι κατ' ἀρχὰς οὗτος δὲν ἔχει καμμίαν ιδέαν, ἀλλ' ὁμοιάζει μετὰ τρέπεζαν ἐπίπεδον. Ὅταν δὲ μορρωθῶσι τὰ σωματικὰ ὄργανα, αἱ γνώσεις γεννῶνται κατ' ὀλίγον, καὶ δύναται νὰ συλλογίζεσθαι περὶ πραγμάτων ἀπόντων· διὰ τοῦτο εἶναι δυνατόν ν' ἀπατάται ἐκλαμβάνων ὡς ἀπὸν τὸ παρόν, ἢ καὶ τὸ μὴ παντάπασιν ὑπάρχον. Ἐξ ἐναντίας αἱ αἰσθήσεις μας παρατηροῦν τὰ πραγματικῶς παρόντα ἀντικείμενα, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν λανθάνονται ποτε ὡς πρὸς

τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀντικειμένου· διὰ τοῦτο λέγει ὅτι εἶναι παράφρων ὅς τις δὲν μεταχειρίζεται, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, τὰς αἰσθήσεις του διὰ τὰ εὐρὴ λόγους (raisons).

Κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐξηγοῦν τὴν ὁράσιν οἱ φιλόσοφοι· ὁ δὲ Εἰπίκουρος δοξάζει ὅτι ἀποσιπῶντι ἀδικλείπτως ἀφ' ὧν τὰ σώματα πολλὰ ἐπιφάνειαι ὁμοίαι μ' αὐτὰ τὰ σώματα, αἱ ὁποῖαι πληροῦσι τὴν ἀέρα, καὶ δι' αὐτῶν βλέπομεν τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα.

Δοξάζει ὅτι ἡ ὁσμὴ, ἡ θερμότης, ὁ ἥχος, τὸ φῶς, καὶ ἄλλαι ἐπαίσθηται ιδιότητες, δὲν εἶναι ἀπλᾶί τῆς ψυχῆς καταλήψεις, ἀλλ' ὅτι πάντα εἶναι πραγματικῶς ἔξω ἀπὸ ἡμῶν καθ' ὃν τρόπον μᾶς φαίνονται, καὶ ὅτι ποσότης τίς ὅλης νοουμένης, καὶ ὅπως, ἀνέποτε κινουμένης, εἶναι τινόντι ὁσμὴ, θερμότης, φῶς, ἀνεξαρτήτως παντὸς εἶδους ζώου. Ὅτι, παρ. χαρ. τὰ μαρμαίρα διηλεκτικῶς ἀποσιπῶμεν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινον πρακτικῶς τινος περιπελοῦν τὸν ἀέρα μ' εὐνοδίαν, παρομοίαν μὲ τὴν ὁπίαν ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν αἰσθάνῃ ἂν ἐπεριπάτε, τότε εἰς τὴν πρακτικὴν ὁμοίαν, ἡχοῦμεν τινος κώδωνος, πληροῦται ὁ περὶ αὐτὸν ἀπὸ βόμβου ὅξεις ὁμοίους μὲ τοὺς ὁποῖους τότε ἀκούομεν· ὅταν δὲ ὁ ἥλιος ἀνατελλῇ, φαίνεται εἰς τὸν ἀέρα λάμπον τί παραπλήσιον μὲ τὸ βλέπομεν· κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν φῶς· ὅτι τέλος πάντων ἂν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα φαίνεται διαφόρως εἰς διάφορα δύο ζῶα, τοῦτο προερχεται ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι διάφορος ὁ ἐσωτερικὸς σχηματισμὸς αὐτῶν τῶν ζώων. Ἄν τῆς ἰτέας τὰ φύλλα, παρ. χαρ. φαίνονται πικρὰ μὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον, γλυκίᾳ δὲ εἰς τὴν αἶγαν, ἡ αἰτία εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ αἶξ δὲν ἔχουσιν τὴν αὐτὴν ἐνδοθεν διοργάνωσιν. Τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ διὰ τοὺς ὄρνυγας καὶ αἰθριώπους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι πυχόνονται μὲ τὸ κώνειον, οἱ δὲ θανατόνονται.

Οἱ Στωικοὶ, οἵτινες ἐπηγγέλοντο ἀρετὴν αὐστηροτάτην καὶ οἱ ὁποῖοι ἀληθῶς ἔγεμον ματαιότητος, ἐζηλοτύπησαν τὸν Εἰπίκουρον διὰ τὸ πολυάριθμον τῶν φίλων καὶ μαθητῶν, οἵτινες ἐπρωτλήοντο εἰς αὐτόν τοῦ ὁποίου ἡ διδασκαλίᾳ ἦτο περιπλέον πολλὰ διαφορετικὴ τῆς ἐδικῆς των. Ἐνέργησαν ὅτι ἐδύναντο διὰ τὰ τὸν βιατρίσθαι καὶ μάλιστα ἐνέσπειραν εἰς τὰ βιβλία των διαφορὰς κατ' αὐτοῦ συμφωνίας. Τοῦτου ἕνεκα οἱ μεταγενέστεροι οἵτινες δὲν τὸν ἐγνώρισαν εἰμὴ διὰ τῶν Στωικῶν τῆς ὁδοῦ, προκαταλήφθεντες ἐνόμισαν ὡς ἀκόλαστον ἄνδρα, ὅς τις ὑπερβῇ παράδειγμα ἐγκρατείας καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ἔθη ἦσαν πάντοτε κανονισμένα.

Ὁ Ἄγιος Γρηγόριος μαρτυρεῖ λαμπρῶς περὶ τῆς ἀγνείας τοῦ φιλοσόφου τούτου. Ὁ Εἰπίκουρος, λέγει ὁ πατήρ σουτος τῆς Εκκλησίας, εἶπεν ὅτι τὸ τέλος ὅπου ὅλοι τείνουν οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἡ ἡδονή· διὰ τὴν μὴ νομισθῇ δὲ ἡδονὴ τρυφή. Ἐξ ἧς πάντοτε σωφρονέστατα καὶ τακτικώτατα βεβαιῶν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διὰ τῶν ἡθῶν του.

Δὲν ἠθέλησέ ποτε ὁ Εἰπίκουρος νὰ ἐπιμῇ, εἰς τὰ πράγματα τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ἐπρίκρινε τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὸν ἡσυχον βίον ἀπὸ τῆς ταραχῆς τῶν ὑποθέσεων. Οἱ ἄνδριάτες, ὅσους οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ ἀνέγειραν δεκμοσίως, ἐμαρτύρουν ὅτι ὅλιν τὴν ἐξάρετον ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν εἶχαν εἰς αὐτὸν τὸν φιλόσοφον. Ὅσοι ἦσαν εἰς αὐτὸν προσηλωμένοι ποτὲ δὲν τὴν παρήτησαν, ἐξαιρουμένου τοῦ Μητροδώρου, ὅς τις τινος ἀρκῆκε διὰ τὴν ἀσπιδάσιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν παρὰ τῷ Κραναίῳ. Μετὰ ἑξ ὁμοῦ μηνῶν, ἐπανῆλθεν ἀμέσως καὶ κῆρε τὸν Εἰπίκουρον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔμεινε μέχρι τῆς τελευταίας του, ἥτις ἠκολούθησεν ὀλίγον πρὸ τῆς τελευταίας τοῦ Εἰπικούρου. Ἡ σχολή του ἔμεινε εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε λαμπρότητα, ὡς καὶ ὅταν αἱ ἄλλαι ἦσαν σχεδὸν ἡμελημένα.

Εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα δύο ἐτῶν, ἡσθένησεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου δὲν διέλειπε διδάσκων· ἡ ἀσθένειά του δὲ ἦτο δυσουρία τὶς ἀλγεινοτάτη, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὑπέφερε τὰ πάντα μ' ἀκραν γαλήνην. Ἐννοήσας δὲ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἡλευθέρωσε μέρος τῶν δούλων του, διέθεσε τὴν περιουσίαν του, διέταξε νὰ ἐορτάζεται κατ' ἔτος ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων του, τὴν δεκάτην τοῦ Γαμηλιῶνος μηνός, ἀφῆκε τὸν κῆπον καὶ τὰ βιβλία του εἰς τὸν Ἑρμαῖον τὸν Μιτυληναῖον, ὃς τις τὸν διεδέχθη με συμφωρίαν νὰ μεταβαίνει ταῦτα κατὰ διαδοχὴν εἰς ὅσους ἤθελαν κατέχει τὴν θέσιν ταύτην.

Ἐγραψεν εἰς τὸν Ἰδομενέα ὡς ἀκολούθως:

« Ἰδοὺ χάριτι θεῶν, ἐβόασα εἰς τὴν εὐτυχίᾳ καὶ τελευταίαν τῆς ζωῆς μου ἡμέραν. Βασανίζομαι τόσον ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους μου, τὸ ὅποιον μοῦ κατατρώγει τὴν κύστιν καὶ τὰ ἔντερα, ὥστε σκληρότερον ἄλλο δὲν ἤθελεν εἰσπóρεσαι τίς νὰ τρανιάσῃ. Μαιαξὺ ὁμως τῶν δεινῶν μου, αἰσθάνομαι μεγάλην παραμυθίαν, ὅταν κατὰ νοῦν ἀναπολέσω τοὺς εὐλόγους συλλογισμοὺς με τοὺς ὁποίους ἐπλούτισα τὴν φιλοσοφίαν. Σὲ παρακαλῶ, εἰς τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐφάνέρωσες δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν μου, νὰ ἐπιμεληθῇς τὰ τέκνα τοῦ Μητροδώρου.

Μετὰ δεκατέσσαρες ἡμέρας, ἀφοῦ ἡ ἀσθένειά του αὕτη ἤρχισεν, ἐβλήθη εἰς θερμὸν λουτρὸν, ἐτοιμασμένον ἐπίτηδες ἅμα δ' ἐμβήκεν εἰς αὐτὸ ἐζήτησεν ἕνα ποτήριον ἄκρατον Ἴνον· τὸ ἐπιε καὶ παρευθὺς ἐξέπνευσεν, εἰδοποιήσας τοὺς παρευρισκομένους φίλους καὶ μαθητάς του, νὰ ἐνθυμηθῶσιν αὐτὸν καὶ τὰς νοουθεσίας ὅσας τοὺς ἔδωκεν. Ὁ θάνατος οὗτος συνέβη τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 127 Ὀλυμπιάδος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔδειξαν ὅλοι θλίψιν πολλὰ αἰσθαντικήν.

ΖΗΝΩΝ

Ἀπεθάνη τὴν 129 Ὀλυμπιάδην. (π. Χ. 260.)

Ο ΖΗΝΩΝ, ἀρχηγὸς τῆς αἰρέσεως τῶν Στωικῶν ἦτο Κιττιεύς ἀπὸ τὴν νῆσον Κύπρον. Πρὶν δὲ ἀποφασίσῃ τι νὰ ἐπαγγελθῇ, ὑπῆγε κ' ἐσυμβουλευθῇ τὸ μαντεῖον διὰ νὰ μάθῃ τί ὤφειλε νὰ κάμῃ διὰ νὰ ζήσῃ εὐτυχής. Τὸ μαντεῖον ἀπεκρίθη νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν μορφήν τῶν νεκρῶν· ἐνόησε δὲ ὅτι με τοῦτο ἐσήμαινεν εἰς αὐτὸν ὁ θεὸς νὰ καταγείνῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν βιβλίων. Ἐννοχολήθη με προθυμίαν, κ' ἔλαβε πᾶσαν φροντίδα ν' ἀκολουθῇ τὰς συμβουλὰς τοῦ μαντείου.

Μίαν ἡμέραν ἐρχόμενος καὶ ἐκ δευτέρου ν' ἀγοράσῃ τῆς Φοινίκης πορρύραν, ἐναυάγκησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς· ἡ ζημία δὲ αὕτη τοῦ ἐπροξένησε μεγάλην θλίψιν. Ἐρχεται εἰς Ἀθήνας, κ' ἐμβὰς εἰς ἕνα βιβλιοπωλεῖον, ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ τὸ δεύτερον βιβλίον τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς παραμυθίαν του· ἔλαβε δὲ εἰς αὐτὸ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἥ τις καὶ ἐπκυσε τὴν λύπην του. Ἡρώτησε τὸν βιβλιοπώλην, ποῦ εὐρίσκονται οἱ τοιοῦτοι ἀνθρώποι, περὶ τῶν ὁποίων ὠμίζει ὁ Ξενοφών. Κράτης ὁ κυνικός διεβλαψε κατὰ τύχην, καὶ ὁ βιβλιοπώλης ἔδειξεν αὐτὸν με τὸν δάκτυλον καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ζήνωνα· ἰδοὺ, ἀκολούθησε τὸν ἄνδρα τοῦτον.

Ὁ Ζήνων ἦτο τότε εἰς ἡλικίαν τριάκοντα χρόνων· ἠκολούθησε τὸν Κράτητα, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἔγεινε μαθητὴς του. Ἦτο δὲ αἰδήμων πολλὰ καὶ ἐγκρατέστατος, διὰ τοῦτο δὲν ἐδύνατο νὰ συνηθίσῃ τῶν κυνικῶν τοῦ ἀναισχύντους τρόπους. Ὁ Κράτης ἐνόησε τὴν ἐνόχλησιν τὴν ὁποίαν τοῦτο τοῦ ἔφερε, καὶ, θέλων νὰ τὸν θεραπεύσῃ τὴν ἀδυναμίαν, τοῦ ἔδωκε μίαν ἡμέραν κακκάβην τινὰ γεμάτην ἀπὸ φακὴν, καὶ τὸν ἐδιώρισε μ' αὐτὴν νὰ διέλθῃ τὸν Κεραμεικόν. Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ἐρυθρίαζεν ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ ἐκρύπτετο μὴ κἄνεις τὸν ἴδῃ, ὁ Κράτης τοῦ εἶπε· πονηρὲ, διατί κρύπτεσαι, ἐνῶ δὲν ἔπαθες τίποτε;

Ἡ φιλοσοφία ἤρεσκε πολὺ τὸν Ζήωνα· εὐχαριστοῦσε πολλάκις τὴν τύχην ὅτι ἔκαμε νὰ χαθῇ ὅλη του ἡ περιουσία εἰς τὴν θάλασσαν. Πόσον, ἔλεγε, μὲ ἦσαν εὐνοεῖς οἱ ἄνεμοι, διὰ τοὺς ὁποίους ἐνυάχησα!

Δέκα ἔτη καὶ ἐπέκεινα ἐσπούδασε πλησίον τοῦ Κράτητος, χωρὶς ποτὲ νὰ εἰμπορέσῃ νὰ συνηθίσῃ τὴν ἀναιδειαν τῶν κυνικῶν. Ἐπὶ τέλους, ὅταν ἠθέλησε νὰ τὸν παραιτήσῃ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Στίλπωνα τὸν Μεγαρέα, ὁ Κράτης τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὸν τρίβωνα καὶ τὸν ἐκράτει μὲ βίαν. Ἦ Κράτη, τὸν λέγει ὁ Ζήνων, δὲν εἶναι δυνατόν ἄλλως νὰ κρατῇ τις ἓνα φιλόσοφον, εἰμὴ ἐκ τῶν ὧτων. Κατάπεισέ με διὰ λόγων ἰσχυρῶν, ὅτι ἡ διδασκαλία σου εἶναι καλὴτέρα τῆς διδασκαλίας τοῦ Στίλπωνος· εἰδὲ, καὶ νὰ μὲ κλείσῃς, τὸ σῶμά μου μὲν θὰ ᾔναι εἰς τὴν οἰκίαν σου, τὸ δὲ πνευμά μου ἀείποτε θὰ ᾔναι εἰς τὸν Στίλπωνα.

Ἄλλους δέκα χρόνους διέτρεψεν ὁ Ζήνων πλησίον τοῦ Στίλπωνος, Ξενοκράτους, καὶ Πολέμονος· ἔπειτα ἐτραβίχθη, καὶ ἐσύστησε νέαν αἵρεσιν· Ἡ φήμη του δὲν ἤρχετο νὰ διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐντὺς ὀλίγου διεκρίθη ἀπὸ

τοὺς φιλοσόφους τοῦ τόπου. Ἐκ διαφόρων μερῶν ἤρχοντο πολλοί, οἵτινες ἐπροσηλύοντο εἰς αὐτὸν καὶ ἐγίνοντο μαθηταί του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζήνων ἐδίδασκεν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς μίαν στοᾶν, διὰ τοῦτο οἱ ὁπαδοί του ὠνομάθησαν Στωικοί.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐτίμων διαφερόντως, ὥστε τὸν ἔκαμαν κλειδοῦχον τῆς πόλεως τῶν τοῦ ἡγεῖραν ἀνδριάντα καὶ τοῦ ἐπρόσπεραν δῶρον χρυσοῦν στέφανον. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀντίγονος δὲν ἔπαυε θαυμάζων τὸν φιλόσοφον τοῦτον, καὶ ὁσάκις ἤρχετο εἰς Ἀθήνας ὑπῆγαινε καὶ ἤκουε τὰ μαθήματά του· πολλάκις ἔτρωγεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἢ τὸν ἔφερεν εἰς τοῦ κιθαριστοῦ Ἀριστοκλείους διὰ νὰ συνδειπνήσῃ μεζού του. Ἐπειτα ὁμοῦς ὁ Ζήνων ἀπέφυγε νὰ συνευρίσκηται εἰς συμπόσια καὶ συναναστροφάς, φοβούμενος μὴν οἰκειωθῇ πολὺ. Ὅτι ἐδυνηθῇ ἔκαμεν ὁ Ἀντίγονος διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ πλησίον του, ἀλλ' ὁ Ζήνων ἀπεποιήθη τιμίως νὰ κάμῃ τὸ ταξίδιον τοῦτο, καὶ εἰς τόπον του ἔστειλε τὸν Περσαῖον καὶ Φιλωνίδην, καὶ τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι ἡσθάνετο μεγάλην χαρὰν διὰ τὴν ἄκραν κλίσιν, τὴν ὁποίαν πρὸς τὴν παιδείαν ἐδείκνυε· ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι ἰσχυρότερον νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὰς τρυφλάς ἡδονάς καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἐναγκασθῇ τὴν ἀρετὴν παρὰ τὴν ἀγάπην τῆς φιλοσοφίας· Τέλος πάντων, προσθέτει, ἂν τὰ γηρατειά καὶ τὸ φιλάσθενόν μου δὲν μ' ἐμπόδιζαν νὰ ἐξέλθω, δὲν ἤθελα λείπει νὰ κατασταθῶ πλησίον σου, ὥς ἐπιθυμοῦμαι· ἀλλ' ἔπειδὴ τοῦτο δὲν γίνεται, σὲ στέλνω δύο φίλους μου, οἵτινες μὲ εἶναι πολύτιμοι διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν των, καὶ πολὺ ἀπ' ἐμὲ ὑγιέστεροι. Ἐὰν δὲ σπουδαίως συνδιαλέγεσαι μὲ αὐτοὺς καὶ καταγίνῃς τὴν ἀκολουθήσῃς τὰ διδάγματα, ὅσα θέλουν σὲ διδάξει, θέλεις εἶδει ὅτι δὲν θὰ σὲ

λείπει τίποτε ἀφ' ὅσα θεωροῦνται εἰς τὸ ἀκρότατον ἀγαθόν.

Ὁ Ζήνων ἦτον ὑψηλὸς καὶ λιγνός, τὸ δὲ δέρμα του ἦτο μαῦρον πολλά· διὰ τοῦτο τινὲς τὸν ὠνόμαζαν Αἰγύπτιον φοίνικα· ἡ κεφαλὴ του ἐκλινε πρὸς ἓνα τῶν ὤμων του, αἱ δὲ κνήμαί του ἦσαν χονδραὶ καὶ ἀσθενεῖς. Ἐνδύετο δὲ πάντοτε μὲ φόρεμα ἐλαφρότατον, καὶ ὅσον μικροτέρας τιμῆς ἀξίον ἐδύνατο νὰ εὖρη. Ἐξῆ πάντοτε μ' ὀλίγον ψωμί, σῦκα, μέλι, καὶ κρασί γλυκὺ, χωρὶς ποτὲ νὰ τρώγῃ τίποτ' ἐψητόν. Ἦτο δὲ καὶ τόσον ἐγκρατὴς, ὥς, ὅταν ἐπὶ τούτου ἤθελαν νὰ ἐπαινέσωσι τινὰ, ἔλεγαν· εἶναι καὶ ἀπὸ τὸν Ζήνωννα σωφρωνέστερος. Τὸ βᾶδισμά του ἦτο σεμνόν, τὸ πνεῦμά του ὀξύ, καὶ ἡ διάθεσίς του αὐστηρά. Λαλῶν ἐρρύτιδονε τὸ μέτωπόν του καὶ περιέστρεπε τὰ χεῖλη του. Πολλάκις μολοντούτο εἰς καιρὸν εὐφροσύνης, ἦτον εὐθυμότατος, καὶ εὐχαρίσται ὅλην τὴν συντροφίαν. Ερωτώμενος δὲ τὸν λόγον τῆς μεταβολῆς του, ἀπεκρίνετο· Τὰ λουπινάρια εἶναι φύσει πικρὰ, μουςκευόμενα ὁμοῦς εἰς τὸ νερὸν γλυκαίνονται.

Ἦτο βραχυλογώτατος εἰς πᾶσαν περίστασιν. Ερωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν, ἔλεγεν ὅτι αἱ συλλαβαί, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ σοφοί, πρέπει ὅλοι νὰ ἦναι βραχεῖαι, ἂν ἦναι δυνατόν. Θέλων δὲ νὰ ἐπιπλήξῃ τινὰ, τὸν ἐπέπληττε μὲ μεγάλην πάντοτε συντομίαν καὶ αἰείποτε πλαγίως.

Νεανίσκος τις μίαν ἡμέραν τὸν ἐβίαζε παρακαλῶν αὐτὸν ἐπιμόνως περὶ τινος ὑποθέσεως ὑπεράνω τοῦ πνεύματός του· Ὁ Ζήνων ἔφερεν ἓνα καθρέπτην, καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐβάλε καὶ ἐκατοπτρίσθη, τοῦ λέγει· Νομίζεις ὅτι αἱ ἐρωτήσεις σου αὗται συμφωνοῦν μὲ τὸ πρόσωπόν σου;

ἔλεγεν ὅτι τῶν ρητόρων οἱ κακοὶ λόγοι ὁμοιάζουν τὸ νόμισμα τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ ὅποιον κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἦτον ὡραῖον, τὸ μεταλλὸν του ὁμοῦς ἦτο ποταπότατον.

Τὸ μεγαλύτερον ἄδικον, ἔλεγε, τὸ ὅποιον εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ τις εἰς τοὺς νέους, εἶναι νὰ τοὺς ἀνατρέφῃ εἰς τὴν ματαιότητα· ὅτι πρέπει νὰ τοὺς συνηθίζῃ εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ κάμνουν τίποτε ἀκαίρως. Ὁ Καφῆσιος, προσθέτει, ἰδὼν μίαν ἡμέραν ἓνα τῶν μαθητῶν του οἰήσεως γέμοντα, τὸν ἐρῶάπισε καὶ τοῦ λέγει· Ὅταν ὑψωθῇς ὑπεράνω τῶν ἄλλων, δὲν θέλεις εἶσθαι διὰ τοῦτο τίμιος ἄνθρωπος· εἰν δὲ ὁμοῦς γένῃς τίμιος ἄνθρωπος θὰ ὑψωθῇς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους.

Τί ἐστὶ φίλος ἐρωτώμενος, ἄλλος ἐγὼ, ἀπεκρίνετο.

Εὐρεθείς μίαν ἡμέραν εἰς ἓνα συμπόσιον, τὸ ὅποιον ἔκαμαν εἰς τοὺς πρέσβεις τοῦ Πτολεμαίου, δὲν ἐλάλησε τίποτε καθ' ὅλον τὸ γεῦμα. Οἱ δὲ πρέσβεις, θυμιάσαντες διὰ τοῦτο, τὸν ἠρώτησαν ἂν ἤθελε νὰ ἰδεάσῃ τι τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον· Εἶπετε εἰς αὐτόν, ἀπεκρίθη, ὅτι εἶναι ἐδῶ ἓνας ἄνθρωπος ὅστις ἡξεῦρει νὰ σιωπᾷ.

Οἱ Στωικοὶ ἐδόξαζαν ὅτι τὸ τέλος τὸ ὅποιον χρεωστέ τις νὰ ἐκλήξῃ εἶναι νὰ ζῇ κατὰ φύσιν· ζῆν δὲ κατὰ φύσιν εἶναι νὰ μὴ κάμνωμεν τι ἐναντίον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον μᾶς ὑπαγορεύει τὸ λογικόν, νόμος γενικὸς καὶ κοινὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ὅτι ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐναγκάζεται τὴν ἀρετὴν, κατὰ ἀρετὴν, χωρὶς νὰ φροντίζῃ περὶ ἀνταμοιβῆς· ὅτι αὕτη ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ εὐτυχεῖς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι οἱ ἀπολαύοντες αὐτὴν χαίρουν ἐντελῇ εὐδαιμονίαν, ὥς καὶ μεταξὺ τῶν μεγαλυχτέρων δεινῶν.

Ὅτι ὠφέλιμον ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ τὸ τίμιον, καὶ ὅτι τὸ ἀνόσιον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦ καὶ ποτε ὠφέλιμον.

Αἱ τρυφῆ καὶ ἡδοναί, ἔλεγαν, δὲν εἶναι ἀγαθόν καθ' ἑαυτὸν· τὸ δὲ ἀτιμὸν δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦναι ἀγαθόν.

ὅτι ὁ σοφὸς δὲν φοβεῖται· ὅτι δὲν εἶναι ἀλαζών, ἀδιάφορος ὢν διὰ τὴν δόξαν· ὅτι τοῦ σοφοῦ ὁ χαρακτήρ πρέπει νὰ ᾔηται αὐστηρὸς καὶ εἰλικρινής· ὅτι δὲν τοῦ ᾔηται ἀπηγορευμένον ἢ πόσις τοῦ οἴνου, ἀλλὰ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ μεθύῃ, διὰ νὰ μὴ χάσῃ οὔτε στιγμὴν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τῆν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ· ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχῃ μέγα σέβας πρὸς τοὺς θεοὺς, νὰ κάμνῃ θυσίας εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐγκρατεῖται ἀπὸ πᾶσαν ἀσωταίαν.

ὅτι μόνος ὁ σοφὸς εἶναι ἄξιος φιλίας· ὅτι χρεωστεῖ νὰ ἐμβαίῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν κακίαν καὶ νὰ παρακινή τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀρετὴν· ὅτι ἀπ' αὐτὸν ἄλλος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μέρος εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους, ὡς δυνάμενος μόνος αὐτὸς νὰ κρῖνῃ περὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ πράγματος· ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι ἀνεπίληπτος καὶ ἀνίκανος νὰ βλάβῃ τινά, καὶ αὐτὸς μόνος δὲν θαυμάζει ὅσα συνηθίζουν νὰ ἐκπλήττωσι τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους.

Διατείνονται ὅτι ὅλαι αἱ ἀρεταὶ συνέχονται οὕτως ἀλλήλαις, ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ τις μίαν χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰς ἄλλας.

ὅτι μεταξὺ κακίας καὶ ἀρετῆς μέσος ὁδὸς δὲν ὑπάρχει, καὶ καθὼς εἶναι ἀπολύτως ἐπάναγκες ἢ στρεβλὸς ἢ ἴσος νὰ ᾔηται τις, οὕτω πᾶσα πράξις πρέπει νὰ ᾔηται καλὴ ἢ κακὴ.

Ὁ σοφὸς εἶναι ὁ μόνος εὐτυχὴς ὡς μὴν ἔχων ποτὲ ἀνάγκην τινός· ὅτι ὀφείλει νὰ ἐκτίθεται εἰς τὰς σκληροτέρας βασάνους διὰ τὴν πατρίδα καὶ τοὺς φίλους του· ὅτι εἶναι ἀφοβός, ἀγαθοποιὸς εἰς ὅλους, ἀνίκανος νὰ βλάβῃ τινά· ὅτι ἔχει παντὸς εἶδους ἐπαγγέλματα, ὡς καὶ ὅταν μετέρχεται ἐν μόνον, καὶ ὅτι συγκρίνεται ἀριστα μὲ θεάτρον

ὑποκριτὴν, ὅστις ἠξέουρει νὰ παραστήσῃ ὁμοίως τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Θερσίτου.

Ἦθελν δὲ νὰ ᾔην αἱ γυναῖκες ὅλαι κοιναὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, καὶ καθείς νὰ συνευρίσκειται μὲ ὁποῖον πρῶτην ἀπῆντα, χωρὶς νὰ προσηλόνεται εἰς καμμίαν· καὶ μὲ τοῦτο ἤθελεν ἐμποδισθῇ ἡ ζηλοτυπία καὶ πᾶσα ὑπόψια μοιχίας· ἕκαστος δὲ τότε ἤθελε θεωρεῖ ὅλους τοὺς νέους ὡς ἰδιά του τέκνα.

Οἱ Στωικοὶ ἐδίδασκον ὅτι ἐν μόνον ὑπέρτατον ὃν ὑπάρχει· πλὴν ὅτι ὀνομάζομεν αὐτὸ διαφοροτρόπως· ποτὲ μὲν Τύχην, ποτὲ δὲ Νοῦν καὶ ἄλλοτε Δία. Αὐτὸ δὲ τὸ ὃν εἶναι ζῶον λογικόν, ἀθάνατον, ἐντελές, μακάριον καὶ ἀπαθές. Τὸ δὲ διαικοῦν τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ὄντα εἶναι ἡ Πρόνοια.

Ἀπεδέχοντο δύο ἐρχάς· τὸ ἐνεργοῦν καὶ τὸ πάσχον (l'agent et le patient), δηλονότι τὸν θεὸν καὶ τὸν κόσμον.

Ἐδόξαζον τὴν ὕλην διαίρετὴν ἐπ' ἄπειρον, ὅτι μόνος ἓνας κόσμος ὑπάρχει σχῆμα ἔχων στρογγύλον, ὡς ἀρμοδιώτερον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν. Ἐνόμιζον, καθὼς καὶ ὁ Πυθαγόρας καὶ Πλάτων, ὅτι ἐμψυχόνηται ὑπὸ τινος πνευματώδους οὐσίας διαχυμένης καθ' ὅλα του τὰ μέρη· ὅτι ἡ ὕλη αὕτη δὲν διακρίνεται διόλου ἀπὸ τὸν θεόν, καὶ ὅτι σχηματίζει ὁμοῦ μὲ τὸν κόσμον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ζῶον, τοῦ ὁποῖου τὸ κυριώτερον μέρος, οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι εἶναι ὁ οὐρανός, οἱ δὲ ὅτι ὁ ἥλιος. Ἐδόξαζον πρὸς τούτοις ὅτι ὁ κόσμος καίται εἰς τὸ μέσον ἀπείρου τινός καὶ κενοῦ διαστήματος· ὅτι πάντα εἶναι πλήρη εἰς τὸν κόσμον, καθότι ἡ βρυστὴ ὕλη, ἥτις σχηματίζεται παντοιοτρόπως, πληροῖ τὰ διαστήματα, τὰ ὁποῖα ἀρῶνται ἀπὸ τὰ ὀγκώδη σώματα, καθὼ μὴ δυνάμενα ταῦτα νὰ ἐφάπτονται παντοῦ ἀμύσως, εἰς αἰτίᾳς τῆς ἀταξίας των.

Ἐδυσχυρίζοντο δὲ ὅτι ὁ κόσμος εἶναι φθαρτός· διότι, ἔλεγον, τὸ ὅλον εἶναι φθαρτὸν ὅταν ἕκαστον τῶν μερῶν του εἶναι φθαρτόν· ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον τῶν μερῶν τοῦ κόσμου εἶναι φθαρτόν, καὶ αὐτὸς λοιπὸν ὁλόκληρος ὁ κόσμος εἶναι φθαρτός. Ὅτι οἱ ἀκίνητοι ἀστέρες αἰωρήθησαν ὑπὸ τῆς κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ· ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι πῦρ καὶ ὀγκωδέστερος τῆς γῆς, διότι τῆς γῆς ἡ σκιά εἶναι κωνοειδής· ὅτι ὁ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες τρέφονται ἀπὸ τοὺς ἀτμοὺς, οἵτινες ἀποφέρονται ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης. Ἐγνώρισαν δὲ τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῶν ἐκλείψεων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καθὼς καὶ τὴν αἰτίαν τῶν βροντῶν καὶ ἀστραπῶν. ἔλεγον ὅτι αἱ δύο κατεψυγμένοι ζῶναι εἶναι ἀκατοίκητοι διὰ τὸ πολὺ ψύχος· ἡ δὲ διακεκαυμένη εἶναι ὁμοίως ἀκατοίκητος διὰ τὴν ὑπερβολικὴν θερμότητα.

Ὁ Στωικὸς Ἀρίστων ἤθελε νὰ ἐξορισθῇ ἡ λογικὴ, καὶ ἐσύγκρινε πολλάκις τὰ ἐπιχειρήματα ταύτης μὲ τὰ ὑφάσματα τῆς ἀράχνης, τὰ ὅποια φαίνονται μὲν ὡς ἐπιδέξια καὶ τακτοποιημένα, ἀλλ' εἶναι ἀνωφελῆ.

Ὁ δὲ Χρύσιππος ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐτίμα τὴν λογικὴν καὶ τόσον ἐπρώτευσεν εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ὥστ' ἔλεγον ὅλοι συμρώνως ὅτι, ἐάν οἱ θεοὶ εἶχον ἀνάγκην λογικῆς ἢ θελον μεταχειρισθῇ μόνον τὴν τοῦ Χρυσίππου.

Ὁ Ζήνων ἔζησε μέχρι τῶν ἐννεήκοντα ἐτῶν χωρὶς ποτὲ ν' ἀρρώσθη. Ὁ θάνατός του ἐπροξένησε μεγάλην λύπην. Μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος τὴν εἰδησιν ταύτην, ἐβάνη εἰς ἄκρον λυπημένος. Μάκαρες θεοί, εἶπε, τί θέαμα ἔχασα! Ἐρωτηθεὶς, διατί τόσον ἐτίμα τὸν φιλόσοφον τοῦτον, διότι, ἀπεκρίθη, ὅσα μεγάλα δῶρα τὸν ἔλαμα ποτὲ δὲν τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ φανῇ ἀγενής.

Ἐστειλεν ἀμέσως πρέσβεις καὶ ἐπαρκαλίσσε τοὺς Ἀθηναί-

ους νὰ θάψουν τὸν Ζήνωνα εἰς τὸν Κερκμεικόν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ ἄλλου μέρους δὲν συνησθάνθησαν ὀλιγώτερον ζῶντος τὴν τελευτὴν τοῦ Ζήνωνος. Οἱ πρῶτιστοι ἄρχοντες τὸν ἐγκωμίασαν δημοσίως μετὰ τὸν θάνατόν του· διὰ νὰ γείνη δὲ τοῦτο ἐπισημότερον ἔτι, ἐξέδωκαν τὸ ἐξῆς ψήρισμα.

Ψήρισμα.

Ἐπειδὴ ὁ Ζήνων, υἱὸς τοῦ Μνασίου Κιττιεύς, ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰς πολλῶν ἐτῶν διάστημα, παρεκίνει διηνεκῶς πρὸς ἀρετὴν τοὺς νέους, οἵτινες παρ' αὐτῷ ἐμαθήτευον, διηγεῖ βίον σύμφωνον μὲ ὅσα ἐδίδασκεν, ἔκρινεν ὀρθῶς ὁ δῆμος νὰ τὸν τιμήσῃ δημοσίως, νὰ τοῦ προσφέρῃ δῶρον χρυσοῦν στέφανον, τοῦ ὁποίου εἶναι δικαίως ἄξιος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ χρηστότητα καὶ σωφροσύνην, καὶ νὰ τοῦ ἐγείρῃ μνημεῖον μὲ δημόσια ἐξοδα εἰς τὸν Κερκμεικόν. Ὁ δῆμος διατάσσει νὰ ἐκλεχθῶσι πέντε ἄνδρες εἰς τὰς Ἀθήνας, οἵτινες θέλουν φροντίσαι τὴν κατασκευὴν τοῦ στεφάνου καὶ τοῦ μνημείου. Ὁ γραμματεὺς τοῦ δήμου θέλει χαράξῃ τὸ παρὸν ψήρισμα ἐπὶ δύο στηλῶν, ἐξ ὧν ἡ μία θέλει τεθῇ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἡ δὲ ἄλλη εἰς τὸ Λύκειον. Τὰ δὲ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὸ ἔργον τοῦτο χρήματα θέλουσι προθύμως τεθῇ εἰς χεῖρας τοῦ φροντιστοῦ τῶν δημοσίων υποθέσεων, διὰ νὰ γείνη γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τιμῶσι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ πρὸ τοῦ θανάτου καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν.

Τὸ ψήρισμα τοῦτο ἐξεδόθη ἐπὶ Ἀρρένιδου ἄρχοντος εἰς Ἀθήνας ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ζήνωνος.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ Ζήνων ἀπέθανε.

Μίαν ἡμέραν, λέγουσιν, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν σχολὴν του,

ἐπρόσκειψεν (ἐσκόνταψεν) εἰς ἓνα τί καὶ ἔσπασε τὸν δάκτυλόν του. Ἐνόμισε δὲ τοῦτο ὡς προειδοποίησιν τὴν ὀπίαν ἐδίδον εἰς αὐτὸν οἱ θεοὶ τῆς μετ' ὀλίγον τελευτῆς του. Ἐκτόπησε παρρυθὺς τὴν γῆν μὲ τὴν χεῖρά του, καὶ εἶπε· μὲ ζητεῖς; ἔτοιμος εἶμαι καὶ χωρὶς περισσότερον ν' ἀργοπορήσῃ, ἀντὶ νὰ φροντίσῃ τοῦ δακτύλου του τὴν θεραπείαν, ἀπεκατέρῃσεν καὶ ἀπέθανεν. Ἀφ' οὗ δὲ καιροῦ ἤρχισε χωρὶς διακοπὴν νὰ διδάσκῃ μέχρι τῆς τελευτῆς του, ἦσαν περασμένα τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἔτη, καὶ ἐξήκοντα ὀκτὼ ἀφ' οὗ ἤρχισε νὰ ἐνσχολῇται εἰς τὴν φιλοσοφίαν πλησίον τοῦ Κράτητος.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

Προοίμιον·	Σελ.	ΠΙ
Βίος Φενελλῶνος·		ΠΠ
Θαλῆς.	Σελ.	1
Σόλων.		9
Πιπταχός.		31
Βίας.		39
Περίανδρος.		45
Χεῖλων.		52
Κλεόδουλος.		56
Ἐπιμενίδης.		60
Ἀνάχαρσις.		65
Πυθαγόρας.		70
Ἡράκλειτος.		82
Ἀναξαγόρας.		87
Δημόκριτος.		94
Ἐμπεδοκλῆς.		100
Σωκράτης.		106

Πλάτων.	Αδελφός	Σελ.	118
Ἀντισθένης.	Αδελφός		128
Ἀρίστιππος.	ὁ Κερκυραῖος		135
Ἀριστοτέλης.	Σταγίρα		146
Ξενοκράτης.	Χαλκιδόνιος		161
Διογένης.	ὁ Κυνικός ἐν Σινύμῳ		166
Κράτης.	ὁ Θάβριος		188
Πύρρων.	ὁ Σαμναῖος		195
Βίων.	ὁ Σαμναῖος		201
Ἐπίκουρος.	Αδελφός		206
Ζήνων.	ὁ Κλερῖος		225

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α.

- Ἀδελφός, πόλις· ἄρ αὐτῆς καὶ κάτοικοι ὅποιοι, 94.
 Ἀδελφῆται, ὑπολαμβάνουν φρενοβλαβῆ τὸν Δημόκριτον, 96.
 Ἀγαθός, δύσκολον νὰ ᾔηαί τις, 35.
 Ἀγγεῖον χρυσοῦν εὐρίθην εἰς τὴν κοιλίαν ἑνὸς ἰχθύος, 40.
 Νομίζεται ὅτι τοῦτο εἶναι ὁ τρίπους περὶ τοῦ ὁποίου ὁμι-
 λήθη εἰς τὸν βίον τοῦ Θαλοῦ, αὐτόθι.
 Ἀγήμερος, πατὴρ τοῦ Κάδμου, 1.
 Ἀγοραί, ἐργάζαν διὰ ν' ἀπατῶνται οἱ ἄνθρωποι, 67.
 Ἀδελφοντί, 36.
 Ἀδής· ὁδὸς τῆς εἰς αὐτὸν καταβάσεως διὰ τί εὐκόλος, 204.
 Εἶναι μικροφυγία ὁ δὲ αὐτὸν φόβος, 240.
 Αἰετός· ἐρχεται μετὰ τὴν φωνὴν τοῦ Πυθαγόρου, 76.
 Ἀθηναῖοι, πολεμοῦν μετὰ τῶν Μεγαρέων, 11. ἀκυρόνουν τὸ
 περὶ Σελμαῖνος διάταγμα, 12. ὑποφέρουν μετὰ δυσκολίαν τὴν
 ζυγὸν τοῦ Παισιστράτου, 23. ἐντρομοὶ διὰ τῆς σφαγῆς καὶ
 τὸν λοιμὸν, συμβουλεύονται τοὺς μάντις· προσκαλοῦν τὸν Ε-
 πιμενίδην, 61. Ἐτοιμάζον πλοῖα διὰ τὸν, 62. Τιμῶσι τὸν
 Διογένην· πῶς τὸν ἐκδικῶσι, 178. Λυποῦνται πολὺ διὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ζήνωνος· τιμῶσιν αὐτὸν οἱ ἄρχοντες, ψήφισμα
 ὑπὲρ αὐτοῦ, 233.
 Ἀθηναῖος, μικρυρία αὐτοῦ περὶ Σωκράτους, 107.
 Ἀθηναῖος καὶ εἰς Ἀθήνας, 13.
 Αἰακός, ἔλεγεν ἑκατὸν ὁ Ἐπιμενίδης, 62.

- Αἴγινα· νόμος ἀπαγορεύων μὴ ποιεῖν θανάτου τὴν εἰς αὐτὴν ἄρξιν παντὸς Ἀθηναίου, 120.
- Αἰγὸς· λίθος πεσὼν εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, 91.
- Αἰθαλίδης, 75.
- Αἰθῆρ τί, 75.
- Αἰνίγμα τὰ χρῆσις αὐτῶν εἰσχυρισκ. ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἑλλάδα, 57.
- Αἰπεία, πόλις Κύπρου, μετακτιζέται ὑπὸ τοῦ Φιλοκύπριος διὰ τοῦ Σόλωνος, 29.
- Αἰσῶπος· λόγοι αὐτοῦ ἀξιωμακόμενοι πρὸς τὸν Σόλωνα, 26.
- Αἰσχίνης, πεῖθεται ὑπὸ τοῦ Ἀριστίππου εἰς διαλλαχὴν μετ' αὐτοῦ τούτου, 140.
- Αἶτη, ἐστάνη ὁ τάφος τοῦ Εμπεδοκλέους, 104.
- Ακαδημία, τόπος νοσώδης εἰς Ἀθήνας ὅπου κατῴκει δὲ Πλάτων, 119.
- Ακραγαντίνοι, θυομακμοὶ αὐτῶν διὰ τὸν Εμπεδοκλήα, 100. Λόγος καλὸς τοῦ φιλοσόφου τούτου περὶ αὐτῶν, 101. Αναγείρου εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα, 105.
- Ακράγας, πατὴρ Εμπεδοκλέους, πῶς ὀνομάζετο· τρυφῇ αὐτῆς, 101.
- Ακρωνιάτρος, ἡ εἰς τὴν βουλήν αἰτησίς του ἀπορρίπτεται 102.
- Αλέξανδρος, υἱὸς τοῦ Φιλίππου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, 148. Περὶ γὰρ εἰς τὸν Ἀριστοτέλην νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν φυσικὴν· τί στέλλει εἰς αὐτὸν δι' ἑξοδα· δυσχεραίνεται μάλῃ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐξίδωκε τὰ περὶ φυσικῆς καὶ μεταφυσικῆς διδασκαλίαν του, 149. Ο ἡγεμὼν αὐτός ἤθελε νὰ ἦναι ὁ πρῶτος εἰς τὸν κόσμον· ἐγγράφει ἐπιπλήξεις αὐτοῦ· αἰτία τῆς πρὸς τὸν φιλόσοφον τοῦτον δυσμενείας του, αὐτ. Ζητεῖ παντοίοις τρόποις νὰ τὸν λυπήσῃ· πέμπει δῶρα εἰς τὸν Ξενοκράτην, 150. Συνδιέλιξις αὐτοῦ μετ' αὐτὸν Διογένην, 172. Τί ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς αὐλικούς του, 173. Θάνατος αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν συμβαίνει καὶ ὁ τοῦ Διογένηος, 187. Ο ἡγεμὼν αὐτός προδίδει νὰ ἀνακτίσῃ τὴν πατρίδα τοῦ Κράτητος, 193.
- Ἀλκαῖος, 31.

- Ἀλκιβιάδης, διαγωγή αὐτοῦ ὅταν ἦτο νέος καὶ ὅταν ἀνὴρ, 114.
- Ἀλυάττης, σύγχρονος τοῦ Βίκαντος, 39. Βασιλεὺς τῆς Λυδίας· πολιορκεῖ τὴν Πριήνην, 40. Απατᾷται ἀπὸ τὴν πανουργίαν τοῦ Βίκαντος καὶ διαλύει τὴν πολιορκίαν, 41.
- Ἀμβροσίς καὶ φλύκροι κοινότεροι πάντων, 57.
- Ἀμπελος, φέρει τριῶν εἰδῶν ἑότρως, 66.
- Ἀνάγκη· ἰσχύς τῶν νόμων αὐτῆς, 35.
- Ἀναξαγόρας, υἱὸς τοῦ Ηγησιδούλου· γνώσεις αὐτοῦ περὶ φύσεως· ἐρημάτισε μαθητὴς τοῦ Ἀναξίμανδρου· προσελόντες οὗτος εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ὑπάγει καὶ κατοικεῖ εἰς Ἀθήνας, ὅπου μεταφέρει τὴν ἰωνικὴν σχολὴν, 87. Ἀνατίθει ἕνα κρίον· πρῶτος δίδει σύστημα φιλοσοφίας· ὀνομάζεται ΝΟΥΣ· ἀναγνωρίζει νοῦν τινα, ὅστις ἔχει τὸν κόσμον, 88. Δὲν ἀποδέχεται τὸ κενόν, 89. Εἰς τί ἀποδίδει τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων· γνώμη αὐτοῦ περὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς, 90. Προρρήσεις αὐτοῦ περὶ τοῦ λίθου παρόντος· ἐξ οὐρανοῦ, 91. Τί λέγει πρὸς τὸν παραπονέμενον ὅτι θέλει ἀποθάνει· Τί δέ, μὴν τοῦ υἱοῦ του τὸν θάνατον· κατηγορεῖται ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων· ἀπόρασις τοῦ θανάτου του, 92. Φροντίς αὐτοῦ περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ Περικλέους· ὁλέπων ἑαυτὸν γέροντα, περιτυλίσσεται εἰς τὸν τρίβονά του· τελευταῖοι λόγοι αὐτοῦ πρὸς Περικλέα· τόπος τῆς τελευταίας του, 93.
- Ἀναξάρχος, ταξιδεῖται εἰς τὰς Ἰνδίας, 193. Πίπτει εἰς λάκκον· ἀδιαφορία τοῦ Πυθαγόρου εἰς τὸ νὰ τὸν βοηθήσῃ, 196.
- Ἀνατροφῆς καλῆς πλεονεκτήματα, 229.
- Ἀναξιμένης, διδασκαλὸς Πυθαγόρου, 87.
- Ἀνάχαρσις, ἀδελφὸς τοῦ Καδούλου βασιλέως τῆς Σκυθίας· ὅτι ἐν τοῖς σοφοῖς· προτερήματα αὐτοῦ· τρόπος καθ' ὃν ἐξῆς ὕψος αὐτοῦ· ὑπάγει καὶ κατοικεῖ εἰς Ἀθήνας, 65· φιλομάται μὴ τὸν Σίλων· γράφει διὰ στίχων τοὺς νόμους τῶν Σκυθῶν· ἀπορρήματα αὐτοῦ, 66. συγκρίνει τοῦ Σόλωνος τοὺς νόμους μὴ ἀρχῆς ὁρίσματα· συμβουλεύεται τὸν χρησμὸν, 67· ὑπάγει καὶ εὐρίσκει τὸν Μύθωνα εἰς κώμην τινά·

- ἐπανερχεται εἰς Σκυθίαν, ἥπου θέλει νὰ συστήσῃ τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων, 68. φοιεῖται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, 69.
- Ἀνδρῶν ὁ Ἀργεῖος, διήρχετο τὴν Αἰθίωπν χωρὶς νὰ διψήσῃ, 199.
- Ἀνεμοὶ· γένεσις αὐτῶν, 6.
- Ἀνθρώποι, ὅποιοι τινὲς οἱ ἐκ τῆς γῆς ἐξελλόντες πρώτη αὐτῶν τροφή· πῶς ἐνδύοντο· εἰς τί ἐνησχολοῦντο, 217. Τί ἐξημίρωσε τὴν πρώτην αὐτῶν ἀγριότητα· σημεῖα ἐξ ὧν ἐ- σύνθεσαν παταπὴν τινα διάλεκτον· μεταχειρίζονται τὸ πῦρ· κτίζουσιν πόλεις· ὅπλα αὐτῶν, 218. Ανακαλύπτουν τὸ μέταλ- λον, τὸν σίδηρον· ῥέπτουν εἰς τὴν γῆν τὰ πρῶτα σπέρμα- τα· τὸ χρυσίον συνηθίζεται, 219. Καθεὶς ἐρρόντισε νὰ συ- νάξῃ ἐκ τούτου· ἐγέναν νόμοι καὶ ἐκλέχθησαν ἄρχοντες πρὸς διατήρησιν τῶν νόμων· ἐφευρίσκονται οἱ αὐλοὶ· ἡ φιλαργυ- ρία ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἔθνη τῶν· κάμνουν πολέμους, 220.
- Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος εξαγοράζει τὸν Πλάτωνα, 120.
- Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς, προσκαλεῖ τὸν Βίωνα, 202. εἰς ἐκ- τῶν θυμαζόντων τὸν Ζήνωνα, ἀκούει τὰ μαθήματά του· θέλει νὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὸ κράτος του, 227. Τὸν λυπεῖται ἐπικιοθητῶς· ὠραία αὐτοῦ ἀποκρίσις εἰς τὸν ἐρωτήσαντα διατί τόσον ἐτίμας τὸν φιλόσοφον τοῦτον, 232. προσδιορίζει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ μέρος τοῦ ἐνταφιασμοῦ του, 233.
- Ἀντίπατρος, ἐκτελεῖ τὴν διαθήκην τοῦ Ἀριστοτέλους, 16. προσκαλεῖ τὸν Ξενοκράτην νὰ συγγενθῶσι πρὶν διαπραγμα- τευθῶσι τι, ὁ ὅποτος ἤρνηθη τοῦτο, 163. θυμιάζει αὐτὸν τὸν φιλόσοφον, 164.
- Ἀντισθένης, ἀρχηγὸς τῶν Κυνικῶν· τί ἀποκρίνεται ὄνει- διζόμενος ὅτι ἔχει μητέρα ἐκ τῆς Φρυγίας· εἶχε διδάσκαλον τὸν ῥήτορα Γοργίαν· φέρει τοὺς μαθητὰς του εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Σωκράτους· διακονή αὐτοῦ· ἀριθμὸς τῶν σταδίων τὰ ὅποια κατ'ἐκάστην διήνυσεν διὰ νὰ ἀκροάζεται τὸν Σωκρά- την, 123. Ἐμεταχειρίζετο σκληρῶς τοὺς μαθητὰς του· λό- γος περὶ τοῦ τοιοῦτου· προκρίνει τὴν μανίαν ἀπὸ τῆς ἡδύ- πάθειαν· πρῶτος ἔφερε διπλοῦν τρίβωνα, πήραν καὶ ῥάβδον· ἔτρεφε τὴν γενειάδα του· μόνον εἰς τὴν ἡθικὴν ἐπροσηλό-

- νετο· ἡ ἀρετὴ κατ' αὐτὸν εἶναι τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν· ἦτον εὐχαρις εἰς τὴν συναναστροφὴν· δεικνύεται ἀνδρεῖος εἰς τὴν μάχην τῆς Τανάγρας, 129. τί ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποκρίνεται ὁ Σωκράτης· ὁ τύφος καὶ ἡ ματαιοφροσύνη του· μὲ τί συγ- κρίνει τοὺς Ἀθηναίους· ποία μάθησις ἀναγκαιοτέρα· τί εἶ- πεν εἰς ἐκεῖνον ὅς τις ἔφερεν εἰς αὐτὸν τὸν υἱὸν του διὰ νὰ τὸν ἐκπαιδεύσῃ, 130. παρακαλεῖται νὰ δώσῃ ἰδέαν τινα περὶ θεότητος· τί εἰς τοῦτο ἀποκρίνεται· διατί ἤθελε νὰ σέβεται τις τοὺς ἐχθροὺς σου· γνώμη αὐτοῦ περὶ τοῦ ζῆν- τῶν σοφῶν· μέσον ἀποθανάτισεως κατ' αὐτὸν, 131. ἐρώτη- σις προβληθεῖσα εἰς αὐτὸν περὶ ἐκλογῆς γυναικός· τί λέ- γει εἰς μοιχὸν τινα· παρεκίνει τοὺς μαθητὰς του νὰ ἀπο- κτῶσι πράγματα μὴ ἀπολλύμενα· τί λέγει εἰς τὸν ἄνδρα γυναικὸς ἐστολισμένης· συμβουλαὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθη- ναίους περὶ ἐκλογῆς τῶν ἀρχόντων· τί ἀναφέρουν εἰς αὐ- τὸν περὶ τοῦ Πλάτωνος, 132. καρτερία αὐτοῦ· προτρέπει τοὺς μαθητὰς του νὰ ὑποφέρουν τὰς ὕβρεις· μέμφεται τὸν Πλάτωνα ὡς ἀγαπῶντα τὸν τύπον· εὐγνωμοσύνη αὐτοῦ πρὸς τὸν Σωκράτην δεικνύοντος τοὺς κατηγοροὺς του· ἀσθένεια αὐτοῦ, 133. τί ἀποκρίνεται εἰς τὸν εογένην, ὅς τις ἔφε- ρεν ἓνα ξίφος διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεινά του, 134. σηκώνει κατὰ τοῦ Διογένηος τὴν ῥάβδον του· διατί τὸν δέχεται μαθητὴν του, 136.
- Ἀντιφῶν, σοφιστής· κατηγορεῖ τὸν Σωκράτην δι' ἀμάθειαν καὶ ἀνικανότητα εἰς τὸ διδάσκειν συγγέεται, 109 καὶ ἀκολ.
- Ἀξιοθέα, γυνὴ Φλιασία, μαθήτρια τοῦ Πλάτωνος· διατί ἦτον ὡς ἀνὴρ ἐνδυμένη, 123.
- Ἀπόλλων, ναὸς αὐτοῦ εἰς τοὺς Δελφοὺς, 3.
- Ἀπόπλους εἰς Κολχούς, ποίημα Ἐπιμενίδου, 64.
- Ἀπουλαῖος, συνέγραψε περὶ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους, 117.
- Ἀρειος Πάγος· θεμελίωσις αὐτοῦ ἀποδιδραμένη εἰς τὸν Σό- λωνα· τί ἦτον; 30.
- Ἀρετὴ, εἶναι τὸ ἰσχυρότερον μέσον διὰ νὰ κατασταθῇ εὐ- τυχής ἡ ζωὴ.
- Ἀρήτη, θυγάτηρ Ἀριστίππου· ἀκολουθεῖ τὰς ἀρχάς του.

ὁ υἱὸς αὐτῆς Μητροδίδχτος γίνεται διδάσκαλος τοῦ Θεο-
δώου, 114.

Αρίστιππος, καταγωγή αὐτοῦ· ὑπάγει καὶ κατοικεῖ εἰς
τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἀκούῃ τὸν Σωκράτην· ἀρχηγὸς τῆς αἰ-
ρεσεως τῆς ὀνομαζομένης Κυρηναϊκῆς· διαπρέπει διὰ τὸ
πνεῦμά του· ἀποκρίσεις αὐτοῦ ζῶνται, καὶ κολακεῖται· λό-
γοι τοῦ Πλάτωνος πρὸς αὐτόν, 135· γίνεται εὐάρεστος εἰς
τὸν Διονύσιον τὸν τύραννον· ὑπήγχιε συχνὰ εἰς τὰς Συ-
ρακούσας διὰ νὰ τρώῃ πολυτελεῶς· δικτὶ ὀνομάζεται σκύ-
λος βασιλικός· τί εἶπεν ὅτιν ὁ Διονύσιος ἔπτωκε εἰς τὸ
πρόσωπόν του, καὶ ὅταν τὸν ᾤσασιν νὰ κλίσῃ εἰς τὸν ἑ-
συχάτον τόπον, 136· ζητεῖ πρῶτος μισθὸν ἀπὸ τοὺς μαθη-
τάς του· ὁ Σωκράτης ἀποδοκιμάζει τοῦτο, αὐτοῦ· τί ἀπο-
κρίνεται εἰς ἓνα ὅς τις ἴσῃ εἰς αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ δικ-
τῆ· τὸν ἐκπαιδεύσῃ· δικτὶ ἀφῆκε νὰ πῶσιν τὸ ἀργύριόν του
εἰς τὴν ὕλησσαν· τί λέγει εἰς τὸν δούλον του παραφορ-
τωμένον ὄντα ἀπὸ χρημάτων· ἡγάπα τὰς εὐωχίας· ἀγορά-
ράζει ἀκριδοτάτα μίαν πέρδικαν καὶ τινα τραγῆματα, 137·
τί ἀποκρίνεται ὀνειδιζόμενος διὰ τὸ λαμπρῶς ζῆν· τί πρὸς
τὸν Διογένην πλύνοντα χόρτα· πῶς φέρεται περὶ τριῶν
πορτῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἐκλογὴν προφέρει ὁ Διονύσιος εἰς
αὐτόν, 138· ἀποκρίσεις αὐτοῦ εἰς τὸν ἴδιον ἐρωτῆσαντα δια-
τί οἱ φιλόσοφοι ὑπάγουν εἰς τοὺς μεγιστᾶνας καὶ οὐδέπο-
τε αὐτοὶ εἰς ἐκείνους· ἄλλη ἐρώτησις περὶ ἀρρώστιων· συγ-
κοινωνία αὐτοῦ μετὰ τῆς πόρνης Λαίδας· συμπόσιον ὅπου
εὐδαίμονται πολλαὶ γυναῖκες μεγαλοπρεπῶς στολισμέναι,
139, καὶ ὅπου ἦλθεν ὁ φιλόσοφος Πολυξένης· συνδιαλλαγὴ
αὐτοῦ μετὰ τοῦ Αἰσχύνου· χορὸς εἰς τὸ ἀνακτόριον τοῦ
Διονυσίου μὲ φόρεμα μακρόν· ὀνειδίζεται ὅτι ἔπεσεν εἰς
τοὺς πόδας τοῦ ἡγεμόνος τούτου διὰ τινα φίλον, 140· πτύει
εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Σίμου, ὅς τις τοῦ ἰδεῖν αὐτὸν τὸ περι-
κλήεις παλῆτιον τοῦ Διονυσίου· ἀποκρίσεις αὐτοῦ πρὸς ἓνα
ὅς τις τὸν ὕβριζε· πρὸς ἓνα ὅς τις τὸν ἠρώτα τὴν μεταξὺ
συφοῦ καὶ ἀμαθοῦς διαφοράν, 141· δῶρον, τὸ ὁποῖον ὁ Πλά-
των καὶ αὐτὸς δίδονται παρὰ τοῦ Διονυσίου· ὀνειδίζει νά-
ον τινα καυχώμενον ὅτι ἤξούρει νὰ κολυμβῇ, 142· γινώσκει
αὐτοῦ περὶ ἡδονῆς, περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου, περὶ εὐαρί-

στου καὶ δυσκρίστου, καὶ περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας, 143
καὶ ἀκολ· ἡ θυγάτηρ του Ἀρίτη ἀκολουθεῖ τὰς ἀρχάς του·
144· ὁ Ἀρίστιππος φρονεῖ ἄλλως περὶ ἡδονῆς καὶ ἄλλως ὁ
Ἀντισθένης, 149.

Αριστόδημος, ἀσεβής, ἐπανορθώνεται ὑπὸ τοῦ Σωκρά-
τους, 144.

Αριστοτέλης, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, 122· υἱὸς τοῦ
Νικομάχου· τόπος ὅπου ἐγεννήθη· ἦτο δομένος εἰς τὴν ἀ-
καλασίαν νέος ὢν, γίνεται πολεμικός· συμβουλευεται τὸ
μαντεῖον τῶν Δελφῶν διὰ νὰ μάθῃ τί εἴρειλε νὰ ἐπιχειρή-
σῃ· ὑπάγει εἰς Ἀθήνας καὶ ἐνασχολεῖται εἰς τὴν φιλοσο-
φίαν παρὰ τῷ Πλάτῳ· πῶς ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν·
ἐκοιμήτο ὀλίγον, 146· ἦτον ὀξύνοος· γίνεται εἰδήμων· κάμ-
μια σοφίτησις δὲν ἀπορατίζεται ἀνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ·
ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν· πέμπεται πρέσβης παρὰ τῷ
Φιλίππῳ· ἐπανέρχεται εἰς Ἀθήνας· εὐρίσκει τὸν Εὐνοκρά-
την διδάσκοντα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν· συσταίνει νῆαν αἰρε-
σιν· διδάσκει διδασκαλίαν διαφέρουσαν τῆς τοῦ Πλάτωνος,
147· ἐπρώτευσεν εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην· ἐκλέγεται διδάσκα-
τοῦ Ἀλεξάνδρου· διδάσκει εἰς αὐτόν ἀπορρήτους τινὰς γνώ-
σεις· ἐνασχολεῖται εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις· ἐπαναστρέφει
εἰς Ἀθήνας· μέρος ὅπου θεμελιώνει τὴν σχολὴν του· πῶς
διδάσκει τοὺς μαθητάς του· ὄνομα διδόμενον εἰς τοὺς ὁπα-
δούς του· ἡ μεγάλῃ του ἐκπόνησις ἐλκεῖ πολλοὺς εἰς αὐ-
τόν· ὁ Ἀλεξάνδρος παραγγέλλει εἰς αὐτόν νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς
τὴν φυσικὴν, καὶ τὸν στέλλει ἐπὶ τούτῳ ἄνθρώπους καὶ
χρήματα, 148· ὁ Ἀριστοτέλης ἐαδίσει τὰ περὶ φυσικῆς καὶ
μεταφυσικῆς βιβλία του· δυσκρίτεται ὁ Ἀλεξάνδρος· τί
τοῦ γράφει ὁ ἡγεμὼν οὗτος· ἀποκρίσεις τοῦ Ἀριστοτέλους·
αἰτία τῆς δυσμενείας των, 149· μνησικακία αὐτοῦ κατὰ
τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὴν εἰς τὴν Καλλισθένην τιμωρίαν·
ζητοῦνται διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ σταλέντα ὄψα εἰς τὸν Εὐνο-
κράτην· ὑποπτεύεται ὅτι συνέλαβε μέρος εἰς τὴν συνμο-
σίαν τοῦ Ἀντιπάτρου· ὑπάγει εἰς τὸν τύραννον τοῦ Ἀταρ-
νέως· αἰτία τοῦ ταξιδίου του· νομρεῖται τὴν ἀδελφὴν ἢ
τὴν παλακίδα τοῦ ἡγεμόνος τούτου· ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως

του, 150· διαιρεί τὴν φιλοσοφίαν τοῦ εἰς πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν· δέχεται τρεῖς ἀρχὰς τῶν φυσικῶν· ὁρισμὸς τῆς ερῆσεως· πῶς ὀρίζει τὴν ὕλην, 151· τί ὀνομάζει εἶδος· δέχεται δύο εἶδη, 152· γνώμη αὐτοῦ περὶ στοιχείων, ἰδιοτήτων τοῦ παντός, ἀρχῆς τῶν ζώων, 153 καὶ ἀκολ· περὶ οὐρανοῦ καὶ τῶν ὁράτων, τῆς θαλάσσης καὶ τῆς στερεᾶς, περὶ μεταβολῆς τῆς γῆς εἰς θάλασσαν καὶ τῆς θαλάσσης εἰς γῆν, 154· τί κατασταίνει εὐδαιμόνα τὸν ἄνθρωπον, 155· περὶ εὐδαιμονίας, 156· ἀποδέχεται τρία εἶδη φιλίας· νομίζει ὅτι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἶναι παρηγορία εἰς τὰ γηρατεῖα· γνώμη αὐτοῦ περὶ προνοίας καὶ ἰδεῶν· δισχυρίζεται ὅτι ἡ μοναρχία εἶναι ἡ ἐντελεστέρα ὅλων τῶν κυβερνήσεων καὶ διὰ τί, 157· ἀποκρίσις αὐτοῦ περὶ τῶν ψευστῶν· ἄλλη περὶ ἐλεημοσύνης· συγκρίνει τὴν παιδείαν μὲ τὸ φῶς· ἐπιπληξὶς αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τί ἀποκρίνεται ἐρωτηθεὶς, ποῖον τάχιστα ἐξαλείφεται· τί ἐστὶν ἐλπίς; λαμβάνει τὸ προσηρόμενον ὑπὸ τοῦ Διογένηος σῦκον, καὶ διὰ τί; ἔλεγεν ὅτι τρία τινὰ ἀναγκαιοῦν εἰς τοὺς παῖδας· σύγ· κρισις σοφῶν καὶ ἀμαθῶν· γνώμη αὐτοῦ περὶ παιδείας· κληρὸς ἀνατροφῆς, 158· περὶ κάλλους καὶ περὶ τοῦ τρόπου καὶ ὅν δύνανται νὰ ἀρελῶνται οἱ μαθηταί· ἀποκρίσις αὐτοῦ πρὸς τινὰ καυχώμενον ὅτι εἶναι ἀπὸ μεγάλης πόλιν· συλλογίζεται περὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων· τί ἐστὶ φίλος; τί ἀποκρίνεται εἰς ἓνα, ὅς τις τὸν ἡρώτα διατί ἀγαπῶμεν μᾶλλον τοὺς εὐμόρφους παρὰ τοὺς δυσμόρφους· τί δὲ πρὸς ἄλλον ἐρωτήσαντα, τί ἀπῆλυσεν ἐκ τῆς φιλοσοφίας· μανθάνει κατὰ βάθος τὴν θρησκείαν τῶν Αἰγυπτίων, 159· κατηγορεῖται δι' ἀσεβείαν· ἀναχωρεῖ ἀπ' Ἀθήνας εἰς Εὐβοίαν· διάφοροι γνώμαι περὶ τῆς τελευταίας τοῦ· ἐγείρουσιν ὀνείρους εἰς αὐτόν· διαθήκη αὐτοῦ· ἀφίνει υἱὸν καὶ θυγατέρα, 160.

Αῖρις ὄν· σῶϊκός· ἤθελε νὰ ἐξορίσῃ τὴν λογικὴν, 232.

Αρκετοῦ τῆς μικρᾶς χρῆσις παρὰ Φοίνιξ, 7.

Ἀρχίας, στέλλεται ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου νὰ συλλάβῃ τὸν Δημοθένην, 123.

Αρχιλόχος, 82.

Αρχοντες, διάταγμα περὶ αὐτῶν, 102.

Αρχύτας ὁ Ταραντίνος· Πυθαγορικός, 81, 119.

Ἀσκονδος, Θεβαῖος, πατὴρ Κράτητος, 188.

Ἀστέρες· κίνησις αὐτῶν, 98· γνώσις αὐτῶν ὑπεράνω τῶν φώτων μας· δὲν εἰμποροῦν νὰ μᾶς ὁδηγῶσιν εἰς τὴν διαγωγὴν μας, 107.

Ἀστραπή, αἰτία ταύτης, 6.

Ἀστρονομία. ἴδε Θαλῆς.

Ἀσωτεύων, ἐστηλιτεύετο, 18.

Ἀσπεῖται, διαφθείρουσιν τὸ σῶμα καὶ σκληρύνουσιν τὸ πνεῦμα, 208.

Ἀτλαντίς νῆσος, 30.

Ἀύλιοι, συγκρινόμενοι μὲ τὰς ψήφους (πετράδια), 19.

Ἀχιλλεΐτις, χώρα εἰς Λέσβον· ἐγένεν αἰτία πολέμου, 31.

B

Βαλτὴ νόμῳ, 60.

Βία· μετὰ βίας νὰ μὴ γινεταί τι, 42.

Βίας, στέλλει τὸν τρίποδα εἰς ἄλλον σοφόν, 3· καταγωγὴ αὐτοῦ καὶ ὑπόληψις εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀρεταί αὐτοῦ· εὐγλωττος ῥήτωρ· ἐπεφορτίζετο δίκας δικαίως· μόνον· ἐξαγοράζει ἀπὸ πειράτας κλαπείσας κόρας, 39· πῶς ὀνομάζεται· ἀποποιεῖται τὸ χρυσοῦν ἄγγειον, τὸ ὁποῖον ἡ βουλή τῆς Μισσηνῆς τοῦ στέλλει, 40· σώζει τὴν Πριήνην μὲ πανουργίαν· ἡγάπα τὴν ποιητικὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διὰ στίχων, 41· τί λέγει πρὸς ἀσεβεῖς εἰς τρικυμίαν τινά, 42· κλαίει περὶ τῆς τύχης φίλου τοῦ τινός, τί ἠρίθμει ἐν τοῖς ἀληθῶς ἀγαθοῖς· ἀταραξία αὐτοῦ ἐπὶ ἀλώσεως τῆς Πριήνης, 43· τελευταῖα εἰς τὰς ἀγκύλας τοῦ ἐγγόνου τοῦ· τιμᾶται παρὰ δόξως ὑπὸ τῶν Πριηνέων μετὰ τὸν θάνατόν του, 44.

Βεβλιοπώλης, παρὰ τῷ ὁποίῳ εἰσέρχεται ὁ Ζήνων, καὶ ὁ ὁποῖος ἔδειξεν εἰς αὐτόν τὸν Κράτητα διαβαίνοντα, 223.

Βίων, ἀκαδημαϊκὸς φιλόσοφος· γίνεται κυνικός· σποιδάζει εἰς τὸν Θεόφραστον, ἀριστὸς εἰς τὴν λογικὴν· πρωτεύει εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ μουσικὴν· ἀσπτεύει, 201· διήγησις γενομένη εἰς τὸν Ἀντίγονον περὶ τῆς ἀτίμου γεννήσεώς του· ἐκθίβει ὁ Βίων τὰ κατ' ἐκτὸν λεπτομερῶς· ἐνασχολεῖται

εἰς τὴν φιλοσοφίαν· φανερώνει εἰς τὸν Ἀντίγονον τὸν Περσαῖον καὶ Φιλωνίδην ὅτι ἔλαβαν τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν· ἐρωτᾶται, τίς εἶναι ὁ δυστυχέστερος, 202· τί λέγει πρὸς τὸν καταφαγόντα ὅλην τοῦ τὴν περιουσίαν, καὶ τί πρὸς πολύλογον· τί εἰς κακουργούς· εὐρισκόμενος εἰς πλοῖον· πρὸς φθονερὸν· πρὸς φυλάργυρον· τί κακὸν μεγαλύτερον· ὅτι τὸ γῆρας δὲν πρέπει νὰ ἀνιδιζέται, 203· ὅτι δυστυχεῖ τις ἔχων ἐπιθυμίας· γνώμη αὐτοῦ περὶ θρασύτητος καὶ φρονήσεως· περὶ φίλων· πῶς αὐτοὶ ἐννοοῦν ὅτι ἐπρωόδευσαν εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἐσύγκρινε τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ὑψωθῶσι μέχρι τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' ἔμενον εἰς τὰς ἐπιστήμας, μὲ τοὺς μνηστῆρας τῆς Πηνελόπης· διατρίβων εἰς Γόδαν· ἀνιδιζέτο ὅτι δὲν πράττει ὡς οἱ ἄλλοι· ἀποκρίσις αὐτοῦ 204· τί ἀποκρίνεται πρὸς τινὰ θμιλοῦντα περὶ Δαναίδων· ἀπερνᾷ εἰς Χαλκίδα· βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόου· μικροψυχία τῶν γεροντικῶν ἡμερῶν του· πίπτει εἰς προλήψεις· θάνατος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀσωταίων του, 205.

Βλύσιων, πατὴρ Ἡρχαλείτου, 82.

Βουλὴ τῶν χιλιῶν πικρομένη καὶ ἀπὸ ποῖον, 102.

Βραγχίδων τόπος, 75.

Βροντῆ, ἴδε κερκυρός· σύνθεσις τέλει, 90.

Βύτων, ἴδε Κλεοβίς.

Γ

Γάδαροι ἐκδιδόντες· δέροντα αὐτῶν εἰς τί ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μεταχειρίζεται, 101.

Γαλαξίας κύκλος· γινώμει τῶν παλαιῶν περὶ τοῦτου, 90.

Γενεῖας τοῦ Ἀντισθένο·ς, 123.

Γενεαλογία Κορυήτων καὶ Κορυδάντιον, ποίημα τοῦ Ἐπιμανίδου, 64.

Γῆ· ὁμοίαι καὶ κίνησις αὐτῆς, 9· ὅτι σφαιροειδής, καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ παντός, 79, 151· ἐγέννησε τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀνέζωα, 216· ἀπὸ τῶρα δὲν γεννᾷ ἀνθρώπους καὶ λαοὺς, 220 καὶ ἀκοῶν.

Γλῶσσα κρατεῖν τὴν γλῶσσαν εἶναι φρόνιμον· πρέπει νὰ ᾔσκηται τις κύριος αὐτῆς, εἶναι καλὸν καὶ κακόν, 67.

Γονεῖς, πότε νὰ τρέφονται ὑπὸ τῶν τέκνων καὶ πότε ὄχι, 18.

Γοργίαις, ὁ Ἀκοντίνο·ς, μαθητὴς Ἐμπεδοκλέους, 100.

Γυναικες Ἀθηναῖαι πότε ἐδύναντο νὰ συνέλθωσι μὲ τὸν πλησιέστερον τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρός των, 13· νὰ μὴ ἐξοδεύεται τις νυμφεύμενος ἀπλῆν γυναῖκα, 58· δὲν πρέπει νὰ κολακεύεται ἢ νὰ ἐπιπληττεται ἐμπροσθεν ξένων, αὐτόθ' ἐκλογὴ αὐτῶν, 34· τί ἀκολουθεῖ ἀπὸ τῆς εὐμόρφου καὶ τί ἀπὸ τῆς ἀσχημοσύνης, 188 καὶ ἀκοῶν· πρέπει νὰ ᾔσκηται αἱ γυναῖκες κοινὰ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, 168, 211.

Δ

Δάμαστις, ἀδελφὸς τοῦ Δημοκρίτου, τροφοδοτεῖ τοῦτον, 96· Δαιμόνιον Σωκράτους· τρεῖς διάφοροι συγγραφαὶς πραγματεύονται περὶ αὐτοῦ, 117.

Δημόρατος, βασιλεὺς τῆς Λακεδαιμόνος· ἐξ γονός του νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀριστοτέλους, 160.

Δημήτριος ἐφ' Ἀλκηνεὺς· στέλλει ψωμί καὶ κρατὶ εἰς τὸν Κράτητα, 101.

Δημόκριτος· πετρὶς αὐτοῦ· σπουδάζει τὴν ἀστρονομίαν καὶ βιολογίαν· ἰδιαιτέρος τόπος τῆς ἀσχολίας του, 94· ὑπάγει εἰς Αἴγυπτον καὶ ἄλλους τόπους χάριν μαθήσεως· ἀφ' ἧς αὐτοῦ ζωὴ· φανερώνεται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου· ὑποσχεται νὰ τὸν παρηγορήσῃ, 95· λαμβάνει πεντακόσια τάλαντα· ἀκατάπαυστος αὐτοῦ γέλως ἐπὶ τίνος ἐπεριδόμενος; 96· γνώμη αὐτοῦ περὶ ἀτόμων καὶ κεννοῦ, περὶ ψυχῆς, περὶ κινήσεως ἀτόμων, 97· τυρλόνεται· χάρις πρὸς τὴν ἀδελφὴν του καθ' ἣν ὤραν ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ, 98.

Δημοσθένης, θεωρεῖ τὸν Πλάτωνα ὡς διδάσκαλόν του, 142· καταρτίζει εἰς ἄστυλόν· ὡραία αὐτοῦ ἀποκρίσις εἰς τὸν Ἀρχίαν, 12.

Δημόφρων, ἐπιστάτης· εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ἀλιξίου, 199.

Διάκοσμον, σύγγραμμα τοῦ Δημοκρίτου· τί συνέβη μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, 96.

Δίκτυα, ἀπὸ ποῖον κείρον περυστάνοντο εἰς τὸ θέατρον, 38.
 Διογένης, ὁ κυνικός. πόθεν κατήγετο· κατηγορήθη ὡς πα-
 ραχαράκτης· ἀναχωρεῖ εἰς Ἀθήνας· παρουσιάζεται εἰς τὸν
 Ἀντισθένην· γίνεται μαθητὴς του· ἐνδεής· παρηγορεῖται διὰ
 τὴν δυστυχίαν του ἰδῶν ποντικόν, 166· ἐπεριπάτει ἀνυπόδη-
 τος· ὁ πῖθος του· πῶς ἐσυνήθιζε τὸν καύσωνα μετὰ τὸ φύχος·
 καταφρονεῖ τὸν κόσμον· μετὰ τί συγκρίνει τοὺς σπαράγους·
 τί ἔλεγε περὶ τῆς στοᾶς, 167, τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τίνος παι-
 δίου πίνοντας μετὰ τὴν φοῦκτάν του· ποίους ἐπῆναι· μόνον εἰς
 τὴν ἡλικίαν ἐπροσθλόνετο· γνώμη αὐτοῦ περὶ γάμου, 168· ὀ-
 νειδίζει τοὺς διαβαίνοντας ἔμπροσθέν του· διατί μέμφεται
 τοὺς μουσικούς, τοὺς μαθηματικούς, καὶ φιλαργύρους τι-
 νάς· 169· τί λέγει πρὸς τὸν Πλάτωνα τρώγοντα ἐλαίας, 170.
 πῶς ἀπαντᾷ εἰς ἓνα σοφιστὴν· περιπατεῖ τὴν ἡμέραν μετὰ
 λύχνον ἀναμμένον 170· τί λέγει εἰς τὸν Δημοσθένην ὅτι
 εἰς τὸ καπηλεῖον· δακτυλοδεικτεῖ αὐτὸν εἰς τοὺς ξένους·
 πύει κατὰ πρόσωπον τοῦ Φρυγὸς δεικνύοντος εἰς αὐτὸν ἐν
 ἀνακτόριον· κακοῦργός τις ὀνειδίζει αὐτὸν διὰ τὴν πτωχίαν
 του· τί ἔλεγε περὶ τῶν ὠρελιμωτέρων πραγμάτων, 171· πε-
 ρὶ τοῦ ῥυπαροῦ ὕδατος λουτροῦ τινός· ἀποκρίσεις αὐτοῦ εἰς
 τὸν βασιλέα Φίλιππον· συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Μακεδόνων.
 γνώμη αὐτοῦ ὅτι εἰς τοὺς σοφοὺς ἀνήκουσι πάντα· συνάντη-
 σις αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, 172 καὶ ἀκολ· συλλαμβάνεται
 ὑπὸ τῶν πειρατῶν· φέρεται εἰς Κρήτην· συνδιαλέγεται μετὰ τὸν
 Ξενιάδην ὅστις τὸν πραγματεύεται, 173· ἐπιφορτίζεται τὴν ἀ-
 νατροφὴν τῶν τέκνων του· τί κάμνει διὰ παράδειγμα εἰς τι-
 να ἐντρεπόμενον νὰ ἀναλάβῃ τὸ περὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας του
 φωμίον, 174· τί δὲ εἰς ἄλλον φέροντα χοιρομέρι· ὀνειδίζει
 γυναῖκά τινα, τῆς ὑποίας ἐφαίνοντο τὰ ὀπίσθια· τί ἔλεγε
 οκεπτόμενος περὶ τῆς ζωῆς του, τί δὲ πρὸς τινα ἐρωτῶντα,
 πότε πρέπει νὰ τρώγῃ τίς· τί ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς Ἀθη-
 ναίους, οἵτινες τὸν ἐξέτουν νὰ μυθῇ νὰ μυστήριά των· πῶς
 ἐπυνήθιζε νὰ μυρίζῃ τοὺς πόδας του· τί λέγει εἰς τὸν
 φέροντα δοκόν· τί λέγει περὶ τῆς ἐπιγραφῆς εὐνούχου τινός.
 περὶ κινήσεως, περὶ ἀστρολογίας· περὶ ἀνθρώπου ὀριζομένου

ὑπὸ Πλάτωνος· περὶ παιδίων γυμνῶν καὶ προσβάτων· τί δὲ
 ἰδῶν ποντικούς συνάζοντας τὰ θρίμματα φωμίον, 176· τί
 λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ Πλάτων καταδρεγμένου ὄντος· ῥαπίζε-
 ται· γρονθοδολεῖται· τί ἀποκρίνεται εἰς τὸν Λυσίαν περὶ
 θεῶν, 77· εἰς τινα λουόμενον πρὸς καθαρισμόν· περὶ τῆς
 ἀναδοῦς θύσεως παιδίου τινός· ἐλευθερεῖ τοὺς παραπονιμέ-
 νους διὰ τὴν τύχην των· ἔλεγεν ὅτι ἦτο σκύλος ὑποληπτί-
 κος, ἀλλὰ κύνεις δὲν ἔχει τόσον θάρρος νὰ εὐγῇ μαζὴ του
 εἰς τὸ κυνέγιον· τί λέγει περὶ γυναικὸς λούσης εἰς φορεῖ-
 ον, 178· ἐνόμιζε δυστυχῇ τὸν Καλλιθένην ὅτι ἦτον ὁμοεικά-
 πος τοῦ Ἀλεξάνδρου· δὲν θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Κρατερόν
 τί λέγει εἰς τὸν Περδίκαν ἀπειλοῦντα κατ' αὐτοῦ φόνον· τί
 λέγει εἰς τὸν ὑπεδοκίμενον ὑπὸ τοῦ δούλου του· τί δὲ εἰς
 κριτὰς φέροντας κλέπτῃν εἰς τὴν καταδίκην· τί περὶ ἁ-
 μαρτῶν πλουσίου, τί εἰς νέον κινούμενον ἐπιδειξίως μὲν, ἀ-
 ναιδῶς δὲ, 179· ὀνειδίζεται διὰ τὴν ἐξορίαν του. Οἱ Σινω-
 πείς τὸν καταδίκασαν εἰς αἰώνιον ἐξορίαν· διατί παρεκάλε-
 τὰ ἀγάλματα νὰ τοῦ κάμουν χάριν· πῶς ἐρίζει τὸν τρόπον
 καθ' ὃν ὁ Διονύσιος ὁ τέρωνος ἐμεταχειρίζετο τοὺς φίλους
 του· τί λέγει εἰς τινα ἐν καπηλείᾳ ἄσπυτον· τί κατ' αὐτὸν
 εἶναι πηγὴ ὧλων τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν· τίνων ἀφομοι-
 ῶματα εἶναι οἱ ἀγαθοί· πῶς ἐρίζει τὸν εὐρησθῆ λόγον καὶ
 τὸν ἐρωτᾷ ποῖα κατάστασις εἶναι δυστυχιστέρα, 180· τί
 κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις· τί δηκτικώτερον τῶν ζώων· ἰδῶν
 γυναῖκας ἀπηγχοτισμένας εἰς ἐλαίας· περὶ τοῦ ποτε πρίπ-
 νὰ ὑπανδρεύεται τις· διατί τὸ γρυσίον εἶναι χλωμόν· δια-
 ζόμενος νὰ ὑπάγῃ κατόπιν τοῦ δούλου του Μάνου· περὶ τοῦ
 ποῖος χαλκὸς ἀρμεδιώτερος εἰς ἀγάλμα· συνδιαλέξεις αὐτοῦ
 μετὰ τοῦ Πλάτωνος περὶ τραπεζιότητος καὶ κυνότητος· τί
 λέγει εἰς νέον ἐρυθρίαζοντα, 181· διορίζεται αἵρετοκριτὴς
 δύο νομικῶν· περὶ ἐλεημεσύνης τυφλῶν καὶ χωλῶν· διατί
 δὲν εἶχε μήτε δούλον μήτε δούλην· τί ἀποκρίνεται πρὸς τι-
 να λειδοροῦντα αὐτὸν ὡς παραχοράκτην· τί λέγει εἰς διδά-

σκαλον ἔχοντα ὀλίγους μαθητάς· τί εἰς ἄσωτον· λόγος περὶ Θυάτου· εἰς ἀναπειθήδειον τοξότην· εἰς τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν, 182· εἰς τὸν ἐρωτήσαντα, διὰ τί ὠνομάζετο σκύλος· τί λέγει εἰς τὸν Ἀναξίμενην· διὰ τί ἔτρωγεν εἰς τοὺς δρόμους· μὲ τί εὐόχρεινε τὰς ὥρας· πόρνας· τί εἶπεν εἰς τὸν θυομάζοντα τὰ εἰς Σαμοθράκην δῶρα, 183· τί δὲ εἰς ἄλλήτην· εἰς υἱὸν πόρνης· εἰς τὸν ἀνέζητοδοντα τὸν τρέδωνά του· ὀνειδίζεται ὅτι πίνει εἰς τὰ χαμηλὰ· τί ὠρελήθη ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν· ὀνειδίζεται ὅτι κατεικεῖ εἰς τόπους ἀκαθάρτους 184· τί ἀποκρίνεται ἐπιπληττόμενος ὅτι ἔγειε φιλόσοφος· προβάλλουν εἰς αὐτὸν μαθητὴν νέον ἐντελῆ· ἐπιπλήξεις αὐτοῦ εἰς τὸν Διονύσιον τὸν τύραννον· τί ἔλεγεν εἰς τὸν θυσιάζοντα· ἐπιπλήττει νέον τινὰ ἀγροιστολογούντα, 185· μὲ τί εὐόχρεινε τοὺς ἐμμελόντας καλῶς περὶ ἀρετῆς· τί ἀπεκρίθη εἰς τὸν εἰπόντα, θὸν εἶμαι ἱκανὸς εἰς φιλοσοφίαν· τί δὲ εἰς τὸν πράττοντα αἰσχρὸν τί· ἔλεγεν ὅτι ὅλοι ζῶσιν εἰς τὴν δουλείαν· γνώμη αὐτοῦ περὶ ἡδονῆς· πῶς ἐπιθυμεῖ νὰ ταρῇ 186· θάνατος αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατ' ἡν συνέθη καὶ ὁ τοῦ μεγάλου Ἀλεξανδρου, 187.

Διονύσιος ὁ προσδύτερος, τύραννος τῆς Σικελίας, ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν Πλάτωνα· δὲν πείθεται εἰς τὴν ἀλήθειαν· τοῦ ζητεῖ συγγνώμην κατὰ τινα τρόπον, 120.

Διονύσιος ὁ νεώτερος, ἔξορίζει τὸν Δίωνα· ἀποπέμπει τὸν Πλάτωνα μὲ ἐφόδια, 121· διώκεται ἀπὸ τοῦ κράτους του· ἐπισκέπτεται αὐτὸν ὁ Διογένης, 125.

Δίων, ἐξορίζεται, 121· αὐτὸς καὶ ὁ Αριστομένης ζητοῦσι συγγνώμην ἀπὸ τὸν Διονύσιον ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος κινδυνεύοντες, 120.

Δρόσιον, διδάσκαλος τοῦ Περρῶνος, 195.

Δυστυχῆς, δὲν πρέπει ποτὶ ν' ἀπάθῃται, 54.

Δυστυχίαι, πρεσβυτεῖα μεγαλὺν ὑπὸ τῶν σοφῶν, 35.

Ε.

Εκατόμβη, τί ἐστί, 78.

Ελαίον, μὲ τὰ ὅποιον ἡλείφοντο οἱ ἀθληταὶ πῶς ὠνομάζετο, 66.

Ελευθερία, εἰς τί συνίσταται κατ' Ἐπίκουρον, 211.

Ελληνας· ποῖα ποτήρια ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὰ συμπόσια, 66.

Ελος, πόλις τῆς Πελοποννήσου· πατρίς Πλεισταρχου, 196.

Ελπίς, γλυκύτερον πάντων, 42.

Εμπεδοκλῆς, Πυθαγόρου μαθητὴς· γέννησις αὐτοῦ· προτέρημα ὅπερ εἶχε διὰ τὴν ποιήσιν· τιμᾶται ἀπὸ τοὺς πατριώτας του· ὁποπτεύεται διὰ μαγείαν, 100· ἀκολουθεῖ τὰ τοῦ Πυθαγόρου· ἐποποιεῖται τὴν βασιλείαν, 101· πῶς φέρεται εἰς ἀγρόχον τινα ἄρχοντα· διαταγὴ αὐτοῦ περὶ ἀρχόντων. Ζῆλος αὐτοῦ περὶ ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, 102· παύει τὴν λιμὸν εἰς Σελινόυντα· δόγματα αὐτοῦ, 103· κάμνει πάνθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τελευταίας του· πῶς ἀπέθανε· χαρακτηρισμοὶ αὐτοῦ καὶ τρόπος εἰς τὸ ἐμπνεῖν σέβας περιπατῶν· εἰς τὰς ὁδοὺς· ἡ γοητεία του ἀνακαλυπτομένη· προτερήματα αὐτοῦ 104· δεικνύει τὴν παρουσίαν του, 105.

Εξάμετροι στίχοι ἀπὸ ποῖον ἐρευνήθησαν, 5.

Εξοδα τῶν γυναικῶν μετρηθέντα, 18.

Εξουσία, πῶς διακρινεῖται, 51.

Επίγραμμα, τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ὀμηρον, 57.

Επίκουρος, δέχεται ὡς ὁ Δημόκριτος τὴν κίνησιν τῆς ἀποκρίσεως, 95· γένος αὐτοῦ· τόπος ὅπου ἐσπούδασε· τί ἐδίδασκεν· ἀνέγινωσκε τὰ βιβλία τοῦ Δημόκριτου· ἐπαγγέλλεται τὴν φιλοσοφίαν εἰς Μεταλήνην, εἰς Λάμφακον· ἐπιστρέφει εἰς Ἀθήνας καὶ συσταίνει νέαν αἵρεσιν· ἀγοράζει κῆπον ἑαυτοῦ· συσταίνει τὴν σχολὴν του εἰς αὐτόν· πῶς ἐδίδασκεν 206· εὐχαρίσκει καὶ ἀγνοῖται τῆς φυχῆς του· μὲ ποῖαν φι-

λάνθρωπιαν ἐμεταχειρίζετο τοὺς δούλους του· πῶς ἔζη· οἱ μαθηταὶ του μιμοῦνται τὴν ὀλιγάρκειάν του· θεωρεῖ ὡς τὸ εὐγενέστερον τὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐλκασχόλητιν, 207· εἰς τί ἀπέδιδε τὸν εὐδαίμονα βίον· ἐπαινεῖ ἀκαταπαύστως τὴν λιτότητα καὶ ἐγκράτειαν, 208· ἔλεγεν ὅτι δὲν ἤθελεν εἰσπορέσει τίς ν' ἀποφύγῃ μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰς ἀσωταίας· γνώμη αὐτοῦ περὶ ἡρεμίας καὶ ἡδονῶν τοῦ πνεύματος· τί ἐφρόνει περὶ ψυχῆς, 209, καὶ ἀκολ· ὀλίγοι γνωρίζουν νὰ ὠφελῇθωσιν ἀπὸ τὴν ζωὴν· πῶς ἤθελε νὰ ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι· 210· γνώμη αὐτοῦ περὶ φόβου διὰ τὸν ἄδην· εἰς τί συνέταται ἡ ἐλευθερία· ἀμύλλει πάντοτε μεγαλοπρεπῶς περὶ θεότητος, 212· καὶ ἀκολ· τί ὀνόμαζε πρώτην ὕλην ἢ ἄτομα· ἀνάπτυξις τοῦ συστήματος τούτου, 213, καὶ ἀκολ· ποίαν γνώμην ἔχει περὶ κόσμου, γῆς καὶ τῶν πολυκρίθμων διαφορῶν ζώων· τί λέγει περὶ τῆς γονιμότητος τῆς γῆς, καὶ τί περὶ γεννήσεως ἀνθρώπων· πῶς ἐπολιόθησαν, 216, καὶ ἀκολ· γνώμη αὐτοῦ περὶ τοῦ πῶς νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀλήθειαν· περὶ νοός, 221· περὶ ὁράσεως, ὁσμῆς, ἤχου, φωτός, κλ. 222· μαρτυρία τοῦ Αγίου Εὐρηγορίου περὶ ἀγνείας αὐτοῦ· ἀπεῖχε τῶν πολιτικῶν, 223· ἀσθένεια αὐτοῦ· ὁποίας διαθέσεις ἔκαμε πρὸ τῆς τελευτῆς του· εἰς ποῖον ἔδωκε τὸν κῆπον καὶ τὰ βιβλία του· γράφει ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἰδομενέα· διαρκεία τῆς ἀσθενείας του· τί παραγγέλλει εἰς τοὺς μαθητάς του· φέρει θλίψιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, 224.

Ἐπὶ μενίδει, ἡ ἐκ Κνωσσοῦ· ἐλκασχόλησις αὐτοῦ· πόσον καιρὸν ἐκοιμᾶτο εἰς σπήλαιόν τι, 60· μὲ δυσκολίαν ἀνεγνωρίσθη· τί ἔκαμεν ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας· φιλιόνετα· μὲ τὸν Σόλωνα· συνεργεῖ εἰς τὴν σύστασιν τῶν νόμων του· τί λέγει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ λιμένου Μουνυχίας· κτίζει ναὸν εἰς τὸς Εἰρινύας· ἤθελε νὰ λογιόθῃ ὡς Αἰακός· 62· προλέγει τὴν δουλείαν εἰς τοὺς Λακκιδαιμονίους· ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν Σόλωνα διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς Κρήτην, 63· διάφορα αὐτοῦ συγγράμματα· ὕλη αὐτοῦ ἡ ζωὴ μυστηριώδης· πολυτεσία αὐτοῦ, 64.

Ἐπὶ νομῖς· βιβλίον Πλάτωνος, 123, 125.

Ἐπίτροπος· ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, 18.

Ἑρμείας, τύραννος Ἀταρνείας· δίδει τὴν ἀδελφὴν του γυναῖκα εἰς τὸν Ἀριστοτέλην· στίχοι τοῦ φιλοσόφου περὶ τούτου, 150.

Ἑρμόδωρος, ἐξορίζεται ἀπὸ τοῦ Εἰραιοῦς, 82.

Ἐτησίαι· τρόποι καθ' οὓς ὁ Εὐριπιδὴς παύει τὴν βίαν των, 101.

Ἐτος, ὁρισθὲν εἰς 365 ἡμέρας, 6.

Εὐαγόρας, πατὴρ Κλεοδούλου, 56.

Εὐκρεσσότερον, ποῖον εἶναι, 42.

Εὐδαιμονία καὶ δυστυχία πῶς ἀνακτῇ, 51· Εὐδαιμονίας ἀνθρώπου περὶ, 26· εἰς τί συνίσταται, 156· περὶ ποίας ἐμιλοῦν οἱ φιλόσοφοι, 208.

Εὐριπός, θύλασσα, ὅπου λέγεται ὅτι ἐκρημνίσθη ὁ Ἀριστοτέλης, 60.

Εὐρυμέδων, ἱερεὺς τῆς Δήμητρος· κατηγορεῖ τὸν Ἀριστοτέλην δι' ἀσέβειαν, 100.

Εὐρυσάκης, υἱὸς τοῦ Αἴαντος, 13.

Εφέστοι· νικῶσι τοὺς Μηχνησίους, 28· περιστοιχοῦσι τὸν Πράκλειτον καὶ ζητοῦν παρ' αὐτοῦ νόμους, 83.

Ἐχεμυθία, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ Πυθαγόρου εἰς τοὺς μαθητάς του, 73.

Ἐχθροί· διατί σέβουσ ἔξιοι· κατ' Ἀντισθένην· ὀρελιμότεροι τῶν φίλων, 131.

Z.

Ζάμολξις, δούλος τοῦ Πυθαγόρου, συναριθμῆθαις μὲ τοὺς θεοὺς εἰς τὸν τόπον του, 79.

Ζῆν κατὰ φύσιν τί ἐστί, 229.

Ζήνων, ἀρχηγὸς τῆς αἵρέσεως τῶν Στωικῶν· πόθεν κατάγεται· διατί συμβουλεύεται τὸν χρησμὸν· νικᾷ καὶ ἐμδύνει παρὰ βιβλιοπώλῃ τινί· μὲ τί βιβλίον παρηγορεῖται, 235· ἡλικία αὐτοῦ· γίνεται μαθητὴς τοῦ Κράτητος· σημεῖος ὃν δὲν συνηθίζει τὴν κενικὴν ἀναίδειαν· τί τοῦ συμβαίνει διὰ μίαν συντριβήσαν κηκκίδα· εὐχαριστεῖ τὴν τύχην· ὅτι ἔχασε τὴν

περιουσίαν του· τί λέγει εἰς τὸν Κράτητα· ὅς τις τὸν ἐμπο-
δίζει· πόσον καιρὸν διέτριψε πλησίον τοῦ Στίλπωνος, Εὐνο-
κράτους καὶ Πολέμονος, 226· διατί ὀνομάζοντο Στωικοὶ εἰ
ἐπὶ αὐτοῦ· οἱ Ἀθηναῖοι ἐγχειρίζουν πρὸς τιμὴν εἰς αὐτὸν
τὰς κλεῖς τῆς πόλεως τῶν· τοῦ δίδουν χρυσὸν στέφανον,
ὁ Ζήνων ἀποφεύγει τὰ συμπόσια· δὲν ὑπάγει εἰς τὴν αὐλὴν
τοῦ Ἀντιγόνου· ἀποφεύγει ὡτλήτως τὸ πλῆθος, 227· διατί
ὀνομάζεται αἰγύπτιος φοῖνιξ· ἡ μεγάλη τῶν ἐγκράτειά γί-
νεται παροιμία· ἦτο σὺντομος εἰς τοὺς λόγους του· τί ἔλε-
γε περὶ συλλαβῶν· τί εἰς νεανίσκον ὅς τις τὸν ἐδίδασκε· μέ τι
ἐσούγκριτα τοὺς λόγους τῶν ῥητόρων, 228· τί λέγει περὶ τῶν
ἀνατρεφομένων εἰς τὴν ματαιότητά νῆαν· πῶς ὀρίζει τὸν
φίλον· σιωπῇ πρὸς τοὺς πρίσβεις τοῦ Πτολεμαίου πόσον ἐ-
ζησε· πενθῶν αὐτὸν ὁ Ἀντίγονος· ὥραία ἀπόκρισις εἰς τὸν ἐ-
ρωτήσαντα διατί τόσον τὸν ἐτίμα, 232· θάπτεται δημοσίως·
φήμισμα πρὸς τιμὴν του, 233· τελευτῇ αὐτοῦ, 234.
Ξωὰ τὰ πρῶτα πῶς παρήχθησαν, 236.
Ξωή, τί κατασταίνει αὐτὴν δυστυχῇ· ἡ ὀλιγοχρόνιος καὶ εὐ-
φρόδυνος προτιμωτέρα, 240.
Ξωναι κατεφυγμέναι καὶ ἡ διακεκαυμένη διατί ἀκατοίκητοι,
232.

II.

Ἰγερμενία νόμιμος καὶ τυραννική πῶς ὀρίζεται ὑπὸ Χόλα-
νος, 15.
Ἰγερμόνες· πῶς νὰ φέρωνται οἱ πλησιάζοντες εἰς αὐτούς, 19.
Ἰγρησίδουλος, πατὴρ Ἀναξαγόρου, 87.
Ἰλιος· εἶμα ἀτόφωτον, ὁ μέγας αὐτοῦ περὶ ἀλλομένου
μέ τὸ τῆς Πελοποννήσου, 90.
Ἰράκλειτος ὁ Ερῆσιος, ὀνομαζόμενος σκοτεινὸς φιλόσοφος·
τί λέγει περὶ Ομήρου καὶ Ἀρχιλόχου· δὲν ἔλαβε ποτὲ διδά-
σκαλον· ἔλαβε πάντοτε, 52· ἐπαίξε μὲ τὰ παιδιάρια· δια-

τί δὲν θέλει τὰ δῶτα νόμους εἰς τοὺς Ερῆσιους, 33· πῶς
ἐμποδίζονται αἰσθητικαί· διδόν αὐτοῦ περὶ φύσεως· δια-
τί ἦτο γεγραμμένον ἀσαφῶς· φήμη παράδοξος τούτου· δὲν
θέλει νὰ τὸ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν Διφύλον· διατί ἐπρωτίμα νὰ κα-
τακατῇ μᾶλλον εἰς Ερῆσον παρὰ εἰς τὰς Ἀθήνας· συνεχεῖς
ἀναστεναγμοὶ του καὶ τροπὴ, 84· γνώμη αὐτοῦ περὶ πυρός
καὶ κόσμου· ἀναφέρει πάντα εἰς τὴν εἰμαρμένην· τί ἐρρόνει
περὶ ἡλίου, ἀστέρων, φύσεως καὶ ψυχῆς· ἀσθενεῖ μὲ ὑδρώπι-
κα, 85· δι' αἰνιγμάτων ῥαίλει εἰς τοὺς λατρούς· γινώμει διὰ
φοροὶ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, 96.

Ἰερμία πῶς θεωροῦμένη ὑπὸ τῶν Κυρηναίων.

Ἰσιόδοτος· τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἶδεν ὁ Πυθαγόρας, εἰς τὸν ἄδην, 76.

III.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος· κτηγῶν αὐτοῦ πρῶτος σοφός· ἐρευ-
ρητὴς τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας· ἀξιώματα αὐτοῦ· ἀπέρχεται
εἰς Ἀίγυπτον· κτηγεῖται τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας, 1·
ἀρεταὶ αὐτοῦ· ἐπιστρέφει εἰς Μίλητον· μένει ἄγαμος· ὕμνος
τῆς μητρὸς του· διατί ἀπορρίπτεται τὸ μέρος, τὸ ὅποιον τοῦ
ἐπρόβαλε, 2· στέλλει τὴν τρίποδα εἰς τὸν Βίαντα· ἐπικλήτ-
τεται διὰ τὸ ἀκέρδεις τῆς παιδείας του· κέρδος, τὸ ὅποιον
ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὸν καρπὸν τῶν ἐλαίων, 3· περὶ τίνος
εὐχαριστεῖ τοὺς θεούς· γνώμη αὐτοῦ περὶ κόσμου· πρῶτος
ἐδίδασκε τὴν ἀθηνασίαν τῆς ψυχῆς· διάφορα αὐτοῦ ἀπορήγ-
ματα· νὰ μὴ κάμνη τις τὸ περὶ οὗ ἄλλος ἡλέγχῃ· περὶ
ἀληθοῦς εὐδαιμονίας· γνώμη αὐτοῦ περὶ γνώσεως ἑαυτοῦ, 4·
ἑτέρα περὶ ζωῆς καὶ θανάτου· ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν ἡ ἐρῶ-
ρις τῶν ἐξαμέτρων στίχων· τί λέγει ὅταν τὸν ἐσυμβουλεύ-
θη μοιχός τις· τί ἀποκρίνεται εἰς τὸν Μανδρίττην· πρῶτος
ἐνηχηθῇ εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἀστρονομίαν, 5· δίδει τὰς
πρώτας εἰδήσεις περὶ ἐκλείψεως ἡλίου καὶ σελήνης· περὶ γε-
νέσεως τῶν ἀνέμων καὶ τοῦ κεραυνῷ· ὀρίζει τὰς ἡμέρας τοῦ

ἐνικυτοῦ, 6· κάμνει γνωστὴν τὴν μικρὰν ἄρκτον· πίπτει εἰς λάκκον· χεῖρει μεγάλην ὑπὸ ἡφέν· εὐκολύνει εἰς τὸν Κροῖσον τὴν διάδοσιν τοῦ ποταμοῦ Ἄλφους· ἐμποδίζει τοὺς Μιλησίους, νὰ συμμαχήσουν μετ' αὐτοῦ, 7· φέρεται ἐπὶ τινος ὑπερώου γέροντος ἤδη· θάνατος αὐτοῦ καὶ λαμπρὰ πομπὴ τῆς κηδείας του, 8.

Θάνατος, εἰς ποίαν ἡλικίαν μὴ φοβητός, 10. Θάνατος ἀκούσιος συγχωρητός, 87· δὲν εἶναι κακόν, 182, 210.

Θεόδωρος, μαθητὴς τοῦ Μητροδιδάκτου· διδασκαλία αὐτοῦ καὶ ἀπάται, 111· παρ' ὀλίγον ἤθιλεν ἀχθῆ εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον· πύζεται ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Φαληγρίου· διατρίβει ὀλίγον εἰς Κυρήνην· ἐξορίζεται· τί λέγει ἀναχωρῶν· προσδύει παρὰ τῷ Λυσιμάχῳ· καταδικάζεται εἰς θάνατον, κατὰ τὸν Ἀμρικράτην, 115· σόφισμα χαλκευθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἰππαρχίας εἰς ἓνα συμπόσιον, 112.

Θεοί· περὶ τοῦ τρόπου τῆς λατρείας αὐτῶν· τί ἀποκρίνεται τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, 110· προσευχὴ πῶς ἐγίνετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους· τίς εἶναι μᾶλλον πλησιον αὐτῶν, 111· εἰς τρεῖς τάξεις διακρούμενοι ὑπὸ Πλάτωνος, 12· καὶ ἀκολ· πῶς ἐθιμορύντο ὑπὸ τοῦ Ἐπικούρου· διὰ τοῦ λογικοῦ, ἔλεγε, δὲν συνέλκον οἱ ἄνθρωποι τὴν περὶ τούτων ἰδέαν, 212· τί λέγει περὶ αὐτῶν ὁ Λουκρέτιος, 213.

Θεότητος περὶ ποίαν ἰδέαν νὰ ἔχωμεν· πῶς θεωρητέα κατ' Ἐπίκουρον 211.

Θεόφραστος, ἀκρατὴς Πλάτωνος, 122· κατηγορεῖται ὡς φορῶν ὀνάνιον, 190.

Θέσπις, ἀρχίζει νὰ παρασταίνῃ τὰς τραγωδίας του εἰς Ἀθήνας· ἀποκρίσις αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ Σόλωνος, 21.

Θρασύβουλος, τύραννος τῶν Μιλησίων, τί γράφει εἰς τὸν Περικλῆδα, 50.

Θυμὸς, ἀντίκειται ἄκρως εἰς τὴν φρόνησιν, 42.

Θυσίαι, αἱματώδεις, φρικταὶ εἰς τοὺς θεοὺς, 76.

I.

Ἰματισμοὺς, πόσους αἱ γυναῖκες ἔφερον προῖκα εἰς τοὺς συζύγους των, 18.

Ἰουβενάλης, ὁμιλεῖ περὶ ἐκδικήσεως καὶ τῆς πρώτης τοῦ Θελοῦ, 2· τί λέγει περὶ τῆς μωρίας τῶν Ἀδελφωτῶν καὶ τῆς ἀξίας τοῦ Δημοκρίτου, 96· μαρτυρία αὐτοῦ περὶ Στωικῶν καὶ Κυνικῶν,

Ἰππαρχία, ἀδελφὴ τοῦ Μητροκλέους καὶ γυνὴ τοῦ Κράτητος· σόφισμα αὐτῆς εἰς τὸν ἀσεβῆ Θεόδωρον, 192.

Ἰπποκράτης, περιφρονεῖ τὴν συμβουλὴν τοῦ Χείλωνος, υἱὸς αὐτοῦ ὁ Πεισιστράτος, 53.

Ἰπποκράτης ὁ Κῶος, προσκαλεῖται νὰ θεραπεύσῃ τὸν Δημοκρίτον· τὰ κατ' αὐτὸν, 97.

Ἰσοτῆς εἰς ποίαν περίστασιν ζητούμενη ἀπὸ τοὺς πένητας Ἀθηναίους, 15.

Ἰουδαῖοι, τίς σοφὸς λέγεται διδάσκαλος τοῦ Ἀριστοτέλους, 159.

Ἰταλικὴ αἵρεσις, πόθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα, 72.

Ἰτέας φύλλα πῶς φαίνονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πῶς εἰς τὰς αἴγας, 198.

Ἰωνικὴ σχολή, μεταφέρθη εἰς Ἀθήνας, 87.

K.

Κάδμος, προπάτωρ τοῦ Θάλητος, 1.

Καδοῦτθης, βασιλεὺς τῆς Σκυθίας· ἀδελφὸς τοῦ Ἀναχάρσιδος, 65.

Καιρὸς ἀναδίδει νῆα συμβάντα, 26.

Κακοῦργοι, τί ἔλεγον εἰς ἓνα πλοῖον, 42.

Καρδιά τῶν ἀνθρώπων πῶς δοκιμάζεται, 54.

Καλλίσθενης, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, 119· ὁμιλεῖ μὲν πολλὰν ἄδικαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον· ἐμποδίζει τοὺς Μακεδῶνας νὰ τὸν λατρεύωσιν ὡς θεόν· περιπλέκεται εἰς μίαν συ-

- νωμοσίαν· δὲν τοῦ συγχωρεῖται ν' ἀπελογηθῇ· διαφορὰ γνώμων περὶ τῆς τελευταίας του, 150· λέγεται εὐτυχής, διότι ἦτον εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, 178.
- Κάλλιστον τί, 181.
- Κάλλος, ποίας συστάσεως, 159.
- Κατάστασις, ποία ἀθλιωτέρα, 180.
- Κικέρων, τί λέγει περὶ τῆς Σωκράτους φιλοσοφίας, 106, τί δὲ περὶ τοῦ Ἐπικύρου, 207.
- Κιλικία, τόπος ὅπου ὁ Σόλων ἐκτίσε τὴν πόλιν Σόλους, 29.
- Κινησεῖς τῆς ψυχῆς ὁποίας οἱ Κορηναῖοι ἀπεδέχοντο, 143.
- Κλαζομαναί, πατρίς Ἀναξαγόρου, 87.
- Κέρκυρα, νῆσος ὑποκειμένη εἰς τὸν Περίανδρον, 47.
- Κερκυραῖοι, θανατόνουν τὸν υἱὸν τοῦ Περιάνδρου καὶ διατί, 49.
- Κλειόβις, καὶ Βύτων· ἀξιόπαινος αὐτῶν πρᾶξις, 26.
- Κλεοβουλίνη, μήτηρ τοῦ Θάλητος, 2.
- Κλεοβουλίνη, θυγάτηρ Κλεοδούλου· αἰνιγματικαὶ αὐτῆς ἐρωτήσεις, 56.
- Κλεόβουλος, υἱὸς Εὐαγόρου· ποῦ ἐγεννήθη· φυσικὰ αὐτοῦ προτερήματα· ταξιδεῖται εἰς Αἴγυπτον· Κλεοβουλίνη θυγάτηρ του· ἐκλέγεται κυβερνήτην τῆς Αἰνίου, 56· εἰσάγει εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν αἰνιγμάτων τὴν χρῆσιν· εἰς τί, κατ' αὐτὸν, συνίσταται ἡ ἀρετὴ, 58· ζητεῖ νὰ ἐλκύσῃ παρ' αὐτοῦ τὸν Σόλωνα, 58· προξενεῖ θλίψιν εἰς τοὺς Αἰνιδίους, 59.
- Κληρονόμοι, πότε ἐγίνοντο ἀδικέρως· οἱ συγγενεῦντες μᾶλλον δὲν ἐγίνοντο ἐπίτροποι, 18.
- Κλοπῆς ποινὴ θάνατος, 18· εἶναι ἀξιοῦς παρὰ Κιλικίους καὶ τιμωρία παρ' Ἑλλήσι, 119.
- Κνωσσός, πατρίς Επιμενίδου, 60.
- Κόδρος, πρόγονος τοῦ Σόλωνος καὶ Πεισιστράτου, 9, 22.
- Κολακεία, θίλγει μᾶλλον τὸν λαόν ἢ ἡ ἀλήθεια, 23 καὶ ἀκολ.
- Κόσμος, ὑπὸ τίνος τακτοποιηθεὶς 7 ὅτι ἐμφυλος, 9, 74· κόσμοι ἄπυροι πῶς ἐσχηματίσθησαν, 97.

- Κουῖντιλιανός, ἀποκαλεῖ θεῖαν τοῦ Πλάτωνος τὴν ἐδ-
γλωττίαν, 124.
- Κρατερός, ζητεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὸν Διογένην εἰς τὸ παλάτιόν του, 179.
- Κράτεια, μήτηρ Περιάνδρου, 45.
- Κράτης, σύγχρονος τοῦ Παλέμονος καὶ μοθῆτος τοῦ Διογέ-
νους· πῶς ἐγενεῖται κυνικός· διατί πωλεῖ τὴν περιουσίαν του.
ἔνδυμα αὐτοῦ 188· πῶς φέρεται εἰς τὰς κωκοβίους γυναῖ-
κας· ὑπάγει εἰς τὸ οἶκημα τοῦ Μητροκλέους, 189· τὸ δύ-
σμορφον καὶ ἀλλόκοτον φόρεμά του προξενεῖ γέλωτα· ζητεῖ
χάριν διὰ μαθητὴν του τινά, 190· κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν
ἀρχόντων τῶν Ἀθηνῶν ὅτι ἐφόρει ὀλόμον· τί ἐζητεῖ ἀπὸ τού-
μαθητῆς του· τί, κατ' αὐτόν, σώζει ἐκ τοῦ ἔρωτος· λαιδερεῖ
τὴν μανίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος του· περιδόητος ἡ ἐ-
φημερίς του· τί ἐχρητίμευεν εἰς αὐτόν ἡ φιλοσοφία· στέλ-
λει ὀπίσω εἰς τὸν Δημήτριον τὸν Φαληρεῖα μίαν φιάλην μὲ
οἶνον, 191· ἐλευθεροὶ αὐτοῦ τρόποι ἀρίσκουν εἰς τὴν ἵππαρ-
χίαν, ἥτις καὶ τὸν ὑπανδρεύθη καὶ τοῦ ἠκολούθει παντοῦ,
192· τί ἀποπρίνεται εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἐρωτήσαντα ἂν θέ-
λῃ ν' ἀνγκιστῇ ἢ πατρίς του· πῶς ἐκδικεῖται τὸν Νικόδρο-
μον διὰ τὸ οἶδημα τὸ ὁποῖον τοῦ ἔκαμνεν εἰς τὸ μέτωπον·
πῶς εὐόγαρεν τὰ πλάστη τῶν μεγιστάνων, 193· περὶ τοῦ
πότε πρέπει τις νὰ ἐντρυφήται εἰς τὴν φιλοσοφίαν· προ-
σηλώνεται μόνον εἰς τὴν ἠθικὴν ὥς καὶ οἱ λοιποὶ κυνικοὶ·
διδάσκαλος τοῦ Ζήνωνος· θάνατος αὐτοῦ, 194.
- Κρατύλος, ἠκολοῦθεῖ τὰ τοῦ Πρακλείτου, 119.
- Κρητεις, πῶς ἀποκαλοῦνται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον·
60· ὀνομάζουσι Κούρητα τὸν Επιμενίδην, 64.
- Κριός μονόκερως φερόμενος εἰς τὸν Περικλέα, 88.
- Κριτίας, εἰς τῶν τριάκοντα τυράννων· μαθητὴς τοῦ Σω-
κράτους· γίνεται ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς του· διατί ἀπαγο-
ρεῖται εἰς Ἀθήνας τὴν διαλεκτικὴν, 114· παρουσιάζεται ὁ Σω-
κράτης ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ συνάρχοντός του Χαρικλίου.

- 115· δὲν τολμᾷ νὰ τὸν ἔξη εἰς κρίσιν· καταδικάζει αὐτὸν εἰς θάνατον συμφώνως μὲ τοὺς λοιποὺς τυράννους, 116.
- Κροῖσος, προχωρεῖ μὲ τὰ στρατεύματά του μέχρι τῶν ὀχθρῶν τοῦ Ἄλφους· ζητεῖ τῶν Μιλησίων τὴν συμμαχίαν, 7· κάμνει ὑποτιλεῖς τοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας· προσκαλεῖ τὸν Σόλωνα νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν, 21· δέχεται αὐτὸν ἐν μεγαλοπρεπείᾳ· θαυμάζει διὰ τὰς ἀποκρίσεις του, 25· τὸν ὑπολαμβάνει ἀναίσθητον καὶ ὀργίζεται· τὸν ἀποπέμπει· λαμβάνει μέρος εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον τοῦ Ἀστυάγου 26· νικᾷται καὶ ὑποχωρεῖ εἰς Σάρδεις· συλλαμβάνεται καὶ φέρεται ἐμπροσθεν τοῦ Κύρου, 27· πῶς σώζεται μέλλον νὰ καῇ, 28.
- Κρότων, πόλις, 72.
- Κυβέρνησις δημοκρατικὴ πῶς θεωρεῖται, 51· ἡ μοναρχικὴ ἐντελεστέρα, 157.
- Κύζικος, 68.
- Κύλων, διατὶ φονεύεται· ἀπόγονοι αὐτοῦ διαφερόμενοι μετὰ τοῦ Μεγακλέους· γίνονται ἰσχυροί, 16.
- Κυθήρων νῆσος· θέσις αὐτῆς ἐλπίδιος εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, 53.
- Κύμη πόλις· κάτοικοι αὐτῆς παραδίδουν εἰς τὸν Πιπτακὸν τὸν φονέα τοῦ μίτου αὐτοῦ, 27.
- Κύρος, αἰχμαλωτεύει τὸν Ἀστυάγην· πολεμεῖται διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κροίσου· συλλαμβάνει καὶ παραδίδει αὐτὸν (τὸν Κροῖσον) εἰς τὰ δεσμὰ ἔπειτα εἰς τὸ πῦρ, 27· σώζει αὐτὸν, 28.
- Κυνήγιον· τὰ ἀπὸ τοῦτο φερόμενα κρέατα πῶς ἐφύνοντο, 218.
- Κύπελος, πτετὴρ Περιάνδρου· ἕτερος, υἱὸς αὐτοῦ, 45.
- Κώδων ἠχούμενος· βόμβοι ὅξεῖς ὑπ' αὐτοῦ γινόμενοι, 214.
- Κώνειον, παχύνει τοὺς ὀρτυγας καὶ φέρει θάνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, 192.
- Κῶς νῆσος, 2.

Λ.

Λαέρτιος, ἐκθέτει τὸ σύστημα τοῦ Ἀναξαγόρου, 89· τί

- λέγει περὶ τῆς τελευταῖας τούτου, 93· ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἦτον ἰσχνόφωνος, 147.
- Λαίμωος περιστερᾶς· διάφορα αὐτοῦ χρώματα 199.
- Λαῖς, πόρνη, συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀριστίππου, 139.
- Λακεδαιμόνιοι, διοριζόμενοι αἵρετοκρίται περὶ Σαλαμῖνος, 13.
- Λάμπων, μάντις, τί προλέγει περὶ τῶν εἰς Ἀθήνας πατριῶν 88.
- Λάμψακος πόλις· εἰς ταύτην ἀπέθανεν ὁ Ἀναξαγόρας, 93.
- Λασθίσια, γυνὴ ἐκ Μαντινείας, μαθήτρια Πλάτωνος, 123.
- Λεύκιππος φιλόσοφος, διδάσκαλος Δημοκρίτου, 94.
- Λίνδιοι, κυβερνόμενοι ἀπὸ τὸν Κλεόβουλον, 56.
- Λίνδος, πόλις τῆς Ρόδου, παραθλάσσιος, 56.
- Λογικόν, ὁρεῖται τίς νὰ τὸ συμβουλευέται, 20.
- Λοίμωος, εἰς τὰς Ἀθήνας πῶς παύει, 62· πῶς δὲ εἰς τὴν Σελινοῦντα 103.
- Λουκρέτιος, τί λέγει διὰ τὸ περὶ φύσεως διόλιον τοῦ Ηρακλείτου, 84· τί περὶ Εμπεδοκλείου, 160.
- Λουκιανός, τί ἐπλάσσει περὶ Ἀναξαγόρου, 94 καὶ ἀκολ.
- Λύκειον, τόπος κατάφυτος ἀπὸ δειροστικῆς ὥραιας, 148· γίνεται περίφημον, αὐτόθι.
- Λυκοῦργος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν διανομὴν τῶν περιουσιῶν, 14.
- Λυκόφρων, υἱὸς Περιάνδρου· πνεῦμα αὐτοῦ, 45· μαθάνει τὸν φόνον τῆς μητρὸς του ὑπὸ τοῦ πάππου του· ἐξάθεται ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τοῦ πατρὸς του, 46· ἀπολλόμενον ὑπ' ἀθλιότητος εὕρισκει αὐτὸν ὁ πατήρ του, τί ἀπαντᾷ εἰς τὸν λόγον τοῦ πατρὸς του· ἐξορίζεται εἰς Κέρκυραν, 47· ἀνθίσταται εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς ἀδελφῆς του συμφωνίαι εἰς τὰς ὁποίας συγκατανεύει, 48· διατὶ ἀποκτείνεται ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, 49.
- Λυσίας, εὐγλωττος φιλόσοφος, συνθέτει ἀπολογίαν ὑπὲρ Σωκράτους, τὴν ὁποίαν οὗτος ἀποποιεῖται, καὶ διατὶ; 147.
- Λυσίδης, θηγάτηρ Προκλείου, γυνὴ Περιάνδρου, μετωνομάσθη Μέλισσα, 45.

M.

- Μαγνήσιοι, νικώμενοι ὑπὸ τῶν Ἑφεσίων, 38.
 Μαγνήτου καὶ Ἡλέκτρον, θαυμάσιαι ἐνέργειαι, 6.
 Μαθηταί, τί χρεωστοῦν νὰ κάμωσι διὰ νὰ ἐπιδίδωσι, 159.
 Μανδρέττης, μαθητὴς τοῦ Θελοῦ· πατὴρ αὐτοῦ· τί λέγει εἰς τὸν διδάσκαλόν του, 5.
 Μάξιμος Σόριος, συνέγραψε περὶ δαιμονίου Σωκράτους, 117.
 Μαχάων, ἔγγονος Ασκληπιοῦ· ἐκ τούτου κατήγετο ὁ Ἀριστοτέλης, 146.
 Μεγακλῆς, ἄρχων τῶν Ἀθηνίων· κινεῖ τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ, 16· οἱ ἀπόγονοί του ἐξορίζονται, αὐτ.
 Μεγακρεῖς, διατὶ πολεμοῦν μετὰ τοὺς Ἀθηναίους, 11· κυριεύουν τὴν Σαλαμίνα, 14.
 Μέθυσος· τρόπος τοῦ νὰ διορθωθῇ, 66· διατὶ ὁ μεθυσμένος ἐτιμωρεῖτο διπλασίως, 34.
 Μέλαγχρος, σφετερίζεται τὴν κυριαρχίαν τῆς Λέσβου, 31.
 Μέλισσα, γυνὴ Περιάνδρου· φονεύεται ὑπ' αὐτοῦ, 46.
 Μέλιτος· κατηγορία αὐτοῦ κατὰ Σωκράτους κακῶς γενομένη, 110.
 Μεσσηνὴ· ἡ βουλὴ αὐτῆς, πέμπει εἰς τὸν Βίαντα ἀγγεῖον τι πύγχρυστον, 40.
 Μετεμψύχωσις· ἀποδέχεται αὐτὴν ὁ Πυθαγόρας, 75.
 Μέτων, πατὴρ Εμπεδοκλέους, 104.
 Μῆνες, περιοριζόμενοι εἰς τριάκοντα ἡμέρας, 6.
 Μητρόδωρος, παραιτεῖ τοῦ Επικούρου τὴν σχολήν, καὶ ὑπάγει νὰ σπουδάσῃ παρὰ τῷ Καρνεάδῃ, 223.
 Μητροκλῆς, ῥήτωρ, διατὶ δὲν ἐτόλμα νὰ φανῇ πλέον εἰς τὸ δημόσιον· τί τοῦ λέγει ὁ Κράτης· ἀναγνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν του, 189· ἀπήχθη, 189.
 Μίδας· ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, 57.
 Μίλητος, πατὴρ τοῦ Θάλητος, 1.
 Μνήσαρχος, πατὴρ Πυθαγόρου, δακτυλιογλύπτῃς, 70.

- Μνησεκακία, πρέπει ταχέως νὰ ἐξαλείφεται· ἐπιβλαβὴ στέρα πυρκαϊᾶς, 83.
 Μοιχὸς, ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενος ἀφονεύετο, 18· φεύγων, 132.
 Μονὰς, θεωρουμένη ὡς ἀρχὴ πάντων, 79.
 Μύλων, 72.
 Μυστικόν, δὲν πρέπει νὰ ἐκστομίζεται, 51· δυσφύλακτον, 53.
 Μύσων· ἐπισκέπτεται αὐτὸν ὁ Ἀνάχαρσις· τίθεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν σοφῶν· γελᾷ μόνος, 68.
 Μωρία, βασιλεύουσα εἰς πάντα τόπον, 57.

N.

- Νεῖλος, αἰτία τῆς πλυμύρας αὐτοῦ, 6 καὶ 60.
 Νέος, καυχώμενος ὅτι ἤξιώρει νὰ καλυμδῇ ὄνειδίζεται, 142.
 Νεφέλαι, Κωμῳδία, ὑπὸ Ἀριστοφάνους κατὰ Σωκράτους, 116.
 Νίκη, ὁποία ἐνδοξότερα; 35.
 Νικόδρομος, γρονθοβολεῖ τὸν Κρίτητα, 193.
 Νικόμαχος, ἱατρός, πατὴρ τοῦ Ἀριστοτέλους, φίλος τοῦ Ἀμύντα βασιλέως τῆς Μακεδονίας, 146.
 Νικόμαχος, υἱὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, 160.
 Νόμοι τοῦ Δράκοντος καταργηθέντες, 16· οἱ τοῦ Σόλωνος χαράττονται ἐπὶ πινάκων, 18· ὑπὸ τίνων ἐρμηνευόμενοι· συγκρίνονται μετὰ ἀρχνας· ὅποιοι πρέπει νὰ ᾔναι, 19· διαφορὰ μεταξὺ νόμων καὶ φύσεως θεωρουμένη ὑπὸ Βιαντος, 43.
 Νομᾶς, βασιλεὺς τῆς Γώμης, λογίζεται μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου, 72.

Ξ.

- Ξενοκράτης, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, 122· λαμβάνει μεγάλῃ δῶρα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, 150· ἐπίσημος φιλόσοφος

ἀκολουθεῖ τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν Σικελίαν· συγκρίνεται μὲ τὸν Ἀριστοτέλην ὑπὸ Πλάτωνος· ποῦ ἐγεννήθη· χαρακτήρ αὐτοῦ· λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Πλάτων νὰ ῥύσῃ εἰς τὰς χάριτας, 161 καὶ 122· οἱ ἀκόλαστοι νέοι ἐνοχλοῦν αὐτόν· ἡ Φρόνη βάλλει στείχημα νὰ τὸν νικήσῃ, αὐτόθι καὶ ἀκολ. ἀφιλοκερδής· τί λαμβάνει ἐκ τῶν πολλῶν χρημάτων πεμφθέντων εἰς αὐτόν ὑπ' Ἀλεξάνδρου· εὐχαριστεῖ τὸν Ἀντίπατρον διὰ παρόμοιον δῶρον· δὲν ὤρεται ἀπὸ τὸν χρυσοῦν στέφανον τὸν ὁποῖον ἔλαβεν εἰς Σικελίαν 162· πῶς φέρεται εἰς τὴν παρὰ Φιλίππου πρεσβείαν, κατηγορεῖται εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τῶν συμπρέσβεων του· ἡ καταφρόνησις τοῦ δῆμου μεταβάλλεται εἰς τιμὴν· μεσιτεύει εἰς τὸν Ἀντίπατρον διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν αἰχμαλώτων, 163· ἀξιότιμος κατὰ βασιμαζομένη ὑπ' ἐκείνου, τι ἐχρεώσεται νὰ γνωρίσῃ ὅς τις ἐγενετο μαθητὴς του· καταρρονεῖ τὴν δόξαν καὶ τὸν τύπον, 164· ἐμποδίζεται νὰ δεχθῇ ἄρκον διὰ τὴν μεγάλην του χρηστότητα· παράδοξον συμβᾶν τοῦ νέου Πολέμονος εἰς τὴν σχολήν του· συγγράμματα αὐτοῦ εἰς ποῖον ἀρίστην· ἔκαστος ἐχθρός· πωλῶσιν αὐτόν οἱ Ἀθηναῖοι ἀποβήσκει κατὰ συμβεβηκός, 165.

Ξενοκράτης, ἀγοράζει τὸν Διογένην, 173· τὸν ἐπιφορτίζει τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του, 174.

Ξένοι ποτε ἐπολιτογράροντο εἰς Ἀθήνας, 18.

Ξενοφῶν, μαθητὴς Σωκράτους, σώζεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τινὰ μάχην, 107· τὰ εἰς αὐτόν περὶ Σωκράτους γραφόμενα ἀξιόπιστα τῶν εἰς Πλάτωνα, καὶ διατί; 114.

Ο.

Ὁ δίδιος, ἀναφερόμενος περὶ τῆς κτίσεως, 88.

Οἶνος, τί ἐπροξίνει μετρίως πινόμενος, 199.

Ὁμοιομέρεια τί ἐστὶ; 89.

Ὁράτιος, τί λέγει περὶ Ἀριστίππου, 135 καὶ ἀκολουθῶς, 137.

Ὁρεινοί· ἀπαιτήσεις αὐτῶν, 16.

Ὁ φθαλμὸν ἐκβάλλων πῶς ἐτιμωρεῖτο; 18.

Π.

Πάθη, πρέπει νὰ μετριάζονται, πλὴν νὰ μὴν ἐκριζύνονται, 139.

Παιδεία, συγκρινομένη μὲ τὸ φῶς, 158· τί εἶναι εἰς τὰς δυστυχίας καὶ τί εἰς τὰς εὐτυχίας, αὐτόθι.

Πάμφιλος, Πλατωνικός, διδάσκαλος Ἡπικούρου, 200.

Παναίτιος, πῶς ὀνομάζει τὸν Πλάτωνα, 124.

Πάνθια ἐξ Ἀκράγαντος· ἰατροῦται ὑπὸ Ἑμπεδοκλίου, 164.

Πάρασιτος, διάλογος Λευκιανοῦ, 107.

Παρμενίδης, 119.

Πασικλήης, υἱὸς τοῦ Κράτητος καὶ τῆς Ἰππαρχίης, 193.

Πατροκτόνοι· δικτὶ κατ' αὐτῶν ὁ Σόλων δὲν ἔλαβε νόμον, 19.

Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, ἀναφέρει περὶ Κρητῶν ἓνα στίχον τοῦ Ἐπιμανίδου, 60· τί λέγει περὶ τῶν δεξαζόντων ἓνα θῆον, 125.

Ποδεινοί, 16.

Πειραιεύς, λιμὴν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν, 123.

Πεισιστράτος, κάμνει πατρίαν εἰς τὰς Ἀθήνας, 20· ζητεῖ φρουροὺς, 21· δικαιολογεῖ τὴν διαγωγὴν του εἰς τὸν Σόλωνα· ὑπόσχεται τὴν διατήρησιν τῶν νόμων ἐκείνου, 22· ἀρπάζει τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηνῶν, 24.

Περικλῆς, ζητεῖ συμβουλὰς ἀπὸ τὸν Σόλωνα, 28· συμβουλευεται ὑπὸ τοῦ Περικλοῦ νὰ ἐγκρατεύεται ἀπὸ οἴνου, 34· τύραννος τῆς Κορίνθου· συνεπιθρονοῦμενος μὲ τοὺς πατέρας αὐτοῦ συγκοινωνία μετὰ τῆς μητρὸς του· τί κάμνει ἂν ἀλλάσῃ εἰς τὰ Ὀλύμπια· πῶς ἀπελευθερὶσεν τὸν υἱὸς τοῦ Κωφίλου· ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

τῶν τέκνων του, 45· φονεύει ἀπὸ ζηλοτυπίας τὴν γυναῖκά του, δίδωκε ἕκ τῆς οἰκίας τὸν ἕνα τοῦ υἱόν, 46· ἀπαγορεύει πρὸς ἅπαντας νὰ τὸν δεχθῶν, 47. Πρωξυμμένος κατὰ τοῦ Παιτροκλέους κυριεύει τὴν Επίδαυρον καὶ τὸν συλλαμβάνει, 48, καὶ ἄκολ· ἀπορραϊζει νὰ θίγῃ πέρας εἰς τὰς ἡμέρας του, 49 καὶ ἄκολ· πρῶτος ἐλαθε φρουρούς· μετονομάζεται Τύραννος ἀντὶ τοῦ Ἀρχων, 50· ἡγάπα τοὺς πεπαιδευμένους· πότε ἀπέθανε, 51· ζητεῖ νὰ ἐλευσῇ τὸν Χαίλιωνα εἰς τὴν Κόρινθον, 54.

Περικλῆς, ἀναδέχεται ὕλας τὰς ὑποθέσεις τῆς δημοκρατίας, 88· μετριάζει τὴν ἀπόφαισιν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀναξαγόρου εἰς πρέστιμον καὶ ἐξορίαν, 92· ἀντιδίδεται ὑπὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἀποβησκοντος, 93.

Περικτιόνη, μήτηρ τοῦ Πλάτωνος, 118.

Περικουσία· τί συνέβαιεν εἰς τὸν καταδραπάνοντα, 18.

Περιπατητικοί, ὄνομα τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, 148.

Πέρσαι, νυμφεύονταί τὰς θυγατέρας των, παρὰ τοῖς Ἕλλησι τοῦτο εἶναι βδελυρόν, 199.

Πέτρα τῆς βασιάνου· εἰς αὐτὴν δοκιμάζεται ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος, 54.

Πίσσα, πόλις· εἰς τὴν ἐπὶ τὴν Χαίλιων, 55.

Πιστότερον τίς 36.

Πισσακός, βασιλεὺς τῆς Μιτωλήνης, υἱὸς τοῦ Γόρραδίου· συμμαχεῖ μὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Αἰακίου ἐναντίον τοῦ Μεγάλου· ἐλέγχεται στρατάρχης τῶν Μιτωλησίων κατὰ τῶν Ἀθηναίων, 34· κερδίζει τὴν νίκην εἰς μάχην τινὰ παράδοξον· ἀρχίζει νὰ γαύεται τὴν ἡδύτητα τῆς φιλοσοφίας· περικυτίζεται ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν του· καταρροεῖ τὰ ἄγκυλά τῆς τύχης, 35· τί ἀποκρίνεται εἰς τὸν Κροῖσον· προσκαλούμενος διὰ νὰ ἴδῃ τὰ πλεῖστα του· συνδιαλέγεται αὐτῶν· ἦτο δῶμορ· φος καὶ ποδαλγός, 38· ἀνυπόφορα ἰδιώματα τῆς γυναικὸς

του· τί συμβουλεύει εἰς νέον περὶ ἐκλογῆς μιᾶς ἐκ δύο γυναικῶν· ἦτον ἐγκρατής· συμβουλεύει κρυφίως τὸν Περικλῆν, 4· νοθεύει τοὺς μαθητάς του, 35· τί λέγει περὶ κακούργου τινός· δὲν δέχεται τὸ πεμπόμενον ὑπὸ τοῦ Κροῖσου ἀργύριον, 26· ἀφίνει ἐλευθέρων τὸν φονέα τοῦ υἱοῦ του· συνήθεις αὐτοῦ ἀσχολίαι· μαθητὴς τοῦ Φερεκύδου, 37· εἰς ποίαν ἡλικίαν ἔπεθανε, 38.

Πλάτων, ἐπονομασθεὶς θεῖος· πόθεν κατήγετο· τί προσήμασι τὴν θεωμασίαν ἐφελκυστικὰν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ· ἐν χειρὶ τῆς νεότητός του· δίδεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν· παρουσιάζεται εἰς τὸν Σωκράτην, 118· προσηλένεται εἰς τὸν Κρατύλον καὶ Ερμούγενον· ὑπάγει εἰς Μέγαρον καὶ σπουδάζει παρὰ τῷ Εὐκλείδῃ, καὶ εἰς Κυρήνην παρὰ τῷ Θεοδώρῳ· μεταβαίνει εἰς Ιταλίαν, ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον· ἐπιστρέφει εἰς Ἀθήνας· διατὶ ἐκλέγει τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Ἀκαδημίαν· τρεῖς ἐκστρατεύει καὶ τρεῖς ὑπάγει εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Διονυσίου, 119· ἡ περὶ ῥησίαν του ὀλίγον ἐλαυσε νὰ φέρῃ τὴν ἀπώλειάν του· κατηγορεῖται ὡς ἐλσος θανάτου· ἀγορεύεται ἀπὸ τῶν Ἀννικερῶν τὸν Κυρκίαν· στέλλεται εἰς Ἀθήνας, 120· ἐλάσει τὰ βιβλία του ὅλων κατὰ τὰ Ὀλύμπια, 121, καὶ ἄκολ· μένει ἄγκυρος μετρίότης αὐτοῦ· τί λέγει περὶ αὐτοῦ νῦν τις ἰδὼν· εἰς ὄργην τὸν πατέρα του· δὲν εἰμπορεῖ νὰ τιμωρήσῃ τὸν δοῦλόν του· συμβουλεύει τὸν Περικλῆν καὶ Δίωνα νὰ θυσιάζωσιν εἰς τὰς Νέμεας· εἶχε πολλοὺς μαθητάς, 122· ὑπελήπτετο πολλὰ τὴν γεωμετρίαν· τί ἐπίγραψε πρὸ τῶν πυλῶνων τῆς Ἀκαδημίας· συγγραμμάτων αὐτοῦ· περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, 124· ὕψος αὐτοῦ ἔκλειον· ἐνομάζεται Ὀμηρος τῶν φιλοσόφων· σόστημα αὐτοῦ ἐκ ποίων συγκείμενον· δέχεται τρεῖς ἔρχας, 125· τρεῖς εἶδη θεῶν· ποίως δομαζέει δαίμονας καὶ ποίους ἡμίους, 125· ἐδίδου τὴν μετεωρόλογον· διαλέγετο αὐτοῦ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, 125· τιμᾶται διαφορετῶς, διὰ τὴν δ.δ.καλίαν του, πότε ἀπεί-

- Θανς, 127· δέν θέλει νά χρεώσῃ μὲ μακρόν· τινὰ χιτῶνα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Διονυσίου, 140· λαμβάνει βιβλίον ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα τοῦτον, 142· διαλέγεται περὶ τραπεζότητος καὶ κυαρότητος, 181.
- Πλείσταρχος, πατὴρ τοῦ Πύρρωνος, 195.
- Πλούταρχος, συνέγραψε περὶ δαιμονίου Σωκράτους, 417· ἀναφερόμενος εἰς τὸ περὶ δογμάτων τῶν φιλοσόφων, 124.
- Πλούτης, εἶναι τυχηρὸς, 42.
- Πνεῦμα· εἰς ποίαν κυβέρνησιν δεικνύεται ἡ ἕκτασις του, 35.
- Πόλεις ἐκτίσθησαν καὶ αἱ γαῖαι διμερίσθησαν, 218.
- Πολέμων, υἱὸς τοῦ Φιλοστράτου, ἄσματος, σωφρονίζεται ὑπὸ Ξενοκράτους, 165.
- Πόλις υἱὸς πρίστου τῶν Λακεδαιμονίων, πωλεῖ τὸν Πλάτωνα· νικᾶται ὑπὸ Χαδρίου καὶ ἀποθνήσκει εἰς τὴν θάλασσαν, 90.
- Πολίται τῶν Ἀθηνῶν διακροῦμενοι εἰς τρεῖς τάξεις, 17.
- Πολιτική, ποία ἀρίστη; 54.
- Πολυκράτης, συσταίνει τὸν Πυθαγόραν εἰς τὸν Ἀμασιν, 71.
- Πολυξένης, φιλόσοφος· ἐπισκέπτεται τὸν Ἀρίστιππον· μέμφεται αὐτὸν συνευωχούμενον μετὰ γυναικῶν, συγχέεται, 19, καὶ ἀκολ.
- Ποτήρια· ἴδε Ἕλληνες.
- Ποτώνη, ἀδελφὴ Πλάτωνος, 122.
- Πούρβος, προξενεῖ ἀχωνευσίαν εἰς τὸν Διογένην, 136.
- Πράξεις ἀνθρώπων, γινωριζόμεναι ὑπὸ τῶν θεῶν, 4· ἀνταμοιβὴ τῶν πράξεων δὲν δύναται νά ᾖναι ὁ χρεὼς μηδ' ὁ ἄργυρος, 51.
- Πριήνη, πόλις τῆς Κριίας, πατρίς τοῦ Βιάντος, πολιτοποιεῖται ὑπὸ Ἀλυάττου, 40· πῶς σώζεται, 41· ἀλίσκεται ἔλλατος, 43.
- Πρόεδρος τῆς βουλῆς, πῶς τιμωρεῖται διὰ τὸ τυραννικόν του, 102.

- Προκλήης, ἡγεμὼν τῆς Επιδάου, ἀγανακτεῖ κατὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ θανάτου τῆς θυγατρὸς του· στέλλει καὶ φέρει τοὺς ἐγγόνους του· τί λέγει εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνηγκαλιζέτο; 46· συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του, 43.
- Πρόνοια, θυμιάζεται ὑπὸ τινῶν καὶ ἀπορρίπτεται ὑπ' ἄλλων, 199.
- Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, 145.
- Πυθαγόρας, ἀρχηγὸς τῆς Ἰταλικῆς αἰρέσεως· διακίθεται Πυθαγόρας· υἱὸς Μνητάρχου· μαθητὴς τοῦ Φορκύδου, 70· ταξιδεῖα αὐτοῦ· ὁ Πολυκράτης τὸν συσταίνει εἰς τὸν βασιλέα Ἀμασιν· φιλιόσεται μετὰ τοῦ σοφοῦ Ἐπιμενίδου, 71· ἀπεκατεστάθη εἰς Κρότων· φήμη αὐτοῦ· πολυάριθμοι μαθηταὶ του, 72· κανονίζει αὐτοὺς· χρίσματα ὅσα ἔλαβεν ἀπὸ τὴν φύσιν· πῶς ἐνδύετο, 73· ἦτο σοφὸς ἤρχετο πλῆθος πολὺ καὶ τὸν ἴδωσι· λόγοι αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι μὲ τοὺς χρησμούς τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, 74, καὶ ἀκολ. γνώμη αὐτοῦ περὶ κόσμου καὶ ψυχῆς· ἀπηγόρευσι τὴν κριεργίαν· λέγει ὅτι ἐτρώθη κατὰ τὴν πολιτείαν τῆς Τρωάδος, 75· ὅτι εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ Ησίοδου εἰς τὸν ἄδην· ἐγκαλεῖται ἐντὸς σπηλαίου, καλεῖ ἕνα ἄσπιν· δεικνύει χρυσὸν τὸν μηρόν του, 76· ποτὸν καὶ τροφὴ αὐτοῦ· μὲ τί συγκρίνει τὴν ζωὴν· διαίσεις τῆς ἀνθρώπου ηλικίας· ἡγάπα τὴν γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν· εὗρεται τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτινύσεως, 77· δαίλει περὶβολικῶς πρὸς τοὺς μαθητὰς του, 78· γνώμη αὐτοῦ περὶ τοῦ συστήματος τοῦ παντός, 79· θάνατος αὐτοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του, 80. καὶ ἀκολ.
- Πυθαγορικά, ὄνομα δοθέν εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Κρότωνος, 76.
- Πυθαγορικά, ἔφριτον διὰ τῆς αἱματώδους θυσίας, 101.
- Πύρ, πόθεν ἐγνώσθη; 218.
- Πύρραῖος, υἱὸς τοῦ Πιττακοῦ, φονεῖται κατὰ συμβεβηκός, 37.

Πέρρων, αὐτουργός τῆς Περρώνικης ἢ Σκεπτικῆς αἰρέσεως, υἱὸς Πλευστάρχου, μαθητὴς τοῦ Δρόσωνος, καὶ Αναξάρχου, τὸν ὅποιον ἠκολούθησε μέχρι τῶν Ἰνδιῶν· πῶς, κατ' αὐτόν, οἱ ἄνθρωποι κινεῖζον τὰ τῆς ζωῆς τιν' ἦτο πτωχός· μαθήχετο τὴν ζωηρικὴν 197· ἔργα αὐτοῦ καὶ ἀδιαφορία περὶ ἐκτουτοῦ, 196· ἀποτέλεσμα τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμης του· χειροτονεῖται ἀρχιερεὺς, πολίτης Ἀθηναῖος, 190· τὸν σέβονται ὡς θεόν· ὑπῆγαιναν εἰς τὴν ἀγοράν· ἀδιαφορεῖ διὰ κάθε ὑπερβαίνον· παρατηρεῖ τὴν ἰσχὺν τῶν προλήψεων ὅπου τιν' ἔπειρε ἐπάνω του σκύλας τίς νὰ τὸν σαγκάσῃ· παράδειγμα τῆς ἀπαρξίας του εὐρισκομένου εἰς πλοῖον, 197· ὑποφέρει χωρὶς νὰ κινῇ τὴν θεραπείαν μὲς πληγῆς· ἔλεγον ὅτι ἐρεῖλει τίς νὰ μὴν ἀπορροῖζῃ· οἱ μαθηταὶ του διήρουν τὴν αὐτὴν γνώμην· ἐδίεταζον περὶ παντός πράγματος· διὰ τὴν ἐβίβη νὰ ἦναι τις ἐκκενρὸς εἰς τὰς κρίσεις του, 198· αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ του δὲν ἔδιδον ποτὶ ὄρισμὸν εἰς τίποτε, 199, καὶ ἀκολ· ἐσύγκρινε τοὺς ἄνθρώπους μὲ φύλλα δένδρων· ἔχει μὲ μεγάλην ὑπόληψιν, 200.

P.

Ράικ τῶν θυῶν ἢ μήτηρ ἦτον ἐκ τῆς Φρυγίας, 126·
Ρήτορες, πῶς ὀνομάζοντο ὑπὸ Διογένους, 167.
Ρόδος, πατρίς Κλεοβούλου, 56· ἢ ἐν αὐτῇ Ἀθηναῖοι ἐδί-
δασκαν τὴν ἐγγλωττίαν, 204.

Σ.

Σαλαμῖνιοι· νῆσος αὐτῶν γίνεται πολέμου αἰτίαι, 11·
πρὸς ποῖον μέρος ἔστρεφον τῶν ἀποδημούντων τὸ πρόσωπον,
13· ἐγείροντο ἀνδράνεια εἰς τὸν Σόλωνα, 30·
Σάρδεις, μητρόπολις τοῦ βασιλείου τοῦ Κροίσου, 24.

Σάτυρος, τί λέγει περὶ Ἑμπεδοκλείου; 100·
Σεισμοὶ πόθεν προέρχονται; 90.
Σελήνη, σῶμα σκοτεινόν, 10.
Σελινοῦς, ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ· κάτοικοι αὐτῆς ἀ-
ποδίδουν θείας τιμὰς εἰς τὸν Ἑμπεδοκλείαν, ὅς τις τοὺς ἡ-
λευθέρωσεν ἐκ τούτου, 103.
Σίμος Φρύξ, πύεται ὑπὸ Ἀριστίππου, 111.
Σινώπη, πόλις, πατρίς Διογένους, 165· Σινωπεῖς καταδι-
κάζουν αὐτὸν εἰς ἔξορίαν, 180.
Σκυθία, δὲν ἔχει ἀμπέλια, 66.
Σόλος, πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ Σόλωνος, 29.
Σόλους, πόλις ὁμοίως κτισθεῖσα ὑπὸ Σόλωνος, 28.
Σόλων, στέλλει τὸν τρίποδα εἰς τοὺς Δελφοὺς, 3· παρη-
γῆται τὴν Αἴγυπτον· ἀξιόματα αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα του·
ὅποιον χαρακτηρεῖ ἦτο· γυναικὸν αὐτοῦ ὠραῖον, 9· τί συμ-
βαίνει εἰς αὐτὸν μετὰ τοῦ Θύλητος, 10· καὶ ἀκολ· ὑπο-
κρίνεται τὸν παράφρονά καὶ διεξίχεται στίχους ἀλεγείας,
12· κυριεύει τῆς Σάλαμινος· ἀποστέλλει τοὺς αἰχμαλώτους
χωρὶς λύτρα· συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων· ἀνοίγει τοὺς
τίρους, 13· κατασιγᾷ τὰς τετραχὰς τῆς πόλεως· ἀπο-
πειεῖται τὴν κυριαρχίαν, 15· ἀκούει ὅλα τὰ χρεῖα· καταργεῖ
ὅλους τοὺς νόμους τοῦ Ἀρχόντος, 16· διακρίει τοὺς πολίτας
εἰς τρεῖς τάξεις, 17· νόμοι αὐτοῦ, αὐτοῖσι καὶ ἀκολ· πῶς
οἱ νόμοι του συγκρίνονται ὑπὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος, 19· ἀνα-
κλύπτει τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Πισιστράτου· θεωρεῖται ὡς
παράφρων, 20· ἐπιπλέττει τὸν λαόν, 21· ἐκούσιος αὐτοῦ
ἔξορία, 22· ἀπόκρισις αὐτοῦ εἰς τὸν Πισιστράτην, ἐπιστο-
λὴ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἑπαιμενίδην· 23· ὑπάγει εἰς Σάρδεις κατὰ
πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, 24· παραδοξότης τῆς μεγαλοπρε-
ποῦς ὑποδοχῆς του· τί λέγει εἰς τὸν Κροῖσον περὶ εὐδαιμο-
νίας, 25· αὐτωχὲς ἀποτέλεσμα προξενούμενον ὑπὸ τῆς ἐλευ-
νήσεως τοῦ ὀνόματός του, 27 καὶ ἀκολ· ὁ Σόλων ἀντιμε-
τι

εἰς Κιλικίαν, ὅπου κτίζει τὴν πόλιν Σόλους ἐπιστολὴ αὐ-
τοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἄλλη εἰς τὸν Περικλῆν, 28.
μεταδίδει εἰς Κύπρον· φιλιόνηται μὲ τὸν Φιλόνυμφον· ἐπι-
πλήττει τὸν Θέσπιν, 29· γράφει τὴν ποίησιν εἰς Κύπρον· θά-
νατος αὐτοῦ, 30· φιλιόνηται μὲ τὸν Ἀνάχαρσιν, 66.

Σοφία, πρέπει ν' ἀποκτῇται ἀπὸ νέους, 41.

Σωφρονίσκος, ἀγαλματοποιὸς, πατὴρ Σωκράτους, 106.

Σπεύσιππος, ἀνεψιὸς καὶ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, 122·
ἀποθνήσκων παρακαλεῖ τὸν Ξενοκράτην νὰ λάβῃ τὴν θάψιν
τοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, 161.

Στάγειρα, πόλις τῆς Μακεδονίας, πατρίς Ἀριστοτέλους,
146· ἀνακτίζεται πρὸς χάριν τοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, 148.

Σταγειρίται ἀναγείρουσι ἀγαλμα εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, 160.

Στάσις, γινομένη διὰ τὰ χρέη τῶν πτωχῶν, 14· ὑποχρε-
οῦται πᾶς πολίτης νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν στάσιν, 17·
πῶς καταπαύεται, 84.

Στοιχεῖων περὶ φρόνημα τοῦ Επικούρου, 97.

Στράβων, τί ἀναφέρει περὶ Σωκράτους, 107.

Στωϊκοί, αὐστηροὶ κατ' ἀρετὴν, ζηλοτυποῦσι τὸν Επικου-
ρον διὰ τοὺς φίλους καὶ μαθητὰς τοῦ, 223· ὅπως τέλος
ἀποδέχοντο; εὐτυχία τῶν ἐυαγγελιζομένων τὴν ἀρετὴν· τί
ἐπιδόκουν, κατ' αὐτοὺς· τί τίμιον, καὶ τίνα δὲν εἶναι ἀγα-
θὰ· τί ἐπιδόκουν περὶ τῶν ἐκδοκασίων, 229· εἰς τί συνί-
σταται ὁ χαρακτήρ τοῦ σοφοῦ· τοῦ αἵμου ἢ τοῦ σώματος·
ἦναι ἀπαραίτητον· τί ἐδιδάσκον περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας·
ὅτι μόνος ὁ σοφὸς εἶναι ἄξιος φιλίας, ὅτι εἶναι εὐτυχής· ὅτι
δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὸν παραστάνοντα εἰς τὸ θάνα-
τον, 230· ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μόνον ἐν ὄντι ὑπέρτατος, ἐ-
νομαζόμενον διαφόρως· ἀποδέχοντο δύο ἀρχάς, 231· γνώμην
αὐτῶν περὶ φθέρης κόσμου, 232.

Συλλεγεαί, τῆς ἐποικίας μεταχειρίζονται οἱ σοφοί, 228.

Συννομοταί, καταφέρουσι εἰς τὸν νόμον τῆς Ἀθηνῶν· δολιχό-
της τοῦ Μεγακλῆους διὰ νὰ ἐξέλθουν, 13.

Σωκράτης, πολίτης τῶν Ἀθηνῶν ὅπου καὶ ἐγεννήθη· γονεῖς
αὐτοῦ· σπουδάζει τὴν φιλοσοφίαν καὶ φυσικὴν· θεμελιωτὴς
τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας παρ' Ἕλλησι· ἔφερε κατὰδικέρωντα,
τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὰ καθήκοντα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, 106·
ἀνδρία αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον· σώζει τὸν Ξενοφῶντα· φέ-
ρεται μὲ γενναιότητα καὶ εὐστάθειαν εἰς μίαν ὀπισθοδρόμη-
σιν, 107· διάγει μὲ τρόπον ἄλλον ἢ οἱ λοιποὶ φιλόσοφοι·
γίνεται βουλευτής· δὲν θέλει νὰ υπογράψῃ τὴν ἀπόφασιν
τοῦ θανάτου τῶν δέκα στρατηγῶν· σέβας τὸ ὅποιον εἰς τοὺς
Ἀθηναίους ἐνέπνευσε διὰ τὴν χρηστότητα καὶ τὰς ἀρετὰς
τοῦ, 108· καθαριότης αὐτοῦ· κρατεῖ τὸν μέσον ὄρον εἰς τὴν
ἐνδομασίαν τοῦ ἀριλοκερδῆ· κατὰ τί φέρεται καταδίκην εἰς
τοὺς ἄλλους φιλοσόφους· ὁρᾷ ἐκείνους αὐτοῦ· κατηγορεῖται
ὡς ἁμαθὴς ὑπὸ τινος σοφιστοῦ, τὸν ὅποιον συγχέει, 109 καὶ
ἄκοι· δὲν εἶχε τόπον διὰ σχολὴν προσδιορισμένον· συκοφαν-
τιὰ τοῦ Μελίτου κατ' αὐτοῦ, 110· πῶς ἐσυλλογίζετο περὶ
λατρείας θεῶν· δυσχερίζετο ὅτι τοὺς τιμᾷ μὲ τὸ ὀλίγον κα-
θὼς καὶ μὲ τὸ πολὺ· προσεύχεται μὲ ἀπλότητα· ἐθεώρει χρέ-
ος τοῦ νὰ ἐπιστρέφῃ τοὺς ἀθρήσκους· εὐχαριστεῖται διὰ τὴν
πτωχίαν τοῦ, 111· δὲν ἐδέχετο δῶρα· τί ἀποκρίνεται εἰς
τὸν Ἀντιφῶντα λοιδορούμενα τὴν πτωχίαν τοῦ· καθαρότης
τῆς ἀρετῆς τοῦ· θαυμασμός καὶ τιμὴ, τὰ ὅποια ἐνέπνευσεν
εἰς τοὺς Ἀθηναίους, 112· σκληραγωγία διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ
καὶ πράξεις πρὸς τοὺς ἄλλους· τί πρῶτον εἰς τοὺς νέους
ἐπάσχιζε νὰ ἐμπνεύσῃ· τρόπος αὐτοῦ θελκτικὸς εἰς τὸ διδά-
σκειν τὴν ἠθικὴν· δὲν ἄφηκε συγγράμματα, 113· ἀδικία τῆς
κατηγορίας τοῦ· πῶθεν ἔλαβεν ἀρχὴν· ὁ μαθητὴς τοῦ γίνα-
ται ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ· μισεῖ τὴν τυραννίαν, 114·
ἀπογορεύεται εἰς αὐτὸν τὸ δικλέγεσθαι μὲ νέους εἰς τὰς
Ἀθήνας· ὑπάγει καὶ εὐρίσκει τοὺς αὐτουργοὺς τοῦ νόμου·
συγχέει αὐτοὺς μὲ τὰς νουνεχεῖς ἐρωτήσεις τοῦ, 115· μὴ
τολμῶντες νὰ τὸν ἄξωσιν εἰς κρίσιν ζητοῦν νὰ τὸν κατα-
στήσωσι γελοῖον· κατηγορία τοῦ Μελίτου κατ' αὐτοῦ· ἡ

τολμηρία καὶ παρρησία του καὶ τοὶ κινδυνεύοντες· γενναῖα αὐτοῦ ἀπόκρισις εἰς τοὺς κριτάς· καταδικάζεται εἰς θάνατον, 118· δὲν δέχεται νὰ μεταχειρισθῇ εὐγλωττόν τινα ἀπολογίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ· πίνει τὸ κώνειον· διατί ἐνυμφεύθη τὴν Ξανθίππην· ἰσχυρίζετο ὅτι ἐμπνέετο θεόθεν, 117· τί εἶπεν ἀναγνούς τὸν διάλογον, λύσεις ἧ περὶ φιλίας, 124· διακροῦνται μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ μαθηταὶ του· μεγάλη αὐτοῦ φήμη, 128· θάνατος αὐτοῦ ἐκδικεῖται ὑπ' Ἀντισθέλους, 133· ἀποδοκιμάζει τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀριστίππου ὅτι ἐζητεῖ διδάκτρα, 136.

Σώματα γήινα, ἐκ τίνων στοιχείων συγκείμενα, 153.

T.

Τέκνα, ὀφείλουν νὰ γηροκαμῶσι τοὺς γονεῖς των, 18· τέκνα Κερκυραίων διατί πεμπόμενα εἰς τὸν Ἀλεάτιν· προσδράμουν εἰς τὸν νκὸν τῆς Ἀρτέμιδος, 49· τί ἀναγκαστοὶ εἰς αὐτά, πῶς ὀφείλουν νὰ θεωρῶσι τοὺς καλῶς ἐκπαιδευόμενους, 158. Τέλλος, κερδίζει νίκην τινά· τιμαὶ ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, 25.

Τήλεφος, γίνεται κυνικός, 188.

Τίματες, βιβλίον Πλάτωνος, 126.

Τίμων, φιλόσοφος· γνώμη αὐτοῦ περὶ Πυρρώνος, 197.

Τολμηρία, δεικνῆναι πάντοτε ἡξιοκατάκριτος εἰς τὸν νεῖον, 204.

Τρίπους χρυσοῦς, ἀπὸ ποῖον ποῦ ἐρρίφη καὶ ἀνενρήθη, 2· καὶ ἀκολ' πέμπεται ἀπὸ ἑνα σοφὸν εἰς ἄλλον, 3.

Τυννώνας, βασιλεὺς Εὐβοίας, 15.

Τυραννίς· ποῖον κίνδυνον ἔχει ὅς τις τὴν ἀφήσῃ, 51.

Υ.

Υβρις, πρέπει νὰ λησμενῇται, 20.

Υλεια, τόπος ὅπου ὁ Ἀνάχαρις τελευτᾷ, 69.

Υλη, πῶς ὀρίζεται, 154 καὶ ἀκολ' διαιρετὴ ἐπ' ἄπειρον, 153· τί εὖτως ὀνομάζεται, 213.

Υῖρ ῥ' ἄδιος, πατήρ τοῦ Πιττακοῦ, 31.

Φ.

Φαιναρέτης, μήτηρ τοῦ Σωκράτους, τί ἐπηγγέλλετο, 106.

Φασικνοὶ καὶ πετεινοὶ κομψότεροι τοῦ Κροίσου, 25.

Φερκύδης· μαθητὴς Πιττακοῦ· συμβάν αὐτοῦ μ' ἑνα Εφῆσιον, 37 καὶ ἀκολ' διδάσκαλος Πυθαγόρου, 70.

Φθονεροὶ, κατατρωγόμενοι ὑπὸ τοῦ πάθους των, ὡς ὁ σίδηρος ἀπὸ τὴν σκληρίαν του· συγκρίσις αὐτῶν πρὸς Ἀντισθέλους, 130· διωκτέσι ἐκ τῆς πολιτείας, 133.

Φιλαθός, υἱὸς τοῦ Αἰχίου, 13.

Φιλάργυρος· τί ἔλεγεν εἰς ἑνα ὁ Πλάτων, 203.

Φιλία, ὁποῖα πρέπει νὰ ᾖναι, κατασταίνει ἑνα ὅσον ὁρῶντες, 73.

Φίλιππος, πατήρ Ἀλεξάνδρου, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, 117· τεκμήριον τιμῆς διδόμενον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Σωκράτην, 163.

Φίλος· πῶς ὀφείλει τις νὰ φέρεται εἰς αὐτοὺς, 35· πρέπει σπανίως νὰ θανατίζεται τις ὑπ' αὐτῶν, 36· νὰ τοὺς ἀγαπᾷ μὲ διάκρισιν, 41· νὰ ᾖναι τις πάντοτε ὁ αὐτὸς πρὸς αὐτοὺς, 51· πότε πρέπει μᾶλλον νὰ τοὺς ἐπισκέπτεται, 54· πάντα μεταξὺ φίλων εἶναι κοινὰ, 73· ὀλιγώτερον ὀφείλιμοι ἀπὸ ἑνα ἐχθρόν, 131· πότε ἀναγκαῖοι, 143· πότε θεωροῦνται τοιοῦτοι· πότε τίς ἐννοεῖ ὅτι ἔκαμν προόδους εἰς τὴν φιλοσοφίαν, 204· τί ἐστὶ φίλος, 229.

Φιλόλαος, Πυθαγόρικος, 119.

Φιλόκουπρις, ἡγεμὼν τῆς Αἰψίας· ὁ Σόλων φιλοῦται μετ' αὐτοῦ, 29.

Φιλοσοφία· ἠθικὴ παρ' Ἑλλήται· θεμελιωτής αὐτῆς, 106.

ἐκταίνεται εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ κατὰστασιν. 107. ἐπιστήμη διδασκομένη μᾶλλον διὰ παραδειγμάτων ἢ διὰ λόγων, 108. ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται, 151.

Φιλόσοφοι, εἰς τί καταδικάζονται· σκέψις τοῦ Σωκράτους περὶ τούτου, 109. εἶχον νόπον προσδιορισμένον ὅπου συνήθριζον τοὺς μαθητάς των, 110. δὲν ἔχουν ἀνάγκην τινός, 193. γινῶμαι αὐτῶν περὶ γνώσεως τῆς ἀληθείας 221. περὶ ἀκοῆς καὶ ὁράσεως, 222. ὁ φιλόσοφος δὲν εἴμπορεῖ νὰ κρατηθῇ παρὰ μόνον ἀπὸ τὰ ὄσα, 226.

Φοίνικες, πῶς κανονίζουν τὴν ναυτικὴν των, 7.

Φρόνησις, τί ἐστὶ; 131. πρέπει νὰ τὴν συμβουλευένται οἱ γέροντες, 204. ὑπερτέρα τῶν ἀρετῶν, αὐτ.

Φρόνιμος, περίφημος ἀταίρα, βάλλει στοίχημα νὰ νικήσῃ τὸν Ξενοκράτην, συνέπεια τοῦ συμδύναντος τούτου, 162.

Φρόνιμος, ἀγαθὸς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, 31. φονεύεται ὑπὸ τοῦ Πιττακοῦ, 32.

Φύλακες, ἀπὸ ποῖον καιρὸν ἡ χρῆσις αὐτῶν; 50. ποῖοι ἀσφαλέστεροι, 51.

Φυσική, ἴδε Θαλῆς.

Φωκαϊκός, ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τινος πρὸς ἕνα τίμιον; 36 καὶ ἀκολ.

X.

Χαβρίας· φονεύει τὸν Πόλιδα, 120.

Χαρικλῆς, εἰς τῶν τριάκοντα· ἴδε Κριτίας.

Χαρίμανδρος, κατηγορεῖ τὸν Πλάτωνα ὡς ἐνοχον θανάτου, 120.

Χεῖλων· ἀρεταὶ αὐτοῦ· ὑπόδειγμα ἀρετῆς· γίνεται ἔφορος, ζηλοτυπία τοῦ ἀδελφοῦ του, 52. ἰδὼν τι τεράστιον· συμβουλεύει τὸν Ἰπποκράτην νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του· ἐκφών.

νησις αὐτοῦ ἰδόντος τὴν νῆσον Κύθηρα, 53. ἀπόφθεγμα αὐτοῦ χαλαρὸν μὲ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, 54. ἀποκρίσις αὐτοῦ εἰς τὸν Περσίδαρον, αὐτόθι. καὶ ἀκολ. συνομιλεῖ μετὰ τῶν φίλων του· θάνατος αὐτοῦ ἀπὸ χαρᾶς ὑπερβολῆς, 55.

Χρέη ἀκουσθέντα, 16.

Χρηστότης, προκριτέα τοῦ ὅρκου, 20.

Χρυσίον διατί χλωμόν, 181.

Ψ.

Ψευδός, βδελυκτὸν, 20.

Ψήφισμα, ἐκδοθὲν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ Ζήνωνος, 233.

Ψυχὴ· συζήτησις αὐτῆς μάταιος, 55. ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τίνος συγκατεμένη, 97. διαχυμένη καθ' ὅλον τὸ σῶμα, 98. ὅτι ὕλική κατ' Ἐπίκουρον· ὑποῖόν τι εἶναι, 209.

Ω.

Ωραι τοῦ ἔτους κανονιθεῖσαι, 6.

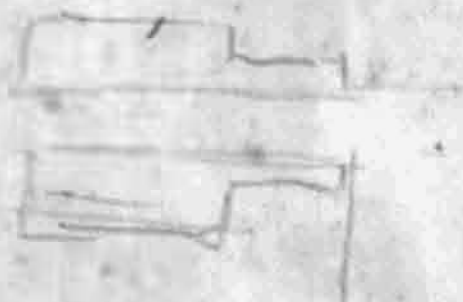
Ὠφέλιμον τί; 229.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ:

Σελ.	σ'.	ἀντὶ	γράφει
2.	28.	δίκτυον	δίκτυον,
6.	18.	ὑποτιθέμενον	ὑποτιθέμενον
12.	12.	κρατεύματα	κρατεύματα
13.	4.	ἀπιδείξαν	ἀπιδείξαν
15.	22.	νομιστώτα	νομιστώτα
21.	21.	κατάπληξιν	κατάπληξιν
27.	7.	Αυδῶν,	Αυδῶν,
—	8.	Περσῶν	Περσῶν.
43.	4.	εὐλάβεια	εὐλάβεια,
55.	12.	κακῶς	κακῶς.
71.	24.	κατεσκευασμένον	κατεσκευασμένον
86.	3.	ἐννοῦσαν	ἐννοῦσαν
87.	12.	καθηθύνετο	καθηθύνετο
92.	26.	εἰς ἑξορίαν	εἰς ἑξορίαν.
100.	30.	ἀνεδνει	ἀνανεδνει
—	—	νὰ ὁρῶντη	νὰ ὁρῶντη
106.	10.	λιθορρυγὴν	λιθορρυγὴν,
107.	7.	κτείνεται	ἐκτείνεται
112.	8.	κατάστασιν	κατάστασιν
114.	16.	ὁ ἰσχύων	ὁ ἰσχύων,
115.	1.	ὀλιγόσταιν	ὀλιγόσταιν
—	20.	Χαριολῆς	Χαριολῆς.
—	22.	ἀκούσας	ἀκούσας
128.	6.	Κυρηναίων.	Κυρηναίων.
131.	1.	δυστυχῆς	δυστυχῆς
137.	23.	εἰ	εἰ
143.	8.	ἡρεμῶν	ἡρεμῶν
147.	6.	ἡρχετο	ἡρχετο
177.	25.	παρακονισθῆς	παρακονισθῆς
178.	8.	εἰδείξεν	εἰδείξεν
211.	17.	ἀνθρώπων	ἀνθρώπων
213.	25.	τῶν ἄλλων	ἄλλων
218.	21.	καλῶς	καλῶς
222.	14.	ζῶν	ζῶν.
—	23.	ζῶντος	ζῶντος.
224.	22.	ἐπίτηδες	ἐπίτηδες

 SISMAPROGLIO
MIGLIO

Digitized by Google

 SISMANCILIO
METALLO